

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและ
การพิสูจน์หลักฐาน

โดย ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร. พัชรา สีนลอยมา และคณะ

พฤษภาคม 2555

สัญญาเลขที่ RDG5440013

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวม
พยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

คณะผู้วิจัย		สังกัด
1. ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา	สินลอยมา	คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
2. รศ.พ.ต.อ.โสรัตน์	กลับวิลา	คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
3. พ.ต.อ.ดิเรก	ธนานนท์นิवास	กลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7
4. นางสาวเปมิกา	สนิทพจน์	หลักสูตรอาชญวิทยาและ การบริหารงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยรังสิต

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความร่วมมือและสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พล.ต.ท. อารีย์ อ่อนจิต ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิจัยและอนุญาตให้คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจนเสร็จสิ้นโครงการ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่กรุณาให้งบประมาณสนับสนุนในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ ผู้พิพากษา อัยการ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน แพทย์นิติเวชและเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) และร่วมประชุมระดมความคิดเห็น ซึ่งทำให้คณะผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลและสกัดความรู้ออกมาเป็นรายงานฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยนักวิจัย คือ นางสาว มุทิตา มากวิจิตร ที่ช่วยค้นคว้าข้อมูลและจัดพิมพ์รายงาน ขอขอบคุณคุณเบญญาภา มารินทร์ และเจ้าหน้าที่ของ สกว. ทุกท่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานอย่างดียิ่ง ทำให้การวิจัยดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

คุณงามความดี และประโยชน์ทั้งหลายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยนี้ ขอขอบมอบให้บรรดาผู้ให้การสนับสนุนทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและไม่ได้เอ่ยนาม ที่ได้ร่วมกันจัดทำงานวิจัยเรื่องนี้จนสำเร็จลุล่วงเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้เป็นที่ยอมรับ ศรัทธาและเชื่อมั่นจากประชาชนและสังคมต่อไป

ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา และคณะ

พฤษภาคม 2555

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

๑๘.....๒๐

1. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันพบทั้งปัญหาอาชญากรรมทั่วไปและปัญหาอาชญากรรมที่มีความรุนแรง ทำให้มีคดีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและมีหลายคดีที่ไม่สามารถจับกุมคนร้ายได้ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว คือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมทั้งการอำนวยความสะดวกทางอาญาแก่ประชาชน ซึ่งในหลักการสำคัญ คือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นก็ต้องทำการสืบสวนสอบสวนและหาพยานหลักฐาน เพื่อจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดีและลงโทษให้ได้ ดังนั้น ประสิทธิภาพในการทำงานของตำรวจจึงเป็นปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงาน และอาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ

สถิติคดีในปี พ.ศ. 2552 มีคดีเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 540,000 คดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญในปี พ.ศ. 2552 เกิดขึ้น 6,637 คดี จับกุมได้ 3,410 คดี และคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในปี พ.ศ. 2552 มีสถิติคดีเกิดขึ้น 16,525 ราย จับกุมได้เพียง 9,454 ราย และคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในปี พ.ศ.2552 มีสถิติคดีเกิดขึ้น 28,782 ราย จับกุมได้เพียง 12,100 ราย ซึ่งจะเห็นได้ว่าสามารถจับกุมได้เพียง 40-50% นอกจากนั้น เมื่อส่งคดีไปให้อัยการพิจารณา อัยการได้สั่งไม่ฟ้องอีกจำนวนหนึ่ง และเมื่อส่งฟ้องศาล ศาลยกฟ้องอีกจำนวนหนึ่ง รวมประมาณ 20-30% โดยสรุปแล้วมีคดีขึ้นสู่ศาลและลงโทษผู้กระทำความผิดเพียง 20% เท่านั้น กรณีดังกล่าวข้างต้น เป็นผลให้ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชนต่อตำรวจได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาพลักษณ์ของตำรวจในสายตาของประชาชนเกิดความเสียหายเนื่องจากขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาในประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจ

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมควรนำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน เพื่อค้นหาผู้กระทำผิดโดยใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และเก็บวัตถุพยานมาตรวจสอบหาพฤติกรรมแห่งคดี เช่น ลายนิ้วมือแฝง รอยเลือด รอยฟัน รอยชุดขีด เพราะพยานหลักฐานทุกชนิดที่ตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุสามารถนำมาหาร่องรอยการเกิดคดีและนำผลการตรวจพยานหลักฐานไปให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำผิด หรือผู้ต้องสงสัยมาทำการสอบสวนได้ แต่ในปัจจุบันระบบงานด้าน

การพิสูจน์หลักฐานยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ เช่น ปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวก ปัญหาการยกฟ้องในชั้นศาล เนื่องจากความผิดพลาดในการรวบรวมพยานหลักฐานชั้นสู่ศาล ปัญหาการบริหารจัดการ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ บางปัญหาถือเป็นอุปสรรคต่อการใช้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย และเป็นสิ่งที่รัฐบาลและสาธารณชนควรให้ความสำคัญ รวมถึงรูปแบบต่างๆ ที่ถูกต้องในการนำมาใช้ในการระงับรักษาสถานที่เกิดเหตุ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ พิสูจน์หลักฐาน การชันสูตรพลิกศพ รวมทั้งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะปัญหาการตายอย่างน่าสงสัยหลาย ๆ กรณี การวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งหลายครั้งยังขาดการตรวจสอบที่มีมาตรฐานตามหลักวิชา นอกจากนี้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีน้ำหนักในการรับฟังและเป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ เช่น ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักนิติวิทยาศาสตร์

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์การทำวิจัยทางด้านการสอบสวนและการพิสูจน์หลักฐาน จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน โดยการจัดการความรู้จากเอกสารและจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ผ่านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพัฒนางานตรวจพิสูจน์หลักฐานและวิทยาการตำรวจ ให้พร้อมทำงานควบคู่กับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความรวดเร็ว เที่ยงตรง เสมอภาค ประการสำคัญเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของตำรวจให้เป็นที่ยอมรับ ศรัทธาและเชื่อมั่นจากประชาชนและสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

2.2 เพื่อวิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

2.4 เพื่อถอดบทเรียนในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และวิเคราะห์คดีต่าง ๆ ที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

3. คำถามของการวิจัย

3.1 สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นอย่างไร

3.2 การศึกษาเชิงระบบที่ประกอบด้วยข้อมูลและข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นอย่างไร

3.3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานควรมีลักษณะอย่างไร

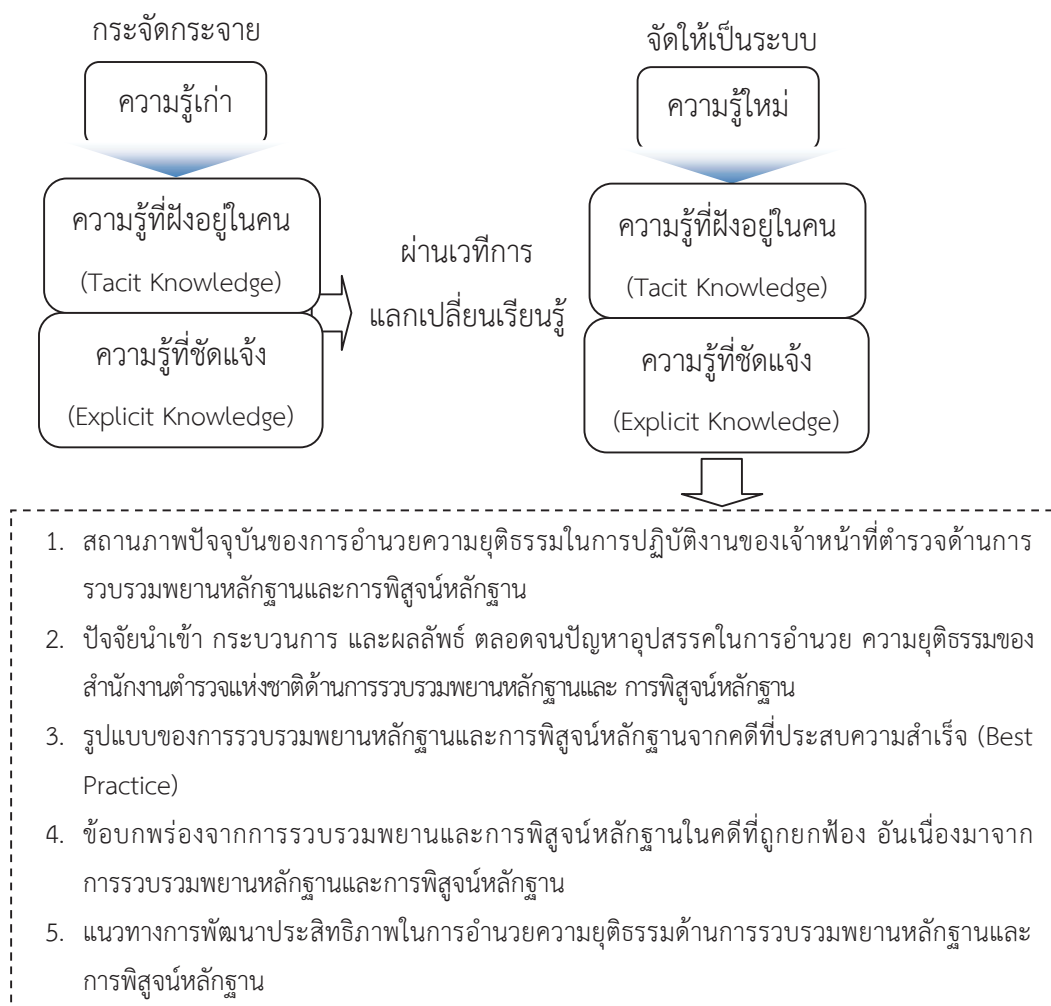
3.4 คดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) มีรูปแบบและวิธีการในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานอย่างไร คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน มีสาเหตุมาจากอะไร

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดการความรู้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลและเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ จากนั้นนำมาเผยแพร่และป้อนข้อมูลให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สกัดความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์จากการทำงาน ความรู้ที่มาจากพรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของกลุ่มเป้าหมายที่ทำงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการตรวจพิสูจน์หลักฐาน โดยให้กลุ่มเป้าหมายถ่ายทอดผ่านเวทีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่คณะผู้วิจัยได้จัดเวทีขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้นำเสนอความรู้ แนวคิดและแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในเอกสาร หนังสือ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้รวบรวมความรู้ที่เป็นกรณีศึกษาในคดีที่มีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการตรวจพิสูจน์หลักฐานจากคดีที่ผ่านการพิพากษาแล้ว และคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ เพื่อนำมาสกัดความรู้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

5.แนวทางและขั้นตอนในการดำเนินโครงการ

5.1ขอบเขตการวิจัย

5.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการความรู้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ในรูปของเอกสาร สถิติ คำพิพากษาคดี สำนักงานสอบสวน รายงานการสืบสวน และองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงานมาทำการจัดการเรียนรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ โดยผ่านเครื่องมือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) โดยการจัดเวทีให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น และเข้าร่วมกิจกรรม AAR (After Action Review) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบที่ได้รับมาทำการถอดบทเรียน โดยนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดประสิทธิภาพ แนวคิดการอำนวยความสะดวก แนวคิดการถอดบทเรียน แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT และแนวคิดการวิเคราะห์ระบบ นอกจากนี้ยังทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สามารถให้ข้อมูลในแต่ละภูมิภาค

5.1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน
- 2) ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานและการยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอในชั้นศาล
- 3) อัยการ ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ
- 4) ประชาชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์พิสูจน์หลักฐานที่เป็นตัวแทนของภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร ได้แก่ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง กรุงเทพมหานคร, ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จังหวัดนครปฐมเป็นตัวแทนภาคกลาง ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 3 จังหวัดนครราชสีมา เป็นตัวแทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5 จังหวัดลำปางเป็นตัวแทนของภาคเหนือ และศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 9 จังหวัดสงขลา เป็นตัวแทนของภาคใต้

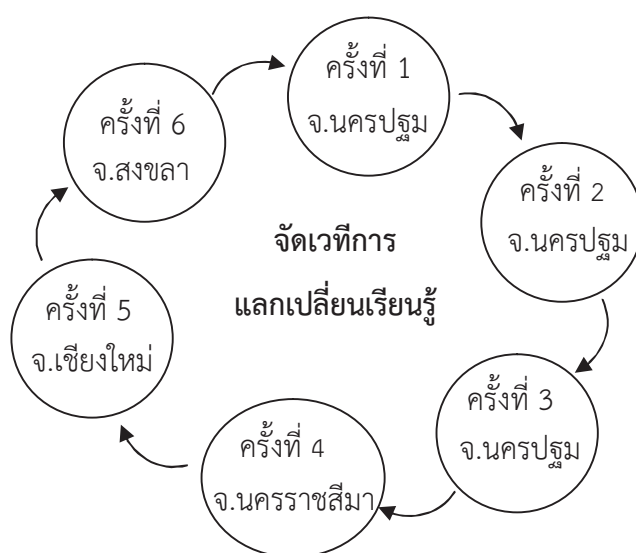
5.1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึงเดือนพฤษภาคม 2555

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) โดยมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 6 ครั้ง โดยมีประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อดังนี้

- 1) สถานการณ์ปัจจุบันในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
 - 2) ปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
 - 3) การพัฒนางานตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้มีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งเน้นเพื่อพัฒนางานตรวจพิสูจน์หลักฐานให้พร้อมทำงานควบคู่กับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความรวดเร็ว เที่ยงตรงและเสมอภาค
 - 4) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้แก่ประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
 - 5) กรณีศึกษาจากคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน (Bad Practice)
- โดยมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งหมด 6 ครั้ง ดังนี้

6. ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการ

6.1 ข้อมูลสถานภาพปัจจุบันการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

6.2 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

6.3 ผลการวิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์การอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

6.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาองค์กรตำรวจให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาองค์กรที่จะสามารถสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

6.5 รูปแบบเบื้องต้นของการอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อรัฐบาล เพื่อนำไปเป็นนโยบายระดับประเทศในการพัฒนาองค์กรตำรวจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

7. สรุปผลวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นระบบ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Storytelling) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพัฒนางานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

7.1 สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ประกอบไปด้วยการทำงานด้านการตรวจสอบที่เกิดเหตุและการพิสูจน์หลักฐาน โดยแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มงาน คือ 1) กลุ่มงานตรวจสอบที่เกิดเหตุ 2) กลุ่มงานตรวจเอกสาร 3) กลุ่มงานตรวจอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน 4) กลุ่มงานตรวจทางเคมีฟิสิกส์ 5) กลุ่มงานตรวจชีววิทยาและดีเอ็นเอ 6) กลุ่มงานตรวจยาเสพติด 7) กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง และ 8) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ จะเห็นได้ว่าจากสถิติผลการปฏิบัติงาน

ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2553 (ต.ค.2552- ก.ย.2553) สรุปได้ดังนี้

1) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ผลงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจพบว่า มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีลักทรัพย์มากที่สุด จำนวนทั้งหมด 13,862 คดี รองลงมาเป็นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีอื่นๆ จำนวน 10,798 คดี และการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีเพลิงไหม้ จำนวน 2,452 คดี ตามลำดับ ส่วนคดีสำคัญอื่น ๆ ได้แก่ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีฆาตกรรม จำนวน 2,169 คดี การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีกระเบิด จำนวน 365 คดีและคดีปล้นทรัพย์/ชิงทรัพย์ จำนวน 224 คดี

2) การเก็บวัตถุพยานคดีและถ่ายรูป

ผลงานด้านการเก็บวัตถุพยานคดีและถ่ายรูปของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ มากที่สุดคืองานถ่ายรูป จำนวน 36,070 คดี รองลงมาเป็นการเก็บร่องรอยลายนิ้วมือแฝง 6,809 คดี และการเก็บเขม่าปืน จำนวน 711 คดี ตามลำดับ

3) งานพิสูจน์หลักฐาน

ผลงานด้านการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดให้โทษของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ มากที่สุดคือการตรวจพิสูจน์ยาเสพติดให้โทษและสารพิษ จำนวน 85,113 คดี รองลงมา คือการตรวจพิสูจน์ชนิดอาวุธปืนและร่องรอย จำนวน 26,16 คดี และการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ จำนวน 13,462 คดี ตามลำดับ ส่วนคดีสำคัญ ได้แก่ การตรวจพิสูจน์รอยลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้าแฝง จำนวน 5,530 คดี

4) งานทะเบียนประวัติอาชญากร

ผลงานด้านงานทะเบียนประวัติอาชญากรของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ มากที่สุดเป็นการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือผู้ต้องหา จำนวน 896,638 คดี รองลงมาเป็นการตรวจสอบประวัติบุคคล จำนวน 852,497 คดี และการตรวจสอบฐานข้อมูลประวัติอาชญากรในระบบ CDOS จำนวน 338,501 คดี

7.2 ปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1) ปัญหาองค์กร

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีการรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก ทั้งภารกิจหลักในการถวายความปลอดภัยองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ พระราชอาคันตุกะ รวมทั้งเป็นองค์กรหลักที่มี

หน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การอำนวยความสะดวกทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เป็นต้น ตำรวจจึงเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มักจะมีปัญหาในการบริหารองค์การอยู่เสมอ ทำให้ตำรวจไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาเรื่องค่าตอบแทนสวัสดิการรวมถึงทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อขวัญ กำลังใจ และการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านพิสูจน์หลักฐาน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการปฏิบัติหน้าที่ งบประมาณในส่วนของการงานด้านสอบสวนและงานด้านวิทยาการตำรวจมีไม่เพียงพอ การจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลและหน่วยงานอื่นของรัฐบาลที่ให้กับตำรวจไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงาน เงินเดือนไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง

2) ปัญหาบุคลากร

(1) ปัญหาความบกพร่องในการสืบสวนและการทำสำนวนการสอบสวน จากการตรวจสอบของกลุ่มงานตรวจสอบสำนวนอัยการ กองคดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบข้อบกพร่องในการสืบสวนและการทำสำนวนการสอบสวน

(2) พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน ส่วนพนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์ในการทำงานนานกลับไม่สนใจใฝ่หาความรู้และทบทวนเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการรวบรวมพยานหลักฐาน จึงอาจทำให้เกิดความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และทำให้พยานหลักฐานในคดีเสียหายได้

(3) ปัญหาการถูกร้องเรียนทำให้ขาดขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ทำให้ปัจจุบันไม่มีใครต้องการเป็นพนักงานสอบสวน และประการสำคัญพนักงานสอบสวนมีงบประมาณในการปฏิบัติงานน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณงานที่รับผิดชอบ

(4) ปัญหาการขาดแคลนพนักงานสอบสวน ผู้ชำนาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ผู้ชำนาญในการตรวจพิสูจน์ทุกสาขาและขาดแพทย์สาขานิติเวช ปัจจุบันสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจยังขาดแคลนผู้ชำนาญการด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การตรวจวัตถุพยานทางชีววิทยา เคมี และฟิสิกส์ แต่มีงานที่ส่งเข้ามาตรวจอย่างต่อเนื่องทุกวัน ทำให้งานประจำคั่งค้าง และยังต้องเสียเวลาไปเป็นพยานศาลในคดีต่างๆ

(5) ปัญหาการขาดความเอาใจใส่หรือดูแลจากผู้บังคับบัญชา การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน แม้จะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาทุกระดับที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการสอบสวนการอำนวยความสะดวกจะต้องสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจะมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ นอกจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ส่วนหนึ่งคือผู้ใต้บังคับบัญชา จะต้องเป็นบุคคลที่มี

สติปัญญา มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญ ประสบการณ์ รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรมแล้ว ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ ชี้แนะ บังคับบัญชา กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน และจะต้องเป็นศูนย์กลาง ในการดำเนินงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อผลงานที่มีต่อส่วนรวมอันจะเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

(6) การถูกกดดันจากกระแสสังคม ข้อด้อยของเจ้าหน้าที่ตำรวจคือการถูก กระแสสังคมกดดันทำให้การทำงานค่อนข้างลำบาก เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ควรเชื่อคำรับสารภาพของ ผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาเกินไป เพราะเมื่อถึงชั้นอัยการหรือศาล คนเหล่านี้สามารถกลับคำให้การ ได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์คือสิ่งที่สำคัญที่สุด ดังนั้นหลัก กฎหมายยกประโยชน์ให้จำเลย แต่ถ้าในกรณีพนักงานสอบสวนพยายามรวบรวมพยานหลักฐานให้มาก ที่สุดก็จะสามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ามีความผิดจริง

3) ปัญหาด้านเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล

(1) ปัญหาการขาดแคลนยานพาหนะ และขาดแคลนเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ พบว่าในปัจจุบันหน่วยงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจหลายแห่งยังขาดเครื่องมือ วิทยาศาสตร์ที่มีความทันสมัยและจำเป็นต่อการตรวจพิสูจน์หลักฐาน เพื่อทำให้การทำงานรวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ

(2) ปัญหาการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการตรวจสอบข้อมูลและจัดเก็บ ฐานข้อมูล ในปัจจุบันหน่วยงานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครองมีการจัดเก็บลายนิ้วมือเพียง 2 นิ้ว จากการทำบัตรประชาชน ซึ่งระบบดังกล่าวก็ไม่สามารถเชื่อมโยงกับระบบคอมพิวเตอร์ของ ตำรวจได้ ทำให้การตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือของบุคคลทั่วไปในระบบออนไลน์ไม่สามารถกระทำได้ ประกอบกับในปัจจุบันไม่มีการจัดเก็บลายนิ้วมือของแรงงานต่างด้าว สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาในระบบ การจัดเก็บลายนิ้วมือ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนเพื่อรวบรวม พยานหลักฐาน

4) ปัญหาข้อกฎหมาย

(1) การให้อำนาจกับพนักงานสอบสวนในการใช้ดุลพินิจด้านการรวบรวม พยานหลักฐานมากเกินไป การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ การพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนตกเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ในส่วนของผู้พิพากษา มีหน้าที่ชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความที่ได้จากการสอบสวน จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการรวบรวม พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากลำบากที่สุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน หรือผู้เกี่ยวข้อง ในการสืบสวนสอบสวน จึงควรพิจารณาว่ากฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนมากเกินไปหรือไม่ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน และเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ควรมีอำนาจในการพิจารณา ให้ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีได้หรือไม่

(2) การใช้พยานหลักฐานจากเครื่องจับเท็จ เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา กรณีที่ไม่สามารถหาพยานแวดล้อมอื่นได้ ศาลให้น้ำหนักพยานหลักฐานจากการใช้เครื่องจับเท็จ น้อยกว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ เช่น ลายนิ้วมือ หรือ DNA ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวนมิใช่เพียงเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดเท่านั้น แต่รวมถึง พยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้ด้วย

5) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ได้แก่

(1) ปัญหาเรื่องการเผยแพร่วิธีการตรวจเก็บและการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน ปัญหาเรื่องการเปิดเผยวิธีการตรวจเก็บวัตถุพยานและวิธีการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานบางชนิดให้ บุคคลภายนอกหรือสื่อมวลชนทราบ เป็นประเด็นที่ควรพิจารณาว่าเป็นการเหมาะสมหรือไม่ ที่จะเปิดเผย จะทำได้เพียงใด จึงจะไม่เกิดความเสียหายต่อรูปคดีและการทำงานของตำรวจในอนาคต เพราะจะทำให้เสียรูปคดีและคนร้ายรู้วิธีการต่างๆ ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานยากยิ่งขึ้น คนร้ายรู้ว่าตำรวจทำอะไร ก็จะหาทางป้องกันหรือหาทางทำลายหลักฐาน ดังจะเห็นจากในปัจจุบัน คดีอุกฉกรรจ์ต่าง ๆ คนร้ายจะสวมถุงคลุมหน้า สวมถุงมือ ใส่รองเท้าว เพื่ออำพรางและป้องกันตัวเอง ไม่ให้ถูกจับหรือทำลายศพซึ่งเป็นวัตถุพยานสำคัญ

(2) ปัญหาการขาดความร่วมมือจากพยานบุคคลในการให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการรวบรวมพยานหลักฐานในคดี ปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการทำงานด้านการสอบสวนคือ การทำงานเสี่ยง ขาดขวัญและกำลังใจเป็นปัญหาหลัก ถ้าจะพิจารณาถึงพยานหลักฐานที่นำมาใช้ใน ชั้นศาลส่วนใหญ่เป็นประจักษ์พยาน ซึ่งประจักษ์พยานที่ศาลรับฟังจะมีข้อจำกัด เนื่องจากไม่มีใครกล้า มาเป็นพยาน เพราะอาจถูกฆ่าปิดปาก บางครั้งคำให้การของพยานก็อาจเป็นข้อสงสัยให้ศาลพิจารณา ยกฟ้องได้ เช่น กรณีของผู้ก่อความไม่สงบยิงชาวบ้าน แต่ประจักษ์พยานให้การว่าเห็นคนร้าย โดยสามารถบอกลักษณะของคนร้ายได้อย่างละเอียดชัดเจน ทำให้ศาลไม่เชื่อเพราะเมื่อพยานเห็น คนถูกยิง ย่อมจะต้องหลบหรือบางครั้งที่เกิดเหตุมีสิ่งปิดบัง หรือยิ่งเมื่อเวลาใกล้มีด ก็ไม่น่าจะมองเห็น ตัวคนร้ายได้อย่างชัดเจน ที่สำคัญคือการไม่ได้ตัวคนร้ายไปเบิกความหรือกรณีของการปล่อยตัวพยาน ไป ก็เหมือนปล่อยปลาลงน้ำ ทำให้ไม่ได้ตัวมาเป็นพยานยืนยันในชั้นศาล

(3) ขาดการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างพนักงานสอบสวน และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันในกระบวนการยุติธรรม เช่น ศาล หรือพนักงานอัยการ เพื่อทำการวิเคราะห์ คดีหรือทบทวนบทเรียนทั้งในคดีที่ประสบความสำเร็จและคดีที่ล้มเหลวร่วมกัน การขาด การประชาสัมพันธ์หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ศาล อัยการ แพทย์นิติเวช ฝ่ายสืบสวน และพนักงานสอบสวน จะทำให้ไม่สามารถทราบบทเรียนที่ผิดพลาดหรือทราบจุดอ่อนใน การปฏิบัติงานของแต่ละฝ่ายได้ ปัจจุบันเมื่อศาลพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการจะแจ้งมายังสถานี ตำรวจว่าคดี“ยกฟ้อง” โดยไม่ได้แจ้งเหตุผลของการยกฟ้อง หรือไม่มีรายละเอียดว่ายกฟ้องเพราะสาเหตุใด

ทำให้พนักงานสอบสวนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ทราบเหตุผลในการยกฟ้องแต่ละคดี การที่ศาลยกฟ้องในคดีต่าง ๆ บางคดีอาจเกิดจากความบกพร่องในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการรวบรวมพยานหลักฐาน จึงควรนำคำพิพากษาในคดีเหล่านี้มาทำการศึกษาวិเคราะห์ต่อไป

7.3 คดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษาที่เป็นคดีที่ประสบความสำเร็จด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานจากคำพิพากษาฎีกา จำนวนการสอบสวน รายงานการสืบสวน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 คดีดังต่อไปนี้

- กรณีศึกษาที่ 1 คดีฆ่า สส. กอบกุล นพอมรบดี
- กรณีศึกษาที่ 2 คดีฆ่า ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร “นายปรีณะ ลิ้มพะพันธ์”
- กรณีศึกษาที่ 3 คดีฆาตกรรมนางสาวเจนจิรา พลอยอ่อนศรี
- กรณีศึกษาที่ 4 คดีฆ่าช้างป่า ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
- กรณีศึกษาที่ 5 คดีกระสุนปืนตกใส่หลังคาบ้านเจาะชายโครงซ้ายทะลุตัดข้าวหัวใจเด็กหญิงวัย 8 ขวบเสียชีวิต ที่จังหวัดราชบุรี
- กรณีศึกษาที่ 6 คดีปาหินที่จังหวัดสุพรรณบุรี
- กรณีศึกษาที่ 7 คดีนักแม่นปืนยิงตัวตาย 5 นัด ที่จังหวัดนนทบุรี
- กรณีศึกษาที่ 8 คดีตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงในคดีลักทรัพย์ซึ่งตรงกับคนร้ายในระบบAFIS
- กรณีศึกษาที่ 9 คดี พ.ญ.ผสพร บุญเกษมสันติ ถูกฆาตกรรมและอำพรางศพ
- กรณีศึกษาที่ 10 คดีดีเอ็นเอ ที่สำลือดูหนู
- กรณีศึกษาที่ 11 คดีคดีฆ่าหั่นศพน้องโซ

สรุป การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จในทุกคดีที่กล่าวมาข้างต้นจะมีลักษณะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1) ความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และความทุ่มเทในการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตาม สืบสวน สอบสวน และการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ และการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้พยานหลักฐานถูกทำลาย
- 2) พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญที่สุดที่ทำให้คดีประสบผลสำเร็จ เพราะไม่สามารถเบี่ยงเบนผลการพิสูจน์ได้ เช่น การตรวจพิสูจน์คราบโลหิต อารูปืน หัวกระสุนปืน ดีเอ็นเอ คราบอสุจิ ฯ ล ฯ เช่น ในคดีฆ่าช้างป่า ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

จังหวัดเพชรบุรี หลักฐานที่สำคัญ คือ หัวกระสุนปืน ขนาด 7.62 มม.(รัสเซีย) ซึ่งใช้กับปืน AK-47 หรือ อาท้าว จำนวน 1 หัว สามารถนำไปสู่การจับกุมคนร้ายได้รวมถึงผู้จ้างวานทั้งหมด หลักฐานชิ้นนี้เป็นแนวทางสำคัญในการติดตามสืบสวนจับกุมคนร้ายได้ จากที่ก่อนการตรวจนั้นไม่มีแนวทางเลยว่าคนร้ายกลุ่มใด ใช้อาวุธชนิดใดแต่อย่างไรก็ตามว่า “การสืบสวนสอบสวนที่ประสบความสำเร็จ ไม่ใช่จะต้องอาศัยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการสันนิษฐาน การจำลองเหตุการณ์ การผูกเรื่องเพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ การประสานงาน และความร่วมมือกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการให้ข้อมูลและการประสานงานที่รวดเร็ว”

3) พยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุสามารถนำไปตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ เช่น โครงกระดูกในคดียิงเจนนิจรา ปืนกระสุนปืนในคดียิง สส.กอบกุลฯ และคราบเลือดที่ติดอยู่ในห้องของผู้พันตั้ง เป็นต้น เพราะพยานหลักฐานมีค่ามากกว่าประจักษ์พยาน เนื่องจากประจักษ์พยานอาจให้การคลาดเคลื่อนไปได้ เมื่อเวลาผ่านไปเป็นเดือนหรือเป็นปี หรืออาจเกิดความสับสนเวลาให้การในชั้นศาล

4) การประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่สืบสวน พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ แพทย์นิติเวช พนักงานอัยการ หรือศาล (อาจมีการหารือกันอย่างไม่เป็นทางการ) จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้มาจะมีความสมบูรณ์และเชื่อมโยงกันอย่างครบถ้วน เพราะผู้มีส่วนที่แต่ละฝ่ายจะทำหน้าที่ในทิศทางที่สอดคล้องกันอยู่แล้ว โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนกับเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์และแพทย์นิติเวชจะต้องหารือกันอย่างใกล้ชิด จะทำให้คดีนั้นประสบผลสำเร็จดังตัวอย่างคดีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

5) บางคดีเป็นคดีที่มีการวางแผนไว้วงหน้าหรือมีการจัดฉากวางแผนหลอกเจ้าหน้าที่ตำรวจให้หลงทาง อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นคดีที่มีการวางแผนไว้วงหน้า หรือปกปิดพยานหลักฐาน แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีประสบการณ์จะใช้ดุลยพินิจตรวจสอบความผิดปกติของปัจจัยรอบด้านหรือสิ่งแวดล้อมรอบที่เกิดเหตุ หรือในลักษณะเหตุปัจจัยที่หมุนรอบผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เพื่อหาสาเหตุของการเสียชีวิต การคลี่คลายคดี อาจเกิดจากการจำลองเรื่องราวในสถานที่เกิดเหตุ (Reconstruction) โดยอาศัยข้อมูลทางนิติเวช คือบาดแผลที่พบตามร่างกายของศพ ประกอบกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่พบร่องรอยการล้มของสิ่งของ ร่องรอยการเปียกน้ำ และผ้าเปื้อนเลือด สิ่งเหล่านี้ถ้าสามารถนำมาประกอบกัน ก็จะเป็นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถทดแทนวัตถุพยานอื่นๆ ที่ถูกคนร้ายอำพรางคดีไป ผู้ที่ทำการจำลองเรื่องราวในสถานที่เกิดเหตุได้จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถหลายด้าน และมีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีต่างๆมาแล้วเป็นอย่างดี

6) เป็นคดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญ คดีฆาตกรรม หรือคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความกดดัน และเป็นการกดดันตัวผู้กระทำผิดด้วยเช่นกัน

รวมถึงการใช้ดุลยพินิจเพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อค้นหาบุคคลต้องสงสัย ทำให้ค้นพบพยานหลักฐานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการ ค้นหาคราบเลือด พยานหลักฐานต่างๆ จนพบ และนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดได้

7) เป็นคดีที่สื่อมวลชนให้ความสนใจในการนำเสนอข่าวสารซึ่งเป็นการสร้างความกดดันให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้กระทำความผิดอีกเช่นกันหรือคดีผู้มีอิทธิพล หรือผู้มีชื่อเสียงในสังคม เช่น นักการเมือง ดารานักแสดง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ตกเป็นผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด เป็นต้น

8) เป็นคดีที่ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และความสะดวกในการติดต่อประสานงานซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินคดีเท่านั้น ซึ่งหากในคดีใดได้รับความสนใจจากผู้บังคับบัญชาหรือต่อสื่อมวลชนจำนวนมากคดีเหล่านี้ก็จะประสบผลสำเร็จเป็นส่วนใหญ่

7.4 คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ (Bad practice)

คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษาที่เป็นคดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ (Bad practice) ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานจากคำพิพากษาฎีกา จำนวนการสอบสวน รายงานการสืบสวน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คดีดังต่อไปนี้

กรณีศึกษาที่ 1	คดีฆ่าเหยื่อศัลยกรรมไบโอคลินิก
กรณีศึกษาที่ 2	คดีฆ่าดาบยี่ม
กรณีศึกษาที่ 3	คดีข่มขืน ที่ถูกยกฟ้อง
กรณีศึกษาที่ 4	คดีพบศพซาร่า ชิดนีโจน ชาวอังกฤษในเกสต์เฮ้าส์ที่จังหวัดเชียงใหม่
กรณีศึกษาที่ 5	คดีรุมฆ่าตำรวจ ตชด. แต่ถูกยกฟ้องจากทนายความ
กรณีศึกษาที่ 6	ปัญหาที่เกิดขึ้นและยกฟ้องเนื่องจากการตรวจพิสูจน์อาวุธปืน
กรณีศึกษาที่ 7	คดีฆาตกรรมหญิงสาว หลังป้อนน้ำมันปดท.ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กรณีศึกษาที่ 8	คดี ดีเอ็นเอที่หมวกกันน็อก
กรณีศึกษาที่ 9	คดี ดีเอ็นเอที่กันบูต
กรณีศึกษาที่ 10	คดีฆ่าดาบชิต เกือบจับคนร้ายผิดตัว

สรุป จากการศึกษาที่ดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานไม่เพียงพอ สรุปได้ดังนี้

1) พนักงานสอบสวนไม่สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุได้ ไม่มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ หรือประชาชนไม่เห็นความสำคัญของวัตถุพยาน จึงเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุทำให้พยานหลักฐานได้รับความเสียหาย

2) พนักงานสอบสวนให้ความสำคัญกับพยานบุคคลมากเกินไป ซึ่งพยานบุคคลยังไม่เป็นที่ยอมรับในชั้นศาล เนื่องจากพยานบุคคลสามารถกลับคำให้การไปมา หรือพูดทวนได้ ไม่สามารถนำไปอ้างอิงทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้

3) พนักงานสอบสวนยังขาดแคลนงบประมาณในส่วนของการสืบสวน สอบสวนและค้นหาพยานวัตถุ จากการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนในการจัดประชุมพบว่า งบประมาณในแต่ละคดีมีจำนวนสูงมากและต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวในการติดตามคดีแต่ละเรื่อง แม้กระทั่งคดีลักทรัพย์ มูลค่าไม่มากแต่อาจจะต้องใช้งบประมาณถึงห้าหมื่นบาท ซึ่งทำให้การติดตามคดีไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4) พนักงานสอบสวนถูกกดดันจากสื่อมวลชนและสังคมที่จับตามองความเคลื่อนไหวในการดำเนินคดี ซึ่งความกดดันดังกล่าวเปรียบเสมือนดาบสองคมที่อาจจะเป็นแรงผลักดันให้ทำงานได้สำเร็จ หรือทำให้งานล้มเหลวก็ได้

5) ผู้บังคับบัญชาไม่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงาน หรือพนักงานสอบสวนมีภาระงานในแต่ละวันค่อนข้างมาก ซึ่งจะทำให้ไม่มีเวลาติดตามคดีเนื่องจากพนักงานสอบสวนจะต้องเข้าเวรตลอดเวลาและจะรับคดีใหม่ ๆ เข้ามาเรื่อย ๆ ขณะที่คดีที่รับมาก่อนหน้านี้ยังไม่เสร็จหรือยังค้างอยู่ในระบบจำนวนมาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ไม่มีใครต้องการเป็นพนักงานสอบสวน เพราะมีความเสี่ยงในการที่จะถูกฟ้องกลับ

6) ผู้ต้องหาหรือจำเลยส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจ ทำให้มีความรู้ความสามารถในการที่จะหาทนายที่มีความรู้ความสามารถมาแก้ต่างให้พยายามหลีกเลี่ยง หรือเบี่ยงเบนพยานหลักฐานเพื่อไม่ให้เกิดความน่าเชื่อถือได้

8. ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความยุติธรรมด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานจากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

8.1 ด้านนิติวิทยาศาสตร์

1) ให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานมากกว่าพยานบุคคล เพราะพยานบุคคลสามารถให้การเท็จ บิดเบือนความจริง รับสินบน กลับคำให้การในชั้นศาลได้ และสามารถฉ้อโกงให้

แต่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ไม่มีใครสามารถสร้าง แต่งเติม หรือเป็นหลักฐานอันเป็นเท็จได้ ถ้ากระบวนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเก็บพยานหลักฐาน และห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน ถูกต้องตามกฎหมาย

2) ให้ความสำคัญต่อการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ให้เทปหรือสายกันสถานที่เกิดเหตุหรือ Police Line มีความศักดิ์สิทธิ์มากยิ่งขึ้นและมีกฎหมายสำหรับการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่เคร่งครัด เพราะสถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งที่มีวัตถุพยานมากที่สุด ถ้ามีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้องตามระบบเช่นเดียวกับในต่างประเทศข้างต้น จะทำให้วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุเป็นวัตถุพยานที่มีคุณค่า สามารถใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์ความจริงในคดีและใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาลได้

3) สนับสนุนให้นักวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่ภายในสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับการฝึกอบรมวิทยาการสมัยใหม่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและพิสูจน์หลักฐานอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง เนื่องจากวิทยาการปัจจุบันมีความล้ำหน้าไปมาก อาชญากรรมก็มีการพัฒนาไปเช่นกัน แต่บุคลากรที่เป็นนักวิทยาศาสตร์มีการฝึกอบรมและเรียนรู้จากต่างประเทศน้อยมาก โดยเฉพาะทุนศึกษาอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหรือพิสูจน์หลักฐานควรจะให้กับหน่วยงานที่ปฏิบัติงานจริงเท่านั้น

4) เพิ่มงบประมาณด้านเครื่องมือวิทยาศาสตร์ให้กับสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจในการจัดหาเครื่องมือตรวจพิสูจน์หลักฐานให้เท่าเทียมต่างประเทศ เช่น SEM (Scanning Electron Microscope) ใช้ในการตรวจเขม่าปืนเหมือนในต่างประเทศแทนเครื่อง AA (Atomic Absorption Spectrophotometer) ซึ่งถูกจำกัดด้วยเวลาในการเก็บเขม่าปืนที่มือจากคนที่เสียชีวิตภายใน 6 ชั่วโมงเท่านั้น และเครื่องตรวจสอบพันธุกรรม DNA ซึ่งเป็นหลักฐานที่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ แต่เครื่องตรวจ DNA และนักวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติงานได้กลับมีจำนวนจำกัด

5) เพิ่มจำนวนนักวิทยาศาสตร์เพื่อรองรับกับปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี เนื่องจากในปัจจุบันมีสภาพกำลังคนไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน และอัตราการรับนักวิทยาศาสตร์ในแต่ละครั้งมีจำนวนน้อยและไม่เพียงพอกับงานที่เพิ่มขึ้น

6) เพิ่มเงินค่าตอบแทนวิชาชีพของนักวิทยาศาสตร์ให้เท่าเทียมกับพนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานอื่นๆ เนื่องจากมีภาระหน้าที่ใกล้เคียงกัน เช่น การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุต้องออกไปตรวจเก็บพยานหลักฐาน ตรวจพิสูจน์ออกรายงานและไปเป็นพยานศาล จะเห็นได้ว่าเป็นภารกิจที่รับผิดชอบมาก บางคดีต้องเสี่ยงภัยและอันตรายต่อสุขภาพ เช่น การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ หรือระเบิด เป็นต้น

7) ลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยานระหว่างหน่วยงานสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะใน

พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิงวัดอุทยาน วัดอุทยานสูญหาย รวมถึงถูกยกฟ้องในชั้นศาล

8) เพิ่มงานพิสูจน์หลักฐานสมัยใหม่ให้เทียบเท่าต่างประเทศ เช่น การตรวจพิสูจน์รอยเท้า การตรวจรอยกระเซ็นของคราบโลหิต การตรวจทางกีฏนิติวิทยาศาสตร์ การตรวจสัณฐานนิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งงานตรวจพิสูจน์ต่างๆ เหล่านี้ช่วยในการคลี่คลายคดีสำคัญได้

9) เพิ่มงบประมาณสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ให้เท่าเทียมกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเช่นเดียวกับสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ

8.2 ด้านพนักงานสอบสวน

1) เพิ่มปริมาณพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมกับปริมาณคดีที่เกิดขึ้น เนื่องจากในการประชุมทุกครั้งปัญหาที่ถูกหยิบยกมา คือ จำนวนพนักงานสอบสวนไม่เหมาะสมกับปริมาณคดี เช่น สภาพที่เกิดขึ้นพนักงานสอบสวนมีจำนวนคดีประมาณ 200 คดีต่อคนต่อปี ซึ่งควรจะปรับให้พนักงานสอบสวนรับคดีประมาณ 70 คดีต่อคนต่อปี ทั้งนี้หากพนักงานสอบสวนมีปริมาณคดีที่เหมาะสมก็จะทำให้สามารถทำคดีได้ทันและละเอียดยิ่งขึ้นตามลำดับ

2) เพิ่มค่าตอบแทนให้พนักงานสอบสวนให้เท่ากับพนักงานสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของพนักงานสอบสวน และเป็นการสร้างความเท่าเทียมกันในสังคมของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม

3) ให้ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการกับพนักงานสอบสวนมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่มักหนีจากพนักงานสอบสวนไปทำหน้าที่อื่น เช่น ป้องกันปราบปราม จราจร ตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น เนื่องจากไม่ต้องทำสำนวน และมีความก้าวหน้ามากกว่า จึงควรให้ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการต่อพนักงานสอบสวน สามารถโยกย้ายไปสายบริหารได้ มีตำแหน่งเลื่อนไหลที่ไม่มีเงื่อนไขมากเกินไป

4) เน้นให้พนักงานสอบสวนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่มากยิ่งขึ้น เพื่อจะทำให้การดำเนินคดีประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้น เช่น พนักงานสอบสวนจะต้องเคร่งครัดในการเข้าเวรปฏิบัติหน้าที่ แม้เวลาเกิดเหตุจะเป็นยามวิกาล ก็จะต้องรีบเดินทางไปป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุไว้ก่อน รวมทั้งแจ้งผู้ชำนาญการเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น

5) ควรรวมหน้าที่การสอบสวนเข้ากับหน้าที่สืบสวน เพื่อให้การทำงานเป็นเอกภาพ และเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างแท้จริง

8.3 ด้านเจ้าหน้าที่สืบสวน

1) เพิ่มอำนาจในการสืบค้น เรียกข้อมูลต่างๆ กับเจ้าหน้าที่สืบสวนมากยิ่งขึ้น เช่น สามารถขอข้อมูลการใช้โทรศัพท์มือถือ ข้อมูลทางการเงินของบุคคลที่ต้องสงสัยได้อย่างรวดเร็ว

เนื่องจากที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่สืบสวนต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการขอข้อมูลต่างๆ ข้างต้น บางครั้งหากเจ้าหน้าที่สืบสวนขอข้อมูลเป็นทางการไปก็มักจะได้รับการปฏิเสธหรือได้ข้อมูลไม่หมด หรือบางทีก็ล่าช้าเกินไป ไม่สามารถติดตามจับกุมคนร้ายได้ทันทั่วทั้ง

2) เพิ่มงบประมาณพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่ในการสืบสวน เนื่องจากในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สืบสวน ทั้งการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด การสืบสวนติดตามจับกุมคนร้ายต้องใช้งบประมาณทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก อาหาร การข่าว และงบประมาณในการติดตามผู้ต้องหา ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก แต่ในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนน้อยมาก ทำให้ในบางครั้งต้องใช้เงินส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งที่ผ่านมาไม่มีงบประมาณเป็นทางการในส่วนนี้ เช่น คดีลักทรัพย์ธรรมดาที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงของคนร้าย ตรวจกับระบบ AFIS จนทราบชื่อและที่อยู่ของคนร้ายแล้ว แต่กลับไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเดินทางไปติดตามจับกุมคนร้าย เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

3) เพิ่มปริมาณเจ้าหน้าที่สืบสวน และอบรมเทคนิคการสืบสวนสมัยใหม่ เนื่องจากอาชญากรรมมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

8.4 ด้านการแพทย์นิติเวชศาสตร์

1) เพิ่มปริมาณแพทย์นิติเวช ในส่วนของแพทย์นิติเวชที่ต้องเดินทางไปชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 นั้น พบว่าแพทย์ดังกล่าวยังมีปริมาณน้อย แม้กฎหมายจะให้อำนาจให้สามารถใช้แพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนได้ก็ตาม แต่ก็มีปัญหาที่พนักงานสอบสวนที่ร่วมประชุมพบคือ แพทย์กำลังตรวจคนไข้ แพทย์ต้องพักผ่อนเพื่อตรวจคนไขในวันรุ่งขึ้น หรือเป็นแพทย์หญิงไม่สะดวกที่ต้องออกไปชันสูตรพลิกศพในเวลากลางคืนหรือพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

2) ขาดการประสานงานกันในเรื่องวัตถุพยาน เช่น เรื่องการส่งศพไปให้แพทย์ผ่าพิสูจน์ และการเก็บเขม่าปืน บางครั้งแพทย์ที่อยู่ในระบบสาธารณสุขจะมีความรู้ทางด้านนี้น้อยกว่าเก็บแล้วส่งไปที่ไหน ส่งไปที่ใคร ดังนั้นจะมีปัญหาเกิดขึ้นในเรื่องการประสานงาน การรับส่งต่อวัตถุพยานที่เกิดขึ้น บางครั้งเก็บไปแล้วพนักงานสอบสวนบางท่านก็ไม่ได้มารับ เพราะอาจจะไม่รู้ว่าจะแพทย์เก็บให้หรือไม่

3) การเก็บวัตถุพยานจะต้องเก็บของผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ด้วยไม่ใช่เก็บแต่วัตถุพยานของผู้เสียหายแล้วมาเทียบกับผู้ต้องสงสัยเท่านั้น

8.5 ด้านการฟ้องคดีของอัยการ

1) เพิ่มความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ให้กับพนักงานอัยการ เพื่อให้เห็นความสำคัญของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล

2) ในคดีที่มีปัญหาในการฟ้องคดี ต้องมีการทำความเข้าใจกับกฎหมาย บางข้อพิจารณาร่วมกับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานให้เข้าใจและพร้อมในการฟ้องคดีให้รัดกุม เช่น รายงาน การตรวจพิสูจน์อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน จากตัวอย่าง กระสุนปืนขนาด .223 ซึ่งเป็นกระสุนปืน สงครามที่ใช้กับปืนเล็กกลแบบ M16 และ HK ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 11 มีการยกฟ้องในหลายศาล ในกรณีโจทก์ไม่นำสืบว่าเป็นกระสุนปืนแบบเจาะเกาะหรือกระสุนเพลิงหรือไม่

8.6 ด้านการนำคดีศาลสู่ศาลและการพิจารณาคดี

1) เพิ่มความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ให้กับบุคลากร ในการพิจารณาคดีทั้งฝ่ายอัยการและศาล เพื่อให้เห็นความสำคัญของพยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล

2) การนำพยานหลักฐานในสำนวนให้ถึงศาลอย่างแท้จริง เพราะเวลาพิจารณาคดี ศาลจะดูจากพยานหลักฐานที่อยู่ในสำนวนเท่านั้น ไม่ใช่พยานหลักฐานทั้งหมด ไม่ว่าพยานหลักฐาน ข้างนอกจะดียังไงก็ตาม ถ้าหากไม่มาที่ศาลก็ถือว่าไม่มีพยานหลักฐานขึ้นนั้นเลย

3) การถามในระหว่างการพิจารณาคดี คำถามทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ดีมาก อาจจะ ถูกถามค้านโดยทนายที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งบางครั้งไม่ได้โจมตีที่ตัวคำถามแต่โจมตีไปที่ตัวพยาน ตัวอย่างเช่น คดีฆ่า ตชด.ในค่าย จังหวัดนราธิวาส ไม่มีประจักษ์พยานมีแต่พยานแวดล้อมเห็นผู้ต้องหา ไปในบริเวณที่เกิดเหตุ อัยการได้ถามเรื่องการหาปลาเวลากลางคืน กลับถูกทนายความที่มีความ เชี่ยวชาญถามค้านเรื่องชนิดของปลาที่จับเวลากลางคืนจนทำให้ต้องยกฟ้องคดีไป

4) การนำสืบของโจทก์ ในคดีอาญาโจทก์ต้องสืบพยานก่อนเสมอแล้วก็แทบจะมี โอกาสเพียงครั้งเดียวที่จะเสนอพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อว่าจำเลยทำความผิดจริง หลังจากนั้นตาม ระบบของเมืองไทยเป็นโอกาสของจำเลยทั้งหมด เพราะฉะนั้นถ้านำเสนอในครั้งแรกและมีข้อสงสัย ตรงนั้นเป็นปัญหา ถ้าไม่มีข้อสงสัย ก็ยังมีทนายซักค้านหรือการที่จำเลยนำพยานมาสืบ ไม่มีโอกาสให้ โจทก์กลับมาแก้ตัวอีกครั้ง

5) หลักฐานที่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตรวจพบในสถานที่ เกิดเหตุแล้วนำเสนอให้ศาลวินิจฉัยคดีได้ งานที่ทำถือเป็นการปิดทองหลังพระ พยานบุคคลไม่มีน้ำหนัก มากนัก พยานหลักฐานที่ส่งตรวจพิสูจน์จะช่วยให้ช่วยได้มาก เช่น ตัวอย่างคดีรถชนที่ถนน บรมราชชนนี พอชนเสร็จมีการเคลื่อนรถออก แต่มีรอยสัรที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถส่งตรวจ ซึ่งพยานหลักฐานนี้เป็นหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นเองโดยไม่มีใครไปทำได้

8.7 ด้านข้อพิจารณาพิเศษ

1) การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเพราะสถานที่ เกิดเหตุเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสอบสวน และเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรม เพราะ สถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งที่มีพยานหลักฐานมากที่สุด ซึ่งถ้ามีการตรวจเก็บอย่างถูกต้องก็สามารถจะใช้

เป็นหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ ศาลก็พิจารณาดังง่ายขึ้น และเป็นที่ยอมรับของหลายฝ่ายในขณะนี้ แต่ปรากฏว่าหลายคดีที่นำเสนอ มักจะขาดการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี มีผู้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ทำลายหลักฐาน หรือทำให้หลักฐานสูญหาย โดยมีทั้งเจตนาและไม่เจตนา ระบบการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วยเทปหรือสายกันสถานที่เกิดเหตุหรือ Police Line ในประเทศไทยก็ยังไม่ศักดิ์สิทธิ์พอ และยังมีการใช้ไม่เต็มที่ จึงต้องมีการรณรงค์เรื่องนี้ อย่างเป็นรูปธรรม

2) ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในเรื่องวัตถุพยานก็คือ ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน ในหลายคดีและการประชุมหลายครั้งพบว่า วัตถุพยานที่ตรวจเก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุไปไม่ถึงศาล ด้วยหลายปัจจัย เช่น มีการสูญหาย ไม่มีการส่งต่อ หรือมีเจตนา จึงต้องมีระบบห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยานให้รัดกุมและมีกฎระเบียบบังคับมากขึ้น

3) การบูรณาการของทุกฝ่าย ควรมีการประชุม ปรึกษาหารือในการดำเนินการในแต่ละคดีอย่างใกล้ชิดของทุกหน่วยงาน เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่สืบสวน พิสูจน์หลักฐาน ตำรวจ แพทย์นิติเวช อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย อัยการผู้ฟ้องคดี เช่น จากการประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้พบว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ในจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเกิดคดีสำคัญต่างๆ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดเชียงใหม่จะมีการปรึกษาหารือ หรือขอคำแนะนำกันอย่างใกล้ชิด ทำให้คดีต่างๆ ประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีมากยิ่งขึ้น

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG5440013

ชื่อโครงการ :โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์
หลักฐาน

ชื่อนักวิจัย : ศ.พ.ต.อ.หญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา, รศ.พ.ต.อ.โสรัตน์ กลับลีลา,
พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास, นางสาวเปมิกา สนิทพจน์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

email address : sinloyma@gmail.com

ระยะเวลาโครงการ : วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2555

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจ
แห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาสถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้าน
การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน วิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า
กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจ
แห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ศึกษาแนวทางในการพัฒนา
ประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน และ
ถอดบทเรียนในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และวิเคราะห์คดีต่าง ๆ ที่ถูกยกฟ้อง
อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มาเป็น
เครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาเผยแพร่ให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้
และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
โดยกลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ
พิสูจน์หลักฐาน และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน 2) ผู้พิพากษา 3) อัยการ และ
4) ประชาชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือความผิดต่อชีวิต
และร่างกาย คณะผู้วิจัยได้จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ประกอบไปด้วการทำงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการพิสูจน์หลักฐาน โดยแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มงาน คือ 1) กลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ 2) กลุ่มงานตรวจเอกสาร 3) กลุ่มงานตรวจอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน 4) กลุ่มงานตรวจทางเคมี ฟิสิกส์ 5) กลุ่มงานตรวจชีววิทยาและดีเอ็นเอ 6) กลุ่มงานตรวจยาเสพติด 7) กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง และ 8) กลุ่มงานตรวจพิสูจน์อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ จะเห็นได้ว่าจากสถิติผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ ประจำปีงบประมาณ 2553 พบว่า 1) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ผลงานที่มีมากที่สุดคือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีลักทรัพย์ 2) การเก็บวัตถุพยานคดีและถ่ายรูป ผลงานที่มีมากที่สุดคืองานถ่ายรูป 3) การตรวจพิสูจน์ยาเสพติด ผลงานที่มีมากที่สุดคือ การตรวจพิสูจน์ยาเสพติดให้โทษและสารพิษ และ 4) งานทะเบียนประวัติอาชญากร ผลงานที่มีมากที่สุดคือ การตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือผู้ต้องหา

2. ปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ได้แก่ 1) ปัญหาองค์กร สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีภาระรับผิดชอบหลายด้าน แต่การจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล ที่ให้กับตำรวจไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงาน รวมทั้งได้รับเงินเดือนที่ไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง 2) ปัญหาด้านบุคลากร พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการทำงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน 3) ปัญหาด้านเครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูล ขาดแคลนยานพาหนะเครื่องมือวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการตรวจพิสูจน์ 4) ปัญหาข้อกฎหมายการให้อำนาจกับพนักงานสอบสวนในการใช้ดุลพินิจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานมากเกินไป และ 5) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น พนักงานสอบสวนไม่สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุได้ เนื่องจากขาดการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของวัตถุพยาน จึงเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุทำให้พยานหลักฐานสูญหาย

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรสนับสนุนให้นักวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่ภายในสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รับการฝึกอบรมวิทยาการสมัยใหม่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและพิสูจน์หลักฐานอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง โดยควรมีสนับสนุนทุนสำหรับการศึกษาอบรมด้านนิติวิทยาศาสตร์ 2) ควรเพิ่มจำนวนนักวิทยาศาสตร์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน และแพทย์นิติเวชเพื่อรองรับกับปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี เนื่องจากในปัจจุบันมีสภาพกำลังคนไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน 3) ควรเพิ่มงบประมาณ เพื่อจัดหาเครื่องมือตรวจพิสูจน์หลักฐานที่มีความทันสมัยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ 4) เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญต่อการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างเคร่งครัด เพื่อที่จะสามารถใช้เป็นหลักฐานพิสูจน์ความจริงในคดีและใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาลได้ 5) ควรเพิ่มความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดีทั้งฝ่ายอัยการและศาล เพื่อให้เห็นความสำคัญของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล 6) เพิ่มค่าตอบแทนให้กับนักวิทยาศาสตร์และพนักงานสอบสวน เนื่องจากเป็นงานที่มีภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบมาก บางครั้งต้องเสี่ยงภัยและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และ 7) ควรมีการบูรณาการงานของทุกฝ่าย โดยการจัดประชุมและปรึกษาหารือในการดำเนินการในแต่ละคดีทุกหน่วยงาน เช่น พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน พิสูจน์หลักฐานตำรวจ แพทย์นิติเวช อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญของมหาวิทยาลัย อัยการผู้ฟ้องคดี เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะช่วยให้คดีต่างๆ ประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีมากยิ่งขึ้น

Abstract

Project Code : RDG5440013

The Project Title : Improving the Efficiency of evidence collection and forensic processing systems of the Royal Thai Police to enhance the Administration of Justice for The Public

List of Researchers : Prof.Pol.Col. Patchara Sinloyma, Assoc.Pol.Col. Sorat Glubwila, Pol.Col. Direk Thananonniwat and Miss Pamika Sanitphot, the Royal Police Cadet Academy.

Email Address : sinloyma@gmail.com

The Research Period : From June 1st, 2011 until May 31st, 2012

The purpose of the research project titled “Improving the Efficiency of evidence collection and forensic processing systems of the Royal Thai Police to enhance the Administration of Justice for The Public” is for study the present situation of justice performance of police in part of evidence collection and forensics, to system analysis with input, process and result including to study problem and obstacle which effect to the justice performance of police in part of evidence collection and forensics, to study the guideline for developing the effective justice performance in part of evidence collection and forensics, to study cases that are the best practice and analysis other cases which are dismissed due to evidence collection and forensics.

The researchers used the concept of Knowledge Management to be the main tool for collecting information and public such knowledge to the officer in the organization for the purpose of sharing knowledge and support the self-development of officer to be the expert including good performance and standard practice. The target persons are divided into 4 groups as follows: 1) Police which consists of scientific crime detection officer, investigator and inquiry official 2) judge 3) prosecutor and 4) injured person in case of property crime or offences against life and body. Therefore, the researchers conduct the meeting in amount of 6 times for exchanging and learning in different areas.

The results of the study were found as following.

1. The present situation of justice performance of police in part of evidence collection and forensics consist of working in part of crime scene investigation and forensic science which are divided into 8 groups i.e. 1) crime scene investigation 2) document investigation 3) forensic ballistics 4) forensic chemistry and physics 5) biological trace evidence and DNA 6) forensic drug 7) forensic fingerprint 8) forensic computer crime. Due to the performance statistic of the government sector of Office of Forensic Science Police in fiscal year 2010 stated that 1) the most results of crime scene investigation is a place taken by stealth 2) the most results of evidence collecting and photo is a taking photo 3) the most results of forensic drug is a drug and toxins investigation and 4) the most result of criminal records division are defendant's fingerprint inspection.

2. The problem and obstacle which effect to the justice performance of Royal Thai Police in part of evidence collection and forensics are 1) the problem inside the organization, due to the Royal Thai Police is a large organization which is responsible in many aspects, but the budget allocated by the government to Royal Thai Police do not correspond to the reality of work including police receive salary that does not conform with the actual cost 2) the personnel problem, the most of the inquiry officials still lack of experience to work in part of evidence collecting, and it lacks the officer to collect evidence and forensics 3) the problem in part of tools and technology for record information including lack of vehicles, laboratory instruments and technology for investigation 4) the law issues, due to law stated too much power for inquiry official to use their own discretion to collect evidence and 5) the problem related to other sectors or organization, the inquiry official cannot collect the evidence from the crime scene because it lacks of good crime scene prevention and people do not be aware the importance of evidence, it made the evidence lost.

Thus, the researchers recommended as follows: 1) it should support the scientists, who work in the Office of Forensic Science Police, Royal Thai Police, to have a chance often and equally to be trained the new technology for crime scene investigation and forensics and must have fund for forensic science training 2) it should increase the number of investigators, inquiry officials and the medical examiners to support the growing volume of cases each year. Due to the current state of manpower, it is not appropriate with the workload 3) it should increase the budget for providing the upgrade evidence investigation tool to be equal with other countries 4) the officer should be aware of preventing the crime scene seriously for such evidence will be proved the reality in case and to be the evidence in the court 5) it should educate about Forensic Science and Forensic Medicine to the personnel involved with the trial, both the prosecution and the judge indicate that forensic evidence is more important than witness 6) it should increase the remuneration to scientists and inquiry official owing they have a lot of work in their responsibility and sometimes they have to do something that is risk and harmful to their health and 7) it should support the cooperation between related organization by meeting and discussing in each case i.e. inquiry official, investigator, Office of Forensic Science Police, the medical examiner, the university professor, prosecutor and plaintiff for sharing and learning experiences of officer which will make the case done perfectly.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(2)
บทคัดย่อภาษาไทย	(22)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(25)
สารบัญตาราง	(31)
สารบัญแผนภูมิ	(33)
สารบัญภาพ	(34)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	4
1.3 คำถามของการวิจัย	4
1.4 เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด	4
1.5 แนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินงาน	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
1.8 ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	12
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	13
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
2.2 การสืบสวนสอบสวน	36
2.3 การตรวจพิสูจน์หลักฐาน และการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน	41
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวก ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐาน	61
3.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)	62
3.2 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)	64
บทที่ 4	
การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา	141
4.1 คดีที่ประสบความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์ หลักฐาน	141
4.2 คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ	141
4.3 คดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)	142
4.4 คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	226
บทที่ 5	
ผลการดำเนินการวิจัย	265
5.1 สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	265
5.2 การวิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ในการ อำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวม พยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	288
5.3 ปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้าน การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	303
5.4 แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการ รวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	312

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6	สรุปและข้อเสนอแนะ
6.1	สรุป
6.2	ข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก	บทความ
ภาคผนวก ข	สรุปผลการดำเนินกิจกรรมตลอดโครงการ

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด
ตารางที่ 3.1	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.นพดล กันตะกนิษฐ์
ตารางที่ 3.2	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ปรีชา ชูแก้ว
ตารางที่ 3.3	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ศักดิ์ เจริญกุล
ตารางที่ 3.4	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายพรศักดิ์ พิทักษ์ธรรม
ตารางที่ 3.5	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายอายุธ สมานเดชา
ตารางที่ 3.6	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายแพทย์ วิฐ พฤษกันันต์
ตารางที่ 3.7	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายไพโรจน์ โปเล็ม
ตารางที่ 3.8	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.พล วิทยานนท์
ตารางที่ 3.9	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์
ตารางที่ 3.10	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วิชอบ เกิดเกลี้ยง
ตารางที่ 3.11	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.จันทิ แจ่มจันทร์
ตารางที่ 3.12	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.สุรพงษ์ กิตติธรรมากร
ตารางที่ 3.13	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ต.ธเนศ พงษ์รอด
ตารางที่ 3.14	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.กิตติ สะเกาทอง
ตารางที่ 3.15	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.มานะ เผาะช่วย
ตารางที่ 3.16	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ธีรเดช ธรรมสุธีร์
ตารางที่ 3.17	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ
ตารางที่ 3.18	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายสุรชัย วรเนติโพธิ์
ตารางที่ 3.19	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายอำพล บุญประภากร
ตารางที่ 3.20	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ ดร.ต่อศักดิ์ บุณเรืองโรจน์
ตารางที่ 3.21	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.สุพัฒน์ เขยชิด
ตารางที่ 3.22	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วิสิทธิ์ ศิริสหวัดน์
ตารางที่ 3.23	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วิเชียร สุขศิริ
ตารางที่ 3.24	บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.ณัฐนันท์ ประชุม

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 3.25 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายกิตติภูมิ บุญมี	129
ตารางที่ 3.26 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นพ.ธีรพร เหลืองรังษิยากุล	132
ตารางที่ 3.27 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์	134
ตารางที่ 3.28 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ธวัชชัย พันธุ์พิกุล	135
ตารางที่ 3.29 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วันชัย ฉันทชล	137
ตารางที่ 3.30 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นางวิจิตรา อิศโร	138
ตารางที่ 3.31 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.นพคุณ กীরติการกุล	139
ตารางที่ 5.1 สถิติผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด สพฐ.ตร.ประจำปีงบประมาณ 2553	279

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	11
แผนภูมิที่ 2.1 Model ปลาทุ	17
แผนภูมิที่ 2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎีระบบ (system theory)	29
แผนภูมิที่ 3.1 กรอบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	61

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 3.1	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1	68
ภาพที่ 3.2	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2	72
ภาพที่ 3.3	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3	76
ภาพที่ 3.4	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 4	80
ภาพที่ 3.5	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 5	84
ภาพที่ 3.6	การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 6	89
ภาพที่ 4.1	เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตรวจสอบสภาพรถยนต์ในสถานที่เกิดเหตุ	143
ภาพที่ 4.2	เจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามขณะเข้าทำการจับกุม พ.ต.เฉลิมชัย มัจฉากล่ำ	150
ภาพที่ 4.3	สภาพข้างป่าที่ถูกฆ่าทั้ง 2 ตัว	162
ภาพที่ 4.4	ตำแหน่งที่ข้างป่าถูกฆ่าทั้ง 2 ตัว	162
ภาพที่ 4.5	พล.ต.อ.ปานศิริ ประภาวัต รอง ผบ.ตร.และพล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร. ตรวจหาพยานหลักฐานในกองเฝ้าถ้ำนของลูกข้างพลายที่ถูกฆ่าและเผานั่งย่างไก่อย่างเก็บน้ำ	163
ภาพที่ 4.6	พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.นำกระดูกจากกองเฝ้าถ้ำนมาพยายามตรวจเก็บ DNA ด้วยความร่วมมือของ สถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่และคณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	163
ภาพที่ 4.7	เจ้าหน้าที่ตำรวจศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 และ พิสูจน์หลักฐานจังหวัดเพชรบุรี ได้รับคำสั่งให้ชุดข้างมาตรวจพิสูจน์เบื้องต้น...พบกระดูกบนกะโหลก	164
ภาพที่ 4.8	ร้อนตะแกรงเก็บหลักฐานและหาหัวกระสุนบริเวณจุดที่ 2 ทางคดีหลายรอบอย่างทุ้มเท และตั้งใจ	164
ภาพที่ 4.9	ตรวจสอบความเป็นไปได้ของวิถีกระสุนที่ยิงจากบนต้นไม้	165
ภาพที่ 4.10	ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ และคณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันผ่าซากข้างเพื่อหาหัวกระสุน	165

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.11	พบหัวกระสุน ขนาด 7.62 มม.ที่ใช้กับปืน AK-47 หรือ อาท้าว จำนวน 1 หัวในซากข้าง	166
ภาพที่ 4.12	จำลองความเป็นไปได้ของวิถีกระสุน	166
ภาพที่ 4.13	จำลองวิถีกระสุนโดยการเล็งปืน (ลำแสง Laser) ไปยัง บาดแผลบนกะโหลกข้าง	167
ภาพที่ 4.14	ภาพจากสื่อ “คมชัดลึก”	167
ภาพที่ 4.15	แผนประกอบคำรับสารภาพของคนร้าย	168
ภาพที่ 4.16	จากคำรับสารภาพของคนร้าย นำไปสู่การค้นหาวัดอุทยานบริเวณที่คนร้ายยิงข้าง ทำให้พบปลอกปืนกระสุนปืนขนาด 7.62 มม.จำนวน 1 ปลอกและปลอกกระสุนปืนคาร์บินอีก 2 ปลอก	168
ภาพที่ 4.17	จับผู้จ้างวานได้ทั้งหมด	169
ภาพที่ 4.18	ภายหลังเกิดเหตุมีผู้เดินทางไปสถานที่เกิดเหตุ มีการถ่ายทอดโทรทัศน์และลงหนังสือพิมพ์จำนวนมาก ซึ่งมีผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ป่วนวงกบหน้าต่างแล้วนำไปแย่งรูกระสุนปืน การกระทำดังกล่าวเป็นการทำลายสถานที่เกิดเหตุทำให้รู้กระสุนปืนผิดไปจากความจริง	173
ภาพที่ 4.19	สภาพด้านหน้าบ้านที่เกิดเหตุ	174
ภาพที่ 4.20	สภาพภายในบ้านที่เกิดเหตุ บริเวณที่ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง เสียชีวิต หมายเลข 1 คือ รูกะสุนที่พบบนหลังคา หมายเลข 2 คือ บริเวณที่ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง เสียชีวิต	174
ภาพที่ 4.21	รูกะสุนด้านในที่ถูกแยงจนเสียสภาพ	175
ภาพที่ 4.22	ตรวจวิถีกระสุนด้านบนหลังคา	175
ภาพที่ 4.23	ตรวจมุมของกระสุนบนหลังคา	176
ภาพที่ 4.24	บริเวณที่มีผู้ยิงปืนขึ้นฟ้า	176
ภาพที่ 4.25	อาวุธปืนที่นำมาตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ	177
ภาพที่ 4.26	หัวกระสุนปืนที่พบในศพของ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง	177

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.27	ผลการตรวจเปรียบเทียบหัวกระสุนปืนจากศพ(ซ้าย)และหัวกระสุนที่ยิงจากอาวุธปืนที่ยึดได้พบว่าตรงกัน	178
ภาพที่ 4.28	พล.ต.ท.พงษ์สันต์ เจียมอ่อน ผบช.ภ.7 สอบปากคำนายธนเดช ศิรเมธีพร อายุ 35 ปี ผู้ยิงปืนขึ้นฟ้าจนทำให้ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทองเสียชีวิต	178
ภาพที่ 4.29	บริเวณถนนสายสุพรรณบุรี-อ่างทอง หลัก กม.ที่ 1-2 หมู่ที่ 2 ต.โพธิ์พระยา อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี สถานที่เกิดเหตุ	181
ภาพที่ 4.30	สภาพรถยนต์หมายเลขทะเบียน พต 8908 กรุงเทพมหานคร ที่เกิดเหตุถูกปาหิน	182
ภาพที่ 4.31	ก้อนหินที่พบภายในรถยนต์ที่เกิดเหตุ	182
ภาพที่ 4.32	สภาพรอยบาดแผลที่ใบหน้าของนายสุรัชย์ สวัสดิ์ คนขับรถ	183
ภาพที่ 4.33	คณะผู้เชี่ยวชาญจากกองวิทยาการภาค 1 ออกแบบการตรวจพิสูจน์และประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น(RECONSTRUCTION) พร้อมได้ทำการจำลองเหตุการณ์ในการเกิดเหตุ	183
ภาพที่ 4.34	ตำแหน่งที่ก้อนหินกระทบกระจกรถยนต์	184
ภาพที่ 4.35	จำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	184
ภาพที่ 4.36	ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งเพื่อยืนยันสมมุติฐานหาร่องรอยและวัตถุพยาน	185
ภาพที่ 4.37	บริเวณที่น่าเชื่อว่าคนร้ายนำก้อนหินออกมาจากบริเวณใกล้สถานที่เกิดเหตุ	185
ภาพที่ 4.38	บริเวณที่น่าเชื่อว่าเป็นบริเวณที่คนร้ายนำก้อนหินขึ้นมาจากพื้น	186
ภาพที่ 4.39	หมวดพืชตำลึงที่พบติดมากับก้อนหิน	186
ภาพที่ 4.40	ห้องเลขที่ 8 ห้องเช่าไม่มีเลขที่ ต.เสาธงหิน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี สถานที่เกิดเหตุ นักแม่นปืนยิง ตัวตาย 5 นัด	191
ภาพที่ 4.41	ภาพด้านหน้าห้องหมายเลข 8 ที่เกิดเหตุ พบรอยกระสุนปืนขนาด 11 มม. จำนวน 4 นัด	191
ภาพที่ 4.42	สภาพภายในห้องที่เกิดเหตุ บริเวณด้านหน้าข้างซ้าย ที่พบศพนายสุนทร วงศ์ดาว	192
ภาพที่ 4.43	สภาพรอยบาดแผลถูกกระสุนปืนจำนวน 4 รอยที่หน้าอก	192

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.44	สภาพบาดแผลที่ศีรษะข้างขวา	193
ภาพที่ 4.45	สภาพอาวุธปืนพกหรือลเวอร์ขนาด.357 ลำกล้อง 3 นิ้ว พบที่บริเวณมือข้างขวาของศพ	193
ภาพที่ 4.46	ภายในลูกโม่พบกระสุนปืนขนาด .38 จำนวน 1 นัดและปลอกกระสุนปืนขนาด .38 จำนวน 5 ปลอก	194
ภาพที่ 4.47	จดหมายลาตาย ยกทรัพย์สินให้บุตรสาว ลงชื่อผู้เสียชีวิต	194
ภาพที่ 4.48	อาวุธปืน กระสุนปืน ปลอกกระสุนปืนและหัวกระสุนปืนที่พบในสถานที่เกิดเหตุ	195
ภาพที่ 4.49	เก็บเขม่าปืนที่มือทั้งสองข้างของศพ	195
ภาพที่ 4.50	สภาพวิถีกระสุนที่ร่างกายศพ	196
ภาพที่ 4.51	สภาพวิถีกระสุนที่ศีรษะศพ	197
ภาพที่ 4.52	แผนผังโดยสังเขปของสถานที่เกิดเหตุ	198
ภาพที่ 4.53	หนังสือพิมพ์ลงข่าวในวันที่ 9 มิถุนายน 2548	199
ภาพที่ 4.54	หนังสือพิมพ์ลงข่าวในวันที่ 10 มิถุนายน 2548	199
ภาพที่ 4.55	หนังสือตอบรับคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชั้นสุตรพลิกศพใน เขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี	202
ภาพที่ 4.56	หนังสือกำชับการชั้นสุตรพลิกศพของตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี กรณี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชั้นสุตรพลิกศพใน เขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี	203
ภาพที่ 4.57	หมู่บ้านเอื้ออาทร โครงการนครปฐม 2 (ทหารบก) ถนนทหารบก ต.บ่อพลับ อ.เมือง จ.นครปฐม สถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์	205
ภาพที่ 4.58	สภาพภายในห้องนอนในห้องที่เกิดเหตุ ที่คนร้ายรื้อค้นสิ่งของ	206
ภาพที่ 4.59	กล่องกระดาสีแดงที่คนร้ายทำการฉีก ซึ่งตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงที่กล่องดังกล่าว	206
ภาพที่ 4.60	รอยลายนิ้วมือแฝงที่ตรวจพบบนกล่องพลาสติกสีขาว	207
ภาพที่ 4.61	นางสาวนันทนา สุทธิแสงจันทร์ ผู้เสียหายในคดีลักทรัพย์ ซึ่งได้เข้าร่วมประชุมในงานวิจัยครั้งที่ 1	207

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 4.62	ผลการตรวจสอบรอยลายนิ้วมือแฝงที่ พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास ส่งตรวจกับระบบ AFIS พบว่าตรงกับลายนิ้วมือของผู้ต้องหา	208
ภาพที่ 4.63	ข้อมูลสารบบของลายนิ้วมือของผู้ต้องหา	209
ภาพที่ 4.64	หมายจับผู้ต้องหา	210
ภาพที่ 4.65	ภาพจากกล้องวงจรปิดภายในร้านโออิชิ สยามดิศค์ฟเวอร์	213
ภาพที่ 4.66	อาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	215
ภาพที่ 4.67	สภาพห้องน้ำของห้อง 318 อาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งตรวจพบคราบโลหิตที่รูระบายน้ำและพลาสติกกันน้ำ	216
ภาพที่ 4.68	สภาพชั้นเนื้อที่พบในบ่อเกรอะ ของอาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	216
ภาพที่ 4.69	โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว	217
ภาพที่ 4.70	สภาพชั้นเนื้อที่พบในบ่อเกรอะ ของโรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว	217
ภาพที่ 5.1	การตรวจสถานที่เกิดเหตุ	269
ภาพที่ 5.2	การตรวจพยานเอกสาร	270
ภาพที่ 5.3	การตรวจอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน	271
ภาพที่ 5.4	การตรวจทางเคมี	272
ภาพที่ 5.5	การตรวจยาเสพติด	273
ภาพที่ 5.6	การตรวจยาเสพติด	274
ภาพที่ 5.7	การตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์	275
ภาพที่ 5.8	การตรวจดีเอ็นเอ	276
ภาพที่ 5.9	ข่าวคดียิงตัวตาย 5 นัด และข่าวคดีฆ่าช้างที่แก่งกระจาน	288
ภาพที่ 5.10	ข่าวคดีฆ่าช้างที่แก่งกระจาน ซึ่ง พล.ต.อ ปานศิริ ประภาวัต รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พล.ต.ท.หาญพล นิตยวิบูลย์ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 และผู้บังคับบัญชาาระดับสูงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ความสนใจในคดีนี้	289
ภาพที่ 5.11	คดีฆ่าช้างที่แก่งกระจาน พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.ได้ลงมาทำคดีนี้ด้วยตนเอง ทำให้คดีประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงคดีหนึ่ง	289
ภาพที่ 5.12	คดีฆ่าช้างที่แก่งกระจาน มีเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานร่วมปฏิบัติหน้าที่ มีหน่วยงานทั้งด้านนิติวิทยาศาสตร์และไมโครนิติวิทยาศาสตร์ร่วมมือกันปฏิบัติงาน	290

สารบัญภาพ (ต่อ)

		หน้า
ภาพที่ 5.13	มีเครื่องมือสมัยใหม่ใช้ในการปฏิบัติงาน ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่นเครื่องตรวจหาโลหะ เครื่อง X-RAY แบบกระเป๋าคู่ เป็นต้น	291
ภาพที่ 5.14	การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุในคดีฆ่าช้างป่าที่แก่งกระจาน	292
ภาพที่ 5.15	พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หัวหน้าทีม	293
ภาพที่ 5.16	ทีมช่างภาพของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 และพิสูจน์หลักฐานจังหวัดเพชรบุรี	294
ภาพที่ 5.17	นักสเก็ตซ์ภาพและเจ้าหน้าที่บันทึกหลักฐานพิสูจน์หลักฐานจังหวัดเพชรบุรี	294
ภาพที่ 5.18	เจ้าหน้าที่ฝ่ายเก็บกู้พยานหลักฐานจากกองพิสูจน์หลักฐานกลาง ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 และพิสูจน์หลักฐานจังหวัดเพชรบุรี	295
ภาพที่ 5.19	ผู้ชำนาญการพิเศษ(Specialists) เป็นทีมสัตวแพทย์จากคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทีมแพทย์นิติเวชศาสตร์ จากสถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	295
ภาพที่ 5.20	การจัดเตรียม (Preparation) เตรียมข้อมูลต่างเกี่ยวกับคดีและความพร้อมด้านต่างๆ	297
ภาพที่ 5.21	การเข้าปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ (Approach scene)	297
ภาพที่ 5.22	การคุ้มกันและปกป้องสถานที่เกิดเหตุ (Secure and protect scene)	298
ภาพที่ 5.23	การเริ่มสำรวจเบื้องต้น (Initiate preliminary survey) หัวหน้าทีม	298
ภาพที่ 5.24	การประเมินความเป็นไปได้ของหลักฐานทางวัตถุ (Evaluate physical evidence possibilities)	299
ภาพที่ 5.25	จัดเตรียมคำบรรยายลักษณะ (Prepare narrative description)	299
ภาพที่ 5.26	ใช้ภาพถ่ายบรรยายสถานที่เกิดเหตุ (Depict scene photographically)	300
ภาพที่ 5.27	จัดเตรียมแผนผังหรือภาพสเก็ตซ์ของสถานที่เกิดเหตุ(Prepare diagram/sketch of scene)	300
ภาพที่ 5.28	ปฏิบัติการตรวจค้นอย่างละเอียด (Conduct detailed search)	301
ภาพที่ 5.29	บันทึกและเก็บหลักฐานทางวัตถุ (Record & collect physical evidence)	301
ภาพที่ 5.30	ปฏิบัติการสำรวจครั้งสุดท้าย (Conduct final survey)	302
ภาพที่ 5.31	คืนสถานที่เกิดเหตุจากความรับผิดชอบ (Release scene)	302

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งในปัจจุบันพบทั้งปัญหาอาชญากรรมทั่วไปและปัญหาอาชญากรรมที่มีความรุนแรง ทำให้มีคดีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและมีหลายคดีที่ไม่สามารถจับกุมคนร้ายได้ หน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมดังกล่าว คือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมทั้งการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาแก่ประชาชน ซึ่งในหลักการสำคัญ คือการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมขึ้น แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นก็จะต้องทำการสืบสวนสอบสวนและหาพยานหลักฐาน เพื่อจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดีและลงโทษให้ได้ ดังนั้น ประสิทธิภาพในการทำงานของตำรวจจึงเป็นปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงาน และอาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ

สถิติคดีในปี พ.ศ. 2552 มีคดีเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณ 540,000 คดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญในปี พ.ศ. 2552 เกิดขึ้น 6,637 คดี จับกุมได้ 3,410 คดี และคดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายในปี พ.ศ. 2552 มีสถิติคดีเกิดขึ้น 16,525 ราย จับกุมได้เพียง 9,454 ราย และคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในปี พ.ศ. 2552 มีสถิติคดีเกิดขึ้น 28,782 ราย จับกุมได้เพียง 12,100 ราย ซึ่งจะเห็นได้ว่าสามารถจับกุมได้เพียง 40-50% นอกจากนั้น เมื่อส่งคดีไปให้อัยการพิจารณา อัยการได้สั่งไม่ฟ้องอีกจำนวนหนึ่ง และเมื่อส่งฟ้องศาล ศาลยกฟ้องอีกจำนวนหนึ่ง รวมประมาณ 20-30% โดยสรุปแล้วมีคดีขึ้นสู่ศาลและลงโทษผู้กระทำความผิดเพียง 20% เท่านั้น กรณีดังกล่าวข้างต้นเป็นผลให้ความเชื่อมั่นและศรัทธาของประชาชนต่อตำรวจได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ภาพลักษณ์ของตำรวจในสายตาของประชาชนเกิดความเสียหาย เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาในประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจ

จากการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และสัมมนากลุ่มย่อยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2550 ระหว่างเวลา 10.00-12.00 น. ซึ่ง สกว. ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาให้ความคิดเห็นและสัมมนากลุ่มย่อย (Focus Group) ในเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนางานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ข้อสรุปว่าปัญหาของตำรวจอยู่ที่ประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม เช่น ความรวดเร็วในด้านการบริการ ทั้งด้านการป้องกันปราบปราม ด้านการสืบสวนสอบสวนและพิสูจน์หลักฐาน และด้านการจราจร เป็นต้น ผลการระดมความคิดเห็นดังกล่าว

ในเรื่องประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของตำรวจให้กับประชาชนนั้นมีความเห็นตรงกันว่าการที่จะบริการประชาชนให้พึงพอใจได้สูงสุดจะต้องพัฒนาที่ “สถานีตำรวจ” ซึ่งในปัจจุบันนี้มีสถานีตำรวจทั่วประเทศอยู่ถึง 1,457 สถานี ในแต่ละสถานีตำรวจมีงานทั้งในด้านการป้องกันปราบปราม ด้านการสืบสวนสอบสวนและการพิสูจน์หลักฐาน ด้านการจราจร ซึ่งงานด้านต่างๆ เหล่านี้จะต้องสัมผัสกับประชาชน คือจะต้องบริการแก่ประชาชน และที่ผ่านมาการบริการประชาชนของตำรวจนั้นมีปัญหาข้อขัดข้องมากมายในด้านประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวก เช่น การแจ้งความร้องทุกข์ และการลงบันทึกประจำวัน การแจ้งพนักงานสอบสวนและการสอบสวนปากคำ การแจ้งเหตุจราจรและการเสียค่าปรับจราจร ตลอดจนการแจ้งตำรวจเพื่อระงับปราบปรามเหตุร้ายต่างๆ เป็นต้น

นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมยุคใหม่ ที่มุ่งเน้นพิสูจน์การกระทำความผิดของคนร้ายโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทุก ๆ สาขา ซึ่งการตรวจพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistic) ก็เป็นสาขาหนึ่งที่สำคัญมากในการสืบสวนสอบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Investigation) ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยก็ให้ความสำคัญต่อพยานหลักฐานทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเราปรับเปลี่ยนจากระบบกล่าวหาอย่างในอดีตมาสู่ระบบพิสูจน์การกระทำความผิดที่รับฟังพยานหลักฐานทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ เนื่องจากในอดีตมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ของประชาชนในสังคมกันมากกว่าการดำเนินคดีตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นต้นสายธารของกระบวนการยุติธรรมไทยไม่ถูกต้อง มักจับกุมผู้บริสุทธิ์ (แพะ) เพื่อลดกระแสกดดันจากผู้บังคับบัญชา หรือญาติผู้เสียหาย หรือหวังอามิสสินจ้างไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา และที่สำคัญไม่มีพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยเชื่อแต่คำให้การของพยานบุคคล เป็นผลทำให้กระบวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (Policing) ไม่เป็นที่ยอมรับเชื่อถือของประชาชน และทำให้ประชาชนขาดศรัทธา

ดังนั้น การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมควรนำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน เพื่อค้นหาผู้กระทำผิดโดยใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และเก็บวัตถุพยานมาตรวจสอบหาพฤติกรรมแห่งคดี เช่น ลายนิ้วมือแฝง รอยเลือด รอยฟัน รอยขูดขีด เพราะพยานหลักฐานทุกชนิดที่ตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุสามารถนำมาหาร่องรอยการเกิดคดีและนำผลการตรวจพยานหลักฐานไปให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำผิด หรือผู้ต้องสงสัยมาทำการสอบสวนได้ เนื่องจากกระบวนการด้านนิติวิทยาศาสตร์สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม อาทิ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการถ่ายรูป การตรวจลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า การตรวจเอกสาร เช่น ตรวจลายเซ็น ลายมือเขียน การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น ตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนรถ การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี และการตรวจทางชีววิทยา เช่น ตรวจเส้นผม เลือด อสุจิ และตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) เป็นต้น นอกจากนี้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นมีส่วนในการรับฟังและเป็นที่ยอมรับใน

นานาชาติประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิเช่น ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น มีการนำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ มาพัฒนาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดียิ่งในการสืบสวนติดตามหาคนร้ายต่างๆ โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น เมื่อเกิดคดีฆาตกรรมเกิดขึ้น สามารถจับกุมคนร้ายได้ถึง 90% โดยการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ค้นคว้าวิจัยและผลิตขึ้นอย่างทันสมัย มาใช้ร่วมกับหลักนิติวิทยาศาสตร์ให้บรรลุผลได้เป็นอย่างมาก (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย, 2548, ออนไลน์)

การนำระบบงานนิติวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม จะทำให้สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำผิดและนำพยานวัตถุมาตรวจพิสูจน์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหาย แต่ในปัจจุบันระบบงานด้านการพิสูจน์หลักฐานยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ เช่น ปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวก ปัญหาการยกฟ้องในชั้นศาลเนื่องจากความผิดพลาดในการรวบรวมพยานหลักฐานชั้นสู่ศาล ปัญหาการบริหารจัดการ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสถาบันนิติวิทยาศาสตร์และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ บางปัญหาถือเป็นอุปสรรคต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย และเป็นสิ่งที่รัฐบาลและสาธารณชนควรให้ความสำคัญ รวมถึงรูปแบบต่างๆ ที่ถูกต้องในการนำมาใช้ในการระงับรักษาสถานที่เกิดเหตุ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน การชันสูตรพลิกศพ รวมทั้งความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะปัญหาการตายอย่างน่าสงสัยหลายๆ กรณี การวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งหลายครั้งยังขาดการตรวจสอบที่มีมาตรฐานตามหลักวิชา

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์การทำวิจัยทางด้านการสอบสวนและการพิสูจน์หลักฐาน จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน โดยการจัดการความรู้จากเอกสารและจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ผ่านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อพัฒนางานตรวจพิสูจน์หลักฐานและวิทยาการตำรวจ ให้พร้อมทำงานควบคู่กับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความรวดเร็ว เที่ยงตรง เสมอภาค ประการสำคัญเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของตำรวจให้เป็นที่ยอมรับ ศรัทธาและเชื่อมั่นจากประชาชนและสังคมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.2.4 เพื่อถอดบทเรียนในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และวิเคราะห์คดีต่าง ๆ ที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.3 คำถามของการวิจัย

1.3.1 สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นอย่างไร

1.3.2 การศึกษาเชิงระบบที่ประกอบด้วยข้อมูลและข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นอย่างไร

1.3.3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานควรมีลักษณะอย่างไร

1.3.4 คดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) มีรูปแบบและวิธีการในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานอย่างไร คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน มีสาเหตุมาจากอะไร

1.4 เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด

เป้าหมายในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเก็บรวบรวมองค์ความรู้ที่แฝงอยู่ในรูปแบบของเอกสารและอยู่ในตัวคนมาสกัดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นระบบ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Storytelling) ผลผลิตที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ คือ การดำเนินงานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) คดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน และผลผลิตที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของโครงการพร้อมกำหนดตัวชี้วัด ไว้ดังนี้

ตารางที่ 1.1 เป้าหมายของผลผลิต (Output) และตัวชี้วัด

ผลผลิต	ตัวชี้วัด
1. คดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)	1. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน 2. รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน 3. กรณีศึกษาคดีที่ประสบความสำเร็จจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
2. คดีที่ถูกยกฟ้องอันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	1. ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน 2. รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน 3. กรณีศึกษาคดีที่ถูกยกฟ้องอันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
3. สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกด้านกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพ มีปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอย่างไร	ได้สถิติและข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
4. ประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกในงานตำรวจในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน	การดำเนินงานด้านพิสูจน์หลักฐานที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีมาตรฐาน รวดเร็วและเป็นธรรม
5. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานที่เหมาะสม	1. ได้กรณีศึกษาการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานทั้งที่เป็น Best Practice และ Bad Practice 2. ได้แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.5 แนวทาง/ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการความรู้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ในรูปของเอกสาร สถิติ คำพิพากษาคดี สำนวนการสอบสวน รายงานการสืบสวน และองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงานมาทำการจัดการเรียนรู้ใหม่อย่างเป็นระบบ โดยผ่านเครื่องมือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) โดยการจัดเวทีให้กลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น และเข้าร่วมกิจกรรม AAR (After Action Review) หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อค้นพบที่ได้รับมาทำการถอดบทเรียน โดยนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดประสิทธิภาพ แนวคิดการอำนวยความสะดวก แนวคิดการถอดบทเรียน แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT และแนวคิดการวิเคราะห์ระบบ นอกจากนี้ยังทำการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีที่สามารถให้ข้อมูลในแต่ละภูมิภาค

1.5.1.2 ขอบเขตด้านกลุ่มประชากรเป้าหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน
- 2) ผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานและมีการยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอในชั้นศาล
- 3) อัยการ ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ
- 4) ประชาชนที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้เสียหายในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศูนย์พิสูจน์หลักฐานที่เป็นตัวแทนของภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร ได้แก่ กองพิสูจน์หลักฐานกลาง กรุงเทพมหานคร, ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จังหวัดนครปฐมเป็นตัวแทนภาคกลาง ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 3 จังหวัดนครราชสีมา เป็นตัวแทนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5 จังหวัดลำปางเป็นตัวแทนของภาคเหนือ และศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 9 จังหวัดสงขลา เป็นตัวแทนของภาคใต้

1.5.1.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาดำเนินการ 12 เดือน เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ถึงเดือนพฤษภาคม 2555

1.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) โดยมีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 6 ครั้ง โดยมีประเด็นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหัวข้อดังนี้

- 1) สถานการณ์ปัจจุบันในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
- 2) ปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 3) การพัฒนางานตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งเน้นเพื่อพัฒนางานตรวจพิสูจน์หลักฐานให้พร้อมทำงานควบคู่กับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย รวมทั้งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพด้วยความรวดเร็ว เที่ยงตรงและเสมอภาค
- 4) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้แก่ประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
- 5) กรณีศึกษาจากคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน (Bad Practice)

โดยมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งหมด 6 ครั้ง ดังนี้

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1 ณ กองบัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จังหวัดนครปฐม โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐาน และพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และในคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน (Bad Practice) โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการปราบปราม กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และกองบัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2 ณ กองบัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จังหวัดนครปฐม โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐาน และพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และในคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน (Bad Practice) โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ

ปริมณฑล เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และกองบัญชาการตำรวจสันติบาล

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3 ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จังหวัดนครปฐม โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมประชุม ได้แก่ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 1 จังหวัดปทุมธานี ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 2 จังหวัดชลบุรี และศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 7 จังหวัดนครปฐม

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 4 ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 3 จังหวัดนครราชสีมา โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมประชุม คือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 4 จังหวัดขอนแก่น

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 5 ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัดเชียงใหม่ โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายเขตพื้นที่ภาคเหนือเข้าร่วมประชุม คือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 6 จังหวัดพิษณุโลก และศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 5 จังหวัดลำปาง

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 6 ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 9 จังหวัดสงขลา โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมประชุม คือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10 จังหวัดยะลา

1.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกเทป บันทึกวิดีโอ จัดบันทึก สังเกต และถ่ายภาพการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) ทุกครั้ง จากนั้นจึงนำข้อค้นพบมาทำการถอดบทเรียน เรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และผลที่ได้รับ แล้วจึงนำมาตรวจทานอีกครั้งเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ที่ได้ในแต่ละครั้ง เมื่อได้ข้อมูลที่ถอดบทเรียนในแต่ละครั้งแล้ว คณะผู้วิจัยจะทำการประชุมนักวิจัยเพื่อนำเสนอผลการจัดกิจกรรมและจัดการความรู้ในแต่ละครั้ง โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมวิพากษ์แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ก่อนที่จะทำการสรุป วิเคราะห์และจัดพิมพ์เป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์

1.5.4 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อกำหนดหัวข้อ กลุ่มหัวข้อแนวคิดสำคัญ (Topic/Category) และแบบแผนแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัย (Pattern/Themes) เพื่อถอดบทเรียนข้อค้นพบจากเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำมาวิเคราะห์ให้อยู่ในรูปแบบการพรรณนา ตาราง แผนภูมิและรูปภาพเพื่อให้เกิดระบบและองค์ความรู้ได้มากยิ่งขึ้น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การถอดบทเรียน หมายถึง การสกัดความรู้ที่ได้จากบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) และการสกัดความรู้จากเอกสาร โดยเป็นกระบวนการดึงเอาความรู้ด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการตรวจพิสูจน์หลักฐาน เพื่อให้ได้กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) รวมทั้งคดีที่ถูกยกฟ้องหรือคดีที่ประสบความล้มเหลว (Bad Practice)

1.6.2 การพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน หมายถึง แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.6.3 การรวบรวมพยานหลักฐาน หมายถึง บทบาทหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล และชิ้นส่วนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในที่เกิดเหตุในคดีอาญา และนำวัตถุพยานที่ค้นพบมาทำการตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยใช้กระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางวิทยาการตำรวจ

1.6.4 การพิสูจน์หลักฐาน หมายถึง การนำพยานวัตถุเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบหาความจริง โดยใช้กระบวนการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางวิทยาการตำรวจ และตรวจสอบจากการตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า การตรวจพิสูจน์ทางเคมีและฟิสิกส์ เป็นต้น

1.6.5 ปัจจัยนำเข้า หมายถึง ข้อมูลด้านการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานการตรวจพิสูจน์หลักฐาน ปัจจัยนำเข้าในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เครื่องมือ/อุปกรณ์ตรวจพิสูจน์ การบริหารจัดการ ระเบียบตำรวจ/คำสั่ง พยานวัตถุ/พยานบุคคล งบประมาณ และการฝึกอบรม

1.6.6 กระบวนการ หมายถึง ขั้นตอน รูปแบบ และการรวบรวมพยานหลักฐาน การตรวจพิสูจน์หลักฐานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและสอบสวน

1.6.7 ผลลัพธ์ หมายถึง ประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้แก่ประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรค และปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกในด้านารรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเน้นศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันในการอำนวยความสะดวกในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้โดยเน้นการศึกษาเชิงระบบที่ประกอบด้วยข้อมูล

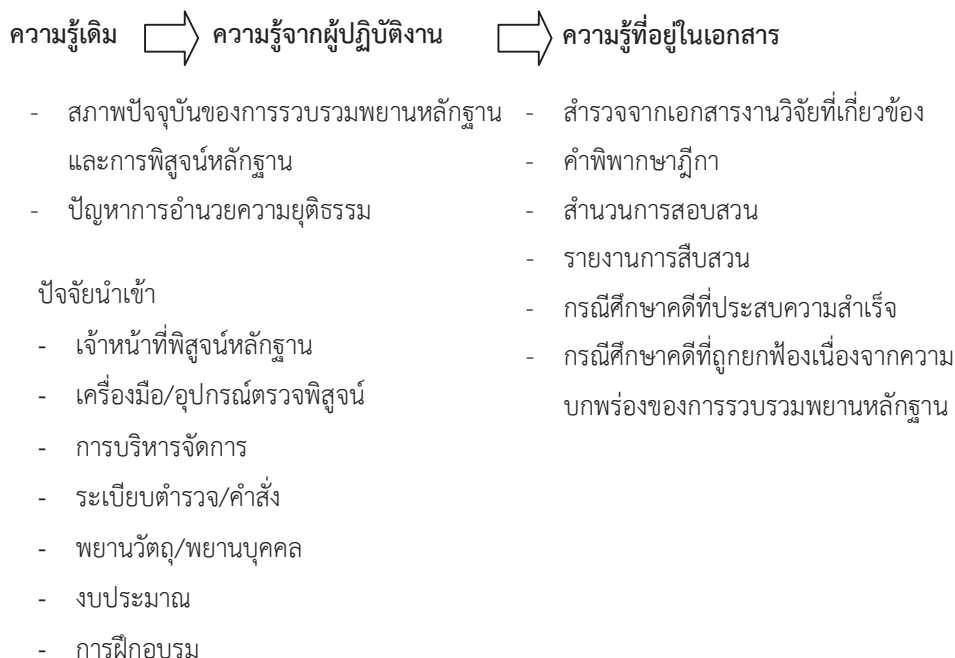
และข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงาน และศึกษารูปแบบการสร้างประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกที่เป็นมาตรฐาน

การอำนวยความสะดวก หมายถึง การแจ้งความร้องทุกข์ การดำเนินการสอบสวน รวบรวมหลักฐาน การจัดทำสำนวนการสอบสวน ในการดำเนินงานครั้งนี้แบ่งการอำนวยความสะดวกออกเป็น 2 ระบบ คือ 1) ระบบการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน 2) ระบบการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำหรับปัญหาของระบบการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ตำรวจมี 2 มิติด้วยกัน คือ

มิติแรก คือ ปัญหาในระบบภายในเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ ปัญหาด้านกำลังพลโดยเฉพาะความไม่สอดคล้องกันของจำนวนอัตรากำลังพล กับจำนวนผู้ปฏิบัติงานจริง ปัญหาด้านความล่าช้าในการดำเนินคดี ส่งผลให้การพัฒนากระบวนการยุติธรรม ซึ่งขั้นตอนการดำเนินคดีบางอย่างไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีมีต้นทุนสูง ทำให้เกิดปัญหาข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณการดำเนินงาน

มิติที่สอง คือ การให้บริการประชาชนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องดำเนินงานเป็นกระบวนการตั้งแต่การเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การรับแจ้งความ ร้องทุกข์ การสอบสวน การสืบสวน การสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้เสียหาย การให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย การแจ้งข่าวให้ญาติผู้เสียหายทราบ การดำเนินคดีในชั้นศาล เป็นต้น

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1.1 โดยการจัดการความรู้เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เดิมที่อยู่ในรูปแบบของเอกสาร และนำมาจัดระบบใหม่ให้อยู่ในประเด็นที่ทำการศึกษาและเรียบเรียงไว้อย่างเป็นระบบ ดังนี้

Storytelling

AAR

ความรู้ใหม่

1. สถานภาพปัจจุบันของการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
2. ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
3. รูปแบบของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานจากคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)
4. ข้อบกพร่องจากการรวบรวมพยานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน
5. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.8 ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1.8.1 ข้อมูลสถานภาพปัจจุบันการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.8.2 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.8.3 ผลการวิเคราะห์เชิงระบบเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์การอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

1.8.4 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาองค์กรตำรวจให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนองค์กรที่จะสามารถสนองต่อความคาดหวังและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

1.8.5 รูปแบบเบื้องต้นของการอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติต่อรัฐบาล เพื่อนำไปเป็นนโยบายระดับประเทศในการพัฒนาองค์กรตำรวจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วย ส่วนแรกนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การอำนวยความสะดวก การถอดบทเรียน การวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์ระบบ แนวคิดเบื้องต้นในการบริหารองค์การ และการพัฒนาระบบงานของตำรวจ ส่วนที่สองนำเสนอเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ส่วนที่สามนำเสนอเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์หลักฐาน และการเก็บรวบรวมพยานวัตถุ และส่วนที่สี่เป็นการนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกในด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐานได้ โดยมีรายละเอียดสำคัญดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 การสืบสวนสอบสวน
- 2.3 การตรวจพิสูจน์หลักฐาน และการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดและทฤษฎีเพื่อศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ดังนี้

- 2.1.1 แนวคิดการจัดการความรู้
- 2.1.2 แนวคิดประสิทธิภาพ
- 2.1.3 แนวคิดการอำนวยความสะดวก
- 2.1.4 แนวคิดการถอดบทเรียน
- 2.1.5 แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT
- 2.1.6 แนวคิดการวิเคราะห์ระบบ
- 2.1.7 แนวคิดเบื้องต้นในการบริหารองค์การ
- 2.1.8 แนวคิดการพัฒนาระบบงานของตำรวจ
- 2.1.9 แนวคิดการรวบรวมพยานหลักฐาน

2.1.1 แนวคิดการจัดการความรู้

นักวิชาการและบุคลากรด้านการจัดการความรู้หลายท่านและหลายสถาบัน ได้เห็นความสำคัญ และทำการศึกษารูปแบบและแนวทางในการพัฒนาการจัดการความรู้ ไว้ดังนี้

Hedeo Yamazaki (อ้างถึงใน วรภัทร์ ภูเจริญ, 2548) ได้แสดงปิรามิดของความรู้ โดยเริ่มจากฐานล่าง คือ ข้อมูล ทำการสังเคราะห์จนได้สารสนเทศ แล้วคิดเปรียบเทียบเชื่อมโยงจนได้ ความรู้ และนำไปใช้จนเกิดกลายเป็นปัญญา ซึ่งจะผ่าน 3 กระบวนการ คือ การแสวงหาความรู้ การ ตีความ ขยายความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

วรภัทร์ ภูเจริญ (2548) กล่าวถึงวงจรความรู้ว่ามีขั้นตอนของวงจร คือ 1) Identify ระบุค้นหากำหนดความรู้และแหล่งความรู้ 2) Capture คือการเก็บสะสม รวบรวม ความรู้ต่างๆ 3) Select ประเมินคุณค่าดูว่าขัดแย้งกันเองหรือไม่ จริงหรือเท็จ 4) Store จัดเก็บใน ฐานข้อมูลความรู้ขององค์กร 5) Apply นำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาวิจัยอบรม 6) Create สร้าง ความรู้ใหม่ๆ ทดลองวิจัย 7) Sell นำไปขายสร้างสินค้าใหม่ บริการใหม่ๆ

Laudon (2000) กล่าวถึง Knowledge Management ว่า การบริหารจัดการ ความรู้ในองค์กรมีความสำคัญเป็นพิเศษในองค์กรที่มีลักษณะการบริหารงานแบบแบนราบ และแบบ เครือข่าย ซึ่งในการจัดการในระดับต่างๆ จะมีการจัดการแยกแยะความจริงในส่วนที่จะสามารถนำมา ช่วยสมาชิกในทีมในการพัฒนางานในหน้าที่ รวมทั้งการแบ่งปันข้อมูล เพื่อพัฒนางานในส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วย

Stair (2001) กล่าวว่า การบริหารการจัดการความรู้เป็นกระบวนการรวบรวม จัดการความรู้ความชำนาญ ไม่ว่าความรู้นั้นจะอยู่ในคอมพิวเตอร์ ในกระดาษ หรือตัวบุคคล โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อจัดการให้บุคลากรได้รับความรู้ และแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมจากเดิม โดยเกิดประสบการณ์และความชำนาญเพิ่มขึ้น

Tiwana (2000) ให้ความหมายของการบริหารจัดการความรู้ว่า หมายถึง การ จัดการความรู้ในองค์กร สำหรับงานด้านธุรกิจ

วีรุธ ศิรานนท์ (2542) กล่าวถึง การบริหารจัดการความรู้ว่า การบริหารจัดการ ความรู้เป็นกระบวนการบริหารรูปแบบใหม่ ที่เน้นในด้านการพัฒนากระบวนการควบคู่ไปกับการ พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ โดยทุกกระบวนการจะต้องสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลมาจากการ ขยายวงและการประสานความรอบรู้ รวมถึงการฉลาดคิดไปตลอดทั่วทั้งองค์กรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเท่ากับว่าองค์กรนี้มีการบริหารจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ อันเป็นโอกาสสำคัญต่อการพัฒนาให้ เป็นองค์กรที่เปี่ยมไปด้วยการทำงานอย่างฉลาดคิดและสร้างสรรค์ในที่สุด ทำให้องค์กรนั้นสามารถ เผชิญกับการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ รูปแบบ และสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหมดได้เป็น อย่างดี

ศรันย์ ชูเกียรติ (2541) กล่าวถึง การจัดองค์ความรู้ในองค์กร หมายถึง การจัดการและรักษาระดับในการจัดเก็บองค์ความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบเป็นระเบียบ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการความรู้ (Knowledge Management) หมายถึง กระบวนการความรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ของคนในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของคนภายในองค์กรเดียวกัน เมื่อรวบรวมแล้วก็มี การนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ และการจำแนกหรือจัดระบบใหม่เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงองค์กร ในการบริหารจัดการและนำความรู้เผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป

จากรายละเอียดข้างต้นพอสรุปได้ว่าการจัดการความรู้ หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในแข่งขันสูงสุด โดยที่ความรู้มี 2 ประเภท คือ

1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือหรือการคิดเชิงวิเคราะห์ บางครั้งจึงเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

2. ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่างๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่างๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) เป็นกระบวนการแบบหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การบ่งชี้ความรู้ เช่น พิจารณาว่า วิสัยทัศน์/พันธกิจ/เป้าหมาย คืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องรู้อะไร, ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง, อยู่ในรูปแบบใด, อยู่ที่ใคร
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ เช่น การสร้างความรู้ใหม่, แสวงหาความรู้จากภายนอก, รักษาความรู้เก่า, กำจัดความรู้ที่ไม่ได้ใช้แล้ว
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคต
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน, ใช้ภาษาเดียวกัน, ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

5. การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้นเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่าย และสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT), Web board, บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็น เอกสาร, ฐานความรู้, เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีเป็น Tacit Knowledge อาจจัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน, กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, ระบบพี่เลี้ยง, การสับเปลี่ยนงาน, การยืมตัว, เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

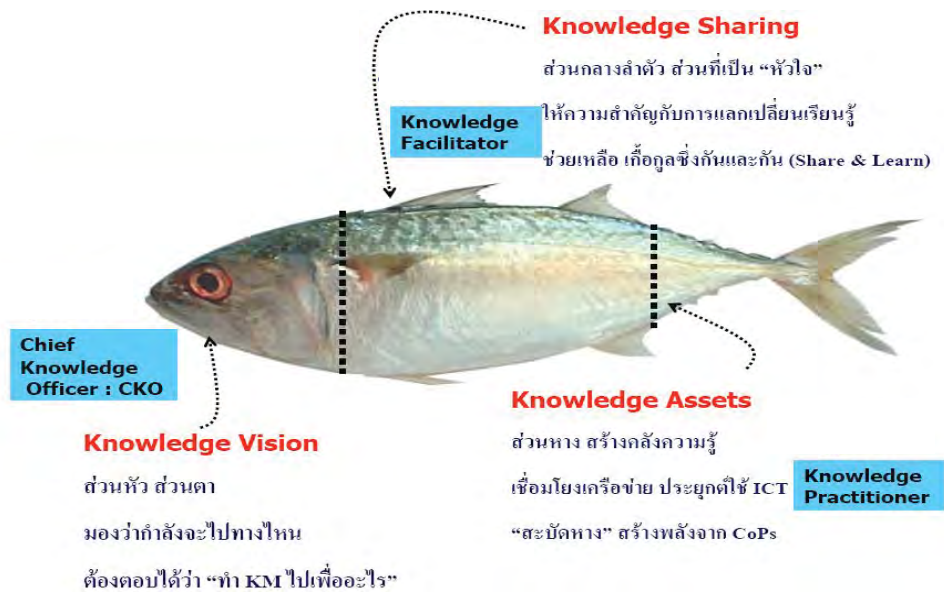
7. การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้ นำไปสู่การนำความรู้ไปใช้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือในการจัดการความรู้ การจัดการความรู้ประกอบด้วย กระบวนการหลัก ๆ ได้แก่ การค้นหาความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ใหม่ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบการประมวลผลและกลั่นกรองความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ สุดท้ายคือ การเรียนรู้ และเพื่อให้มีการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร เครื่องมือหลากหลายประเภทถูกสร้างขึ้นมานำไปใช้ในการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

(1) เครื่องมือที่ช่วยในการ “เข้าถึง” ความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้ประเภท Explicit

(2) เครื่องมือที่ช่วยในการ “ถ่ายทอด” ความรู้ ซึ่งเหมาะสำหรับความรู้ประเภท Tacit ซึ่งต้องอาศัยการถ่ายทอด โดยปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นหลักในบรรดาเครื่องมือดังกล่าวที่มีผู้นิยมใช้กันมากประเภทหนึ่งคือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ หรือชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : CoP) และการเล่าเรื่อง (Storytelling)

รูปแบบการจัดการความรู้ได้จำลองแบบมาจากรูปปลาทุ เพื่อกำหนดบทบาทและหน้าที่ของแต่ละส่วนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันออกเป็น 3 ส่วนและให้ความหมายของแต่ละส่วนให้ชัดเจน ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าใจและศึกษารายละเอียดได้ด้วยตนเอง

แผนภูมิที่ 2.1 Model ปลา

จากโมเดลปลา (ประพนธ์ ผาสุกยี่ต, 2550) สามารถอธิบายการจัดการความรู้ได้ดังนี้

Chief Knowledge Officer : CKO เป็นส่วนหัวของปลา หมายถึง เป้าหมายหลักของการจัดการความรู้ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร (KV) โดยมีคุณเอื้อ (CEO) เป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริม

Knowledge Sharing : KS เป็นส่วนกลางของตัวปลา ส่วนที่เป็นหัวใจสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้ บุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้คือคุณอำนวย (Knowledge Facilitator) เป็นผู้จุดประกายและอำนวยความสะดวก โดยมีคุณกิจเป็นผู้แสดงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Knowledge Assets : KA เป็นส่วนหางปลา เป็นส่วนคลังความรู้ที่เป็นรูปธรรมที่เกิดจากการกำหนดทิศทางในส่วนหัว และการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการจัดการ โดยมีคุณลิขิตเป็นผู้บันทึกและตีความ และคุณประสานช่วยอำนวยความสะดวกประสานงานต่าง ๆ

สรุปได้ว่าการจัดการความรู้ทำเพื่อการพัฒนาคน หน่วยงาน และองค์กร ดังนั้นในหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องใช้ระบบการจัดการความรู้มาทำให้เกิดการพัฒนาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรและนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) หรือองค์กรอัจฉริยะ (intelligent organization) การนำระบบการจัดการความรู้

มาใช้ในสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีแนวทางการดำเนินการได้หลายวิธี แต่วิธีที่เป็นที่นิยมกันคือ “โมเดลปลาทู”

2.1.2 แนวคิดประสิทธิภาพ

โดยทั่วไปแล้วประสิทธิภาพ (Efficiency) ในการปฏิบัติงานมักจะแยกไม่ออกกับประสิทธิผล (Effectiveness) ในการปฏิบัติงาน เพราะการปฏิบัติงานนั้นจะมีประสิทธิภาพไม่ได้ ถ้าหากว่าการปฏิบัติงานนั้นไม่มีประสิทธิผล ซึ่งหมายความว่า การปฏิบัติงานจะไม่บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ แต่ในขณะเดียวกัน การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลก็ไม่จำเป็นว่าการปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีประสิทธิภาพเสมอไป เพราะว่าความหมายโดยตรงของประสิทธิภาพนั้น มีผู้กล่าวไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

ปีเตอร์สัน และพลาวแมน (Peterson & Plowman อ้างถึงใน คชาวุธ พรหมายน, 2545, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านทางธุรกิจ ในความหมายอย่างแคบ ว่าหมายถึง การลดต้นทุนในการผลิต และความหมายอย่างกว้าง หมายถึงคุณภาพของการมีประสิทธิผล (quality of effectiveness) และความสามารถในการผลิต (competence and capability) และในการดำเนินงานทางด้านธุรกิจที่จะถือว่ามีประสิทธิภาพสูงสุด ก็เพื่อสามารถผลิตสินค้า หรือบริการในปริมาณและคุณภาพที่ต้องการเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุด เพื่อคำนึงถึงสถานการณ์และข้อผูกพันด้านการเงินที่มีอยู่ ดังนั้นแนวความคิดของคำว่าประสิทธิภาพ ในด้านธุรกิจมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ต้นทุน (cost) คุณภาพ (quality) ปริมาณ (quantity) และวิธีการ (method) ในการผลิต

มิลเล็ท (Millet อ้างถึงใน สถิต คำลาเลี้ยง, 2544, หน้า 13) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่มวลชน และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงานนั้น (human satisfaction and benefit produced) ซึ่งความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจในการบริการให้กับประชาชน โดย พิจารณาจาก

- 1) การให้บริการอย่างเท่าเทียม (equitable service)
- 2) การให้บริการอย่างรวดเร็วและทันเวลา (timely service)
- 3) การให้บริการอย่างเพียงพอ (ample service)
- 4) การให้บริการอย่างก้าวหน้า (progression service)

ไซมอน (Simon อ้างถึงใน สถิต คำลาเลี้ยง, 2544, หน้า 13) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพไว้ว่า กล่าวคือ ถ้าจะพิจารณาว่างานใดจะมีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น ให้ดูความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า (input) กับผลผลิต (output) ที่ได้รับ เพราะฉะนั้นตาม ทรรศนะนี้ จึงหมายถึง ผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้าและถ้าเป็นการบริหารราชการ องค์การของรัฐก็บอกความพึงพอใจของผู้รับบริการ (satisfaction) เข้าไปด้วยซึ่งอาจเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$E = (O-I) + S$$

E = Efficiency คือ ประสิทธิภาพของงาน

O = Output คือ ผลผลิตหรืองานที่ได้รับออกมา

I = Input คือ ปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร

S = Satisfaction คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ

รพี แก้วเจริญ และชิตยา สุวรรณะชญ (2510, หน้า 5) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานให้สำเร็จซึ่งไม่ได้กล่าวถึงปัจจัยนำเข้าหรือความพึงพอใจ

ทิพาดี เมฆสุวรรณ (2538, หน้า 2) ชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพในระบบราชการมีความหมายรวมถึงผลผลิตภาพ และประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ

1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนของการผลิต (input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสีย น้อยที่สุด

2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการการบริหาร (process) ได้แก่ การทำงาน ที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม

3) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันทเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

ทิพาดี เมฆสุวรรณ (อ้างถึงใน ธาณินทร์ สุทธิบุญขร, 2543, หน้า 10) ได้เสนอแนวคิดในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานภาครัฐโดยศึกษาการปรับปรุงระบบราชการของต่างประเทศ ที่ได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จได้ ดังนี้

1) ต้องกำหนดแนวทางและเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน หมายถึง มุ่งการทำงานที่มีประสิทธิผล ยึดถือผลสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ของงาน (results) เป็นหลักในการดำเนินงานโดยมุ่งที่ผลลัพธ์ (outcome) โดยมีการประเมินผล และวัดผลสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรม สามารถตอบสนองและสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าผู้มารับบริการ ปรับปรุงโครงสร้าง และระบบงานเพื่อยุบเลิกงานที่ซ้ำซ้อน โดยสร้างสรรค์กระบวนการ ทำงานใหม่ ลดขนาดกำลังคน เพื่อลดค่าใช้จ่ายขององค์กรด้านบุคลากร มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจจากระดับบนสู่ระดับเจ้าหน้าที่

2) ระบบการบริหารงานที่จะยึดผลสำเร็จของงาน และผลลัพธ์ขององค์กรเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการ รวมทั้งใช้มาตรการจูงใจและให้รางวัลตอบแทนแก่องค์กรที่ประสบความสำเร็จ

ธงชัย สันติวงษ์ (2526, หน้า 198) นิยามว่าประสิทธิภาพ หมายถึงกิจกรรมทางด้านการบริหารบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกับวิธีการ ซึ่งหน่วยงานพยายามกำหนดให้ทราบแน่ชัดว่าพนักงานของตนสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

สมพงษ์ เกษมสิน (อ้างถึงใน คทาฐ พรหมายน, 2545, หน้า 14) ได้กล่าวถึงแนวคิดของ Harring Emerson ที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการทำงานให้มีประสิทธิภาพในหนังสือ "The Twelve Principles of Efficiency" ซึ่งได้รับการยกย่อง และกล่าวขานกันมาก โดยมีหลัก 12 ประการมีดังนี้

- 1) ทำความเข้าใจและกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่าง
- 2) ใช้หลักสามัญสำนึกในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน
- 3) คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
- 4) รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน
- 5) ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม
- 6) การทำงานต้องเชื่อถือได้ มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพและมีการลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน
- 7) งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
- 8) งานเสร็จทันเวลา
- 9) ผลงานได้มาตรฐาน
- 10) การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
- 11) กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสอนงานได้
- 12) ให้บำเหน็จแก่งานที่ดี

นอกจากนี้ยังมีแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพหรือปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานนั้น และมีนักทฤษฎีหลายท่านได้ศึกษาและสรุป เป็นปัจจัยสำคัญๆ ที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

เบคเกอร์ และนิวเฮาเซอร์ (Becker & Neuhauser อ้างถึงใน คทาฐ พรหมายน, 2545, หน้า 12) ได้เสนอตัวแบบจำลองเกี่ยวกับประสิทธิภาพขององค์กร (model of organization efficiency) โดยกล่าวว่าประสิทธิภาพขององค์กร นอกจากจะพิจารณาถึง ทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลผลิตขององค์กร คือ การบรรลุเป้าหมายแล้วองค์กรในฐานะที่เป็น

องค์กรในระบบเปิด (open system) ยังมีปัจจัยประกอบอีกดังแบบจำลองในรูปสมมติฐานซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) หากสภาพแวดล้อมในการทำงานขององค์กรนั้น มีความซับซ้อนต่ำ (low task environment complexity) หรือมีความแน่นอน (certain) มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติในการทำงานขององค์กรอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว แน่ชัดว่าจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพขององค์กรมากกว่าองค์กรที่มีสภาพแวดล้อมในการทำงานยุ่งยากและซับซ้อนสูง (high task environment complexity) หรือมีความไม่แน่นอน (uncertain)
- 2) การกำหนดระเบียบปฏิบัติชัดเจนเพื่อเพิ่มผลการทำงานที่มองเห็นได้ มีผลทำให้ประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย
- 3) ผลการทำงานที่มองเห็นได้ สัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพ
- 4) หากพิจารณาควบคู่กันไปจะปรากฏว่าการกำหนดระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน และผลการทำงานที่สามารถมองเห็นได้จะมีความสัมพันธ์มากขึ้นต่อประสิทธิภาพมากกว่าตัวแปรแต่ละตัว ตามลำพัง

สรุปได้ว่า การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน จะต้องมีการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ งบประมาณ วัสดุและเทคโนโลยีที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม มีการทำงานที่มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ต่อสังคม เพื่อให้ประชาชนผู้มารับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด

2.1.3 แนวคิดการอำนวยความสะดวก

การอำนวยความสะดวกในหน้าที่ของตำรวจ เป็นหน้าที่หลักที่มีความสำคัญทั้งต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำรวจเองและต่อกระบวนการยุติธรรม โดยปัจจุบันงานด้านการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มุ่งเน้นงานด้านการสืบสวนสอบสวนเป็นหลัก โดยเฉพาะด้านการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกหรือจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมไทย และเพื่อให้งานสืบสวนสอบสวนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงจำเป็นต้องมีการนำงานด้านเทคโนโลยีและนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์การกระทำผิดของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีผู้ให้นิยามหรือความหมายของการอำนวยความสะดวกพอสรุปได้ ดังนี้

ปิยะพันธ์ ปิงเมือง (2544, หน้า 9) ให้ความหมายของการอำนวยความสะดวกต่อประชาชน หมายถึง การดำเนินการใดๆ ในหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอย่างเป็นกลาง ตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ เพื่อก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่กรณีทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้เสียหาย

และฝ่ายผู้ต้องหา ในฐานะที่เป็นประชาชนอันพึงจะได้รับตามหลักมนุษยชนของกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยไม่เอนเอียงไปทางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

สมเกียรติ จันทระประเทศ (2540, หน้า 28) ให้ความหมายว่า การอำนวยความสะดวก ในการสอบสวนคดีอาญา หมายถึง การจัดพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมกับปริมาณงานในเวรแต่ละผลัด การจัดเจ้าหน้าที่แนะนำให้คำปรึกษาปัญหากฎหมายแก่ประชาชน การแจ้งการจับกุมให้แก่ญาติ ผู้ถูกจับอย่างรวดเร็ว และแจ้งผลคดีให้ผู้เสียหายทราบเป็นระยะ เช่น เมื่อเกิดคดีขึ้นแล้วมีการปฏิบัติ อย่างทันท่วงทีแก่กันทุกคน

สุรเชษฐ์ โทบุญยานนท์ (2537, หน้า 5) ให้ความหมายว่า การอำนวยความสะดวก หมายถึง ขั้นตอนต่างๆ ที่ตำรวจเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินคดีต่างๆ ซึ่งได้แก่ การแจ้งความ ร้องทุกข์ การดำเนินการสอบสวน รวบรวมหลักฐาน และการจัดทำสำนวนการสอบสวน

สกล แก้วปวงคำ (2543, หน้า 142 - 143) เห็นว่าหลักปฏิบัติในการอำนวยความสะดวก แก่ประชาชนของพนักงานสอบสวนนั้นประกอบด้วย

1. การยึดหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนในสังคมเป็นเป้าหมาย
2. ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพเสียเอง
3. ต้องมีการอำนวยความสะดวกด้วยความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการ บังคับใช้กฎหมาย โดยไม่เลือกปฏิบัติว่าบุคคลนั้นจะมีฐานะเช่นใดในสังคม
4. ต้องมีอิสระในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั้งอิสระภายในและ อิสระภายนอก โดยอิสระภายใน หมายถึง อิสระจากอคติของพนักงานสอบสวน ส่วนอิสระภายนอก หมายถึง อิสระจากอำนาจการเมืองและสายการบังคับบัญชา
5. ต้องมีการอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เนื่องจากความ ล่าช้าเป็นที่มาของความไม่แน่นอนหรือความไม่แน่ใจในความยุติธรรมที่ได้รับ และค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น
6. การอำนวยความสะดวกต้องโปร่งใสและถูกตรวจสอบได้ เพื่อเป็นการ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนในสังคมและคุ้มครองสังคมได้อย่างเป็นธรรม

อายุตม์ สินธพพันธุ์ (2543, บทคัดย่อ) ให้ความเห็นว่ามาตรการในการอำนวยความสะดวก แก่เหยื่ออาชญากรรมจะต้องกำหนดกรอบมาตรการให้ชัดเจน เพื่อปกป้องและคุ้มครอง ผู้ถูกกระทำ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นระบบ โดยจะต้องเน้นการประสานงานและ ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้มีการดำเนินคดี อย่างเที่ยงธรรมต่อผู้เสียหายโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจากการให้ความหมายของการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น พอสรุปได้ว่า การอำนวยความสะดวก หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ในหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจต่อเหยื่ออาชญากรรมและคู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเป็นธรรมและ เสมอภาคภายในกรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผนที่ได้กำหนดไว้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เล็งเห็นความสำคัญของการอำนวยความสะดวกต่อประชาชนและเหยื่ออาชญากรรมจึงได้กำหนดให้มีแผนด้านการอำนวยความสะดวกเป็นแผนงานหลักแผนงานหนึ่งใน 5 แผนงานของแผนแม่บทสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 – 2549) โดยมีวัตถุประสงค์ของแผนงานด้านการอำนวยความสะดวก คือ

1. เพื่อให้ประชาชนได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมในอันที่จะนำไปสู่ความเชื่อถือศรัทธาต่อการอำนวยความสะดวกพร้อมกับให้ความร่วมมือสนับสนุนในการกิจของตำรวจ
2. เพื่อปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานสืบสวนสอบสวน งานวิทยาการเทคโนโลยีและนิติเวชวิทยาให้มีความเชี่ยวชาญ ทันสมัย มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้พนักงานสอบสวนมีคุณภาพ คุณธรรม จรรยาบรรณอย่างเหมาะสม และมีความเป็นวิชาชีพการสอบสวนมากยิ่งขึ้น
4. เพื่อยกระดับความร่วมมือระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทั้งในและนอกประเทศให้มีความใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นในอันที่จะทำงานอำนวยความสะดวกมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
5. เพื่อปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางการปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต สำหรับเป็นหลักประกันในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

สรุปได้ว่า การอำนวยความสะดวกในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งฝ่ายสืบสวน พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม โดยจะต้องกำหนดกรอบมาตรการในการทำงานให้ชัดเจน เพื่อปกป้องและคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างเป็นระบบ โดยจะต้องเน้นการประสานงานและตรวจสอบติดตามการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีการดำเนินคดีอย่างเที่ยงธรรมต่อผู้เสียหายโดยไม่เลือกปฏิบัติ

2.1.4 แนวคิดการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียน คือ การทบทวนหรือสรุปประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมาในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้เห็นถึงรายละเอียดของเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกซึ่งทำให้เกิดผลอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลว หรืออาจกล่าวได้ว่าเราถอดบทเรียนก็เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการสกัดความรู้และประสบการณ์ที่ฝังลึกจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้ร่วมการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงานทั้งที่สำเร็จหรือล้มเหลวเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ให้บรรลุเป้าหมาย และสามารถเผยแพร่ศึกษาเรียนรู้ได้ (รัตนา ดวงแก้ว : www.edbkk1.go.th/aoc/09_sep/study)

การถอดบทเรียน คือ เทคนิคการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบเพื่อสกัดความรู้ฝังลึกในตัวตนคนและองค์ความรู้ของท้องถิ่นออกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสรุปและสังเคราะห์เป็นเอกสารชุดความรู้ คู่มือ ตำรา ฯลฯ ที่บุคคลอื่นสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ให้การทำงานมีคุณภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การถอดบทเรียน ยังหมายถึง กระบวนการดึงเอาบางสิ่งบางอย่างออกมาจากบทเรียนที่มีอยู่จากสิ่งที่เราทำ เพื่อให้ได้งานที่เป็นความสำเร็จ (Best Practice) รวมทั้งความล้มเหลวที่เกิดขึ้น (Bad Practice) (ประชาสรรค์ แสนภักดี : www.prachasan.com)

ดังนั้น การถอดบทเรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความรู้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงาน ซึ่งได้จากรายละเอียดขั้นตอนหรือบันทึกผลการปฏิบัติ รวมถึงความรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น/บรรลุเป้าหมาย สามารถเผยแพร่ได้ เน้นการระดมสมอง พุดคุย เล่าเรื่อง สังเคราะห์ จับประเด็น กระบวนการวิธีทำงานเชิงบทเรียนหรือประสบการณ์ไม่เน้นรูปแบบวิจัย

รูปแบบการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนโดยทั่วไปมี 2 รูปแบบ คือ

1. การถอดบทเรียนเฉพาะประเด็น เป็นการถอดบทเรียนที่เน้นเฉพาะกิจกรรมสำคัญของโครงการ และสามารถนำผลการถอดบทเรียนจากกิจกรรมนั้นๆ ไปใช้ประโยชน์ในพัฒนาโครงการให้ประสบความสำเร็จในอนาคต (Best Practice)

2. การถอดบทเรียนทั้งโครงการ เป็นการถอดบทเรียนทั้งระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ความเป็นมาของโครงการ กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์เมื่อสิ้นสุดโครงการ

การถอดบทเรียนทั้ง 2 ลักษณะ ต้องใช้การวิเคราะห์เชิงลึก เช่น วิเคราะห์ด้วย SWOT เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่นำไปสู่ผลของการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนการถอดบทเรียน ขั้นตอนการถอดบทเรียนมี 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการถอดบทเรียน
2. ขั้นดำเนินการถอดบทเรียน
3. ขั้นเขียนรายงานการถอดบทเรียน
4. ขั้นติดตามการนำบทเรียนไปใช้ประโยชน์

คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการถอดบทเรียนมาทำการวิเคราะห์เพื่อถอดบทเรียนการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน โดยทำการถอดบทเรียนเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก การรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ พยานบุคคล พยานวัตถุ

สำนวนการสอบสวน การสืบสวน และการพิสูจน์หลักฐานจากวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ รอยนิ้วมือแฝง รอยฟัน รอยไหม้ และสารคัดหลั่งที่พบหรือตกค้างในวัตถุพยาน ที่พบ การถอดบทเรียน ดังกล่าวจะถอดบทเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐาน การพิสูจน์หลักฐาน และส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในการอำนวยความสะดวก สถานการณ์การอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์หรือตัวชี้วัดที่ได้จากการปฏิบัติงานในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

2.1.5 แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT

การวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

Strengths - จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ

Weaknesses - จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ

Opportunities - โอกาสที่จะดำเนินการได้

Threats - อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร

หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส - อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่างๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

การวิเคราะห์ SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กรในทางกลับกัน อุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูลในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้มีน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กร ทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูล เพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านโครงสร้าง ระบบระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผลกระทบก่อนหน้านี้ด้วย - จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั่นเองว่า ปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กร ที่องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร - จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ในองค์กรนั้นๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราการรู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ - โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้ - อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย

ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระแทกดังกล่าวได้

3) ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับจุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้วให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายใน มาเปรียบเทียบกับโอกาส-อุปสรรคจากภายนอก เพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไปในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้องค์กรจะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบ ดังนี้

(1) สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive - Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

(2) สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์ การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรค ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

(3) สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาสน่าสนใจได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออกคือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่างๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดให้

(4) สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้น แทนที่จะรอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัวหรือขยายขอบข่ายกิจการ (diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่นๆ แทน

ข้อพิจารณาในการวิเคราะห์ SWOT มีดังนี้

1) การวิเคราะห์แยกแยะควรทำอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญจริงๆ เป็นสาเหตุหลักๆ ของปัญหาที่แท้จริง กล่าวคือ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในการนำไปกำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์กร/ชุมชนบรรลุเป้าหมายที่เป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Result) ได้จริง

2) การกำหนดปัจจัยต่างๆ ไม่ควรกำหนดขอบเขตของความหมายของปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น จุดอ่อน (W) หรือ จุดแข็ง (S) หรือ โอกาส (O) หรือ อุปสรรค (T) ให้มีความหมายคาบเกี่ยวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตัดสินใจ และชี้ชัดว่าปัจจัยที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นปัจจัยในกลุ่มใด ทั้งนี้เพราะปัจจัยที่อยู่ต่างกลุ่มกัน ก็ต้องสมควรที่จะนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่ต่างกันออกไป

ข้อดี – ข้อเสีย ของการทำ SWOT Analysis

ข้อดี เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ทางธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์ เนื่องจากเป็นเทคนิคที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ให้ความสะดวกเป็นอย่างมากสำหรับผู้ทำ SWOT มาใช้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ด้านต่างๆ มากมาย เช่น - การตัดสินใจเลือกเมื่อมีทางเลือกหลายๆ ทาง - การกำหนดความสำคัญก่อนหลังของเหตุการณ์ - การบริหารความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้น - การวิเคราะห์และแก้ปัญหาในการดำเนินการ - การวิเคราะห์โครงการเริ่มใหม่ - การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น - การสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ฯลฯ

ข้อเสีย ของการใช้ SWOT ก็มีอยู่ไม่น้อยเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์และความหลากหลายในการประยุกต์ใช้งาน เช่น - โอกาสผิดพลาดเกิดจากคุณภาพของข้อมูลที่ทำมาไว้วิเคราะห์ ทักษะ ประสบการณ์ และความเข้าใจในความรู้พื้นฐานของเทคนิค SWOT ของผู้วิเคราะห์ - ต้องทบทวน SWOT เป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบสภาพว่า เหตุการณ์และปัจจัยต่างๆ ที่นำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ยังเหมือนเดิมหรือมีการเปลี่ยนแปลงไปแล้วหรือไม่

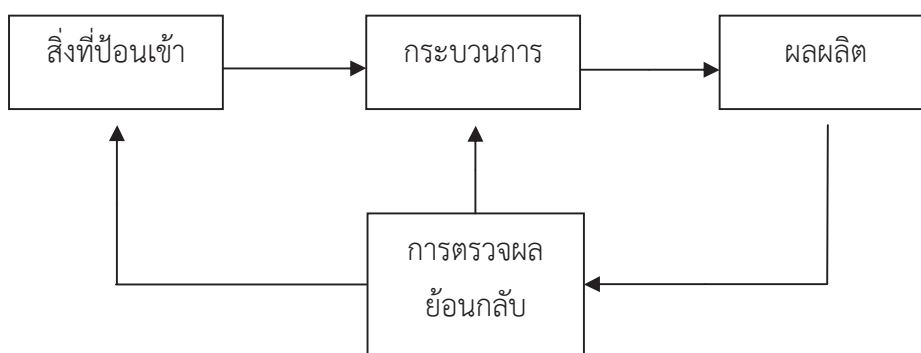
การวิเคราะห์ SWOT Analysis ในการดำเนินโครงการครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐาน การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนจะวิเคราะห์ในประเด็นที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานและการปฏิบัติงานในดำนดังกล่าว ส่วนโอกาสและอุปสรรคจะวิเคราะห์ในประเด็นที่เกิดผลจากภายนอกหน่วยงานหรือเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น การเกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งการวิเคราะห์ SWOT ครั้งนี้จะทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสถานการณ์ของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งนำเสนอจุดเด่น และจุดด้อยของการปฏิบัติงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานให้สามารถถอดบทเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.1.6 แนวคิดการวิเคราะห์ระบบ

ระบบ (System) คือ ภาพส่วนรวมของโครงสร้างหรือของกระบวนการอย่างหนึ่งที่มีการจัดระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่รวมกันอยู่ในโครงการหรือกระบวนการนั้น

ระบบ (System) เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการวางแผนและดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ วิธีการระบบมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) สิ่งป้อนเข้า (input)
- 2) กระบวนการ (process)
- 3) ผลผลิต (output)
- 4) การตรวจผลย้อนกลับ (feedback)

แผนภูมิที่ 2.2 องค์ประกอบที่สำคัญของทฤษฎีระบบ (system theory)

วิธีการและระบบที่ดีจะต้องเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้อย่างประหยัดและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ถ้าระบบใดมีผลผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพมากกว่าข้อมูลวัตถุดิบที่ป้อนเข้าไป ก็ถือได้ว่าเป็นระบบที่มีคุณภาพ ในทางตรงข้ามถ้าระบบมีผลผลิตที่ต่ำกว่าข้อมูลวัตถุดิบที่ใช้ไป ก็ถือว่าระบบนั้นมีประสิทธิภาพต่ำ สิ่งป้อนเข้าไป (input) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในกระบวนการหรือโครงการต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ เป็นต้น กระบวนการหรือการดำเนินงาน (process) หมายถึง การนำเอาสิ่งที่ป้อนเข้าไปมาจัดกระทำให้เกิดผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น กิจกรรมหรือกระบวนการในโครงการ เป็นต้น ผลผลิต (output) หมายถึง ผลที่ได้จากการกระทำ เช่น ผลการให้รางวัล ผลงานหรือ ผลกระทบที่เกิดขึ้น เป็นต้น ทฤษฎีระบบนี้ได้นำมาใช้เพื่ออธิบายว่ามีผลลัพธ์อะไรเกิดขึ้นบ้างจากการดำเนินงานขององค์กร และจากผลลัพธ์ดังกล่าวมีปัจจัยเงื่อนไขที่เป็นเหตุให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าวอะไรบ้าง ทั้งสิ่งที่ป้อนเข้าไปในโครงการ (input)

กระบวนการที่ใช้ในโครงการ (process) รวมทั้งบริบทของสิ่งแวดล้อม (context) ที่อาจมีผลกับโครงการได้ทั้งทางบวกและทางลบ

ทฤษฎีระบบมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดการประเมินของ CIPP ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีปัจจัยนำเข้า มีกระบวนการดำเนินงาน และมีผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงาน แต่มีสิ่งหนึ่งที่แตกต่างกัน คือ ทฤษฎีระบบจะมีผลสะท้อนกลับ (Feedback) ซึ่งผลสะท้อนกลับดังกล่าวจะทำให้สามารถวัดผลได้ว่าการดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว หรือเกิดประสิทธิภาพในการทำงานอย่างไร ทฤษฎีระบบนำมาวิเคราะห์ผลการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน พร้อมทั้งสามารถหาผลสะท้อนกลับจากการปฏิบัติงานดังกล่าวได้จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มประชาชนผู้เข้าแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษ

2.1.7 แนวคิดเบื้องต้นในการบริหารองค์กร

การบริหารองค์กรเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คน (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money or budget) และวัสดุอุปกรณ์ (Material or equipments) อย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งยังครอบคลุมไปถึงการใช้เวลา (Time) และวิธีการ (Method) อีกด้วย ทฤษฎีการบริหารหลายทฤษฎีได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวในการบริหารงาน เช่น ทฤษฎีของลูเธอร์ กุลิค (Luther Gulick) ที่เผยแพร่มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1935 โดยใช้คำย่อว่า POSDCORB ซึ่งมาจากคำว่า Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดรูปงานหรือการจัดองค์กร) Staffing (การจัดหาบุคคลหรือการจัดบุคคลเข้าทำงาน) Directing (การสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก) Co-ordination (การประสานงาน) Reporting (การรายงาน) และ Budgeting (การงบประมาณ)

จากแนวคิดเบื้องต้นในการบริหารองค์กรถือได้ว่าเป็นกระบวนการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้คน (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money or budget) และวัสดุอุปกรณ์ (Material or equipments) อย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งยังครอบคลุมไปถึงการใช้เวลา (Time) และวิธีการ (Method) ปฏิบัติงาน มีเป้าหมายการบริหารเหมือนกับการบริหารของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีกระบวนการบริหารงานแบบ 4 M's มีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้อง คือ การเงิน (Money) การบริหารจัดการองค์กร (Management) บุคลากร (Man) และวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรที่มีอยู่ (Material) ดังต่อไปนี้

1) การเงินและงบประมาณ (Money) งบประมาณเป็นเครื่องมือของผู้บริหาร หมายถึง มาตรฐานทางการเงินสำหรับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เช่น โครงการ แผนก ฝ่าย ข้อมูลที่ได้จากงบประมาณ เพื่อการใช้จ่ายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และเป็นข้อมูลที่ได้จากการวางแผน

เป้าหมายและพยากรณ์อนาคต โดยทั่วไปแล้วงบประมาณสำหรับใช้จ่ายในรูปตัวเงิน เป็นตัวกำหนดทิศทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

2) การบริหารจัดการองค์กร (Management) เป็นการแบ่งงานในองค์กรออกเป็นส่วนต่างๆ โดยการรวมกลุ่มงานที่มีความสัมพันธ์สูงเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งกำหนดความรับผิดชอบของงานและกลุ่มงาน ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างงานหรือหน่วยงานต่าง ๆ ลักษณะของความสัมพันธ์นี้ ก็คือ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ (Authority) สำหรับงานต่างๆ ให้เหมาะสมลดหลั่นกันไปตามลำดับชั้น ซึ่งเราเรียกว่าสายการบังคับบัญชา จากระดับสูงถึงระดับล่างขององค์กร อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจตามอำนาจหน้าที่โดยทั่วไป มักได้รับอิทธิพลโดยตรงจากท่าทีของฝ่ายบริหารต่อหลักการกระจายอำนาจว่ามีมากน้อยเพียงไร

3) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล (Man) องค์กรที่ปราศจากคนเปรียบเทียบกับร่างกายที่ไร้วิญญาณ การจัดคนเข้าทำงานเป็นการพิจารณาจัดวางบุคคลในตำแหน่งที่เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้ข้าราชการตำรวจนำความสามารถออกมาใช้กับงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อที่จะทำให้องค์กรสำเร็จลุล่วงไปได้โดยขบวนการนี้จะต้องวางแผน คาดการณ์ คัดเลือกบุคคลให้ไม่น้อยเกินไปทั้งด้านจำนวนและความสามารถ อย่างไรก็ตามความสำเร็จของการบริหารบุคคลขึ้นอยู่กับกระบวนการระบุให้ชัดเจนในคุณสมบัติของบุคคล สำหรับงานแต่ละตำแหน่งควบคู่ไปกับการพิจารณาจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม จากหลักการพื้นฐานนี้เองจึงทำให้เกิดการสรรหาบุคลากรเพื่อมาผ่านการคัดเลือกและจัดให้ทำงานกับองค์กรในตำแหน่งที่เหมาะสม นอกจากนี้ขบวนการจัดบุคลากรยังครอบคลุมไปถึงการบริหารดูแลบุคลากรเข้ามาอยู่ในองค์กรและจากองค์กรไป ดังนั้นผู้บริหารจะต้องรู้จักใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น โครงการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรพร้อมๆ กับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอด้วย

4) การควบคุมวัตถุดิบ (Material Control) ในการปฏิบัติงาน ปัจจัยเรื่องการจัดการวัตถุดิบ จัดซื้อวัสดุ ส่งผลต่อต้นทุนทั้งหมดเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงมีการพัฒนาวิธีการควบคุมขึ้นหลายๆ แบบทั้ง การควบคุมวัสดุ จะเน้นในเรื่องต้นทุนสุดท้ายในการสั่งซื้อและควบคุม การวางแผนความต้องการวัสดุ เพื่อจัดซื้อวัสดุให้เหมาะสมกับแผนการดำเนินงาน การควบคุมแบบทันการ ซึ่งเป็นการควบคุมต้นทุนคงคลังตามการคาดการณ์จำนวนสินค้าคงคลังกับผู้ใช้เพื่อตัดภาระในการจัดเก็บวัสดุ รวมถึงการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประกันคุณภาพ

จากทฤษฎีการบริหาร 4 M's ดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การบริหารในด้านการเงินและงบประมาณ (Money) ด้านการบริหารจัดการองค์กร (Management) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล (Man) และด้านการควบคุมวัตถุดิบ (Material Control) ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และการพัฒนาระบบการทำงานของตำรวจ ให้มี

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกันของทรัพยากรขององค์การ ตลอดจนการบริหารจัดการให้เกิดการประสานงานร่วมกันเพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน

2.1.8 แนวคิดการพัฒนาระบบงานของตำรวจ

แนวความคิดและการปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นได้มีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา โดยได้ผ่านการดำเนินการมาหลายครั้งจนกระทั่งล่าสุดในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการกำหนดโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ระบบการบริหารงานตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 โดยมีหลักการสำคัญ คือ การกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีความชัดเจนมากขึ้น การกำหนดให้คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติสามารถกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการกระจายอำนาจระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับตำรวจภูธรจังหวัด และราชการส่วนท้องถิ่น การกำหนดให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ การแบ่งประเภทข้าราชการตำรวจมียศและไม่มียศ การกำหนดสายงานสอบสวนให้เป็นสายงานชำนาญการ และมีผลต่อการเลื่อนระดับในสายงาน การกระจาย อำนาจการบริหารงานบุคคลจากส่วนกลางลงสู่หน่วยงานปฏิบัติในระดับกองบัญชาการ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นหลักการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและข้าราชการตำรวจ แต่ในความเป็นจริงและสภาพที่ปรากฏต่อสาธารณชนพบว่า หลักการตามที่กฎหมายกล่าวมานั้นสามารถดำเนินการได้เพียงบางส่วน การถูกแทรกแซงทางการเมืองยังเป็นประเด็นที่กล่าวถึงกันอยู่เสมอในสังคมไทย การกระจายอำนาจลงสู่ระดับตำรวจภูธรจังหวัดหรือราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม การละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากตำรวจบางส่วนที่ไม่ปฏิบัติตามหลักการในกฎหมายยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ประชาชนยังไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีส่วนร่วมแต่จำกัดอยู่เพียงแค่วงกลมบุคคลที่มีอิทธิพลหรือผู้มีอำนาจทางการเงิน กลไกการตรวจสอบจากภาคประชาชนยังไม่มีประสิทธิภาพ ข้าราชการตำรวจในพื้นที่ขาดขวัญและกำลังใจปฏิบัติหน้าที่

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาดังกล่าวล้วนเป็นภาพสะท้อนในลักษณะของข้อจำกัดในการให้บริการสาธารณะด้านการอำนวยความสะดวกและการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน ซึ่งทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและมีการศึกษาวิจัยเพื่อการปรับปรุงองค์กรและการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงขาดแรงผลักดันและการสนับสนุนจากภาคประชาชน จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่กระบวนการยุติธรรมทั้งระบบและภาคประชาชนจะต้องร่วมมือร่วมใจเป็นภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนและผลักดันการปรับปรุงพัฒนาสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีความเป็นรูปธรรม เพื่อให้เป็นหน่วยงานต้นธารของกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

ดังนั้น ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Policy) เพื่อการปฏิรูปองค์กรให้มีความเข้มแข็ง และรองรับการเปลี่ยนแปลง

ของสถานการณ์โลก เมื่อกำหนดนโยบายเชิงยุทธศาสตร์ขึ้นมาแล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) เพื่อที่จะให้การปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นไปอย่างสัมฤทธิ์ผล ทั้งในด้านโครงสร้างระบบการบริหารจัดการ การเพิ่มคุณภาพและ ประสิทธิภาพของ กำลังพล การพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Knowledge and appropriate to technology) มาใช้กับงานบริหารและงานปฏิบัติราชการ ซึ่งมีลักษณะพิเศษ อาทิ งานสืบสวน งานสอบสวน งานนิติวิทยาศาสตร์ งานป้องกันและปราบปรามการจลาจล งานตำรวจ ตระเวนชายแดน งานข่าวกรอง งานปราบปรามการก่อการร้าย งานอาชญากรรมข้ามชาติ งานการจราจร งานชุมชนสัมพันธ์ งานตำรวจสากล ฯลฯ

2.1.9 แนวคิดการรวบรวมพยานหลักฐาน

การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน เป็นการดำเนินการโดยตรงของ พนักงานสอบสวน ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนมิใช่เพียงเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดเท่านั้น แต่รวมถึงพยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ได้ด้วย ดังนั้น ความหมายและพยานหลักฐานในคดีอาญา การรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งการรับฟัง พยานหลักฐานปรากฏรายละเอียด ดังนี้

2.1.9.1 ความหมายและพยานหลักฐานในคดีอาญา (สนธิยา รัตนธรรส, 2551 : 23-24)

พยานหลักฐาน หมายความว่า สิ่งที่สามารถพิสูจน์และสนับสนุน ข้อเท็จจริงที่คู่ความแต่ละฝ่ายกล่าวอ้างมาในการดำเนินคดี ซึ่งคู่ความแต่ละฝ่ายจึงมีความจำเป็นที่ จะต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงพิสูจน์ยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ตนกล่าวอ้าง เมื่อการสอบสวนคือการ รวบรวมพยานหลักฐานให้อยู่ในรูปแบบของสำนวนการสอบสวน ดังนั้น พยานหลักฐานในสำนวนการ สอบสวน จะต้องถูกรวบรวมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

พยานหลักฐานในคดีอาญาประกอบด้วย

1. พยานบุคคล หมายความว่า ถ้อยคำของบุคคลที่มาให้การต่อหน้า พนักงานหรือศาล รวมทั้งอากัปกิริยาอาการของคนไข้ที่สามารถแสดงออกซึ่งแทนความหมายของ ถ้อยคำพูด

2. พยานเอกสาร หมายความว่า ข้อความใด ๆ ที่สื่อถึงความหมายใดที่ เจ้าพนักงานหรือศาลสามารถอ่านหรือตรวจดูได้จากหนังสือ ลายลักษณ์อักษร หรือเครื่องหมาย รูปรอยใด ๆ โดยประการที่ว่าเครื่องหมาย รูปรายนั้นสามารถใช้แทนลายลักษณ์อักษรได้

3. พยานวัตถุ หมายความว่า สิ่งของใดๆ ที่คู่ความอ้างเป็นพยานหลักฐาน ในคดี ด้วยความประสงค์ที่จะให้เจ้าพนักงานหรือศาลตรวจดูรูปร่างลักษณะของสิ่งของ หรือวัตถุ นั้น เพื่อประโยชน์แก่คดีของตน

4. พยานผู้ชำนาญการพิเศษ หมายความว่า บุคคลผู้มีอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความรู้ความชำนาญพิเศษในการใด ๆ ซึ่งความเห็นของเขานั้นมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดีได้

2.1.9.2 การรวบรวมพยานหลักฐาน

การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ การพิจารณาพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนตกเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ส่วนศาลยุติธรรมโดยผู้พิพากษา ซึ่งนำพยานหลักฐานของคู่ความที่ได้จากการสอบสวน จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากลำบากที่สุด ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือผู้เกี่ยวข้องในการสืบสวนสอบสวน เมื่อกล่าวถึงการสืบสวนหมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด ดังนั้น ผู้มีอำนาจสืบสวนคือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ส่วนการสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน คือ เจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวนดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงเป็นผู้ทำการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุ และพยานเอกสาร

กระบวนการสืบสวนและสอบสวน ถึงแม้จะมีความแตกต่างในวัตถุประสงค์และวิธีการก็ตามแต่ต้องควบคู่กันไป ซึ่งการสืบสวนมีทั้งเป็นการดำเนินการก่อนการกระทำความผิดทางอาญาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย อันเป็นมาตรการเชิงรุกเพื่อตัดวงจรการเกิดของคดีอาญา และเป็นการดำเนินการหลังมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นอันเป็นมาตรการเชิงรับโดยมุ่งเน้นเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน และทราบรายละเอียดแห่งการกระทำความผิดที่กล่าวหา ถูกนำมาประกอบเข้ากับการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายในการรวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานที่ได้ เพื่อพิสูจน์ความผิดตามข้อกล่าวหาและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน อาจกระทำได้โดยใช้วิธีการ หรือกระบวนการตามหลักทั่วไปว่าด้วยการสอบสวน คือ (เอกสารคำบรรยายวิชาการสอบสวนคดีอาญา โดย พล.ต.ท. จักรทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา อ้างใน สนธิยา รัตนธารส, 2551 : 25-26)

1) พยานบุคคล ใช้วิธีบันทึกถ้อยคำของบุคคลนั้น โดยพนักงานสอบสวนรวมเข้าไว้ในสำนวน เช่น คำให้การของผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา พยาน เป็นต้น

2) พยานเอกสาร คือ เอกสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน เช่น บันทึกการตรวจบาดแผลของแพทย์ บันทึกการตรวจพิสูจน์ของกลางของผู้ชำนาญการพิเศษให้รวมเข้าไปในสำนวน ถ้าสิ่งใดไม่สามารถรวมเข้าสำนวนการสอบสวน ก็ให้ถ่ายภาพรวมเข้าสำนวนได้

3) พยานวัตถุ ได้แก่ วัตถุของกลางที่จะพิสูจน์ความผิด หรือทราบข้อเท็จจริงนำมารวมในสำนวนการสอบสวนไม่ได้ก็ให้ทำบัญชีติดไว้ในสำนวน เช่น มีด ไม้ อาวุธปืน เป็นต้น

4) การดำเนินงานอันจำเป็นของพนักงานสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ การออกหมายเรียกพยาน การจับกุมผู้กระทำความผิด การตรวจค้น การตรวจตัวผู้เสียหาย การตรวจค้นตัวผู้ต้องหา การตรวจสิ่งของ การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ถ่ายรูป การจัดทำแผนที่สังเขป วาดภาพ พิมพ์ลายนิ้วมือ พิมพ์ลายเท้า เหล่านี้เป็นต้น ย่อมถือเป็นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทั้งสิ้น เช่น การออกหมายเรียกพยานบุคคลมาบันทึกถ้อยคำ ออกหมายเรียกให้ส่งพยานเอกสารประกอบสำนวนการสอบสวนคดีอาญา หรือขอหมายค้นเพื่อพบหรือยึดพยานวัตถุหรือของกลางประกอบคดี เป็นต้น

การที่จะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นั้น ประการแรก คือ ความละเอียดรอบคอบของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ประการต่อมา ได้แก่ ตัวพยานหลักฐานที่มีอยู่ในสำนวนการสอบสวน ประการที่สาม คือ ความสามารถนำพยานไปเบิกความต่อศาล ทั้งสามประการดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นหลักของการสอบสวน ที่จะต้องปฏิบัติตามวิธีการของบทบัญญัติกฎหมายอย่างเคร่งครัด การกระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมายย่อมทำให้พยานหลักฐานซึ่งได้มาโดยมิชอบศาลจะไม่รับฟัง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล (ผู้ชำนาญการพิเศษ) ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่น ๆ ด้วยการสืบพยาน”

คดีอาญา การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ

1. การรวบรวมพยานหลักฐานจะชอบด้วยกฎหมาย ก็ต่อเมื่อการนั้นได้กระทำโดยพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนจะต้องมีเขตอำนาจที่จะสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานคดีนั้น ๆ ได้ การรวบรวมพยานหลักฐานใดที่ไม่ได้เป็นไปตามนัยดังกล่าวย่อมเป็นการไม่ชอบ และอาจถือไม่ได้ว่ามี การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานแล้ว

2. การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการยื่นฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ถ้ายังไม่มี การสอบสวนของพนักงานสอบสวนก็ยังไม่ฟ้องคดีอาญาไม่ได้ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจึงถือเป็นหัวใจของการดำเนินคดีอาญา ฉะนั้นการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจึงต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม สอดคล้องกับหลักกฎหมายที่บัญญัติและจะต้องมีประสิทธิภาพในการจัดการกับผู้กระทำผิด เพื่อส่งผลต่อการควบคุมอาชญากรรมในกระบวนการยุติธรรม

3. การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรงหลายประการ อาทิ อำนาจในการตรวจตัวผู้ต้องหา การค้นพบสิ่งของที่มิใช่เป็นความผิด การจับกุม การควบคุม เป็นต้น

2.2 การสืบสวนสอบสวน

ปัจจุบันงานด้านการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มุ่งเน้นงานทางด้านการสืบสวนสอบสวนเป็นหลักโดยเฉพาะด้านการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกหรือจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมไทย

โดยหลักกฎหมายนั้นได้มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2547 มาตรา 2 (10) บัญญัติว่า “การสืบสวน หมายความว่า การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด”

ส่วนการสอบสวนนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 2 (10) ว่า “การสอบสวน” หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ (หมายถึงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหาเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ”

จากบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสืบสวนและการสอบสวนมีความหมายใกล้เคียงกันมาก สามารถอธิบายความแตกต่างที่เห็นได้ง่ายๆ ได้ว่า การสืบสวนนั้นเป็นการกระทำเบื้องต้นเพื่อการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานแห่งคดีที่เกิดขึ้น แต่การสอบสวนเป็นการกระทำขั้นต่อมาเพื่อรวบรวมหลักฐานเป็นสำนวนส่งฟ้องศาล แต่โดยสรุปแล้วความมุ่งหมายของการสืบสวนสอบสวนจึงเป็นการสืบเสาะแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานแห่งความผิดอาญาต่าง ๆ เพื่อบรรลุตามความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำผิด
- 2) เพื่อที่จะทราบว่าผู้กระทำผิดอยู่ที่ใด และ

3) เพื่อที่จะเสาะหาพยานหลักฐานต่าง ๆ ในการกระทำผิดนั้นด้วย

2.2.1 ปัจจัยในการสืบสวนสอบสวน

ในการสืบสวนสอบสวนให้ได้ผลดีนั้นผู้สืบสวนสอบสวนจำต้องมีปัจจัยอยู่ 3 ประการ ซึ่งเมื่อประกอบกันเข้าแล้วจะทำให้การสืบสวนสอบสวนได้ผลสมบูรณ์ แต่จะสมบูรณ์เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอยู่ หรือได้มานั้น ถูกต้องและเพียงพอหรือไม่ด้วย ซึ่งได้แก่

1) ข้อเท็จจริงข่าวคราวต่าง ๆ (Information) ซึ่งหมายความถึงความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้สืบสวนรวบรวมได้จากบุคคลอื่น โดยปกติมีอยู่ 2 ชนิด คือ

- ชนิดแรก คือข่าวหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากแหล่งปกติ เช่น พลเมืองดี หลักฐานประวัติบริษัทห้างร้าน จากแฟ้มแผนประทุษกรรมคนร้ายที่มีอยู่ เป็นต้น

- ชนิดที่สอง คือข่าวหรือข้อเท็จจริงที่ได้จากแหล่งที่พนักงานสอบสวนเพียรเพาะไว้ เช่น สายลับ พนักงานตามบาร์ คนขับรถแท็กซี่ เจ้าของและลูกจ้างสถานบริการทั่ว ๆ ไป บุคคลพันโทฯ หรือผู้ที่คุ้นเคยกัน เป็นต้น

2) การซักถาม (Interrogation) การซักถามหรือสอบถามปากคำ หมายถึงการสอบสวนปากคำพยานและผู้ต้องสงสัยอย่างขานิชานาญ เพราะมิใช่การซักถามธรรมดา เนื่องจากพยานหรือผู้ต้องสงสัยนั้นโดยปกติมักไม่พูดความจริง เฉพาะยังผู้ต้องสงสัยจะนึกเสมอว่าพนักงานสอบสวนมิใช่เพียงผู้ซักถามเท่านั้น ความสำเร็จในการที่จะได้ข้อเท็จจริงหรือข่าวคราวตามข้อ 1) ที่กล่าวมาแล้วนั้นขึ้นอยู่กับความเฉลียวฉลาดในการเลือกแหล่งข่าวและการสอบสวนปากคำ ซึ่งจะได้ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความมีเหตุผลของพนักงานสอบสวนและความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในการใช้หลักจิตวิทยาที่พนักงานสอบสวนใช้สอบถามผู้รู้เห็นด้วย บุคคลบางคนหากจะซักถามให้ได้ความจริงอาจต้องค่อย ๆ ซักถามอย่างเยือกเย็น บางคนถ้าได้เห็นหน้าบุตรภรรยาแล้วยอมให้ความร่วมมือบอกความจริง บางคนอาจต้องใช้คำถามที่หนักแน่น

โดยปกติแล้ว ผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหาจะไม่ยอมให้การ จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องพยายามใช้คำถาม เพื่อให้ผู้ถูกถามนั้นเปิดปากพูดหรือให้การให้จงได้ เพราะถ้าผู้ต้องหาไม่ยอมให้การเลยนั้นเป็นคุณแก่ผู้ต้องหาอย่างชัดเจน มีคดีอยู่มากมายที่พนักงานสอบสวนได้ประโยชน์จากการซักถามคำให้การผู้ต้องหาที่ยอมให้การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับสารภาพของผู้ต้องหา

การสอบสวนซักถามปากคำเป็นเกมของการใช้สมองและสติปัญญาระหว่างพนักงานสอบสวนผู้ซักถามกับผู้ถูกซักถามนั้น ดังนั้น พนักงานสอบสวนผู้ซักถามจะต้องเป็นผู้ฉับไวและฉวยโอกาสทันทีเมื่อคู่ต่อสู้เปิดช่องโหว่หรือแสดงความอ่อนแอให้เห็น เช่น เมื่อซักถามไปถึงตอนสำคัญแล้ว ผู้ซักถามหน้าซิด กลืนน้ำลายเหมือนภายในลำคอแห้งมาก พนักงานสอบสวนต้องรุกคำถามเอาความจริง ในตอนนั้นทันที อย่าให้ผู้ต้องหาหรือผู้ถูกซักถามนั้นตั้งตัวได้

3) เครื่องมือช่วย (Instrumentation) หมายถึงการใช้เครื่องมือและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยในการสืบสวนอย่างมีประสิทธิภาพ ในต่างประเทศนั้นเขามีเครื่องมือช่วยในการสืบสวนสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ แต่ในประเทศไทยเรานั้นความเจริญในด้านนี้ยังไม่เพียงพอ ผู้สืบสวนควรจะได้ศึกษาหาความรู้ไว้ว่าเรามีเครื่องมือช่วยในการสืบสวนสอบสวนอย่างไรบ้างโดยมากพนักงานสอบสวนมักมองข้ามในข้อนี้ ไม่พยายามคิดค้นหรือสืบเสาะในการสืบสวนสอบสวน ซึ่งแยกได้สองประการ คือ

- เครื่องมือช่วยในการตรวจพิสูจน์ เช่น การตรวจพิสูจน์อาวุธปืน และกระสุน จากร่องรอยท้ายปลอกกระสุน การตรวจเปรียบเทียบลายมือในเอกสาร การตรวจคราบเขม่าดินปืน (Atomic Absorption & Neutron Activation) เป็นต้น สิ่งเหล่านี้อาจส่งให้กองพิสูจน์หลักฐานกลาง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจตรวจพิสูจน์ได้ และอาจมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น กองควบคุมอาหารและยาตรวจพิสูจน์ยาปลอม หรือสิ่งเป็นพิษต่างๆ โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

- เครื่องมือช่วยอย่างอื่นมิใช่การตรวจพิสูจน์ เช่น การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ แผนประทุษกรรมของผู้ร้าย เครื่องจับเท็จ ระบบการสื่อสาร ยานพาหนะ เครื่องเอ็กซ์เรย์ เครื่องตรวจโลหะ เครื่องคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสุนัขตำรวจ เป็นต้น ข้อสำคัญที่พนักงานสืบสวนสอบสวนควรระลึกถึงอยู่เสมอเมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น คือ ไม่มองข้ามสิ่งที่เป็นวัตถุพยานบางอย่างในคดีนั้น อาจตรวจพิสูจน์หรืออาจใช้เครื่องมือช่วยในการสืบสวนได้ เช่น เศษดินที่ติดรองเท้าผู้ต้องสงสัย อาจตรวจพิสูจน์ได้ว่าเป็นชนิดเดียวกับในที่เกิดเหตุหรือไม่

2.2.2 ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน

ตามความมุ่งหมายของการสืบสวนสอบสวนดังกล่าวมาแล้วในตอนต้น เราอาจแบ่งการสืบสวนสอบสวนออกได้เป็น 3 ขั้น คือ (1) การรู้หรือระบุตัวผู้กระทำความผิด (2) การติดตามสืบสวนจนกระทั่งรู้ว่าผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปอยู่ที่ใดแล้วจับกุม และ (3) การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำสู่ศาล แต่แม้จะได้แบ่งขั้นตอนการสืบสวนไว้เช่นนี้แล้ว แต่ไม่จำเป็นจะต้องกระทำอย่างผสมกันไปตลอด เพราะพยานหลักฐานขึ้นเดียวกันสามารถนำมาใช้ในการระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ บอกให้รู้ว่าผู้กระทำความผิดหลบหนีไปอยู่ที่ใดได้ และใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดชั้นศาลพิจารณาได้ด้วย

(1) การระบุตัวผู้กระทำความผิด (Identifying the Criminal)

ในขั้นแรกของการสืบสวนสอบสวนจะต้องให้รู้ตัวผู้กระทำความผิด กล่าวคือ จะต้องเริ่มการสืบสวนสอบสวนเพื่อให้รู้ว่าผู้ใดเป็นผู้ประกอบอาชญากรรมนั้น หรือเป็นผู้กระทำความผิดในคดีนั้น โดยปกติอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดเราอาจสืบสวนสอบสวนให้รู้ได้จากคำให้การของพยานบุคคลหรือประจักษ์พยานจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหา หรือจากพยานแวดล้อมต่างๆ

(2) การติดตามและการรู้ที่หลบซ่อนของผู้กระทำผิด (Tracing And Locating the Criminal)

ขั้นที่สองของการสืบสวนนั้นเกี่ยวกับการติดตามสอบสวนจนกระทั่งรู้ว่าผู้กระทำผิดนั้นหลบหนีไปอยู่ที่ใด เพื่อจับกุมต่อไป การที่จะรู้ว่าผู้กระทำผิดไปอยู่ที่ใดนั้นต้องรู้ตามข้อแรกก่อนว่าผู้กระทำผิดนั้นคือใคร มีหลักฐานอย่างกว้างๆ พอเป็นแนวทางในการสืบสวนติดตามได้ดังนี้

- คนร้ายอาชีวะมักจะไม่กระทำใกล้ที่อยู่ของตน ดังนั้นเมื่อไปกระทำผิดที่อื่นแล้วจึงมักหลบหนีกลับที่อยู่ เว้นแต่คนร้ายนั้นรู้สึกว่ามีคนจำตนได้หรือรู้ว่าถูกติดตาม
- คนร้ายประเภทสมัครเล่น หรือเพิ่งเริ่มกระทำผิด มักจะนึกว่าถ้าหลบหนีอาจเป็นเป้าให้ถูกสงสัย จึงมักอยู่ ณ ที่อยู่ของตนหรือทำการซึ่งเคยประจำทำการงานอยู่
- คนร้ายในคดีฆาตกรรม เพราะความเจ็บแค้นหากหลบหนีมักไปเก็บตัวอยู่ตามบ้านญาติ หรือเพื่อนสนิทที่ไว้วางใจและให้ความเห็นใจแก่เขา แม้จะรู้ความจริงที่เกิดขึ้น

(3) การรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานต่างๆ หรือการพิสูจน์ความผิด (Proving the Guilt)

ในที่นี้หมายถึงการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานมาประกอบสำนวนการสอบสวน เพื่อนำคดีสู่ศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกกล่าวหาอย่างมีประสิทธิภาพและศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดนั้น แต่การที่พนักงานสอบสวนจะรู้ว่าพยานหลักฐานใดบ้างที่จำเป็นสำหรับการพิสูจน์คดีในชั้นศาลพิจารณานั้น ก่อนอื่นควรเข้าใจในเบื้องต้นว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติเป็นหลักไว้อย่างไร จึงจะสามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ว่าจะต้องสืบพยานหลักฐานใดบ้างจึงจะบรรลุเป้าหมายนั้น

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 บัญญัติว่า “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น”

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้ “จำเลย”

ตามบทกฎหมายนี้ จะเห็นได้ชัดว่า จะต้องสืบพยานหลักฐานทั้งปวง เพื่อให้มีการพิสูจน์คดีชั้นศาลพิจารณาจนเป็นที่ปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง ศาลจึงจะพิพากษาลงโทษได้ หากมีเหตุสงสัยศาลย่อมต้องยกฟ้อง ดังนั้นจึงพิสูจน์สรุปหลักการในการสืบสวนได้ว่า ต้องสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐานอย่างละเอียดเต็มรูปแบบ แม้ผู้ต้องหา

รับสารภาพชั้นสอบสวน ผู้สืบสวนหรือพนักงานสอบสวนก็ต้องสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน
เสมือนหนึ่งคดีนั้นไม่มีคำรับสารภาพอยู่เลย

เพื่อให้เป็นเค้าโครงของพยานหลักฐานที่จะต้องพยายามสืบสวนสอบสวน
รวบรวมหลักฐานได้ครบถ้วน พอจำแนกได้ออกเป็น 4 ส่วน ด้วยกัน คือ

- พยานหลักฐานอันสำคัญยิ่งแห่งคดี (Corpus Delicti)
- พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence)
- ประจักษ์พยาน (Eyewitness)
- คำรับสารภาพของผู้ต้องหา (Confession)

สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นพยานหลักฐานทั้งปวงที่จะต้องสืบสวนสอบสวนรวบรวม
เข้าสำนวนให้ละเอียดและเต็มรูป อันเป็นเป้าหมายของการสืบสวน

2.2.3 การปรับปรุงพัฒนาระบบงานสอบสวน

1) สภาพปัญหา

พนักงานสอบสวนเป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการ
รวบรวมพยานหลักฐานและทำสำนวนความเห็นในทางคดี จึงมีความจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้
ความสามารถ มีความเป็นวิชาชีพและมีความอิสระในระดับที่เหมาะสมจากการแทรกแซงจึงมีประเด็น
พิจารณาว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านองค์ความรู้และความอิสระของพนักงานสอบสวน
อย่างไรจึงจะเหมาะสม

2) แนวทางการพัฒนา

งานด้านการสอบสวนมีความสำคัญเนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นหรือเปรียบเสมือน
ต้นธารของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงควรมีหน่วยงานสอบสวนส่วนกลางขึ้น เพื่อพัฒนาทาง
วิชาการที่เกี่ยวกับงานสอบสวนที่เป็นลักษณะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมีความเป็นมาตรฐาน
ทั่วประเทศ รวมถึงการส่งเสริมพนักงานสอบสวนให้มีความเป็นวิชาชีพและเสริมศักยภาพในทักษะ
ความรู้ความชำนาญในงานสอบสวนและให้มีความเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงตามสายการ
บังคับบัญชา มีการสร้างดุลยภาพในชั้นการจับกุมและชั้นสอบสวน อีกทั้งควรมีการกำหนดค่าตอบแทน
ให้มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่

จากการทบทวนวรรณกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของการอำนวยความสะดวกนั้น สามารถชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและสภาพปัญหาที่
เกิดขึ้น รวมถึงแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพได้

2.3 การตรวจพิสูจน์หลักฐาน และการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน

2.3.1 การตรวจพิสูจน์หลักฐาน

1) กฎแห่งพยานหลักฐาน

พยานวัตถุเป็นพยานหลักฐานที่มีบทบาทและมีประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการสืบสวนสอบสวน วัตถุใดนำมาเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาล จะต้องคำนึงถึง “กฎแห่งพยานหลักฐาน” (Law of evidence) ซึ่งมีหัวใจสำคัญอยู่สองประการด้วยกันคือ **ความสำคัญ** (Materiality) และ **การยอมรับฟังได้** (Admissibility)

กฎข้อที่ 1 “**ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ**” การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญ (แพทย์ เจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ และอื่น ๆ) ทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “**เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย**” หมายถึง บุคคล ที่ทำการเก็บพยานหลักฐานนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายให้อำนาจไว้ในการเข้าและเก็บพยานวัตถุต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุได้ ตัวอย่างเช่น เป็นพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน หรือเจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “**กระทำการค้นหาและเก็บพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม**” ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะต้องไม่มองข้ามหรือละเลยพยานวัตถุทุกชิ้น ถ้าสงสัยว่าสิ่งนั้นจะเป็นพยานวัตถุหรือไม่ ให้ทำการเก็บไว้ก่อนพร้อมทั้งระบุรายละเอียดของพยานวัตถุ ตำแหน่งที่พบและบรรจุหีบห่อแล้วเก็บรักษาไว้อย่างเหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “**มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด**” หมายถึงว่า พยานหลักฐานนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การคุ้มครองดูแลของบุคคลหรือหน่วยงาน ตั้งแต่เริ่มเก็บจนกระทั่งแสดงในชั้นศาล โดยไม่ขาดช่วงของการครอบครองเลย ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการ จะต้องมียุทธศาสตร์แสดงการรับส่งของกลางนั้นโดยตลอด

2) บทบาทของพยานหลักฐานต่อการสืบสวนสอบสวน

จุดประสงค์หลักของการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานก็เพื่อให้ข้อมูลที่ประโยชน์ต่อพนักงานสอบสวน นำมาใช้ในการคลี่คลายคดีและใช้ประกอบการตัดสินใจในชั้นศาล พยานวัตถุสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ดังนี้

- ให้ข้อมูลที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น (Corpus Deficit) Corpus Deficit หรือที่เรียกว่า “body of the crime” ก็คือความจริงที่แสดงว่ามีอาชญากรรมเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น รอยจด รอยแตกที่ประตู หน้าต่าง ร่องรอยการรื้อค้นในห้องและการหายของทรัพย์สิน เป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าการลักทรัพย์เกิดขึ้น เช่นเดียวกัน กรณีพบรอยโลหิตของผู้เสียหาย อาวุธเสื่อผ้า ฉีกขาดก็ถือเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่แสดงว่ามีการทำร้ายร่างกายเกิดขึ้น

- ให้ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงวิธีการกระทำผิดของคนร้าย (Modus Operandi) อาชญากรรมทุกคดีจะต้องมี Modus Operandi หรือ MO ซึ่งก็คือวิธีการในการกระทำความผิด พยานวัตถุสามารถช่วยบอกถึง MO ได้ ยกตัวอย่างเช่น กรณีลักทรัพย์ วิธีการเข้าในตัวอาคาร เครื่องมือที่ใช้ และชนิดของทรัพย์สินที่ถูกโจรกรรม ล้วนแล้วแต่เป็นประโยชน์ในการระบุถึงวิธีการทำงานของคนร้าย กรณีวางเพลิง ชนิดของตัวเร่งการลุกไหม้ และวิธีการจุดไฟก็ถือเป็นพยานวัตถุอย่างหนึ่ง ที่ช่วยบอกถึงวิธีการทำงานของผู้วางเพลิง การวิเคราะห์พยานวัตถุเพื่อบอกถึงวิธีการกระทำผิด MO นี้เป็นพื้นฐานที่ใช้ในการเชื่อมโยงในแนวทางการสืบสวนสอบสวนไปถึงตัวผู้กระทำความผิดได้ และใช้สร้างแผนประทุษกรรม

- ใช้เชื่อมโยงผู้ต้องสงสัยเข้ากับผู้เสียหาย บทบาทของพยานวัตถุในแง่นี้ ถือเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้เกือบทุกคดี โลหิต, เส้นผม, เส้นขน, เส้นใยเสื้อผ้า, เครื่องสำอางและสิ่งอื่นๆ จากผู้เสียหายอาจติดไปกับตัวคนร้ายได้ บางครั้งสิ่งของที่เป็นของคนร้ายก็อาจติดไปกับผู้เสียหายได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ลูกกระสุนปืนที่ยิงจากอาวุธปืนของผู้ต้องสงสัยซึ่งฝังอยู่ในศพของผู้ตาย ดังนั้น การปฏิบัติกับเสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัย จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษไม่ว่าจะเป็นการเก็บหรือบรรจุหีบห่อ

- ใช้เชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสถานที่เกิดเหตุข้อมูลตรงนี้จะประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสืบสวนสอบสวน ในสถานที่เกิดเหตุมีพยานวัตถุหลายชนิดที่คนร้ายอาจทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง โลหิต เส้นผม เส้นขน เส้นใย และดิน รวมถึงอาวุธและสิ่งของอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นลูกกระสุนปืน ปลอกกระสุนปืน หรือรอยเครื่องมือ ในบางคดีพยานวัตถุอาจถูกนำออกจากสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ตั้งใจ เช่น เศษสี เศษแก้ว เศษใบไม้ กิ่งไม้ ขนแมว เส้นใยพรมที่ติดไปกับพื้นรองเท้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเชื่อมโยงบุคคลเข้ากับสถานที่เกิดเหตุ

- ใช้ยืนยันหรือหักล้างคำให้การของพยาน ผลจากการวิเคราะห์พยานวัตถุ ทำให้สามารถสรุปได้ว่าคำกล่าวหรือคำให้การของแต่ละบุคคลนั้น น่าเชื่อถือหรือไม่ ตัวอย่างเช่น การตรวจพิสูจน์รถยนต์คันหนึ่ง ซึ่งถูกกล่าวหาว่าชนคนแล้วหลบหนี และตรวจพบคราบโลหิตอยู่ที่ใต้กันชนหน้า โดยเจ้าของรถอ้างว่าเขาชนสุนัข ซึ่งผลตรวจโลหิตในห้องปฏิบัติการ จะสามารถพิสูจน์ได้ว่าโลหิตนั้นเป็นของสุนัขหรือมนุษย์

- สามารถชี้ถึงตัวผู้กระทำความผิด พยานหลักฐานที่ดีที่สุดในการระบุถึงตัวผู้ต้องสงสัยก็คือรอยลายนิ้วมือ รอยลายนิ้วมือที่พบในสถานที่เกิดเหตุ สามารถนำมาตรวจเปรียบเทียบหาบุคคลที่เป็นเจ้าของรอยลายนิ้วมือนั้นได้ โดยมีผลการตรวจที่แน่ชัดหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า “มีความเป็นเอกลักษณ์ (individualization)”

- ใช้กำหนดแนวทางการสืบสวน การวิเคราะห์พยานวัตถุจากผลการตรวจสถานที่เกิดเหตุและผลการตรวจในห้องปฏิบัติการทำให้เจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนสามารถกำหนด

แนวทางที่จะสืบสวนหรือมุ่งประเด็นไปอย่างถูกต้อง ตัวอย่างเช่นกรณีรถชนคนแล้วหลบหนี การตรวจเศษชิ้นส่วนที่พบที่เสื้อผ้าของผู้ตายจะสามารถบ่งบอกถึงข้อมูลทางด้านสี และอาจบอกได้ถึงรุ่นและปีของรถยนต์ที่ชน

3) การตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า การตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า เป็นสาขาหนึ่งในวิชาการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล(Personal Identification) จากการศึกษาค้นคว้าของนักวิทยาศาสตร์เป็นเวลานานพบว่าลักษณะลายเส้นที่ปรากฏบนนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้าของมนุษย์ สามารถใช้ในการตรวจพิสูจน์ได้ดี เนื่องจากพบความจริง 2 ประการ คือ

1. ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน (Uniqueness) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีลักษณะเฉพาะพิเศษที่แตกต่างกัน ไม่เหมือนกันแม้กระทั่ง พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ฝาแฝด
2. ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ของแต่ละบุคคลนั้นไม่เปลี่ยนแปลง (Permanence) ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายหรือแม้ตายแล้วถ้ามีการรักษาสภาพศพให้ดีลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ก็คงสภาพไม่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้น การนำลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า มาใช้ในการตรวจพิสูจน์บุคคลจึงเป็นที่ยอมรับของนานาอารยประเทศทั่วโลก ทั้งในการสืบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดในคดีต่างๆ และการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในกรณีเกิดภัยพิบัติต่างๆ

4) การตรวจพิสูจน์ทางเคมีและฟิสิกส์

การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางเคมีฟิสิกส์นั้นเป็นการตรวจพิสูจน์ที่ต้องมีการวางแผนหาข้อมูลและละเอียดรอบคอบในการตรวจพิสูจน์ของกลางในแต่ละครั้ง เนื่องจากวัตถุพยานนั้นมีปริมาณน้อยและไม่สามารถเรียกหรือขอเพิ่มเติมได้ หรืออีกนัยหนึ่งหากมีการทำการตรวจพิสูจน์ไปแล้วบางครั้งไม่สามารถนำกลับมาทำการตรวจพิสูจน์ซ้ำอีกได้ ซึ่งหลักการในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางเคมีฟิสิกส์ อาศัยหลักของคุณสมบัติของสารหรือวัตถุทางเคมีฟิสิกส์ โดยวัตถุพยานแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติดังกล่าวที่แตกต่างกันเปรียบเสมือนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละวัตถุของกลาง เช่น คุณสมบัติทางกายภาพ สี ความใส ลักษณะของผลึก ขนาดและสลายตัวต่างๆ ส่วนคุณสมบัติทางเคมีเช่น ค่าการละลาย การเกิดปฏิกิริยาสารเคมี ความเป็นกรด-ด่าง ค่าการลู่คิดไฟ โครงสร้างและองค์ประกอบวัตถุพยานนั้นเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว หรืออีกนัยหนึ่งวัตถุพยานต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละวัตถุ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสาร (วัตถุพยาน) ในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางเคมีฟิสิกส์จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์มาช่วยในการตรวจพิสูจน์ทราบ แต่เป็นเพียงข้อมูลหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบในการนำมาใช้สรุปลงความเห็นของผู้ชำนาญเพื่อยืนยันผลการตรวจพิสูจน์ ดังนั้น การจะเลือกใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์แต่ละชนิดจำเป็นต้องทราบขีดความสามารถหรือขีดจำกัดของเครื่องนั้นเพื่อประโยชน์สูงสุดของการตรวจพิสูจน์ทราบ ว่าควรจะใช้เครื่องมือใดทำการตรวจ

พิสูจน์ทราบ และจะไม่ทำให้วัตถุพยานเสียหายหรือเสียหายน้อยที่สุด โดยจะต้องสามารถนำวัตถุพยานที่ผ่านการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์หนึ่งแล้วนำไปทำการตรวจพิสูจน์ในอีกเครื่องมือวิทยาศาสตร์หนึ่งได้ เพื่อให้การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานดังกล่าวได้ผลเด่นชัดปราศจากข้อสงสัย และการตรวจพิสูจน์ทราบนั้นทำได้รวดเร็วถูกต้องและโปร่งใสตรวจสอบได้ซึ่งวัตถุพยานทางเคมีฟิสิกส์มีหลากหลายชนิดดังนี้

(1) งานตรวจพิสูจน์ร่องรอยการขูดลบแก้ไขเลขหมาย ในการตรวจพิสูจน์จะต้องอาศัยความรู้ ทั้งด้านเคมีและฟิสิกส์รวมถึงประสบการณ์ในการตรวจพิสูจน์

(2) งานตรวจพิสูจน์น้ำมันเชื้อเพลิงในคดีเพลิงไหม้และงานตรวจพิสูจน์ชนิดคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ทางเคมีและจะต้องใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่อง GC , GC-MS FTIR, XRF เครื่องกลั่นลำดับส่วน เป็นต้น

(3) งานตรวจพิสูจน์สารวัตถุระเบิด โดยจะต้องอาศัยความรู้ทางด้านเคมีเป็นหลักในการตรวจ วิเคราะห์และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่อง GC , GC-MS FTIR, XRF เป็นต้น ช่วยในการตรวจวิเคราะห์ ชนิดของวัตถุพยาน วัตถุต้องสงสัยที่เป็นสารเคมีใช้ทำ (สารตั้งต้น) หรือเป็นสารวัตถุระเบิด ขึ้นส่วนระเบิดที่พบในที่เกิดเหตุ (ในเหตุที่เกิดการระเบิดแล้ว)

(4) งานตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบสี ซึ่งจะเป็นการตรวจพิสูจน์โดยอาศัยหลักการทางด้านเคมี และฟิสิกส์โดยเป็นการตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ และจะต้องอาศัยเครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่อง FTIR, XRF, กล้องลำขยายแบบสูง 3 มิติ เป็นต้น

(5) งานตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบดิน หิน ทราย และคอนกรีต เป็นการตรวจพิสูจน์ที่ต้องอาศัยหลักวิชาทางธรณีวิทยา ผสมผสานกับวิชาทางเคมีและฟิสิกส์ โดยอาศัยเครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่อง XRF กล้องกำลังขยายสูงแบบ 3 มิติ เป็นต้น ชนิดของวัตถุพยานเศษดิน หิน ทราย อิฐ และคอนกรีต

(6) งานตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบโลหะ เป็นการตรวจพิสูจน์โดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์พิสูจน์ทราบถึงองค์ประกอบของธาตุในเนื้อโลหะปัญหา และเป็นการตรวจพิสูจน์เชิงเปรียบเทียบ โดยอาศัยเครื่องมือวิทยาศาสตร์ เช่น เครื่อง XRF กล้องกำลังขยายสูงแบบ 3 มิติ เป็นต้น

(7) งานตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบพลาสติก แก้ว กระจก เทปกาว สายไฟฟ้า เป็นการตรวจพิสูจน์ในเชิงเปรียบเทียบในการพิสูจน์ทราบถึงชนิดขนาดและวัสดุที่ใช้เป็นชนิดขนาดและขนาดมาจากชิ้นเดียวกันหรือไม่ โดยเป็นการยืนยันและเชื่อมโยงว่าถุงพลาสติกเศษพลาสติก แก้วหรือเทปกาวต่างๆ เป็นวัสดุเดียวกันหรือไม่ และมาจากแหล่งเดียวกันหรือไม่ หรือเป็นของผู้ต้องหาหรือไม่

(8) งานตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบวัสดุและเส้นใย เป็นการตรวจพิสูจน์ในเชิงคุณภาพวิเคราะห์และปริมาณวิเคราะห์เพื่อพิสูจน์ทราบถึงองค์ประกอบของวัสดุที่ใช้ในการทำเส้นใย และลักษณะการหักทอของวัตถุของกลางนั้น

(9) การตรวจพิสูจน์เอกสารในธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชน มีความจำเป็นในการเกี่ยวข้องติดต่อกันทาง “เอกสาร” เช่น ใบอนุญาตขับรถ บัตรประจำตัวประชาชน โฉนดที่ดิน ใบถอนเงิน เช็ค บัตรเครดิต จดหมายคู่กรณี โฉนดที่ดิน เป็นต้น

2.3.2 การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน

1) ความหมายของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ตามหลักการทั่วไปกระบวนการพิจารณาคดีอาญามีสิ่งที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดอยู่สองประการ คือ ข้อกฎหมายประการหนึ่ง และข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่ง หลักในการวินิจฉัยนั้นจะต้องพิจารณาค้นคว้าหาข้อเท็จจริง หรือสิ่งที่เป็นความจริงในคดีว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นปรับวินิจฉัยว่าจำเลยควรจะได้รับโทษหรือควรจะได้รับ การปล่อยตัวไป ตามกฎหมายลักษณะพยาน “ข้อเท็จจริงที่ศาลจะรับรู้ได้เองนั้น จำกัดอยู่เพียงข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามธรรมดาหรือธรรมชาติ ซึ่งบุคคลธรรมดาจะพึงรู้ได้เองแล้ว ข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่อยู่นอกเหนือไปจากความรู้ของคนธรรมดาสามัญ ศาลรับรู้เองไม่ได้” เพราะฉะนั้นฝ่ายผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้ประจักษ์แก่ศาลว่าผู้ต้องหาได้กระทำการที่อ้างว่าเป็นความผิดนั้นจริง

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัย ซึ่งในทางกฎหมาย ถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้ คือ หากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวน เพื่อนำสืบข้อเท็จจริง ให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจ ได้วิเคราะห์ หรือได้วิจัย สังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ก็คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง ที่ผ่านมามีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายคดีต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ และมีความยุ่งยาก สลับซับซ้อนทั้งที่เกิดขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศมาแล้วหลายคดี ในประเทศสหรัฐอเมริกา คดีที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคลี่คลายคดี ได้แก่ คดีลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี พฤษจิกายน ค.ศ.1963, คดีโอ เจ ซิมป์สัน ฆาตกรรมภรรยาและเพื่อน มิถุนายน ค.ศ.1994 และคดีฆาตกรรมไรศฟ เหตุเกิดที่รัฐฟลอริดา เป็นต้น สำหรับในประเทศอังกฤษคดีสำคัญที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยในการคลี่คลายคดี คือ คดีฆาตกรรมอำพรางที่ ฟาร์มวิตเดนฮิลล์ หมู่บ้านฮอตตัน ในปี ค.ศ.1984

ในประเทศไทยก็มีคดีที่สำคัญและมีความสลับซับซ้อน ซึ่งสามารถคลี่คลายลงได้โดยอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คดีฆาตกรรม น.ส.ดอริส ฟอน ฮาเฟน นางแบบสาวชาวเดนมาร์ก เมื่อ 24 มกราคม พ.ศ. 2511, คดีฆาตกรรมนางศยามล พ.ศ. 2536, คดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวัฒน์ พ.ศ. 2539, คดีฆาตกรรม น.ส.เจนจิรา พลอยอ่อนศรี นักศึกษาแพทย์ปี 5 พ.ศ. 2541 และคดีที่อยู่ในกระแสความสนใจของประชาชนทั่วประเทศ คือ คดีฆาตกรรมแพทย์หญิง ผัสพร พ.ศ. 2544 โดยศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิตนายแพทย์วิสุทธิ์ คดีนี้ถึงแม้ว่าจะไม่พบศพของผู้เสียชีวิต แต่ผลการพิสูจน์ DNA ประกอบกับพยานแวดล้อมต่างๆ จึงเชื่อได้ว่า แพทย์หญิง ผัสพร เสียชีวิตแล้ว

พยานหลักฐานแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) พยานประเภทนี้ ได้แก่ พยานบุคคลหรือประจักษ์พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยอาจรับรู้ด้วยประสาทตา หู จมูก สัมผัสหรือลิ้มรส มิใช่ได้ยินได้ฟังมาจากผู้อื่นอีกทอดหนึ่ง

(2) พยานแวดล้อมกรณี (Circumstantial Evidence) หรือพยานหลักฐานทางอ้อม เป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้โดยตรง แต่สามารถนำมาปะติดปะต่อให้เกิดความคิด ลำดับหรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ได้ เพื่อบอกถึงข้อเท็จจริงบางอย่างหรือหลายอย่าง ซึ่งนำมาใช้คลี่คลายปัญหาในคดีได้

(3) พยานหลักฐานที่แท้จริง (Real Evidence) ได้แก่ พยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัวเอง เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญที่สุดและสามารถนำไปใช้เพื่อยืนยันการกระทำผิดในคดีนั้น ๆ ได้โดยตรงหรือนำไปเชื่อมโยงเกี่ยวกับคดีได้ เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน รอยลายนิ้วมือ เส้นใยผ้าและอาวุธอื่น ๆ ฯลฯ

อาจกล่าวได้ว่าพยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น ใ้บอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด และสามารถเชื่อมโยงผู้กระทำความผิดเข้ากับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

“พยานวัตถุ พยานเอกสาร และพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลย มีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อาจเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวล กฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นว่าด้วยการสืบพยาน”

ในทางทฤษฎี “สถานที่เกิดเหตุเริ่มต้น ณ จุดที่ผู้กระทำความผิดเริ่มกระทำไปจนถึงบริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป รวมทั้งบริเวณที่มีวัตถุพยานต่าง ๆ อยู่ด้วย” แต่ในทางปฏิบัติเป็นการยากที่จะระบุลงไปได้ชัด ๆ ว่าขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุอยู่นอกระยะไหน ดังนั้น สถานที่

เกิดเหตุจึงประกอบไปด้วยสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นรวม ๆ กัน ได้แก่ บริเวณที่พบศพ บริเวณที่ศพถูกเคลื่อนย้าย บริเวณที่พบวัตถุพยาน และรวมถึงบริเวณที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดเข้ามาหาผู้ตาย บริเวณที่ผู้กระทำความผิดหลบหนีไป และบริเวณที่พักของผู้กระทำความผิดด้วย เป็นต้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์ (2543) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบและแนวโน้มการเข้าอบรมของแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ ซึ่งได้รับผลกระทบมาจากการชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมายใหม่พบว่า เรื่องงานด้านนิติเวชศาสตร์ทำให้แพทย์สนใจน้อยอยู่แล้ว ยิ่งแพทย์ทางด้านนิติเวชศาสตร์ต้องมาเผชิญกับปัญหาเรื่องการต้องออกไปชั้นสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน ณ สถานที่ที่ศพอยู่ด้วยแล้ว อาจยังเป็นเงื่อนไขหรือข้อจำกัดของการเพิ่มขึ้นของจำนวนแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ โดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังไม่มีแพทย์ทางด้านนี้กว่า 70 จังหวัด ซึ่งแท้ที่จริงแล้วแพทย์ทางด้านนี้ยังอาจมีประโยชน์และช่วยเหลืองานด้านนิติเวชคลินิกหรืองานด้านการตรวจและสืบค้นพยานหลักฐานทางการแพทย์ได้อย่างมาก แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพและค่าตอบแทนที่ไม่สอดคล้องและเหมาะสม อาจทำให้โอกาสที่สถานพยาบาลในจังหวัดต่างๆ จะมีแพทย์ทางด้านนิติเวชศาสตร์ลดน้อยลง เว้นเสียแต่ว่า ผลจากการแก้ไขกฎหมายใหม่นี้จะทำให้แพทย์สนใจที่จะเป็นแพทย์ทางด้านนิติเวชศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ก็จะทำให้การพัฒนาทางด้านนิติเวชศาสตร์ที่เคยมีปัญหาอยู่ทั้งในด้านนิติเวชคลินิก นิติพยาธิและการตรวจพยานหลักฐานต่างๆ ถูกแก้ไขไปได้ในคราวเดียวกัน

บทความและงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นว่าการดำเนินคดีอาญากับการชั้นสูตรพลิกศพของไทยนั้นใช้ระบบตำรวจ คือ อำนาจสิทธิขาดในการจัดให้มีการชั้นสูตรพลิกศพขึ้นอยู่กับพนักงานสอบสวนเท่านั้น ต่อมาพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2542 แก้ไขเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพใหม่ได้ประกาศใช้บังคับ นับแต่วันที่ 27 มิถุนายน 2543 เป็นต้นมา โดยกฎหมายใหม่นี้ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชั้นสูตรพลิกศพในกรณีวิสามัญฆาตกรรม ร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ เพื่อให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลกันของผู้ร่วมทำการชั้นสูตรพลิกศพอย่างแท้จริง ได้มีการปรับปรุงวิธีการในการชั้นสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายโดยศาลให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วรอบคอบ มีประสิทธิภาพ และคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นญาติของผู้ตายมากยิ่งขึ้น ได้กำหนดโทษทางอาญาขึ้นใหม่ เอาผิดแก่ผู้ที่ไม่เคลื่อนย้าย หรือเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในบริเวณที่พบศพก่อนการชั้นสูตรพลิกศพเสร็จสิ้นหรือเป็นการอำพรางคดีด้วยการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของข้าราชการตำรวจในการให้บริการและอำนวยความสะดวก

แก่ประชาชน ถือได้ว่าเป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งที่สะท้อนออกมาจากข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานได้อย่างดีแก่สังคมโดยรวม

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ(2547) ได้ดำเนินโครงการวิจัยเรื่อง "ปัญหาอุปสรรคของข้าราชการตำรวจและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติคนใหม่: กรณีศึกษากลุ่มข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ระดับสถานีตำรวจทุกจังหวัดทั่วประเทศ" ดำเนินโครงการสำรวจระหว่างวันที่ 22 - 27 กรกฎาคม 2547 โดยได้ทำการสำรวจภาคสนามหาข้อมูลเชิงสถิติศาสตร์เพื่อสะท้อนความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจต่างๆ ทั่วประเทศ ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามหลักวิชาการด้านระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย คือ เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและอุปสรรคของข้าราชการตำรวจในการบริการประชาชน สำรวจภาพลักษณ์ของผู้บังคับบัญชาในอุดมคติของข้าราชการตำรวจ และสำรวจความต้องการผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติคนใหม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจของรัฐบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องใช้พัฒนาศักยภาพของข้าราชการตำรวจในการบริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ตลอดจนป้องกันและลดทอนปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ประเภทของการสำรวจวิจัยครั้งนี้คือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ ข้าราชการตำรวจจากสถานีตำรวจในทุกจังหวัดทั่วประเทศ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การสุ่มตัวอย่างแบบเชิงระบบ (systematic sampling) เข้าถึงสถานีตำรวจทั่วประเทศ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 1,120 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ โทรศัพท์สัมภาษณ์

ผลสำรวจที่ค้นพบจากการพิจารณาลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 51.4 ระบุอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 39.9 ระบุอายุ 40 ปีขึ้นไป และร้อยละ 8.7 ระบุอายุต่ำกว่า 30 ปี นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 82.3 ระบุชั้นยศเป็นตำรวจชั้นประทวน ในขณะที่ร้อยละ 17.7 ระบุเป็นข้าราชการตำรวจระดับสัญญาบัตร ซึ่งร้อยละ 33.8 ระบุรับราชการไม่เกิน 10 ปี ร้อยละ 29.7 ระบุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.3 ระบุ 11-15 ปี และร้อยละ 18.2 ระบุรับราชการมา 16-20 ปี กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 43.1 อยู่ในสายงานป้องกันและปราบปราม ร้อยละ 21.4 ระบุอยู่ในสายงานธุรการ ร้อยละ 11.3 อยู่ในสายงานสื่อสาร ร้อยละ 10.5 อยู่ในสายงานสอบสวน และร้อยละ 6.9 อยู่ในสายงานสืบสวน ขณะที่ร้อยละ 6.8 ระบุอยู่ในสายงานจราจร เป็นต้น

สรุปผลการดำเนินการวิจัย ดังนี้

เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 65.1 ติดตามข่าวสารปัญหาสังคมเป็นประจำทุกวัน ในขณะที่ร้อยละ 34.3 ติดตามบ้างและเพียงร้อยละ 0.6 ไม่ติดตามเลย

เมื่อสอบถามถึงปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประชาชน ผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.8 ระบุวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ รองลงมาคือร้อยละ 80.4 ระบุงบประมาณมี

ไม่เพียงพอ ร้อยละ 78.1 ระบุความไม่ทันสมัยของเครื่องมือ ร้อยละ 77.1 ระบุจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ ร้อยละ 69.1 ระบุประชาชนไม่เข้าใจความเหนื่อยยากลำบากของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร้อยละ 54.1 ระบุประชาชนมองภาพลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านลบเกินความเป็นจริง ร้อยละ 41.2 ระบุความไม่พร้อมด้านอาคารสถานที่ ร้อยละ 33.7 ระบุมีปริมาณงานมากเกินไป ร้อยละ 33.0 ระบุข้อจำกัดด้านระเบียบราชการ ในขณะที่ร้อยละ 29.8 ระบุเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเอง และอื่นๆ เช่น ความไม่ชัดเจนในงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บังคับบัญชาที่ดีมีไม่มากและมีการใช้เส้นสายและอิทธิพลวิ่งเต้นคดี

เอแบคโพลล์ยังได้สอบถามถึงปัญหาในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.6 ระบุความไม่ทันสมัยของเทคโนโลยีในการสืบสวน รองลงมาคือ ร้อยละ 67.3 ระบุจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 64.8 ระบุงบประมาณมีไม่เพียงพอ ร้อยละ 62.4 ระบุคู่กรณีต่างยืนยันความถูกต้องของตนเองไม่ยอมรับผิด ร้อยละ 56.5 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากพยาน ร้อยละ 46.7 ขั้นตอนการทำงานมีมากภายใต้ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ร้อยละ 46.4 ระบุระบบเส้นสายและการวางอำนาจบาตรใหญ่ของประชาชน ร้อยละ 39.2 ระบุมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการดำเนินงาน ร้อยละ 35.3 ระบุขาดการสื่อสารที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับคู่กรณี และร้อยละ 16.7 ระบุมีการกดดันจากผู้บังคับบัญชาให้เข้าข้างฝ่ายผิดตามลำดับ

นอกจากนี้ ประเด็นที่น่าพิจารณาคือ ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ร้อยละ 92.3 ระบุว่าเคยใช้เงินทรัพย์สินส่วนตัวทำงานรับใช้ประชาชน ในขณะที่ร้อยละ 7.7 เท่านั้นที่ไม่เคย

สำหรับการทำงานส่วนตัวที่ต้องใช้เงินส่วนตัวจ่าย ผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.3 ระบุเป็นค่ารถ ค่าเดินทาง ค่าน้ำมัน รองลงมาคือร้อยละ 22.2 ระบุเป็นค่าอุปกรณ์สำนักงานต่างๆ เช่น เครื่องเขียน ค่าถ่ายเอกสาร ร้อยละ 19.5 ระบุเป็นจ่ายค่าปรับ ค่าธรรมเนียมต่างๆ แทนประชาชน/ค่าเลี้ยงข้าวให้ประชาชน

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจร้อยละ 10.2 ต้องจ่ายค่าข賄จัดเลี้ยงผู้บังคับบัญชา ร้อยละ 7.0 ระบุค่าใช้จ่ายในการติดตามผู้ต้องหา ร้อยละ 6.8 ต้องซื้ออาวุธปืน วิทยุสื่อสารประจำตัวด้วยเงินส่วนตัว และร้อยละ 9.3 ระบุอื่นๆ เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าจ้างนักสืบ ค่าใช้จ่ายในการหาข่าว

เมื่อสอบถามถึงปัญหาที่ต้องการให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงเร่งแก้ไข ผลสำรวจพบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.9 ระบุต้องการให้ดูแลสวัสดิการต่างๆ ให้ดีขึ้น ร้อยละ 88.2 ต้องการพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้ให้ทันสมัย ร้อยละ 79.3 ต้องการให้จัดสรรจำนวนบุคลากรให้มากพอกับปริมาณงาน ร้อยละ 79.1 ต้องการขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ร้อยละ 77.2 ต้องการความเป็นธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ร้อยละ 73.8 ต้องการให้ส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของตำรวจชั้นผู้น้อยโดยทั่วถึง ร้อยละ 69.9 ต้องการให้จัดสภาพแวดล้อมชุมชนที่พักอาศัยของตำรวจให้น่าอยู่ ร้อยละ 59.0

ต้องการให้กระจายอำนาจมากขึ้น ร้อยละ 58.6 ต้องการให้ประชาสัมพันธ์ผลงานที่ดีให้ประชาชนทราบ และร้อยละ 58.2 ต้องการให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ตามลำดับ

เอแบคโพลล์ ยังได้สอบถามหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบในหน่วยงานของตน ซึ่งผลสำรวจพบว่า ข้าราชการตำรวจจำนวนมากร้อยละ 43.0 ระบุมีการใช้ระบบอุปถัมภ์มากกว่า เช่น เส้นสาย การเอาใจผู้บังคับบัญชา พวักพ้อง และการซื้อขายตำแหน่ง ในขณะที่ร้อยละ 42.8 ระบุใช้ระบบคุณธรรมมากกว่า เช่น ความรู้ความสามารถ และระบบอาวุโส และร้อยละ 14.2 ระบุมีการใช้สองระบบร่วมกัน

ประเด็นที่น่าเป็นห่วงคือ ข้าราชการตำรวจจำนวนมากร้อยละ 41.4 รู้สึกอึดอัดใจในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างไรก็ตามร้อยละ 58.6 ไม่รู้สึกอึดอัดใจ

และเมื่อสอบถามถึงคุณสมบัติของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ต้องการ ผลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 93.9 ระบุต้องการผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา และร้อยละ 93.9 เช่นกันระบุต้องการผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ร้อยละ 92.0 ระบุคนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ร้อยละ 91.6 ระบุกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ ร้อยละ 87.4 ระบุต้องยึดมั่นในระบบคุณธรรมและเป็นกลาง ร้อยละ 82.2 ระบุเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ร้อยละ 79.4 ระบุมีแนวคิดพัฒนาตำรวจแบบทันสมัย ร้อยละ 78.1 ระบุต้องเข้าใจปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา และอื่นๆ เช่น มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่สำคัญๆ ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประวัติและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาประชาชน มีผลงานเป็นที่ประทับใจของประชาชน มีการศึกษาสูง และไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง เป็นต้น

กองวิจัยและพัฒนาสำนักงานแผนงานและงบประมาณ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2543) ได้ทำรายงานการวิจัย เรื่องการจัดอัตรากำลังพลของสถานีตำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการจัดอัตรากำลังพลและการจัดอัตราวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับสถานีตำรวจว่าได้มีการดำเนินการอย่างไร มีปัจจัยใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลต่อการกำหนดอัตรากำลังพลของสถานีตำรวจดังกล่าว โดยสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจทุกสายงาน จำนวนทั้งหมด 50 สถานี ในพื้นที่ตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรภาค 1 – 9 และเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายอำนวยการที่เกี่ยวข้องโดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 248 ราย ผลการวิจัย พบว่า 1) การกำหนดอัตราตำแหน่งของสถานีตำรวจในปัจจุบัน ได้พิจารณาจากลักษณะงานหน้าที่ความรับผิดชอบ และระบบวิธีปฏิบัติของสถานีตำรวจซึ่งแยกเป็น 5 สายงาน ได้แก่ งานธุรการ งานป้องกันปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน และงานจราจร โดยตำแหน่งในแต่ละสายงานมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราตำแหน่ง เช่น ปริมาณงาน จำนวนเขตตรวจความหนาแน่นของประชากร จำนวนสถิติคดีอาญา ความจำเป็นหรือสภาพพื้นที่พิเศษตลอดจนสภาพความเจริญของพื้นที่ 2) ผลการสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดอัตราตำแหน่งของสถานีตำรวจพบว่า

ไม่แตกต่างไปจากที่กองอัตรากำลัง สำนักงานกำลังพลใช้เป็นปัจจัยในการพิจารณาและกำหนดอัตราตำแหน่งของสถานีตำรวจในปัจจุบัน 3) เกณฑ์การวิเคราะห์และกำหนดอัตราตำแหน่งของสถานีตำรวจในปัจจุบันนับได้ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง และสอดคล้องกับความต้องการของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจอยู่มากพอสมควร โดยสภาพปัญหาความขาดแคลนกำลังพลในปัจจุบันไม่ได้อยู่ในระดับที่รุนแรงมากนัก โดยสาเหตุของความขาดแคลนเนื่องจากไม่สามารถบรรจุแต่งตั้งได้เต็มอัตราอนุญาตที่ได้วิเคราะห์และกำหนดตำแหน่งเอาไว้ 4) การจัดสรรอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในสถานีตำรวจ ในปัจจุบันไม่เพียงพอและเหมาะสมกับความต้องการ ซึ่งมีปัญหาการขาดแคลนในระดับที่รุนแรง โดยมีปัจจัยที่เป็นสาเหตุ คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ สำนักงานตำรวจแห่งชาติพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยตลอด ซึ่งได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานฯ จัดทำกรอบอัตราครุภัณฑ์ในหน่วยงานของตำรวจ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดกรอบอัตราครุภัณฑ์ และกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการที่แท้จริง และสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำคำของบประมาณต่อไป ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวถือว่าได้อาศัยหลักการคาดคะเนของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Forecasts) ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการกำหนดกรอบอัตราครุภัณฑ์และกำหนดเกณฑ์อัตราครุภัณฑ์ของคณะทำงานฯ ดังกล่าวมีความเหมาะสม และน่าจะเพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติงานในสถานีตำรวจ 5) ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดกรอบอัตราครุภัณฑ์ของสถานีตำรวจมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดอัตราตำแหน่งกำลังพลของสถานีตำรวจ

นิพนธ์ อ่อนมาก (2545) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่งควบ : กรณีศึกษาตำแหน่งพนักงานสอบสวนระดับสารวัตร และระดับรองผู้กำกับ ผลการวิจัย พบว่า 1) ศักยภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นพนักงานสอบสวนระดับสารวัตร และพนักงานสอบสวนระดับรองผู้กำกับการในเรื่องของความรับผิดชอบจะมีมากขึ้นกว่าเดิม มีความเอาใจใส่ต่องานมากขึ้น การตัดสินใจดีขึ้น มีเหตุมีผลและความมั่นใจ มีความเป็นผู้นำและศักดิ์ศรีมากกว่าเดิม 2) คุณภาพชีวิตของพนักงานสอบสวนระดับสารวัตร และพนักงานสอบสวนระดับรองผู้กำกับการไม่ดีขึ้น ต้องทำงานมากกว่าเดิม ผลการตอบแทนไม่เพิ่มขึ้น มีความเครียดต่อการทำงาน ปริมาณงานสอบสวนที่อยู่ในความรับผิดชอบมีมากขึ้น 3) พนักงานสอบสวนสามารถวางแผนชีวิตและอาชีพในสายงานสอบสวนนี้ได้ เนื่องจากเป็นสายงานที่สร้างความเจริญเติบโตก้าวหน้าในราชการ พนักงานสอบสวนสามารถกำหนดอนาคตได้แน่นอน เป็นหลักประกันความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพราชการได้

ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “นโยบายรัฐบาลกับการพัฒนาระบบงานตำรวจเพื่อประชาชน” ในพิธีเปิดสัมมนาเรื่อง “ตำรวจกับความคาดหวังของสังคมไทย” โดย พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล 18 มกราคม 2550 คณะกรรมการพัฒนาระบบงาน

ตำรวจได้พิจารณาดำเนินการจนมีข้อสรุปบางประการที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาลึก 5 ประการที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาดังนี้

1. การกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายตำรวจระดับชาติ (Police Commissioner) ตั้งแต่ระดับจังหวัดและสถานีตำรวจไปจนถึงระดับตำรวจภาค (ทั้ง 9 ภาค) นครบาล และระดับชาติ โดยทุกระดับมีความเป็นอิสระต่อกัน

2. การกำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระ รับเรื่องราวร้องทุกข์จากการกระทำของตำรวจ โดยเป็นคณะกรรมการอิสระที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คล้ายๆ กับ องค์การอิสระ เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์จากการกระทำของตำรวจ อย่างที่มีในประเทศอังกฤษ ซึ่งรายละเอียดของคณะกรรมการดังกล่าวจะต้องให้หลายๆ ฝ่ายช่วยกันพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

3. การกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาคให้มากขึ้น

4. การตัดโอนบางภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของตำรวจไปให้หน่วยงานอื่น ซึ่งแม้ว่าจะเป็นหลักการทั่วไปของการจัดองค์กรสมัยใหม่ และสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูประบบราชการอยู่แล้ว แต่ก็ต้องได้รับการพิจารณาให้รอบคอบอีกครั้ง

5. การปรับปรุงสถานีตำรวจ ให้เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน และเข้าถึงได้ง่าย และเป็นหน่วยงานที่มีความเหมาะสมในการอำนวยความสะดวกและให้บริการเบื้องต้น เกี่ยวกับความมั่นคงและความปลอดภัยแก่ประชาชนได้ โดยปัจจุบันนี้มีสถานีตำรวจทั่วประเทศอยู่ประมาณ 1,450 แห่ง และการจัดองค์กรสถานีตำรวจจะต้องพิจารณาใน 4 ส่วนนี้ด้วย คือการให้ความสำคัญกับงานป้องกันผ่านงานชุมชนสัมพันธ์การให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การให้ความสำคัญกับการมอบอำนาจด้านการบริหารงานบุคคลและงบประมาณไปสู่หัวหน้าสถานีตำรวจและการจัดกำลังคนให้สอดคล้องกับปริมาณงานในพื้นที่

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ การปรับปรุงระบบงานสอบสวนที่ปัจจุบันยังยึดหลัก Crime Control Model การลดการจัดองค์กรในรูปแบบกึ่งทหาร ซึ่งภารกิจของทหารนั้นเป็นภารกิจที่จำเป็นต้องใช้ชั้นยศเข้ามาเกี่ยวข้องเนื่องจากเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศ แต่ภารกิจของตำรวจ คือ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งจำเป็นต้องสัมผัสใกล้ชิดกับประชาชน การบริหารงานบุคคลขององค์กรตำรวจซึ่งมีบุคลากรอยู่ถึงประมาณ 200,000 นาย ก็ต้องดูแลให้บุคลากรเหล่านี้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เบียดบังประชาชน และมีศักดิ์ศรีทัดเทียมกับข้าราชการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ

ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมาก ซึ่งพบว่ามีหลายช่องทางที่ให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานของตำรวจ ซึ่งสามารถเป็นไปได้ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหาร การเป็นหุ้นส่วนจัดการงานรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน และการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของตำรวจ เป็นต้น

ไพจิตร สวัสดิสาร (2547) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ในศาลในคดีอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของการพิสูจน์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ ปัญหาของการนำการพิสูจน์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอมาใช้ในศาล และเพื่อหามาตรฐานที่เหมาะสมในการนำเอาพยานหลักฐานวิทยาศาสตร์เข้าสู่กระบวนการในทางศาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้พิพากษาในศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลอาญาธนบุรี ประมาณ 150 – 200 คน

ผลการวิจัย พบว่าในเรื่องความเชื่อมั่นต่อผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ DNA ผู้พิพากษาจะมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์มาก เนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและตรงกับงานที่เชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่บุคคลอื่นยอมรับในความรู้ซึ่งให้คำให้การผู้เชี่ยวชาญนั้นมีน้ำหนักในการรับฟัง ทำให้การรับฟังและชั่งน้ำหนักผลการตรวจพิสูจน์มากยิ่งขึ้น ในเรื่องการชั่งน้ำหนักผลการตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ ผู้พิพากษาจะให้น้ำหนักพยานหลักฐานต่างๆ ทางวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เนื่องจากผู้พิพากษาไม่พิจารณาว่าทฤษฎีหรือเทคนิคต่างๆ ได้ถูกตรวจสอบจากผู้อื่นโดยการพิมพ์เผยแพร่ทางวิชาการหรือไม่ ผู้พิพากษาอาจไม่มีความรู้เรื่องเทคนิคที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ ผู้พิพากษาพิจารณาความผิดพลาดในการตรวจพิสูจน์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางน้อยอาจเนื่องจากไม่ทราบถึงวิธีการขั้นตอนในการตรวจพิสูจน์ แม้ผู้พิพากษาประมาณเกินครึ่งหนึ่งที่พิจารณาถึงความมีมาตรฐานในการตรวจพิสูจน์ ซึ่งเป็นมาตรฐานเรื่องการยอมรับทั่วไปหรือ General Acceptance ที่จะต้องเป็นที่ยอมรับของนักวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาว่าผลการตรวจพิสูจน์ได้มีการทดสอบหลายครั้ง จนผลที่ได้รับเหมือนกันทุกครั้งคือมีการทดสอบเชิงประจักษ์แล้ว รวมทั้งคำนึงถึงเรื่องการได้มาซึ่งตัวอย่างในที่เกิดเหตุและขั้นตอนนำตัวอย่างนั้นมาเป็นจำนวนมาก แต่ผู้พิพากษาไม่มีเกณฑ์ในการตรวจสอบเป็นของตนเองหากต้องพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

โสภิตา คชะสินธุ์ (2549) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กับปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะของงานกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ จำนวน 135 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่า t-test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way

ANOVA) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ในการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ไม่ทำให้ความพึงพอใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยคุณลักษณะของงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ด้านเอกลักษณ์ของงานและความมีอิสระในการตัดสินใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2549) ได้จัดการสัมมนา “โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ” เมื่อวันที่ 27-28 พฤศจิกายน 2549 ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยผู้เข้าร่วมการสัมมนาเป็นผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สรุปผลการสัมมนาเห็นควรให้มีการพัฒนาโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติใน 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างและการบริหารงานบุคคล

(1) โครงสร้างของหน่วยงาน ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับระบบการปกครอง และโครงสร้างของสังคมไทย โดยให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกองบัญชาการเป็นนิติบุคคล และสถานีตำรวจหรือหน่วยงานเทียบเท่า ควรมีความเข้มแข็ง เป็นเอกภาพ สามารถบริหารจัดการด้านคน งาน งบประมาณด้วยตนเอง และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ควรตัดโอนภารกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประการสุดท้ายควรแบ่งโครงสร้างภารกิจของงานตำรวจออกเป็น 2 ส่วน คือ ภารกิจด้านป้องกันปราบปราม และภารกิจอำนวยความสะดวกสนับสนุน

(2) การบริหารงานบุคคล ควรป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ โดยแก้ไขการเข้าดำรงตำแหน่งของ กตร. ให้มีความคล้ายคลึงกับ กอ. หรือ กต. ควรออกกฎเกณฑ์การแต่งตั้งที่เป็นธรรม และเป็นการกระจายอำนาจ การบรรจุข้าราชการตำรวจชั้นประทวนต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไป วุฒิ ปวส. ปริญญาตรี มีการอบรมเป็นระยะและมีการกำหนดขั้นตอนการเจริญเติบโตที่ชัดเจน และปรับปรุงค่าตอบแทนให้ใกล้เคียงกับหน่วยงานที่มีภารกิจใกล้เคียงกัน

2) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเป็นหน่วยงานราชการเพียงหน่วยเดียวที่มีคณะกรรมการบริหารเรียกว่า “คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ” (กตช.) “คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามผลการบริการงานของกรุงเทพมหานคร” (กต.ตร.กทม.) และจังหวัด (กต.ตร.จังหวัด) โดยมีภาคประชาชน

และองค์กรส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการมีหน้าที่ริเริ่ม ร่วมคิด ตัดสินใจให้ ความร่วมมือและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของตำรวจ นอกจากนี้ มีการดำเนินการในส่วนที่ เกี่ยวข้องดังนี้

- (1) ร่างพระราชบัญญัติใกล้เคียงข้อพิพาทคดีอาญาในชั้นสอบสวน
- (2) ร่างพระราชบัญญัติการรักษาความปลอดภัยเอกชน
- (3) การสร้างชุมชนเข้มแข็งกับการควบคุมอาชญากรรมและอบายมุข
- (4) เสนอกฎหมาย และระเบียบรองรับการทำงานและกำหนดค่าตอบแทนของ ตำรวจบ้าน อาสาสมัครต่างๆ เช่น จราจร วิเทศสัมพันธ์ ป้องกันภัย เป็นต้น

3) ด้านการสอบสวนและการอำนวยความสะดวกในหน้าที่ของตำรวจ สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการในทางอาญา โดย

- (1) กำหนดแนวทางการรับผิดชอบงานสอบสวนตามระดับตำแหน่ง และตาม ความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของพนักงานสอบสวน
- (2) พัฒนาคุณภาพของพนักงานสอบสวนให้เป็นมืออาชีพ
- (3) ใช้รูปแบบทีมงานในการคลี่คลายคดีแบบบูรณาการในคดีสำคัญ โดยนำวิธีการ ทางวิทยาศาสตร์ เข้ามาใช้ในการปฏิบัติงาน

ณัฐ สมบูรณ์ (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของทนายความในการ ค้นหายานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการดำเนินคดีอาญา ผลการวิจัยพบว่า ทนายความ เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีบุคลากรอย่างศาล อัยการ ทนายความ ตำรวจ และราชทัณฑ์ ซึ่งบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานี้มีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน ออกไป ทนายความมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกและคุ้มครองสิทธิของประชาชนทาง กฎหมาย ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังนั้น การดำเนิน คดีอาญาควรรับฟังพยานหลักฐานที่มีความเชื่อมโยงและบ่งชี้ถึงการกระทำผิดของตัวผู้กระทำผิดได้ พยานหลักฐานที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ คือ พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีความหมาย ครอบคลุมถึงพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ ต้องนำมาผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สาขาต่างๆ และนำผลที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีความ และ เพื่อให้รู้ตัวผู้กระทำความผิดได้ โดยผ่านการทำงานของผู้เชี่ยวชาญไม่ว่าจะเป็นลายพิมพ์สารพันธุกรรม ลายพิมพ์นิ้วมือ หรือการตรวจอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เป็นต้น

การค้นหายานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาประยุกต์ใช้ในคดีอาญา กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อค้นหาความจริงและหลักฐาน เพื่อ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันถือเป็นประโยชน์ในการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรม การ ทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้เชี่ยวชาญถือเป็นการก่อให้เกิดข้อมูลเกี่ยวกับการฟ้องคดี การ

ป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ ตลอดจนการเปิดเผยรายงานการแพทย์ ย่อมถือเป็นความลับของทางราชการที่ไม่อาจเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้ ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคของทนายความ หากมีการกำหนดและจำแนกความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของทนายความเช่นเดียวกับระบบทนายความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

ระบบทนายความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านถือเป็นการเปิดโอกาสให้การดำเนินคดีอาญา ทนายความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐในคดีอาญาได้ด้วยวิธีการรับรู้ รับทราบผ่านการทำงานของทนายความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้เสมือนหนึ่งทนายความผู้นั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่ง ภายใต้บัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยมีสภาทนายความแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติ วิธีการออกใบอนุญาต ตลอดจนการฝึกอบรมของทนายความผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่ออำนวยความสะดวกในสังคมได้อย่างเต็มที่ ถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

เสวก มณีกุล (2551) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาทางกฎหมายในการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการรวบรวมพยานวัตถุ พยานผู้เชี่ยวชาญและหลักนิติวิทยาศาสตร์ : ศึกษากรณีคดีจราจรทางบก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานโดยเน้นที่พยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุว่ามีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญมาประกอบในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก รวมถึงเพื่อศึกษามาตรการในการรวบรวมพยานวัตถุในคดีอุบัติเหตุจราจรทางบกของต่างประเทศเทียบกับประเทศไทย การศึกษาเรื่องนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสารโดยศึกษาจากตำรา หนังสือ บทความ วารสารและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายลักษณะพยานและระเบียบข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนในคดีจราจรทางบกต่อไป ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุเป็นเพราะปัจจุบันมีการพัฒนาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ปรับเข้ากับคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก และแม้จะมีการปรับปรุงกฎหมายด้านให้ความสำคัญแก่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เชี่ยวชาญ เพื่อจะมาเบิกความต่อศาลในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงไปบ้างแล้วก็ตาม แต่พนักงานสอบสวนยังให้ความสำคัญกับพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุอย่างมาก โดยยังคงให้ความสำคัญแก่พยานบุคคลเป็นหลัก ซึ่งทำให้ไม่อาจได้รับประโยชน์จากพยานผู้เชี่ยวชาญและพยานวัตถุ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และกฎหมายเกี่ยวกับพยานผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการ

วิเคราะห์คดีอุบัติเหตุจราจรทางบกโดยอาศัยพยานวัตถุและพยานผู้เกี่ยวข้องมาประกอบกัน ทำให้มาตรฐานคดีจราจรทางบกของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับของอารยประเทศ

รายงานฉบับนี้มีข้อเสนอว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพของลักษณะ 2 บทที่ 2 การสืบสวนและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และลักษณะ 8 บทที่ 9 การทำแผนที่และการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุรวมทั้งพยานผู้เกี่ยวข้องและหลักนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีจราจรทางบก อันจะทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในคดีจราจรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สุรีย กาญจนวงศ์ และคณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โครงการศึกษาแนวทางการดำเนินงานและประเมินค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบงานตำรวจให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์สถานภาพและศักยภาพทั้งด้านบุคลากรทรัพยากรที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน ผลตอบแทน สวัสดิการและงบประมาณดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน และประเมินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในแต่ละด้านให้ชัดเจนเพื่อช่วยให้รัฐบาลนำไปใช้เป็นข้อมูลตัดสินใจกำหนดนโยบายและพัฒนาระบบตำรวจให้สามารถสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วประเทศ โดยใช้แบบสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 22 คน และแบบสอบถามจำนวน 1,500 คน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ทรัพยากรที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน พบว่าการจัดสรรทรัพยากรในสถานีตำรวจ ส่วนใหญ่ยังไม่เหมาะสม โดยเฉพาะสถานีตำรวจที่อยู่ห่างไกล เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่จะต้องนำเงินส่วนตัวไปใช้ในการซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน คอมพิวเตอร์มีเพียงหนึ่งตัวที่ค่อนข้างเก่า และไม่สามารถเพิ่มโปรแกรมที่ทันสมัยได้ ส่วนวัสดุอุปกรณ์ ด้านเอกสาร งานเขียน ก็ได้รับงบประมาณสนับสนุนเพียงปีละครั้ง และงบประมาณที่ได้รับก็น้อยมาก ส่วนวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม หรือเครื่องมืออื่นๆ ที่จำเป็น ส่วนใหญ่ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานใช้วิธีการจัดสรรจากข้าราชการตำรวจด้วยตนเอง หรือจัดสรรโดยการบริจาคจากองค์กรส่วนปกครองท้องถิ่น

2) ผลตอบแทนและสวัสดิการ พบว่า ข้าราชการตำรวจประสบปัญหาด้านเงินเดือน และค่าตอบแทน เนื่องจากข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ได้รับเงินเดือนน้อยมาก ทำให้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพและส่วนใหญ่มักจะมีหนี้สิน สำหรับสวัสดิการของข้าราชการตำรวจที่ยังมีปัญหายุ่ง ได้แก่ อาคารสถานที่ทำการ หรือแฟลตที่อยู่ อาคารมีสภาพคับแคบ และทรุดโทรม การบำรุงรักษาไม่ทั่วถึง หรือการปรับปรุงพัฒนา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่

3) งบประมาณดำเนินการ พบว่า ในปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการทำงาน เนื่องจากตำรวจมีกำลังพลรวมมากกว่า 2 แสนคน ดังนั้น งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจึงไม่เพียงพอ หากเทียบกับภารกิจหลักและภารกิจสนับสนุนที่ตำรวจต้องปฏิบัติและรับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งมีพื้นที่มากและมีความหลากหลายตามสภาพภูมิประเทศ ดังนั้นหากต้องการให้การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิมควรพิจารณาเพิ่มงบประมาณให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง

ปรัชญา บุญประเสริฐ และคณะ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำแนวทางเบื้องต้นในการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมในคดีสิ่งแวดล้อม และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อหาแนวทางเบื้องต้นเกี่ยวกับการนำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญมาใช้ในศาลในลักษณะต่างๆ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร

สรุปผลการวิจัยได้ว่าพยานผู้เชี่ยวชาญถือว่ามีมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการรับฟังพยานหลักฐาน เพื่อช่วยเหลือศาลในกระบวนการพิจารณาคดี พิสูจน์ข้อเท็จจริงและชี้แจงน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในคดีสิ่งแวดล้อม ศาลและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม จะต้องสามารถกำหนดว่าสาขาความเชี่ยวชาญใดที่มีความจำเป็นในการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม คุณสมบัติเฉพาะด้านของผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ ควรจะเป็นอย่างไร กฎเกณฑ์ในการคัดเลือกและประเมินความน่าเชื่อถือของผู้เชี่ยวชาญควรเป็นอย่างไร รวมถึงหลักเกณฑ์ในการทำงานในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลในกระบวนการพิจารณาคดีเป็นอย่างไร แนวคิดเรื่องการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อมจะสามารถช่วยเหลือศาลให้คัดเลือกกลั่นกรองพยานผู้เชี่ยวชาญเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีได้อย่างเหมาะสม เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการอำนวยความสะดวก เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของคดีสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนและต้องการความรู้ความเชี่ยวชาญหลายสาขาวิชาเฉพาะด้านมาปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นบูรณาการทรัพยากรต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม ไม่ว่าศาลจะเลือกใช้วิธีการใดในการรับฟังความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม ศาลจะต้องมีหลักการสำคัญในการใช้และตีความกฎหมายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ จะต้องเปิดโอกาสให้มีการรับฟังพยานหลักฐานเข้ามาในคดีที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของลักษณะคดี ยึดหยุ่น และอ้างอิงหลักกฎหมายความเป็นธรรมทางสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาวิธีและหลักเกณฑ์ในการกลั่นกรองคัดเลือกพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีความน่าเชื่อถือให้ได้เข้ามาช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดี

ณรงค์ กุลนิเทศ และคณะ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐาน และการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลนำมาใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อค้นหาถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พิสูจน์หลักฐานและนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวนอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเป้าหมาย คือ เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ทั้งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผลการวิจัย พบว่า

1. กระบวนการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่ผู้เข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะต้องคำนึงถึงประเด็นสำคัญๆ 3 ประเด็นหลักๆ ได้แก่ 1) ควรตรวจสอบความปลอดภัยของเส้นทางการเข้าออกสถานที่เกิดเหตุ และมีหน่วยคุ้มกันตลอดทาง 2) เตรียมความพร้อมของเครื่องมือในการตรวจระเบิด เช่น เครื่องตัดสัญญาณโทรศัพท์แจมเมอร์ 3) การปฏิบัติงานตรวจวัตถุระเบิดของหน่วย EOD ด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน สรุปได้ว่าขั้นแรกจะต้องกำหนดผู้บัญชาการเหตุการณ์หรือหัวหน้าเหตุการณ์สถานที่เกิดเหตุเพื่อควบคุมไม่ให้มีบุคคลภายนอกเข้าไปทำลายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุหรือทำการเก็บหรือเคลื่อนย้ายวัตถุพยานออกจากสถานที่เกิดเหตุ ขึ้นต่อมาคือเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานต้องเก็บพยานหลักฐานไปตรวจพิสูจน์ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเนื่องจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ไม่สงบ ผู้ก่อการร้ายมีความสามารถที่จะวางระเบิดและเผาทำลายได้ตลอดเวลา ด้านการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลสรุปได้ว่า การตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่เป็นคดีวางเพลิงหรือไม่ก็คดีวางระเบิดทำให้ศพมีสภาพที่ยากต่อการตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจะต้องอาศัยความรู้ด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สรุปได้ว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ขาดผู้บริหารเหตุการณ์ที่เป็นเอกภาพ ทำให้มีหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในสถานที่เกิดเหตุจนก่อให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานบุคลากรในหน่วยงานยุติธรรมอื่น ขาดความรู้ความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังขาดอุปกรณ์พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น Police line กล้องถ่ายภาพ กล้องถ่ายวิดีโอ เครื่องตัดสัญญาณวิทยุและโทรศัพท์ เสื้อเกราะกันกระสุน อุปกรณ์ส่องสว่าง ขาดรถยกหรือรถบรรทุกที่สามารถขนวัตถุพยานขนาดใหญ่ เป็นต้น ด้านการตรวจพิสูจน์หลักฐาน สรุปได้ว่า วัตถุพยานที่เก็บได้จากสถานที่เกิดเหตุไม่สามารถเชื่อมโยงถึงตัวผู้กระทำผิดได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากผู้ก่อการร้ายมีรูปแบบที่ไม่แน่นอน และไม่ทิ้งวัตถุพยานที่สามารถตรวจสอบได้ในที่เกิดเหตุ ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล พบว่า แพทย์นิติเวช ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจำนวนน้อย ทำให้การชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องเป็นหน้าที่แพทย์ในสังกัดโรงพยาบาลรัฐบาลที่อยู่ใกล้สถานที่

เกิดเหตุมากที่สุด ซึ่งแพทย์ที่มาตรวจดังกล่าวนั้น ไม่มีความชำนาญในการชันสูตรพลิกศพโดยตรงซึ่งเป็นสาขาเฉพาะ

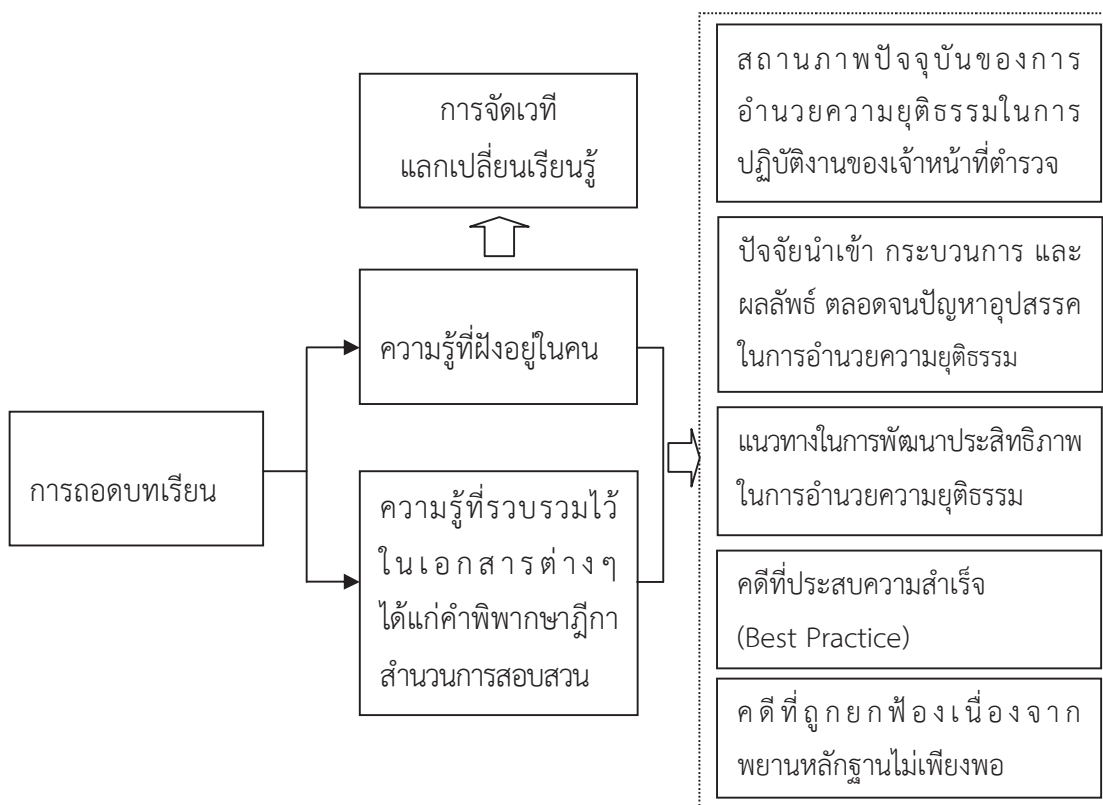
3. ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สรุปได้ว่า ต้องมีการตรวจสอบข่าวกรองว่ามีความเหมาะสม มีความชัดเจน เชื่อถือได้หรือไม่ สำหรับเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้บุคคลที่จะให้ข่าวกรองได้ดีที่สุด คือ โต๊ะอิหม่าม โดยต้องเป็นโต๊ะอิหม่ามที่มีอายุมากแล้ว จะไม่เกรงกลัวและไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่มผู้ก่อการร้าย รองลงมา คือ การรักษาที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมให้มากที่สุด โดยการกำหนดให้มีผู้เข้าที่เกิดเหตุได้ในปริมาณจำกัด เพื่อป้องกันการทำลายวัตถุพยาน และหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วย EOD ให้เข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุและให้ความคุ้มครองกับพนักงานสอบสวนและหน่วยงานแพทย์ที่เข้าร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วย

จากการศึกษางานวิจัยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานโดยเน้นที่พยานผู้เสียหายและพยานวัตถุมีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาหลักนิติวิทยาศาสตร์และพยานผู้เสียหายมาประกอบในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี แต่ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับพยานผู้เสียหายและพยานวัตถุ เนื่องจากในปัจจุบันมีการพัฒนาความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างรวดเร็ว ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ปรับเข้ากับคดีต่างๆ ได้ โดยมีการปรับปรุงกฎหมายด้านให้ความสำคัญแก่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์และพยานผู้เสียหาย เพื่อจะมาเบิกความต่อศาลในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง แต่พนักงานสอบสวนยังให้ความสำคัญกับพยานผู้เสียหายและพยานวัตถุอย่างมาก และจากการประเมินปัญหาด้านค่าใช้จ่ายของตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานพบว่ามีความขาดแคลนด้านทรัพยากรที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะสถานีตำรวจที่อยู่ห่างไกล เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่จะต้องนำเงินส่วนตัวไปใช้ในการซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน และมีปัญหาเรื่องผลตอบแทนและสวัสดิการ เนื่องจากได้รับเงินเดือนน้อยมาก ทำให้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพและเลี้ยงดูครอบครัว และส่วนใหญ่จะมีหนี้สิน ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อภารกิจในการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้

บทที่ 3

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกยุทธธรรมของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐาน

ในการจัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกยุทธธรรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดบทเรียนจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการดึงเอาความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงานออกมาโดยให้บุคคลเหล่านั้นได้เล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐานในคดีต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) รวมทั้งความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน (Bad Practice) และการถอดบทเรียนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการถอดบทเรียนในครั้งนี้จะถอดเฉพาะที่เป็นประเด็นสำคัญ เป็นการถอดบทเรียนที่เน้นเฉพาะกิจกรรมสำคัญของการปฏิบัติงาน และสามารถนำผลการถอดบทเรียนจากกิจกรรมนั้นๆ ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จในอนาคต (Best Practice) คณะผู้วิจัยได้เขียนแผนภูมิการถอดบทเรียนของโครงการไว้ดังนี้

แผนภูมิที่ 3.1 กรอบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Storytelling)

3.1.1 รูปแบบการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการถอดบทเรียนเฉพาะประเด็น โดยเป็นการถอดบทเรียนที่เน้นเฉพาะเรื่องสำคัญของการปฏิบัติงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐาน และสามารถนำผลการถอดบทเรียนจากกิจกรรมนั้นๆ ไปใช้ประโยชน์ในการ พัฒนางค์กรให้ประสบความสำเร็จในอนาคต (Best Practice) โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมายได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์ หลักฐาน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายครั้งนี้เป็นบุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการรวบรวม พยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานโดยมีหน่วยงานหลายแห่งที่จะต้องดำเนินงาน ประสานงาน และร่วมดำเนินการทางคดีไปด้วยกัน ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายเหล่านี้จึงมีหน้าที่และบทบาทที่แตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายและทิศทางการปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกันคือการอำนวยความสะดวกให้กับ ประชาชนในสังคม

3.1.2 ทีมงานถอดบทเรียน

ในการถอดบทเรียนครั้งนี้ โครงการฯ ได้สร้างทีมงานถอดบทเรียนที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้จริง จำนวน 4 คน ทุกคนจะเรียนรู้ทีมงาน โดยสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในทีมงานเน้นการเคารพซึ่งกันและกัน ไว้วางใจซึ่งกันและกัน และความเท่าเทียมกัน โครงการ ฯ ได้แต่งตั้งคณะผู้ถอดบทเรียนเพื่อทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามความสามารถ และ ตำแหน่งการดำเนินงาน ดังนี้

หัวหน้าทีมหรือผู้เอื้อ คือ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอกหญิง ดร.พัชรา สีนลอยมา เป็นผู้ที่ทำให้การถอดบทเรียนดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

ผู้อำนวยการกระบวนการ มีจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ไสรัตน์ กลั้ววิลา พันตำรวจเอก ดิเรก ธนานนท์นิवास และอาจารย์เปมิกา สนิทพจน์ เป็นผู้ที่กระตุ้นให้ ผู้ร่วมถอดบทเรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นจากการปฏิบัติงานด้านการรวบรวม พยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ โดยจะเป็นผู้ที่ ใช้ทักษะในการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้ร่วมถอดบทเรียนได้วิเคราะห์สาเหตุของความสำเร็จและ อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

ผู้จัดบันทึก คือ อาจารย์สมหมาย สีนลอยมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ทักษกร ภูวดิษยคุณ และอาจารย์ชนิกา ภูวดิษยคุณเป็นผู้ถอดเทปและจัดบันทึกการแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ ประสบการณ์การอภิปรายของผู้ร่วมถอดบทเรียนพร้อมทั้งเขียนเรียบเรียงเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

ผู้ประสานงานคือ อาจารย์ธเนศ เกษศิลป์เป็นผู้ช่วยเหลือให้ทีมงานถอดบทเรียนมีความสะดวกในการติดต่อระหว่างสมาชิกทีมงานถอดบทเรียนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างดี รวมทั้งประสานความร่วมมือจากบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการถอดบทเรียน

3.1.3 วัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้อง
- 2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ

3.1.4 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งนี้ ได้แก่

- 1) เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน
- 2) พนักงานสอบสวน
- 3) เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน
- 4) ผู้พิพากษา
- 5) พนักงานอัยการ
- 6) ผู้เสียหายที่เคยเข้าแจ้งความในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ หรือความผิดต่อชีวิตและร่างกาย

3.1.5 กิจกรรมที่ถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนครั้งนี้ กิจกรรมที่ทีมงานจะถอดประกอบด้วย

- 1) การถอดบทเรียนจากเรื่องเล่าของผู้เล่าเรื่อง จากเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เล่าได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน และการพิสูจน์หลักฐาน
- 2) การถอดบทเรียนจากความรู้ในเอกสารของทางราชการ ได้แก่ คำพิพากษาฎีกา สำนวนการสอบสวน กฎหมายและระเบียบปฏิบัติ หนังสือ ตำราการเรียนการสอน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้(Storytelling)

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานได้ดำเนินการจัดกิจกรรมทั้งหมด 6 ครั้ง ดังนี้

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ กองบัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จังหวัดนครปฐม โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และในคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน (Bad Practice) โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการปราบปราม กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง และกองบัญชาการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1 จัดขึ้นในวันอังคารที่ 6 กันยายน 2554 ระหว่างเวลา 13.00–16.30 น. ณ ห้องประชุมบริหาร ชั้น 1 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน
- 2) ผู้พิพากษา ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีอาญาที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาหรือความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน
- 3) พนักงานอัยการ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในคดีที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาหรือความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน
- 4) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขานิติเวชศาสตร์
- 5) ผู้เสียหายในคดีอาญา

รายชื่อผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมประชุม มีดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน
1.	รศ.พ.ต.อ.(ญ)ดร.พัชรา สีนลอยมา	หัวหน้าโครงการ
2.	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลับลีลา	นักวิจัยโครงการ
3.	พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास	นักวิจัยโครงการ
4.	อ.เปมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
5.	ผศ.พ.ต.ท.ทัชชกร ภูวดิษคุณ	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
6.	นายธเนศ เกษศิลป์	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
7.	พ.ต.ท.ธีรเดช ธรรมสุธีร์	รองผู้กำกับการ กองบังคับการปราบปราม
8.	พ.ต.อ.กิตติ สะเกาทอง	รองผู้บังคับการ กองบังคับการปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ
9.	พ.ต.ท.สุทธิเวช บุญยรัตกลิน	รองผู้กำกับการ 3กองบังคับการปราบปราม
10.	พ.ต.ท.ชวลิต หาญเสน่ห่ลักษ์ณ	พงส.(สบ 3) กำกับการ 5 กองบังคับการ ปราบปราม
11.	พ.ต.อ.วีรพล สวัสดิ์	พงส.(สบ 4) กลุ่มงานสอบสวน กองบังคับการ สืบสวนสอบสวน สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
12.	ด.ต.กิตติพันธ์ เอี่ยมเจริญ	ผู้บังคับหมู่ กองกำกับการ 1กองบังคับการสืบสวน สอบสวน สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
13.	ว่าที่ พ.ต.อ.อนุราช จิตศีล	นักวิทยาศาสตร์(สบ 4) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 1
14.	นายอำพล บุญประภากร	ผู้พิพากษาศาลแขวงนครปฐม
15.	พ.ต.ท.ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ	อจ.(สบ 2) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
16.	นายสุรัชย์ วรเนติโพธิ์	อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว
17.	นางสาวนันทนา สุทธิแสงจันทร์	ผู้เสียหายในคดี
18.	พ.ต.ท.โกมล ยิ้มเป็นใย	ผู้ประสานงานโครงการ
19.	น.ส.สมหมาย สีนลอยมา	ผู้ประสานงานโครงการ
20.	นางชนิกา ภูวดิษคุณ	ผู้ประสานงานโครงการ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง” (Story Telling) ครั้งที่ 1/2554

1) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้อง

2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการจัดประชุมแล้ว สรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการประชุมครั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้องเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สิ่ง que ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการประชุมในครั้งนี้

2.1 ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาคดีของศาล การชั่งน้ำหนักจากพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการนำเสนอต่อศาล ซึ่งเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้อง

2.2 การชี้เหตุผลที่ศาลยกฟ้อง เนื่องจากระเบียบและข้อกฎหมายที่ล้าหลัง ทำให้ไม่สามารถตามอาชญากรได้ทัน

2.3 การขาดเทคโนโลยีและเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์

2.4 ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จด้านการสืบสวนสอบสวนจนสามารถจับกุมตัวคนร้ายได้ เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากงานด้านพิสูจน์หลักฐาน เป็นอาวุธสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐาน จนศาลเชื่อในพยานหลักฐานและตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด

2.5 ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

2.6 มีส่วนแสดงความรู้สึกับปัญหาการทำงานและปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคดี

2.7 ผู้เสียหายได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์เล่าเรื่องในคดีที่ถูกโจรกรรมทรัพย์สินรวมทั้งถ่ายทอดความในใจกับสิ่งที่เกิดขึ้น และทำให้ผู้เสียหายเข้าใจการทำงานของตำรวจมากขึ้น จนรู้สึกเห็นใจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการทำคดี

2.8 นำเสนอและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

3. สิ่งที่ได้จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

3.1 ได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมหน่วยงานต่างๆ และได้องค์ความรู้จากผู้มีประสบการณ์หลายหน่วยงานทำให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในมุมมองจากทางฝ่ายอัยการและศาล

3.2 ได้รับความรู้เพิ่มเติม เช่น ในปัจจุบันศาลยังถือว่าพยานบุคคลก็ยังเป็นพยานชั้นหนึ่งอยู่ และสามารถเป็นพยานในชั้นศาลได้เช่นเดียวกับพยานเอกสารและพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์

3.3 ได้รับความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีสำคัญและรู้ถึงความจำเป็นและความสำคัญในการรวบรวมหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

3.4 ได้ทราบแนวคิดและมุมมองถึงเรื่องความยุติธรรมและปัญหาการทำงานร่วมกันของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่าย

3.5 ได้รับฟังเรื่องราวเกี่ยวกับคดีต่างๆ ของตำรวจทำให้ได้รับความรู้ แนวคิดต่างๆ ตลอดจนวิธีการในการดำเนินงานเพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องในการรวบรวมพยานหลักฐาน

3.6 ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่และทราบถึงวิธีการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และผู้พิพากษา รวมทั้งผู้เสียหาย และได้ทราบถึงประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ

3.7 ได้รับรู้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาประสิทธิภาพในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้เป็นยอมรับ ศรัทธาและเชื่อมั่นจากประชาชนและสังคมต่อไป

4. การวางแผนทำกิจกรรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4.1 จะนำความรู้ที่ได้รับจากการประชุมครั้งนี้ไปปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่กระบวนการยุติธรรม เช่น การประชุมภายในหน่วยงานของตนเอง การศึกษาดูงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน เช่น กองพิสูจน์หลักฐาน และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

4.2 การจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานระหว่างงานสอบสวนกับงานด้านอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้งานด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นหัวใจในงานสอบสวน แต่จะต้องเพิ่มบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับงานด้วย

4.3 จะได้นำผลจากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ เช่น การปรับปรุงแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานและการนำเสนอพยานหลักฐานในชั้นของศาล ไปถ่ายทอดให้ผู้บังคับบัญชาทราบ รวมทั้งนำไปปรับปรุงการทำงานของตนเองและผู้บังคับบัญชาให้สามารถทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายสูงสุดในการทำงานขององค์กร

ภาพที่ 3.1 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ กองบัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จังหวัดนครปฐม โดยเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และในคดีที่ถูกยกฟ้อง อันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน (Bad Practice) โดยมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษา อัยการ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และกองบัญชาการตำรวจสันติบาล

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2 จัดขึ้นในวันพุธที่ 21 กันยายน 2554 ระหว่างเวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องประชุมบริหาร ชั้น 1 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน และพนักงานสอบสวน

2) ผู้พิพากษา ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีอาญาที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

3) พนักงานอัยการ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในคดีที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

4) หัวหน้าสถานีตำรวจในฐานะผู้บริหารระดับกลางของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รายชื่อผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมประชุม มีดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน
1.	รศ.พ.ต.อ.(ญ)ดร.พัชรา สีนลอยมา	หัวหน้าโครงการ
2.	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลับลีลา	นักวิจัยโครงการ
3.	พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास	นักวิจัยโครงการ
4.	อ.เปมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
5.	นายธนศ เกษศิศิลป์	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
6.	ผศ.พ.ต.ท.ทัชชกร ภูวดิษยคุณ	นักวิจัยโครงการ
7.	นายกมล สุปรียสุนทร	ผู้พิพากษาศาลแขวงดุสิต
8.	ดร.ต่อศักดิ์ บุนนเรืองโรจน์	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
9.	พล.ต.ต.ดร.อดุลย์ ณรงค์ศักดิ์	ผู้บังคับการสถาบันส่งเสริมการสอบสวน
10.	พ.ต.อ.มานะ เผาะช่วย	ผกก.สน.นางเลิ้ง
11.	พ.ต.ท.ขจรพงศ์ จิตต์ภาคภูมิ	รอง ผกก.สส.สน.โชคชัย บก.น.4
12.	พ.ต.ท.เอนก เตาสุภาพ	พนักงานสอบสวน(สบ 3) กองกำกับการ 5 กองบังคับการปราบปราม
13.	พ.ต.ต.ชูวิทย์ ชูเวช	สารวัตร กองกำกับการ 3 กองบังคับการสันติบาล 2
14.	พ.ต.ท.ทรงยศ ทองแท้	พนักงานสอบสวน (สบ 3) สน.หนองแขม
15.	พ.ต.ท.ศิริระ กิจสากาน	รองผู้กำกับการศูนย์วิเคราะห์ข่าว บข.น.
16.	พ.ต.อ.ประสิทธิ์ เลิศวรรณเอก	นักวิทยาศาสตร์(สบ 4) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 1

17.	พ.ต.ท.เอนก	เมืองสมบัติ	พนักงานสอบสวน (สบ 3) สน.บางกอกใหญ่
18.	พ.ต.ท.สมบัติ	มีมงคล	สารวัตรสืบสวนกองกำกับการ 5 กองบังคับการปราบปราม
19.	พ.ต.ท.โกมล	ยิ้มเป็นโย	ผู้ประสานงานโครงการ
20.	น.ส.สมหมาย	สินลอยมา	ผู้ประสานงานโครงการ
21.	นางชนิกา	ภูดิษยคุณ	ผู้ประสานงานโครงการ

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 2/2554

1) เพื่อหารูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่มีความบกพร่องหรือถูกยกฟ้องเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐาน

2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการจัดประชุมแล้ว ได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการประชุมครั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้องเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สิ่งที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการประชุมในครั้งนี้ เช่น

2.1 ได้ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐาน การให้คำแนะนำ ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้ความกระจ่างในปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการนำเสนอพยานหลักฐานในชั้นศาล

2.2 ได้ร่วมสนทนา พูดคุย ประเด็นปัญหาในเรื่องการรวบรวมและเสนอพยานหลักฐานต่อศาล ปัญหาการตีความกฎหมายกับเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการด้านต่าง ๆ และได้เสนอความเห็นร่วมกันในแนวทางการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

2.3 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่มีปัญหาทางจิตเกี่ยวเนื่องกับผลกระทบต่อสังคม อันทำให้เกิดผลนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้

2.4 ได้นำเสนอมุมมองทางคดีในส่วน of ศาลและอัยการ ซึ่งพนักงานสอบสวนอาจยังไม่เคยทราบมาก่อน แต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลคดี โดยพนักงานสอบสวนสามารถนำไปปรับใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐานและการชั่งน้ำหนักพยานได้

2.5 ได้มีการเล่าประสบการณ์ในการทำงานด้านการสืบสวน การสอบสวน และการทำงานในการรวบรวมพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานในการเข้าไปตรวจที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้เข้าร่วมทำกิจกรรม

2.6 การพัฒนาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการรวบรวมหลักฐานเนื่องจากบุคลากรมีจำนวนจำกัด โดยการนำอุปกรณ์เครื่องมือที่มีคุณภาพสูงมาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งนอกจากทำให้ผลการตรวจพิสูจน์ถูกต้องแม่นยำแล้วยังลดขั้นตอนที่จะต้องใช้บุคคลมาทำงานแทนด้วย

2.7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อจัดเก็บสารบบข้อมูลหลักฐานวัตถุพยานที่สามารถสืบค้นได้อย่างรวดเร็วและจะต้องเป็นระบบที่มีการรักษาความปลอดภัยขั้นสูง

3. สิ่งที่ได้จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

3.1 การทำงานเป็นทีม และหน่วยงานที่มีส่วนช่วยในการปฏิบัติงาน

3.2 การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ซึ่งพบว่าบางสิ่งที่เตรียมไว้ใน การปรับปรุงข้อกฎหมายและระเบียบในการปฏิบัติงานยังไม่ครบถ้วน

3.3 ข้อมูลจากการนำเสนอของผู้อื่นทำให้จุดประกายการทำงานบางอย่างขึ้นได้ และเป็นการทบทวนความรู้ที่ดี ทำให้ผู้ฟังได้รู้พื้นความทรงจำ รวมทั้งมีการนำเทคนิคในการทำงานที่ไม่มี การบันทึกในตำราเผยแพร่ให้คนรุ่นใหม่ได้รู้เพื่อนำจุดแข็งไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

3.4 ได้รับความรู้จากฝ่ายพิสูจน์หลักฐาน อัยการและผู้พิพากษาที่เข้าร่วมกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ พนักงานสอบสวน ทำให้สามารถเข้าใจถึงการชั่งน้ำหนักพยาน การรวบรวมพยานหลักฐานที่ทำให้ศาล รับฟังและสามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้ อันจะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้คดีดังกล่าวสำเร็จหรือล้มเหลวได้

3.5 การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานถึงการรับฟังพยานหลักฐานว่าได้หรือไม่ ได้ มี น้ำหนักหรือไม่ มีน้ำหนักซึ่งในทัศนะ of ศาลและอัยการจะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้สำนวนการสอบสวน ของพนักงานสอบสวนมีความสมบูรณ์มากที่สุด และเมื่อคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลแล้ว ก็จะสามารถสำเร็จซึ่งศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยโดยปราศจากข้อสงสัยหรือสิ่งไม่พึง จำเลยได้

3.6 ได้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้องในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐาน

3.7 ควรมีการวิเคราะห์คำพิพากษาคดีที่ศาลยกฟ้องคดีสำคัญ ๆ ทุกคดี เพื่อให้สามารถนำมาแก้ไขปรับปรุงการสืบสวนสอบสวนการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอื่น ๆ และนำมาเป็นบทเรียนหรือองค์ความรู้ที่พนักงานสอบสวนใหม่สามารถเข้าถึงความรู้ได้ง่าย และสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปปรับใช้ได้

4. การวางแผนทำกิจกรรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4.1 รวบรวมปัญหาต่างๆที่ได้รับฟังจากความเห็นของ ศาล อัยการ ซึ่งศาลเป็นผู้สั่งคดีและพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดและอัยการมีอำนาจในการพิจารณาสำนวนการสอบสวน เพื่อจะได้จัดเวทีการสัมมนาเพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานในการทำสำนวนการสอบสวนของตำรวจให้สูงขึ้นภายใต้กรอบขององค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและเป็นที่ยอมรับตามหลักสากล

4.2 คาดว่าจะตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อเก็บรวบรวมคำพิพากษาที่ศาลยกฟ้อง ทั้งนี้เพื่อนำไปหาข้อบกพร่องไว้เป็นบทเรียนในการนำไปปรับปรุงการทำงานของพนักงานสอบสวนให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

4.3 รวบรวมความคิดเห็นและความรู้เพื่อจัดเก็บบันทึกไว้ในการนำไปใช้สำหรับการบริหารจัดการงานในหน้าที่หรือการร่วมถกเถียงสัมมนากับผู้อยู่ในวงการเพื่อการพัฒนากระบวนการต่อไป รวมทั้งนำเสนอมุมมองและความคิดต่อเพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง และนำแนวทางการปฏิบัติงาน ความรู้ ความเห็น ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมทางการประชุมครั้งนี้ นำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

4.4 นำความรู้ที่ได้รับจากเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปเผยแพร่หรือถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาฟังเพื่อนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติราชการ

ภาพที่ 3.2 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 2

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 จังหวัดนครปฐม โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมประชุม ได้แก่ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 1 จังหวัดปทุมธานี ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 2 จังหวัดชลบุรี และศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 7 จังหวัดนครปฐม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3 จัดขึ้นในวันอังคารที่ 4 ตุลาคม 2554 ระหว่างเวลา 13.00 – 16.30 น. ณ ห้องสายชล อาคาร 2 ชั้น 2 โรงแรมริเวอร์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน และพนักงานสอบสวน

2) ผู้พิพากษา ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาดีอาญาที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

3) พนักงานอัยการ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในคดีที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

4) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขานิติเวชศาสตร์

รายชื่อคณะผู้เข้าร่วมการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีดังนี้

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
1.	รศ.พ.ต.อ.(ญ)ดร.พัชรา สีนลอยมา	หัวหน้าโครงการ
2.	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลับลีลา	นักวิจัยโครงการ
3.	พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास	นักวิจัยโครงการ
4.	อ.เปมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
5.	ผศ.พ.ต.ท.ทัชชกร ภูวดิษยคุณ	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
6.	อ.ธเนศ เกษศิลป์	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
7.	อ.สมหมาย สีนลอยมา	ผู้ประสานงานโครงการ
8.	อ.ชนิกา ภูวดิษยคุณ	ผู้ประสานงานโครงการ
9.	นายอำพล บุญประภาร	ผู้พิพากษาศาลแขวงนครปฐม
10.	ดร.กมล สุปรียสุนทร	ผู้พิพากษาศาลแขวงดุสิต
11.	นายสุรัชย์ วรเนติโพธิ์	อัยการพิเศษฝ่ายคดีเยาวชนและครอบครัว
12.	นายธวัชชัย รุ่งอรุณ	อัยการประจำ จังหวัดนครปฐม
13.	ดร.ต่อศักดิ์ บุรณเรืองโรจน์	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

14.	พ.ต.อ.สมเกียรติ	แสงสุข	ผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน 1 กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7
15.	พ.ต.อ.มนต์ชัย	เพ็ญสุตร	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี
16.	พ.ต.อ.สุพัฒน์	เชยชิด	รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี
17.	พ.ต.ท.ศิริระ	กิจสากน	รอง ผกก.วิเคราะห์ข่าวและเครื่องมือพิเศษกองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7
18.	พ.ต.อ.ไชยา	สงวนจีน	พงส.(สบ 4) กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม
19.	พ.ต.อ.สุวรรณ	ห้วยธาร	พงส.(สบ 4) กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม
20.	พ.ต.อ.อดิชัย	กัณหา	นักวิทยาศาสตร์ (สบ 4) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7
21.	พ.ต.อ.วิสิทธิ์	ศิริสรวณ์	นักวิทยาศาสตร์ (สบ 4) กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 2
22.	พ.ต.ท.สมศักดิ์	บุญธีระเลิศ	นักวิทยาศาสตร์ (สบ 3) ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 2

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 3/2554

1) เพื่อหารูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่มีความบกพร่องหรือถูกยกฟ้องเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐาน

2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการจัดประชุมแล้ว สรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการประชุมครั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้องเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สิ่งที่ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการประชุมในครั้งนี้

2.1 เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐาน และได้มีการเล่าประสบการณ์ในการทำงานแลกเปลี่ยนกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.2 ให้คำแนะนำและความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งให้ความกระจ่างในปัญหาและอุปสรรค

2.3 การเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนางานด้านการรวบรวมหลักฐาน เนื่องจากบุคลากรน้อยแต่ภาระงานนั้นมากขึ้น ควรพัฒนาเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อลดความเหน็ดเหนื่อยในการกลั่นกรองพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่ใช้และสามารถใช้ได้กับทุกกรณี หรือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุปัจจุบันยังขาดเครื่องมือในการชี้ในเบื้องต้น เช่น คราบโลหิต วัตถุระเบิด ทำให้เน้นการเก็บหลักฐานไปตรวจที่ห้องปฏิบัติการ

2.4 การเสนอให้พัฒนาระบบสารสนเทศ และสารบบข้อมูลหลักฐานวัตถุพยาน

2.5 การใช้กล้องขยายกำลังสูง SEM ในการตรวจเขม่าปืนให้ผลชัดเจนกว่าเครื่อง AA

3. สิ่งที่ได้จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

3.1 การทำงานเป็นทีม และหน่วยงานที่ช่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน

3.2 ได้ความรู้จากการเล่าประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละท่าน ทำให้ได้แนวคิดเรื่อง Story telling เป็นวิธีการที่น่าสนใจวิธีหนึ่งในการที่จะพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

3.3 การพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

3.4 การนำเสนอข้อมูลจากผู้ที่เข้าร่วมเล่าเรื่อง ทำให้จุดประกายการทำงานบางอย่างขึ้นได้ ทั้งยังเป็นการทบทวนความรู้ที่ดีได้ โดยรื้อฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับการนำเทคนิคการทำงานที่ไม่มีการบันทึกในตำราเผยแพร่ให้คนรุ่นใหม่ได้รับรู้เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้

3.5 ได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน อัยการและผู้พิพากษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ การรวบรวมพยานหลักฐานและการชันสูตรพยานหลักฐาน

3.6 ได้รับข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นความรู้ในเรื่องต่างๆ ซึ่งบางครั้งเป็นสิ่งที่มองข้ามไป

3.7 ได้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาข้อขัดข้องในการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐาน

3.8 ทราบปัญหาเรื่องงบประมาณและเครื่องมือ อุปกรณ์ของสำนักงานพิสูจน์หลักฐาน และปัญหาการที่พยานไม่มาเบิกความเนื่องจากเกรงกลัว โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.9 ควรมีการวิเคราะห์คำพิพากษาคดีที่ศาลยกฟ้องเพื่อให้สามารถนำมาแก้ไขปรับปรุงการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐาน

4. การวางแผนทำกิจกรรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4.1 นำเสนอเรื่องการแจ้งผลคดีที่ศาลยกฟ้องให้กับพนักงานสอบสวนโดยมีรายละเอียดมากขึ้น

4.2 ควรจะมีการวิเคราะห์การใช้พยานหลักฐานแวดล้อมเพื่อพิสูจน์ความผิด

4.3 ร่วมรณรงค์แก้ปัญหาด้านการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการพิสูจน์หลักฐาน

4.4 การรวบรวมปัญหาต่างๆที่ได้รับฟังจากผู้เข้าร่วมประชุมไปพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานให้มีความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งนำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อให้การประสานงานอำนวยความสะดวกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.5 คิดว่าจะตั้งทีมงานขึ้นมาเก็บรวบรวมคำพิพากษาที่ศาลยกฟ้องเพื่อนำมาหาข้อบกพร่องและนำไปปรับปรุงการทำงานของพนักงานสอบสวนให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

4.6 รวบรวมแนวความคิดองค์ความรู้ในตัวผู้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนหรือรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อรวบรวมบันทึกไว้ เพื่อนำไปบริหารจัดการงานในหน้าที่หรือการร่วมถกเถียงสัมมนากับผู้อยู่ในวงการเพื่อการพัฒนากระบวนการต่อไป

ภาพที่ 3.3 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 3

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 4 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 3 จังหวัดนครราชสีมา โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมประชุม คือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 4 จังหวัดขอนแก่น การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 4 จัดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 27 ตุลาคม 2554 ระหว่างเวลา 13.00 - 16.00 น. ณ ห้องปรีณเชส 1 ชั้น 1 โรงแรมดุสิต ปรีณเชสโคราชอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รายชื่อลงทะเบียนผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน

2) ผู้พิพากษา ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีอาญาที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

3) พนักงานอัยการ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในคดีที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

4) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขานิติเวชศาสตร์

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1.	รศ.พ.ต.อ.(ญ) ดร. พัทธรา สีนลอยมา	หัวหน้าโครงการ
2.	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลับวิลลา	นักวิจัยโครงการ
3.	พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास	นักวิจัยโครงการ
4.	อ.เปมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
5.	นายธเนศ เกษศิลป์	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
6.	ผศ.พ.ต.ท.ทัชชกร ภูวติษยคุณ	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
7.	พ.ต.ท.โกมล ยิ้มเป็นโย	ผู้ประสานงานโครงการ
8.	น.ส.สมหมาย สีนลอยมา	ผู้ประสานงานโครงการ
9.	นางชนิกา ภูวติษยคุณ	ผู้ประสานงานโครงการ
10.	นายกิติภูมิ บุญมี	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา
11.	นางสาวช่อดารา สีวะรา	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
12.	พ.ต.อ.ธวัชชัย เมฆประเสริฐสุข	รองผู้บังคับการ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 4
13.	พ.ต.อ.วิเชียร สุขศิริ	ผกก.วิเคราะห์และเครื่องมือพิเศษ
14.	พ.ต.อ.ณัฐนนท์ ประชุม	ผกก.สืบสวนสอบสวน กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 4
15.	พ.ต.อ.จตุรงค์ วงศ์ชัยกิตติพร	ผกก.สภ.เมืองยางจว.นครราชสีมา
16.	พ.ต.อ.บัญชา มาลีศรี	พงส.(สบ4) กลุ่มงานสอบสวน ภ.จว.ขอนแก่น
17.	พ.ต.ท.สถาพร ทองจำรูญ	นักวิทยาศาสตร์ (สบ 3) กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 3
18.	พ.ต.ท.ประชิด สะท้าน	พนักงานสอบสวน(สบ3) สภ.จัตุรัส จว.ชัยภูมิ

19. นพ.ธีรพร เหลืองรัชชียากุล แพทย์นิติเวช โรงพยาบาลมหาราช
จว.นครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)”
ครั้งที่ 4/2554

1) เพื่อหารูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่มีความบกพร่องหรือถูกยกฟ้องเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐาน

2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการจัดประชุมแล้ว ได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการประชุมครั้งนี้คือเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้องเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. สิ่งที่ได้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการประชุมในครั้งนี้ เช่น

2.1 ได้เสนอแนะประสบการณ์จากการเข้าเวรสอบสวน/ตรวจสำนวนการสอบสวน/บรรยายให้กับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

2.2 เสนอรูปแบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งได้นำเสนอแนวคิด และประสบการณ์ที่เคยปฏิบัติงานด้านสอบสวนมาก่อน

2.3 กล่าวถึงคดีที่สืบสวนสอบสวนที่ได้ดำเนินการด้วยตนเองเป็นคดีฆาตกรรมต่อเนื่องในปี พ.ศ.2528-2529 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทราบวิธีการสืบสวนสอบสวนจนคดีสำเร็จ

2.4 เสนอแนวคิดและความเห็นเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐาน

2.5 การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาเทคนิค/วิทยาการ/ฐานข้อมูล

2.6 นำเสนองานการตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีจราจรที่อาจมีความแตกต่างในมุมมองระหว่างนักนิติวิทยาศาสตร์กับหน่วยงานอื่น

2.7 การรวบรวมพยานหลักฐานที่ประสบผลสำเร็จ-ล้มเหลว

2.8 เสนอแนวทางการแก้ไขในเรื่องฐานข้อมูลส่วนรวม/อำนาจสอบสวนของฝ่ายสืบสวน

2.9 ได้เสนอแนะการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ที่เก็บรวบรวมและตรวจพิสูจน์หลักฐานต้องหารือร่วมและประชุมคดีกับพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่สืบสวนหรือแพทย์ที่ร่วมชันสูตรพลิกศพจะเกิดประโยชน์อย่างมาก การวิเคราะห์ร่วมกันจะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีเป็นอย่างยิ่ง พนักงานอัยการต้องมีความรู้ในเรื่องพยานหลักฐาน เข้าใจถึงผลการตรวจพิสูจน์ แผลผลแปลความหมายของวัตถุพยานได้ตรงกัน ผู้ตรวจต้องใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ scientific method กำหนดปัญหารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผล มีการตั้งสมมติฐานและมีการตรวจสอบอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3. สิ่งที่ได้จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

3.1 ได้ความรู้มากขึ้นโดยเฉพาะแนวคิดในการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์โดยอิงทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ บูรณาการความคิด แยกแยะปัญหา สกัดเอาส่วนดี/ไม่ดีออกมาวางแผนทำงานวิจัยและการทำงาน

3.2 เห็นแนวคิดของแต่ละหน่วยงานมีมุมมองอย่างไร ในการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ในอนาคตและได้ทราบถึงกรอบการพิจารณาของหน่วยงานต่างๆที่ผู้เข้าร่วมประชุมและให้ความเห็นในประเด็นต่าง ๆ

3.3 ทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานตลอดจนวิธีการแสวงหาข้อมูลหลักฐาน

3.4 การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาเทคนิค/วิทยาการ/ฐานข้อมูล

3.5 ได้รับความรู้ในสาขาอาชีพอื่นๆที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกันเช่นความละเอียดที่ใช้ในการตรวจพยานหลักฐานและได้เข้าใจแนวทางการทำงานของ พนักงานสอบสวน/สืบสวน/อัยการ/ศาล/แพทย์นิติเวช

4.การวางแผนทำกิจกรรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4.1 นำองค์ความรู้ แนวการปฏิบัติงานที่หลากหลายจากบุคลากรหลายฝ่ายไปบูรณาการใช้ประโยชน์ในงานต่อไป

4.2 เสนอแนวคิดในการจัดเก็บฐานข้อมูลกลาง fingerprint 10 นิ้ว ประชาชนทุกคนในประเทศ /คลัง DNA บุคคลกลาง เพื่อพิสูจน์ทราบเอกลักษณ์บุคคล โดยนำเสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำไปจัดการพัฒนาระบบให้ดีขึ้น

- 4.3 นำข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมไปถ่ายทอดให้ความรู้กับผู้ได้บังคับบัญชา โดยขอให้ฝ่ายจัดการประชุมสรุปผลการประชุมจากการรวบรวมทุกแห่ง แล้วนำเสนอให้ทุกกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเพื่อทำสำเนาแจกจ่ายให้ทุกสถานีตำรวจและพนักงานสอบสวนต่อไป
- 4.4 ถ่ายทอดความรู้ให้กับตำรวจและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
- 4.5 นำความรู้จากกิจกรรมและข้อคิด(ความละเอียดถี่ถ้วน) และ(ระยะที่เหมาะสมในการเก็บวัตถุพยาน) ไปใช้และแนะนำให้ผู้ร่วมงานได้ทราบ
- 4.6 วางกรอบในการปฏิบัติงานการรวบรวมพยานหลักฐาน
- 4.7 นำไปปรับปรุงหน่วยงาน เสนอแนวคิดต่อผู้บังคับบัญชาในการปรับปรุงงานด้านการสืบสวนสอบสวนต่อไป
- 4.8 ต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประชุมร่วมมือกันในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ประสบความสำเร็จในกระบวนการยุติธรรม
- 4.9 พัฒนาเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในแต่ละที่ให้มีความรู้เท่าเทียมกัน คติวิเคราะหและสามารถช่วยสนับสนุนเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.10 การประสานกับพนักงานสอบสวน เมื่อมีคดีเกิดขึ้นต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อที่หลักฐานในที่เกิดเหตุจะได้ไม่ถูกทำลายโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

ภาพที่ 3.4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 4

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 5 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน จังหวัดเชียงใหม่ โดยเชิญกลุ่มเป้าหมายเขตพื้นที่ภาคเหนือเข้าร่วมประชุม คือ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ภาค 6 จังหวัดพิษณุโลก และศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค 5 จังหวัดลำปาง โดยจัดขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 20 พฤศจิกายน 2554 ระหว่างเวลา 09.00 – 15.00 น. ณ ห้องเอ็มสแตร์ ชั้น 2 โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย

- 1) ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน
- 2) ผู้พิพากษา ที่มีประสบการณ์ในการพิจารณาคดีอาญาที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน
- 3) พนักงานอัยการ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในคดีที่ประสบความสำเร็จจากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน รวมทั้งคดีที่มีการยกฟ้องเนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน
- 4) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญสาขานิติเวชศาสตร์
- 5) อาจารย์สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน
1.	รศ.พ.ต.อ.(ญ)ดร.พัชรา สีนลอยมา	หัวหน้าโครงการ
2.	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลับลีลา	นักวิจัยโครงการ
3.	พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास	นักวิจัยโครงการ
4.	อ.เปมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
5.	อ.ธเนศ เกษศิลป์	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
6.	ผศ.พ.ต.ท.พัชกร ภูวดิษยคุณ	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
7.	น.ส.สมหมาย สีนลอยมา	ผู้ประสานงานโครงการ
8.	นางชนิกา ภูวดิษยคุณ	ผู้ประสานงานโครงการ
9.	พ.ต.อ.วันชัย ฉันทชล	ผกก.หน.กลุ่มงานชีววิทยาและดี.เอ็น.เอ.
10.	พ.ต.อ.ภานุเดช บุญเรือง	รอง.ผบก.(สส) ภ.จว.เชียงใหม่
11.	พ.ต.อ.นพคุณ กิรติการกุล	นวท.(สบ4)กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5
12.	พ.ต.ท.นริศ สอนดิษฐ์	รอง ผกก.สืบสวน1 ภ.5
13.	พ.ต.ท.สวัสด์ หล้ากาศ	รอง ผกก.สส.สภ.เมืองเชียงใหม่
14.	พ.ต.ท.บุญรักษ์ คำประพันธ์	รอง ผกก.สส.สภ.ภูพิงค์ ราชินิเวศน์
15.	พ.ต.ท.รัชชัย พันธุ์พิกุล	พนักงานสอบสวน (สบ3) สภ.แม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่
16.	พ.ต.ท.ประจบ ผั่นกา	พงส.(สบ.3) สภ.หนองตอง จว.เชียงใหม่
17.	พ.ต.ท.ไกรศรี จุฬบรรค์	สว.สส.สภ.เมืองเชียงใหม่

18. ศ.นพ.ธานินทร์	ภูพัฒน์	อาจารย์แพทย์ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19. รศ.ไทพีศรีนิวัต	ภักดีกุล	อาจารย์สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
20. นายเปรมศักดิ์	ศรีนวล	ผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงใหม่
21. นางวิจิตรา	อิศโร	อัยการ จังหวัดเชียงราย
22. นายประทีป	ศรีสิงห์	รองอัยการ จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “การเล่าเรื่อง (Story Telling)” ครั้งที่ 5/2554

1) เพื่อหารูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่มีความบกพร่องหรือถูกยกฟ้องเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐาน

2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการจัดประชุมแล้ว ได้ดังนี้

1. เป้าหมายของการประชุมครั้งนี้คือ

1.1 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่ถูกยกฟ้อง รวมทั้งเพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เพื่อเพิ่มพูนความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องในทางปฏิบัติงานด้านคดีทางอาญาและการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

1.3 เพื่อสร้างความเป็นเครือข่ายกับผู้ที่อยู่ในวงการทำงานเดียวกัน (peer group)

2. สิ่งที่ได้เข้าร่วมประชุมได้มีส่วนร่วมในการประชุมในครั้งนี้ เช่น

2.1 ได้ร่วมสนทนา พูดคุย ประเด็นปัญหาในเรื่องการรวบรวมและเสนอพยานหลักฐานต่อศาล ปัญหาการตีความกฎหมาย กับเจ้าหน้าที่ผู้ชำนาญการด้านต่าง ๆ และได้เสนอความเห็นร่วมในแนวทางการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

2.2 ได้เสนอปัญหาที่ดีที่สุดที่ศาลยกฟ้อง เนื่องจากการตรวจพิสูจน์หลักฐาน กรณีการตรวจพิสูจน์อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ พร้อมทั้งส่งมอบคำพิพากษาฎีกาและรายงานการตรวจพิสูจน์คดีที่เกี่ยวข้องให้กับคณะวิจัยฯ

2.3 นำเสนอคดีที่เกิดขึ้นแล้วประสบความสำเร็จ และคดีที่ศาลยกฟ้อง เพราะเหตุสงสัย แล้วยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย

2.4 พังผู้ร่วมสัมมนาเล่าประสบการณ์ และได้พูดคุยกับอัยการ, ศาลในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.5 ได้ความรู้ในด้านการตรวจพิสูจน์เครื่องกระสุนปืน และตรวจเขม่าปืน

2.6 การนำเสนอคดีที่ศาลยกฟ้อง ทั้งที่เก็บรวบรวมพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำผิดของจำเลยอย่างละเอียดแล้วซึ่งแสดงให้เห็นถึงข้อผิดพลาดของการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน

2.7 แสดงความคิดเห็นโดยทั่วไปในคดี ที่ได้มีการหยิบยกเป็นประเด็นเสนอในที่ประชุม โดยได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอประสบการณ์การดำเนินงานในคดีอุกฉกรรจ์มาแล้วในที่ประชุม เกี่ยวกับใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์มาประกอบ แต่ปรากฏว่าการดำเนินการมีหลายหน่วยเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งทำให้สำนวนคดีมิได้ประสบผลสำเร็จ

3. สิ่งที่ได้จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้

3.1 ได้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับมุมมองและเจตคติของเจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวน การฟ้องคดี ความแตกต่างทางความคิดและวิธีการทำงาน โดยเฉพาะคดีเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

3.2 รู้แนวทางการปฏิบัติงานของฝ่ายนิติวิทยาศาสตร์ และการสืบสวน การรวบรวมพยานหลักฐานการรวบรวมข้อเท็จจริง การตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือนิติเวช ซึ่งมีหลากหลายขั้นตอน มีรายละเอียด และวิธีการที่หลากหลาย

3.3 ต้องมีการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ไม่ให้ถูกทำลาย และได้พยานหลักฐานครบถ้วน สมบูรณ์ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะฝ่ายเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่เก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ และเจ้าหน้าที่ดูแลในที่เกิดเหตุด้วยการห้ามมิให้ผู้ไม่มีหน้าที่เข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุก่อนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

3.4 ได้ทราบแนวคิดของผู้พิพากษาและแนวคิดของพนักงานอัยการในการให้ความเห็นในทางคดี โดยทำให้ทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็งของการรวบรวมพยานหลักฐานว่าพยานหลักฐานใดสามารถรับฟังได้ดีหรือมีน้ำหนักและพยานหลักฐานใดไม่มีน้ำหนักหรือรับฟังไม่ได้

3.5 ได้ทราบแนวคิดของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ว่ามีความสำคัญมากจึงต้องให้ความสำคัญอย่างมากที่สุดในการเก็บวัตถุพยานหลักฐาน การรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพยานวัตถุมีน้ำหนักน่าเชื่อถือกว่าพยานบุคคล แต่บางครั้งพยานวัตถุอาจจัดทำขึ้นได้และการได้มาซึ่งวัตถุพยานต้องสมเหตุสมผลและมีความเชื่อมโยงกัน

3.6 ได้ทราบหลักการพิจารณาคดีของศาล และแนวทางการสั่งคดีของอัยการ การตรวจเก็บหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ซึ่งส่วนใหญ่ศาลจะยึด ข้อกฎหมายมากกว่าการรับฟังข้อเท็จจริงและหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

4. การวางแผนทำกิจกรรมหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

4.1 เสนอมุมมองและความคิดต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้องและนำแนวทางการปฏิบัติงาน ความรู้ ความเห็นที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมทาง การประชุมครั้งนี้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะ งานสืบสวน สอบสวน การพิสูจน์หลักฐาน

4.2 เน้นในการปฏิบัติงาน ต้องมีความใส่ใจ ในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน และการ รักษาสถานที่เกิดเหตุ

4.3 ทำงานโดยนำหลักนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความผิด

4.4 ต้องปรับแนวทางการออกรายงานผลตรวจพิสูจน์ด้านอาชญากรรม และเครื่องกระสุนปืน

4.5 พัฒนาระบบการทางนิติวิทยาศาสตร์ให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่น แก่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม (พนักงานสอบสวน อัยการศาล) และประชาชน

4.6 นำเสนอการปรับปรุงหลักสูตรนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการ กำหนดวิชา “การพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์” เป็นวิชาบังคับ เนื่องจากเป็นวิชาที่มี ความสำคัญต่อนักนิติศาสตร์ หากนักนิติศาสตร์ขาดองค์ความรู้ด้านนี้แล้วก็ไม่ต่างอะไรกับเอาชาวบ้าน ธรรมดา มาประเมินความเห็นผู้เชี่ยวชาญที่ขึ้นเบิกความเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานทางวิทยาศาสตร์ อันอาจส่งผลให้ขาดความยุติธรรมจากกระบวนการยุติธรรมเอง

ภาพที่ 3.5 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 5

จัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 6 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ภาค 9 จังหวัดสงขลาโดยเชิญกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงเข้าร่วมประชุม คือ ศูนย์พิสูจน์ หลักฐาน 8 จังหวัดสุราษฎร์ธานี และศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10 จังหวัดยะลาโดยจัดขึ้นในวันพฤหัสบดีที่

15 ธันวาคม 2554 ระหว่างเวลา 09.00–15.00น.ณ ห้องชนวนชม โรงแรมกรีนเวิลด์ พาเลซ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	หน่วยงาน
1.	รศ.พ.ต.อ.(ญ) ดร.พัชรา สีนลอยมา	หัวหน้าโครงการ
2.	ผศ.พ.ต.ท.โสรัตน์ กลับลีลา	นักวิจัยโครงการ
3.	พ.ต.อ.ดิเรก ชนนันทน์นิวาส	นักวิจัยโครงการ
4.	อ.เปมิกา สนิทพจน์	นักวิจัยโครงการ
5.	นายธเนศ เกษศิลป์	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
6.	ผศ.พ.ต.ท.ทัชชกร ภูวดิษยคุณ	ผู้ช่วยนักวิจัยโครงการ
7.	พ.ต.ท.โกมล ยิ้มเป็นไย	ผู้ประสานงานโครงการ
8.	น.ส.สมหมาย สีนลอยมา	ผู้ประสานงานโครงการ
9.	นางชนิกา ภูวดิษยคุณ	ผู้ประสานงานโครงการ
10.	นายพรศักดิ์ พัทธ์ธรรม	ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลและแรงงานภาค 9
11.	นายไพโรจน์ โปเล็ม	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักงาน อธิบดีผู้พิพากษาภาค 9
12.	นายศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์	รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีแรงงานภาค 9
13.	นายอายุธ สมานเดชา	อัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงภาค 9 สำนักงาน อัยการสูงสุด
14.	นายแพทย์ วิฐ พฤกษนันต์	หัวหน้าคลินิกนิติเวชศาสตร์และพิษวิทยา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15.	พ.ต.อ.นพดล กันตะกนิษฐ์	รองผู้บังคับการศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 9
16.	พ.ต.อ.พล วิทยานนท์	รองผู้บังคับการศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10
17.	พ.ต.อ.เอียร บาลทิพย์	ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรป่าพะยอม สภ.ป่าพะยอมภ.จว. พัทลุง
18.	พ.ต.อ.วิชอบ เกิดเกลี้ยง	พงส.(สบ 4) กลุ่มงานสอบสวน ภ.จว. สุราษฎร์ธานี
19.	พ.ต.อ.จันทิ แจ่มจันทร์	นักวิทยาศาสตร์ (สบ4) กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิด เหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10
20.	พ.ต.ท.สุรพงศ์ กิตติธรากร	รองผู้กำกับการสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจภูธรทุ่งตำเสาภ.จว.สงขลา

21.	พ.ต.ท.ปรีชา	ชูแก้ว	รองผู้กำกับการป้องกันและปราบปราม สถานีตำรวจภูธรกันตัง จว.ตรัง
22.	พ.ต.ท.ศักดา	เจริญกุล	รองผู้กำกับการ กองกำกับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา
23.	พ.ต.ท.สมบัติ	จำปาทอง	พงส.(สบ 2) สภ.ท่าศาลา ภ.จว.นครศรีธรรมราช
24.	พ.ต.ต.ธเนศ	พงษ์รอด	สารวัตรสืบสวน สภ.เมืองสงขลา
25.	นายกวิวัฒน์	เสรีอภิวาส์	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา
26.	นางสาวณัทกาญจน์	ตันสุพงษ์	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา
27.	นางสาวกาญจนา	พัฒน์พงศ์	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้“การเล่าเรื่อง (Story Telling)”
ครั้งที่ 6/2554

1) เพื่อหารูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) และคดีที่มีความบกพร่องหรือถูกยกฟ้องเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐาน

2) เพื่อค้นหาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันเพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้สามารถสรุปกิจกรรม AAR หรือกิจกรรมการทบทวนหลังจากการจัดประชุมแล้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

กิจกรรมAfter Action Review (AAR) คือ การทบทวนหลังจากกลุ่มเป้าหมายได้เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แล้ว เป็นการทบทวนว่าผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียนรู้เรื่องใดบ้างจากเวที และจะนำไปปรับใช้กับหน่วยงานอย่างไรบ้าง การจัดกิจกรรมดังกล่าวไม่ใช่การกล่าวโทษใคร แต่เป็นการทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการทำกิจกรรม AAR ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายในการมาร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมายกล่าวว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมมีเป้าหมายในการเข้าร่วมเพื่อรับทราบการดำเนินงานโครงการวิจัยโดยมีเป้าหมายดังนี้

1.1 เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐานและงานด้านพิสูจน์หลักฐาน

1.2 เพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่สอดคล้องและขัดแย้งกับระบบงาน มุมมองที่ประทับใจในการทำงาน รวมทั้งต้องการฟังความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้อื่น

1.3 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการปฏิบัติและการบริหารงานด้านการสืบสวน การสอบสวนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน

1.4 เพื่อนำเสนอปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐานระหว่างหน่วยงาน

1.5 เสนอแนวคิดเชิงนโยบายเพื่อพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.6 นำเสนอให้เป็น Best Practice (กรณีศึกษาที่ดีที่ประสบความสำเร็จ) เนื่องมาจากผลของการสืบสวนสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐาน และรวบรวมเป็นประเด็นที่เป็นข้อควรพิจารณาปรับปรุงกรณีศึกษาที่ถูกยกฟ้องอันเนื่องมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วนหรือบกพร่อง

1.7 แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานและการนำเสนอพยานหลักฐานในชั้นศาล

1.8 เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายในความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐาน

2. การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กลุ่มเป้าหมายได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพ และการเล่าถึงประสบการณ์ในการดำเนินคดีในคดีที่ประสบความสำเร็จและในคดีที่ถูกยกฟ้องดังนี้

2.1 การให้ข้อเสนอแนะในด้านการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมและตรวจพิสูจน์หลักฐาน จำเป็นจะต้องหารือและประชุมร่วมกับพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่สืบสวนหรือแพทย์ที่ร่วมชันสูตรพลิกศพ และต้องร่วมกันวิเคราะห์โดยพนักงานอัยการ จำเป็นจะต้องมีความรู้ในเรื่องพยานหลักฐาน เข้าใจถึงผลการตรวจพิสูจน์สามารถแปลผลแปลความหมายของวัตถุพยานได้ตรงกัน ผู้ตรวจต้องใช้หลักกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ scientific method กำหนดปัญหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผล มีการตั้งสมมติฐานและมีการตรวจสอบ

2.2 การให้ข้อเสนอแนะเรื่องการพัฒนาประสิทธิภาพการพัฒนาในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน เนื่องจากบุคลากรน้อยแต่ภาระงานเพิ่มมากขึ้นได้แก่

- ควรพัฒนาในเวลาเท่าเดิมแต่ทำงานมากขึ้นโดยพัฒนาเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ในการส่งตรวจพยานหลักฐาน บางครั้งพนักงานสอบสวนเก็บพยานหลักฐานทั้งหมดในที่เกิดเหตุ โดยไม่ได้พิจารณาว่าเกี่ยวข้องกับคดีหรือไม่ ทำให้เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ ดังนั้นจากการประชุมจึงเห็นควรให้ลดภาระงานของเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์ โดยให้พนักงานสอบสวนกลั่นกรองพยานหลักฐานที่ส่งมาตรวจก่อน เพื่อลดการทำงานและงบประมาณ หรือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแต่ขาดเครื่องมือในการชี้เฉพาะในเบื้องต้นเช่น คราบโลหิต วัตถุระเบิด ทำให้เน้นการเก็บหลักฐานไปตรวจที่ห้องปฏิบัติการ

- พัฒนาระบบสารสนเทศ ระบบการจัดเก็บข้อมูลหลักฐานวัตถุพยาน ตัวอย่างเช่น การใช้กล้องขยายกำลังสูง SEM ในการตรวจเขม่าเป็นแทนการใช้เครื่อง AA (Atomic Absorption) จะทำให้ได้ผลการตรวจที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

- รับฟังข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน แพทย์ และเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจพิสูจน์หลักฐาน

2.3 ให้แนวคิด และเทคนิคในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานจากคดีที่ผู้เล่าเรื่องมีประสบการณ์ตรง ทั้งเรื่องที่ประสบความสำเร็จและเรื่องที่ล้มเหลว

3. ความรู้ แนวคิดที่ได้เพิ่มขึ้นจากการประชุม

จากการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กลุ่มเป้าหมายหรือผู้เล่าเรื่องได้กล่าวถึงความรู้และแนวคิดที่ได้เพิ่มขึ้นจากการประชุม ดังนี้

3.1 ได้ความรู้มากขึ้นโดยเฉพาะแนวคิดในการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์โดยอิงทฤษฎีวิเคราะห์ระบบ บูรณาการความคิด แยกแยะปัญหา สกัดเอาส่วนที่ดีและส่วนที่บกพร่องมาวางแผนในการทำงานในอนาคต

3.2 ได้แนวคิด และมุมมองในการพัฒนางานนิติวิทยาศาสตร์ในอนาคตของหน่วยงานที่ทำงานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน

3.3 ทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานตลอดจนวิธีการแสวงหาข้อมูลหลักฐานการพัฒนาบุคลากรการพัฒนาเทคนิค/วิทยาการ/ฐานข้อมูล

3.4 ได้รับความรู้ในสาขาอาชีพอื่นๆที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกัน เช่น ความละเอียดและความทุ่มเทในการตรวจพยานหลักฐาน และการสืบสวนสอบสวนมากขึ้น

3.5 ได้เข้าใจขั้นตอนและแนวทางการทำงานของพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน หน่วยงานศาล อัยการ และแพทย์นิติเวช

4. แผนการหลังจากเข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่มเป้าหมายได้กล่าวถึงแผนการหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไว้ดังนี้

4.1 การนำองค์ความรู้ และแนวทางปฏิบัติงานที่หลากหลายจากบุคลากรหลายฝ่ายไปบูรณาการใช้ประโยชน์ในงานของหน่วยงานของตน

4.2 ตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อเก็บรวบรวมคำพิพากษาที่ศาลยกฟ้องมาหาข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานของพนักงานสอบสวนให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

4.3 สนับสนุนแนวคิดในการจัดเก็บฐานข้อมูลกลาง finger print 10 นิ้ว ทุกคนในประเทศ / คลัง DNA บุคคลกลาง เพื่อพิสูจน์ทราบเอกลักษณ์บุคคล โดยนำเสนอให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำไปจัดการพัฒนาระบบให้ดีขึ้น

4.4 นำข้อมูลที่ได้รับจากการประชุมถ่ายทอดให้ความรู้กับผู้บังคับบัญชา โดยให้ฝ่ายจัดการประชุมสรุปผลการประชุมจากการรวบรวมทุกแห่ง แล้วนำเสนอให้ทุกกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัด เพื่อสำเนาแจกจ่ายให้ทุกสถานีตำรวจและพนักงานสอบสวน

4.5 นำความรู้จากกิจกรรมและข้อคิด(ความละเอียดถี่ถ้วน) และระยะที่เหมาะสมในการเก็บวัตถุพยาน) ไปใช้และแนะนำให้ผู้ร่วมงานได้ทราบ

4.6 เสนอแนวคิดต่อผู้บังคับบัญชาในการปรับปรุงงานด้านการสืบสวนสอบสวนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.7 สนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความสนใจกับการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ อันจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชน

4.8 ร่วมรณรงค์แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพด้านการพิสูจน์หลักฐานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยเมื่อเกิดคดีขึ้น จะต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุไว้เป็นอย่างดี เพื่อไม่ให้พยานหลักฐานต่าง ๆ ถูกทำลายหรือสูญหาย

ภาพที่ 3.6 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 6

คณะผู้วิจัยได้สรุปบทเรียนและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 6 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไป

ใช้ในการพัฒนาการทำงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและด้านการพิสูจน์หลักฐาน ตลอดจนนำเสนอแนะสู่ระดับนโยบายต่อไป ดังนี้

1) กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการต่างๆ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา (จากการร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ) เพื่อจะทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด และเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องโทษ (จัดทำสำนวนสอบสวนเสร็จ สรุปลงความเห็นให้พนักงานอัยการพิจารณาความเห็นสั่งฟ้อง ไม่ฟ้องหรือสั่งสอบเพิ่มเติม หากมีความเห็นสั่งฟ้อง พนักงานอัยการจะส่งต่อไปยังผู้พิพากษาเพื่อพิจารณาคัดสินคดีต่อไป)

2) ข้อเสนอแนะในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและพิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่ที่เก็บรวบรวมและตรวจพิสูจน์หลักฐานต้องหารือและร่วมประชุมคดีกับพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่สืบสวนหรือแพทย์ที่ร่วมชันสูตรพลิกศพ จะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมาก การวิเคราะห์ร่วมกันจะทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี สำหรับพนักงานอัยการ จะต้องมีความรู้ในเรื่องพยานหลักฐาน เข้าใจผลการตรวจพิสูจน์ การแปลผลหรือแปลความหมายของวัตถุพยานได้ตรงกัน ผู้ตรวจต้องใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ scientific method กำหนดปัญหา รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปผล มีการตั้งสมมติฐานและมีการตรวจสอบ

3) กลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มที่เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความเห็นตรงกันว่า “ขั้นตอนในการรวบรวมพยานหลักฐานมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อรูปคดี” เนื่องจากพยานหลักฐานทั้งหมดจะต้องถูกส่งไปตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เมื่อผลออกมาอย่างไรก็ต้องเป็นไปตามนั้น เพราะวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ เชื่อถือได้ ทำให้ผลจากการพิสูจน์หลักฐานนี้มีผลต่อรูปคดีเป็นอย่างมาก

4) ในคดีที่ไม่มีประจักษ์พยาน เช่น คดีฆาตกรรม คดีข่มขืน หรือคดีจราจร ที่ไม่มีผู้เห็นเหตุการณ์ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จะยิ่งมีบทบาทสำคัญมากในการพิสูจน์ความผิดของคนร้าย

5) ความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน คือต้องให้ความสำคัญกับระบบ Chain of Custody ซึ่งเป็นกฎทั้ง 4 ข้อที่พนักงานสอบสวนต้องปฏิบัติตามเพื่อให้รูปคดีไม่เปลี่ยนแปลงและประสบความสำเร็จถึงชั้นศาล โดยมีกฎทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ (1) การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ (2) เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (3) กระทำการค้นหาพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม (4) มีลูกโซ่การครอบครองพยานหลักฐานโดยตลอด

6) การรับฟังพยานหลักฐานวิทยาศาสตร์ ต้องอาศัยพยานผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการอธิบายหรือนำเสนอข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ศาลเข้าใจในประเด็นแห่งคดี

7) การใช้ดุลพินิจของศาลในการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐาน ศาลต้องคำนึงถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานและการรับฟังพยานหลักฐาน บรรทัดฐานแห่งคำพิพากษาศาลฎีกา ความสมเหตุสมผลตำรวจควรจะต้องรวบรวมปัญหาต่างๆที่ได้รับฟังจากความเห็นของ ศาล อัยการ ซึ่งเป็นผู้สังเกตและลงโทษผู้กระทำผิด และเห็นควรจะต้องมีการสัมมนาพัฒนาและยกระดับมาตรฐาน ในการทำสำนวนการสอบสวนของตำรวจให้สูงขึ้น ภายใต้กรอบขององค์ความรู้ที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายและเป็นที่ยอมรับตามหลักสากล

8) ควรนำข้อมูลที่ได้รับจากการประชุม นำไปถ่ายทอดให้ความรู้กับผู้บังคับบัญชาโดย ขอให้ฝ่ายจัดการประชุมสรุปผลการประชุมจากการรวบรวมทุกแห่ง แล้วนำเสนอให้ทุกกองบังคับการ ตำรวจทั้งภูธร นครบาลและหน่วยปฏิบัติการทุกหน่วย เพื่อสำเนาแจกจ่ายให้ทุกสถานีตำรวจและ พนักงานสอบสวนได้ใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้เหล่านี้ต่อไป

จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเล่าเรื่องและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความรู้และ ประสบการณ์ในการปฏิบัติและการบริหารงานด้านการสืบสวน การสอบสวนเพื่ออำนวยความสะดวก ให้กับประชาชนเพื่อนำเสนอปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวนและการรวบรวม พยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐานระหว่างหน่วยงาน คณะผู้วิจัยได้ทำการสกัดความรู้ที่ได้ จากการเล่าเรื่องเพื่อนำเสนอเป็นตารางบันทึกสรุปการเล่าเรื่อง (Storytelling) รายบุคคลเพื่อเป็น ตัวอย่างได้ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.นพดล กันตะกนิษฐ์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
จากประสบการณ์ในการทำงานที่ผ่านมาประมาณ 30 ปี ผู้เล่าพบว่าในภาพรวมปัญหาในการทำงานร่วมกันของตำรวจ อัยการ และศาล คือ การขาดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางด้านพิสูจน์หลักฐาน เช่น การใช้กล้องตรวจพิสูจน์เขม่าปืน Scanning Electron Microscope (SEM) ซึ่งสามารถตรวจหาอนุภาคของสารที่เป็นองค์ประกอบของเขม่าปืนได้อย่างไม่จำกัดเวลา แต่ในปัจจุบันเรายังใช้เครื่อง Atomic Absorption Spectrophotometry (AA) ซึ่งมีข้อจำกัดด้านเวลาในการตรวจ ถ้าตรวจหาเขม่าปืนจากมือของคนมีชีวิตรอดอยู่สามารถตรวจหาได้ไม่เกิน 6 ชั่วโมง หลังจากยิงแต่ถ้าเสียชีวิตแล้วจะตรวจได้ไม่เกิน 12 ชั่วโมง ปัจจุบันนี้เราใช้เครื่อง SEM น้อยมากเนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการจัดหา ถ้าจะใช้ก็จะต้องไปขอยืมที่มหาวิทยาลัยใช้ รวมทั้งการขาดแคลนผู้ชำนาญการที่มีประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือชนิดนี้ ซึ่งจะต้องมีความชำนาญไม่ต่ำกว่า 3-5 ปี ผู้เล่าเล่าถึงคดีที่ทำงานร่วมกับกองปราบคดีหนึ่ง เป็นคดียิงเจ้าของธุรกิจใหญ่ในภูเก็ตถูกยิงเสียชีวิต ซึ่งเป็นข่าวครึกโครมมาก ผู้ต้องหาเป็นผู้มีอิทธิพล คดีนี้เกิดมาแล้ว 6 เดือน จึงได้เข้าไปร่วมดำเนินการ ผู้เล่าใช้กล้องตรวจพิสูจน์เขม่าปืน Scanning Electron Microscope(SEM) เพื่อตรวจหาเขม่าปืนในรถยนต์ต้องสงสัยว่ายิงมาจากรถยนต์คันที่สงสัยหรือไม่โดยนำมาเทียบกัน แล้วก็ยืนยันว่าเป็นรถคนร้ายหรือรถของผู้ตาย รถคันนี้เคยส่งไปตรวจมาก่อนหน้าแล้ว แต่ตรวจไม่พบ ต่อมาผู้เล่าได้ไปขอความร่วมมือจากอาจารย์มหาวิทยาลัยเพื่อขอใช้เครื่อง SEM ซึ่งมีกำลังกล้องขยายประมาณหมื่นเท่า ราคาตัวหนึ่งไม่ต่ำกว่าสิบล้านบาท ขอให้เขาช่วยตรวจภายในรถยนต์คันต้องสงสัย รถคันนี้ผ่านการเช็ดล้างมาแล้วหลายรอบ ผู้เล่าจึง	1. การใช้กล้องตรวจพิสูจน์เขม่าปืน Scanning Electron Microscope เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงที่สามารถตรวจหาเขม่าปืนได้แม้ผ่านเวลาการยิงมานานแล้วก็ตาม ที่สำคัญเจ้าหน้าที่ต้องมีความชำนาญในการใช้ 2. จะต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดหา การบำรุงรักษา และการฝึกอบรมผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำเครื่องมือที่ทันสมัยมาช่วยในการตรวจพิสูจน์ 3. ให้ความสำคัญในเรื่องลูกโซ่ในการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) เพื่อเกิดความเชื่อถือและสามารถใช้เป็นหลักฐานการพิจารณาในชั้นศาลได้ 4. ให้ความรู้ทางด้านการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการตรวจพิสูจน์หลักฐานกับผู้พิพากษาและอัยการ โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญแล้วทำเป็น CD เพื่อแจกจ่าย

ตารางที่ 3.1 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.นพดล กันตะกนิษฐ์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ได้เก็บจากชายขอบกระจกประตูทั้ง 4 ด้าน เก็บทั้งหมดแล้วนำมาใส่เครื่อง ปรากฏว่าพบบนภาคของเขม่าปืนทุกตัวโดยพบจากบริเวณชายขอบกระจกหลังด้านซ้ายมาก และมีการนำเสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัยมาตรวจก็ตรวจพบเหมือนกัน โดยทางพนักงานสอบสวนให้ข้อมูลว่าสงสัยคนนี้จะเป็นคนเก็บปืนไว้ที่หลังรถ โดยหลังจากยิงแล้วก็นำมือมาวางไว้ที่หน้าตัก คดีนี้ผู้ต้องหาถูกศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิต สิ่งนี้คือการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการตรวจพิสูจน์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจะรวบรวมเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้งหมดจากผู้ชำนาญการในหลายด้าน เพื่อให้ศาลและอัยการได้ศึกษาข้อมูล โดยอาจจะรวบรวมเป็นแผ่นซีดี ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเหล่านี้ได้มีความรู้เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกันและสามารถทำความเข้าใจกับเทคโนโลยีในการพิสูจน์หลักฐานได้ดีขึ้น สิ่งนี้คือแนวทางในการที่จะไปสู่ความสำเร็จ สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังขาดแคลนผู้ชำนาญด้านการตรวจพิสูจน์ เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นจำนวนมากและเกิดในหลายพื้นที่ แต่ในบางพื้นที่เรายังขาดผู้รับผิดชอบในการตรวจพิสูจน์ เช่น การตรวจพิสูจน์ด้านอาวุธปืน เอกสารหรือคอมพิวเตอร์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วถือเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะประเด็นต่างๆ และคุณค่าของวัตถุพยานมักจะซ่อนอยู่ในวัตถุพยานเหล่านั้น เช่น ข้อมูลการเข้าเว็บไซต์ต่างๆ คนร้ายก็จำเป็นต้องเก็บข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์	

ตารางที่ 3.2 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ปรีชา ชูแก้ว

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่านำเสนอคดีที่ประสบความสำเร็จ โดยศาลชั้นต้น พิพากษาจำคุกจำเลย 15 ปี คดีนี้เกิดขึ้นสมัยที่ผู้เล่าเป็นหัวหน้าสถานีตำรวจ เมื่อวันที่ 24 ก.ค.2551 เวลา 16.00 น. ได้รับแจ้งจากชาวบ้านว่า พบโครงกระดูกมนุษย์ถูกฝังอยู่ในสวนยางพาราที่จังหวัดตรัง จากโครงกระดูกที่พบ มีทั้งหมด 28 ชิ้น พบเศษของเสื้อชั้นในสตรีสีเหลืองติดอยู่กับศพโครงกระดูกอยู่ใต้ขอนไม้และถูกฝังดิน หากสังเกตที่ต้นยางพารา ต้นยางขนาดนี้ปลูกประมาณปีกว่าถึงสามปีเบื้องต้นผู้เล่าคิดว่าเหตุเกิดมาแล้วเกือบสองปีกระดูกถูกฝังหมด มีพื้นที่สมบูรณ์ กะโหลกศีรษะ เศษเสื้อผ้า ซึ่งในเบื้องต้นได้ปรึกษาผู้ชำนาญการ และเห็นว่ากระดูกมากขนาดนี้ไม่น่าจะตรวจได้ หลังจากนั้นจึงแต่งตั้งคณะทำงานสืบสวนรับคำร้องทุกข์ เพราะเบื้องต้นไม่ทราบว่ายาวอย่างไร ตายเพราะว่าถูกกัด หรือใครทำให้ตาย จากการสืบสวนทราบว่าเมื่อประมาณปลายปี 2549 มีผู้หญิงเป็นเด็กร้านอาหารถูกพามาและถูกข่มขืนที่กระท่อม หลังจากนั้นเด็กคนนี้ก็หายไป ชาวบ้านก็เชื่อว่าเด็กคนนี้ตาย ตำรวจก็เลยเชื่อว่าเด็กคนนี้จะถูกฆ่าแน่นอน จึงหาประจักษ์พยานมาได้สองปาก ประเด็นที่สำคัญคือเราไม่ทราบว่าเด็กคนนี้เป็นใคร จึงเริ่มวางแผนการสืบสวน จึงได้ทราบว่า “เด็กคนนี้เป็นหมอนวดชื่อน้องอ้อม” บ้านอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ทำงานที่ร้านนวดแผนโบราณแถวห้วยยอด จังหวัดตรัง ต่อมาจึงลงส่งกระดูกและฟันไปให้ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยผู้ชำนาญการใช้วิธีโบราณทำฟันให้ละเอียดเป็นผงแล้วตรวจหาดีเอ็นเอจากฟันปรากฏว่าเมื่อเทียบกับลักษณะดีเอ็นเอจากฟันศพและแม่ของผู้ตายพบว่าตรงกัน จึงทำให้เราสามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้	1. การตรวจหาดีเอ็นเอจากฟันของผู้ตาย แม้ตายนานแล้ว ก็ยังสามารถตรวจได้ 2. จะต้องมีการสืบสวนหาประจักษ์พยานเพื่อสนับสนุนกับพยานหลักฐานที่ได้จากทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ว่าผู้ตายคือใคร จึงจะสามารถนำไปสู่การสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดได้

ตารางที่ 3.3 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ศักดิ์ เจริญกุล

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นรองผู้กำกับฝ่ายสืบสวนได้เล่าคดีที่ประสบความสำเร็จในการทำคดีและเกี่ยวข้องกับงานตรวจพิสูจน์หลักฐานโดยสรุปดังนี้ คดีแรกเป็นคดีฆ่าเหตุเกิดเมื่อ 26 ธันวาคม 2551 พบศพหญิงสาว อายุ 18 ปี เป็นนักศึกษาปีสองถูกฆาตรคด้วยสายไฟฟ้าสองเส้น นำศพไปทิ้งป่าละเมาะแถว ๆ หลังแบงค์ชาติคาดว่าเสียชีวิตมาประมาณสามถึงสี่วัน หลังเกิดเหตุได้ไปตรวจที่เกิดเหตุพบว่ามีสายไฟสองเส้นผูกติดอยู่ที่คอสีขาวหนึ่งเส้น อีกเส้นเป็นสีดำก็ปรากฏว่าเส้นสีดำเป็นสายไฟที่มีปลั๊กติดอยู่ด้วย ส่วนเส้นสีขาวเป็นสายไฟธรรมดา จากการสืบสวนสอบสวนทราบว่า มีเพื่อนร่วมชั้นเรียนชื่อ นายพิสิษฐ์ฯ เป็นคนสุดท้ายที่พาผู้ตายไปกินข้าว ก่อนเกิดเหตุสามวัน จึงนำตัวมาสอบสวนนายพิสิษฐ์ยอมรับว่าไปกินข้าวกับผู้ตายจริงแล้วไปส่งที่ห้องพัก แต่มีพิรุณหลายประการ จึงนำตัวไปตรวจสอบห้องพักที่บ้านเช่าปรากฏว่าพบวิทยุซันโยเครื่องหนึ่งตั้งอยู่ที่ชั้นล่างของบ้าน ผู้เล่าสงสัยว่าสายไฟที่ผูกคอผู้ตายจะมาจากบ้านนายพิสิษฐ์หรือไม่ เมื่อเข้าไปตรวจสอบพบว่าวิทยุซันโยที่วางอยู่ถูกตัดสายไฟเหลือเพียงประมาณหกเซ็นติเมตร จึงยึดไว้เป็นหลักฐาน นอกจากนั้นยังพบมีด และกรรไกร วางอยู่ จึงน่าจะนำมาใช้ในการตัดสายไฟ ตอนแรกผู้ต้องสงสัยยังไม่รับสารภาพ ผู้เล่าจึงตรวจยึดของกลางไว้ จากนั้นก็ส่งให้พิสูจน์หลักฐานเขต 10 จังหวัดยะลาทำการตรวจเปรียบเทียบรอยตัด ผลการตรวจพบว่าสายไฟที่คอผู้ตายกับสายไฟที่วิทยุเทปสามารถเข้ากันได้เนื่องจากมีรอยตัดตรงกัน ส่วนมีดที่ส่งไปตรวจก็ตรงกันหนึ่งด้าม และเมื่อผู้ต้องสงสัยเห็นผลการตรวจ เขาก็ยอมรับว่าได้ใช้สายไฟที่อยู่ในบ้านรัดคอผู้ตายไปเส้นหนึ่งก่อน ต่อมาผู้หญิงตื่น แล้วก็ชวนเขาจึงได้นำมีดตัดสายไฟที่วิทยุเทปรัดคอเข้าไปอีกเส้น คดีนี้ถึงที่สุดแล้ว ศาลชั้นต้นสั่งจำคุก 34 ปี 4 เดือน ต่อมาศาลอุทธรณ์แก้คำพิพากษาเหลือ จำคุก 33 ปี 12 เดือน	1. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความจำเป็นที่จะต้องรีบเข้าตรวจค้นห้องพักที่สงสัยว่าจะเป็นสถานที่เกิดเหตุ เพื่อรวบรวมหลักฐานที่จะนำไปสู่การเชื่อมโยงคดี หากทิ้งไว้นาน พยานหลักฐานเหล่านี้อาจถูกเคลื่อนย้ายได้ 2. ไม่ควรมองข้ามหลักฐานเล็กๆ น้อย ๆ ในที่เกิดเหตุ เช่น สายไฟจากตัวศพ เนื่องจากนำมาเปรียบเทียบรอยตัด จนสามารถนำไปสู่ตัวผู้กระทำได้ 3. การตรวจสอบซิมการ์ดโทรศัพท์ในคดีระเบิด ซึ่งบริษัทเจ้าของเครือข่ายสามารถให้ข้อมูลได้ว่าหมายเลขโทรศัพท์นี้ใช้กับเครื่องใด ในวันเวลาใด แต่การได้ข้อมูลจะต้องมีที่มาเช่นหนังสือราชการเพื่อขอข้อมูล 4. การนำข้อมูลการใช้โทรศัพท์มาประมวลผลด้วยโปรแกรมไอทูโดยการเอาหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ต้องสงสัยในคดีต่าง ๆ มาประมวลผลแล้วออกมาเป็นแผนผังเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของการใช้โทรศัพท์ผู้ต้องหา ผู้จ้างวานหรือผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดซึ่งสามารถ

ตารางที่ 3.3 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ศักดิ์ดา เจริญกุล (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
การตรวจสอบข้อมูลการติดต่อกันของคนร้าย เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจสอบข้อมูลการติดต่อจากซิมการ์ดโทรศัพท์ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจควรให้ความสนใจ ผู้เล่าได้เล่าประสบการณ์ทำงานว่า ผู้เล่าเคยเก็บซิมการ์ดบนหลังคาร้านค้าได้ จึงนำไปตรวจสอบว่าซิมการ์ดที่เก็บได้เคยจับคู่กับหมายเลขโทรศัพท์อะไรบ้าง โดยทำหนังสือไปสอบถามกับทางบริษัทฯ บริษัทตอบกลับพร้อมกับข้อมูลว่าซิมการ์ดเคยจับคู่กับโทรศัพท์เครื่องใด ฝ่ายสืบสวนจึงร่วมกันไปหาข้อมูลว่าโทรศัพท์เครื่องดังกล่าวซื้อที่ไหน ในวันเกิดเหตุมีหมายเลขโทรศัพท์อะไรโทรศัพท์ติดต่อเข้ามาบ้าง และหมายเลขนั้นใช้คู่กับโทรศัพท์หมายเลขอะไร บริษัทจะตอบมาให้ละเอียด ถ้าในกรุงเทพฯ สามารถนำผู้ตรวจสอบไปเบิกความได้ แต่ในต่างจังหวัดอาจจะทำไม่ได้ เพราะว่าเป็นเอกสารโต้ตอบจากบริษัทไปถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเป็นเอกสารแม้ว่าไม่ใช่หน่วยงานราชการก็ตาม แต่เนื่องจากมีผู้รับรอง ชื่อ ที่อยู่ โทรศัพท์ของผู้ตรวจสอบแนบมาด้วย เมื่อไปเบิกความในศาลจะต้องสอดคล้องกันว่า ในบันทึกการตรวจยึดที่ผู้เล่าได้บันทึกว่าเครื่องที่โทรศัพท์ไปจุดระเบิดจะต้องตรงกัน คือถ้าไม่ตรงก็ไม่สามารถจับคนร้ายได้ ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ใช้โปรแกรมไอทู ซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปโดยการนำเอาหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ต้องสงสัยในคดีต่าง ๆ มาประมวลผล แล้วแสดงผลระบุออกมาเป็นแผนผังการเชื่อมโยงการใช้อย่างละเอียด โปรแกรมนี้ใช้งานง่ายและทำให้เกิดความสะดวกในการทราบข้อมูลการติดต่อประสานงานของคนร้าย ยกตัวอย่างเช่น วันเกิดเหตุผู้ต้องหาทั้งห้าคนมาติดต่อกับใครบ้าง ทำให้ทราบว่าทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับใครหรือไม่ อย่างไร	แสดงออกมาเป็นตารางเปรียบเทียบเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานแสดงในศาลได้ แต่ต้องมีที่มาของข้อมูลว่าได้อย่างไร

ตารางที่ 3.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายพรศักดิ์ พิทักษ์ธรรม

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ากล่าวว่าการรับฟังพยานหลักฐาน ก็คือการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ไม่มีใครกล้าชี้ว่าดุลพินิจในการรับฟังนั้นเป็นอย่างไร ไม่มีหลักเกณฑ์ว่าจะใช้น้ำหนักเท่าไร แต่จากประสบการณ์ของการทำงานในคดีแพ่ง “คดีแพ่งเหมือนกับการตีเทนนิสข้ามตาข่าย ฟังไหนเลิฟข้ามไปฝั่งนั้นก็ชนะ โดยไม่ต้องดูว่าคนเลิฟข้ามไปมีน้ำหนักเท่าไร” นั่นคือมาตรฐานในคดีแพ่ง แต่พอมาถึงในคดีอาญาไม่มีมาตรฐานกำหนด มีเพียงหลักการเดียวคือ ป.วิอาญามาตรา 227 “ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ถ้าสงสัยก็ต้องยกฟ้อง” ตามสภาวะจิตของนักกฎหมายที่ว่า “ปล่อยคนผิดสิบคนดีกว่าเอาคนไม่ผิดมาลงโทษ” นั่นเป็นความพึงใจอยู่ในของวิชาชีพตุลาการ เมื่อมีการสัมมนาร่วมกันก็น่าจะมีการพัฒนาแนวทางนี้ให้ดีขึ้น ในส่วนคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน กฎหมายแก้ไขในปี พ.ศ. 2547 กำหนดว่า “คำรับสารภาพในชั้นจับกุมห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน” บางเรื่องศาลไม่จำเป็นต้องนำคำรับสารภาพของชั้นจับกุมไปฟังเลย มันก็มีน้ำหนักพอที่ลงโทษหรือพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นคนร้าย ผู้พิพากษาจบมาทางสายนิติศาสตร์ไม่ใช่วิทยาศาสตร์จะไม่ทราบเกี่ยวกับหลักการในการตรวจระยะการยิงว่าใกล้หรือไกล หรือชนิดของหัวกระสุน ซึ่งถือว่าเป็นข้อเท็จจริง เป็นความรู้ที่ศาลไม่สามารถนำมาใช้ได้ ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงต้องนำสืบให้ศาลทราบซึ่งเป็นสิ่งที่มีสำคัญมากในการให้ความยุติธรรม ปัญหาอีกประการคือคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเมื่อศึกษาจากฎีกา จะบอกว่าฟังได้บ้าง ไม่ได้บ้างเป็นพยานบอกเล่า กฎหมายไม่ห้ามรับฟัง แต่หลังจากปี พ.ศ.2551 กฎหมายก็แก้ไขใหม่ คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนถือว่าเป็นพยานบอกเล่าห้ามมิให้รับฟัง เว้นแต่มีข้อยกเว้นสองสามประการ ในคำพิพากษา	- พยานหลักฐานจะต้องมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องต้องกัน มีที่มาและที่ไป หากพยานไม่ชัดเจนต้องหาหลักฐานอื่นมาประกอบ ให้คดีดังกล่าวมีน้ำหนักจึงจะรับฟังได้ - พนักงานสอบสวนไม่ควรมองข้ามพยานหลักฐานที่มองไม่เห็น เช่น ลายนิ้วมือแฝงในที่เกิดเหตุ เพราะเป็นหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการระบุตัวบุคคลได้ - การนำข้อมูลจากเครื่องคอมพิวเตอร์มาเป็นหลักฐานในชั้นศาล มีเรื่องที่จะต้องพึงระวัง ดังนี้ - การเก็บข้อมูล ได้เก็บมาอย่างถูกต้องหรือไม่ - มีการรักษาข้อมูลไว้ถูกต้องหรือไม่ มีใครเข้ามาแก้ไขหรือไม่ - เรียกข้อมูลเหล่านี้มาใช้ได้อย่างถูกต้องหรือไม่ ถ้าครบทั้งสามประการ ตามกฎหมายถือว่าเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้

ตารางที่ 3.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายพรศักดิ์ พิทักษ์ธรรม (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ของศาลฎีกายังไม่นิ่งเท่าที่ควร เพียงบอกว่าห้ามรับฟัง จะรับฟังได้ต้องมีข้อยกเว้นตามกฎหมาย ข้อยกเว้นนั้นคืออะไรอยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะรับฟังว่าการสอบสวนว่ามีความสมบูรณ์หรือชัดเจนหรือไม่ ในส่วนที่ควรจะดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ บางครั้งจะมองข้ามวัตถุพยานบางเรื่องไป เช่น ลายนิ้วมือ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนขาดความรอบคอบในการเก็บวัตถุพยานและยังไม่มีการทำงานที่มีความเป็นสากลมากพอ จึงเป็นข้อบกพร่องให้ศาลพิพากษายกฟ้องได้ จากประสบการณ์การทำงานมีตัวอย่างคดีที่ผู้เล่ารับผิดชอบ และเป็นคดีที่น่าสนใจดังนี้ เรื่องที่หนึ่ง เป็นคดีข่มขืนผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงวัยกลางคนอายุเกือบจะห้าสิบปี เหตุเกิดในช่วงเวลากลางคืน ผู้เสียหายอยู่บ้านคนเดียวมีคนร้ายถอดกระจกบานเกล็ดแล้วใช้มือเอื้อมมาล้วงลูกบิดเปิดประตูเข้ามา แล้วคนร้ายก็บังคับให้ผู้เสียหายนอนคว่ำหน้าเอาผ้าผูกตาผูกผ้าถุงขึ้นกระทำการชำเรา โดยที่ผู้เสียหายไม่มีโอกาสเห็นหน้าคนร้าย แต่ผู้เสียหายยืนยันว่าจำเสียงคนร้ายได้ แต่ในส่วนของศาล เชื่อว่าเสียงคนถ้าเราคุ้นเคยจะจำกันได้ แต่ถ้าเสียงปกติธรรมดาไม่น่าต่อการพิสูจน์ ในคดีนี้โจทก์ต้องนำสืบให้เห็นว่าคนร้ายมีเสียงหรือสำเนียงการพูดแตกต่างไปจากคนปกติทั่วไปอย่างไร ผู้เสียหายจึงจำได้ ซึ่งเป็นเรื่องยากที่เขาจะอธิบายให้สังคมทราบได้ เรื่องดังกล่าวไม่สามารถยืนยันตามหลักวิชาการได้ แต่ผู้เสียหายบอกว่าจำเสียงได้ แต่พยานหลักฐานอื่นๆ ก็ไม่มี พนักงานสอบสวนนำชนเพชรบนที่นอนในที่เกิดเหตุ ส่งไปตรวจที่กองพิสูจน์หลักฐาน ผลการตรวจผู้เชี่ยวชาญเสนอความเห็นมาว่า “ชนเพชรที่ส่งมาตรวจน่าจะเป็นชนิดเดียวกันกับของจำเลย” ในครั้งนั้นมีการใช้กล้องตรวจแต่ไม่ได้ตรวจดีเอ็นเอ ผู้เล่าไม่แน่ใจว่าการใช้กล้อง	

ตารางที่ 3.4 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายพรศักดิ์ พิทักษ์ธรรม (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ตรวจโดยไม่ได้ตรวจดีเอ็นเอ น่าเชื่อถือได้เพียงใด จึงยืนยันว่าเป็นของคนคนเดียวกัน อาจเป็นเหตุให้ศาลสงสัย ต่อมาผู้เล่าได้คุยกับพนักงานสอบสวนนอกรอบว่า “ทำไมไม่ส่งไปตรวจดีเอ็นเอ” พนักงานสอบสวนแจ้งให้ทราบว่า “ในการตรวจดีเอ็นเอเรามีปัญหาเรื่องงบประมาณ นี่เป็นเรื่องจริง ปกปิดสังคมไม่ได้ เราต้องบอกให้สังคมรับรู้ ไม่งั้นคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จะไม่ได้รับความเป็นธรรม เราจะตรวจเฉพาะคดีใหญ่ หรือคดีที่นักข่าวให้ความสนใจเท่านั้น เรื่องนี้ควรนำเสนอให้ส่วนกลางรับทราบ” สำหรับคดีนี้พยานเบิกความว่าเขาถอดบานเกล็ดออกมา มันน่าจะมีลายนิ้วมือแฝง ปรากฏว่าตอนที่เอื้อมมือมามันมีคราบเลือด ก็ไม่ได้พูดถึงตรงนี้ ถือเป็นการไม่รอบคอบในการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าเราได้ลายนิ้วมือ น้ำหนักในการรับฟังก็น่าจะมีมากขึ้น สุดท้ายคดีนี้ก็ต้องยกฟ้อง เพราะการขาดความรอบคอบในการรวบรวมพยานหลักฐาน การตัดสินใจว่าจะรับฟังได้หรือไม่ได้ แต่ละคนก็มีหลักเกณฑ์ตามประสบการณ์ด้านกฎหมายของตนเอง ยกตัวอย่างในเรื่อง ที่สอง ข้อมูลที่บรรจุภัณฑ์อยู่ในคอมพิวเตอร์ เราจะรับฟังในฐานะเป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ ในส่วนตัวของผู้เล่าเห็นว่า สิ่งที่เขานำมาเสนอเป็นตัวเอกสารไม่น่าจะนำคอมพิวเตอร์มาให้ศาลดูว่ามันคืออะไร ฉะนั้นข้อมูลมันน่าจะรับฟังในฐานะเป็นพยานเอกสาร ซึ่งเป็นความเห็นส่วนตัวของผู้เล่า ซึ่งตรงกับท่านผู้เข้าร่วมประชุมที่กล่าวไว้ว่า “สำหรับความรู้ทางด้านการพิสูจน์หลักฐานและการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น ความรู้เดิมต้องรักษา ความรู้ใหม่ต้องหาเพิ่มเติม” แต่ปัจจุบันนี้องค์การวิชาชีพของเราส่วนใหญ่ยังก้าวไม่ทันกฎหมายที่มันเปลี่ยนแปลงไป	

ตารางที่ 3.5 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายอายุร สมานเดช

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นอัยการ เล่าเรื่องเกี่ยวกับคดีที่ศาลจังหวัดนราธิวาสพิพากษาลงโทษประหารชีวิตจำเลยโดยอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว คดีซับซ้อนแล้วฆ่า เกิดขึ้นที่จังหวัดตรัง ผู้ตายเป็นหญิงอายุประมาณ 30 ปี มีสามีและบุตรแล้ว ถูกฆ่าตายในสวน สภาพศพผู้ตายสวมเสื้อยืดสีดำแขนสั้น ผ้าถุงถูกถลกขึ้นมาบริเวณเอว ไม่สวมกางเกงใน การตรวจอวัยวะเพศพบว่าในช่องคลอดมีเศษดินทรายปนเปื้อน ตรวจพบคราบอสุจิในช่องคลอด เมื่อตรวจดีเอ็นเอเปรียบเทียบกับจำเลยปรากฏว่าตรงกัน ศาลจึงลงโทษจำเลยฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา แต่ยกฟ้องฐานข่มขืนโดยศาลวินิจฉัยประเด็นหลัก ๆ ที่ยกฟ้องว่า หากเป็นการข่มขืน อวัยวะเพศของผู้ตายน่าจะมีรอยบวมหรือรอยฉีกขาดบ้าง แต่ในรายงานผลการตรวจของแพทย์ไม่ได้ระบุว่าในช่องคลอดมีรอยบวมหรือรอยฉีกขาด ประเด็นที่สอง แพทย์ผู้ตรวจศพเบิกความว่าอสุจิที่พบในช่องคลอดผู้ตายอาจจะเกิดจากการร่วมประเวณีมาแล้วประมาณหนึ่งถึงสองวัน ซึ่งศาลเห็นสอดคล้องกับข้อต่อสู้ของจำเลยที่นำสืบต่อสู้ว่าผู้ตายให้จำเลยร่วมประเวณีก่อนเกิดเหตุหนึ่งวัน ศาลก็ฟังว่าที่แพทย์ผู้ตรวจพิสูจน์เบิกความต่อศาลว่าน่าจะมีการร่วมประเวณีในหนึ่งวันก่อนตาย ฟังแล้วสอดคล้องกับคำให้การของจำเลย ศาลจึงมีข้อสงสัย จึงเป็นเหตุให้ยกฟ้องในคดีข่มขืน เรื่องนี้เป็นหลักสากละระบุว่าต้องพิสูจน์การกระทำผิดของจำเลยโดยปราศจากข้อสงสัยจึงจะลงโทษจำเลยได้ แต่เป็นประเด็นที่ควรพิจารณาว่า “การถูกข่มขืนจำเป็นจะต้องมีรอยบวมหรือรอยชำที่อวัยวะเพศหรือไม่ และการตรวจอสุจิในช่องคลอดบอกได้หรือไม่ว่ามีการร่วมประเวณีวันไหน”	1. บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมควรหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเนื่องจากนิติวิทยาศาสตร์หรือนิติเวชศาสตร์มีความก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา และพยานหลักฐานต้องมีความเชื่อมโยงกับพยานแวดล้อม เนื่องจากปัจจุบันศาลส่วนใหญ่ยังรับฟังพยานบุคคล และการรับฟังพยานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้วลงโทษจำเลยยังมีน้อยมาก 2. การลงโทษจำเลยในคดีฆ่าข่มขืนศาลลงคดีฆ่า แต่ศาลยกฟ้องข่มขืนเนื่องจากไม่พบบรรยากาศที่อวัยวะเพศหญิงแม้ว่าจะพบตัวอสุจิตตามโดยอ้างว่ามีการร่วมเพศก่อน 1 วันทำให้เกิดข้อสงสัยในประเด็นข่มขืน ซึ่งกรณีดังกล่าวต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบเพื่อให้ปราศจากข้อสงสัย 3. หากเกิดคดีข่มขืน และผู้หญิงตั้งครรภ์ พนักงานสอบสวนควรสอบสวนให้ชัดเจนว่าวันที่เกิดเหตุเมื่อไร และถูกกระทำกี่ครั้ง เพราะอายุครรภ์จะต้องสอดคล้องกับวันเกิดเหตุ หากมาแจ้งความภายหลังอาจทำให้คดีขาดอายุความได้เพราะอายุครรภ์ สามารถระบุระยะเวลาของการเกิดเหตุได้ หากเราขาดความสนใจในเรื่องนี้ อาจทำให้เกิดข้อต่อสู้ของผู้ต้องหาได้และผู้เสียหายอาจจำวันเกิดเหตุไม่ได้

ตารางที่ 3.6 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายแพทย์ วิฐ ฤกษ์นันต์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นนายแพทย์ด้านนิติเวช ระบุว่า การตรวจในคดีฆาตกรรม ควรมีการดูสภาพแวดล้อมประกอบการตรวจพิสูจน์หลักฐานด้วย เพราะการตรวจจากแพทย์บางครั้งก็ไม่สามารถบอกได้ทั้งหมดเสมอไป เช่น กรณีการถูกข่มขืนมีหลายปัจจัยที่ทำให้ไม่พบตัวอสุจิ เช่น การหลังข้างนอกอวัยวะเพศ เป็นหมัน หรือการสวมถุงยางอนามัย กรณีเช่นนี้หากมีข้อสงสัยให้สอบถามแพทย์ผู้ตรวจเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงในการตรวจ ความเห็นของแพทย์ส่วนใหญ่จะรายงาน “ผ่านการร่วมประเวณี” โดยใช้คำว่า “น่าจะ” หรือ “อาจจะ” ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากมีข้อสงสัยจากการรายงานผล พนักงานสอบสวนจะต้องสอบถามเพิ่มเติมจากแพทย์ผู้ตรวจ เช่น เรื่องอายุของตัวอสุจิซึ่งส่วนใหญ่เป็นความเห็นไม่ใช่ข้อเท็จจริง การตรวจอสุจิต้องภายในหนึ่งถึงสองสัปดาห์ ถ้าเกินหนึ่งเดือนอาจจะตรวจไม่พบ จึงต้องอาศัยองค์ความรู้ทางการแพทย์มาวิเคราะห์แต่บางอย่างก็ยากที่จะตรวจสอบ เช่น การยิงถูกสมองทำไมคนที่ถูกยิงยังเคลื่อนไหวต่อไปได้ แพทย์ก็สันนิษฐานจากทฤษฎีคิดว่าก้านสมองเป็นการควบคุมการหายใจ เพราะฉะนั้นเวลาโดนยิงที่ก้านสมองก็จะหยุดหายใจไปทันที การพิสูจน์ในเรื่องนี้จะนำคนมาทดลองยิงเพื่อมาดูกว่าก้านสมองจะทำงานหรือไม่ เช่นนี้ก็ไม่สามารถทำได้ จึงทำได้เพียงการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น ในรายงานก็แยกว่าเป็นความเห็นหรือข้อเท็จจริง ถ้าเป็นข้อเท็จจริงความเห็นของแพทย์ที่ตรวจจะต้องตรงกัน แต่ถ้าเป็นความเห็นอาจจะแตกต่างกันได้ซึ่งจะขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของแพทย์ด้วย ผู้เล่าได้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานว่า	1. การตรวจพิสูจน์ว่าผ่านการร่วมประเวณีมาก่อนหรือไม่ มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องถึงแม้ว่าตรวจไม่พบอสุจิหรือร่องรอยบาดแผล แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้เสียหายไม่เคยผ่านการร่วมประเวณีมาเนื่องจากอาจมีปัจจัยอื่นมาประกอบเช่น ใช้ถุงยางอนามัย เป็นหมัน หรือหลังข้างนอกหรือไม่ได้หลังอสุจิ ก็ตรวจไม่พบอสุจิ แต่มีการร่วมประเวณีแล้วหรืออวัยวะเพศชายเล็กก็อาจไม่พบร่องรอยหรือกรณีผู้หญิงที่ผ่านการมีบุตรมาแล้วก็อาจไม่พบร่องรอยบวมแดงได้ 2. หากพนักงานสอบสวนมีข้อสงสัยและจะต้องไปดำเนินการต่อ ควรหาพยานแวดล้อมหรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบด้วย แต่หากยังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับผลการตรวจของแพทย์ พนักงานสอบสวนควรสอบถามคำแพทย์เพิ่มเติมหรือเข้าร่วมตรวจศพพร้อมกับแพทย์ หากมีข้อสงสัยหรือมีข้อมูลเพิ่มเติม ควรแจ้งให้แพทย์ผู้ตรวจทราบซึ่งจะทำให้มีข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อการวินิจฉัยของแพทย์ด้วย

ตารางที่ 3.6 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายแพทย์ วิฑู ฤกษ์นันต์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
“...จากที่ได้รับฟังจากพนักงานสอบสวนหลายท่านแล้ว รู้สึกว่าเรายังขาดอีกประเด็นหนึ่งที่อยากนำเสนอคือ การทำงานเป็นทีมเวิร์ก ในสหวิชาชีพ...” ยกตัวอย่างคดีที่ผู้เล่าเคยตรวจศพถูกแทงประมาณ 40 แผล พนักงานสอบสวนไม่ได้สอบถามความเห็นจากแพทย์ในประเด็นจำนวนของบาดแผล แต่เมื่อผู้เล่าไปเบิกความในศาล ทนายจำเลยกลับถามว่า คนที่แทงตามหลักจิตวิทยามีลักษณะเป็นอย่างไร ผู้เล่าบอกว่ามีอยู่สองประเภทคือไม่รักมากก็เกลียดมาก อีกพวกคือหวาดระแวง โรคจิต หรือว่าเมายา ต่อมาทนายจำเลยบอกว่าลูกความเขาถูกกล่าวหาว่าจ้างวานฆ่า ซึ่งถ้าพนักงานสอบสวนได้มาคุยด้วยกันตอนผ่าศพก็จะได้ข้อมูลมากกว่านี้ หรือเมื่อผ่าศพเสร็จแล้วพนักงานสอบสวนมีข้อสงสัยควรเดินทางมาสอบถามแพทย์ด้วยตนเองซึ่งแพทย์จะยินดีให้ข้อมูล เนื่องจากในบางประเด็นถือว่าเป็นความเห็นทางการแพทย์ที่สำคัญ เช่น บาดแผลจากกระสุนปืนกรณีพนักงานสอบสวนไล่ติดตามคนร้ายขณะกำลังวิ่งหลบหนีซึ่งไม่ได้ยิงต่อสู้ พนักงานสอบสวนให้การว่าต้องการยิงล่อรถและยิงลงพื้นกระสุนกระดอนไปโดนศีรษะ กรณีอย่างนี้แพทย์สามารถระบุได้ว่าเกิดจากกระสุนปืนสะท้อน ซึ่งหากพนักงานสอบสวนไม่มาสอบถามแพทย์อาจให้ความเห็นอย่างอื่น ซึ่งอาจกลายเป็นการยิงไปโดยเจตนาก็ได้ หากเจ้าหน้าที่ได้ประสานงานกันแล้ว ทุกฝ่ายก็จะได้เข้าใจตรงกัน ซึ่งจะทำให้เป็นประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมอย่างยิ่ง	3. การร่วมกันทำงานเป็นทีมในสหวิชาชีพ มีความสำคัญต่อการรวบรวมการสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของสำนวนคดีในการนำเสนอต่อศาล

ตารางที่ 3.7 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของนายไพโรจน์ โปเล็ม

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นผู้พิพากษา ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า มีข้อจำกัดในเรื่องการสืบสวนหาตัวคนร้ายเนื่องจากเป็นคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ซึ่งพิสูจน์ได้ยากกว่าเป็นการกระทำของสมาชิกขบวนการก่อการร้ายหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น การวางระเบิด การเผาโรงเรียน ผู้เล่ากล่าวว่า จำเป็นต้องอาศัยพยานที่นอกเหนือจากพยานบุคคลมาเสริม ซึ่งในพื้นที่เหล่านี้จะหาพยานบุคคลได้ยากมาก ถึงแม้เห็นเหตุการณ์ก็ไม่ยอมให้ความร่วมมือ เพราะพื้นที่นี้ถูกกดดันจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ เจ้าหน้าที่ตำรวจยังต้องอาศัยพยานบุคคลจากแหล่งข่าว จากกรณีการใช้กฎหมายพิเศษเป็นพระราชกำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสเข้าไปควบคุมตัวแล้วมีการสอบปากคำ กระบวนการในการซักถามก็จะเริ่มจากการรับสารภาพ มีพนักงานสอบสวนมาเบิกความในชั้นศาลเป็นชุดที่สอง ชุดที่สามเป็นพนักงานสอบสวนชั้นผู้ใหญ่ คดีเหล่านี้จะเกี่ยวโยงกับบุคคลหลาย ๆ คน ผู้ต้องหาแต่ละคดีก็หลายคน พนักงานสอบสวนก็มีจำนวนมากขึ้น การเบิกความในชั้นศาลส่วนมากก็จะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องต้องกันทั้งหมด แม้ว่าจะมีก็ชุดก็ตาม คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนปกติเป็นข้อความบอกเล่าศาลย่อมรับฟังไม่ได้ พนักงานสอบสวนจึงต้องหาพยานหลักฐานอย่างอื่นมาสนับสนุน ยกตัวอย่างเช่น ซิมการ์ด หมายเลขประจำเครื่องโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญกับงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะงานด้านพิสูจน์หลักฐาน เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือช่วยเหลือพนักงานสอบสวนในการสืบสวนและสอบสวนอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกติ	1. ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาในการหาพยานบุคคล เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความร่วมมือแม้ว่าเห็นเหตุการณ์ก็ไม่กล้ามาเป็นพยาน 2. พนักงานสอบสวนจะต้องหาพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาประกอบกับการรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน เช่น ซิมการ์ดโทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกัน โดยการเบิกความในชั้นศาลจะต้องระบุให้พยานหลักฐานมีความเชื่อมโยงกัน มีที่มาที่ไปอย่างชัดเจน

ตารางที่ 3.8 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.พล วิทยานนท์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ามีตำแหน่งเป็นรองผู้บังคับการรับผิดชอบงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่ผู้เล่าเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในการทำงานในพื้นที่ คือ การให้ความสำคัญกับงานด้านแผนประทุษกรรมของ คนร้าย โดยเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำแผนประทุษกรรมของคนร้ายไปวิเคราะห์ ซึ่งคนร้ายจะมีรูปแบบการดำเนินงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่ เบื้องต้นของการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุคือ ต้องพิจารณาว่าจะเข้าที่เกิดเหตุในลักษณะใด จะนำหลักฐานใดจากคนร้ายได้บ้าง หลักฐานที่มักพบในที่เกิดเหตุคือ ปดลอกกระสุนปืน ซึ่งจะช่วยให้สามารถเชื่อมโยงกับพยานอื่น ๆ ได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือเรื่องการตรวจสถานที่เกิดเหตุคดีระเบิด ต้องเตรียมพร้อมว่าเมื่อเราไปถึงที่เกิดเหตุเราจะไปดำเนินการอย่างไรบ้าง เนื่องจากคนร้ายมีการศึกษามาเป็นอย่างดี ได้รับการฝึกฝน จนสามารถรู้ได้ว่าเจ้าหน้าที่จะทำอะไรต่อไปหลังจากเกิดเหตุ เช่น การเก็บลายนิ้วมือแฝง ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวนมีฐานข้อมูลของผู้ก่อการร้าย ส่วนฝ่ายพิสูจน์หลักฐานก็มีฐานข้อมูลของดีเอ็นเอ และลายมือแฝง ซึ่งสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากความรื้อฟื้นดีเอ็นเอ และคนร้ายก็เริ่มมีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงสามารถทำลายหลักฐานได้ ส่วนใหญ่ในคดีที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในสถานที่เกิดเหตุมักจะได้แต่ปดลอกกระสุนปืนเพียงอย่างเดียว คนร้ายรู้จักการทำงานของเจ้าหน้าที่ เช่น รู้ว่าปดลอกกระสุนปืน เจ้าหน้าที่นำไปใช้ประโยชน์อย่างไร คนร้ายจึงเก็บปดลอกกระสุนหลังเกิดเหตุเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ได้หลักฐาน	1. การใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้สำคัญมาก เพราะเป็นพยานหลักฐานที่สามารถนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำผิดได้ แต่พนักงานสอบสวนต้องใช้ความละเอียดรอบคอบและการเก็บรักษาที่ถูกต้อง เช่น ปดลอกกระสุน ลายนิ้วมือ ดีเอ็นเอ 2. สำหรับหลักฐานประเภทอาวุธปืน โดยเฉพาะกรณีการลอบยิงคนร้าย พนักงานสอบสวนควรส่งให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานกู้หมายเลขทะเบียนปืนที่ถูกลอบ ซึ่งจะทำให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกับคดีที่เกิดขึ้นก่อนๆ ได้ 3. หากเกิดคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธปืน เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรีบเดินทางไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อเก็บวัตถุพยาน เช่น ปดลอกกระสุนปืน เนื่องจากคนร้ายมักฉวยโอกาสนำปดลอกกระสุนออกไปจากที่เกิดเหตุ แล้วไปสร้างสถานการณ์ในคดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่นเพื่ออำพรางคดีได้

ตารางที่ 3.8 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.พล วิทยานนท์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ยกตัวอย่างคดีที่คนร้ายบุกเข้าไปยิงคนในกระท่อม เจ้าหน้าที่สงสัยว่าคนร้ายจะเป็นนายราเต๊ะ ยูซูป พนักงานสอบสวนมีหลักฐานเพียงพยานแวดล้อมเท่านั้น จึงจับกุมตัวและนำมาตรวจดีเอ็นเอ โดยใช้พระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินควบคุมตัวได้เพียง 7 วัน แต่ผลการตรวจดีเอ็นเอยังไม่ได้ออกรายงาน เขาก็ถูกปล่อยตัวไปแล้ว ถือเป็นการทำงานที่ยากลำบากของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกด้านหนึ่งด้วย มีอีกคดีหนึ่งคือคนร้ายยิงชาวบ้านเสียชีวิตแล้วนำรถของชาวบ้านไปด้วยและทำปิ่นหล่นไว้ในที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่เราก็ได้ตรวจยึดอาวุธปืนมาเป็นหลักฐาน ส่วนมากปืนที่ยึดได้มาจะถูกหลบหมายเลขทะเบียนออกหมดแล้วเจ้าหน้าที่จะต้องรีบกู้หมายเลขทะเบียนปิ่นกลับคืนมาอย่างรวดเร็ว ซึ่งปรากฏว่าปิ่นกระบอกนี้ได้ใช้ก่อคดีมาแล้วถึงเจ็ดคดี และสามารถติดตามหาเจ้าของปืนได้ทราบว่าถูกยิงเสียชีวิตไปแล้วเมื่อ พ.ศ. 2550 เมื่อเกิดเหตุเกี่ยวกับอาวุธปืน ถ้าพนักงานสอบสวนยังไม่ไปถึงที่เกิดเหตุมักจะมีปัญหาเกิดขึ้นกับวัตถุพยาน เช่น ปลอกกระสุนปืนถ้าหายออกไปจากที่เกิดเหตุ แล้วคนร้ายเก็บปลอกกระสุนปืนไปด้วยหากเกิดเหตุครั้งต่อไปคนร้ายสามารถนำปลอกกระสุนปืนที่เก็บไปด้วยมาโยนในที่เกิดเหตุเพื่ออำพรางคดีได้	

ตารางที่ 3.9 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นรองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีแรงงานภาค 9 ได้เล่าเรื่องจากคำพิพากษา คดีที่คนร้ายยิงนายรพีพร เรือนแก้ว อายุ 37 ปี ผู้พิพากษาศาลจังหวัดปัตตานี เหตุเกิดขณะรถติดไฟแดงได้มีคนร้าย 3 คน ชีร์รถจักรยานยนต์ 2 คัน คันแรกซ้อนสอง อีกคันขี่มาคนเดียวมาจอดประกบด้านขวาของรถของเหยื่อกระสุน ต่อมาคนร้ายที่ขี่รถมาคนเดียวได้ลงจากจักรยานยนต์ชักอาวุธปืนทั้ง .38 กับ 9 มม.2 กระบอก ยิงใส่ผู้ตายทะลุกระบอกขวาจนพ่น ผู้ตายพยายามขับรถหนีจนเสียหลักพุ่งชนกับรถชาวบ้าน และเสียชีวิตในเวลาต่อมา คดีนี้มีการนำสืบแล้ว พบดีเอ็นเอซึ่งเก็บได้จากหมวกกันน็อกศาลชั้นต้นส่งลงโทษผู้ต้องหาไปแล้ว แต่ต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง สรุปได้ว่าเกิดจากการทำงานที่ขัดกันของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งมีหน่วยวิทยาการอยู่สองหน่วยที่ทำงานไม่ประสานงานกัน ปัญหาของคดีนี้คือวัตถุดิบที่ได้จากการตรวจเก็บดีเอ็นเอ ได้มาอย่างถูกต้องจริงหรือไม่ มีกระบวนการในการจัดเก็บและส่งต่ออย่างถูกต้องและรับฟังได้หรือไม่ ส่วนใหญ่ปัญหาที่ศาลยกฟ้องในคดีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มักเกิดจากปัญหาในเรื่องนี้ทั้งหมด ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2547 เกิดจากปัญหาทางด้านวิทยาการ เช่น ไม่ได้จัดเก็บตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งเรื่องนี้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่พยานวัตถุบางอย่างก็ถูกหน่วยอื่นจัดเก็บไป โดยไม่ผ่านพนักงานสอบสวน แม้ต่อมาได้นำมาส่งมอบให้พนักงานสอบสวนเพื่อรวมเป็นสำนวนการสอบสวน พนักงานสอบสวนก็ไม่อาจยอมรับได้เพราะว่าได้ตรวจที่เกิดเหตุตั้งแต่ต้นแล้วไม่พบหลักฐานดังกล่าว จึงทำให้ขาดความเชื่อมโยงกันของพยานหลักฐาน	1. คดีที่ศาลลงโทษจำเลยจากหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่มีประสิทธิภาพเลย ได้แก่ การเก็บดีเอ็นเอ จากสำลือดหูกที่เกิดเหตุที่จำเลยทิ้งไว้ระหว่างวางระเบิดแล้ว ซึ่งศาลเชื่อว่าถ้าจำเลยไม่มาที่เกิดเหตุคงไม่มีหลักฐานดังกล่าวตกอยู่ จึงเชื่อและลงโทษจำเลย 2. ปัญหาของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีอยู่ 3 ประการคือ 2.1 หน่วยงานที่ตรวจเก็บดีเอ็นเอไม่เป็นฐานข้อมูลเดียวกันและยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ 2.2 การชันสูตรพลิกศพไม่สามารถทำได้ตามกฎหมายเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาอิสลามไม่ยอมให้ผ่าศพ ซึ่งต้องมองในมิติของมวลชนด้วย 2.3 พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ตามป.วิอาญา แต่บางหน่วยงานใช้อำนาจของกฎอัยการศึก ทำให้หน่วยงานเหล่านี้เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีมากเกินไป 3. มีการโยกย้ายของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบ่อยครั้งทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง แต่ทนายความของผู้ต้องหายังเป็นชุด

ตารางที่ 3.9 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายศักดิ์ชัย อัครินอนันท์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
คำพิพากษาของจังหวัดนราธิวาสเมื่อ 31 สิงหาคม 2554 มีการวางระเบิดเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของการทางรถไฟที่ไปตรวจทางด้วยกันประมาณ 20 คน และมีการยิงซ้ำอีก ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก คดีนี้ได้มีการเก็บวัตถุพยานระเบิดต่าง ๆ และ สำลีดุทุ 5 คู่ ซึ่งสำลีนี้นี้ คือ สำลีดุทุของคนร้าย ที่น่าเชื่อว่าอุตุไว้ขณะวางระเบิดเพื่อป้องกันเสียงดังตกอยู่ใกล้เคียงที่เกิดเหตุ เรื่องนี้มีการจัดเก็บสำลามาแล้วส่งต่อเพื่อตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับดีเอ็นเอจากฐานข้อมูลดีเอ็นเอของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ผลการตรวจพบว่าตรงกันสองคู่ อีกคนหนึ่งยังไม่ได้ตัวมาดำเนินคดี แต่ตรงกับจำเลยในคดีนี้ ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยในที่เกิดเหตุหรือกระทำการต่าง ๆ เกี่ยวกับการระเบิด แต่ศาลฟังว่าถ้าไม่เกี่ยวข้องคงไม่มีดีเอ็นเอไปติดที่สำลิต่างที่อยู่ในที่เกิดเหตุเชื่อได้ว่าเป็นคนร้ายที่ร่วมกันกระทำความผิดด้วย ศาลจึงตัดสินประหารชีวิต แต่จะต้องติดตามผลการพิจารณาในศาลสูงต่อไปว่าจะเป็นอย่างไร ดังนั้นจึงเห็นว่าสิ่งที่ปัญหาสำคัญมากของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ 1. ฐานข้อมูลดีเอ็นเอ ฐานข้อมูลวัตถุพยานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับขบวนการแบ่งแยกดินแดน ก่อการร้าย มีหน่วยงานเกินกว่า 1 หน่วยงานจัดเก็บแต่ไม่พื้นฐานเดียวกัน ปัจจุบันยังแยกกันเก็บ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน ขณะนี้ยังแก้ปัญหาไม่ได้ จึงส่งผลต่อพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 2. ปัญหาในการชันสูตรพลิกศพที่ไม่สามารถกระทำได้ตามกฎหมายอย่างแท้จริง เนื่องจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความเชื่ออยู่ว่าเมื่อคนตายไปแล้ว ห้ามแตะต้องศพ จึงไม่ยอมให้ผ่าตรวจพิสูจน์ต่าง ๆ ให้นำไปฝัง แล้วทำพิธีให้เสร็จสิ้นก่อนพระอาทิตย์ตกดิน ส่งผลให้กระบวนการในการสืบค้นพยานหลักฐานจากศพ	เดิม ทำให้มีความชำนาญในการต่อสู้คดีถือเป็นจุดอ่อนของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องพัฒนาตัวเองตลอดเวลา

ตารางที่ 3.9 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
เป็นไปด้วยความยากลำบาก และเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้ประชาชนที่เป็นมุสลิมยินยอมให้มีการชันสูตรศพ และยอมรับเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่กฎหมายกำหนด และทำให้ความยุติธรรมได้ยกระดับให้สูงขึ้น ดังนั้นการรวบรวมพยานหลักฐานจึงต้องมองมิติด้านอื่นด้วย เช่น ต้องให้คนในพื้นที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ศาสนา สังคมแต่ละชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้อง อีกประการหนึ่งปัญหาของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือการมีอำนาจซ้อนอำนาจ อำนาจของพนักงานสอบสวนเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่องของการเข้าตรวจพื้นที่ เก็บพยานหลักฐานต่าง ๆ ชันสูตรพลิกศพ และกันไม่ให้ใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับหลักฐานในที่เกิดเหตุ แต่มีกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกฎอัยการศึกในการกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อความมั่นคง ทำให้พนักงานสอบสวนมักถูกแทรกแซงจากหน่วยงานอื่น และการทำงานที่ไม่สามารถประสานความร่วมมือกันได้ ทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่สอดคล้องกัน และยังไม่มีการบูรณาการด้านข้อมูลร่วมกัน	

ตารางที่ 3.10 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วิชอบ เกิดเกลี้ยง

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ากล่าวถึงปัญหาการขาดแคลนพนักงานสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีจำนวนน้อย แต่ปริมาณคดีเพิ่มมากขึ้น และพนักงานสอบสวนยังต้องไปช่วยทำงานด้านอื่น ๆ อีก จึงเป็นภาระหนักทำให้พนักงานสอบสวนบางนายต้องรับคดีสองร้อยกว่าคดีต่อคนในหนึ่งปี ปัญหาที่ทำให้ศาลยกฟ้อง บางครั้งเป็นเรื่องของการไม่มาเป็นพยานในชั้นศาล ตัวอย่างเช่น คดีฆ่า 3 ศพ พ่อ แม่ ลูก ผู้ต้องสงสัยเป็นหลานของผู้ตาย ซึ่งเคยอาศัยอยู่ด้วยกันมาก่อน ตอนพบศพอยู่ในบ้านไม่มีประจักษ์พยาน แต่จากการเก็บลายนิ้วมือแฝงที่ตู้กระจกมีร่องรอยการเอาทรัพย์สินไปจากการที่สอบปากคำหลานผู้ต้องสงสัยคนดังกล่าว ให้การปฏิเสธว่าประมาณ 6-7 เดือนแล้วเคยทะเลาะกันและไม่เคยเข้ามาในบ้านหลังเกิดเหตุอีกเลย ผลการตรวจลายนิ้วมือแฝงตรงกับของผู้ต้องสงสัย แต่ฝ่ายวิทยาการแจ้งว่าลายนิ้วมือแฝงจะอยู่ได้ประมาณ 6-7 วัน ก็จะหายไปตามสภาพของอากาศ เมื่อคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ผู้เล่าซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนไม่ได้ไปให้การเป็นพยานในศาล สุดท้ายคดีนี้ศาลพิพากษายกฟ้อง เนื่องจากผู้ต้องหาสารภาพในชั้นศาลว่าเคยไปที่บ้านหลังดังกล่าว เพียงแค่ไปเปิดโทรทัศน์ดูเท่านั้น จึงอาจจะทำให้มีลายนิ้วมือแฝงติดอยู่ ปัญหาการชันสูตรพลิกศพของแพทย์ คือการไม่ได้ไปชันสูตรพลิกศพ ณ ที่เกิดเหตุ เนื่องจากบางพื้นที่การเดินทางเข้าไปลำบากมาก และถ้าเป็นชนบทนั้น แพทย์หญิงก็จะลำบากมาก ผู้เล่าเคยนำศพมาให้แพทย์ตรวจที่โรงพยาบาลกลางดึกเจ้าหน้าที่พยาบาลแจ้งว่า แพทย์ต้องพักผ่อน มาตรวจไม่ได้ ต้องรอตอนเช้า เพราะถ้าแพทย์พักผ่อนไม่เต็มที่ตอนเช้าตรวจคนไข้ที่มีชีวิตอยู่อาจจะพลาดจนเกิดความเสียหายได้	1. ระบบพนักงานสอบสวนในปัจจุบันยังไม่พัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล พนักงานสอบสวน สบ.1, 2 และ 3 ทำหน้าที่เหมือนกันทุกประการทั้งๆ ที่ประสบการณ์ความรู้ความสามารถและความอาวุโสแตกต่างกันมาก ทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ทำแต่เพียงเพื่อให้พ้นหน้าที่รับผิดชอบเท่านั้น 2. กรณีแพทย์ชันสูตรพลิกศพในพื้นที่ต่างจังหวัด ไม่สามารถไปตรวจที่เกิดเหตุได้ เนื่องจากว่าแพทย์มีจำนวนน้อย และต้องดูแลคนไข้ที่ยังป่วยอยู่ หรือบางคนไม่ได้เข้าเวรก็ไม่ไป ซึ่งกฎหมายยังไม่เข้มแข็งในเรื่องการบังคับใช้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ทำให้ขาดแพทย์ร่วมในการชันสูตรพลิกศพ 3. การไม่ได้ไปเป็นพยานศาล ในบางคดีของพนักงานสอบสวน ทำให้มีผลต่อการพิจารณาคดีของศาลได้ ซึ่งข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับคดี พนักงานสอบสวนจะเป็นผู้ที่ทราบมากที่สุด

ตารางที่ 3.11 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.จันท์ แจ่มจันทร์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นเจ้าของหน้าที่วิทยาการในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เล่าสภาพปัญหาการทำงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยยกตัวอย่างคดีที่ได้รับแจ้งเหตุเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2554 เวลาประมาณ 17.20 น. เป็นคดีลอบวางระเบิด เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งเหตุให้ฝ่ายพิสูจน์หลักฐานเข้าไปตรวจที่เกิดเหตุ ผู้เล่าซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง จึงได้เดินทางไปที่เกิดเหตุ เมื่อเดินทางไปถึงทหารได้กันไม่ให้เข้าพื้นที่ที่เกิดเหตุ แต่ให้หน่วยงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เข้าไปตรวจที่เกิดเหตุก่อน หลังจากนั้นเมื่อตรวจสอบความปลอดภัยพื้นที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้เล่าจึงแจ้งให้ทราบว่าไม่สามารถตรวจที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานได้ เนื่องจากวัตถุพยานถูกเคลื่อนย้ายไปหมดแล้ว ในการประชุมที่ผ่านมา ผู้เล่าต้องการให้ฝ่ายอัยการนำหลักการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเรียนให้ศาลทราบด้วยเกี่ยวกับการที่มีข้อตกลงกันไว้ในเรื่องการตรวจที่เกิดเหตุของสองหน่วยงานคือทหารกับตำรวจ โดยที่ประชุมมีข้อตกลงในการปฏิบัติโดยแบ่งพื้นที่ที่เกิดเหตุไว้ 3 วง วงนอกคือหน่วยรักษาความปลอดภัย วงกลางคือผู้บังคับบัญชา วงในคือเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์และพนักงานสอบสวน แต่ทุกครั้งที่เกิดเหตุขึ้นจะมีเพียงวงเดียวคือวงใน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในพื้นที่และทำให้การดำเนินคดีไม่สำเร็จ ปัญหาส่วนใหญ่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุคือ มีการเคลื่อนย้ายวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ผู้เล่าได้อธิบายให้ที่ประชุมฟังว่าการประมวลเหตุการณ์ของการเกิดคดี	1. การตรวจสถานที่เกิดเหตุในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการร่วมกันทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ทั้งฝ่ายตำรวจและสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรมยังไม่สามารถบูรณาการทำงานร่วมกันได้ ทำให้มีปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเข้าสู่สำนวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2. ควรมีการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้มีความพร้อมอยู่เสมอ 3. การทำงานทุกสิ่งทุกอย่างในที่เกิดเหตุต้องอธิบายได้ ขณะถ่ายภาพวัตถุพยานในที่เกิดเหตุ นั้นวัตถุพยานจะต้องอยู่ที่เดิม ไม่ควรมีการเคลื่อนย้ายแล้วนำมาจัดวางใหม่แล้วถ่ายภาพ เพราะวัตถุพยานในคดีต่าง ๆ นั้นมีความสำคัญมากต่อรูปคดี

ตารางที่ 3.11 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.จันทิ แจ่มจันทร์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
เป็นเรื่องสำคัญมาก เนื่องจากการประมวลเหตุการณ์ของการเกิดคดี จะทำให้ทราบว่าคดีที่เกิดขึ้นเป็นการฆ่าตัวตายหรือถูกฆาตกรรม วัตถุพยานในที่เกิดเหตุ เช่น หยดเลือดหรือกองเลือดในที่เกิดเหตุสามารถบรรยายสภาพขณะเกิดเหตุการณ์ด้วยตัวของมันเอง แต่บางครั้งสิ่งเหล่านี้กลับถูกทำลายโดยบุคคลที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การเผาทำลายหรือการล้าง ซึ่งเป็นการทำลายหลักฐานโดยไม่รู้ตัว ปัญหาในการทำงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตำรวจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พนักงานสอบสวน ฝากไว้คือ เมื่อเกิดเหตุระเบิดหรือความผิดต่อชีวิตในคดีคาดว่าน่าจะเกิดจากการกระทำผิดของผู้ก่อความไม่สงบ ทหารจะเข้ามาตรวจที่เกิดเหตุและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์เข้าตรวจที่เกิดเหตุก่อน ต่อจากนั้นจึงให้พิสูจน์หลักฐานตำรวจเข้าตรวจที่เกิดเหตุต่อ บางครั้งต้องรอนานถึงสองชั่วโมง ทำให้เรามีเวลาน้อยในการทำงาน และจะมีปัญหาตามมาคือการขาดช่วงของการครอบครองวัตถุพยาน การตรวจของหน่วยงานอื่นจะมุ่งอยู่ที่การเก็บวัตถุพยาน โดยไม่เน้นการบันทึกสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งจะเป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงานของพนักงานสอบสวนเวลาจะเข้าสำนวน บางทีไม่ทราบว่าของกลางที่เก็บจากที่เกิดเหตุมีกี่ชิ้นคืนกลับมาให้กี่ชิ้นก็ไม่ทราบ และอยู่ที่ส่วนไหนของที่เกิดเหตุก็ไม่ทราบ สิ่งเหล่านี้คือปัญหาในการทำงานซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ยังเป็นเหมือนเดิมไม่ได้รับการแก้ไข บางครั้งสิ่งที่ไม่น่าเกิดขึ้นคือเราพลาดการเก็บลายนิ้วมือผู้เล่าเป็นผู้ชำนาญการเก็บลายนิ้วมือ เมื่อเข้าไปที่เกิดเหตุก็ต้องมองหาลายนิ้วมือก่อน ปัญหาอีกประการหนึ่งคือการขาดแคลนเครื่องมือและอุปกรณ์ในการตรวจพิสูจน์	

ตารางที่ 3.12 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.สุรพงศ์ กิตติธรรมากร

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ปัญหาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 1. พนักงานสอบสวนไม่มีความชำนาญและความละเอียดรอบคอบเท่ากับเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในการตรวจเก็บวัตถุพยาน 2. ขาดเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน 3. ความน่าเชื่อถือของผู้ตรวจเก็บ ในการตรวจเก็บวัตถุพยานมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเก็บพยานหลักฐานที่สำคัญหรือไม่ เป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาในการนำไปเป็นพยานในชั้นศาล 4. การตรวจวัตถุพยานเร็วมีผลต่อคดี ตัวอย่างเช่น คดีที่มีการฆ่านายกเทศมนตรีเมืองคลองแห คดีนี้เมื่อมีการยิง ศาลตัดสินจำคุกตลอดชีวิต แต่มีข้อสงสัยของคนทั่วไปว่าจะใช่หรือไม่ คือมีการตรวจเก็บพยานกระสุนได้เพียงหนึ่งลูก การสืบสวนมีประเด็นสงสัยคนกลุ่มหนึ่งประมาณสิบกว่าคนใช้อาวุธปืนยิงประมาณยี่สิบนัด แต่เก็บได้เพียง 1 ลูก และส่งไปตรวจพิสูจน์มีผู้สนใจมากในการควบคุมดูแลคดี เพราะฉะนั้นจึงมีการประสานเพื่อขอผลตรวจในวัน หลังจากนั้นก็ไปค้นบ้านก็พบพยานกระสุนในบ้านผู้ต้องหาในบ้านสิบกว่าลูก ส่งไปตรวจที่พิสูจน์หลักฐาน 10 เปรียบเทียบกับพยานกระสุนของกลาง ปรากฏว่าพยานกระสุนตรงกับที่เกิดเหตุแต่ปืนไม่ตรง จึงทำการจับกุมตัวผู้ต้องหา ซึ่งคดีนี้นายจำเลยก็ต่อสู้ “คดีนี้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเข้ามาดูแล มีอำนาจที่จะแทรกแซงคดีได้ การตรวจพิสูจน์ของกลางเร็วเกินไป อาจจะมีผลต่อคดี บางครั้งเป็นข้อสงสัยของฝ่ายตรงข้ามว่าทำคดีเร็วเกินไป คดีมีความโปร่งใสหรือไม่” ดังนั้นต้องระมัดระวังให้รอบคอบที่สุด	1. ผลการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับจากกองพิสูจน์หลักฐานในบางคดีที่ถูกเร่งรัดมากเกินไป จนทำให้รายงานผลการตรวจออกมาเร็วผิดปกติ บางครั้งอาจเป็นจุดอ่อนทำให้เกิดข้อสงสัยในความโปร่งใสของการตรวจพิสูจน์ได้เช่นกัน 2. การปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังเกิดความล่าช้าในการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้านนิติวิทยาศาสตร์และตำรวจ

ตารางที่ 3.13 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ต.ธเนศ พงษ์รอด

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นสารวัตรสืบสวนสถานีอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รับผิดชอบเกี่ยวกับคดียาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ โดยทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์อำนวยการในเรื่องยาเสพติดทั้งด้านงานนโยบายและงานด้านปฏิบัติการฝ่ายสืบสวน ซึ่งคลุกคลีอยู่กับคดียาเสพติด เพราะฉะนั้นจึงให้ความสนใจในเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐานคดียาเสพติด โดยจะเน้นในเรื่องการทำสำนวน การขยายผลคดียาเสพติด แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จในเรื่องของการที่จะสอบสวนปากคำขยายผลจากผู้เสพไปสู่ผู้ค้าเลย เนื่องจากว่าอาจจะมองได้ว่าเป็นการขัดทอดของผู้ต้องหา ที่สำคัญกระบวนการค้ายาเสพติดมีรูปแบบเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เพราะปัจจุบันมีการโทรศัพท์สั่งการจากในเรือนจำ สิ่งนี้เป็นเรื่องยากมากที่จะรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำไปดำเนินคดีซ้ำกับคนที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ จึงเป็นปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐาน การรวบรวมพยานหลักฐานตรงนี้อาจเพียงพอให้ดำเนินคดี และไม่เพียงพอในการลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นเพียงแค่การรบกวน ทำให้เขาเสียเวลาเท่านั้นเอง แต่ในการดำเนินคดีคิดว่าไม่ประสบความสำเร็จ	การดำเนินคดีเกี่ยวกับผู้ค้ายาเสพติดกรณีมีการขัดทอดจากผู้เสพไปยังผู้ค้าซึ่งยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากขาดพยานหลักฐานในการเชื่อมโยงไปยังตัวผู้กระทำความผิดและเป็นเพียงคำขัดทอดของผู้ต้องหาซึ่งศาลยังไม่รับฟังโดยเฉพาะการสั่งซื้อยาเสพติดจากเรือนจำกำลังสร้างปัญหาอย่างมาก

ตารางที่ 3.14 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.กิตติ สะเกาทอง

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีฆ่า สส. กอบกุลที่จังหวัดราชบุรี เมื่อ 27 พ.ค. 49 ซึ่งประทับใจคดีนี้มาก เพราะร่วมเป็นทีมงานสืบสวนและสอบสวน หัวหน้าชุดทำงานคือ ผบ.ตร. และรอง ผบ.ตร. เป็นรองหัวหน้าชุดลงมากำกับดูแลและมอบหมายหน้าที่การทำงาน โดยตำรวจสอบสวนกลางเป็นฝ่ายสนับสนุนตำรวจท้องที่ ในการสืบสวนคดีฆ่า สส.กอบกุลฯ ผู้เล่าได้รับมอบหมายให้ไปศึกษาประวัติของผู้ตายตามประเด็นว่ามาจากสาเหตุเรื่องใด เช่น ธุรกิจการทำตลาด หรือเรื่องน้องชายลงสมัคร สว. หรือเรื่องรับเหมา ผู้ตายเดินทางมาจากวัดเขา ผู้บังคับบัญชาให้วิเคราะห์ก่อนว่าตรงบริเวณนั้นมีใครใช้โทรศัพท์มือถือระบบ DTAC หมายเลขใดบ้าง จากการตรวจสอบพบว่ามีผู้ใช้ชื่อเปี้ยก ต่อมาเขากินยาตาย ทำให้การเชื่อมโยงไปถึงผู้อื่นมีปัญหาอุปสรรค ทีมสืบสวนได้เริ่มวิเคราะห์หาว่ามีการจัดหาปืนเอามาจากจังหวัดเพชรบุรี ปืนชุดนี้เอามาเก็บไว้ จึงตัดสินใจเรียกตัวผู้ต้องสงสัยมานั่งสอบสวน เบื้องต้นรับสารภาพทั้งหมด แต่พอไปถึงอัยการ ศาล ปฏิเสธทั้งหมด ทีมสืบสวนใช้วิธีการวิเคราะห์หาตัวคนร้ายว่าถ้าจะไปยิงคน ปืนที่ใช้ยิงน่าจะตอมไปซ่อมยิงก่อนเพื่อป้องกันความผิดพลาด ปลอกกระสุนผู้ต้องหาเอาไปทิ้งในคุน้ำตื้น ๆ รวบรวมขึ้นมาได้ 4 ปลอก นำไปส่งกองพิสูจน์หลักฐาน ผลตรวจปรากฏว่าเป็นปลอกที่ตรงกับปืน 2 กระบอกนั้น ต่อมาจึงรีบเข้าทำการตรวจค้นและพบปลอกกระสุนปืนที่นำไปซ่อมยิงด้วย แม้จะมีการปรับพื้นดินเพื่อกลบเกลื่อนเจ้าหน้าที่ แต่ก็สามารถตรวจค้นพบหลักฐานได้ ศาลตัดสินให้ลงโทษประหารชีวิต ฯ (ศาลอาญารัชดา อ่านคำพิพากษาในคดีที่ พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา 6 เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายอนันต์ศักดิ์หรือตาย ศรีสวัสดิ์ อดีตสมาชิกสภาเทศบาลจังหวัดราชบุรี กับพวกรวม 3 คนเป็นจำเลยในความผิดฐานร่วมกันฆ่าและพยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้	ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์หลักฐาน ในคดีของ ส.ส.กอบกุลฯ ในครั้งนี้ ประกอบออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการสืบสวนติดตามหาผู้กระทำผิด ส่วนที่ 2 สื่อมวลชนและประชาชนติดตามและให้ความสนใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประกอบกับผู้เสียชีวิตเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง ส่วนที่ 3 เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ผู้กระทำผิดมีหลายคน และทั้งพยานหลักฐานไว้ในที่เกิดเหตุจำนวนมาก พยานหลักฐานชิ้นสำคัญคือ ปลอกกระสุนปืนที่ตกในที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นปืนที่ตรงกับที่ผู้กระทำผิดครอบครอง และมีการซ่อมยิงปืนในบริเวณใกล้เคียงกันและนำปลอกกระสุนปืนไปทิ้งในคลองน้ำตื้น เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสืบสวนจนทราบชัดเจนว่าเป็นปลอกกระสุนแบบเดียวกันกับที่ตกในที่เกิดเหตุและที่ผู้กระทำผิดครอบครองอยู่

ตารางที่ 3.15 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.มานะ เผาะช่วย

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนมาเป็นเวลา 28 ปี กล่าวถึงการทำงานสอบสวนว่า “งานสอบสวนเป็นงานที่เหนื่อยยาก ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ไม่ชอบทำงานด้านนี้” ที่สำคัญการทำหน้าที่พนักงานสอบสวนต้องมีฝีมือที่ทำให้การเห็นข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยมีรายละเอียดข้อเท็จจริงในคดีและควรศึกษาเกี่ยวกับ reconstruction case study เนื่องจากการที่ผู้พิพากษาจะตัดสินให้ใครผิด ต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน ผู้เล่าได้เล่าถึงคดีเมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2552 พบศพหญิงไทย ถูกยิงตายที่ลาดหลุมแก้ว จว.ปทุมธานี จากการชันสูตรพลิกศพว่าตายเพราะเหตุใด ตายเมื่อใด ไม่มีเอกสารใด ต่อมาเมื่อ 12 ต.ค. 2552 เวลาประมาณ 06.00 น. พบศพถูกฆ่าแหว่งที่พื้นที่ สน.ตลิ่งชัน อยู่ในถุงขยะสีดำ เปิดออกมาเป็นชิ้นส่วนหัวขาด จับมาประติดประต่อกันเป็นรูปเด็ก ไม่มีหลักฐานอื่นระบุว่าใครเป็นผู้ล่ำนำมาเชื่อมโยงกับศพผู้หญิงโดยสงสัยว่าต้องเชื่อมโยงกันอย่างแน่นนอน ทีมสืบสวนเข้าถึงข้อมูลได้ทันที เนื่องจากการทำงานเป็นทีม จากการหาข่าวทำให้ทราบว่าผู้ตายเป็นใคร จนนำไปสู่การสืบสวนหาตัวฆาตกร โดยหญิงผู้ตายเดินทางมาจากญี่ปุ่น เด็กชายโซมิพ่อเป็นญี่ปุ่น มีลูกสาวอีกคนคือน้องมันท์ โดยผู้ต้องหาเอารถแท็กซี่มารับที่สุวรรณภูมิ บ้านอยู่แถวบางบัวทอง เด็กสองคนหลับ ผู้ตายเถียงกับผู้ต้องหาที่เป็นคนขับรถ เขามีปืนอยู่แล้ว และเป็นคนชอบยิงปืน เมื่อยิงผู้หญิงตายในรถแท็กซี่ เด็กชายโซติดันขึ้นมาร้องให้ จึงถูกยิงที่ปาก เด็กหญิงมันท์แก้มตาย ต่อจากนั้นผู้ต้องหานำเด็กชายโซมาหันศพในห้องน้ำแล้วใส่ถุงดำนำไปทิ้ง มีการเชื่อมโยง 3 ท้องที่ ผู้ต้องหามอบตัวและสารภาพ ผู้เล่าสอบสวนคดีนี้เอง คดีในลักษณะนี้ต้องดูแรงจูงใจว่ามีมูลเหตุอย่างไร เช่น โกรธเคือง หรือเพศ มูลเหตุจูงใจที่ทำให้ประกอบอาชญากรรม เช่นนี้ต้องตรวจสอบให้ชัดเจน	1. การทำงานเป็นทีมของเจ้าหน้าที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรม 2. คดีฆาตกรรมที่ก่อเหตุแบบสะเทือนขวัญหรือผิดปกติ ควรสอบสวนให้ทราบถึงมูลเหตุจูงใจของผู้ต้องหาให้ปรากฏ เพื่อจะได้สอดคล้องกับลักษณะความผิดที่กระทำ

ตารางที่ 3.16 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ธีรเดช ธรรมสุธีร์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนได้เล่าด้วยการแสดงภาพประกอบคดีไปไต่คดีทำคดีกรรมไต่หน้า แล้วต่อมาผู้เสียหายถูกยิงเสียชีวิต เรื่องเกิดขึ้นจากผู้เสียหายคือผู้ตายโทรศัพท์แจ้งกองปราบขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจคุ้มครองเนื่องจากสงสัยว่าถูกสะกดรอยตาม แต่โทรศัพท์ที่ใช้โทรแจ้งเป็นระบบเติมเงิน เมื่อถึงวันนัดหมายก็ถูกยิงเสียชีวิตประมาณ 3 พุ่ม ต่อหน้าลูกชายและลูกสาว ก่อนเสียชีวิตเคยไปร้องเรียนที่สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าได้รับการไต่หน้าแล้วเสียโฉม ผู้ตายได้โทรศัพท์หาผู้เล่าเพราะเคยเป็นพยานในคดีฟ้องร้องนายแพทย์เจ้าของคลินิก คดีนี้นายบุญลือรุ่งเรือง เป็นพยานปากเอกและถูกยิงเสียชีวิตเช่นกัน การสอบสวนคดีนี้ มีปิ่นรับจ้างยังมีพยาน 2 ปากคือผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์ มีการชี้ภาพ เริ่มจากคนในครอบครัวนายแพทย์ผู้ถูกกล่าวหา และพี่น้องชายของนายแพทย์ โดยดำเนินการตามขั้นตอนชี้ตัวในการสืบสวน อุปสรรคของการทำคดี 1. คดีนี้เป็นคดีฆาตกรรม การเบิกพยานยากลำบาก เมื่อมาเป็นพยานก็กลับคำให้การ การดูแลพยานไม่ทั่วถึง เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนต้องมีการซักซ้อมก่อนขึ้นศาล ตำรวจชุดที่จับกุมกับชุดที่สอบสวนไม่ได้มาซักซ้อมกันก่อน ทำให้เกิดความขัดแย้งกันในสำนวนการสอบสวนและเป็นสาเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ 2. เรื่องอำนาจขององค์การโทรศัพท์ ไม่สามารถใช้อ้างอิงในชั้นศาลได้ พนักงานสืบสวนทั้งหมดไม่สามารถนำไปใช้ได้ 2 คดีนี้ยกฟ้องทั้งคู่	1. ปัญหาอุปสรรคในการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน คือการเบิกความของพยาน ซึ่งเป็นเรื่องยากลำบาก เมื่อมาเป็นพยานศาลก็กลับคำให้การ เนื่องจากการดูแลพยานไม่ทั่วถึง ดังนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นศาล ตำรวจชุดที่จับกุมกับชุดที่สอบสวนต้องมาซักซ้อมกันก่อนขึ้นเบิกความในชั้นศาล 2. เรื่องอำนาจขององค์การโทรศัพท์ พนักงานสืบสวนไม่สามารถนำไปใช้อ้างอิงในชั้นศาลได้

ตารางที่ 3.17 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ดร.สฤทธ์ สืบพงษ์ศิริ

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นอาจารย์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุมาก่อน ได้ยกตัวอย่าง “คดีฆาตบาตำรวจยี่มา” มาวิเคราะห์ คดีนี้ศาลยกฟ้องเนื่องจากมีเหตุควรสงสัย จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย การสืบสวนมุ่งสืบสวนจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และวัตถุพยานคือภาพสถานที่เกิดเหตุ เมื่อผู้เล่าได้รับแจ้งเหตุ จึงได้เดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ พยานวัตถุในคดีนี้คือภาพถ่ายในสถานที่เกิดเหตุ การเก็บหลักฐานในที่เกิดเหตุ เก็บได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากกว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะไปถึงก็มีบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ช่างภาพ นักข่าว มูลนิธิ เข้าไปในที่เกิดเหตุ และเจ้าของสถานที่ไม่ค่อยยอมเปิดไฟ ในที่เกิดเหตุมีร่องรอยการต่อสู้ มีการเคลื่อนย้ายศพ กองเลือดพบห่างจากศพ มีเศษเสื้อ กระดุม ปลอกกระสุนปืน และพบลูกกระสุนอยู่ในกระโหลกของผู้ตาย เป็นการยิงประชิดติดผิวหนัง ประเด็นสำคัญในเรื่องนี้คือแพทย์ที่ชันสูตรศพกับแพทย์ผู้ผ่าศพเป็นคนละคนกัน และระบุว่าเป็นการกดปืนยิง แต่จากการสืบพยานปรากฏว่าพยานยืนยันว่าผู้ต้องหาหนีห่างจากที่เกิดเหตุประมาณ 3 เมตร ซึ่งทำให้เป็นประเด็นข้อสงสัยทางคดี ดังนั้น ผู้เล่าขอเสนอปัญหาจากคดีดังกล่าวที่อาจทำให้เกิดความบกพร่องในการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐาน จนเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ ดังนี้ 1. ปัญหาเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เนื่องจากหากเป็นคดีใหญ่ เป็นที่สนใจของนักข่าว กว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะเดินทางไปถึง ก็มีบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ ทำให้เกิดการทำลายพยานหลักฐานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์	1. ปัญหาเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ กว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะไปถึงก็มีบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุ ทำให้เกิดการทำลายพยานหลักฐานโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 2. ปัญหาเรื่องแพทย์นิติเวชที่ไปชันสูตรพลิกศพตอนเกิดเหตุกับแพทย์ผู้ผ่าศพเป็นคนละคนกัน แพทย์ผู้ผ่าศพรายงานว่าเป็นการยิงระยะประชิดซึ่งเป็นการกดปืนยิง แต่เมื่อไปสืบพยานบุคคลในที่เกิดเหตุ พบว่าผู้ต้องหาหนีอยู่ในระยะห่างประมาณ 3 เมตร ซึ่งพยานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานบุคคลในที่เกิดเหตุให้การไม่สอดคล้องกัน 3. การให้อ่านาจนพนักงานสอบสวนมากเกินไปในการใช้ดุลพินิจในการเลือกพยานหลักฐานที่จะนำเข้าสู่สำนวนการสอบสวน 4. ปัญหาเรื่องการขาดฐานข้อมูลประวัติการจดทะเบียนอาวุธปืน

ตารางที่ 3.17 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.ดร.สฤณี สืบพงษ์ศิริ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
2. การให้อำนาจพนักงานสอบสวนมากเกินไปในการใช้ดุลพินิจในการเลือกพยานหลักฐานที่จะนำเข้าสู่สำนวนการสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวที่จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะนำพยานหลักฐานใดบ้างเข้าสู่สำนวนการสอบสวน ซึ่งบางครั้งอาจทำให้พยานหลักฐานที่สำคัญถูกละเลยโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ 3. ปัญหาเรื่องการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน ทางตำรวจไม่มีประวัติการจดทะเบียนอาวุธปืน ปืนชนิดนี้มี 4 กระบอกในครอบครัวยุต้องหา ตรวจยึดเพื่อตรวจสอบได้เพียง 2 กระบอก อีก 2 กระบอกแจ้งว่าหาย ทางตำรวจมีจุดอ่อนเรื่องงบประมาณ ไม่มีใครออกค่ากระสุนในการซ้อมยิง และระยะเวลาการเก็บเมาปืน เกิน 6 ชั่วโมง ก็ไม่สามารถตรวจ ดังนั้น เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี หลังจากจับตัวได้แล้วเกินกว่า 6 ชั่วโมง ก็ไม่สามารถตรวจพบเมาปืนที่มีมือได้ 4. ปัญหาเรื่องการให้การของพยานบุคคล คดีนี้ประจักษ์พยานให้การเพี้ยนไปหมด รูปคดีมีช่องโหว่มาก พยานบางคนยืนยันว่าเห็นเหตุการณ์ในชั้นสอบสวน แต่เมื่อขึ้นศาลก็กำกวม ให้การว่า “เห็นกำอะไรไว้ ยกมือขึ้น วาดมือลง แล้วดาบยืมก็ล้มลง” ศาลจึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย 5. ปัญหาการขาดการประสานงานและการวางแผนการทำงานที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่าง 4 ฝ่าย คือ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน แพทย์นิติเวช และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ไม่ได้ทำงานในลักษณะการบูรณาการร่วมกันเป็นทีมงาน	5. ปัญหาการขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่าง 4 ฝ่าย คือ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน แพทย์นิติเวช และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน

ตารางที่ 3.18 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายสุรัชย์ วรเนติโพธิ์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นอัยการ ได้เล่าคดีจำวนฆ่าที่ตอนเมือง เป็นเรื่องน้องชายมีพี่สาวไปทำงานที่ญี่ปุ่น น้องเอาเงินไปฝากสหกรณ์ พี่สาวกลับมาไปจ้างนักมวยฆ่า การใช้หลักฐานในเรื่องโทรศัพท์ ตำรวจขอเบอร์โทรศัพท์จากองค์การโทรศัพท์ อัยการนำสืบให้ศาลเห็นว่ามี การติดต่อระหว่างผู้จ้างและมือปืนหลายครั้งเพียงใด ประกอบกับพยานที่เป็นผู้หญิงซึ่งเป็นพยานของน้องชายระบุว่าเห็นผู้ตายยกมือไหว้ แต่ผู้ต้องหาทั้งเจ็ดยังไม่ยอมให้การ ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต เนื่องจากความสามารถในการนำสืบพยานหลักฐานโดยปราศจากข้อสงสัยของฝ่ายโจทก์ การรวบรวมพยานหลักฐานของตำรวจในคดีอุกฉกรรจ์ ฆ่าข่มขืน รัมโหม หากพนักงานสอบสวนไม่ทำแผนที่เกิดเหตุ ไม่รวบรวมวัตถุพยานประเภท DNA น้ำอสุจิ เมื่ออัยการสั่งสอบเพิ่ม ก็ยังไม่ยอมดำเนินการ พยานหลักฐานเหล่านี้จะหายไปโดยสภาพ ดังนั้นพนักงานสอบสวนต้องไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และจะต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ใช่จะอ้างในเรื่องอำนาจหรือการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนเพียงอย่างเดียว อีกคดีหนึ่งกล่าวถึงเรื่องแสงในเวลากลางคืน ผู้เสียหายถูกแทง ในขณะที่เบิกความพยานเขาจำไม่ได้ว่าคนร้ายใส่เสื้อสีดำ สีแดง หรือสีเหลือง พยานเห็นว่าคนแทงเดินหายเข้าไปในร้านอาหาร ภายหลังจับตัวคนร้ายมาได้แล้วทำการสอบสวนเขาให้การปฏิเสธ คดีนี้พยานจำสีเสื้อไม่ได้ แต่อยู่ที่พนักงานสอบสวนที่จะตามคดี กรณีนี้พนักงานสอบสวนต้องสอบให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนว่าหลังจากที่ได้รับแจ้งเหตุแล้ว เขาได้สอบถามคำเพิ่มเติมจากคนในร้านหรือไม่ว่าคนร้ายใส่เสื้อสีอะไร ผู้เล่ากล่าวว่าต้องการให้มีการอบรมพนักงานสอบสวนให้การทำงานเป็นรูปแบบเดียวกัน	1. คดีที่ประสบผลสำเร็จและศาลสั่งลงโทษนั้นจะต้องมีการนำสืบพยานจนปราศจากข้อสงสัย 2. คดีที่เป็นเหตุอุกฉกรรจ์ เช่น ฆ่าข่มขืน หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับการโหมโรง พนักงานสอบสวนจะต้องตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทำแผนที่ และรวบรวม DNA เพราะหากมาเก็บภายหลังหลักฐานเหล่านี้อาจจะสูญหายไปหมด 3. ต้องระมัดระวังผู้ที่เป็นพยานเท็จหรือพยานรับจ้างเพราะมีโทษจำคุกเพียง 6 เดือน แต่หากจำเลยหลุดคดี พยานเหล่านี้จะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า 4. ศาสนาพุทธ มีข้อห้ามไม่ให้มีการฆ่าเพื่อขึ้นสูตรพลิกศพ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมักไม่ได้รับความร่วมมือจากญาติในการชันสูตรพลิกศพ

ตารางที่ 3.18 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายสุรัชย์ วรเนติโพธิ์ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
อีกคดีเป็นคดีเด็กตึกกัน ผู้ตายถูกยิงเข้าท้องทะเล ในใบแพทย์ลงสาเหตุการตายว่าเส้นเลือดใหญ่ตรงขาหนีบฉีกขาดเลือดไหลไม่หยุด หมายจำเลยคัดค้าน จึงต้องเรียกแพทย์มาเป็นพยาน ผู้เล่าเรียกแพทย์มาเบิกความเป็นพยาน แพทย์อธิบายว่ากระสุนที่เข้าหน้าท้องผ่ามาเป็นพยานหลักฐานไม่ได้ เพราะประเพณีอิสลามเขาไม่ยอม เลือดจะไปออกที่ขาหนีบ จนจำเลยยอมรับในศาล ศาลก็พิพากษาลงโทษจำเลยไป สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้ศาลยกฟ้องคือพยานบุคคล ที่ถือเป็นประจักษ์พยานที่สำคัญในคดีกลับคำให้การในชั้นศาล โดยเฉพาะการเป็นพยานที่เห็นเหตุการณ์ในคดีที่จะต้องมียัตราโทษสูง เนื่องจากการให้การเท็จเป็นคดีที่มีอัตราโทษต่ำ อาจทำให้เกิดการจำงเพื่อให้กลับคำให้การได้ คนรับจำงได้รับเงินจากจำเลย โดยเขายอมติดคุกเพียง 6 เดือน	

ตารางที่ 3.19 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายอำพล บุญประการ

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นผู้พิพากษา กล่าวว่าทุกสำนวนต้องมีความละเอียด บางคดีที่ส่งสัยพยานบุคคล การรวบรวมพยานหลักฐานให้มาแค่ไหนศาลก็พิจารณาได้เพียงเท่านั้น บางครั้งเวลามาเบิกความพบข้อบกพร่องในการสอบสวนของตำรวจ ผู้เล่าจะเรียกมาซักถามบางสิ่งบางอย่างเพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องในครั้งต่อไป การทำหน้าที่ด้านพิสูจน์หลักฐานเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากเมื่อเวลาผ่านไป สถานที่เกิดเหตุนั้นก็หาหลักฐานไม่ได้ สำหรับกรณีคนขับรถต้องระวังเรื่องไฟ เช่น เรื่องการส่องไฟที่มีสี การสะท้อนไฟไม่เหมือนกัน ใส่เสื้อสีดำ ไฟสะท้อนคนนั่งใกล้อาจจะเห็นว่าคนร้ายใส่เสื้อสีแดง เพราะสปอร์ตไลท์ส่อง เมื่อคนวิ่งออกไปก็เป็นเสื้อสีดำ เมื่อเข้าเบิกความพยานคนหนึ่งบอกสีแดง แต่อีกคนหนึ่งบอกสีดำ ผู้พิพากษาที่ไม่มีความรู้เรื่องนี้ก็ต้องถือเป็นข้อสงสัย สำหรับการรับสารภาพในชั้นสอบสวนของผู้ต้องหา ผู้เล่าแนะนำให้พนักงานสอบสวนตามตัวพ่อแม่หรือสามี ภรรยาหรือญาติของผู้ต้องหาให้มาฟังการสอบสวนด้วย และให้ลงนามกำกับไว้ด้วย พยายามใส่เรื่องส่วนตัวหรือคำพูดของผู้ต้องหาให้มากตามที่เขาพูด เพื่อให้เกิดความชัดเจน เพราะส่วนใหญ่เมื่อขึ้นศาลผู้ต้องหา มักจะบอกกับศาลว่าอยู่ ๆ พนักงานสอบสวนก็เปิดตัวมาจากห้องขังและให้เซ็นชื่อ จึงทำให้เกิดเป็นประเด็นข้อสงสัย ในส่วนหลักฐานรายนี้นมือ ลายนี้นมือแฝงบ่งบอกเอกลักษณ์อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความสนใจในเรื่องของลายนิ้วมือในสถานที่เกิดเหตุด้วย ผู้เล่าเสนอแนะเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าไม่ควรอาศัยการพูดอย่างเดียว คนแต่ละคนถ่ายทอดออกมาไม่เหมือนกัน เมื่อมาเบิกความให้ทำเป็นผังงาน (Flowchart) คือแผนภาพ	1. การสะท้อนของแสงในเวลากลางคืนอาจทำให้คนมองเห็นสีแตกต่างกันศาลจะต้องมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วย 2. การตรวจที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนต้องมีความละเอียดรอบคอบซึ่งบางกรณีอาจจะมีการต่อเติมหรือกระทำการบางอย่างเพื่ออำพรางตาเจ้าหน้าที่ไว้เช่นการโบกปูนซีเมนต์ทับไว้หรือการซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุดเพื่อปิดบังสภาพที่เกิดเหตุเดิม 3. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความสนใจในเรื่องของลายนิ้วมือในสถานที่เกิดเหตุ และหลักการเกี่ยวกับช่วงของการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) 4. เมื่อต้องเข้าเบิกความเป็นพยานในชั้นศาล เจ้าหน้าที่ตำรวจควรทำเป็นผังงาน (Flowchart) ให้ศาลเห็นภาพของขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนคดีที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 3.19 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายอำพล บุญประการ (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
แสดงลำดับขั้นตอนการทำงาน) ออกมาเลย ให้ศาลเห็นภาพมากที่สุด การสืบสวนเกี่ยวกับการเชื่อมโยงทางโทรศัพท์ ต้องระบุว่าใครเป็นคนใช้ ตัวสัญญาณแสดงให้เห็นว่าเขาโทรศัพท์ไปในโซนใด ทำแผนที่ในภูมิลักษณ์ในโซนบ้าน เขาก็ใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ตัวอย่างคดี พ.ต.ท.ศักดิ์ดา ฯ ล่วงละเมิดทางเพศเด็กหญิง แล้วมีการโทรศัพท์ไปข่มขู่ ตำรวจพยายามสืบพยาน ตอนเบิกความเด็กกลัวจึงไปอยู่ที่มูลนิธิปิวิณา ผู้ต้องหาให้เด็กเขียนคำให้การว่าตัวเด็กเป็นผู้หญิงหากิน โดนค่าว่ากะหรี่เลยใส่ความผู้ต้องหา คดีนี้ศาลฎีกาลงโทษจำคุกผู้ต้องหา สำหรับการโทรศัพท์ข่มขู่พยานใช้เป็นหลักฐาน โดยขอสืบพยานล่วงหน้าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนต่างด้าว บางคดีแม้มีการปรับพื้นที่แล้ว ขอให้ดูเนื้อดิน ถ้าเป็นดินเดียวกันก็เชื่อมโยงกันได้ ตัวอย่างคดีของภวานาพุทโธ นำเด็กชาวเขามาล่วงละเมิดทางเพศ ก่อนตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุพื้นที่ได้ปรับเปลี่ยนไปหมดแล้ว ตรงตำแหน่งก๊อกน้ำ พนักงานสอบสวนชุดป่วนตรงห้องน้ำไปตรวจพิสูจน์ว่าเนื้อปูนเก่าและใหม่ไม่เหมือนกัน นิติวิทยาศาสตร์ต้องดูช่วงของการครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ผลของนิติวิทยาศาสตร์มีเหตุผลที่ตอบได้ ถึงแม้นายชัคค่านก็ไม่เสียหายต่อรูปคดี ในระยะหลังทนายความย้อนกลับมาถามถึงเครื่องมือและการเก็บหลักฐานในที่เกิดเหตุ เช่น เก็บเลือด 4 c.c. ทำไมเหลือเพียง 3 c.c. อีก 1 c.c. หายไปไหน? ไปหยอดในที่เกิดเหตุหรือไม่ เวลาทนายชัคถามจะตั้งข้อสงสัยให้ศาลสงสัยด้วย ดังนั้นในการเก็บพยานหลักฐานต้องรอบคอบ เมื่อคดีถึงชั้นศาลจะส่งผลในเรื่องน้ำหนักของพยานหลักฐานเหล่านั้นด้วย	

ตารางที่ 3.20 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ ดร.ต่อศักดิ์ บุณเรืองโรจน์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นอัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด ให้ข้อคิดเห็นว่า การพัฒนาประสิทธิภาพของการเก็บวัตถุพยาน ผู้มีหน้าที่หลักคือพนักงานสอบสวน “การทำงานด้านพิสูจน์หลักฐานที่ดีต้องพูดคุยกัน ไม่มีใครเก่งกว่าใคร” ผู้ตรวจพิสูจน์ไม่รู้ข้อมูล เพราะเขาตรวจตามเครื่องมือ แต่ข้อมูลประกอบอื่น ๆ ไม่มี จึงต้องมีการติดต่อสื่อสารกัน ถ้ามีข้อมูลจากพนักงานสอบสวนจะช่วยให้ได้มาก จึงขอให้พูดคุยปรึกษาหารือกัน ผู้เล่ามีประเด็นเล่าใน 3 ประเด็น ดังนี้ 1. ความจริงกฎหมายระบุว่า “ถ้ามีเหตุสงสัยให้ยกฟ้อง” ตามหลักกฎหมายศาลจะเชื่อประจักษ์พยาน แต่แนวโน้มของศาลในปัจจุบัน ศาลน่าจะรับฟังพยานแวดล้อมมากขึ้น บางครั้งพยานแวดล้อมก่อนเกิดเหตุจะมีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง หลังเกิดเหตุอีกอย่างหนึ่ง ตัวอย่างการพิจารณาคดีในชั้นศาลที่รับฟังพยานแวดล้อมมากขึ้น เช่น คดีฆาตกรรมหมอผีสมุทรฯ เป็นแนวทางให้ผู้พิพากษาฟังพยานแวดล้อมมากขึ้น 2. ผู้เล่าเห็นว่าควรมีการพัฒนาการทำงานในลักษณะทีมงานหรือคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่สืบสวนสอบสวน และพิสูจน์หลักฐาน 3. เรื่องของพยานบุคคลที่จะมาเบิกความในชั้นศาล ควรใช้คำให้การในชั้นสอบสวนยืนยัน ถ้าพยานตอนต้นเต็มใจให้การ แต่ตอนหลังไม่แน่ใจ เราควรใช้สิทธิสืบพยานล่วงหน้า	1. การทำงานพิสูจน์หลักฐานที่ดีต้องปรึกษาหารือกันและในปัจจุบันศาลรับฟังพยานแวดล้อมมากขึ้น เช่น คดีหมอผีสมุทรฯ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจควรพยายามหาสาเหตุหรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดให้ได้ว่าเกิดจากอะไร เช่น มีการทะเลาะวิวาท หรือหึงหวง ประสงค์ต่อทรัพย์สิน ฯลฯ เพื่อจะได้ช่วยสนับสนุนการกระทำ ความผิดของผู้ต้องหาได้ และจะทำให้พยานหลักฐานอื่น ๆ มีน้ำหนักมากขึ้น 2. หากในเบื้องต้นพยานเต็มใจให้การ ตอนหลังไม่แน่ใจว่าจะให้การหรือไม่ ควรจะใช้สิทธิสืบพยานล่วงหน้า

ตารางที่ 3.21 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.สุวัฒน์ เขยชิด

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นรองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี ได้สอบถามนายอำพล บุญประภากร ผู้พิพากษา ฯ ผู้เข้าประชุมเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานประเภทเครื่องจับเท็จว่าศาลรับฟังหรือไม่ อย่างไร ซึ่งท่านผู้พิพากษาตอบว่า “ให้น้ำหนักไม่เท่ากับพยานหลักฐานประเภทลายนิ้วมือ หรือ DNA” ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่แน่นอนกว่า การใช้เครื่องจับเท็จ เช่น คดีนายเสริม สาครราษฎร์ ไม่ว่าจะ Positive หรือ Negative อาจใช้ไม่ได้ในคดีของศาลบางแห่ง หรือกรณีการฆ่าคนตายพนักงานสอบสวนไม่มีหลักฐานอื่น แต่น่าสงสัยว่าบุคคลนี้เป็นผู้กระทำผิด จึงนำเข้าตรวจโดยใช้เครื่องจับเท็จ ถึงแม้ผลตรวจจะเป็น Positive (สงสัยว่าเขาโกหก) ศาลฎีกาให้ความเห็นว่าไม่สามารถรับฟังได้ ผู้เล่ากล่าวว่าปัญหาในจังหวัดราชบุรีมีทั้งหมด 16 สถานี ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายพิสูจน์หลักฐานเข้ามาช่วยในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน หากพยานหลักฐานมีไม่เพียงพอ มีเฉพาะคำรับสารภาพของผู้ต้องหาไม่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ หากผู้ต้องหานั้นไปปฏิเสธในชั้นศาล ทำให้คดีถูกศาลยกฟ้องได้ ผู้เล่าได้เล่าเรื่องคดีที่น่าสนใจ เพื่อเป็นข้อพึงระวังให้กับพนักงานสอบสวนเกี่ยวกับผลของการตรวจเขม่าปืน ดังนี้ “นายดาบตำรวจ ชิต ทองชิต” ตำรวจทางหลวงถูกยิงเสียชีวิตที่ปากท่อ จว.ราชบุรี เขามีอาชีพตัดไม้ไผ่ขาย มีลูกจ้างสามภรรยา 2 คน วันเกิดเหตุให้ช่างไฟมาต่อไฟที่เรือนข้างบ้าน เขาเอาเสาเหล็กไปชนไม้ไผ่ และถูกคนร้ายยิง .22 เข้าศีรษะนัดเดียว ทำให้เสียชีวิต ช่างไฟช่วยหิ้วร่างด้านเท้า ลูกจ้างสามภรรยาดำเนินศพส่งโรงพยาบาล ตำรวจเก็บลายนิ้วมือทั้ง 3 คนส่งพิสูจน์ ตอนนั้นผู้ตายอยู่ในกลุ่มของนายวีระ สมความคิด มีการเร่งรัดผลการตรวจเขม่าปืน ปรากฏว่าได้รับผลการตรวจภายใน 2 วัน ต่อมา พบว่ามีส่วนประกอบของเขม่าปืนที่มือของช่างไฟ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงสงสัยว่าช่างไฟเป็นคนยิง ผู้เล่าเกิดความสงสัยว่าไม่มี	1. กรณีเครื่องจับเท็จ ศาลให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานน้อยกว่าพยานหลักฐานประเภทลายนิ้วมือ หรือ DNA 2. เจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีความรู้เกี่ยวกับวัตถุพยานบางชนิดเป็นพิเศษ เช่น เทปพันสายไฟ หรือสายไฟ เนื่องจากวัสดุเหล่านี้มีส่วนผสมของธาตุแบเรียม เช่นเดียวกับเขม่าปืน ดังนั้นการตรวจพบธาตุแบเรียมที่มือของช่างไฟที่อยู่ในที่เกิดเหตุ จึงไม่ใช่เรื่องผิดปกติ หรือแสดงว่าเขาผ่านการยิงปืนมา 3. ควรจะมีการรวบรวมคดีที่ศาลยกฟ้องมาทำเป็นตำราให้นักเรียนนายร้อยได้ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนออกไปปฏิบัติหน้าที่จริง

ตารางที่ 3.21 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.สุวัฒน์ เขยชิด

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
มูลเหตุจูงใจในการยิงครั้งนี้ เขายิงเพื่ออะไร ช่างไฟมีสาเหตุโกรธเคืองเรื่องอะไรกับดาบทองชิตา? เมื่อนำตัวมาซักถามเขาปฏิเสธตลอด แต่เมื่อกดดันหนักเข้าเขายอมรับว่ายิงแล้วเอาปืนไปทิ้ง พาไปที่ทิ้งปืน แต่ค้นหาปืนก็ไม่พบ ผู้เล่าสงสัยว่าทำไมจึงรับสารภาพ เขาบอกว่า “ก็เจอเขม่าปืนในมือผม ผมก็ต้องรับสารภาพ” ในวันนั้นเขาจะไปตัดสายไฟและผ้าเทป ทางตำรวจก็ไม่ทราบมาก่อนว่าสายไฟมีส่วนประกอบของธาตุบางตัวเหมือนเขม่าปืน เมื่อลองเอาผ้าเทปและสายไฟไปตรวจก็พบสาร ตัวนี้เหมือนกัน ในคดีนี้ถ้าคนถูกจับไม่ได้ทำผิด เราจะทำบาป ผู้เล่าจึงต้องการประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนและสอบสวนทราบในเรื่องดังกล่าวนี้ด้วย และต้องการให้มีการวิจัยต่อไปว่า นอกจากผ้าเทปและสายไฟแล้ว ยังมีวัสดุอื่น ๆ ที่มีส่วนประกอบของสารตัวนี้อีกหรือไม่” ก่อนเข้าร่วมประชุม ผู้เล่าได้ลองเอาคดีที่ศาลยกฟ้องมาตรวจสอบ แต่ไม่มีรายละเอียดว่าศาลยกฟ้องเพราะเหตุใด? เมื่อศาลยกฟ้องและแจ้งผลคดีกลับมาให้พนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนจะไม่มีเวลาสนใจศึกษาหรือวิเคราะห์คดีเหล่านี้ว่าศาลยกฟ้องเพราะสาเหตุใด เนื่องจากมีปริมาณงานมากจนล้นมืออยู่แล้ว ผู้เล่าจึงเสนอแนะว่า “เราควรจรรวบรวมคดีที่ยกฟ้องมาทำตำราให้นักเรียนนายร้อยตำรวจได้ศึกษาวิเคราะห์ว่าศาลยกฟ้องหรือลงโทษ? เพราะสาเหตุใด” ซึ่งเป็นจุดอ่อนของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะพนักงานสอบสวน เราควรรู้เพื่อหาทางแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ ไม่ให้เกิดขึ้น	

ตารางที่ 3.22 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วิสิทธิ์ ศิริสหวัดน์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ามีประสบการณ์ในการทำงานด้านตรวจสถานที่เกิดเหตุมานานพอสมควร พบว่า การที่จะทำให้งานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานหรือการพิสูจน์หลักฐานประสบความสำเร็จได้คือ “การคิดร่วมกัน” ปัญหาในการทำงานที่เกิดขึ้นในขณะนี้เกิดจากการที่ไม่ได้พูดคุยกัน แม้แต่ในหน่วยงานเดียวกันก็ไม่คุยกัน ใครก็คิดว่าตัวเองเก่ง ถ้ามาระดมสมองหรือพูดคุยกันจะดีขึ้นมาก ที่ผ่านมามีการทำงานด้านพิสูจน์หลักฐานเหมือนการทำงานแบบ “ปิดทองหลังพระ” พิสูจน์หลักฐานไม่ใช่งานที่เชื่อว่าทำได้ทุกเรื่อง แต่หน้าที่ตามกฎหมายคือเป็นผู้ที่ไปช่วยพนักงานสอบสวนร่วมงานกับพนักงานสอบสวนให้เขาทำหน้าที่เอาคนผิดมาลงโทษ ในอดีตเกรงกันว่าประชาชนจะรู้ข้อมูลในการตรวจจึงปกปิดข้อมูลทั้งหมด แม้ผู้บังคับบัญชาก็ไม่ให้รู้วิธีการเก็บหลักฐาน จริง ๆ แล้วการเก็บหลักฐานซ้ำ เช่น ไปถึงที่เกิดเหตุซ้ำยังไม่เสียหายเท่ากับไปถึงที่เกิดเหตุเร็ว แต่ทำลายหลักฐานถือว่าไม่มีประโยชน์ใดๆ เลย ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจเก็บวัตถุพยานจะต้องมีความละเอียดรอบคอบ และมีความรู้เรื่องห่วงโซ่ของการเก็บหลักฐานอย่างถูกต้อง โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการอบรม หรือประชุมร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานในแต่ละเขตพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการทำงาน พูดคุยเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการทำงาน และหาแนวทางในการพัฒนางานด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	การที่จะให้คดีประสบความสำเร็จได้คือการคิดร่วมกัน ดังนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องมีการประสานงานและพูดคุยกันให้มากขึ้น โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนกับเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์

ตารางที่ 3.23 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วิเชียร สุขศิริ

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ากล่าวถึงคดีฆาตกรรมที่สถานีตำรวจภูธรเมื่อนาน สมัยนั้นผู้เล่าทำหน้าที่สอบสวนและสืบสวนด้วย ได้รับแจ้งว่ามีกลุ่มบุคคลประมาณ 5-6 คน มาอยู่ที่หน้าที่ทำการแขวงทางจังหวัดน่าน ก็เข้าใจว่าจะต้องเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้เล่าและผู้ใต้บังคับบัญชาได้ไปซุ่มดูพฤติกรรม จากนั้นคนกลุ่มนี้ก็แยกย้ายกันไป มีกลุ่มหนึ่งไปเข้าโรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน ผู้เล่ามีความสนิทสนมกับทางโรงแรมอยู่แล้ว เพราะไปบ่อยเนื่องจากเป็นโรงแรมประจำจังหวัด จึงติดตามเข้าไปที่ห้องที่พบกล่องกระดกขนาดใหญ่ ตอนนั้นคาดว่าเป็นฝิ่น ผู้เล่าก็เดินเข้าไปประชิดตัวผู้ชายที่อยู่ในห้องชื่อนายประสิทธิ์ฯ นายประสิทธิ์ฯ บอกว่า “ฆ่าผมให้ตายเลย ตำรวจฆ่าผมให้ตายเลย” ผู้เล่าก็สงสัย เอามียันเขาไว้ไปถึงเตียงนอนของโรงแรม เขาพยายามแย่งปืนของผู้เล่า ลูกน้องก็เปิดกล่อง ปรากฏว่าพบศพขาดิดขึ้นมา เมื่อตรวจดูในหีบน้ำพบว่ามีการบดเลือด จากนั้นค้นตัวอีก พบสร้อยคอจึงถามนายประสิทธิ์ฯ เขาบอกว่าของหม่อมผู้ตาย และเขารับว่าเป็นคนฆ่า เนื่องจากหม่อมเป็นชู้กับภรรยาของเขา หม่อมเป็นคนเจ้าชู้ เป็นคนจัดเดินแบบในกรุงเทพฯ นายประสิทธิ์ฯ เป็นคนขับรถและจัดหญิงที่หม่อมต้องการให้ คราวนี้มีนางแบบคนหนึ่งนายประสิทธิ์ฯ ขอหม่อมเพื่อรับเป็นภรรยา ขอร้องให้หม่อมยุ่ง แต่ตอนหลังหม่อมกลับแอบไปมีความสัมพันธ์กับนางแบบคนนี้ซึ่งเป็นภรรยาของเขา นายประสิทธิ์ฯ ก็คาดคั้นถามหม่อมว่าเป็นชู้กับเมียเขาหรือไม่ หม่อมไม่ยอมรับ เขาจึงบันดาลโทสะแทงด้วยมีดปลอกผลไม้ ไป 30 กว่าแผล หลังจากนั้นไปซื้อกล่องซื้อหลอดต่าง ๆ เพื่อมัดศพเอาศพมัดเข้าไป ขณะที่นายประสิทธิ์ฯ กำลังจะลากกล่องไปฝัง ได้พบกับผู้เล่าซึ่งเป็นร้อยเวรคดีนี้ ไปสืบสวนและสอบสวนเอง จึงทำให้ถูกจับกุม	คดีที่พนักงานสอบสวนทำหน้าที่ทั้งสอบสวนและสืบสวนคดีเอง จะประสบผลสำเร็จค่อนข้างมาก เนื่องจากศาลจะเชื่อในการเบิกความประกอบคดี ในรายละเอียดเล็กๆ ของคดี ซึ่งคดีนี้ทั้งพนักงานสอบสวนและพนักงานสืบสวนเป็นบุคคลคนเดียวกัน จึงรู้ข้อมูลทั้งหมดในรายละเอียดต่างๆ ของคดี ทั้งพฤติกรรมของผู้ต้องสงสัย ตลอดจนรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ซึ่งทำให้คำให้การและพยานหลักฐานมีน้ำหนักในชั้นศาล

ตารางที่ 3.24 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.ณัฐนันท์ ประชุม

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็น ผู้กำกับกับฝ่ายสืบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 4 นำเสนอการแยกขาดของอำนาจการสอบสวนกับสืบสวน ปัจจุบันนี้ผู้เล่าเป็นเจ้าหน้าที่สืบสวนที่รับผิดชอบทั้งภาคคือ 12 จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดทางอาญา แต่ในอีกทางหนึ่งก็มีข้อจำกัดของเรื่องอำนาจทางกฎหมาย หลักฐานหลายชิ้นที่จะต้องขอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นธนาคาร หรือหลักฐานอื่น ๆ ซึ่งในตัวบทกฎหมายกำหนดไว้ต้องเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องขอหลักฐานนั้นมา การดำเนินการจึงควรที่จะทำให้ทันทั่วทั้งแต่ตรงนี้ถูกสกัดไว้ เช่น เมื่อจับกุมผู้ต้องหาคดีค้ายาบ้า ที่ถูกขยายผลมาจากการจับกุมเมื่อต้นเดือนมกราคม พร้อมยาบ้าสองแสนเม็ด ผู้ต้องหา 4 คน จับผู้ต้องหาได้ 2 คน 2 หนึ่งในสองคือนายพจน์ฯ ค้นตัวพบว่าเขาพกบัตร ATM เป็นของนางดอกไม้ฯ ซึ่งตรวจสอบว่าบัญชีนี้มีเงินเท่าไร และนอกจากบัญชีนี้มีบัญชีอื่นอีกหรือไม่ ? และมีใครบ้างที่เกี่ยวข้อง? เพื่อจะทำการยึดอายัดและจะดำเนินการในส่วนทรัพย์สินเขาต่อไป? เนื่องจากเขาถูกจับข้อหาจำหน่ายและนำเข้ายาเสพติด เรื่องนี้ก็จะสืบสวนได้ข้อมูลมาจะต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อขอข้อมูล เจ้าหน้าที่สืบสวนต้องมีความรอบรู้ เนื่องจากทุกวันนี้สังคมมีเรื่องของความทันสมัยด้านเทคโนโลยีมากขึ้น สิ่งที่เหมาะสมเครื่องประดับและมีความจำเป็นที่ต้องติดตัวคนทุกวันนี้คือโทรศัพท์ คนร้ายต้องใช้โทรศัพท์หรือนำไปเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด นักสืบหรือผู้ทำการสืบสวน ถ้าต้องการแกะรอยเง่ติดตามให้ได้เร็ว ตามจับตัวคนร้ายให้ได้ ต้องมีศักยภาพเรื่องนี้ เช่น คดีที่คนดังถูกยิง หากผู้บังคับบัญชาเร่งรัดคดี สิ่งที่จะตามจับมาได้อย่างรวดเร็ว คือ “การสืบสวนจากการใช้โทรศัพท์” เราต้องหาวิธีการประสานงานกับผู้ให้บริการที่อยู่ส่วนกลาง ต้องเอาใจ ได้ใจกัน ต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวทั้งสิ้น จึงจะได้ข้อมูลมา	1. ข้อจำกัดในเรื่องอำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนในการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นพยานหลักฐานสำคัญ เช่น ข้อมูลทางการเงิน หรือข้อมูลในการใช้โทรศัพท์ ซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวน และการสอบถามต้องทำเป็นหนังสือเท่านั้น ซึ่งทำให้งานด้านสืบสวนเกิดความล่าช้า ไม่ทันกับคดีที่เกิดขึ้น ปัจจุบันอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการโดยตรง ทำให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็วมากขึ้น 2. เวลาที่เกิดคดีใหญ่ ๆ ขึ้น ต้องการให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายมารวมกัน ในลักษณะเป็น War room แล้วแบ่งหน้าที่กันทำ เช่น คนที่หนึ่งดูเรื่องโทรศัพท์ คนที่สองดูเรื่องประกันสังคม คนที่สามดูเรื่องบัตร 30 บาท คนที่สี่ดูเรื่องทะเบียนรถ คนที่ห้าดูรถและใบขับขี่ และดูว่าคนร้ายมีญาติอยู่ที่ไหนบ้าง? หากในอนาคตได้รับการปรับปรุงการทำงานในลักษณะนี้ ก็จะได้มากและจะเพิ่มศักยภาพในการทำงานมากขึ้น

ตารางที่ 3.25 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายกิตติภูมิ บุญมี

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา กล่าวว่า สำหรับในเรื่องการออกหมายจับตามระเบียบของท่านประธานศาลฎีกาก็มีระเบียบออกมาว่า “ถ้ามีหลักฐานตามสมควร” อาจมีพยานยืนยันให้เห็นว่านายคนนี้เป็นคนร้ายก็ออกหมายจับได้ แต่ปัญหามีอยู่ว่าพอถึงขั้นพิจารณาโดยหลักของศาลเอง กลับคิดเห็นแตกต่างจากเดิม เนื่องจาก “การที่ศาลจะลงโทษใครก็ตาม ต้องได้หลักฐานชัดเจน ปราศจากข้อสงสัย” คำว่าปราศจากข้อสงสัย บางครั้งอาจจะสวนทางกับความจริง ซึ่งทางตัวผู้พิพากษาก็เชื่อโดยส่วนตัวว่าคนนี้ทำผิดแน่นอน แต่จากหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา บังเอิญมีเหตุให้สงสัย 2-3 ประเด็น โดยเหตุนี้ศาลก็ต้องยกฟ้องไป ผู้เล่ายกตัวอย่างคดีที่เพิ่งจะเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ เป็นคดีจำเลยถูกฟ้องในข้อหาข่มขืนกระทำชำเราในลักษณะโทรมหญิง โดยปกติคดีประเภทนี้ก็เป็นคดีที่ยากอยู่แล้ว คนที่รู้เห็นคือคนร้ายและตัวผู้เสียหาย บังเอิญมีผู้กระทำความผิดมากกว่า 1 คนถูกฟ้องร่วมกันกระทำชำเราและโทรมหญิง ทำให้คดียากขึ้น ข้อเท็จจริงได้ความว่าในส่วนของผู้เสียหายเองทำงานอยู่ในร้านคาราโอเกะ มีลูกค้าเป็นชายสิบกว่าคนไปนั่งดื่มสุราในร้านนี้นั่งอยู่ถึงหนึ่งชั่วโมง เชื่อว่าผู้เสียหายมีโอกาสเห็นหน้าจำหน้ากลุ่มคนร้ายได้แน่นอน แต่ปัญหาคือกลุ่มคนร้ายดื่มสุราเสร็จก็จะกลับ ตัวผู้เสียหายก็ไปส่งที่รถ มีเพื่อนของคนร้ายคนหนึ่งผลักผู้เสียหายเข้าไปในรถของจำเลยคนหนึ่งและพยายามดึงไม่ให้ออกจากรถ ผู้เสียหายเบิกความว่า พยายามตะโกนร้องขอความช่วยเหลือแต่ไม่มีใครได้ยิน ก็มีความจำเป็นต้องไปกับคนร้ายเพราะขัดขึ้นไม่ได้ พอไปถึงสถานที่เกิดเหตุ คนร้ายคนหนึ่งก็ดึงผู้เสียหายออกไปจากรถเข้าไปข่มขืนในกระท่อมแห่งหนึ่ง ผู้เสียหายให้การว่ามีเพื่อนคนร้ายอีก 4-5 คนร่วมข่มขืนผู้เสียหายด้วยจนเมื่อคนสุดท้ายข่มขืนเสร็จ เพื่อน	1. การออกหมายจับต้องมีความชัดเจนของหลักฐานตามสมควร 2. การลงโทษจำเลยศาลต้องฟังพยานทุกฝ่ายจนปราศจากข้อสงสัย จึงจะลงโทษได้ เช่น คดีโทรมหญิง มีผู้ชาย 4-5 คนแต่จากการตรวจร่างกายไม่พบรอยฉีกขาดพกข์ของอวัยวะเพศหรือร่องรอยการถูกทำร้าย และการร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นซึ่งนั่งห่างอยู่ประมาณ 10 เมตร และหลายคนแต่ไม่มีใครได้ยินหลักฐานกับคำให้การไปด้วยกันไม่ได้ เป็นประเด็นให้เกิดข้อสงสัยศาลจึงพิพากษายกฟ้อง

ตารางที่ 3.25 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายกิตติภูมิ บุญมี (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เสียหายตามมาพบเข้า จึงช่วยออกไปได้ และได้ไปแจ้งความ แต่มีปัญหาตรงเรื่องการเบิกความของผู้เสียหายว่าตอนอยู่ที่ร้าน ขณะที่ร้องขอความช่วยเหลือก็ไม่มีคนมาช่วย จากรถที่คนร้ายจอดอยู่ห่างจากหน้าร้าน 10 เมตร ในร้านมีแขกโต๊ะอื่นนั่งอยู่ เจ้าของร้านเบิกความชัดเจนว่าไม่ได้ยินเสียงผู้เสียหายร้องเลย เพื่อน ๆ ร่วมงานของผู้เสียหายก็ไม่ได้ยินเลย แล้วผู้เสียหายเองเบิกความว่าระยะห่างจากรถที่จอดหน้าร้านห่างประมาณ 10 เมตร ทำให้เกิดการสงสัยว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นจริงหรือไม่ ผู้เล่าเชื่อว่าผู้เสียหายอาจไม่ให้การจริงทั้งหมด แต่ก็เชื่อว่าผู้ต้องหาทั้ง 5 คนนี้ทำจริง แล้วก็ขณะที่ถูกบังคับให้อยู่ภายในรถ มีการทำร้ายร่างกายและฉุดกระชากกันอยู่ด้วย ย้อนกลับมาตรงที่ผู้เสียหายเบิกความว่าถูกข่มขืน 4-5 คน ซึ่งตรงนี้ก็ให้เหตุให้ชวนสงสัยอยู่ เนื่องจากมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากผลการตรวจร่างกายอยู่ 3 ข้อ แพทย์ผู้ตรวจร่างกายพบเพียง 1. รอยฉีกขาดเก่าของเยื่อพรหมจารี 2. ผลการตรวจตามเนื้อตัวร่างกายไม่พบรอยบาดแผลใด ๆ เลยแม้แต่รอยฟกช้ำ 3. ผลการตรวจร่างกายหา Acid phosphatase (สารที่อยู่ในน้ำอสุจิที่ต้องตรวจหาภายใน 72 ชั่วโมง) ผลเป็นลบ จึงเป็นเหตุว่า โดยข้อเท็จจริงในการข่มขืนต้องมีการขัดขืนดิ้นรน น่าจะต้องมีรอยถลอกรอยข้บบ้างที่อวัยวะเพศของผู้เสียหายไม่มากนักน้อย แต่กรณีนี้ไม่มี ตรงประเด็นนี้ถือว่าเป็นประเด็นค่อนข้างจะสำคัญ ในการลงโทษจำเลย หลักฐานต้องปราศจากข้อสงสัย และสิ่งนี้เป็นจุดสงสัยที่หนักแน่นพอสมควรเนื่องจากผลการตรวจของแพทย์ไม่ปรากฏว่าร่างกายมีร่องรอยฟกช้ำ	

ตารางที่ 3.25 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นายกิตติภูมิ บุญมี (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
หรือร่องรอยเยื่อพรมจารีก็เป็นร่องรอยฉีกขาดเก่า ซึ่งในคดีนี้มีการเชิญแพทย์ผู้ตรวจเข้ามาให้ความเห็น “ความหมายร่องรอยฉีกขาดเก่า” ไว้ว่า “ต้องเป็นร่องรอยฉีกขาดเก่าก่อน 14 วัน ถ้าหลัง 14 วันแล้วจึงจะเป็นร่องรอยฉีกขาดใหม่” ซึ่งตรงนี้เป็นเหตุผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ค่อนข้างสำคัญ เป็นเหตุให้ต้องยกฟ้องคดีนี้ไป โดยความคิดเห็นส่วนตัวของผู้พิพากษาแล้วคิดว่ากลุ่มคนร้ายอาจทำจริง แต่ผู้เสียหายยินยอมหรือไม่ นี่เป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งระหว่างข้อเท็จจริงกับหลักฐาน จึงต้องยกฟ้องเพราะหลักฐานกับคำให้การไปด้วยกันไม่ได้ ทำให้เข้าใจว่าผู้เสียหายน่าจะไม่ใช่การจริงทั้งหมด ซึ่งโดยส่วนตัวเชื่อว่าทำแน่ ๆ แต่ข้อเท็จจริงที่แย้งไม่ได้ก็ต้องยกฟ้อง ก็เข้าใจว่าผู้เสียหายอาจจะมีการร่วมเพศกันจริงแต่ไม่แน่ใจว่ามีการบังคับกันหรือไม่	

ตารางที่ 3.26 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นพ.ธีรพร เหลืองรุ่งนิยากุล

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นแพทย์นิติเวช กล่าวว่าปกติแล้วเวลาที่พนักงานสอบสวนให้ผู้ต้องหา หรือผู้เสียหายมาตรวจที่โรงพยาบาลคดีล่องละเมิดทางเพศอาจมาในระยะเวลาใกล้เคียงกับเหตุเกิด แต่บางครั้งก็มาล่วงเลยเหตุการณ์นานพอสมควร อาจเนื่องจากในเบื้องต้นตกลงกันไม่ได้ ก็มักจะมาที่โรงพยาบาลเพื่อทำการตรวจ กรณีการบาดเจ็บ ถ้าทิ้งไว้นาน ๆ อาการบาดเจ็บซึ่งมีบาดแผลปรากฏอยู่ก็จะเลือนหายไป ถ้าผู้เสียหายมาตรวจเร็วจะตรวจหาหลักฐานอะไรได้มากกว่า ยิ่งถ้าเป็นลักษณะการรุมโทรม 5-6 คน น่าจะมีอาการบาดเจ็บอะไรปรากฏขึ้นได้ ในส่วนของการบาดเจ็บถ้ามีการสอดใส่อาจมีการฉีกขาด รอยขีด รอยบวมแดง ยิ่งมีการรุมโทรมอาจจะมี การบาดเจ็บที่รุนแรง เช่น มีรอยขีดหรือรอยบวมแดง ปรากฏให้เห็น อีกประเด็นคือการเก็บหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ การตรวจหา Acid Phosphatase ตรวจพบโดยเฉลี่ยภายใน 72 ชั่วโมง การตรวจหาสเปิร์มแล้วแต่ถ้ามีการสวมถุงยางหรือไม่ ถ้ามีการสวมถุงยางจะตรวจไม่พบ จะตรวจได้เฉพาะการบาดเจ็บ ในส่วนของแพทย์จะพยายามเก็บหลักฐานให้ได้มากที่สุด รวมทั้งบางครั้งก็ช่วยเหลือทางด้านอื่น ในส่วนการรักษาเหยื่อผู้เสียหายด้วยหลักฐานทางวิทยาศาสตร์น่าเชื่อถือมากที่สุด ดังนั้นก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้รวบรวมว่าจะให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด แต่ถ้าไปพบหมอเพิ่งจบใหม่อาจจะไม่รู้วิธีการเก็บหลักฐาน หรือเก็บไม่ได้ ถ้ามีการโทรศัพท์ปรึกษาอาจารย์หรือรุ่นพี่ที่อยู่ในโรงพยาบาลจะช่วยให้ได้มาก ผู้เล่าเพิ่งไปเบิกความที่ศาลในเรื่องความผิดต่อชีวิต มีการยิงกันตายหลังจากการยื้อแย่ง	1. การตรวจพิสูจน์ร่างกาย โดยเฉพาะคดีข่มขืนที่เป็นหญิงถ้ามีความรวดเร็วในการมาพบแพทย์จะทำให้ตรวจพยานหลักฐานได้มาก แต่หากเวลาผ่านไปนานมาก จะทำให้หลักฐานหายไป 2. การดำเนินคดีอาญาในคดีความผิดต่อชีวิตร่างกาย จำเป็นต้องอาศัยแพทย์ที่มีความชำนาญในการชันสูตรพลิกศพ ดังนั้นการขาดแพทย์นิติเวชในต่างจังหวัด จึงเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่ควรเร่งแก้ไข

ตารางที่ 3.26 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นพ.ธีรพร เหลืองรุ่งชัยกุล (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ปีนั้นแล้วพลตลึงยังถูกตัวผู้เสียชีวิต จากนั้นทำการรักษาที่โรงพยาบาลในอำเภอ ทำการส่งศพมาตรวจที่โรงพยาบาลมหาราชซึ่งเป็นโรงพยาบาลศูนย์ มีศัลยแพทย์ที่จะทำการผ่าพิสูจน์ได้ โดยปกติการผ่าพิสูจน์ดูวิถีกระสุน ดูลักษณะการบาดเจ็บทั้งหลายว่าในเหตุการณ์นี้เกิดอะไรขึ้นบ้าง ในกรณีนี้ได้ผ่าพิสูจน์แล้วแต่รายนี้ไม่มีหัวกระสุน ใดๆ เก็บไม่ได้ แต่พยายามแจ้งให้ทราบว่ามีบาดแผลอย่างไร วิถีกระสุนเป็นอย่างไร ในขณะนั้นผู้ตายอยู่ในภาวะที่มีสุราในร่างกายหรือไม่ มีการใช้สารเสพติดหรือไม่ ทางแพทย์จะให้ข้อมูลในเรื่องศพเสียเป็นส่วนใหญ่ว่าเกิดอะไรขึ้น แต่เรื่องของหลักฐานวิทยาศาสตร์อื่น ๆ เช่น เขม่าดินปืน บางครั้งแพทย์ที่อยู่ในระบบสาธารณสุขจะมีความรู้ทางด้านนี้น้อย ดังนั้นจะมีปัญหาเกิดขึ้นในเรื่องของการประสานงาน การรับส่งต่อวัตถุพยานที่เกิดขึ้น ในส่วนของทางแพทย์ส่วนใหญ่มีเรื่องการกระจายตัวของแพทย์นิติเวชค่อนข้างน้อย อย่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอยู่เพียง 3 จังหวัดนครราชสีมาเพียง 2 ท่าน อยู่เวรคนละ 15 วัน อุบลฯ 1 ท่านอยู่เวร 30 วัน คือทั้งปี 365 วัน จังหวัดขอนแก่นมีจำนวนมากกว่าที่อื่นแต่อยู่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น 5-6 ท่าน สามารถดำเนินงานได้ค่อนข้างสะดวก ก็เป็นเรื่องบุคลากรที่ยังมีการกระจายตัว ทำให้ไม่เพียงพอ ปัญหาที่ประสบอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องงบประมาณ เช่น บางครั้งพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จะตรวจให้ดีที่สุดต้องเก็บหลังเกิดเหตุทันทีทันใด และใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการตรวจ ปัญหาในส่วนภูมิภาคเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของแพทย์ และเรื่องระยะเวลาการตรวจ เนื่องจากหากแพทย์มีความเชี่ยวชาญและสามารถตรวจได้เร็วก็จะเป็นผลดีต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน	

ตารางที่ 3.27 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติเวช ขอเสริมในเรื่องเขม่าปืนว่าการตรวจพบเขม่าปืนที่มือของใครจะไม่ลงความเห็นว่าการยิงปืนมา แต่จะบอกเพียงว่าตรวจพบธาตุที่เป็นส่วนประกอบของเขม่าปืนบนผิวหนังบนมือของผู้คน เพราะหาคนที่ไม่ได้ยิง ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่มีคนบอกว่าเขาไม่ได้ยิงแต่เอามือป้อง? มันก็ปนเปื้อนอยู่บนมือของเขาได้เหมือนกัน หรือบางครั้งก็พบอยู่บ่อย ๆ เหมือนกันก็คือการพบเขม่าปืนที่มือมากผิดปกติ มากจนไม่อยากจะเชื่อว่าเป็นไปได้จากมือที่แค่ปนเปื้อน แต่อาจไปเช็ดจากปืนมาที่เราตรวจอะไรอย่างนี้ เป็นต้น เพราะฉะนั้น ผู้เล่าจะลงความเห็นแค่ว่าการยิงปืน และจะให้โอกาสแก่ผู้พิพากษาเพื่อให้ท่านตัดสินใจจากพยานสิ่งแวดล้อมอื่นด้วย การตรวจทางห้องปฏิบัติการ จะต้องได้รับวัตถุพยานที่พนักงานสอบสวนเป็นผู้เก็บรวบรวมจากสถานที่เกิดเหตุ มีหลาย ๆ ครั้งที่มีปริมาณอาจจะไม่เพียงพอ ผู้เล่าต้องการเน้นให้เลือกเก็บในปริมาณที่เหมาะสม และผู้เก็บจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในวิธีการเก็บวัตถุพยานเป็นอย่างดีด้วย บางครั้งตำรวจไม่ได้เก็บวัตถุพยานบางอย่างที่จำเป็นจะต้องเก็บตัวอย่างเช่น ในคดีการข่มขืนกระทำชำเรา ไม่มี Vaginal Swab จากเหยื่อหรือวัตถุพยานจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากเป็นคดีโทรมหญิง เราอาจจะได้ DNA ผสมกัน คือมากกว่า 1 คน เจ้าหน้าที่ตำรวจควรเก็บรวบรวมของผู้ต้องสงสัยทุกคนมาให้ตรวจเปรียบเทียบ ดังนั้น การเก็บวัตถุพยานจะต้องเก็บของผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ตรวจด้วย ไม่ใช่เก็บแค่วัตถุพยานของผู้เสียหายแล้วมาเทียบกับผู้ต้องสงสัยเท่านั้น	1. กรณีเขม่าดินปืน การตรวจพบแพทย์จะลงความเห็นว่าการตรวจพบเขม่าปืนหรือไม่ แต่จะไม่ลงความเห็นเป็นการยิงมาหรือไม่ เพราะอาจมีประเด็นอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องที่ทำให้ความเห็นไม่ถูกต้องได้ 2. การเก็บวัตถุพยานควรเก็บในปริมาณที่เหมาะสม และผู้เก็บจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในวิธีการเก็บวัตถุพยานเป็นอย่างดี รวมทั้งควรเก็บรวบรวมวัตถุพยานของผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ตรวจเปรียบเทียบกับ ไม่ใช่เก็บแค่วัตถุพยานของผู้เสียหายแล้วมาเทียบกับผู้ต้องสงสัยเท่านั้น

ตารางที่ 3.28 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.รัชชัย พันธุ์พิกุล

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่า ดำรงตำแหน่ง พนักงานสอบสวน(สบ 3) สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ เล่าเรื่องประสบการณ์ในการทำคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ “...คดีเกิดขึ้นที่กิ่งอำเภอแม่ออน คดีนี้จบตรงที่ว่าศาลยกความสงสัยให้เป็นประโยชน์กับจำเลย คดีนี้มีวัยรุ่นชายสองคนเป็นเพื่อนกัน ในวันที่เกิดเหตุผู้ตายไปชวนผู้ต้องสงสัยซึ่งเป็นเพื่อนรุ่นพี่ไปลักสุนัข และนำไปด้วยเพื่อไปยิงสุนัขชาวบ้าน จะเอาไปกิน พอไปถึงที่เกิดเหตุหน้าบ้านเจ้าของสุนัขมีเสียงปึงดังขึ้น 1 นัด เจ้าของบ้านรวมทั้งญาติพี่น้อง 3-4 คนก็ลงมาดู สุนัขก็วิ่งหนีไป ผู้ตายถูกยิง โดยไม่รู้ว่าเป็นคนยิง? ผู้เล่าคิดว่าน่าจะเป็นการยิงพลาด เนื่องจากกระสุนปืนถูกหัวผู้ตายจากข้างหลังทางท้ายทอย แล้วมาตุงอยู่ที่หน้าผาก เป็นกระสุนลูกปรายหลายสิบนัด รวมทั้งลูกใหญ่ ๆ อยู่ 1 นัด หลังจากถูกยิง เพื่อนก็พากันขึ้นมอเตอร์ไซด์ เลยไปจากที่เกิดเหตุประมาณ 120 เมตร ผู้ตายก็ตกลงที่ถนนเลือดก็กองอยู่ที่พื้น หลังจากนั้นผู้ต้องสงสัยพาเพื่อนไปส่งที่สถานีอนามัยแจ้งที่สถานีอนามัยว่ารถแฉลบ แพทย์อนามัยเห็นว่าอาการหนักมากก็เลยนำส่งไปที่โรงพยาบาลนครพิงค์ โรงพยาบาลก็รับตัวคนไข้ไว้ เมื่อแพทย์ตรวจร่างกายแล้วพบว่าถูกยิงมีกระสุนอยู่ที่ศีรษะ ญาติของผู้ตายจึงมาแจ้งความกับผู้เล่า ซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีให้สืบสวนติดตามคนก่อเหตุ ต่อมาผู้เล่าพาผู้ต้องสงสัยไปชี้ตรงจุดที่เพื่อนเขาตกรถจักรยานยนต์ ก็ปรากฏว่าพบบรอยเลือดกับรอยที่เอาทรายมากลบเลือดไว้ จึงบอกให้เขาเอารถมาตรวจแต่ปรากฏว่าเขาไม่ยอมนำมา จึงเกิดความสงสัยว่าน่าจะมีเหตุอะไรเกิดขึ้นเมื่อไปตรวจที่เกิดเหตุ ปรากฏว่าเราพบฝอยที่ใช้กับปืนแก๊ปกับกาบมะพร้าวที่ใช้กับปืนแก๊ปตกอยู่ในที่เกิดเหตุ แล้วรุ่งเช้าก็ให้สืบสวนไปตรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง ก็ไปพบเม็ดตะกั่วอยู่ที่	1. ในคดีที่เกี่ยวกับการยิงด้วยอาวุธปืน และมีผู้เสียชีวิต ควรมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตรวจเก็บหลักฐานที่มีมือของผู้ต้องสงสัยหรือศพภายในระยะเวลาที่รวดเร็ว เพื่อไม่ให้หลักฐานต่าง ๆ สูญหายไป เนื่องจากหากขาดการรวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญเหล่านี้จะเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ 2. การผ่าศพเพื่อหาหลักฐานต่าง ๆ เช่น หัวกระสุน พนักงานสอบสวนมีอำนาจตามกฎหมายในการขอให้แพทย์ดำเนินการได้ ทั้งนี้เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาประกอบการทำสำนวน แต่ต้องรีบดำเนินการ ก่อนที่ญาติจะรับศพไปทำพิธี เนื่องจากวัตถุพยานเหล่านี้เป็นหลักฐานสำคัญในทางคดี

ตารางที่ 3.28 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.ท.รัชชัย พันธุ์พิกุล

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ปาหน้ำเม็ดหนึ่งก็เก็บส่งตรวจ เมื่อไปที่สถานีอนามัย จึงทราบจากที่สถานีอนามัยว่ามีถุงอุปกรณ์ปืนแก๊ปลืมทิ้งไว้ที่สถานีอนามัย แพทย์ที่อนามัยเก็บเอาไว้ให้ ดูแล้วน่าจะเป็นเคสเดียวกัน ต่อมาฝ่ายสืบสวนแจ้งว่าเมื่อคืนสองคนนี้ไปด้วยกัน และผู้ต้องสงสัยเอาปืนแก๊ปไปด้วย เจตนาคือจะไปยิงสุนัขของชาวบ้าน เราได้ตัวผู้ต้องสงสัยมาเกินกว่า 6 ชั่วโมงแล้ว จึงไม่สามารถส่งตรวจเขม่าปืนที่มีมือได้ ต่อมาพนักงานสอบสวนประสานกับแพทย์ที่โรงพยาบาลว่าขอให้ช่วยเก็บเม็ดตะกั่วที่อยู่ในศีรษะของผู้ตายให้ด้วย แพทย์แจ้งว่าเก็บไม่ได้เพราะญาติเขาไม่ยอม และตอนนี้เขารับศพกลับไปเผาแล้ว จึงไม่ได้หลักฐาน จากนั้นก็ส่งอุปกรณ์ปืนแก๊ปพร้อมเม็ดตะกั่ว รวมทั้งปืนไปให้วิทยาการตรวจ ปรากฏผลยืนยันว่าใกล้เคียงกัน หลังเกิดเหตุผู้ต้องสงสัยพร้อมกับผู้ใหญ่บ้านพากันกลับมาที่เกิดเหตุอีกครั้ง พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านนำรถของผู้ต้องสงสัยมาส่งตรวจ แต่ก็เจียบหายไป จากการตรวจที่เกิดเหตุและรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งการสอบปากคำพยานแวดล้อมทั้งหมด ผู้เล่าเชื่อว่าเขาตั้งใจยิงสุนัขแต่ยิงพลาดไปถูกเพื่อนเสียชีวิต จึงส่งฟ้องไปตาม พ.ร.บ.อาวุธปืนและข้อหากระทำความประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ซึ่งลักษณะที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนสอบพยานไว้ คือนั้นมีเสียงปืนดังขึ้นนัดเดียว พยานทุกคนก็ให้การว่าได้ยินเสียงปืนนัดเดียว แต่ผู้ต้องหาให้การว่าคนที่ยิงปืนคือเพื่อนของเขาที่ตายไม่ใช่เขา คดีนี้ป็นดังนัดเดียวแต่ถูกอัยวะสำคัญ คดีนี้ผู้ต้องหาหนี ต่อมาออกหมายจับและต่อสู้คดีในชั้นศาลนานกว่า 1 ปี ในที่สุดศาลยกฟ้อง โดยมีเหตุอันควรสงสัยว่า “ใครเป็นผู้ยิงปืน เขายิงปืนจริงหรือไม่” จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย	

ตารางที่ 3.29 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.วันชัย ฉันทพล

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ามีประสบการณ์การทำงานด้านการตรวจอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ที่น่าสนใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการรายงานผลการตรวจอาวุธปืนและเครื่องกระสุนดังนี้ ดังนี้ มีคดีที่อัยการจังหวัดภูเก็ตฟ้องจำเลยในข้อหาซื้อกระสุนปืนที่นายทะเบียนอนุญาตไม่ได้ เป็นกระสุนปืนเล็กกล .223 ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษตามที่ยื่นขอเสนอไป รายงานของพิสูจน์หลักฐานก็ลงความเห็นว่าเป็นกระสุนปืนที่อนุญาตไม่ได้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 11(พ.ศ.2522) ข้อ 2 (3) โดยรายงานว่า เป็นเครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับอาวุธปืนที่มีกลไกบรรจุกระสุนให้ยิงซ้ำได้ด้วยตัวของมันเอง ปรากฏว่าเมื่อคดีนี้ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา ศาลพิพากษายกฟ้อง ทำให้เกิดความกังวลในกลุ่มนักวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่ออกรายงานผลการตรวจพิสูจน์ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ในส่วนของผู้ตรวจพิสูจน์หลักฐานเห็นว่า กระสุนปืนเล็กกล ขนาด .223 นิ้ว หรือ 5.56 มิลลิเมตรใช้กับปืนเล็กกล เช่น M16 และปืน HK 33 ปืนและเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวไม่เป็นอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคลตามมาตรา 7 หรืออาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้าตามมาตรา 24 ที่บัญญัติอยู่ใน พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ตั้งแต่นั้น ดังนั้น อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนดังกล่าวจึงไม่เป็นชนิด ขนาดของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตามกฎหมายฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2522) ซึ่งออกตาม พ.ร.บ. อาวุธปืนฯ พ.ศ. 2490 ในส่วนของการพิจารณาประเด็นว่าอาวุธปืนดังกล่าวที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางปากลำกล้องไม่เกิน 11.45 มม. ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2522) ข้อ 2(1) ซึ่งออกตามพ.ร.บ.อาวุธปืนฯ หรือไม่นั้น ประเด็นนี้จึงไม่ต้องพิจารณาอีก	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตัดสินคดีการกระทำ ความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ได้แก่ ศาล อัยการ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อหารือและพิจารณาข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน รวมทั้งคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันและทำให้เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริง

ตารางที่ 3.30 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ นางวิจิตรา อิศโร

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่าเป็น อัยการจังหวัดเชียงราย เล่าเรื่องอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ ดังนี้ ขณะที่ผู้เล่ามีตำแหน่งเป็นอัยการอยู่ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นเรื่องของชนกลุ่มน้อย มีเครื่องกระสุนปืนที่เป็นอาวุธสงครามคือปืน .223 ไว้ในความครอบครอง จำนวน 400 นัด ทางอัยการแม่ฮ่องสอนฟ้องไปทั้งหมด 11 สำนวน เมื่อฟ้องไปแล้ว จำเลยรับสารภาพ ศาลก็ลงโทษจำคุก จำเลยก็อุทธรณ์ขอให้รอกการลงโทษจำคุก ไม่ได้สู้ถึงข้อกฎหมายใด ๆ แต่ศาลอุทธรณ์ก็หิบบกข้อกฎหมายว่าปืน .223 เป็นขนาดที่ไม่ใช่เครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับอาวุธปืนที่นายทะเบียนออกให้ไม่ได้และต่อท้ายด้วยคำว่า “และโจทก์มิได้พิสูจน์หรือบรรยายฟ้องว่าเป็นชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง” ผู้เล่าจำได้ว่ามีคำนี้ ปรากฏว่าศาลยกฟ้อง ทอยยกฟ้องไป 7 เรื่อง ผลที่ตามมาคืออัยการเจ้าของคดีและอัยการจังหวัดก็ถูกชี้แจงว่าเหตุใดจึงฟ้องคดีไปโดยที่กระสุนปืนที่บรรยายในการฟ้องขาดองค์ประกอบของกฎหมาย เจ้าของสำนวนคืออัยการจังหวัด ก็บอกว่าที่ฟ้องไปเนื่องจากการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญซึ่งยืนยันมาว่าเป็นเครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับกระสุนปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ ปรากฏว่าผู้ใหญ่ที่เป็นผู้พิจารณาในเรื่องนี้ก็กล่าวตักเตือนว่าเหตุใดจึงไม่สอบสวนเพิ่มเติมให้ได้ความกระจ่างชัดว่าเป็นกระสุนชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง แต่เมื่อได้ไปสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกา ปรากฏว่าคำพิพากษาศาลฎีกาในปี 45, 47, 49 เป็นต้นมา ปืน .223 ศาลยกฟ้อง โดยใช้คำว่า “เพราะโจทก์มิได้บรรยายฟ้องหรือพิสูจน์ว่าเป็นชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง”	1. ปัญหาเกี่ยวกับอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนอนุญาตให้ไม่ได้ จะต้องอ้างอิงกฎหมาย และอธิบายให้ชัดเจน เพราะว่าหากไม่ตรงกับกฎหมายแล้ว ศาล จะ ยก ฟ้อง ทั้งหมด โดยเฉพาะอาวุธปืนขนาด .223 นั้น เป็นปัญหามาก เพราะมองโดยสภาพแล้วน่าจะร้ายแรง เจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิงได้ แต่ความเป็นจริงไม่เป็นตามนั้น ซึ่งเป็นเพียงอาวุธปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้เท่านั้น ดังนั้นจึงต้องสอบสวนผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ความชัดเจนว่า “เป็นปืนชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง” 2. พนักงานสอบสวน ฝ่ายสืบสวน ผู้พิพากษา อัยการหรือนักวิชาการทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาประเด็นข้อกฎหมายดังกล่าวว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและศาลยกฟ้อง เนื่องจากการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ของอาวุธปืนหรือไม่

ตารางที่ 3.31 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.นพคุณ กิตติการกุล

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ผู้เล่ามีตำแหน่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ (สบ4) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ เล่าประสบการณ์ในการทำคดี ดังนี้ “...คดีนี้ไม่มีประจักษ์พยาน พยานแวดล้อมก็ให้การเป็นประโยชน์กับจำเลยทั้ง 6 ปาก ซึ่งตามป.วิอาญา ศาลยกฟ้องแน่นอน แต่ผู้เล่าได้คุยกับท่านอัยการ ท่านบอกว่าพยานโจทก์ไม่เป็นประโยชน์เลย” ผู้เล่าจึงบอกว่า “จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุดก็แล้วกัน หากเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาจริง ต้องได้รับโทษ” ในคดีนี้หลักฐานมีขึ้นเดียวคือคราบเลือดติดที่กางเกงยีนของผู้ต้องหา ซึ่งในวันที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาในห้องสืบสวนเมื่อสอบถามเรื่องเลือดผู้ต้องหาที่ทำท่าทางตกใจ ผู้ต้องหาให้การว่า “ติดเลือดปลา” ผู้เล่าก็บันทึกตามนั้น และแจ้งว่าให้พนักงานสอบสวนตรวจสอบด้วยว่าวันเวลาที่พบศพผู้ต้องหาได้ลงไปดูศพ หรือลงไปเคลื่อนย้ายศพด้วยหรือไม่ ซึ่งก็ยืนยันว่าเขาไม่ได้ลงไปดูศพ ไม่ได้ไปเคลื่อนย้ายศพเลย เพราะฉะนั้นคดีนี้มีพยานหลักฐานเพียงคราบเลือดกระเซ็นติดที่ขากางเกงนิตเดียว ผลการตรวจออกมา DNA เป็นเลือดของผู้ตาย คดีนี้อัยการให้สอบสวนเพิ่มเติมว่าที่เขาอ้างว่าวันเวลาที่เกิดเหตุ เขาไม่ได้สติอยู่เบาะด้านหลังในรถคันที่เกิดเหตุ ทำให้สงสัยว่าจะไม่ได้สติได้อย่างไรในเมื่อสองคนข้างหน้าเขาทุบทำร้ายต่อสู้กัน แล้วอยู่ ๆ เลือดจะไปกระเด็นติดมันเป็นไปไม่ได้ เพราะว่าเบาะคนขับสองข้างขวางเท้าเขาอยู่ ไม่มีโอกาสเลยที่เขาทำร้ายกัน แล้วเลือดจะไปติดอยู่ที่ด้านหลังขากางเกงด้านซ้าย” ผู้ต้องหาก็อธิบายต่อศาลว่า “เขาไม่ได้ไปดูศพ จึงไม่ได้เคลื่อนย้ายศพเลย วันเกิดเหตุเขานอนหมดสติอยู่เบาะข้างหลัง” สำหรับในประเด็นนี้ ขากางเกงของเขาไม่น่าจะไปถูกเลือดของคนตายได้ ทำให้ศาลรับฟังรายงานของผู้เชี่ยวชาญและพิพากษาลงโทษประหารชีวิตจำเลย	1. ควรให้ความสำคัญกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากยืนยันข้อเท็จจริงได้ ต่างกับพยานบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับคำพูดและสถานการณ์ อาจจริงหรือไม่จริงก็ได้ แต่การได้มาของพยานหลักฐานต้องถูกต้องตามหลักการและมีความเกี่ยวเนื่อง มีเหตุมีผลต่อกันด้วย การรับฟังพยานในเบื้องต้นสามารถรับฟังได้แต่จะเชื่อหรือไม่ต้องพิสูจน์ให้ชัดเจนจึงจะนำเข้าสู่สำนวนการสอบสวนคดี 2. คราบเลือดที่ติดตามเสื้อผ้าของผู้ต้องหา เป็นสิ่งที่ฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวน ควรตรวจสอบให้ละเอียด เพราะอาจใช้เป็นพยานหลักฐานสำคัญในชั้นศาลเพื่อเชื่อมโยงถึงตัวจำเลยได้

ตารางที่ 3.31 บันทึกการเล่าเรื่อง (Story telling) ของ พ.ต.อ.นพคุณ กิริติการกุล (ต่อ)

รายละเอียดโดยสรุป	ประเด็นสำคัญ
ในปัจจุบันศาลรับฟังพยานทางด้านวิทยาศาสตร์ ไม่ได้ยึดถือตัวพยานบุคคล ซึ่งการทำงานของผู้เล่าจะรับฟังทั้งหมด แต่จะไม่เชื่อพยานบุคคลมากเกินไป เพราะฉะนั้นผู้เล่าจะเชื่อพยานที่เป็นวัตถุมากกว่าพยานบุคคล สำหรับพยานแวดล้อมก็ฟังด้วย และต้องไปดูว่าสิ่งที่เขาพูดจริงหรือเท็จ อย่างไรก็ตามเราต้องมีความหนักแน่นในความคิดเรา “อย่าให้พยานชี้นำ” เราต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้ได้ก่อนว่าสิ่งที่เขาพูดน่าเชื่อถือจริงหรือไม่ ปัจจุบันงานพิสูจน์หลักฐานมีค่อนข้างจะมาก ทำให้สนับสนุนงานสืบสวนงานสอบสวนได้เต็มที่ ไม่ว่าในพื้นที่จะอยู่ห่างอำเภอก็สนับสนุนได้ ซึ่งต้องให้ได้ข้อยุติในการพิสูจน์ก่อนถึงจะให้ข้อมูลกับทางพนักงานสอบสวนที่ถูกต้องได้	

บทที่ 4

การถอดบทเรียนจากกรณีศึกษา

ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน และคดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอหรือมีความบกพร่องในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานจากเรื่องเล่าในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากเอกสารคำพิพากษาฎีกา จากสำนวนการสอบสวน และรายงานการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนี้

4.1 คดีที่ประสบความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน

กรณีศึกษาที่	1	คดีฆ่า สส. กอบกุล นพอมรบดี
กรณีศึกษาที่	2	คดีฆ่า ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร “นายปรีณะ ลิพัฒนะพันธ์”
กรณีศึกษาที่	3	คดีฆาตกรรมนางสาวเจนจิรา พลอยอ่อนศรี
กรณีศึกษาที่	4	คดีฆ่าช้างป่า ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
กรณีศึกษาที่	5	คดีกระสุนปืนตกใส่หลังคาบ้านเจาะชายโครงซ้ายทะลุ
ตัดชั่วหัวใจเด็กหญิงวัย 8 ขวบเสียชีวิต ที่จังหวัดราชบุรี
กรณีศึกษาที่	6	คดีปาหินที่จังหวัดสุพรรณบุรี
กรณีศึกษาที่	7	คดีนักแม่นปืนยิงตัวตาย 5 นัด ที่จังหวัดนนทบุรี
กรณีศึกษาที่	8	คดีตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงในคดีลักทรัพย์ซึ่งตรงกับคนร้ายในระบบAFIS
กรณีศึกษาที่	9	คดี พ.ญ.ผัสพร บุญเกษมสันติ ถูกฆาตกรรมและอำพรางศพ
กรณีศึกษาที่	10	คดีดีเอ็นเอ ที่สำคัญ
กรณีศึกษาที่	11	คดีคดีฆ่าหั่นศพน้องโซ

4.2 คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ

กรณีศึกษาที่	1	คดีฆ่าเหยื่อคัลยกรรมไปโอสถคลินิก
กรณีศึกษาที่	2	คดีฆ่าดาบยี่ม
กรณีศึกษาที่	3	คดีข่มขืน ที่ถูกยกฟ้อง
กรณีศึกษาที่	4	คดีพบศพซาร่า ชิดนิโจน ชาวอังกฤษในเกสต์เฮาส์ที่จังหวัดเชียงใหม่
กรณีศึกษาที่	5	คดีรุมฆ่าตำรวจ ตชด. แต่ถูกยกฟ้องจากทนายความ
กรณีศึกษาที่	6	ปัญหาที่เกิดขึ้นและยกฟ้องเนื่องจากการตรวจพิสูจน์อาวุธปืน

กรณีศึกษาที่ 7	คดีฆาตกรรมหญิงสาว หลังปั้มน้ำมันปตท.ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กรณีศึกษาที่ 8	คดี ดีเอ็นเอที่หมวกกันน็อก
กรณีศึกษาที่ 9	คดี ดีเอ็นเอที่กันบูต
กรณีศึกษาที่ 10	คดีฆาตบาบิต เกือบจับคนร้ายผิดตัว

4.3 คดีที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice)

กรณีศึกษาที่ 1 คดีฆ่า ส.ส. กอบกุล นพอมรบดี

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2549 เวลาประมาณ 09.30 น. นางกอบกุล นพอมรบดี อดีต ส.ส. ราชบุรี พรรคไทยรักไทย พร้อมด้วยนายชาติ ศรีภานันท์ คนขับรถและจำสืบทำรวจสายชล แก้วสายทอง เลขานุการส่วนตัว รวม 3 คน เดินทางมาร่วมงานเลี้ยงฉลองบวชนาค นายทรงพล เกษรบัว อายุ 20 ปี ที่บ้านเลขที่ 111 หมู่ 2 ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี บุตรชายของนายบุญส่ง เกษรบัว อายุ 58 ปี คนรู้จัก โดยนั่งคุยกับผู้มาร่วมงานและพบปะชาวบ้านนานนับชั่วโมง จากนั้นขอตัวกลับไปพักผ่อน ระหว่างที่รถปิกอัพขับมาถึงสี่แยกไฟแดง ได้จอดรถเพื่อรอสัญญาณไฟที่เลนซ้ายสุด ในระหว่างนั้นมีคนร้ายไม่ทราบจำนวนใช้รถปิกอัพยี่ห้อโตโยต้าวิโก้ ไม่ทราบสีและหมายเลขทะเบียนเข้ามาประกบด้านขวา จากนั้นกลุ่มชายฉกรรจ์ไม่ต่ำกว่า 2-3 คน ที่นั่งด้านท้ายของกระบะได้ใช้อาวุธปืนเอ็ม 16 คาดว่าไม่ต่ำกว่า 2-3 กระบอก ยิงถล่มใส่รถของผู้ตาย ทำให้นางกอบกุลฯ เสียชีวิตและคนสนิทได้รับบาดเจ็บ เจ้าหน้าที่ตำรวจสันนิษฐานมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งเป็นผลประโยชน์จากการรับเหมาก่อสร้าง

พันตำรวจโทสมชาย ทองเสงี่ยม สารวัตรสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองราชบุรี รับแจ้งเหตุดังกล่าวว่าเกิดบริเวณสี่แยกไฟแดงนิสสัน หมู่ 2 ตำบลเจดีย์หัก เขตเทศบาลเมืองราชบุรี จึงรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ จากนั้นพร้อมด้วย พลตำรวจโทฉลอง สนใจ ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 พลตำรวจตรีชัยชาญ กิตติจันทร์ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี พันตำรวจเอกปราโมทย์ ไทรหอมหวล รองผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรี ชุดสืบสวนเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและแพทย์เวรจากโรงพยาบาลเมืองราชบุรี ในเบื้องต้นพบรถปิกอัพยี่ห้อโตโยต้าวิโก้ 4 ประตู สีโทนน้ำเงิน-บรอนซ์ หมายเลขทะเบียน ณข 555 ราชบุรี จอดอยู่เลนซ้ายข้างไฟแดงติดสติ๊กเกอร์ระบุชื่อ ส.ส.กอบกุล นพอมรบดี พรรคไทยรักไทย เขต 1 มีรอยถูกยิงด้วยอาวุธปืนสงครามเอ็ม 16 จนพรุนทั้งคันรวม 35 รอย กระเจกหน้าและกระเจกข้างขวาแตกและที่พื้นถนนพบปลอกกระสุนปืนตกอยู่จำนวน 38 ปลอก

ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบที่เบาะหลังคนขับพบศพ นางกอบกุล นพอมรบดี อดีต ส.ส. ราชบุรี เขต 1 พรรคไทยรักไทยในสภาพนั่งคอดก สวมชุดกระโปรงผ้าไหมสีแดงเข้ม ถูกยิงที่ศีรษะกว่า 20 นัด

จนกะโหลกแตกมันสมองปนเลือดสดๆไหลนองตามบริเวณเบาะ และยังถูกยิงที่ลำตัวอีก 2-3 นัด กระสุนต็ดชั่วหัวใจ ส่วนที่เบาะคนขับพบร่างนายชาติรี ศุภรานันท์ อายุ 53 ปี คนขับรถนั่งพวยุโดยถูกยิงที่แขนขวา ขาขวาและศีรษะไม่ต่ำกว่า 10 นัด มีสภาพบาดเจ็บสาหัส เบาะข้างกันยังมีร่างของจำเลยตำรวจสายชล แก้วสายทอง อายุ 35 ปี ผู้บังคับหมู่งานสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองราชบุรี นั่งอยู่อีก 1 คน ถูกยิงที่หัวไหล่และขาขวาบาดเจ็บเล็กน้อย ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่รับนำศพนางกอบกุลและคนในรถทั้งหมดส่งโรงพยาบาลเมืองราชบุรี ซึ่งอยู่ใกล้ที่เกิดเหตุประมาณ 100 เมตร หลังแพทย์ตรวจร่างกายของนางกอบกุลแล้ว สามารถสรุปได้ว่าเสียชีวิตตั้งแต่อยู่ในที่เกิดเหตุ ส่วนคนขับรถมีอาการสาหัสและอีกคนบาดเจ็บเล็กน้อย

สำหรับสาเหตุการยิงถล่มอดีต ส.ส.คนดังในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่มุ่งสาเหตุไว้ 2 ประเด็น โดยเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเรื่องการเมืองในพื้นที่จังหวัดราชบุรี เนื่องจากที่ผ่านมา นางกอบกุลฯ ผู้ตายได้ออกหน้าสนับสนุนน้องชายร่วมสายโลหิตชื่อ นายเกษ ตันสมบูรณ์ จนสามารถชนะการเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ราชบุรี ที่ผ่านมา ส่วนอีกเรื่องอาจเกิดจากความขัดแย้งในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างที่ นางกอบกุลฯ คอยดูแลอยู่ในพื้นที่

ภาพที่ 4.1 เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานตรวจสอบสภาพรถยนต์ในสถานที่เกิดเหตุ

จากหลักฐานพยานกระสุนปืน ขนาด .223 ที่ตกอยู่ในสถานที่เกิดเหตุทำให้ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2549 เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถยึดอาวุธปืนเอ็ม 16 จำนวน 1 กระบอก พร้อมกระสุนปืน ขนาด.223 จำนวน 17 นัด ในวันที่ 3 มิถุนายน 2549 เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมนายวิญญา จำเลยที่ 2 และในวันที่ 4 มิถุนายน 2549 สามารถจับกุมนายอานนท์ฯ จำเลยที่ 3 พร้อมโทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง ในชั้นจับกุมและสอบสวนจำเลยที่ 1 ให้การปฏิเสธ ส่วนจำเลยที่ 2 ให้การสารภาพฐานร่วมกันฆ่า และพยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน ส่วนข้อหาอื่นให้การปฏิเสธ และจำเลยที่ 3 ให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา

2) คำพิพากษาคดี

คำพิพากษาคดีหมายเลขดำ อ.2995/2549 ที่พนักงานอัยการฝ่ายคดีอาญา 6 และนายมานิต นพอมรบดี อดีตรัฐมนตรีช่วยกระทรวงสาธารณสุข สามีนางกอบกุล นพอมรบดี ส.ส.พรรคไทยรักไทย จ.ราชบุรี ผู้ตาย เป็นโจทก์ฟ้องนายอนันตศักดิ์ หรือ ต่าย ศรีสวัสดิ์ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรี หรือ ส.ท.ต่าย อายุ 46 ปี นายวิญญู หรือ เลิฟ รัตนวรรณ อายุ 34 ปี พ่อค้าขายผัก และนายอานนท์ หรือ เอ็ม พันธุ์รัตน์ คนดูแลโต๊ะสนุกเกอร์ อายุ 44 ปี เป็นจำเลยที่ 1-3 มีความผิดฐานร่วมกันฆ่าและพยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาแล้วไตร่ตรองไว้ก่อน มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ไว้ในความครอบครอง โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และพาอาวุธปืนติดตัวไปในเมืองหมู่บ้านและทางสาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต

ตามฟ้องโจทก์สรุปว่าเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2549 จำเลยทั้งสามร่วมกับนายสงัด หรือเปี้ยก พุ่มเพ็ง ผู้ต้องหาอีกคนที่เสียชีวิตไปแล้วร่วมกันมีอาวุธปืนเล็กกลแบบเอ็ม 16 จำนวน 2 กระบอกและกระสุนปืนขนาด .223 โดยจำเลยทั้งหมดร่วมกันพกพาอาวุธปืนเข้าไปใน ต.หลุมดิน และตลาดศรีเมือง ต.หน้าเมือง กับสี่แยกเขาสูง (สี่แยกนิสสัน) หมู่ที่ 2 ต.เจดีย์หัก อ.เมืองราชบุรี อันเป็นเมืองหมู่บ้านและที่สาธารณะโดยไม่มีเหตุอันควรแล้วจำเลยทั้งสาม ได้ใช้อาวุธปืนดังกล่าวยิงนางกอบกุล นพอมรบดี อดีต ส.ส.ราชบุรี จนถึงแก่ความตาย โดยถูกยิงที่ใบหน้าศีรษะ หัวไหล่ซ้าย และขาขวา นอกจากนี้ ยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ดังกล่าวอีกจำนวน 2 คน คือ นายชาตรี ศุภรณันท์ คนขับรถ ผู้เสียหายที่ 1 ถูกยิงที่ขาขวา ต้นแขนขวา และสะบักขวา และ จ.ส.ต.สายชล แก้วสายทอง ตำรวจติดตาม ผู้เสียหายที่ 2 ถูกเศษกระสุนกระเด็นเข้าตาจนได้รับอันตรายแก่กาย เหตุเกิดขณะรถจอดรอสัญญาณไฟอยู่ที่บริเวณสี่แยกเขาสูง โดยจำเลยทั้งสามได้ไตร่ตรองไว้ก่อนหลังเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจยึดปลอกกระสุนขนาด .223 ได้จำนวน 38 ปลอก ต่อมาวันที่ 1 มิถุนายน 2549 สามารถจับกุม นายอนันตศักดิ์ จำเลยที่ 1 ได้ และสามารถขยายผลตรวจยึดปลอกกระสุนปืนขนาด 11 มม. จำนวน 14 ปลอก ปลอกกระสุนปืนลูกซองวินเชสเตอร์ จำนวน 1 ปลอก ปลอกกระสุนปืน ขนาด .223 จำนวน 45 ปลอก ซึ่งจำเลยทั้งสาม ร่วมกันใช้อาวุธปืนขนาดต่างๆ ชักซ้อมก่อนกระทำการสังหารนางกอบกุลฯ นอกจากนี้ยังสามารถตรวจยึดโทรศัพท์มือถือและซิมการ์ดของนายอานนท์ฯ ไว้ได้

จากนั้นเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2549 สามารถยึดอาวุธปืนเอ็ม 16 จำนวน 1 กระบอกพร้อมกระสุนปืน เอ็ม 16 จำนวน 17 นัด ในวันที่ 3 มิถุนายน 2549 เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุม นายวิญญู จำเลยที่ 2 พร้อมรถกระบะโตโยต้าวิโก้ หมายเลขทะเบียน บม 6149 นครศรีธรรมราช และในวันที่ 4 มิถุนายน 2549 จับกุมนายอานนท์ฯ จำเลยที่ 3 พร้อมโทรศัพท์มือถือ 1 เครื่อง ในชั้นจับกุมและสอบสวนจำเลยที่ 1 ให้การปฏิเสธ ส่วนจำเลยที่ 2 ให้การสารภาพฐานร่วมกันฆ่า และ

พยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อนส่วนข้อหาอื่นให้การปฏิเสธ และจำเลยที่ 3 ให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหา

ท้ายฟ้องระบุว่า ก่อนหน้านั้นนายอนันตศักดิ์ฯ จำเลยที่ 1 เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก 8 เดือน ปรับ 10,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษมีกำหนด 2 ปี ในความผิดเล่นการพนันสลาकिनรวบตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ 1760/2548 ของศาลแขวงราชบุรี เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2548 ซึ่งระหว่างรอการลงโทษนั้น นายอนันตศักดิ์ฯ ได้กระทำความผิดในคดีนี้ขึ้นอีก จึงขอให้ศาลได้บวกโทษในคดีนี้รวมกับคดีดังกล่าว

ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานแล้วเห็นว่าแม้โจทก์และโจทก์ร่วมไม่มีประจักษ์พยานแต่จำเลยที่ 2 – 3 ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวน สรุปว่าก่อนเกิดเหตุ 1 สัปดาห์ จำเลยที่ 1 ได้มาชวนจำเลยที่ 2 จากโต๊ะสนุกเกอร์ แล้วบอกว่าจะทำร้าย ส.ส.กอบกุล เนื่องจากทราบข่าวว่าผู้ตายจ้างมือปืนมายิงจำเลยที่ 1 แต่จำเลยที่ 1 รู้ตัวก่อน เพราะญาติมือปืนรู้จักจำเลยที่ 1 จึงนำข่าวมาบอก ซึ่งจำเลยที่ 1 จะไม่ยอมให้ใครมาทำร้ายก่อน จึงสั่งให้จำเลยที่ 2 ไปทำป้ายทะเบียนรถยนต์ปลอมขอให้เป็นทะเบียนจังหวัดราชบุรี ตัวอักษรสีเขียนนำไปติดรถยนต์กระบะคันก่อเหตุ หลังจากนั้นจำเลยทั้งสามได้ไปนำปืนเอ็ม 16 พร้อมเครื่องกระสุนไปซุกซ่อนไว้ที่บ้านจำเลยที่ 3 ก่อนที่จำเลยที่ 1 และ 3 จะร่วมกันนำไปใช้ฝึกซ้อมยิงที่ลำห้วยโครงการนิคมอุตสาหกรรม โดยจำเลยที่ 1 บอกว่าในวันเกิดเหตุจะมีผู้ดูต้นทางให้ เมื่อถึงวันเกิดเหตุ จำเลยที่ 2 ขับรถยนต์กระบะ ส่วนจำเลยที่ 1 และ 3 นั่งอยู่ท้ายกระบะซึ่งบรรจุแข่งฝึก 2 แข่งอำพราง แล้วนายสงัดฯ ผู้ต้องหาที่เสียชีวิตแล้วได้โทรศัพท์มารายงานความเคลื่อนไหวว่าผู้ตายได้กลับออกจากงานบวชแล้ว พวกจำเลยทั้งสามจึงได้ออกไปดักกลางทางแต่รถของผู้ตายขับมาด้วยความเร็ว ซึ่งจำเลยที่ 1 ได้บอกว่าหากตามไม่ทันก็ไม่ใช่ไร กระทั่งขับตามไปเจอรถยนต์ผู้ตายที่สี่แยกนิสสัน (สี่แยกเขาเง) พบรถผู้ตายจอดรอสัญญาณไฟ จำเลยที่ 1 จึงเคาะรถสั่งให้จำเลยที่ 2 ขับประกบด้านขวาเอียงไปทางข้างหน้า จากนั้นจำเลยที่ 1 และ 3 ได้ใช้อาวุธยิงรถผู้ตายนานประมาณ 30 - 40 วินาที จึงขับรถหลบหนีไป หลังเกิดเหตุจำเลยที่ 1 และ 3 ได้นำอาวุธปืนและเครื่องกระสุนไปทิ้งที่ลำน้ำแม่กลอง

แม้คำให้การของจำเลยที่ 2 และ 3 จะเป็นคำให้การในลักษณะขัดทอดจำเลยที่ 1 แต่ก็สอดคล้องกันในสาระสำคัญ สมเหตุสมผลกับพฤติการณ์แห่งคดี และไม่ได้เป็นลักษณะให้พ้นความรับผิดชอบที่ได้ร่วมกระทำการกับจำเลยที่ 1 อีกทั้งยังให้การรับสารภาพต่อหน้านายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และยังเป็นผู้นำชี้สถานที่เกิดเหตุและที่ทิ้งอาวุธปืนและทำแผนประกอบคำรับสารภาพต่อหน้าประชาชนและสื่อมวลชนมีการบันทึกเป็นภาพวิดีโอและภาพนิ่ง ซึ่งจำเลยทั้งสองได้ลงชื่อรับรองด้วย อีกทั้งจำเลยที่ 2 มีความรู้ทางกฎหมายโดยจบคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยมีชื่อ และขณะให้การก็มีทนายความซึ่งเป็นเพื่อนอยู่ด้วย ที่จำเลย 2 – 3 อ้างภายหลังว่าถูกเจ้าหน้าที่ข่มขู่ ถูกใช้ไฟฟ้าช็อตอั้นทะ ไม่ปรากฏหลักฐานการถูกทำร้าย หรือการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่อย่างไร หากถูกทำร้าย

จริงย่อมสามารถร้องเรียนสื่อมวลชนที่ติดตามทำข่าวได้ ส่วนที่จำเลยทั้งสามอ้างถึงที่อยู่ขณะเกิดเหตุ นั้น โดยนำญาติและลูกน้องมาเบิกความนั้น ฝ่ายโจทก์มีรายงานการใช้โทรศัพท์ของพวกจำเลยทั้งสาม และนายสงัดฯ ที่ติดต่อกันหลายที่ปรากฏว่าอยู่ในที่เกิดเหตุ

นอกจากนี้ โจทก์ยังมีพยานเป็นผู้ขายโทรศัพท์ยืนยันว่าได้ขายซิมการ์ดให้พวกจำเลยจริง และที่พวกจำเลยอ้างว่าการติดต่อโทรศัพท์นั้นเป็นการรับพินบอล แต่ปรากฏว่าช่วงเวลาดังกล่าวสิ้นสุดฤดูกาลแข่งขันไปแล้ว ข้อกล่าวอ้างของจำเลยฟังไม่ขึ้น และฝ่ายโจทก์ยังมีพยานซึ่งเป็นผู้ขับซิ่งจักรยานยนต์และรถยนต์บริเวณถนนใกล้เสียงแยกที่เกิดเหตุเบิกความให้การสอดคล้องกับจำเลยที่ 2 และ 3 ที่ได้ยินเสียงคล้ายประทัดดังต่อเนื่องแล้วยังระบุสีและยี่ห้อรถได้ตรงกับรถที่จำเลยใช้ก่อเหตุ เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้ไปค้นหาอาวุธที่จำเลยนำไปทิ้งในแม่น้ำนำมาตรวจสอบพบเป็นอาวุธปืนชนิดเดียวกัน

พิพากษาว่าจำเลยทั้งสาม ร่วมกันใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายจริง ซึ่งเป็นความผิดหลายกรรม ลงโทษประหารชีวิตจำเลยทั้งสาม ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและพยายามฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตาม ป.อาญา ม.289 (4) ลงโทษจำคุก 3 ปี ในความผิด ตาม.พ.ร.บ.อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน แต่จำเลยที่ 2 – 3 ให้การรับสารภาพในชั้นจับกุมและสอบสวนเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีอยู่บ้าง มีเหตุบรรเทาโทษลดโทษให้ 1 ใน 3 คงลงโทษจำคุกตลอดชีวิต จำเลยที่ 2 -3 ส่วนที่ให้รับโทษจำเลยที่ 1 ต่อคดีการพินนั้น เมื่อศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิต แล้วซึ่งเป็นโทษสูงสุดจึงไม่อาจนับโทษต่อได้

ส่วนที่นายชาติรี ศุภรณันท์ คนขับรถนางกอบกุลฯ ผู้เสียหายที่ 1 เรียกร้องค่าเสียหายจากการไม่สามารถประกอบอาชีพและค่ารักษาพยาบาล เป็นคดีแพ่งในคดีนี้เป็นเงินจำนวน 1,021,000 บาท นั้น ในการสืบพยานฝ่ายโจทก์ไม่ได้นำเสนอสืบระบุความเสียหายให้เห็นเป็นตัวเลขชัดเจน ศาลจึงเห็นควรกำหนดความเสียหายให้ตามความเหมาะสม โดยให้จำเลยทั้งสามร่วมกันชดเชยค่าเสียหาย จำนวน 300,000 บาทให้แก่ผู้เสียหาย พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2549

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีดังกล่าวนี้มีกระบวนการดังนี้

(1) ปัจจัยนำเข้า ในคดีดังกล่าวนี้ ได้แก่

ก. มีการเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็วและสถานที่เกิดเหตุไม่ค่อยมีประชาชนหรือผู้สื่อข่าวเข้าไปทำลายสถานที่เกิดเหตุมาก มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างรอบคอบภายในเวลาอันรวดเร็ว สามารถเก็บพยานหลักฐานอันเป็นหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เชื่อมโยงคนร้ายได้

ข. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุได้อย่างสมบูรณ์และมีการส่งต่อไปตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการโดยผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7

ค. ผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนอย่างเต็มที่ เนื่องจากเป็นคดีที่ประชาชนและสื่อมวลชนให้ความสนใจ ประกอบกับผู้เสียชีวิตเป็นถึงอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(2) กระบวนการ เป็นขั้นตอนในป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุถึงการตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ การสืบสวน การสอบสวนและวิเคราะห์รูปคดีเพื่อเชื่อมโยงหาผู้กระทำความผิด และนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษในชั้นศาล ซึ่งในคดีดังกล่าวนี้เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ทำให้สื่อมวลชนและประชาชนจับตามองการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างมาก ประกอบกับผู้เสียชีวิตเป็นนักการเมืองและมีญาติเป็นรัฐมนตรีสำคัญของประเทศไทย และนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นก็ให้ความสำคัญและสนับสนุนให้นำผู้กระทำความผิดมาลงโทษจากแรงกดดันและการให้การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาด้านงบประมาณ การทำงานเป็นทีม การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนในการให้ตรวจสอบเกี่ยวกับข้อมูลโทรศัพท์ และการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการให้ข้อมูลเบาะแสต่างๆ ประกอบการสำนวนในการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆอย่างรัดกุม และสอดคล้องกัน ที่สำคัญเมื่อผู้ต้องหาให้การว่าถูกซ้อม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีพยานบุคคลมาหักล้างจากการสอบปากคำต่อหน้าบุคคลอื่น

(3) ผลลัพธ์ เนื่องจากคดีดังกล่าวเป็นคดีที่ความอุกฉกรรจ์ ประชาชนให้การจับตามองผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุน ดังนั้นจึงทำให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ซึ่งส่วนหนึ่งไม่ใช่เพียงแค่พยานหลักฐานแต่รวมไปถึงผู้ต้องหาเกิดความกดดันจากสังคมและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจกดดันและพบพยานหลักฐานชิ้นสำคัญคือปลอกกระสุนปืนในสถานที่เกิดเหตุสามารถเชื่อมโยงคนร้ายได้ทำให้ผู้ต้องหาไร้สารภาพ

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์หลักฐาน ในคดีของ ส.ส.กอบกุลฯ ในครั้งนี้ ประกอบออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ผู้กระทำความผิดมีหลายคน และทิ้งพยานหลักฐานไว้ในที่เกิดเหตุจำนวนมาก พยานหลักฐานชิ้นสำคัญคือ ปลอกกระสุนปืนที่ตกในที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นปืนที่ตรงกับที่ผู้กระทำความผิดครอบครอง และมีการซ้อมยิงปืนในบริเวณใกล้เคียงกันและนำปลอกกระสุนปืนไปทิ้งในคลองน้ำตื้น เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสืบสวนจนทราบชัดเจนว่าเป็นปลอกกระสุนแบบเดียวกันกับที่ตกในที่เกิดเหตุและผู้กระทำความผิดครอบครองอยู่

ส่วนที่ 2 สื่อมวลชนและประชาชนติดตามและให้ความสนใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประกอบกับผู้เสียชีวิตเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

ส่วนที่ 3 ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการติดตาม สืบสวนหาผู้กระทำความผิด

กรณีศึกษาที่ 2 คดีฆ่าผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร “นายปรีณะ ลิพัฒนะพานิช”

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2544 ผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร นายปรีณะ ลิพัฒนะพานิช เดินทางเข้ากรุงเทพมหานคร เพื่อเข้าร่วมประชุมรับนโยบายจากรัฐบาล โดยเข้าพักที่ห้องเลขที่ 4006 โรงแรมรอยัล แปะซิฟิก ถนนพระราม 9 และนัดพบกับนางอังคณา ศุภทวีภาค เพื่อนสาวคนสนิท ต่อมาเมื่อช่วงเช้าวันที่ 5 มีนาคม 2544 พนักงานโรงแรมมาพบศพของผู้ว่าปรีณะ ในลักษณะคว่ำหน้าอยู่ตรงประตูทางเข้าห้องพัก ลำคอมีรอยถูกเชือดหลายแห่ง ท่ายทอยมีบาดแผลถูกยิงด้วยกระสุนปืนขนาด .22 มีผ้าเช็ดตัวคลุมที่หัวและคอ 2 ผืน ส่วนนางอังคณา หายตัวไป

พลตำรวจโทวรรณรัตน์ ศุภรักษ์ ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลในขณะนั้นมอบหมายให้ พลตำรวจตรีจักรทิพย์ ภูษธร ณ อยุธยา ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล เข้าควบคุมการสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐาน ร่วมกับพลตำรวจตรีอังกูร อาทรไพฑธ ผู้บังคับการตำรวจนครบาล 4 ในฐานะควบคุมดูแล สถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง ท้องที่เกิดเหตุ ผ่านไปเพียง 2 วันเท่านั้น นางอังคณา ก็ปรากฏตัวกับพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลวังทองหลาง พร้อมให้การรับสารภาพว่าเป็นคนลงมือสังหารอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธรด้วยมือของเธอเอง ตามคำให้การที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนเวลานั้น นางอังคณา บอกว่าเธอมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับผู้ว่าปรีณะ หลังจากที่พบกันเธอได้เอ่ยปากขอยุติความสัมพันธ์ แต่ผู้ว่าปรีณะไม่ยินยอม เธอจึงใช้มีดพกผลไม้ที่ซื้อมาแทงและใช้อาวุธปืนขนาด .22 ที่พกติดตัวยิงจนผู้ว่าปรีณะ เสียชีวิต จากนั้นได้หยิบเงินสด 5,000 บาทและแหวนเพชรของผู้ตายไป ซึ่งต่อมานำไปขายที่ร้านจิวเวลลีแห่งหนึ่งบนห้างสรรพสินค้าชื่อดังย่านบางกะปิ

จากการสารภาพของนางอังคณา ก็อบทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปิดคดีนี้ลงได้ แต่จากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า ในวันที่เกิดเหตุมีชายคนหนึ่งเข้าไปพักในโรงแรมเดียวกันกับผู้ว่าปรีณะ ใช้นามแฝงว่า "กาย" ซึ่งเขาคือพันตรีเฉลิมชัย มัจฉากล่ำ หรือ "ผู้พันตั้ง" ผู้กว้างขวางในแวดวงนักเลงของเมืองไทย กาย หรือผู้พันตั้ง เปิดห้องพักเลขที่ 4015 และ 4017 โดยผู้พันตั้งพักอยู่กับเพื่อนหญิงคนสนิท และสิบเอกมานิตย์ ศรีสะอาด กับ สิบเอกสุวัฒน์ คำเหง้า ลูกน้องคนสนิททั้งสองคนพักอีกห้องหนึ่ง ซึ่งทำให้แทนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสามารถปิดสำนวนการสอบสวนในครั้งนั้นได้ ก็ต้องมารื้อคดีขึ้นมาทำใหม่ทั้งหมด ทั้งนี้ต่อมาได้มีการเปลี่ยนพนักงานสอบสวนจากตำรวจนครบาลมาเป็นกองปราบปราม ซึ่งมีการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามา

ประกอบในการคลี่คลายคดี ทำให้คดีดังกล่าวสามารถคลี่คลายได้ในที่สุด โดยการเข้ามาทำคดีของกองปราบปรามต่อจากนครบาล ภายใน 3 วันหลังเกิดเหตุ ได้พบหลักฐานเป็นคราบเลือดที่ท่อน้ำในห้องพักของผู้พันตั้ง และผลการตรวจดีเอ็นเอ ก็ตรงกับผู้ว่าฯ ปรีณะ ซึ่งหลักฐานดังกล่าวเป็นหลักฐานที่มีเหตุผลเพียงพอที่จะให้ตำรวจเข้าค้นบ้านพักและค่ายมวยของผู้พันตั้งย่านเหม่งจ๋าย ทั้งนี้ระหว่างการตรวจค้น เจ้าหน้าที่ตำรวจพบแผนผังและข้อความบางส่วนถูกขยำทิ้ง และได้ยึดรองเท้าผ้าใบของสิบเอกสุวัฒน์ฯ หลังพบคราบเลือดติดอยู่ รวมทั้งนำรถยนต์ยี่ห้อฮิซุซู รุ่นทรูปเปอร์ ทะเบียน 3965 เชียงใหม่ของผู้พันตั้ง หลังพบคราบเลือดที่ปรากฏอยู่บนแป้นเบรกรถยนต์ไปตรวจสอบด้วยเช่นเดียวกัน

ในขณะที่การคลี่ปมคืบหน้าไปอย่างรวดเร็ว นางอังคนางค์ฯ ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในทัณฑสถานหญิงกลางก็กลับคำให้การใหม่ว่า วันเกิดเหตุผู้พันตั้งพร้อมด้วยสิบเอกสุวัฒน์ฯ และสิบเอกมานิตย์ฯ บุกเข้ามาในห้องซูโม่ให้นั่งก้มหน้าก่อนจับคว่ำหน้าลงกับพื้น หลังจากนั้นผู้พันตั้งและลูกน้องก็ลงมือเชือดคอผู้ว่าฯ ปรีณะฯ แล้วใช้อาวุธปืนของเธอยิงที่ศีรษะซ้ำอีกครั้ง ด้วยพยานหลักฐานเหล่านี้ตำรวจกองปราบปรามจึงจับกุมผู้พันตั้งและลูกน้องทั้งสองดำเนินคดีในข้อหาฆาตกรรมผู้ว่าฯ ปรีณะ โดยระหว่างการพิจารณาในชั้นศาล ผู้พันตั้งได้เบิกความว่าถูกกลั่นแกล้งจากนายตำรวจใหญ่รายหนึ่งพร้อมกับตั้งข้อสังเกตว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่พนักงานสอบสวนอ้างถึง โดยเฉพาะที่มาของคราบเลือดที่พบบริเวณท่อน้ำในห้องพัก อาจเป็นไปได้ว่าพนักงานโรงแรมเข้ามาล้างมือหรือถูกกลั่นแกล้งจากตำรวจนำคราบเลือดมาป้ายไว้ที่อ่างล้างหน้า

ท้ายที่สุดแล้วพยานหลักฐานมีน้ำหนักเกินกว่าศาลชั้นต้นจะเชื่อคำเบิกความของจำเลย จึงพิพากษาให้ประหารชีวิตพันตรีเฉลิมชัย ฯ และจำคุกนางอังคนางค์ฯ เป็นเวลา 3 ปี 8 เดือน แต่ให้ยกฟ้องสิบเอกสุวัฒน์ฯ และสิบเอกมานิตย์ฯ ซึ่งเมื่อมีการอุทธรณ์ต่อมา ศาลอุทธรณ์ก็ได้พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น แต่พิพากษาแก้ไขให้ประหารชีวิตลูกน้องของผู้พันตั้งสองคนด้วย และศาลฎีกาก็ได้พิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์เช่นเดียวกัน

หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ถือเป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือมากที่สุด เมื่อผลออกมาอย่างไรก็ต้องเป็นอย่างนั้น แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับที่มาของหลักฐานด้วย หากมีที่มาที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง มีการจัดฉากขึ้นก็เกิดความไม่เป็นธรรม หลายคดีเกิดปัญหาลักษณะนี้ส่ายเกินกว่าจะแก้ไข จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานขึ้นมาตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส

ในเบื้องต้น ตำรวจตั้งปมสังหารว่าอาจเป็นคดีฆาตกรรมสังหาร แต่ยังไม่ทิ้งประเด็นขัดแย้งโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียที่จังหวัดยโสธร นอกจากนี้ยังมีปมโยงไปถึง พันตรีเฉลิมชัย มัจฉากล่า หรือผู้พันตั้งกับลูกน้องว่าเป็นกลุ่มฆาตกรที่รับงานมาฆ่า แต่ยังขาดพยานหลักฐาน จนเมื่อนางอังคนางค์ฯ หรือน้อย สุนทรวีภาค คนใกล้ชิดของผู้ว่าฯ ปรีณะฯ เข้ามามอบตัวอ้างว่าเป็นคนสังหาร ก่อนมากลั่นคำให้การขัดท่อนว่าพันตรีเฉลิมชัย กับนายทหารลูกน้องเป็นคนลงมือฆ่าแต่ขู่เธอให้ยอมรับผิดคดีดังกล่าวจึงเริ่มคลี่คลายลง และนำไปสู่การจับกุมพันตรีเฉลิมชัย กับลูกน้องในที่สุด ซึ่งคดีนี้นับเป็น

คดีที่จุดประกายไปสู่การแก้ไขข้อตกลงร่วมระหว่างกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงกลาโหม เรื่องการจับกุมและควบคุมตัวทหารที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา

ภาพที่ 4.2 เจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบปรามขณะเข้าทำการจับกุม พ.ต.เฉลิมชัย มัจฉากล่ำ

คดีนี้ขึ้นสู่ศาลเมื่อปี 2544 โดยพนักงานอัยการสั่งฟ้องจำเลย รวม 4 คน ประกอบด้วย นางอังคณา ศุนทรวีภาค พันตรีเฉลิมชัย มัจฉากล่ำ สิบเอกมานิตย์ ศรีสะอาด และ สิบเอกสุวัฒน์ คำเห้ง้า เป็นจำเลยที่ 1-4 ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และไตร่ตรองไว้ก่อน ในชั้นการพิจารณา คดีอัยการโจทก์มีพยานเป็นพนักงานโรงแรมนำสืบว่าพวกจำเลยเข้ามาเปิดห้องพักโดยใช้ชื่อปลอม นอกจากนี้ยังนำสืบจากหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พบคราบเลือดบริเวณก๊อกน้ำในห้องพักของจำเลย ตรงกับคราบเลือดของศพ อีกทั้งคราบเลือดที่รองเท้าผ้าใบของจำเลยที่ 3 และที่แป้นเบรกของรถยนต์ฮิอุซุ ทรุเปอร์ ทะเบียน 3965 เชียงใหม่ ของจำเลยที่ 1 ก็ตรงกับคราบเลือดของศพ

นอกจากนี้ ตำรวจยังพบแผนผังห้องพักภายในโรงแรมที่เป็นลายมือของจำเลยที่ 1 ซึ่งคาดว่าเป็นการวางแผนก่อนฆาตกรรมผู้ว่าปรีณษา อีกทั้ง นางอังคณาฯ ยังให้การยืนยันว่าจำเลย ทั้งสาม ได้บุกเข้ามาในห้องขณะที่เธอเข้ามาพบผู้ตายเพื่อเคลียร์ปัญหา และสั่งให้เธอนั่งก้มหน้า พร้อมขู่ว่าหากไม่ปิดปากให้สนิท ทำให้เธอเห็นเพียงปลายเท้าของผู้ตายที่ถูกพวกจำเลยจับนอนคว่ำหน้า กับพื้น หลังจากนั้นหนึ่งในพวกจำเลยได้หยิบมีดในกระเป๋าถือของเธอมาเชือดคอผู้ตายหลายครั้ง ก่อนที่จะใช้อาวุธปืนยิงซ้ำที่ศีรษะ

ฝ่ายจำเลยเบิกความต่อสู้ว่าไม่ได้ฆ่าผู้ตาย การที่เข้าพักที่โรงแรมโดยใช้ชื่อปลอม เพราะต้องการหนีจากการตามหาของนางแสงเดือนฯ ภรรยาหลวง ส่วนแผนผังโรงแรมที่เขียนนั้น ก็เขียนภายหลังเกิดเหตุเพื่อรายงานต่อผู้บังคับบัญชาถึงสถานการณ์ยาเสพติด ซึ่งจำเลยได้สืบทราบมาว่า บังอรอน นักค้ายาเสพติดรายใหญ่ ที่หลบหนีการติดตามจับกุมของทางการได้แอบเข้าพบกับภรรยา

ของ พล.ต.อ.พรศักดิ์ ตูรงควิบูลย์ ผบ.ตร.(ในขณะนั้น) โดยจำเลยเตรียมทำรายงานถึงผู้บังคับบัญชา แต่ก็ทราบว่า พล.ต.อ.พรศักดิ์ฯ เกิดความไม่พอใจและโกรธแค้น จนอาจเป็นเหตุให้จำเลยถูกกลั่นแกล้ง ส่วนคราบเลือดที่พบบริเวณก๊อกน้ำในห้องพักจำเลยอาจเป็นเพราะพนักงานโรงแรมเข้ามาล้างมือหลังจากทำความสะอาดห้องพักผู้ตายก็เป็นได้ หรือหากจำเลยถูกกลั่นแกล้ง ตำรวจก็สามารถนำคราบเลือดมาป้ายที่บริเวณอ่างน้ำในห้องจำเลยได้เช่นกัน ส่วนคราบเลือดที่แป้นเบรกรถยนต์ของจำเลยนั้นก็เพราะจำเลยที่ 3 ไปเตะสุนัขมาและอาจมาทำให้แป้นที่แป้นเบรกได้ ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานนำสืบทั้งสองฝ่ายแล้วเห็นว่าคดีฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า ผู้ว่าปรีณฯ ถูกฆาตกรรมอย่างโหดเหี้ยม โดยมีคนร้ายจูโจมเข้าไปในห้องพักแล้วใช้มีดแทงผู้ตายหลายครั้ง และใช้ปืนของ นางอังคณาฯ จ่อยิงที่ศีรษะผู้ตาย หลังจากนั้นคนร้ายจับผู้ตายนอนคว่ำตะแคงซ้ายเพื่ออำพรางการตรวจพิสูจน์ทางนิติเวช อีกทั้งจำเลยทั้งสามเป็นทหารสามารถสืบทราบได้ว่าผู้ตายจะมาพักในวันใด เวลาใด จำเลยจึงมาพักยังห้องใกล้เคียง ประกอบกับจากการนำสืบพยานมีน้ำหนักเชื่อได้ว่าขณะเกิดเหตุจำเลยทั้งสามอยู่ในห้องใกล้เคียงที่เกิดเหตุ และทำให้การขึ้นสอบสวนของนางอังคณาฯ ซึ่งแม้จะเป็นจำเลยร่วมแต่ก็รับฟังได้โดยมีน้ำหนักเพียงพอว่าจำเลยทั้งสามเป็นคนร้ายจริง ข้ออ้างของจำเลยจึงเป็นเพียงข้ออ้างที่ฟังไม่ขึ้น ทั้งนี้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก นางอังคณาฯ 3 ปี 8 เดือน ฐานรับของโจรและพกพาอาวุธปืน และพิพากษาประหารชีวิตพันตรีเฉลิมชัย ฐานร่วมฆ่าส่วนลูกน้องคนสนิทอีก 2 คนศาลยกฟ้อง

2) คำพิพากษาคดี

ศาลอาญาได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกา ในคดีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้อง พันตรีเฉลิมชัย มัจฉากุลหรือ "ผู้พันตึง" สิบเอกมานิตย์ ศรีสะอาด และสิบเอกสุวัฒน์ คำเหง้า ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน และความผิด พระราชบัญญัติอาวุธปืน กรณเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2544 ได้เกิดเหตุกลุ่มคนร้ายร่วมกันใช้อาวุธมีดและปืน ฆ่านายปรีณฯ ลีพัฒนพันธ์ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร เสียชีวิตที่โรงแรมรอยัล แปะซิฟิก ถนนพระราม 9 ศาลฎีกาพิเคราะห์พยานหลักฐานนำสืบในศาลชั้นต้นแล้วข้อเท็จจริง รับฟังได้ว่าขณะเกิดเหตุจำเลยทั้งสามได้เข้าพักที่โรงแรมเดียวกับผู้ตายที่ห้องพักเยื้องกับห้องพักผู้ตาย และใช้อาวุธมีด ปาด แทะ เชือด ที่ลำคอผู้ตาย โดนเส้นเลือดใหญ่และใช้อาวุธปืนจ่อยิงที่ศีรษะจนเสียชีวิต

โดยศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลอุทธรณ์ให้ประหารชีวิตจำเลยทั้งสาม ในชั้นอุทธรณ์ศาลเห็นตามกับคำพิพากษาศาลชั้นต้น ในส่วนของนางอังคณาฯ และผู้พันตึง แต่พิพากษาแก้ให้ประหารลูกน้องของผู้พันตึงด้วยในข้อหาร่วมฆ่า ก่อนที่ศาลฎีกาจะมีคำพิพากษาเป็นที่สิ้นสุด เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2549 ยืนตามศาลอุทธรณ์ ให้ประหารชีวิตจำเลยทั้ง 3 คน

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีดังกล่าวมีกระบวนการดังนี้

(1) ปัจจัยนำเข้า ในคดีนี้ได้แก่

ก. การตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียดรอบคอบ ในครั้งแรกที่ได้พยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ ที่พบในที่เกิดเหตุ คือ ถุงยางอนามัย รอยลายนิ้วมือแฝง เส้นผม เส้นขน และอาวุธปืน 1 กระบอก และต่อมายังพบคราบเลือดที่บริเวณก๊อกน้ำในห้องพักของพันตรีเฉลิมชัย ครอบเลือดที่รองเท้าผ้าใบของสิบเอกสุวัฒน์ฯ และที่เป็นเบรกของรถยนต์ฮิอุซุ ทูเปอร์ ทะเบียน 3965 เชียงใหม่ ของพันตรีเฉลิมชัย ซึ่งตรงกับคราบเลือดของผู้ว่าปรีณะฯ

ข. ไหวพริบปฏิภาณของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไม่ปักใจเชื่อว่า นางอังคณาฯ เป็นฆาตรกรเพราะไม่มีเหตุจูงใจมากพอที่จะฆ่าผู้ตาย ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงได้ทำการสืบค้นภายในโรงแรมว่ามีเหตุผิดปกติอะไรบ้าง ซึ่งพบว่าพันตรีเฉลิมชัย ได้เข้าพักโดยใช้นามแฝงว่า “กาย” และมีลูกน้องคนสนิท 2 คนเข้าพักด้วย ประการสำคัญอยู่ห้องติดกับห้องของผู้ตาย ดังนั้นพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ตำรวจจึงลงมือตรวจค้นหาพยานหลักฐานอีกครั้ง จนทำให้พบคราบเลือดที่พบบริเวณก๊อกน้ำในห้องพักของพันตรีเฉลิมชัย ซึ่งเป็นเลือดของผู้ว่าปรีณะฯ และพบแผนผังโรงแรมห้องพักของผู้ว่าปรีณะฯ ที่ผู้พันตั้งเป็นคนวาดขึ้น ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงทำการสอบปากคำนางอังคณาฯ ใหม่อีกรอบ ซึ่งนางอังคณาฯ ก็กลับคำให้การบอกว่าไม่ได้เป็นผู้ลงมือสังหารผู้ว่าปรีณะฯ แต่อยู่ในเหตุการณ์ที่ผู้พันตั้งและพรรคพวกลงมือฆ่าผู้ว่าปรีณะฯ

(2) กระบวนการ เป็นขั้นตอนในการค้นหาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุและบริเวณที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด ทั้งร่องเท้าและยานพาหนะของผู้ต้องสงสัย การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุถึงการตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการ การสืบสวน การสอบสวนและวิเคราะห์รูปคดีเพื่อเชื่อมโยงหาผู้กระทำผิด และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษในชั้นศาล ซึ่งในคดีดังกล่าวนี้เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ทำให้สื่อมวลชนและประชาชนจับตามองการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างมาก ประกอบกับผู้เสียชีวิตเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัดยศธร

(3) ผลลัพธ์ เนื่องจากคดีดังกล่าวเป็นคดีที่มีความอุกฉกรรจ์ ประชาชน สื่อมวลชนและผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ นำไปสู่การจับตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษได้ แม้ว่าผู้ต้องหาปฏิเสธตลอดทุกข้อกล่าวหา อ้างเหตุอื่นๆและร้องไปยังหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์อื่น แต่พยานหลักฐานที่ได้จากสถานที่เกิดเหตุและบริเวณอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ทำให้ศาลเชื่อถือในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และสามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

จากคำให้การรับสารภาพของนางอังคณา คำให้การว่าเป็นผู้ลงมือสังหารผู้ว่า ปรีณะ ด้วยตนเอง ดูเหมือนจะทำให้คดีนั้นปิดลงอย่างง่ายดาย แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ดุลยพินิจตรงว่าเหตุผลเพียงต้องการแยกทางไม่ใช่สาเหตุสำคัญในการลงมือฆ่าผู้ตายในลักษณะอุกฉกรรจ์และมีบาดแผลสาหัสขนาดนี้ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องวางแผนและตรวจสอบคดีใหม่อีกครั้ง ซึ่งผลการตรวจสอบทำให้รูปคดีเปลี่ยนไป จากคดีดังกล่าวผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีของผู้ว่าปรีณะมี 4 ประการดังนี้

ประการที่ 1 การใช้ดุลยพินิจเพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่เกิดเหตุเพื่อค้นหาบุคคลต้องสงสัย ทำให้ค้นพบว่ามีบุรุษลักลอบใช้นามแฝงเข้ามาพักในห้องพักกับห้องของผู้ตาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุค้นหาวัตถุพยานจนพบคราบเลือดและพยานหลักฐานต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำผิดได้

ประการที่ 2 การพบวัตถุพยานสำคัญ คือ คราบเลือดและแผนผังห้องพักของผู้ตายในโรงแรม โดยพันตรีเฉลิมชัยเป็นผู้วาดขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพันตรีเฉลิมชัยวางแผนฆ่าผู้ตายมาก่อนล่วงหน้าโดยมีผู้ร่วมลงมืออีก 2 คน

ประการที่ 3 การให้คำรับสารภาพของพยานบุคคล คือนางอังคณา คำให้การและชดทอดไปยังพันตรีเฉลิมชัย และพวกที่วางแผนสังหารผู้ว่าปรีณะ

ประการที่ 4 ผู้ตายเป็นถึงผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร ทำให้เป็นที่จับตามองของประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งผู้บังคับบัญชาระดับสูงให้ความสนใจและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเร่งทำงานและติดตามสืบหาพยานหลักฐานและนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม

กรณีศึกษาที่ 3 คดีฆาตกรรมนางสาวเจนจิรา พลอยอุ้งนศรี

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2541 นายสมคิดและนางสุตา พลอยอุ้งนศรี พ่อแม่ของนางสาวเจนจิรา พลอยอุ้งนศรี เดินทางไปแจ้งความที่ สน.พญาไท ว่า นางสาวเจนจิราฯ หายตัวไปพร้อมกับรถโตโยต้าคันหนึ่งและทรัพย์สินมีค่าอีกจำนวนหนึ่ง จากการสืบสวนของทีมตำรวจ สน.พญาไท ในขั้นแรกพบว่า นางสาวเจนจิราฯ นัดพบกับนายเสริม สาครราษฎร์ เป็นคนสุดท้ายที่ห้างเวสต์เทรดเซ็นเตอร์ ก่อนที่จะหายตัวไปอย่างลึกลับ นายเสริม ถูกเรียกมาสอบถามคำให้การว่านัดพบนางสาวเจนจิราฯ จริง แต่หลังจากทะเลาะกัน เขาน้อยใจและขอตัวกลับหอพักก่อน จากนั้นก็ไม่พบเธออีกเลย ตำรวจตรวจตามร่างกายและรถยนต์ของเขา แต่ก็ไม่พบหลักฐาน พิรุณ หรือร่องรอยอะไรเพิ่มเติม จึงจำเป็นต้องปล่อยตัวไป

การสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงมีการดำเนินการอย่างจริงจังมากขึ้น เพราะสื่อมวลชนเริ่มทำข่าวอย่างต่อเนื่อง ประมาณ 1 สัปดาห์ บุคคลที่น่าสงสัยมากที่สุดในคดีนี้ คือ นายเสริมฯ แฟนหนุ่มของนางสาวเจนจิราฯ ต่อมาเขาถูกสอบสวนผ่านเครื่องจับเท็จ ผลที่ออกมาพบว่า มีหลายคำตอบ เขาตั้งใจพูดเท็จ และบ่งบอกพิรุธหลายอย่าง ให้การรบกวนไปมา รวมทั้งก่อนหน้านี้ นายเสริมฯ พยายามเดินทางไปที่ อำเภอสามพราณ บ้านของนางสาวเจนจิราฯ หลายครั้ง แสดงความเป็นห่วงเป็นใยอย่างผิดสังเกตต่อพ่อแม่ของผู้ตาย พร้อมกันนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตรวจรถยนต์ของเขอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้พบคราบเลือดที่กระโปรงท้ายรถ พบเม็ดกระดุมตกอยู่ รวมทั้งเส้นผมที่ไม่ใช่ของนายเสริมฯ ต่อมาไม่นานนายเสริมฯ ก็รับสารภาพทั้งหมดเขาได้ฆ่าและหั่นศพแฟนสาวเรียบร้อยแล้ว โดยเป็นผู้วางแผนการและดำเนินการเพียงคนเดียว

จากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจภายหลังสามารถสรุปสำนวน ได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

เริ่มต้นจากห้างเวสต์เทรดฯ นายเสริมฯ พุดจาหลอกล่อให้นางสาวเจนจิราฯ ตามเขาไปที่ คอนโด ซึ่งเป็นหอพักของเขา ย่านฝั่งธนฯ ได้สำเร็จ ทั้งคู่เกิดมีปากเสียงกันอย่างรุนแรง ในขณะที่นางสาวเจนจิราฯ เข้าห้องน้ำนั้น ด้วยความบันดาลโทสะ นายเสริมฯ จึงใช้อาวุธปืนจ่อยิงศีรษะของนางสาวเจนจิราฯ ทันทันทีที่เธอเปิดประตูห้องน้ำออกมา การฆ่าหั่นศพนางสาวเจนจิราฯ เกิดขึ้นที่ห้องน้ำที่พักของนายเสริมฯ เอง หลักฐานก็คือที่ห้องพักโรงแรม 99 ตำรวจไม่พบคราบเลือด เส้นผม และชิ้นเนื้อใดๆ ในบ่อเกรอะของโรงแรมแม้แต่น้อย แต่ในห้องน้ำของนายเสริมฯ และบ่อเกรอะ ตำรวจพบทั้งคราบเลือดและเศษมนุษย์ จำนวนมาก เมื่อผลการพิสูจน์ดีเอ็นเอ ยืนยันแล้วว่าเป็นของนางสาวเจนจิราฯ จริง จากนั้นก็มีการพบกะโหลกศีรษะของมนุษย์โดยชาวบ้านบริเวณแม่น้ำบางปะกง ทอดแหไปเจอเข้า เมื่อทางนิติเวชนำมาตรวจพิสูจน์ภาพเชิงซ้อน ลักษณะของฟัน และดีเอ็นเอ แล้วพบว่า เป็นของนางสาวเจนจิราฯ หลักฐานที่ได้มานี้ เป็นหลักฐานสำคัญทางวิทยาศาสตร์ ที่มัดนายเสริมฯ ได้แน่นหนา โดยคำสารภาพครั้งแรกของนายเสริมฯ เป็นการโกหก ทั้งนี้เพราะนายเสริมฯ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ไขว่เขวและไม่ต้องการให้พบหลักฐานเพื่อประวิงเวลา จนไม่สามารถเอาผิดกับตนได้ แต่ผลสุดท้าย นายเสริมฯ ก็ถูกคำพิพากษาตัดสินจำคุกตลอดชีวิต

2) คำพิพากษาคดี

คำพิพากษาศาลฎีกา คดีแดงที่ 6083/2546 พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด โจทก์นางสุดา ปรัชญาภัทร โจทก์ร่วม นายเสริม สาครราษฎร์ จำเลย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 วรรคสอง

คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) วางโทษประหารชีวิต ลดโทษให้จำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วย มาตรา 52 (1) หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต ศาลอุทธรณ์

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (5) อีกบทหนึ่งด้วย ลงโทษฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายอันเป็น บทที่มีโทษหนักที่สุด วางโทษประหารชีวิต ลดโทษให้จำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วยมาตรา 52 (1) หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้

จากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) มาเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) และ 289 (5) และยังคงจำคุกตลอดชีวิต เป็นการแก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 5 ปี คดีต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 วรรคสอง ซึ่งข้อห้ามฎีกาดังกล่าวนี้ย่อมใช้บังคับแก่โจทก์ร่วมด้วยตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (14) ที่โจทก์ร่วมฎีกาว่า จำเลยควรได้รับโทษประหารชีวิต ศาลล่างทั้งสองไม่ควรลดโทษให้จำเลยเพราะคดีไม่มีเหตุบรรเทาโทษนั้น เป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงจึงต้องห้ามมิให้โจทก์ร่วมฎีกาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

การที่จำเลยกับผู้ตายมีความสัมพันธ์กันฉันคนรัก แต่ผู้ตายต้องการเลิกความสัมพันธ์กับจำเลยไปมีรักกับผู้ชายคนใหม่ เมื่อไม่สมหวังจำเลยก็ฆ่าผู้ตาย เป็นความคิดและการกระทำที่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ของจำเลยโดยถ่ายเดียว มิได้คำนึงถึงจิตใจและความรู้สึกของผู้ตาย ทั้งเป็นความเห็นผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง ถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม จึงมิใช่การกระทำโดยบันดาลโทสะ กรณีไม่มีเหตุจะลงโทษจำเลยน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

โจทก์ฟ้องและแก้ไขคำฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33 91 199 288 289 334 335 371 376 พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 7 8 ทวิ 72 72 ทวิ 73 อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนของกลาง

จำเลยให้การปฏิเสธ แต่ระหว่างสืบพยานโจทก์ จำเลยแถลงให้การรับสารภาพว่าฆ่าผู้ตายจริงแต่ปฏิเสธว่ามีได้ฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

ระหว่างพิจารณานางสุดา ปรัชญาภัทร มารดาของนางสาวเจนจิรา พลอยอุ่งศรี ผู้ตาย ยื่นคำร้องขอเข้าร่วมเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นอนุญาต (เฉพาะข้อหาความผิดต่อชีวิตและลักทรัพย์)

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 199 289 (4) 334 376 พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 7 72 วรรคสาม การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 คำให้การรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุม ชั้นสอบสวนและชั้นพิจารณาเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอัน

เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วยมาตรา 52 (1) หนึ่งในสามเมื่อศาลลงโทษจำคุกจำเลยตลอดชีวิตในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนแล้ว จึงลงโทษจำคุกตลอดชีวิตสถานเดียว

โจทก์ร่วมและจำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (5) อีกบทหนึ่งด้วย ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและฆ่าผู้อื่นโดยทรนินหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายกับฐานยิงปืนโดยใช้เหตุในเมืองเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและฆ่าผู้อื่นโดยทรนินหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย อันเป็นบทหนักลงโทษประหารชีวิต ลดโทษให้จำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วยมาตรา 52 (1) หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว คงจำคุกตลอดชีวิตสถานเดียว นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

โจทก์ร่วมและจำเลยฎีกา

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ขณะเกิดเหตุ จำเลยอายุ 22 ปี นางสาวเจนจิรา ผู้ตาย อายุ 23 ปี จำเลยและผู้ตายต่างเป็นนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์โดยจำเลยเรียนชั้นปีที่ 2 ผู้ตายเรียนชั้นปีที่ 5 จำเลยกับผู้ตายรู้จักกันและมีความชอบพอกันฉันท์ชู้สาว ตามวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุตามฟ้อง จำเลยพาผู้ตายไปที่ห้องพักที่เกิดเหตุของจำเลยที่อาคารพี.เอส.เฮาส์ ซึ่งเป็นห้องเช่า จำเลยฆ่าผู้ตายโดยใช้อาวุธปืนยิงที่ศีรษะผู้ตายแล้วใช้มีดตัดคอผู้ตายและชำแหละศพผู้ตายออกเป็นชิ้นๆ จำเลยทิ้งชิ้นส่วนศพผู้ตายบางส่วนที่เป็นเนื้อ หนัง และอวัยวะภายในลงในส้วมชักโครกในห้องพักที่เกิดเหตุ นำชิ้นส่วนศพผู้ตายที่เป็นกระดูกและศีรษะไปทิ้งที่แม่น้ำบางปะกง นำรถยนต์ของผู้ตายไปจอดไว้ที่หมู่บ้านเมืองทองธานี นำอาวุธปืน มีด และทรัพย์สินของผู้ตายไปซ่อนและนำเสื้อผ้าของผู้ตายไปเผาทำลาย วันที่ 5 มีนาคม 2541 เจ้าพนักงานตำรวจจับกุมจำเลย

สำหรับปัญหาตามฎีกาของโจทก์ร่วมนั้น เห็นว่าคดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) วางโทษประหารชีวิต ลดโทษให้จำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วยมาตรา 52 (1) หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (5) อีกบทหนึ่งด้วย ลงโทษฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และฆ่าผู้อื่นโดยทรนินหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายอันเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด วางโทษประหารชีวิต ลดโทษให้จำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ประกอบด้วยมาตรา 52 (1) หนึ่งในสาม คงจำคุกตลอดชีวิต เป็นกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้จากความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) มาเป็นความผิดฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 (4) และ 289 (5) และยังคงจำคุกตลอดชีวิต เป็นการแก้ไขเล็กน้อย และให้ลงโทษจำคุกจำเลยเกิน 5 ปี คดีต้องห้ามมิให้โจทก์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218 วรรคสอง

ข้อห้ามฎีกาดังกล่าวนี้ย่อมใช้บังคับโจทก์ร่วมด้วย เพราะ ป.วิ.อ. มาตรา 2 (14) ได้นิยามคำศัพท์คำว่า "โจทก์ หมายความว่า พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาลหรือทั้งคู่" ในเมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน ที่โจทก์ร่วมฎีกาว่า จำเลยควรได้รับโทษประหารชีวิต ศาลล่างทั้งสองไม่ควรลดโทษให้จำเลยเพราะคดีไม่มีเหตุบรรเทาโทษนั้น ล้วนเป็นฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงทั้งสิ้น จึงต้องห้ามมิให้โจทก์ร่วมฎีกาตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว

ส่วนที่จำเลยฎีกาว่า จำเลยถูกผู้ตายข่มเหงจิตใจอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม เพราะจำเลยกับผู้ตายมีความสัมพันธ์ฉันท์คนรัก แต่ผู้ตายต้องการเลิกความสัมพันธ์กับจำเลยไปมีรักกับผู้ชายคนใหม่ จำเลยจึงบันดาลโทสะฆ่าผู้ตายนั้น เห็นว่าจำเลยปรารถนาจะยึดครองผู้ตายเพื่อความสุขของจำเลยเอง เมื่อไม่สมหวังจำเลยก็ฆ่าผู้ตาย เป็นความคิดและการกระทำที่เห็นแก่ตัวเห็นแก่ได้ของจำเลยโดยถ่ายเดียว มิได้คำนึงถึงจิตใจและความรู้สึกของผู้ตาย หาใช้ความรักไม่ ทั้งเป็นความเห็นผิดที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง ดังนี้ แม้จะฟังข้อเท็จจริงตามที่จำเลยฎีกาก็ถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกผู้ตายข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม กรณีไม่มีเหตุจะลงโทษจำเลย น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

เนื่องจากผู้ต้องหาเป็นบุคคลที่มีความเฉลียวฉลาดและมีความรู้ หรือได้รับการศึกษาในระดับสูง การกระทำผิดมักจะมีขั้นตอนซับซ้อน ปิดบัง ซ่อนเร้น ยากแก่การสืบสวนจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งประวัติการศึกษาของผู้ต้องหานั้นสำเร็จการศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกำลังศึกษาคณะแพทยศาสตร์ วชิระพยาบาล แสดงว่าผู้ต้องหาเป็นสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาก ในคดีนี้ผู้ต้องหาได้ใช้ความเฉลียวฉลาดและความรู้ที่ได้ศึกษามาทำลายพยานหลักฐานต่างๆ มีการทำลายศพ ทำลายใบหน้าของศพ และหลอกล่อเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ลงประเด็นหลายประการ อาทิ การนำรถของผู้ตายไปจอดไว้เพื่อหวังให้บุคคลอื่นมาลักเอาไปเพื่อเบี่ยงเบนคดี การนำหลักฐานต่างๆ ไปทิ้งในหลายสถานที่ต่างกันเพื่อทำลายข้อเท็จจริงพยานหลักฐานให้ยากแก่การตรวจพบ การกลับคำให้การหลายครั้ง เป็นต้น ดังนั้น พนักงานสืบสวนสอบสวนจะต้องใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถทำการตรวจสอบโดยละเอียด และที่สำคัญที่สุดจะต้องนำความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการคลี่คลายคดีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

แม้ว่าจะไม่มีประจักษ์พยานเห็นเหตุการณ์ขณะเกิดเหตุ แต่มีพยานแวดล้อมประกอบกับพยานวัตถุ รวมทั้งรายงานผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาการ (นิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์)

ที่สามารถเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่แห่งพยาน (Chain of Evidence) ทำให้รับฟังได้ว่าผู้ต้องหาคนนี้ได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาจริง ซึ่งพยานหลักฐานจากการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญที่ศาลใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาว่า ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริงหรือไม่

(1) ปัจจัยนำเข้า ในคดีดังกล่าวนี้ได้แก่ กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์หลายสาขา เช่น

ก. การจับเท็จ จากการนำนายเสริมมาสอบสวนในฐานะผู้ต้องสงสัย นายเสริมให้การปฏิเสธทุกกรณี จึงนำนายเสริมไปเข้าเครื่องจับเท็จ ซึ่งผลการตรวจระบุว่า นายเสริมให้การเท็จ และน่าจะสงสัยว่า นางสาวเจนจิราเสียชีวิตแล้ว

ข. สถานที่อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งพบวัตถุพยานที่เกี่ยวข้องกัน

-ที่รถยนต์เก๋งของผู้ตาย พบว่ามีคราบโลหิตติดอยู่ทั่วไปบนผ้าปูพื้นรถในช่องเก็บของกระโปรงท้ายรถคันดังกล่าว ผลการตรวจพิสูจน์จากแพทย์นิติเวช โรงพยาบาลรามาริบัติ ยืนยันว่าเป็นคราบโลหิตของผู้ตาย แม้ว่าจะไม่มีโลหิตตัวอย่างของ นางสาวเจนจิรา ผู้ตายที่จะนำมาตรวจเปรียบเทียบดีเอ็นเอ(DNA)กับคราบโลหิตในช่องกระโปรงท้ายรถ แต่ก็สามารถนำมาเปรียบเทียบจากโลหิตพ่อและแม่ของผู้ตายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อและแม่ของผู้ตายมีบุตรสาวเพียงคนเดียวจากคราบโลหิตดังกล่าวจึงเชื่อได้ว่า นางสาวเจนจิรา ถูกฆ่าตายแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ว่าได้นำชิ้นส่วนของศพผู้ตาย ซึ่งชำแหละแล้วบรรจุถุงพลาสติกใส่ไว้ในช่องเก็บของกระโปรงด้านหลังรถ เพื่อนำไปทิ้งและถุงได้แตกทำให้เลือดเปื้อน

-ที่บ้านพักของผู้ต้องหาที่จังหวัดชลบุรี พบปั๊มงะสี ซึ่งมีรอยเผาไหม้สอดคล้องกับคำรับสารภาพของผู้ต้องหาที่ว่า ได้ใช้ปั๊มดังกล่าวเป็นภาชนะในการรองรับการเผาสิ่งของเพื่อทำลายหลักฐานทางคดี และที่พื้นที่เมนต์บริเวณที่วางปั๊มตรวจพบคราบโลหิตซึ่งตรวจพิสูจน์แล้วเป็นโลหิตของ นางสาวเจนจิรา ผู้ตาย

-ที่ห้องพักของนายเสริมที่กรุงเทพมหานคร พบปั๊มชักโครกที่ระเหยห้องพัก ปรากฏตามรายงานผลตรวจยืนยันว่า มีคราบโลหิตมนุษย์ติดอยู่ที่ลูกยางปั๊มชักโครกดังกล่าวและพบเส้นผมลักษณะคล้ายคลึงกับเส้นผมผู้ตายจำนวน 1 เส้น ที่ลูกยางปั๊มชักโครกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมที่ว่า หลังจากที่ได้ชำแหละศพของผู้ตายและนำชิ้นส่วนศพทิ้งลงในโถส้วมแล้ว ได้ซื้อที่ปั๊มชักโครกของกลางดังกล่าวทำการกดปั๊มเพื่อมิให้ท่อน้ำตัน และตรวจพิสูจน์พบว่าคราบโลหิตและเส้นผมดังกล่าวเป็น นางสาวเจนจิรา ผู้ตาย

- ในห้องน้ำภายในห้องพักของนายเสริม พบคราบโลหิต ซึ่งแพทย์นิติเวชโรงพยาบาลรามาริบัติ ยืนยันว่าเป็นโลหิตของผู้ตาย สอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมที่ว่าหลังจากใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายแล้ว ได้ใช้มีดชำแหละศพภายในห้องน้ำดังกล่าว

- บ่อเกรอะส้วมของหอพักนายเสริมฯ พบชิ้นเนื้อและเส้นผมที่ติดกับเศษหนังสือพิมพ์ซึ่งสถาบันนิติเวชวิทยาและแพทยนิติเวช โรงพยาบาลรามาธิบดี ยืนยันว่าชิ้นเนื้อที่ตรวจพบเป็นของผู้ตาย สอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมฯ ที่ว่าหลังจากที่ได้ฆ่าและศพของผู้ตายแล้ว ได้ทิ้งชิ้นส่วนของศพลงโถส้วมแล้วกดชักโครกชำระล้างระบายลงสู่บ่อเกรอะส้วมดังกล่าว

ส่วนเส้นผมที่ติดกับเศษหนังสือพิมพ์จากบ่อเกรอะ กองพิสูจน์หลักฐานยืนยันว่าเป็นเส้นผมของผู้ตาย ซึ่งสอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมฯ ว่า หลังจากที่ได้ฆ่าและศพของผู้ตายแล้ว ได้ตัดผมบางส่วนแล้วถลกหนังศีรษะแล้วทิ้งลงโถส้วม

- ที่แม่น้ำบางปะกง พบศีรษะมนุษย์ และนำส่งตรวจพิสูจน์ที่สถาบันนิติเวชวิทยา ผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าเป็นศีรษะของนางสาวเจนจิราฯ ผู้ตาย สอดคล้องกับคำรับสารภาพของนายเสริมฯ ที่รับว่า ได้ใช้มีดตัดศีรษะที่บริเวณลำคอของผู้ตายถลกศีรษะออก ใช้มีดตัดจมูกถลกหนังที่ใบหน้าแล้วและใบหูทั้งสองข้างออก ควักลูกตา แล้วนำใส่ถุงพลาสติกสีดำไปทิ้งที่สะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง นอกจากนี้ ยังพบรอยกระสุนปืนเข้าขมับซ้ายออกไปขวา โดยนายเสริมฯ ยอมรับว่าใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายถึงแก่ความตายแล้ว จึงค่อยใช้มีดฆ่าและศพ

สถาบันนิติเวชวิทยาได้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล โดยทำการตรวจภาพเชิงซ้อนเปรียบเทียบกะโหลกกับภาพถ่ายของผู้ตาย และตรวจพิสูจน์ฟันเปรียบเทียบจากประวัติการทำฟันและถาดน้ำยาฟอกสีฟันของผู้ตาย ตรวจสารพันธุกรรมดีเอ็นเอ(DNA)ของกะโหลกดังกล่าวเปรียบเทียบกับสารพันธุกรรมดีเอ็นเอ(DNA)ของพ่อแม่ผู้ตาย ยืนยันว่าเป็นหัวกะโหลกของนางสาวเจนจิราฯ ผู้ตาย

ค. พยานหลักฐานอื่นๆ

-อาวุธปืนพกสั้นซึ่งพนักงานสอบสวนได้ตรวจยึดได้ที่บ้านพักของนายเสริมฯ โดยยึดได้จากคำรับสารภาพของนายเสริมฯ กองพิสูจน์หลักฐานยืนยันว่าอาวุธปืนของกลางดังกล่าวใช้ยิงทำอันตรายแก่ชีวิตได้

-หัวกระสุนปืน 1 หัว และปลอกกระสุนปืน 3 ปลอก ซึ่งยึดได้จากท่อระบายน้ำ ปรากฏผลตามรายงานตรวจพิสูจน์ว่า ปลอกกระสุนปืนของกลางทั้ง 3 ปลอก ใช้ยิงจากอาวุธปืนของกลางและมีขนาดเดียวกับบาดแผลรอยกระสุนที่ผิวกะโหลกของนางสาวเจนจิราฯ

ในคดีนี้มีพยานบุคคล ซึ่งประกอบอาชีพขับเรือรับจ้างอยู่ที่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงเป็นพยานบอกเล่าที่ให้การว่า มีชาย 2 คนว่าจ้างให้ไปส่งที่บริเวณตอม่อสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง ถนนสายมอเตอร์เวย์ เพื่อไปนั่งตกปลาตั้งแต่เวลา 21.00 น. และต่อมาเมื่อพยานคนนั้นได้ไปรับในตอนรุ่งเช้า ชาย 2 คนดังกล่าวได้เล่าให้ฟังว่า ขณะที่นั่งตกปลาอยู่นั้นได้มีคนนำถุงจำนวน 3 ถุง ทิ้งลงมาจากสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง มีอยู่ 1 ถุง แตกออกลักษณะเป็นโลหิตสีแดงกระจายอยู่ในน้ำ ซึ่งหากพนักงานสอบสวนสามารถติดตามพยานซึ่งไปนั่งตกปลาที่เห็นเหตุการณ์ในขณะที่มี

การโยนอุ้มมาสอบเป็นพยานได้ ก็จะทำให้มีพยานที่ใกล้ชิดเหตุการณ์และมีน้ำหนักให้ศาลรับฟังมากขึ้น

(2) กระบวนการ เป็นขั้นตอนในการติดตามสืบสวน สอบสวน ในครั้งแรกนายเสริมฯ ให้การปฏิเสธจนต้องปล่อยตัวไป แต่ต่อมาเริ่มใช้การจับเท็จซึ่งเป็นกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ ประกอบกับพยานหลักฐานต่างๆเข้ามาในคดีมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น คราบโลหิตในรถยนต์ ขึ้นเนื้อในบ่อเกรอะ ศีรษะมนุษย์ในแม่น้ำบางปะกง เมื่อพยานหลักฐานต่างๆเหล่านี้มารวมกันแม้จะเป็นเวลานานเกือบ 1 ปี แต่ก็ยังเป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถคลี่คลายคดีลงได้ แม่นายเสริมฯจะพยายามลวงเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ตลอดมา

(3) ผลลัพธ์ คดีดังกล่าวเป็นคดีที่อุกฉกรรจ์ ประชาชน สื่อมวลชนและผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ แต่จากพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้ทำให้นายเสริมฯยอมรับสารภาพในที่สุดและสารภาพความจริงในความผิดที่เขากระทำ จนทำให้ศาลพิพากษาลงโทษได้

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

เนื่องจากเป็นคดีที่ค่อนข้างซับซ้อน ผู้กระทำผิดมีความเฉลียวฉลาดและปิดบังซ่อนเร้นพยานหลักฐานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหลงทางไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาเอาผิดกับผู้กระทำผิดได้ อย่างไรก็ตาม หลังจากที่นายเสริมฯปกปิดพยานหลักฐานและต่อสู้อย่างดีมาเป็นระยะเวลาปีครึ่ง คดีดังกล่าวนี้เหมือนโชคเข้าข้างเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้งความว่ามีงูเหลือมขึ้นบ้าน เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าไปจับงูจึงได้พบกับถุงดำขนาดใหญ่ที่ซ่อนพยานหลักฐานในการฆาตกรรมของนายเสริมฯครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้นำพยานหลักฐานดังกล่าวไปตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ เมื่อพบว่า เป็นเสื้อผ้าและของใช้ของน.ส.เจนจิราจริง จึงนำตัวนายเสริมฯมาทำการสอบปากคำอีกครั้ง ปรากฏว่ารูปคดีเปลี่ยน เจ้าหน้าที่ตำรวจพบหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นขึ้นเนื้อ คราบเลือด พยานบุคคลที่เห็นนายเสริมฯนำกระโหลกน.ส.เจนจิรามาทิ้งในแม่น้ำบางปะกง การรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวถ้าไม่ได้ใช้พยานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชวิทยาเป็นพยานหลักฐานในคดีแล้ว อีกทั้งไม่มีการเก็บวัตถุพยาน การตรวจพิสูจน์ และการสืบพยานให้เป็นลูกโซ่แห่งพยาน หรือคดีนี้อาจจะจบลงด้วย เป็นการแจ้งคนหายธรรมดา ไม่ทราบหายไปที่ไหน สงสัยว่าจะถูกฆ่าตายแต่หาศพและพยานหลักฐานไม่พบ หรือถึงแม้ว่าหาศพพบ จับผู้ต้องหาได้ ก็อาจไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะให้ศาลลงโทษได้ (อรรถพล แซ่มสุวรรณวงศ์, 2545) นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความชำนาญของพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนที่ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งนำคนผิดมาลงโทษได้

สรุป การรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีที่ประสบความสำเร็จ

(1) มีการนำกระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์หลายแบบมาใช้ในคดีได้อย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่เริ่มสงสัยจำเลย นำจำเลยเข้าเครื่องจับเท็จ พบว่าจำเลยโกหก เริ่มติดตามและค้นหาสถานที่เกิดเหตุต่างๆซึ่งมีหลายแห่ง พบวัตถุพยานหลากหลายรูปแบบ เพราะพยานหลักฐานมีค่ามากกว่า ประจักษ์พยานเพราะเคยมีการทดลองแล้วพบว่า ประจักษ์พยานอาจให้การคลาดเคลื่อนไปได้ เมื่อเวลาผ่านไปเป็นเดือนหรือเป็นปี หรืออาจเกิดความสับสนเวลาให้การในชั้นศาล

(2) ความเชื่อมโยงของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากคดีดังกล่าวมีสถานที่หลายแห่งที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ของ น.ส.เจนจิราฯ บ้านพักของ นายเสริมฯที่ จังหวัดชลบุรี ห้องพักของนายเสริมฯที่กรุงเทพฯ บ่อเกรอะของที่พักนายเสริมฯ บ้านเพื่อนของนายเสริมฯและแม่น้ำบางปะกง ซึ่งเห็นได้ว่าสถานที่เกิดเหตุมีหลายแห่ง ซึ่งแต่ละแห่ง เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถหาพยานหลักฐานมาตรวจพิสูจน์ทาง วิทยาศาสตร์ซึ่งเชื่อมโยงในคดีได้ ตั้งแต่คราบโลหิต เส้นผม ชี้นิ้ว กะโหลก อาวุธปืนและปลอก กระสุนปืน เป็นต้น

(3) ความรวดเร็วในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน และความทุ่มเทใน การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการติดตาม สืบสวน สอบสวน และการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน ในที่เกิดเหตุ และการรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้พยานหลักฐานถูกทำลาย

(4) เป็นคดีฆาตกรรม อุกฉกรรจ์และเป็นคดีที่ประชาชน สื่อมวลชนและผู้บังคับบัญชา ให้ความสนใจ

กรณีศึกษาที่ 4 คดีฆ่าช้างป่า ที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2555 เวลาประมาณ 13.30 น. พ.ต.ท.บุญส่ง ไก่ก้อ พนักงานสอบสวน สภ.แก่งกระจาน ได้รับแจ้งว่ามีชาวบ้านพบซากช้างเพศผู้ขนาดใหญ่ประมาณ 25 ปี ล้มลงในป่าจำนวน 1 ตัวอยู่บริเวณป่าบ้านแดง หมู่ 6 ต.ป่าเต็ง อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี สภาพเนา ถูกตัดขวาง งาม อวัยวะเพศและหางไป และพบซากลูกช้างเพศผู้อายุประมาณ 3 ปีจำนวน 1 ตัว อยู่บริเวณเขื่อนกระหังสาม หมู่ 3 ต.ป่าเต็ง อ.แก่งกระจาน จ.เพชรบุรี สภาพถูกเผาไหม้ย่าง จึงได้ แจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ ต่อมาข่าวดังกล่าวได้แพร่กระจายไปยังรวดเร็วถึงสภาพความเหี้ยมโหดทารุณ ของผู้กระทำความผิด กระทั่งความทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ได้รับสั่งส่งสารช้างป่าดังกล่าวทั้งสองตัว สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดย พล.ต.อ. ปานศิริ ประภาวัต รอง ผบ.ตร. พล.ต.ท.เฉลิมเกียรติ ศรีวรขาน ผู้ช่วย ผบ.ตร. พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร. ได้เดินทางไป สภ.แก่งกระจาน ในวันที่ 9 มกราคม 2555 เพื่อเร่งรัดคดี

ดังกล่าวทำให้ทุกหน่วยงาน ทั้งฝ่ายปกครอง ทหารกองกำลังทัพพลเสือ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ
แก่งกระจาน ข้าราชการท้องถิ่นและประชาชน ร่วมมือกันคลี่คลายคดีดังกล่าว โดยนำนิติวิทยาศาสตร์
มาใช้ในคดีข้างเช่นเดียวกับคดีที่กระทำต่อบุคคล

ภาพที่ 4.3 สภาพช้างป่าที่ถูกฆ่าทั้ง 2 ตัว

(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.4 ตำแหน่งที่ช้างป่าถูกฆ่าทั้ง 2 ตัว

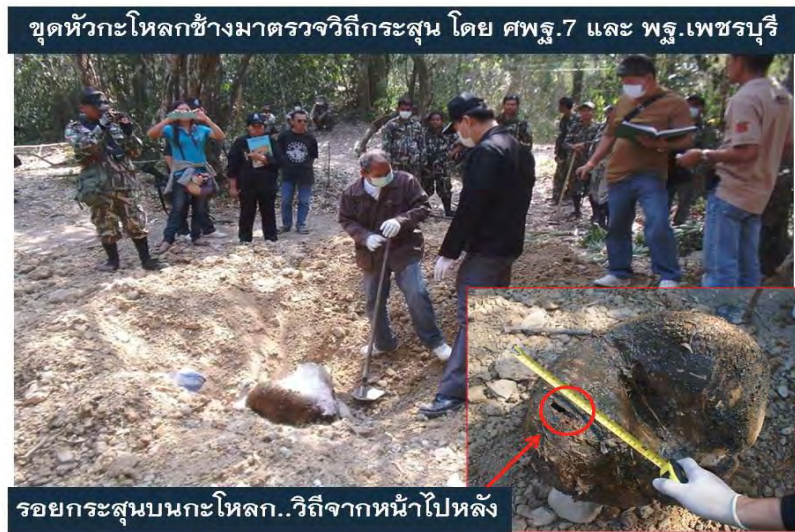
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

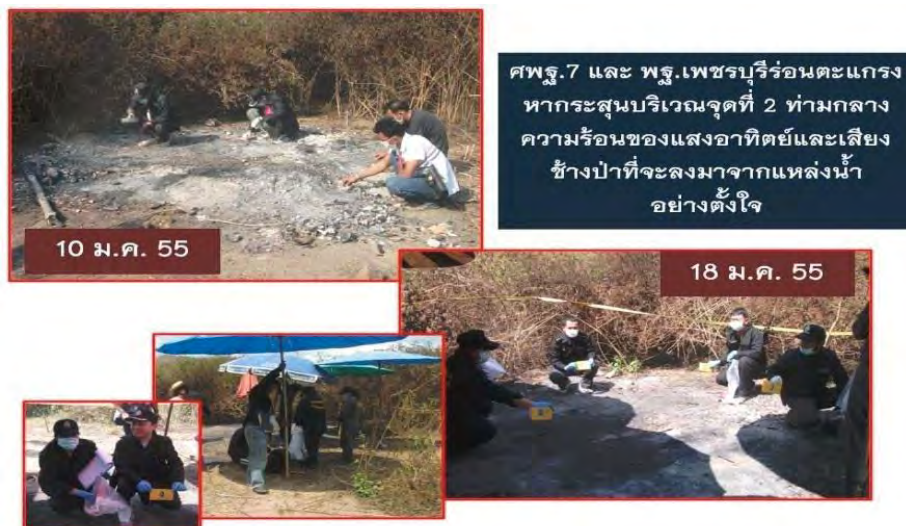
ภาพที่ 4.5 พล.ต.อ.ปานศิริ ประภาวัต รอง ผบ.ตร.และพล.ต.ท.จรัลพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร. ตรวจหาพยานหลักฐานในกองเถ้าถ่านของลูกช้างพลายที่ถูกฆ่าและเผาทั้งซากอย่างโหดอำมหิต

ภาพที่ 4.6 พล.ต.ท.จรัลพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.นำกระดูกจากกองเถ้าถ่านมาพยายามตรวจเก็บ DNA ด้วยความร่วมมือของ สถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ และ คณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ภาพจาก พล.ต.ท.จรัลพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.7 เจ้าหน้าที่ตำรวจศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 และ พิสูจน์หลักฐานจังหวัดเพชรบุรี
ได้รับคำสั่งให้ชุดช้างมาตรวจพิสูจน์เบื้องต้น...พบร่องรอยกระสุนบนกะโหลก
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.8 ร้อนตะแกรงเก็บหลักฐานและหาหัวกระสุนบริเวณจุดที่ 2 หลายรอบ
อย่างทุ้มเท และตั้งใจ
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.9 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของวิธีการสุ่มที่อิงจากบนต้นไม้
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

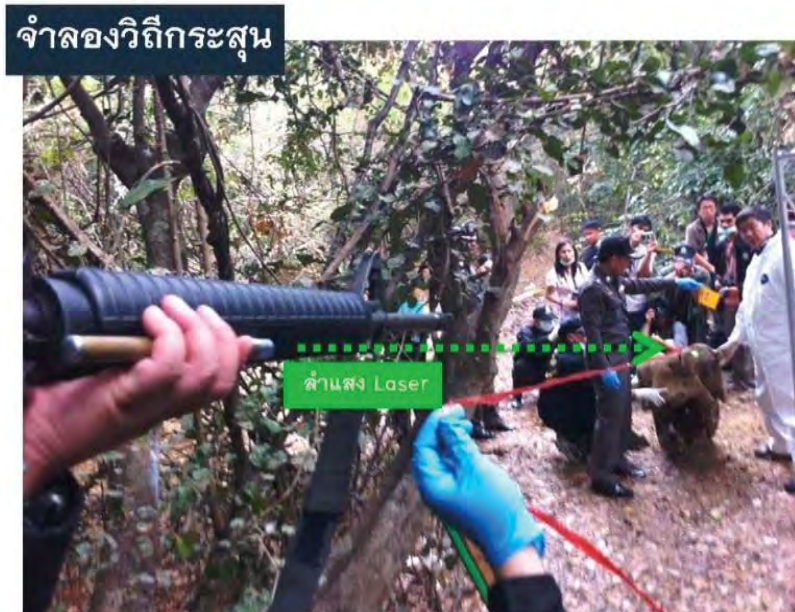
ภาพที่ 4.10 ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ และคณะสัตวแพทย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกันผ่าซากข้างเพื่อหาหัวกระดูก
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.11 พบหัวกระสุน ขนาด 7.62 มม.ที่ใช้กับปืน AK-47 หรือ อาท้าว
จำนวน 1 หัวในซากช้าง

ภาพที่ 4.12 จำลองความเป็นไปได้ของวิถีกระสุน
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.13 จำลองวิธีกระสุนโดยการเล็งปืน (ลำแสง Laser) ไปยัง บาดแผลบนกะโหลกช้าง
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.14 ภาพจากสื่อ “คมชัดลึก”
(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.15 แผนประกอบคำรับสารภาพของคนร้าย

(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.16 จากคำรับสารภาพของคนร้าย นำไปสู่การค้นหาวัดอุทยานบริเวณที่คนร้ายยิงช้าง
ทำให้พบปลอกปืนกระสุนปืนขนาด 7.62 มม.จำนวน 1 ปลอกและปลอกกระสุนปืน
คาร์บินอีก 2 ปลอก

(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

ภาพที่ 4.17 จับผู้จ้างวานได้ทั้งหมด

(ภาพจาก พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร.)

2) คำพิพากษาคดี

คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดลงโทษให้จำเลยจำคุกเป็นเวลา 11 ปี

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีนี้ ได้แก่

(1) ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยนำเข้าในคดีนี้ได้แก่

ก. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ใช้กับสัปดาห์ที่มีความสำคัญ จึงมีรูปแบบของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแบบใหม่ที่ใช้ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ข. มีการใช้นิติวิทยาศาสตร์หลายสาขาวิชา ทั้งการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การตรวจวิเคราะห์สารพิษ การตรวจทางนิติเวชศาสตร์ที่ประยุกต์มาใช้ในการสัปดาห์ในการผ่าซากเพื่อหาหัวกระสุนปืนและที่สำคัญเป็นครั้งแรกที่มีการใช้วิชานิติสัตววิทยา ในการหาพยานหลักฐานในคดีนี้

ค. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญและสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งการสืบสวน สอบสวน นิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์

(2) กระบวนการ เนื่องจากคดีนี้เป็นคดีที่เกิดขึ้นกับช้าง ซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวนแห่งชาติไม่เคยมีรูปแบบในการทำคดีหรือวิธีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานมาก่อน

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงใช้รูปแบบการทาคดีคล้ายกับการทาคดีของบุคคลและใช้รูปแบบการทำงานแบบ 12 ขั้นตอนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ FBI ในการคลี่คลายคดี ดังนี้

1. การเตรียมการ โดยการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการยิงข้าง จุดที่กระสุนปืนสามารถสังหารข้างได้ รวมถึงชนิดและขนาดของกระสุนปืนที่สามารถทำให้ข้างบาดเจ็บและเสียชีวิต

2. การเข้าปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุ โดยการเตรียมการด้านบุคลากร เครื่องมือ ยานพาหนะ เนื่องจากเป็นพื้นที่ในป่า ต้องมีการเตรียมการสำหรับการตรวจค้นในพื้นที่ป่าซึ่งแตกต่างจากคดีปกติ

3. การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีการปิดล้อมสถานที่เกิดเหตุด้วยสายกันสถานที่เกิดเหตุหรือ POLICE LINE แต่ก็มีอุปสรรคคือเป็นพื้นที่ในป่าลึกใช้ระยะเวลาในการตรวจนาน ไม่สามารถใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจเฝ้าตลอด 24 ชั่วโมงได้

4. การเริ่มสำรวจเบื้องต้นได้ทำการสำรวจเบื้องต้นในสถานที่เกิดเหตุทั้งสองแห่งหาพยานหลักฐานในเบื้องต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมจำนวนบุคลากรและเครื่องมือที่เหมาะสม

5. การประเมินความเป็นไปได้ของพยานหลักฐาน ได้นำพยานหลักฐานเบื้องต้นที่พบในสถานที่เกิดเหตุ เช่น เศษกระดุก เศษยางรถยนต์ และร่องรอยที่พบบนกระโหลกข้างไปประเมินเบื้องต้น รวมทั้งส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจากคณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตรวจวิเคราะห์พยานหลักฐานให้

6. การจัดเตรียมการบรรยายสรุป นำข้อมูลจากทั้งการพิสูจน์หลักฐาน ผู้ชำนาญการพิเศษ รวมถึงข้อมูลต่างๆมาสรุปเบื้องต้นเพื่อหาวิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่เหมาะสมต่อไป

7. การถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ ทำการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุตามหลักวิชาการ ทั้งระยะไกล กลาง ใกล้แบบมีและไม่มีมาตราส่วน รวมถึงการถ่ายภาพทางอากาศเพื่อให้ทราบถึงตำแหน่งที่แท้จริงของสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเป็นข้อมูลและหลักฐานในการนำเสนอในชั้นศาล

8. การจัดเตรียมแผนที่และแผนผังของสถานที่เกิดเหตุ นอกจากการถ่ายภาพแล้วการทำแผนที่และแผนผังของสถานที่เกิดเหตุจะช่วยให้ได้รายละเอียดของสถานที่เกิดเหตุละเอียดยิ่งขึ้น รวมถึงทราบตำแหน่งและความสัมพันธ์ของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ

9. การปฏิบัติการตรวจค้นอย่างละเอียดจากข้อมูลทั้งหมดไปสู่การตรวจค้นหาพยานหลักฐานอย่างละเอียด ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเป็นระบบ ด้วยการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญที่เป็นมืออาชีพและเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม นำไปสู่การได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่แท้จริง

10. การบันทึกและเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ เมื่อค้นพบพยานหลักฐานแล้ว ต้องมีการจัดการกับพยานหลักฐานตามหลักวิชาการโดยการบันทึกตำแหน่ง การถ่ายภาพ การเก็บ และหีบห่อวัตถุพยานที่ถูกต้อง มีห่วงโซการครอบครองวัตถุพยาน(Chain of Custody) เพื่อให้วัตถุพยานที่ได้ไม่สูญหายหรือเสื่อมคุณค่าไป

11. การตรวจค้นครั้งสุดท้าย เมื่อได้หลักฐานที่นำไปสู่การตรวจพิสูจน์หาตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ต้องมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซ้ำอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าได้ตรวจเก็บพยานหลักฐานอย่างสมบูรณ์แล้ว

12. การส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ หลังจากเสร็จสิ้นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแล้วก็ส่งมอบสถานที่เกิดเหตุคืนให้พนักงานสอบสวนเป็นการแสดงว่าการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้เสร็จสิ้นแล้ว

(3) ผลลัพธ์ สามารถใช้พยานหลักฐานทั้งหมดเป็นแนวทางในการสืบสวนหาผู้กระทำความผิดที่แท้จริง สามารถจับกุมได้ถึงต้นตอของการกระทำความผิดในครั้งนี้ได้คือผู้จ้างวานและรับซื้ออวัยวะสัตว์ป่า ศาลได้ลงโทษผู้กระทำความผิดโดยจำคุกถึง 11 ปี ซึ่งเป็นอุทาหรณ์ไม่ให้คนเข้าไปล่าสัตว์ป่าได้เป็นการป้องปรามและอนุรักษ์สัตว์ป่าในประเทศไทยไว้

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

เนื่องจากเป็นคดีที่เกิดกับสัตว์ป่าสงวนแห่งชาติไม่เคยมีการทำคดีในลักษณะนี้มาก่อน จึงต้องมีการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการฆาตกรรมที่เกิดกับสัตว์ป่าประเภทช้าง ทั้งชนิดและขนาดของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน รวมถึงต้องเชิญผู้ชำนาญการพิเศษทั้งแพทย์นิติเวชจาก สถาบันนิติเวช สำนักงานแพทย์ใหญ่ และ สัตวแพทย์ จากคณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมาช่วยในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การวิเคราะห์พยานหลักฐาน ใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ เช่น เครื่อง X-ray เคลื่อนที่ การคำนวณความสูงของช้างจากรอยเท้าช้าง การคำนวณอายุช้างจากกระดูก เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เครื่องตรวจโลหะหาหัวกระสุนในซากช้าง ใช้กระบวนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้งของ ไทยและของ FBI ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในครั้งนี้ จนทำให้ได้หลักฐานคือ ลูกกระสุนปืนขนาด 7.62 มม.(รัสเซีย)ภายในซากช้าง อันนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนจนได้ป็นต้องสงสัยมาตรวจพิสูจน์ จนทราบว่าเป็นลูกกระสุนปืนที่ถูกยิงมาจากอาวุธปืนที่คนร้ายครอบครองอยู่ จนกระทั่งการสอบสวนคดีดังกล่าวนี้คดีสู่การพิจารณาของศาลทำให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการลงโทษจำคุกเป็นเวลา 11 ปี

บทสรุป

ช้าง ถือเป็นสัตว์คู่บ้านคู่เมืองของประเทศไทย เคยช่วยกอบกู้บ้านเมืองโดยเป็นพระราชพาหนะของพระมหากษัตริย์ ในการทำยุทธหัตถี ช่วยปกป้องบ้านเมือง แต่ในปัจจุบันมนุษย์ได้มีการเอาเปรียบช้างป่า ใช้อาวุธปืนร้ายแรงเข้าไปยิงช้างในเขตอุทยานแห่งชาติ ถ้าเป็นตัวผู้จะฆ่าเพื่อเอางา งวง และอวัยวะเพศ ส่วนถ้าเป็นตัวเมียจะฆ่าเพื่อเอาลูกช้างไปขายเพื่อฝึกเล่นตามสวนสนุกและส่งออกนอกประเทศ (ข้อมูลจากนายดำรง พิเดช อธิบดี กรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช) เป็นข้อมูลที่น่าตกใจมาก ซึ่งนับวันปัญหานี้จะมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทำให้ปริมาณช้างในเมืองไทยลดลงในอัตราที่น่าเป็นห่วง ในขณะที่ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอยู่นั้นก็มีข้อมูลว่ามีช้างถูกฆ่าตายอีก 3 ตัวในป่าทึบของแก่งกระจานพร้อมช้าง 2 ตัวนี้ด้วย แต่เจ้าหน้าที่ที่เดินทางเข้าไปยังไม่กลับออกมา

ซึ่งเชื่อว่าทั่วประเทศไทยยังคงมีการฆ่าช้างอยู่ทุกวันเพียงแต่ประชาชนไม่ทราบเท่านั้น คดีนี้เป็นคดีตัวอย่างที่ทุกภาคส่วนร่วมมือกันคลี่คลายคดีและเริ่มใช้นิติวิทยาศาสตร์ในการเริ่มต้นหาหลักฐานเพื่อหาผู้ที่กระทำความผิดที่แท้จริง โดยใช้วิชาพิสูจน์หลักฐานเกือบทุกวิชา ตั้งแต่การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตรวจเก็บดีเอ็นเอ ซิปนวิธี (วิถีกระสุน) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน วิชานิติเวชและวิชานิติสัตววิทยา(ข้อมูลจาก ดร.ณัฐริกา ชันซื่อ คณะสัตวแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ในที่สุดหลักฐานที่สำคัญ คือ หัวกระสุนปืน ขนาด 7.62 มม.(รัสเซีย) ซึ่งใช้กับปืน AK-47 หรือ อาท้าว จำนวน 1 หัว สามารถนำไปสู่การจับกุมคนร้ายได้ รวมถึงผู้จ้างวานทั้งหมด หลักฐานชิ้นนี้เป็นแนวทางสำคัญในการติดตามสืบสวนจับกุมคนร้ายได้ จากที่ก่อนการตรวจนั้นไม่มีแนวทางเลยว่าคนร้ายกลุ่มใดใช้อาวุธชนิดใด และหลักฐานสำคัญชิ้นนี้หากไม่ใช้วิชาพิสูจน์หลักฐานทั้งหมดจนได้มาก็อาจจะถูกฝังไปพร้อมกับซากช้างที่น่าสงสารและไม่ได้รับความยุติธรรมไปแล้วก็ได้ สุดท้ายต้องขอขอบคุณ พล.ต.ท.จรัมพร สุระมณี ผู้ช่วย ผบ.ตร. ซึ่งได้อุทิศแรงกายแรงใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการทั้งหมดในครั้งนี้จนคดีประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูงคดีหนึ่ง

กรณีศึกษาที่ 5 คดีกระสุนปรศนาตกใส่หลังคาบ้านเจาะชายโครงซ้ายทะลุตัดชั่วหัวใจ เด็กหญิงวัย 8 ขวบเสียชีวิต ที่จังหวัดราชบุรี

1) ลำดับเหตุการณ์

คดีกระสุนตกคดีนี้ เกิดเหตุที่ บ้านเลขที่ 274/9 หมู่ 7 ต.อ่างทอง อ.เมือง จ.ราชบุรี ผู้เสียชีวิต ชื่อ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง อายุประมาณ 8 ขวบ ทราบเหตุเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2554 เวลาประมาณ 23.00 น. พฤติการณ์ของคดี เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2554 เวลาประมาณ 23.00 น. ขณะที่ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง หรือ น้องมายด์ อายุประมาณ 8 ขวบ นอนหลับอยู่ภายในบ้านที่เกิดเหตุพร้อมกับผู้เป็นตาและยายก็ปรากฏมีกระสุนตกลงใส่หลังคาบ้าน จากนั้นผู้เป็นยายสังเกตเห็น ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง มีอาการคล้ายสะอึกจึงพลิกตัวดูพบมีโลหิตจำนวนมากไหลออกมาจากบริเวณซี่ข้างด้านซ้าย พบรอยบาดแผลเป็นรูกว้างประมาณ 1 เซนติเมตร จึงนำส่งโรงพยาบาล แต่ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง เสียชีวิตก่อนเนื่องจากกระสุนตัดชั่วหัวใจ เมื่อผ่าพิสูจน์ศพพบว่า เป็นหัวกระสุนปืนขนาด 11 มม. (หรือ .45)

ภาพที่ 4.18 ภายหลังเกิดเหตุมีผู้เดินทางไปสถานที่เกิดเหตุ มีการถ่ายทอดโทรทัศน์และลงหนังสือพิมพ์จำนวนมาก ซึ่งมีผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ป็นวงกบน้าต่างแล้วนำไปแย่ง รุกกระสุนปืน การกระทำความผิดกลายเป็นการทำลายสถานที่เกิดเหตุทำให้รุกรกระสุนปืนผิดไปจากความจริง

ในวันที่เกิดเหตุเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจังหวัดราชบุรีได้เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เบื้องต้นเมื่อตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแล้วพบว่าจะต้องมีการตรวจวิถีกระสุนปืนจึงได้ประสานเบื้องต้นไปยังศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 เจ้าหน้าที่สืบสวนของตำรวจภูธรจังหวัดราชบุรียังได้ประสานขอคำปรึกษาไปยังศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ซึ่ง ร.ต.อ.วุฒิศักดิ์ ศรีบุญราษฎร์ นักวิทยาศาสตร์ (สบ1) กลุ่มงานตรวจอาวุธปืน ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ได้ให้คำแนะนำถึงระยะตกของกระสุนปืนขนาดดังกล่าวว่าน่าจะยิงในระยะไม่เกิน 2 กิโลเมตรจากสถานที่เกิดเหตุ ต่อเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2554 เวลาประมาณ 09.00 น. ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ขณะเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่จังหวัดราชบุรี ก็ได้รับการแจ้งทางโทรศัพท์จาก พล.ต.ต.โสภณ พิสุทธิวงษ์ รอง ผบ.ช.7 (ในขณะนั้น) แจ้งว่าในคดีดังกล่าวได้ป็นต้องสงสัย เป็นปืนพกอัตโนมัติ ขนาด 11 มม.จำนวน 3 กระบอก ต้องการให้ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ตรวจสอบพิสูจน์กับหัวกระสุนปืนที่พบในศพ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง ว่าตรงกับอาวุธปืนกระบอกใด

ในส่วนของผู้ที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุประกอบไปด้วย พ.ต.อ.มีชัย ทองตัน รักษาการแทน รอง ผบก.ศพฐ.7 พ.ต.อ.ดิเรก ธนานนท์นิवास นวท.(สบ4) หัวหน้ากลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศพฐ.7 พ.ต.ท.ชลาวัฒน์ เกษมปาน นวท.(สบ2) พฐ.จว.ราชบุรี และ ร.ต.อ.วุฒิศักดิ์ ศรีบุญราษฎร์ นวท.(สบ1) กลุ่มงานตรวจอาวุธปืน ศพฐ.7 ได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและวิถีกระสุนซึ่งพบอุปสรรคคือร่องรอยกระสุนปืนด้านล่างถูกไม้แยงจนเสียหาย ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบวิถีกระสุนปืนได้ ผู้ตรวจจึงต้องป็นหลังคาสภาพเก่ามีสนิมเขรอะขึ้นไปเพื่อตรวจร่องรอยของรูด้านบนแทน ซึ่งในครั้งแรกก็ไม่มั่นใจว่าจะสามารถตรวจได้หรือไม่ เมื่อขึ้นไปบนหลังคาแล้วพบว่า

ร่องรอยทิศทางของกระสุนปืนที่ครูดลอกจากสนิมของหลังคาเป็นมุมประมาณ 70 องศา ซึ่งทิศทางดังกล่าวชี้ไปยังหมู่บ้านอ่างทองห่างไปจากบ้านที่เกิดเหตุประมาณเกือบ 2 กิโลเมตร ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจึงเดินทางไปยังหมู่บ้านดังกล่าวเพื่อหาแหล่งที่มาของกระสุนปืนต่อไปจนทำการสืบสวน สอบปากคำพยานแวดล้อมจนพบสถานที่ยิงปืนและสามารถตรวจเปรียบเทียบจนนำไปสู่การจับกุมตัว ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้

ภาพที่ 4.19 สภาพด้านหน้าบ้านที่เกิดเหตุ

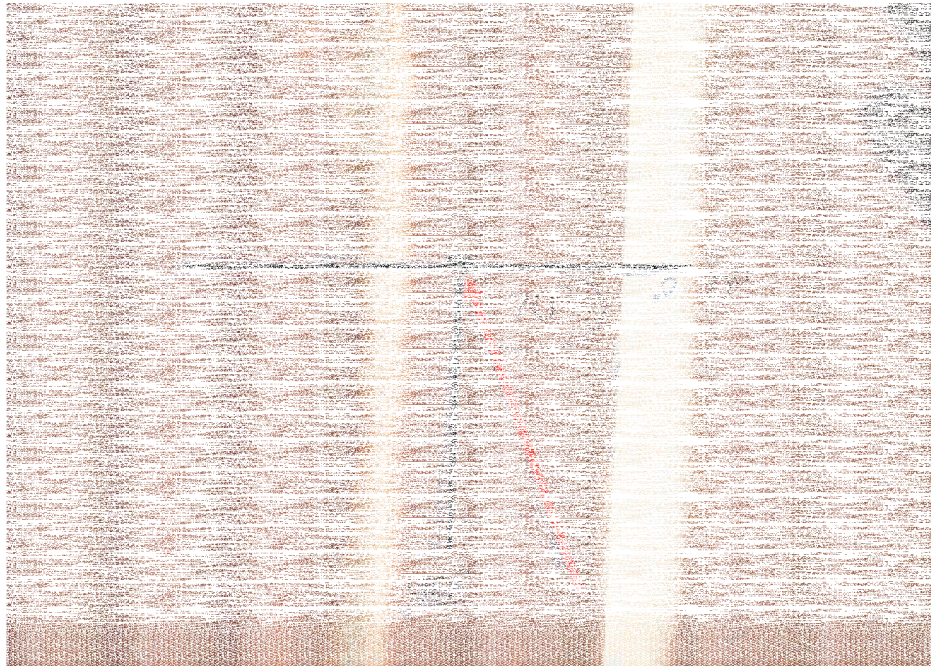
ภาพที่ 4.20 สภาพภายในบ้านที่เกิดเหตุ บริเวณที่ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง เสียชีวิต
หมายเลข 1 คือ รูกกระสุนที่พบบนหลังคา
หมายเลข 2 คือ บริเวณที่ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทอง เสียชีวิต

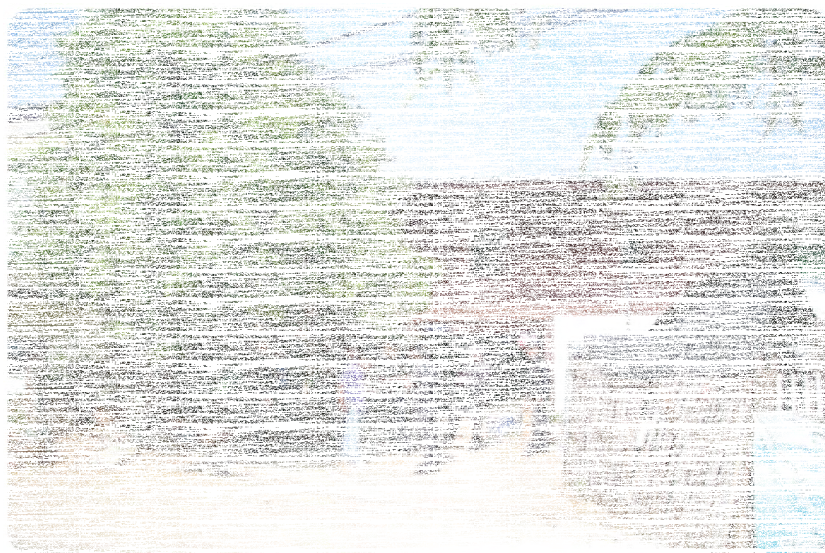
ภาพที่ 4.21 รุกกระสุนด้านในที่ถูกแยงจนเสียสภาพ

ภาพที่ 4.22 ตรวจวิถีกระสุนด้านบนหลังคา

ภาพที่ 4.23 ตรวจมุมของกระสุนบนหลังคา

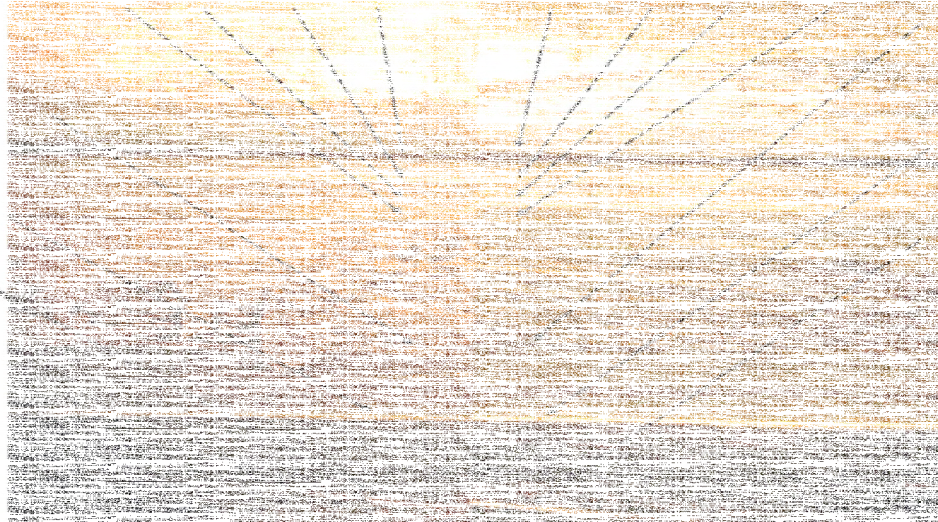
ภาพที่ 4.24 บริเวณที่มีผู้ยิงปืนขึ้นฟ้า

ภาพที่ 4.25 อาวุธปืนที่นำมาตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ

ภาพที่ 4.26 หัวกระสุนปืนที่พบในศพของ ด.ญ.กัญญารัตน์ อานทอง

ภาพที่ 4.27 ผลการตรวจเปรียบเทียบหัวกระสุนปืนจากศพ(ชาย)และหัวกระสุนที่ยิงจากอาวุธปืนที่ยึดได้(ขวา)พบว่าตรงกัน

ภาพที่ 4.28 พล.ต.ท.พงษ์สันต์ เจียมอ่อน ผบช.ภ.7 สอบปากค่านายธนเดช ศิรเมธีพร อายุ 35 ปี ผู้ยิงปืนขึ้นฟ้าจนทำให้ ด.ญ.กัญญารัตน์ วานทองเสียชีวิต

2) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ปกติคดีกระสุนตกพบว่าจะเกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งที่มีผู้เสียชีวิต และไม่มีผู้เสียชีวิต แต่ส่วนใหญ่ไม่สามารถหาผู้ที่กระทำความผิดได้ เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมักคิดว่าเป็นคดีที่หาตัวผู้กระทำความผิดได้ยาก ไม่ทราบว่าจะเริ่มอย่างไร เนื่องจากกระสุนสามารถยิงมาจากทิศทางใดก็ได้ ระยะไกลแค่ไหนก็ไม่ทราบ ผู้ยิงยังปืนด้วยมุมเท่าไรก็ไม่ทราบ แต่สำหรับคดีนี้เป็นคดีแรกที่ใช้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและตรวจวิถีกระสุนปืนในการคำนวณหาทิศทางของหัวกระสุนปืนจากกระสุน ซึ่งมีผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์นำไปแยงกระสุนด้านในจนเสียสภาพดังภาพที่ 4.20 แต่ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถใช้ร่องรอยจากกระสุนปืนด้านบนในการคำนวณหาทิศทางของหัวกระสุนปืนได้ และเมื่อคำนวณจากน้ำหนักของลูกกระสุนปืนขนาด 11 มม.(หรือ .45) จนได้ระยะทางที่กระสุนจะตกได้แล้ว จากนั้นได้ออกหมายค้นหาผู้ครอบครองอาวุธปืนขนาดที่ใช้กับกระสุนปืนจากบริเวณที่น่าเชื่อว่าจะมีการยิงอาวุธปืนมาตรวจเปรียบเทียบจนพบผู้ที่กระทำความผิดที่แท้จริงได้

(1) ปัจจัยนำเข้า ในคดีนี้ได้แก่

ก. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและวิถีกระสุนปืนอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักวิชาการ แม้ว่าสถานที่เกิดเหตุโดยเฉพาะบริเวณกระสุนปืนบนหลังคาจะถูกทำลายจากผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์ไปแล้ว แต่ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้พยายามป็นขึ้นไปตรวจกระสุนด้านบน จนพบร่องรอยที่ชี้ไปยังทิศทางที่ลูกกระสุนปืนถูกยิงมาได้

ข. มีการประสานจากเจ้าหน้าที่สืบสวนในท้องที่เกิดเหตุ ไปยังกลุ่มงานตรวจอาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืน ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 เพื่อขอคำแนะนำ วิถีกระสุนปืน ระยะยิงที่เป็นไปได้เพื่อประกอบการสืบสวน หาอาวุธปืนที่ใช้ในการกระทำความผิดได้

ค. เป็นคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน เนื่องจากเป็นช่วงเวลาปีใหม่ ผู้เสียชีวิตเป็นเด็กหญิงอายุเพียง 8 ปี และผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ ประสานงานให้ใช้หน่วยงานศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ให้เข้าไปร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีนี้

3) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน ปกติคดีนี้ประสบความสำเร็จด้วยปัจจัยต่างๆดังนี้

ประการที่ 1 เนื่องจากเป็นคดีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในอดีต และเป็นคดีที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการดำเนินคดี เนื่องจากไม่ทราบวิธีเริ่มต้นในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกวิธี ดังนั้นในคดีนี้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน จึงได้เริ่มต้นจากเรื่องของกระสุนปืนที่แม้ว่าด้านล่างจะถูกทำลายจะผู้ที่ไม่มีความรู้แล้วก็ตาม แต่รู้ที่ด้านบนหลังคามีคราบสนิมที่ชี้ทิศทางไปยังบริเวณหมู่บ้านที่น่าเชื่อว่าจะมีการยิงอาวุธปืนได้

ประการที่ 2 มีการคำนวณน้ำหนักของลูกกระสุนปืนที่พบในศพว่าสามารถยิงได้ไกลสุดไม่เกิน 2 กิโลเมตร ประกอบกับเป็นวันที่ 1 ม.ค. 2554 ซึ่งมีการฉลองปีใหม่เพียง 3 บ้านเท่านั้น ทำให้ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถระบุถึงตำแหน่งที่มีผู้ใช้อาวุธปืนได้ดี

ประการที่ 3 เจ้าหน้าที่ตำรวจออกหมายค้นพบอาวุธปืนขนาดที่ตรงกับลูกกระสุนปืนที่ยิงจำนวน 3 กระบอก เมื่อนำมาตรวจเปรียบเทียบก็พบว่าปืนกระบอกที่ผู้ต้องหาครอบครองอยู่เป็นปืนที่ใช้ยิงเนื่องจากกระสุนปืนตรงกับกระสุนปืนที่พบในศพ จึงทำให้สามารถแจ้งข้อหาและดำเนินคดีกับผู้ต้องสงสัยได้ในที่สุด

คดีนี้จึงเป็นคดีที่ประสบความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในการคลี่คลายคดี ทั้งที่ในอดีตคดีลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้

คดีนี้เป็นคดีสะท้อนขวัญประชาชนและก่อให้เกิดความไม่มั่นใจในชีวิตของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งคดีกระสุนปืนขนาด 9 มม. ทำให้มีผู้เสียชีวิตนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้งทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนหนึ่ง แต่มักจะหาหลักฐานในการจับกุมคนร้ายไม่ได้เนื่องจากเป็นคดีที่มีความยากลำบากต้องอาศัยความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการคำนวณหาทิศทางของหัวกระสุนว่ามาจากทิศทางใดจากนั้นยังต้องสืบสวนหาเจ้าของอาวุธปืนเพื่อมาตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบหัวกระสุนปืนอีก ที่ผ่านมาในอดีตจึงมักจะเป็นคดีที่ไม่ประสบความสำเร็จในการสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดมารับโทษ

กรณีศึกษาที่ 6 คดีปาหินที่จังหวัดสุพรรณบุรี

คดีนี้เป็นคดีที่ประชาชนให้ความสนใจมากเนื่องจากเกิดเหตุเป็นเวลาร่วม 3 เดือน แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมคนร้ายได้ เพราะไม่มีหลักฐานที่จะสืบสวนถึงตัวคนร้าย และคดีก็ทำท่าว่าจะกลายเป็นอุบัติเหตุจราจรเสียมากกว่า ทั้งที่มีผู้เสียชีวิต 1 คน บาดเจ็บสาหัส 2 คนและบาดเจ็บธรรมดา 3 คน ซึ่งสื่อมวลชนต่างๆ ได้ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง จนได้มีการประสานจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ให้กองวิทยาการภาค 1 ส่งผู้เชี่ยวชาญเดินทางไปตรวจพิสูจน์คดีนี้ที่จังหวัดสุพรรณบุรี

1) ลำดับเหตุการณ์

คดีปาหินนี้ เกิดเหตุที่ บริเวณถนนสายสุพรรณบุรี-อ่างทอง หลัก กม.ที่ 1-2 หมู่ที่ 2 ต.โพธิ์พระยา อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี เหตุเกิด วันที่ 27 พฤษภาคม 2552 เวลาประมาณ 21.30 น. ที่ท้องที่ สภ.เมืองสุพรรณบุรี รถยนต์ที่เกิดเหตุหมายเลขทะเบียน พต 8908 กรุงเทพมหานคร มีผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตดังนี้ นายสุรชัย สวัสดิ์ อายุ 36 ปี (คนขับรถ) ได้รับบาดเจ็บสาหัส น.ส.สุรารักษ์ เอี่ยมยัง อายุ 35 ปี (คนนั่งด้านหน้า) ได้รับบาดเจ็บสาหัส ด.ญ.เพชรรัตน์ ศรีสุข อายุ 11 ปี ได้รับบาดเจ็บ ด.ญ.รุจิรา สวัสดิ์ อายุ 1 ปี ได้รับบาดเจ็บ ด.ช.ณัฐพล สวัสดิ์ อายุ 5 ปี ได้รับบาดเจ็บ นางภาพิมล เอี่ยมยัง อายุ 59 ปี เสียชีวิต

กองวิทยาการภาค 1 โดย พล.ต.ต.รุ่งฤทธิ์ ชื่นทรัพย์ ผบก.วท.1 ในขณะนั้นได้ส่งผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย พล.ต.อ.อภิรติ์ ปรีกกะกุล นวท.(สบ 5) วท.1 พล.ต.อ.กิตติ ฉัตรวานิช นวท.(สบ 4) ผู้เชี่ยวชาญ วท.1 พล.ต.อ.ดิเรก ธนันทน์นิवास นวท.(สบ 4) ผู้เชี่ยวชาญ วท.1 คณะผู้เชี่ยวชาญได้เดินทางไปตรวจพิสูจน์คดีดังกล่าวร่วมกับ พล.ต.ท.มงคล สุนทรวิภาค สารวัตรวิทยาการจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเดินทางไปร่วมประชุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ภ.จว.สุพรรณบุรี พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่สืบสวน จากนั้นตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและตรวจซากรถยนต์ที่ สภ.เมืองสุพรรณบุรี จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและตรวจพิสูจน์ซากรถยนต์ดังกล่าว ได้มีการประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (RECONSTRUCTION) ได้ทำการจำลองเหตุการณ์การเกิดเหตุ จนกระทั่งทราบว่า คดีดังกล่าวไม่ใช่เกิดจากอุบัติเหตุจราจรธรรมดา แต่มีบุคคลนำหินจากบริเวณใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ ไปไปที่กระเจกรถยนต์ดังกล่าวขณะขับไปถึงบริเวณสถานที่เกิดเหตุ ทำให้เกิดความเสียหายดังกล่าว

คดีนี้มีข้อบกพร่องที่พบหลายอย่าง เช่น ในสถานที่เกิดเหตุมีผู้คนเข้าไปจำนวนมาก มีการขุดค้นพื้นดินบริเวณที่เกิดเหตุ จนสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปมาก หินที่พบในรถยนต์ที่เกิดเหตุควรนำไปเก็บตัวอย่าง ดีเอ็นเอ (DNA) และรอยลายนิ้วมือแฝงทันที แต่จากการติดตามข่าวทางโทรทัศน์พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจบางนายใช้มือเปล่าจับก้อนหินดังกล่าว จึงทำให้ไม่สามารถได้ตัวอย่างดีเอ็นเอ (DNA) และรอยลายนิ้วมือแฝงของคนร้ายที่แท้จริงได้ คดีนี้จึงได้แต่ยืนยันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นการปาหินเท่านั้น ภายหลังทราบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจของจังหวัดสุพรรณบุรีได้มีการติดตามจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ 2 คน แต่ไม่มีหลักฐานยืนยันการกระทำความผิดของผู้ต้องสงสัยได้

ภาพที่ 4.29 บริเวณถนนสายสุพรรณบุรี-อ่างทอง หลัก กม.ที่ 1-2 หมู่ที่ 2 ต.โพธิ์พระยา อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี สถานที่เกิดเหตุ

ภาพที่ 4.30 สภาพรถยนต์หมายเลขทะเบียน พต 8908 กรุงเทพมหานคร ที่เกิดเหตุถูกปาหิน

ภาพที่ 4.31 ก้อนหินที่พบภายในรถยนต์ที่เกิดเหตุ

ภาพที่ 4.32 สภาพรอยบาดแผลที่ใบหน้าของนายสุรชัย สวัสดิ์ คนขับรถ

ภาพที่ 4.33 คณะผู้เชี่ยวชาญจากกองวิทยาการภาค 1 ออกแบบการตรวจพิสูจน์และประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น(RECONSTRUCTION) พร้อมได้ทำการจำลองเหตุการณ์ในการเกิดเหตุ

ภาพที่ 4.34 ตำแหน่งที่ก๊อปปี้หิ้งกระทบกระชกรถยนต์

ภาพที่ 4.35 จำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 4.36 ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งเพื่อยืนยันสมมุติฐานหาร่องรอยและวัตถุพยาน

ภาพที่ 4.37 บริเวณที่น่าเชื่อว่าคนร้ายนำก้อนหินออกมาจากบริเวณใกล้สถานที่เกิดเหตุ

ภาพที่ 4.38 บริเวณที่น่าเชื่อว่าเป็นบริเวณที่คนร้ายนำก้อนหินขึ้นมาจากพื้น

ภาพที่ 4.39 หนวดพืชตำลึงที่พบติดมากับก้อนหิน

2) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

คดีปาหินใส่รถทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิตและทรัพย์สินเสียหายเป็นอีกคดีที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากในประเทศไทย มีความเสียหายเกิดขึ้นจำนวนมากในทุกปี แต่ก็มักไม่สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานที่แสดงว่าเป็นการปาหินหรืออุบัติเหตุ รวมถึงหาตำแหน่งที่คนร้ายปาหินไม่ได้ คดีนี้เริ่มต้นจากการที่ไม่มีความคืบหน้าในคดีร่วม 3 เดือน ทำให้หลักฐานต่างๆ มีสภาพเก่า สถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนแปลงไปมาก สภาพรถยนต์ที่เกิดเหตุมีสนิมขึ้น รูปแบบในการทำคดีเริ่มจากการเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง เพื่อประเมินสภาพสถานที่เกิดเหตุและความเป็นไปได้ว่าเป็นการปาหินหรืออุบัติเหตุ จากนั้นก็ได้ไปตรวจสอบสภาพรถยนต์ที่เกิดเหตุอีกครั้งจนพบกระจกหน้ารถที่แตกจากวัตถุชนิดหนึ่ง ซึ่งน่าจะเป็นก้อนหินที่พบในรถยนต์ที่เกิดเหตุในครั้งแรก เมื่อนำมาตรวจสอบแล้วพบว่ามียี่ห้อที่ก้อนหินทะลุกระจกเข้าไป เมื่อมีการนำบุคคลที่สูงเท่าผู้ที่ขับรถและบาดเจ็บไปนั่งจำลองเหตุการณ์ในรถ จึงพบว่าตำแหน่งที่ก้อนหินทะลุเข้าไปนั้นตรงกับตำแหน่งบาดเจ็บที่พบบนใบหน้าผู้ขับรถ โดยมีมุมที่เฉียงจากด้านบนและด้านขวาเล็กน้อย ทำให้ทราบว่าก้อนหินมีความเร็วทะลุกระจกเข้าไปถูกผู้ขับรถจนบาดเจ็บและทำให้รถตกข้างทางได้รับความเสียหายดังกล่าว ไม่ใช่อุบัติเหตุ และเมื่อได้ข้อมูลว่าก้อนหินมีคราบโลหิต เส้นผมและหนองพืชตำลึง จึงมีการไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งเพื่อหาตำแหน่งของคนปาหินและตำแหน่งที่ก้อนหินเคยวางอยู่ ซึ่งบริเวณใกล้กับที่รถยนต์ตกข้างทางออกไปประมาณ 500 เมตร พบหลุมดินขนาดเท่าก้อนหินและมีพืชตำลึงขึ้นอยู่ ทำให้ทราบถึงบริเวณที่ก้อนหินเคยวางอยู่ได้ จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานทั้งหมดทำให้ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเชื่อว่าในคดีนี้เป็นการปาหินใส่รถจากบุคคลโดยเจตนาไม่ใช่อุบัติเหตุแต่อย่างใด

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

ก. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยใช้หลักการประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากพยานหลักฐานที่เหลืออยู่แม้ว่าจะเกิดเหตุไปแล้วเป็นเวลากว่า 3 เดือนและแทบจะหาพยานหลักฐานไม่ได้แล้ว แต่ได้มีการประยุกต์ใช้วิชาการด้านการตรวจวิเคราะห์สารมาปรับใช้กับวิธีการปาหินทำให้ทราบได้ว่าคดีดังกล่าวไม่ใช่อุบัติเหตุแต่เป็นการกระทำของบุคคล

ข. การจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ที่เกิดเหตุ รวมถึงการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุบริเวณใกล้เคียงทำให้พบร่องรอย หลักฐานต่างๆ จนสามารถนำมาจำลองเหตุการณ์ต่างๆ ได้ทั้งหมด

ค. เป็นคดีที่สื่อมวลชนติดตามอย่างใกล้ชิด มีการกระตุ้นเตือนการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ จัดส่งทีมผู้เชี่ยวชาญไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอีกครั้งจนคลี่คลายคดีลงได้

3) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

คดีประสบความสำเร็จจากหลายปัจจัยได้แก่

ประการที่ 1 มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียดจากพยานหลักฐานที่มีแม้ว่าเวลาผ่านไปนานแล้ว แต่ใช้การตรวจจากกระจกหน้ารถที่เหลือ นำคนที่สูงเท่าผู้ขับรถมานั่งและทำการประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น วัดมุมแบบวิถีกระสุนทำให้ทราบถึงทิศทางและความแรงของก้อนหินได้ว่ามีความเร็วในการเคลื่อนที่มากกว่าจะเป็นอุบัติเหตุ

ประการที่ 2 มีการสังเกตอย่างละเอียดว่าที่ก้อนหินมีคราบโลหิต เส้นผม และหนองของพืชตำลึงติดอยู่ ทำให้มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุบริเวณที่รถยนต์ตกถนนอีกครั้งตลอดจนบริเวณใกล้เคียง จนพบบริเวณที่พื้นดินเป็นหลุมขนาดก้อนหินที่พบในรถยนต์และมีพืชตำลึงขึ้นอยู่ ทำให้ทราบได้ว่าเป็นบริเวณที่ผู้ที่พาหินนำก้อนหินขึ้นมาจากบริเวณดังกล่าว ซึ่งห่างจากจุดที่รถยนต์ตกถนนไปประมาณ 500 เมตร ทำให้เป็นไปได้ที่เหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นอุบัติเหตุได้

ประการที่ 3 การประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่จากพยานหลักฐานที่มีอยู่ทำให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้เคียงความจริงที่สุด จึงเป็นการนำหลักฐานที่ได้มาพิสูจน์จนทราบข้อเท็จจริงในคดี

คดีนี้เป็นคดีที่ประชาชนให้ความสนใจและติดตามเป็นเวลานาน หากไม่มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตรวจพิสูจน์ร่องรอยหลักฐานต่างๆ รวมถึงการประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (RECONSTRUCTION) พร้อมได้ทำการจำลองเหตุการณ์การเกิดเหตุ ก็อาจดูเหมือนเป็นอุบัติเหตุธรรมดาที่อาจไม่มีการติดตามผู้กระทำความผิดมาลงโทษ คดีนี้จึงเป็นคดีที่ประสบความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในการคลี่คลายคดี

กรณีศึกษาที่ 7 คดีนักแม่นปืนยิงตัวตาย 5 นัดที่จังหวัดนนทบุรี

คดีนักแม่นปืนยิงตัวตาย 5 นัดนี้ เกิดเหตุที่ ห้องหมายเลข 8 ห้องเช่าไม่มีเลขที่ ต.เสาธงหิน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี ผู้เสียชีวิต ชื่อ นายสุนทร วงศ์ดาว อายุประมาณ 33 ปี มีอาชีพขับรถแท็กซี่และมีงานอดิเรกเป็นนักแม่นปืน มีถ้วยรางวัลจำนวนมาก ทราบเหตุเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2548 เวลาประมาณ 14.00 น. ที่ท้องที่ สภ.บางใหญ่

1) ลำดับเหตุการณ์

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2548 เวลาประมาณ 12.15 น. นายสุนทร วงศ์ดาว ได้เดินทางไปยังบ้านเลขที่ 35/105 ซ.เอกชัย 39 แขวงจอมทอง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ที่ ส.น.บางขุนเทียน ซึ่งเป็นบ้านของภรรยา คือ นางศุภมล วงศ์ดาว เนื่องจากนายปรีชา มาลัย สัมฤทธิ์ชัย อายุ 60 ปี บิดาของ นางศุภมล วงศ์ดาว ต้องการให้ไปเซ็นใบหย่ากับ นายสุนทร วงศ์ดาว เพราะถูกทำร้ายร่างกายเป็นประจำ

เมื่อนายสุนทร วงศ์ดาว เดินทางไปถึงกลับใช้อาวุธปืนพกวีลเวอร์ขนาด .357 ยิงนางศุภมล วงศ์ดาว จำนวน 4 นัด และนายปรีชา มาลัยสัมฤทธิ์ชัย จำนวน 2 นัด ได้รับบาดเจ็บถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล ภายหลังก่อเหตุ นายสุนทร วงศ์ดาว ได้ขึ้นรถแท็กซี่หนีโดยใส่เสื้อ-กางเกงหมายเลขทะเบียน 827 กรุงเทพมหานคร หลบหนีไป เจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.บางขุนเทียน สืบทราบว่า นายสุนทร วงศ์ดาว มีห้องเช่าอยู่ที่ อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี จึงได้ออกติดตามจับกุม จนถึงห้องเช่าที่เกิดเหตุ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเดินทางไปถึงห้องเช่าก็ทราบว่านายสุนทร วงศ์ดาว หลบอยู่ภายในห้องเช่าหมายเลข 8 แต่ไม่ยอมออกมามอบตัว จนกระทั่งเวลาประมาณ 14.00 น.ได้ยินเสียงปืนดังขึ้นจำนวน 5 นัด เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้อาวุธปืนยิงไปจำนวน 4 นัด เมื่อเสียงปืนสงบจึงได้จัดห้องเข้าไปพบนายสุนทร วงศ์ดาว นอนเสียชีวิตอยู่ในห้องเช่าที่เกิดเหตุ จึงได้แจ้ง พ.ต.ต.ณรงค์ ชิมสวัสดิ์ พนักงานสอบสวน สภ.บางใหญ่ ซึ่ง พ.ต.ต.ณรงค์ ชิมสวัสดิ์ ได้แจ้งแพทย์จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ไปทำการชันสูตรพลิกศพและแจ้งวิทยาการจังหวัดนนทบุรี ซึ่งขณะนั้น พ.ต.ท.ดิเรก ธนานนท์นิवास (ยศในขณะนั้น) เป็นสารวัตรวิทยาการจังหวัดนนทบุรี ในเบื้องต้น พ.ต.ต.ณรงค์ ชิมสวัสดิ์ ได้แจ้งว่าให้ไปตรวจสอบสถานที่ที่เกิดเหตุคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งเป็นคดีที่สำคัญ ดังนั้น พ.ต.ท.ดิเรกฯ จึงได้รายงานผู้บังคับบัญชาของกองกำกับการวิทยาการ 1 แล้วเดินทางไปตรวจสอบสถานที่ที่เกิดเหตุ เมื่อเดินทางไปถึงพบว่ามีกองกำลังและรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี มีแพทย์และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอยู่ แต่เนื่องจากเป็นการแจ้งว่าเป็นคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งตามกฎหมายประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ที่แก้ไขในส่วนการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ปี 2544 นั้น คดีวิสามัญฆาตกรรม จึงต้องเชิญแพทย์ พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอขึ้นไปมาร่วมกันชันสูตรพลิกศพด้วย ขณะนั้นจึง ไม่สามารถทำการชันสูตรพลิกศพได้ จึงได้แต่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุบริเวณรอบๆ ศพก่อน

เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบว่าบริเวณหน้าห้องที่เกิดเหตุมีร่องรอยถูกยิงด้วยกระสุนปืนขนาด 11 มม. จำนวน 4 นัด ภายในห้องไม่พบร่องรอยการต่อสู้และร่องรอยของแต่อย่างใด บริเวณที่พบศพนายสุนทร วงศ์ดาวนั้น อยู่บริเวณฝาผนังห้องด้านหน้าข้างซ้าย ซึ่งอาวุธปืนที่ยิงมาจากภายนอกห้องไม่สามารถทำอันตรายได้ ศพถูกยิงด้วยกระสุนปืนขนาดประมาณ .38 จำนวน 4 นัด ที่หน้าอกข้างซ้ายเรียงลงมาตามความยาวของลำตัวและที่ศีรษะข้างขวา พบรอบบาดแผลถูกยิงด้วยกระสุนปืน 1 นัดกระสุนฝังใน รอยบาดแผลทุกรอยมีคราบเขม่าสีดำจับอยู่เป็นจำนวนมาก ที่มีมือข้างขวาพบอาวุธปืนวีลเวอร์ขนาด .357 ลากลับ 3 นิ้ว จำนวน 1 กระบอก สภาพศพนอนซดก้าแพงฝาผนัง ห้องด้านหน้ามีที่นอนฟูกฝาผนังเอาไว้และศีรษะศพฝังอยู่เมื่อตรวจสอบสภาพศพไม่มีการเคลื่อนย้าย ที่นอนที่ฝังอยู่ใกล้ศีรษะด้านขวาพบมีรอยกระเซ็นของคราบเลือดและมีรอยเขม่า ถ้าพิจารณาตรงจุดนี้จะเชื่อได้แน่นอนว่าตำรวจไม่ได้เป็นผู้ยิงหรือวิสามัญฆาตกรรมนายสุนทรฯ เมื่อเห็นสภาพศพครั้งแรก เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเชื่อว่าเขาต้องยิงตัวเองตาย

เพราะเขม่าปืนที่ติดอยู่ระยะใกล้บนบาดแผลทุกรอย โดยเฉพาะบาดแผลที่ศีรษะด้านขวามีวิถีกระสุนจากขวาไปซ้ายและหลังไปหน้า ถ้าเป็นตำรวจไปยิงจะยิงในท่านี้ไม่ได้เพราะต้องยิงจากฝาด้านนอก ซึ่งไม่สามารถทำได้เลยและมีสภาพบาดแผล 4 นัดที่บริเวณหน้าอก ซึ่งเรื่องนี้จะมีคนถามกันมากกว่าเขายังตัวตายได้อย่างไรถึง 4 นัด หลังจากผ่าศพพิสูจน์ปรากฏว่ากระสุนทั้งหมดไม่ได้ผ่านหัวใจของเขา ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้ทำการเก็บ ดี.เอ็น.เอ. เก็บเขม่าปืน ทำทุกอย่างเท่าที่ทำได้ พอเปิดลูกโมกระสุนดูภายในลูกโมปืน พบกระสุนปืนขนาด .38 จำนวน 1 นัดและปลอกกระสุนปืนขนาด .38 จำนวน 5 ปลอก แสดงว่ามีการยิงออกไป 5 นัด ค้างในลูกโม 1 นัดและมีกระสุนตกอยู่บนพื้น 1 นัด และมือของผู้ตายเต็มไปด้วยเขม่าปืน ภายในห้องยังพบจดหมายลาตายจำนวน 1 ฉบับ จดหมายลาตายเขียนด้วยปากกาเคมีกับปากกาธรรมดา มีข้อความยกทรัพย์สินสมบัติให้ลูกสาวและลงลายมือชื่อนายสุนทร วงศ์ดาว ระหว่างรอผู้ร่วมชันสูตรให้ครบ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงเริ่มตรวจวิถีกระสุนก่อนตรวจพิสูจน์ให้ได้ว่าตำรวจทำการวิสามัญจริงหรือไม่ เมื่อตรวจวิถีกระสุนแล้วพบว่าวิถีกระสุนที่ตำรวจยิงเข้ามาก็ไม่มีทางถูกนายสุนทรฯ แน่นนอน

เมื่อพนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเดินทางถึงสถานที่เกิดเหตุ จึงได้ร่วมกันชันสูตรพลิกศพ เมื่อเริ่มการชันสูตรพลิกศพจะเห็นบาดแผลที่หน้าอกทั้ง 4 รอย มีเขม่าสีดำติดอยู่ บาดแผลที่ศีรษะก็มีเขม่าสีดำติดอยู่ ยิงระยะใกล้แต่ห่างมาเล็กน้อย (ถ้ายิงประชิดจริงๆ แผลจะเป็นสตาร์เชพ (Star Shape) เมื่อเปิดเปลือกตาดูก็ปกติ (ญี่ปุ่นเวลาที่คนถูกบีบคอตายหรือแขวนคอตายเปิดเปลือกตาดูจะเห็นเส้นเลือดที่ตาขาวแตก แต่ถ้าถูกฆาตกรรมแล้วเอาไปแขวนคอจะไม่เห็น) ปากก็ไม่ถูกทำร้าย ตอนนี้ก็ยังไม่ตัดสินไม่ได้ บางทีอาจถูกกินยาแล้วเอาปืนยิงก็ได้ แต่สิ่งที่มองในตอนแรกคือวิถีกระสุนยิงที่ศีรษะต้องยิงติดผนังห้องไม่มีใครจะทำได้ เมื่อพลิกศพกระสุนทะลุร่างกายมีหมอนรองหลังอยู่ เห็นรูที่หมอนก็ทำการผ่าหมอนดู ปรากฏว่าได้หัวกระสุนครบหมดทั้ง 4 หัว เก็บเขม่าปืนที่มีมือตรวจวิถีกระสุนที่ผ่านร่างศพ และวาดภาพรอยแผลด้านหน้าทะลุหลังไม่เรียงตรงคือเฉียงจากหัวใจออกไปข้างๆ ดูบาดแผลที่ศีรษะทะลุเข้าไปตุงอยู่ที่หน้าผากด้านซ้ายไม่ทะลุ ตำรวจยิงทำนี้ยากมาก เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดแล้วและทราบผลเขม่าปืนที่มีมือตลอดจนได้ผลการผ่าพิสูจน์ศพแล้วจึงได้ออกรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุว่าเป็นคดีอาชญากรรมไม่ใช่วิสามัญฆาตกรรม

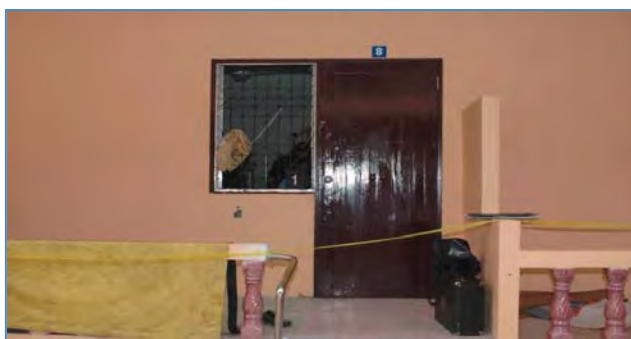
หลังจากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานไปตรวจเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2548 พอวันรุ่งขึ้น 22 พฤษภาคม 2548 หนังสือพิมพ์ทุกฉบับก็ลงว่าเป็นการฆ่าตัวตาย รายงานเป็นคดีอาชญากรรม ปรากฏว่าเป็นเวลาอีกเกือบเดือนถึงวันที่ 9 มิถุนายน 2548 มีเจ้าหน้าที่จากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม ไปตรวจดูสถานที่เกิดเหตุอีก โดยเอาคอมพิวเตอร์ไปด้วย ไปตรวจในห้องที่ทำความสะอาดแล้ว โดยสงสัยว่าจะเป็นการฆาตกรรม หนังสือพิมพ์ก็ลงตาม เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานที่เป็นเวรตรวจสถานที่เกิดเหตุจึงประสบปัญหาในการทำงานมาก เนื่องจากผู้บังคับบัญชาเรียกพบทันทีและถามว่ามั่นใจว่าเป็นการฆ่าตัวตายหรือไม่ จึงต้องทำการวิจัยค้นหาข้อมูลเพื่อพิสูจน์การตายที่เคย

เกิดขึ้นในต่างประเทศว่าเคยมีการตายลักษณะนี้หรือไม่ ต่อมาผู้รับผิดชอบคดีพบว่าอาจารย์แพทย์จาก รพ.รามธิบดี แจ้งว่าที่อเมริกามีการยิงตัวเอง 7 นัดก็มี 21 นัดก็มี โดยใช้ปืนออตโตเมติก ลักษณะก็มีการไปยิงในโรงแรมที่มีการล็อกห้องใส่กุญแจอย่างดี ต่อมาผลการตรวจเขม่าและผลเลือดออกมา ก็ปรากฏว่าศพไม่ได้มีการกินยา ไม่ได้ถูกทำร้าย สรุปว่าสุดท้ายเป็นอัตวินิบาตกรรมโดยมีหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่หนังสือพิมพ์ไปลงครั้งหลังว่าศพนี้ส่อเป็นการฆาตกรรมถูกยิงจุดตายทั้ง 5 นัดนั้น ถ้าดูรอยเขม่าและรอยกระเซ็นของคราบเลือด หลักฐานต่างๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แท้จริง ก็เชื่อว่าคดีนี้เป็นอัตวินิบาตกรรม

คดีนี้ใช้วิชาพิสูจน์หลักฐานเกือบหมด ทั้งการตรวจสถานที่เกิดเหตุ อาวุธปืน เอกสาร ดี.เอ็น.เอ จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีการนำเสนอคดีนี้เป็นคดีแรกในการประชุมทำให้ได้รับความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ซึ่งในที่ประชุมเห็นด้วยกับผลการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการลงความเห็นของนักนิติวิทยาศาสตร์ที่รับผิดชอบในคดีนี้ว่าเป็นคดีอัตวินิบาตกรรม

ภาพที่ 4.40 ห้องเลขที่ 8 ห้องเช่าไม่มีเลขที่ ต.เสาธงหิน อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี
สถานที่เกิดเหตุ นักแม่นปืนยิง ตัวตาย 5 นัด

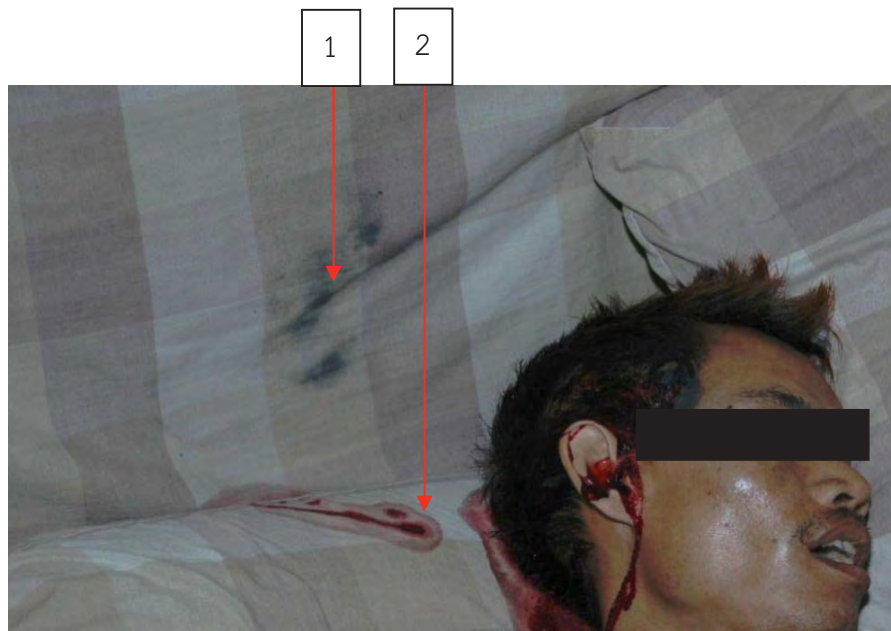
ภาพที่ 4.41 ภาพด้านหน้าห้องหมายเลข 8 ที่เกิดเหตุ พบรอยกระสุนปืนขนาด 11 มม.
จำนวน 4 นัด

ภาพที่ 4.42 สภาพภายในห้องที่เกิดเหตุ บริเวณด้านหน้าข้างซ้าย ที่พบศพนายสุนทร วงศ์ดาว

ภาพที่ 4.43 สภาพรอยบาดแผลถูกกระสุนปืนจำนวน 4 รอยที่หน้าอก

ภาพที่ 4.44 สภาพบาดแผลที่ศีรษะข้างขวา

ครีซ 1 คือ คราบเขม่าจากการยิงปืน

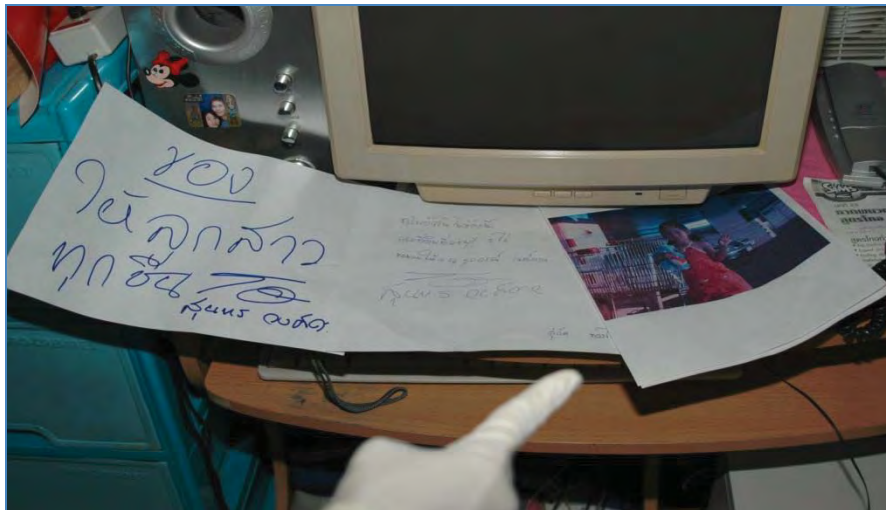
ครีซ 2 คือ คราบโลหิตที่พุ่งออกมาจากบาดแผล

ภาพที่ 4.45 สภาพอาวุธปืนพกมือขนาด.357 ลำกล้อง 3 นิ้ว พบที่บริเวณมือข้างขวาของศพ

ภาพที่ 4.46 ภายในลูกโม่พบกระสุนปืนขนาด .38 จำนวน 1 นัดและปลอกกระสุนปืนขนาด .38
จำนวน 5 ปลอก

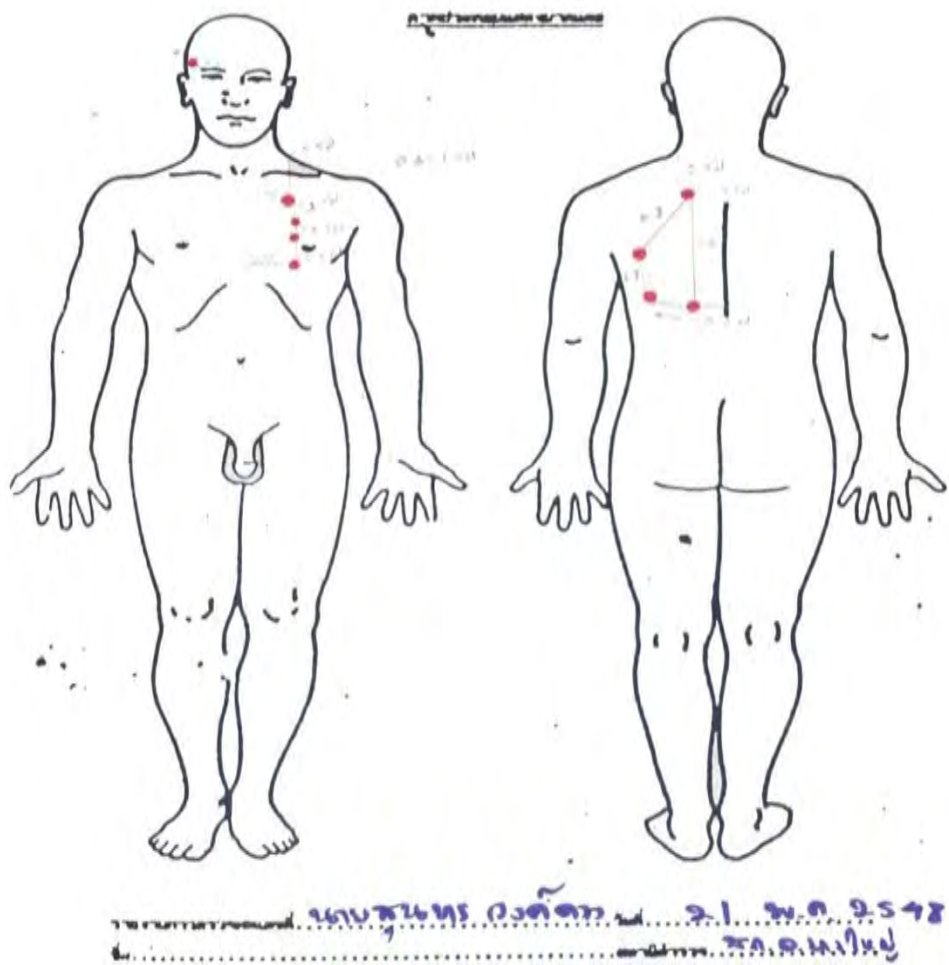
ภาพที่ 4.47 จดหมายลาตาย ยกทรัพย์สินให้บุตรสาว ลงชื่อผู้เสียชีวิต

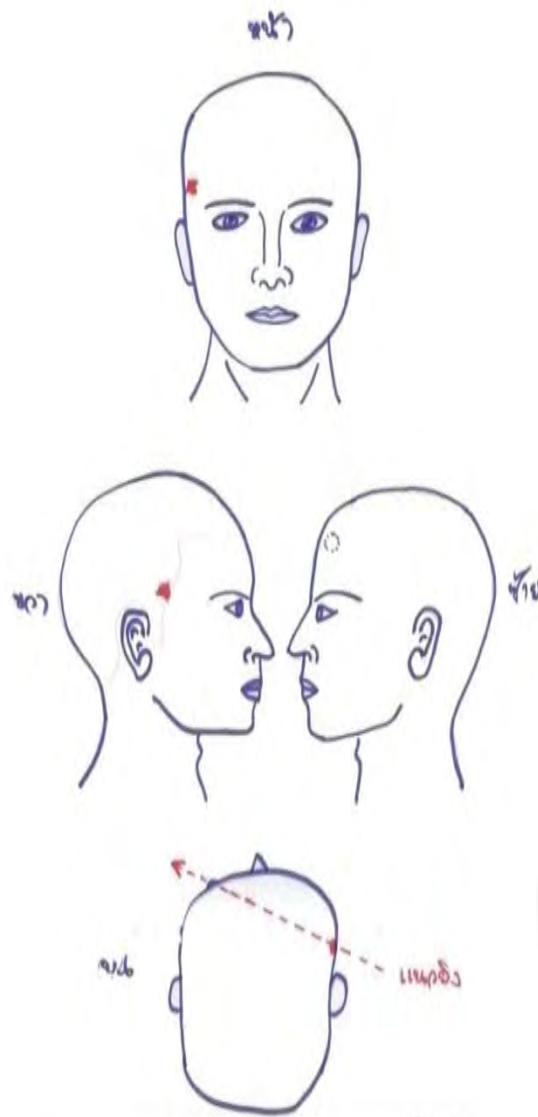
ภาพที่ 4.48 อาวุธปืน กระสุนปืน ปลอกกระสุนปืนและหัวกระสุนปืนที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

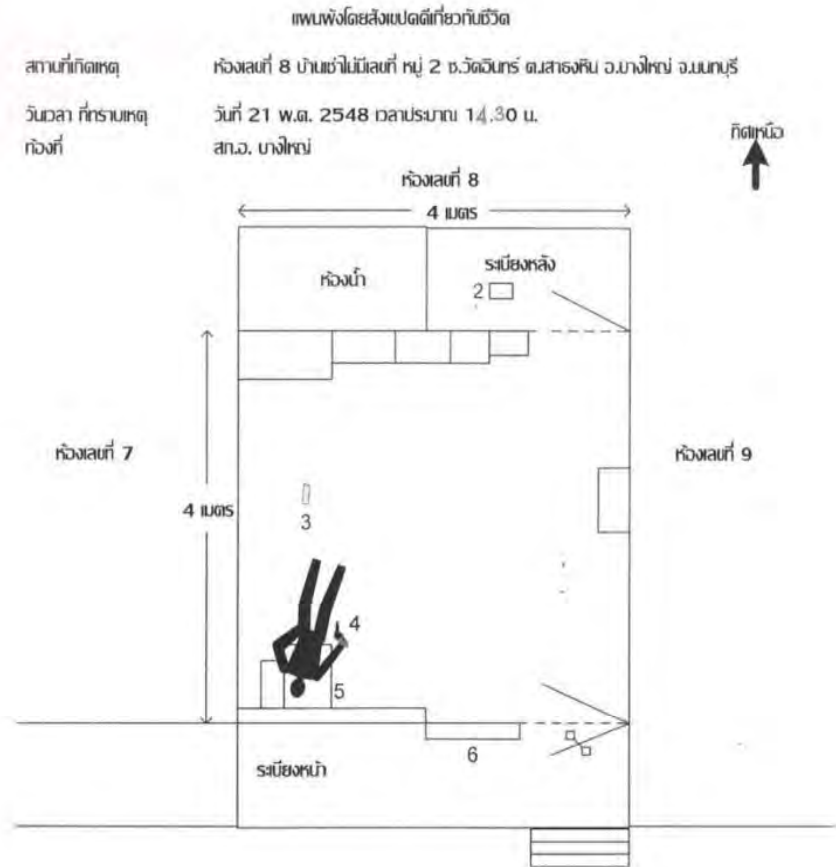
ภาพที่ 4.49 เกือบเขม่าปืนที่มือทั้งสองข้างของศพ

ภาพที่ 4.50 สภาวะวิถีกระสุนที่ร่างกายศพ

ภาพที่ 4.51 สภาพวิถีกระสุนที่ศีรษะศพ

คำอธิบายหมายเลขประกอบแผนผัง

- 1.ศพ นายสุนทร วงศ์ดาว
- 2.กระต่ายเขียนหมายเลข
- 3.กระสุนปืนรีจอร์จเวอรั่มขนาด.38
- 4.ปืนพกรีจอร์จเวอรั่มขนาด.38
- 5.หมอนใบเตยที่พบลูกกระสุนปืนขนาดประมาณ .38 อยู่ภายใน จำนวน 4 ลูก
- 6.หน้าต่างบานเกล็ด และฝ้าผนังที่พบรอยกระสุนปืน
- 7.ประตูไม้ทางเข้าที่พบรอยกระสุนปืน
- 8.กระต่ายที่มีข้อความยกทรัพย์สินของพู่ต๋ายทิพย์ธาสจำนวน 2 แผ่น

พ.ต.ท. (ดิเรก รัตนบวรวิลาส)
สว.วท.จว.นนทบุรี

ภาพที่ 4.52 แผนผังโดยสังเขปของสถานที่เกิดเหตุ

โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ภาพที่ 4.53 หนังสือพิมพ์ลงข่าวในวันที่ 9 มิถุนายน 2548

ภาพที่ 4.54 หนังสือพิมพ์ลงข่าวในวันที่ 10 มิถุนายน 2548

2) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

ก.มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี ทำให้กระบวนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้งหมดไปอย่างสมบูรณ์ มีการใช้วิชาพิสูจน์หลักฐานเกือบทั้งหมดที่มีในขณะนั้น ได้แก่ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การตรวจวิธีกระสุนปืน การเก็บวัตถุพยานประเภท DNA เป็นต้น รวมถึงการตรวจทางนิติเวชศาสตร์

ข.มีการติดตามผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่อเนื่องโดยตลอด ทั้งผลการตรวจเขม่าปืนที่มี DNA ผลการผ่าพิสูจน์ศพ เป็นต้น เพื่อประกอบการลงความเห็นในคดีดังกล่าว

ค.ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจและติดตามผลตลอดเวลา ทำให้มีการวิเคราะห์คดีว่าน่าจะเป็นการฆาตกรรมหรือฆ่าตัวตาย โดยผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีการหาข้อมูล เอกสารอ้างอิง ข้อมูลต่างๆอย่างต่อเนื่อง

ง.มีหน่วยงานอื่นเข้ามาตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในคดีนี้และลงความเห็นไม่ตรงกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการทำคดีอย่างรอบคอบและระมัดระวัง รวมถึงมีการทดสอบความเป็นไปได้ของคดีอย่างต่อเนื่อง

(2) กระบวนการ คดีนี้เป็นคดีประชาชนให้ความสนใจมาก เพราะเป็นที่สงสัยว่าผู้เสียชีวิตยิงตัวเองหรือถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิง เนื่องจากการยิงด้วยกระสุนปืนถึง 5 นัด ซึ่งในประเทศไทยไม่เคยมีคดีที่ยิงตัวตายมากถึง 5 นัด มาก่อน ประกอบกับในช่วงแรกมีการลงหนังสือพิมพ์หลายฉบับว่าเป็นการยิงตัวตาย ต่อมาทางสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ได้ออกข่าวทำนองว่าเป็นการฆาตกรรมตามหนังสือพิมพ์ฉบับที่ 9 และ 10 มิถุนายน 2548 ซึ่งระยะเวลานั้นได้ผ่านมาประมาณ 19 ถึง 20 วันแล้ว ในระยะเวลาดังกล่าวทำให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมีการประชุม มีการทดลองยิงปืนหลายครั้งเพื่อทดสอบความเป็นไปได้ว่าคดีนี้จะเป็นการยิงตัวตายได้หรือไม่

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุคดีนี้เริ่มจากการรับแจ้งว่าเป็นคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งตามกฎหมายต้องมีการชันสูตรพลิกศพร่วมกันระหว่าง พนักงานสอบสวน แพทย์ อัยการและพิสูจน์หลักฐาน ซึ่งเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้แก่

1.ตรวจวิธีกระสุนปืนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ยิงเข้าไปในห้องที่เกิดเหตุ ซึ่งพบว่าไม่สามารถทำอันตรายแก่นายสุนทรฯได้ และเมื่อทำการตรวจวิธีกระสุนที่ยิงนายสุนทรฯเสียชีวิตก็เป็นวิธีกระสุนที่นายสุนทรฯยิงตัวเองทั้งสิ้น ตั้งแต่บริเวณที่หน้าอกทั้ง 4 รอยและที่ศีรษะ 1 รอย ซึ่งไม่ใช่วิธีกระสุนที่ผู้อื่นสามารถยิงนายสุนทรฯได้

2.การตรวจเก็บวัตถุพยานต่างๆในสถานที่เกิดเหตุ พบลูกกระสุนปืนที่ทะลุร่างกายศพลงไปถึงพื้นในห้องนอนเป็นตำแหน่งตรงกันแสดงว่าเป็นวิธีกระสุนจริงและไม่มีการพลิกศพหรือเคลื่อนย้ายศพตามที่เห็นข่าวจากสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ที่ออกมาภายหลัง นอกจากนี้ยังมีการเก็บคราบเขม่าปืน

ที่มือของศพ ดีเอ็นเอ(DNA) ที่อาวุธปืนในมือศพ และยังพบจดหมายลาตายลงลายมือชื่อผู้ตายภายในห้องที่เกิดเหตุอีกด้วย

3.มีข้อมูลอื่นๆสนับสนุนเพิ่มเติม ได้แก่ ข้อมูลการชันสูตรพลิกศพจากแพทย์พบว่า รอยบาดแผลที่หน้าอก 4 รอยไม่ถูกหัวใจ ทำให้นายสุนทรฯไม่เสียชีวิตทันทีและสามารถยิงกระสุนนัดที่ 5 ได้อีก และยังพบเขม่าปืนที่มือศพเป็นการยืนยันเหตุการณ์ว่าเป็นการยิงตัวตายได้ทั้งหมด ซึ่งในส่วนของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนั้นได้วิเคราะห์จากร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุที่สำคัญ 2 ตำแหน่งคือ

1. คราบเขม่าสีดำที่เกิดจากการยิงปืนที่พบบนที่นอน ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่เกิดจากการยิงปืนของผู้ตายเอง บุคคลอื่นไม่สามารถกระทำได้

2. คราบโลหิตที่เกิดจากบาดแผลที่ถูกยิงที่พบบนที่นอน คราบโลหิตจะพุ่งกระเซ็นออกมาหลังจากกระสุนเจาะเข้าไปในศีรษะผู้ตายซึ่งจะเป็นทิศทางมาจากกระสุนยิง คือปากกลักล่องปืนซึ่งตำแหน่งที่พบก็เกิดจากการยิงปืนของผู้ตายเองบุคคลอื่นไม่สามารถกระทำได้เช่นกัน

ส่วนผลการผ่าพิสูจน์ศพซึ่งได้จำลองมาเป็นภาพวาดตามภาพที่ 4.50 พบว่ากระสุนทะลุร่างกายลงมาในแนวตั้งและพบกระสุนปืนในหมอนใต้ศพตามภาพที่ 4.51 จึงเชื่อได้ว่าไม่มีการเคลื่อนย้ายศพ ส่วนภาพที่ 4.52 เป็นทิศทางของกระสุนที่เกิดจากการยิงศีรษะของผู้ตายเอง บุคคลอื่นสามารถกระทำไ้ยาก หากกระทำได้ทิศทางของคราบเขม่าปืนสีดำและคราบโลหิตจะไม่เป็นไปตามภาพที่ 4.44 สรุปได้ว่าคดีนี้เป็นคดีฆ่าตัวตาย

คดีนี้เป็นอีกหนึ่งคดีที่ประสบความสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในการคลี่คลายคดี เนื่องจากหลังจากเกิดคดีนี้ขึ้นไม่นานเจ้าหน้าที่ตำรวจของตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี ก็ได้มีการทำหนังสือ ภ.จว.นนทบุรี ที่ นบ 0029.15/6175 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2548 เรื่อง ขอเชิญข้าราชการภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี และคณะแพทยศาสตร์ศิริราช ได้มีหนังสือที่ ศร 0517.07/13869 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2548 อนุมัติให้ข้าราชการภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี มีผลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 เป็นต้นไป จากนั้น ตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรีได้มีหนังสือเวียนแจ้งพนักงานสอบสวนในเขตจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นทางเลือกในการปฏิบัติราชการ แต่ในทางปฏิบัติแล้วมีการเลือกใช้แพทย์นิติเวชจากภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เป็นอันดับแรก เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ

(3) ผลลัพธ์ จากพยานหลักฐานต่างๆในคดีนี้ ได้ข้อสรุปว่าเป็นการฆ่าตัวตาย และมีการออกแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีที่มีการตายผิดธรรมชาติใหม่ โดยเชิญแพทย์จากโรงพยาบาลศิริราชเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแทนในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ที่ ศธ 0517.07/ 13869

ก.ช.ว.นนทบุรี
เลขที่ 10936
วันที่ 28 ก.ค. 2548
เวลา 10.00

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล บางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700

๕๖ กรกฎาคม 2548

เรื่อง อนุมัติให้ข้าราชการภาควิชานิติเวชศาสตร์เข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพ ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

เรียน ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี

อ้างถึง หนังสือตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี ที่ นบ 0029.15/6175 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2548

ตามหนังสือที่อ้างถึง มีความประสงค์ขอเรียนเชิญข้าราชการ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ความละเอียดดังแจ้งแล้ว นั้น

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้ข้าราชการ ภาควิชานิติเวชศาสตร์ เข้าร่วมในการร่วมชั้นสูตรพลิกศพในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดเริ่มดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2548 เป็นต้นไป สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ 02 419-7000 ต่อ 6339 และ 02 418-4544

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ศิริพงศ์ สวัสดิ์มงคล)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทนคณบดี
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

งานบริหารและธุรการ
โทร. 0 2419-7683-4
โทรสาร 0 2411 3062

ภาพที่ 4.55 หนังสือตอบรับคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพใน เขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

สภ. อ. เมืองนนทบุรี
รับเลขที่ 6902 / 25.48
วันที่ 31 ก.ค. 2548
เวลา 15.30 น.

ส่วนราชการ ภ.จว.นนทบุรี โทร.0-2571-1403

ที่ นบ 0029.15/ 7450 วันที่ 31 กรกฎาคม 2548

เรื่อง กำชับการชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่ จว.นนทบุรี

ผกก.ทุก สภ.อ

รอง ผกก.หน.ทุก สภ.ต.

1. ตามหนังสือ ภ.จว.นนทบุรี ด่วนที่สุดที่ นบ 0020.15/9357 ลง 2 ธ.ค.2545 เรื่องแจ้งหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แจ้งหลักเกณฑ์การปฏิบัติหน้าที่ชันสูตรพลิกศพของสถาบันนิติเวชศาสตร์ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ธ.ค.2545 เป็นต้นมา และที่ นบ 0029.15/7361 ลง 28 ก.ค.48 เรื่อง อนุมัติให้ข้าราชการภาควิชานิติเวชศาสตร์เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี มาเพื่อทราบ ให้แจ้ง พงส.ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ นั้น
2. ตามข้อ 1 ภ.จว.นนทบุรี พิจารณาแล้วกรณีดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติงานของ พงส. เมื่อมีเหตุการณ์ตายผิดธรรมชาติหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น ณ ที่ใด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ แต่ครั้งก็ให้เป็นทางเลือกของ พงส. ว่าจะต้องแจ้งให้แพทย์ของสถาบันนิติเวชศาสตร์ หรือข้าราชการภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพ
3. เพื่อทราบตามข้อ 2 และให้ท่านแจ้ง พงส. ในปกครองทุกนายทราบ ถือเป็นแนวทางการปฏิบัติราชการต่อไป.

พ.ต.อ.

(สุพจน์ เกษมชัยนันท์)

รอง ผบก.ฯ พรท.ผบก.ภ.จว.นนทบุรี

ดร.ศิริราชศิริราชพยาบาล
แจ้งแพทย์นิติเวช อ. นนทบุรี
อ. นนทบุรี

ภาพที่ 4.56 หนังสือกำชับการชันสูตรพลิกศพของตำรวจภูธรจังหวัดนนทบุรี กรณี คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

3) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

คดีนี้เป็นคดีที่ได้รับความสนใจของประชาชน ตำรวจและหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็นคดีที่มีความพิเศษคือ ผู้เสียชีวิตยิงตัวตายด้วยกระสุนปืน 5 นัด ซึ่งไม่เคยพบในประเทศไทยมาก่อน ประกอบกับเป็นคดีที่คาบเกี่ยวกันว่าจะเป็นคดีฆาตกรรม ฆ่าตัวตายหรือวิสามัญฆาตกรรม กันแน่ แต่คดีนี้ประสบความสำเร็จในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างมากจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

ประการที่ 1 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ คดีนี้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นคดีเกี่ยวกับชีวิต มีกฎหมายเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพที่แก้ไขใหม่มาเกี่ยวข้อง ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจึงต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างสูง เริ่มจากการตรวจวิถีกระสุนทั้งสองฝ่าย การเก็บวัตถุพยานต่าง ๆ อย่างละเอียดโดยเฉพาะในคดีเกี่ยวกับชีวิต ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีโอกาสดูเพียงครั้งเดียวในการตรวจให้สมบูรณ์ที่สุด เพราะเมื่อมีการชันสูตรศพร่วมกันทุกฝ่ายแล้วจะมีการเคลื่อนย้ายศพไปจากสถานที่เกิดเหตุทำให้ไม่สามารถตรวจซ้ำได้อีก

ประการที่ 2 มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี ทั้งศพและวัตถุพยานต่าง ๆ ไม่มีการเคลื่อนย้ายก่อนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถประมวลเหตุการณ์ในสถานที่เกิดเหตุได้เป็นอย่างดี

ประการที่ 3 ผลการชันสูตรศพจากแพทย์สนับสนุนผลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี

ประการที่ 4 ผลการตรวจเขม่าปืนที่มียืนยันว่าผู้ตายมีการใช้อาวุธปืนไม่ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิง

จากผลการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การชันสูตรศพ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานจากสถานที่เกิดเหตุทั้งหมดทำให้คดีนี้สามารถสรุปคดีได้ว่าเป็นคดีฆ่าตัวตายด้วยการยิงปืน 5 นัด

กรณีศึกษาที่ 8 คดีลักทรัพย์ ตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงตรงกับคนร้ายในระบบ AFIS

1) พฤติการณ์แห่งคดี

คดีลักทรัพย์คดีนี้ เกิดเหตุที่ห้องพักหลายห้องในหมู่บ้านเอื้ออาทร โครงการนครปฐม 2 (ทหารบก) ถนนทหารบก ต.บ่อพลับ อ.เมือง จ.นครปฐม มีห้องพักห้องหนึ่งเป็นห้องพักของผู้เสียหายชื่อ น.ส.นันทนา สุทธิแสงจันทร์ อายุประมาณ 27 ปี อาชีพพนักงานธนาคาร ทราบเหตุเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2554 พฤติการณ์ของคดีมีดังนี้คือ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2554 ช่วงบ่ายขณะผู้เสียหายทำงานที่ธนาคารออมสินได้รับแจ้งจากเพื่อนบ้านว่า ที่อาคารของหมู่บ้านเอื้ออาทรดังกล่าว มีคนร้ายเข้าไปปิดห้องและโจรกรรมทรัพย์สิน จำนวน 7 ห้อง รวมทั้งห้องของผู้เสียหายด้วย เมื่อผู้เสียหายเดินทางกลับถึงห้องที่เกิดเหตุพบว่า ประตูห้องถูกกุญแจ ห้องนอนถูกรื้อค้น ก่อ่งใส่ทรัพย์สินถูกรื้อและจัดแฉะ สิ่งของกระจัดกระจายทั่วห้อง และพบว่าเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กถูก

โครงการไป จึงได้เดินทางไปแจ้งความที่ สภ.เมืองนครปฐม ซึ่งพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งขอความร่วมมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไปยังกลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7

เจ้าหน้าที่กลุ่มงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ได้เดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทันทีพบว่าสภาพห้องถูกงัดและรื้อค้นสิ่งของ จึงได้ทำการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงที่ห้องดังกล่าวตั้งแต่ประตูห้อง ลูกบิดประตู สิ่งของในห้องนอน โดยเฉพาะพบกล่องกระดาสีแดงถูกฉีกขาดและพบกล่องพลาสติกสีขาวที่ผู้เสียหายแจ้งว่าถูกเปิดและรื้อค้นสิ่งของ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจึงได้เก็บรอยลายนิ้วมือแฝงทั้งหมด และหลังจากตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จแล้วจึงนำรอยลายนิ้วมือแฝงที่ได้ส่งให้กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 เพื่อตรวจสอบกับระบบ AFIS (Automatic Fingerprint Identification System) ซึ่งเป็นระบบตรวจเปรียบเทียบรอยลายนิ้วมือแฝงจากฐานข้อมูลของผู้ที่เคยกระทำความผิดมาแล้ว

ผลการตรวจพบว่ารอยลายนิ้วมือแฝงที่ตรวจพบจากกล่องสีแดงและกล่องพลาสติกสีขาวตรงกับรอยลายนิ้วมือของ นายวิวัฒน์ ภู่อ่อน ตามข้อมูลของระบบลายนิ้วมือของระบบ AFIS นายวิวัฒน์ ภู่อ่อน นี้เคยกระทำความผิดในคดีทำร้ายร่างกายฯ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2550 และถูกจับกุมเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2550 ท้องที่ สภ.บางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยนายวิวัฒน์ มีภูมิลำเนาอยู่ที่ บ้านเลขที่ 11/1 หมู่ 2 ต.ปลายกลัด อ.บางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อทราบผล พ.ต.อ.ดิเรก ธนันทน์นิवास จึงได้รับแจ้งผลดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนทราบ ซึ่งพนักงานสอบสวนในคดีนี้ได้ทำการออกหมายจับ ที่ จ.517/2554 เพื่อจับกุมคนร้ายต่อไป ดังจะเห็นได้จากรายละเอียดในภาพประกอบเรื่องราวต่อไปนี้

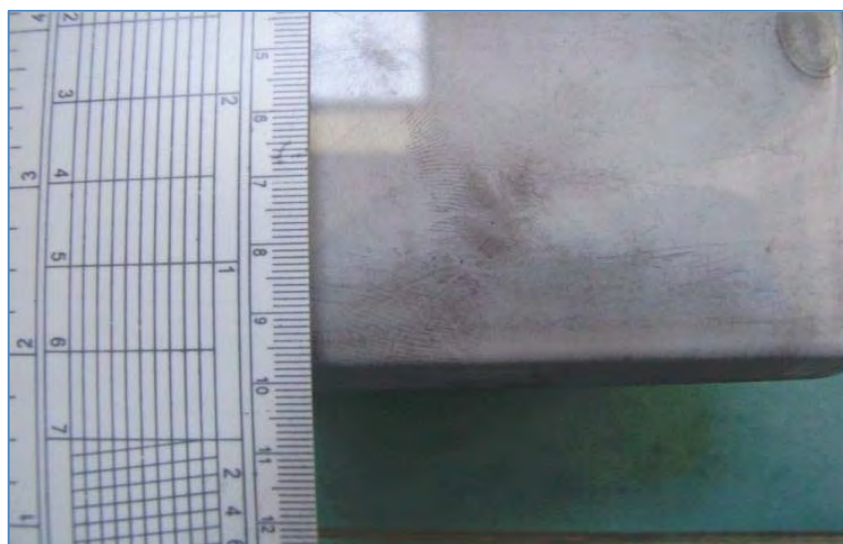
ภาพที่ 4.57 หมู่บ้านเอื้ออาทร โครงการนครปฐม 2 (ทหารบก) ถนนทหารบก ต.บ่อพลับ
อ.เมือง จ.นครปฐม สถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์

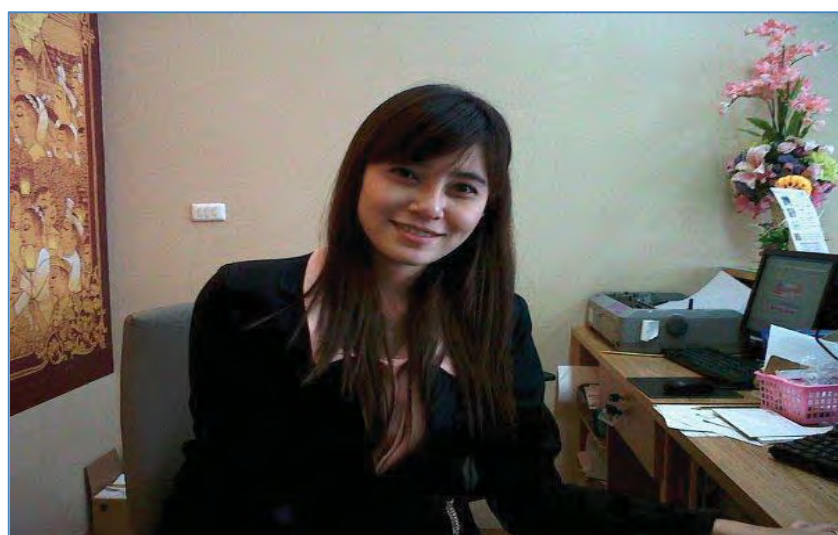
ภาพที่ 4.58 สภาพภายในห้องนอนในห้องที่เกิดเหตุ ที่คนร้ายรื้อค้นสิ่งของ

ภาพที่ 4.59 กล่องกระดาษสีแดงที่คนร้ายทำการฉีก ซึ่งตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงที่กล่องดังกล่าว

ภาพที่ 4.60 รอยลายนิ้วมือแฝงที่ตรวจพบบนกล่องพลาสติกสีขาว

ภาพที่ 4.61 นางสาวนันทนา สุธธิแสงจันทร์ ผู้เสียหายในคดีลักทรัพย์
ซึ่งได้เข้าร่วมประชุมในงานวิจัยครั้งที่ 1

รายงานที่ รอ ๘๓๓ / ๒๕๕๔
กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง
ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ๗

รายงานการตรวจพิสูจน์

สิ่งที่ได้รับจาก

กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ๗ ความหนังสือที่ ๐๐๓๒.(๓๐)/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ รอยลายนิ้วมือและฝ่ามือแฝง ที่ หินตำรวจเอกติเรก ธนานนท์นิवास นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๔) กลุ่มงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ๗ ตรวจเก็บจากสถานที่เกิดเหตุ ที่ ก่อ่งสีแสง, ก่อ่งพลาสติกสีขาว ฯลฯ ในคดี สักหรีตย์ เหตุเกิดที่ ห้องเลขที่ ๔๗๗/๕๗๔ ชั้น ๓ อาคาร ๑๔ หมู่บ้านเอื้ออาทร โครงการนครปฐม ๒ (ทหารบก) ถนนทหารบก ตำบลปอห์สลับ อำเภอเมือง จังหวัด นครปฐม ทราบเหตุเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๖ แผ่น

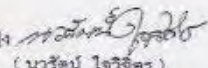
จุดประสงค์ในการตรวจพิสูจน์

เพื่อทราบว่า รอยลายนิ้วมือแฝงดังกล่าว จะตรงกับลายพิมพ์นิ้วมือของ บุคคลหนึ่งบุคคลใดในสารบบลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติหรือไม่

ผลการตรวจพิสูจน์และ
ความเห็นของผู้ชำนาญ

รอยลายนิ้วมือแฝง ซึ่งตรวจเก็บที่ ก่อ่งสีแสง และก่อก่อพลาสติกสีขาว ตรงกับลายพิมพ์นิ้วมือของ : ██████████ ตามข้อมูลสารบบลายพิมพ์นิ้วมือที่ ได้แนบมา

อนึ่ง เมื่อพนักงานสอบสวนติดตามบุคคลดังกล่าวข้างต้นมาดำเนินคดีได้แล้ว ขอให้ส่งลายพิมพ์นิ้วมือ ๑๐ นิ้ว และฝ่ามือขวาและซ้ายของบุคคลผู้นี้ไปที่ ศูนย์พิสูจน์ หลักฐาน ๗ เพื่อตรวจพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลอีกครั้งหนึ่งต่อไป

ร้อยตำรวจโทหญิง
(นาวรัตน์ ใจจิตร)
นักวิทยาศาสตร์ (สบ ๔) กลุ่มงานตรวจลายนิ้วมือแฝง
ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน ๗
๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

ภาพที่ 4.62 ผลการตรวจสอบรอยลายนิ้วมือแฝงที่ พ.ต.อ.ติเรก ธนานนท์นิवास ส่งตรวจกับระบบ AFIS พบว่าตรงกับลายนิ้วมือของผู้ต้องหา

ข้อมูลสารบบลายพิมพ์นิ้วมือ

1. นิ้วหัวแม่มือขวา	2. นิ้วชี้ขวา	3. นิ้วกลางขวา	4. นิ้วนางขวา	5. นิ้วก้อยขวา
6. นิ้วหัวแม่มือซ้าย	7. นิ้วชี้ซ้าย	8. นิ้วกลางซ้าย	9. นิ้วนางซ้าย	10. นิ้วก้อยซ้าย

ข้อมูลหมายเลขสารบบลายพิมพ์นิ้วมือ 0010510046550

ส่วนราชการ สก.บางซ้อจ.ภ.จ.ว.พระนครศรีอยุธยา
คดีที่ 104/2550
ข้อหา ทำร้ายร่างกายฯ
วัน เดือน ปี ที่เกิดเหตุ 28 พฤศจิกายน 2550 ถึง 28 พฤศจิกายน 2550
วัน เดือน ปี ที่ถูกจับกุม 24 ธันวาคม 2550

ประวัติและคำพยานรูปพรรณ

เลขประจำตัวประชาชน 1101500075377
ชื่อ นามสกุล ██████████
วัน เดือน ปี เกิด 5 กุมภาพันธ์ 2528 เพศ ชาย
เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย สูง 185 ซม. น้ำหนัก 80 กก.
รูปร่าง สั้นท้วม สีผิว ค่ำแดง
คำหานิติการ/อาชกรัก แปลเป็นหลังมือขวา
ลักษณะและนิสืออันเป็นที่น่าสนใจ
ภูมิลำเนา 11/1 ม.2 ต.ปลายกลัด อ.บางซ้อจ.ภ.จ.ว.พระนครศรีอยุธยา
อาชีพ
สถานที่ทำงาน
บิดาชื่อ สมศักดิ์ มารดาชื่อ ชลธิชา
ชื่อภรรยา/สามี

.....ผู้พิมพ์

โครงการการพัฒนาประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ให้กับประชาชนด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

หมายจับ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาล จังหวัดนครปฐม

วันที่ ๑ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

ความอาญา

พันตำรวจโทสุริ รัตนชานอง พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม ผู้ร้อง

หมายถึง ผู้ทำการสถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม

ด้วย นายวิวัฒน์ ภู่ออน เลขประจำตัวประชาชน ๑-๑๐๑๕-๐๐๐๗๕-๓๗-๗

ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดฐาน "ลักทรัพย์ในเคหสถานของผู้อื่น โดยที่/อันตรายสิ่งก็คั่นสำหรับคุ้มครองทรัพย์สิน หรือบุคคล "

เพราะฉะนั้นให้ท่านจับตัว นายวิวัฒน์ ภู่ออน

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ -

อยู่บ้านเลขที่ ๑๑/๑ หมู่ที่ ๒ ถนน

ตรอก/ซอย - ใกล้เคียง - บกกลัด

อำเภอ/เขต บางซ้าย จังหวัด พระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ -

ไปส่งที่ สถานีตำรวจภูธรเมืองนครปฐม ภายในอายุความ ๑๐ ปี

นับตั้งแต่วันที่ ๗ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ เพื่อจะได้ดำเนินการตามกฎหมาย

ผู้พิพากษา

หมายเหตุ : ให้ระบุชื่อหรือรูปพรรณ และแนบคำทนายหรือรูปพรรณผู้กระทำความผิดไปพร้อมกับหมายนี้ด้วย

ภาพที่ 4.64 หมายจับผู้ต้องหา

2) วิเคราะห์

คดีลักทรัพย์เป็นคดีที่เกิดขึ้นมากที่สุดในประเทศไทย เกิดขึ้นทุกท้องที่ ทุกวันเวลา ไม่ว่าจะเป็นคนจนหรือคนรวย บางคดีได้รับการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจไปตรวจเก็บวัตถุพยาน แต่บางคดีก็ไม่ได้แจ้ง ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม สำหรับคดีนี้เป็นคดีลักทรัพย์ธรรมดาคดีหนึ่ง ซึ่งผู้เสียหายยังเป็นผู้มีรายได้น้อย กว่าที่จะเก็บเงินซื้อทรัพย์สินได้ต้องประหยัดอดออมเป็นเวลานาน แต่กลับถูกคนร้ายโจรกรรมทรัพย์สินไป ซึ่งคดีนี้โชคดีที่พนักงานสอบสวนแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานที่เกิดเหตุไปตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝง ผู้ตรวจเองมีตำแหน่งเป็นผู้กำกับการไม่ได้เข้าเวร แต่ก็รีบเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเองเพื่อเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงบนสิ่งของที่คาดว่าคนร้ายจะหยิบจับ ทำให้ได้รอยลายนิ้วมือแฝงของคนร้ายมา

ในการปฏิบัติงานจริงนั้น พ.ต.อ.ดิเรกฯ ได้ทำการเก็บตัวอย่างรอยลายนิ้วมือแฝงของผู้เสียหายเพื่อคัดแยกออกก่อนด้วย ทำให้รอยลายนิ้วมือแฝงที่ได้เป็นของคนร้ายจริงๆ ซึ่งเป็นเทคนิคที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานที่เกิดเหตุทั่วประเทศควรนำไปใช้ (ที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 1 ได้ปฏิบัติดังนี้มาตั้งแต่ ปี 2549 แล้ว) เหมือนกับเทคนิคการเก็บตัวอย่าง DNA ของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ธานินทร์ ภูพัฒน์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ถ่ายทอดให้ผู้เข้าร่วมประชุมฟัง ในการประชุมครั้งที่ 5 ที่จังหวัดเชียงใหม่) ได้แนะนำให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานและพนักงานสอบสวนเก็บตัวอย่าง DNA ของบุคคลที่เกี่ยวข้องและผู้เสียหายส่งตรวจด้วย คดีนี้ประสบความสำเร็จจากการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงที่ถูกต้อง มีการแยกรอยลายนิ้วมือของผู้เสียหายออกก่อนและนำเข้าตรวจกับระบบ AFIS จนได้ลายนิ้วมือของคนร้ายมาพร้อมชื่อที่อยู่และประวัติการกระทำผิด มีการออกหมายจับจากพนักงานสอบสวนแล้ว แต่ปัญหายู่ว่ายังไม่มีการไปจับ ซึ่งอาจจะมาจากเหตุผลของงบประมาณในการเดินทาง กล่าวคือเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนมีปริมาณงานมาก แต่ในขณะที่มีจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอในการติดตามจับกุมคนร้ายในคดีนี้ก็ไม่ได้ ซึ่งปัจจุบันทั้ง ๆ ที่รู้ตัวคนร้ายแล้วผู้เสียหายก็ยังไม่ได้ทรัพย์สินคืน และเมื่อได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะผู้วิจัยได้รับทราบเหตุผลต่างๆ ของตำรวจจากหลายๆหน่วยที่เข้าร่วมประชุมทำให้ได้เข้าใจปัญหาของตำรวจเป็นอย่างดี ถึงแม้จะยังไม่ได้ทรัพย์สินคืน แต่ในวันที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งที่ 1 ณ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ก็ทำให้ผู้เสียหายมีความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐานแล้ว

3) รูปแบบและวิธีการในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

ก.การตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีการเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี มีการตรวจเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงอย่างถูกต้องได้รอยลายนิ้วมือแฝงที่มีคุณภาพดีสามารถนำไปตรวจเปรียบเทียบในระบบเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ(AFIS)ได้

ข. ผลการตรวจเปรียบเทียบจากเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติ (AFIS) ให้ผลตรงกับคนร้ายที่เคยกระทำความผิดมาแล้ว

ค. มีการนำผลของเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติไปออกหมายจับได้

(2) กระบวนการ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุหลักทรัพยากรคดีหนึ่งที่ได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุรวดเร็ว มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี มีการเก็บพยานหลักฐานที่ถูกต้อง มีการนำพยานหลักฐานที่ได้ไปตรวจสอบตามระบบ จนกระทั่งทราบว่าผู้กระทำความผิดเป็นใคร จึงเป็นขั้นตอนที่ใช้เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีตลอดถึง ขั้นตอนในส่วนของการพนักงานสอบสวน ก็มีการนำผลที่ได้จากการพิสูจน์หลักฐานไปออกหมายจับผู้กระทำความผิดต่อไป

(3) ผลลัพธ์ แม้คดีดังกล่าวเป็นคดีหลักทรัพยากรตามก็ตาม แต่คดีหลักทรัพยากรเป็นคดีที่เกิดขึ้นมากที่สุด ซึ่งที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการติดตามจับกุมคนร้ายมักไม่ประสบความสำเร็จ เพราะปัจจัยหลายด้าน เช่น ปริมาณคดีที่มากเกินไป ขาดแคลนเจ้าหน้าที่และงบประมาณ เป็นเหตุทำให้โดยส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีเป็นส่วนใหญ่ จากคดีนี้เป็นตัวอย่างให้เห็นว่า หากมีการปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการอย่างถูกต้อง ทั้งฝ่ายพิสูจน์หลักฐานและพนักงานสอบสวนแล้ว ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการหาผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้

4) ผลของการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ผลสำเร็จของคดีนี้มาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

ประการที่ 1 ผู้ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุโดยเร็ว ไม่ได้คำนึงว่า จะต้องเข้าเวรตรวจหรือไม่ ถ้าแจ้งเวรตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่กำลังเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอื่นอยู่ อาจทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุซ้ำทำให้ได้รอยลายนิ้วมือแฝงที่ไม่สมบูรณ์

ประการที่ 2 การเลือกเก็บรอยลายนิ้วมือแฝงที่น่าเชื่อว่าจะเป็นบริเวณที่คนร้ายถือคัน สิ่งของทำให้ได้รอยลายนิ้วมือแฝงของคนร้ายจริงๆ ซึ่งปกติจะมีรอยลายนิ้วมือของผู้เสียหายปนอยู่ด้วย ซึ่งต้องแก้ไขด้วยการนำลายนิ้วมือของผู้เสียหายมาตรวจเพื่อคัดแยกออก

ประการที่ 3 ประโยชน์ของเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติที่มีข้อมูลลายนิ้วมือของผู้ที่เคยกระทำความผิดมาแล้วจำนวน 10 ล้านคน ทำให้การตรวจพิสูจน์หาผู้กระทำความผิดทำได้ง่ายขึ้น ซึ่งคนร้ายคือนายวิวัฒน์ ภู่อ่อน เป็นคนพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาแต่ไปกระทำความผิดที่จังหวัดนครปฐม ถ้าไม่มีเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติแล้วการตรวจหาผู้กระทำความผิดในคดีนี้ต้องทำการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งคงต้องเริ่มจากบุคคลที่อยู่ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุที่ต้องสงสัยก่อนทำให้เสียเวลาและอาจไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิดเลย

แม้ว่าคดีนี้จะยังไม่สามารถติดตามจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดีได้ แต่ก็ทำให้เห็นถึงประโยชน์ของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การรีบเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ที่สำคัญที่สุดคือ

ประโยชน์ของเครื่องตรวจลายพิมพ์นิ้วมืออัตโนมัติซึ่งช่วยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบตัวผู้กระทำความผิดได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ทราบถึงที่อยู่ ค้นหาที่เคยกระทำความผิดมาก่อน รวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือของผู้กระทำความผิดที่เคยพิมพ์ไว้ เป็นข้อมูลให้ทราบถึงการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดได้

กรณีศึกษาที่ 9 คดี พ.ญ.ผัสพร บุญเกษมสันติ ถูกฆาตกรรมและอำพรางศพ

1) พฤติการณ์แห่งคดี

เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 น.พ.วิสุทธิ บุญเกษมสันติ ได้วางแผนลวงให้ พ.ญ. ผัสพร บุญเกษมสันติ ภรรยา ไปพบที่ร้านอาหารโออิชิ สยามดิสคัฟเวอรี โดยนัดหมายว่าจะเจรจาเรื่องการซ่อมแซมบ้าน ก่อนที่ทั้งสองจะพบกัน น.พ.วิสุทธิฯ ได้ใช้โทรศัพท์มือถือถือ โทรศัพท์เข้าเพจเจอร์ของตัวเองระบุข้อความว่า "ผมติดธุระอยู่ที่หัวหมากอาจจะไปช้า" ลงชื่อ "สุธิ" เพื่อไว้ยืนยันกับพ.ญ.ผัสพรฯ ว่านายสุธิช่างรับเหมาที่อ้างนั้นติดธุระ เมื่อถึงเวลา พ.ญ.ผัสพรฯ มาถึงร้านดังกล่าว มีภาพกล้องโทรทัศน์วงจรปิดบันทึกภาพว่าทั้งคู่เดินห่มกันเข้าไปในร้าน หลังรับประทานอาหารเสร็จ พยานที่เป็นพนักงานในร้านเห็นท่าทีของ พ.ญ.ผัสพรฯ ดูเหม่อลอย แต่เมื่อสอบถาม น.พ.วิสุทธิฯ กลับตอบแทนว่า "ภรรยาเมาน้ำพันช์" ใหม่ๆ ที่น้ำพันช์ของร้าน ปราศจากส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ระหว่างที่เดินออกจากร้าน กล้องโทรทัศน์วงจรปิดยังสามารถบันทึกภาพขณะ น.พ.วิสุทธิฯ เดินประคอง พ.ญ.ผัสพรฯ ที่เดินชวนเซเหมือนไม่มีเรี่ยวแรง โดยก่อนหน้านั้น ตอนช่วงสายวันเดียวกัน น.พ.วิสุทธิฯ ได้ไปเปิดห้องพักเลขที่ 318 อาคารวิทยนิเวศน์ ตั้งอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเอาไว้ล่วงหน้าแล้ว

ภาพที่ 4.65 ภาพจากกล้องวงจรปิดภายในร้านโออิชิ สยามดิสคัฟเวอรี

หลังจากนั้นเวลาประมาณ 16.00 น. วันเดียวกัน น.พ.วิสุทธิ์เดินทางไปรับลูกสาวที่เรียนอยู่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ กลับไปส่งบ้านพักย่านลาดพร้าว ก่อนจะไปซื้อถุงขยะขนาดใหญ่จำนวน 3 ห่อ พร้อมก้อนดับกลิ่นและกระดาดชำระที่ห้างโรบินสัน สาขาสีลม จนกระทั่งวันรุ่งขึ้น น.พ.วิสุทธิ์ได้ไปเปิดห้องพักเลขที่ 1631 โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว พร้อมกับว่าจ้างให้พยานที่รับพิมพ์เอกสารอยู่ข้างจุฬาฯ พิมพ์จดหมายขึ้น 2 ฉบับ

ฉบับแรกส่งถึง น.พ.สุรังษี จงวิวัฒน์สุนทร ผอ.รพ.บุรฉัตรไชยากร

ฉบับที่ 2 ส่งถึงนายชัชวาล และ น.ส.กิงกาญจน์ บุญเกษมสันติ ลูกของทั้งสองคน มีเนื้อหาใจความว่า "ขอไปปฏิบัติธรรมต่างจังหวัด 3 วัน" พร้อมลงลายมือชื่อ พ.ญ.ผัสพรฯ เป็นจดหมายที่ถูกส่งมาจากจังหวัดจันทบุรี

จนกระทั่งวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 จึงไปแจ้งความว่า พ.ญ.ผัสพรฯ หายตัวไป

2) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

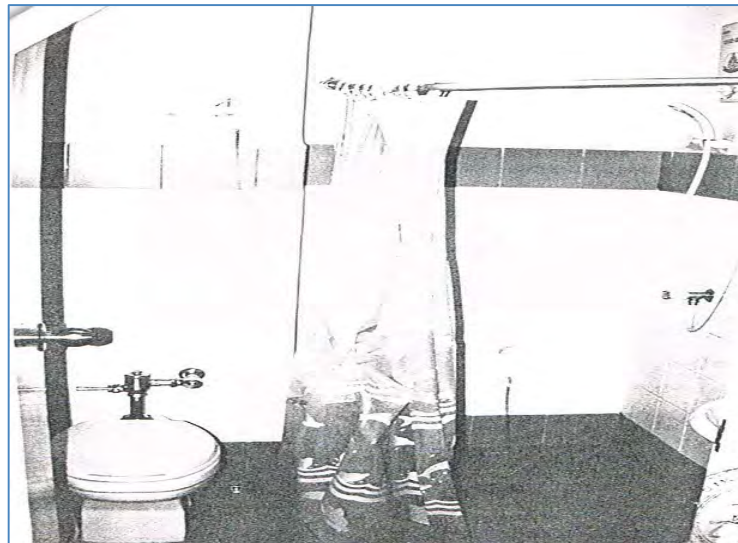
คดีนี้เริ่มจากการสืบสวนสอบสวนของ กก.สส.น.1 โดย พ.ต.อ.สฤกษ์ชัย เอนกเวียง ผกก.สส.น.1 (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) ทำการสืบสวนสอบสวนแล้วเกิดข้อพิรุจฉงสัย จึงได้แจ้งให้กองพิสูจน์หลักฐาน ตามหนังสือ กก.สส.น.1 ที่ 0011. (บก.1) 2/914 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2544 แจ้งขอเจ้าหน้าที่ตรวจหาหลักฐาน ที่ห้องเลขที่ 318 อาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการตรวจพบคราบโลหิต ที่บริเวณขอบพื้นห้องน้ำ รุระบายน้ำบริเวณที่อาบนํ้าของห้องนํ้าภายในห้องพัก ตรวจพบเส้นผมเส้นขนจำนวนหนึ่งภายในห้องและตรวจพบรอยลายนิ้วมือแฝงโดยทั่วไปภายในห้อง นอกจากนี้ยังพบเศษชิ้นเนื้อภายในบ่อพักนํ้าเสียของอาคาร จากการดัดสิ่งปฏิกูลในบ่อเกรอะ พบชิ้นเนื้อมนุษย์รวมน้ำหนัก 3,330 กรัม รายงานฉบับดังกล่าว พ.ต.ท.ธวัชชัย เมฆประเสริฐสุข รอง ผกก.1 พฐ. (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) เป็นผู้ออกรายงานการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ต่อมา พ.ต.ท.ฉัฐภูมิ ทะละวงศ์ พงส.(สบ2) สน.ปทุมวัน พนักงานสอบสวน คดีดังกล่าวได้มีหนังสือ สน.ปทุมวัน ที่ 0011(บก.6)06/พิเศษ ลงวันที่ 31 มีนาคม 2544 ขอส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจหาร่องรอยพยานหลักฐานบริเวณที่เกิดเหตุที่ห้อง 318 และ ห้องอื่นๆ ที่อาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากมีการตรวจพบชิ้นส่วนเนื้อมนุษย์เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2544 กรณี น.พ.วิสุทธิ์ได้เข้าพักที่ห้อง 318 เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งผลการตรวจพบคราบโลหิตผ้าที่รุระบายน้ำและพลาสติกกันน้ำ เฉพาะห้อง 318 ไม่พบในห้องอื่นๆ

พ.ต.ท.ฉัฐภูมิ ทะละวงศ์ พงส.(สบ2) สน.ปทุมวัน พนักงานสอบสวนคดีดังกล่าวได้มีหนังสือ สน.ปทุมวัน ที่ 0011(บก.6)06/พิเศษ ลงวันที่ 31 มีนาคม 2544 อีกฉบับขอส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจหาร่องรอยพยานหลักฐานบริเวณที่เกิดเหตุที่ห้อง 1631 และห้องอื่นๆที่โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว กรณีเนื่องจากการตรวจพบชิ้นส่วนเนื้อมนุษย์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2544 และทราบว่า น.พ.วิสุทธิ์ ได้เข้าพักที่ห้อง 1631 เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 โดย พ.ต.ท.ชยุต มารยาตร์ พงส. (สบ2) สน.พญาไท

เป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งผลการตรวจพบคราบโลหิตเฉพาะห้อง 1631 ไม่พบในห้องอื่นๆ ในวันเดียวกัน ยังเดินทางไปตรวจสอบบริเวณที่กักขังภายในซอยอ่อนนุช 65 พบขึ้นเนื้อบางส่วนที่ถูกสุบไปทิ้งในที่ดังกล่าว จากการตรวจสอบของสถาบันนิติเวชฯ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าดีเอ็นเอในชิ้นเนื้อทั้งหมดตรงกับ พ.ญ.ผัสพรฯ รายงานฉบับดังกล่าว พ.ต.ต.ดิเรก ธนานนท์นิवास สว.งาน 3 คนฝ. ช่วยราชการ กก.1 พฐ. (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) เป็นผู้ออกรายงานการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จากนั้น พ.ต.ท.ฉัฐภูมิ ทะละวงศ์ พงส.(สบ2) สน.ปทุมวัน พนักงานสอบสวนคดีดังกล่าวได้มีหนังสือ สน.ปทุมวัน ที่ 0011 (บก.6)06/3501 ลงวันที่ 4 เมษายน 2544 อีกลบข้อส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาทำการเก็บร่องรอยลายนิ้วมือแฝงเพิ่มเติม ที่รถยนต์นั่งส่วนบุคคล ยี่ห้อโตโยต้า หมายเลขทะเบียน 3ข-6599 กรุงเทพมหานคร ของ พ.ญ.ผัสพรฯ ซึ่งหายตัวไปตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2544 และมาพบรถยนต์จอดทิ้งไว้ที่ รพ.เดชา เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2544 ซึ่งผลการตรวจพบร่องรอยลายนิ้วมือแฝงที่รถยนต์ของกลางคันดังกล่าว

ภาพที่ 4.66 อาคารวิทยานิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.67 สภาพห้องน้ำของห้อง 318 อาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ซึ่งตรวจพบคราบโลหิตที่รูระบายน้ำและพลาสติกกันน้ำ

ภาพที่ 4.68 สภาพชิ้นเนื้อที่พบในบ่อเกรอะ ของอาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.69 โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว

ภาพที่ 4.70 สภาพชิ้นเนื้อที่พบในบ่อเกรอะ ของโรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว

การสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเสร็จสิ้น ได้ส่งสำนวนให้อัยการพิจารณา **แต่อัยการสั่งไม่ฟ้อง** สาเหตุจากการที่**ไม่มีประจักษ์พยาน** ทำให้นายโชติ วัฒนเชษฐ์ พ่อของ พ.ญ.ผัสพรฯ ทำการฟ้องเองต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ หลังจากนั้นใช้เวลาถึงปีเศษ กว่าที่อัยการสูงสุดจะมีคำสั่งฟ้อง น.พ.วิสุทธิ์ฯ เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2545 รวมทั้งสิ้น 6 ข้อหา ได้แก่ ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ครอบงำหรือชักจูงใจผู้อื่นเพื่อปิดบังสาเหตุการตาย กระทำให้ผู้อื่นปราศจากอิสรภาพ ข่มขืนใจให้กระทำการใด ปลอมแปลงเอกสาร และใช้เอกสารปลอม ซึ่งศาลได้ประทับรับฟ้องทั้งหมด

นายโชติฯ เคยเบิกความในศาลว่าก่อนหน้านี้ทั้งคู่เคยมีเรื่องราวฟ้องร้องทั้งเรื่องการหย่าร้างและแบ่งทรัพย์สินกันมาแล้ว โดยที่ พ.ญ.ผัสพรฯ ทราบว่า น.พ.วิสุทธิ์ฯ ไปคบหากับผู้หญิงคนหนึ่งที่เป็นคนไข้ โดย พ.ญ.ผัสพรฯ ข่มขู่ว่าจะนำเรื่องร้องเรียนแพทยสภา จน น.พ.วิสุทธิ์ฯ ยินยอมทำบันทึกตกลงว่าจะเลิกยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่นอีก ต่อมาราวปี 2542 ทั้งคู่ทะเลาะกัน จนถึงขั้นที่ น.พ.วิสุทธิ์ฯ ทำร้าย พ.ญ.ผัสพรฯ ด้วยการบีบคอ ก่อนที่ทั้งสองคนจะตกลงแบ่งเงินกัน ฝ่าย น.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้เงินไปทั้งสิ้น 13 ล้านบาท ส่วน พ.ญ.ผัสพรฯ ได้ไปจำนวน 11 ล้านบาท หลังจากนั้นทั้งคู่ยังมีเรื่องทะเลาะกันอีกหลายครั้ง จากเรื่องราวดังกล่าวนำไปสู่สาเหตุที่ทำให้ น.พ.วิสุทธิ์ฯ นำตัว พ.ญ.ผัสพรฯ ไปกักขังที่อาคารวิทยนิเวศน์ ทำให้ปราศจากเสรีภาพ แม้คดีนี้จะไม่พบศพ แต่จากการตรวจชิ้นเนื้อที่พบโดยขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์ ระบุได้ว่าเป็น พ.ญ.ผัสพรฯ และเสียชีวิตแล้วด้วยวิธีแล่ชิ้นเนื้อเพื่ออำพรางการเสียชีวิต ทำให้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2546 ให้ลงโทษประหารชีวิต น.พ.วิสุทธิ์ฯ

ชั้นศาลอุทธรณ์ มีการร้องว่าการตรวจศพเลือดในห้องพักอาคารวิทยนิเวศน์ไม่โปร่งใส ศาลเห็นว่า**เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดตรวจที่เกิดเหตุ** เป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ไม่ได้กระทำไปตามการชี้แนะของสื่อมวลชน คราบเลือดที่พบในท่อน้ำทิ้งนั้น อาจจะไม่โดนน้ำยาฆ่าเชื้อทำลาย แม้ว่าระยะเวลาที่ตรวจพบจะห่างจากวันที่ น.พ.วิสุทธิ์ฯ เข้าพักนานถึง 32 วันก็ตาม แต่**ผลการตรวจดีเอ็นเอ สามารถระบุได้ตรงกันว่าหลักฐานที่พบเป็นของ พ.ญ.ผัสพรฯ**

น.พ.วิสุทธิ์ฯ อุทธรณ์ว่า การแล่ชิ้นเนื้อมนุษย์ต้องใช้เวลาประมาณ 5 ชั่วโมงนั้น พยานโจทก์ที่เป็นแพทย์นิติเวชเบิกความว่า หากผู้ชำแหละมีความชำนาญ สามารถแล่เนื้อมนุษย์ได้ภายในเวลา 3 ชั่วโมง น.พ.วิสุทธิ์ฯ เป็นแพทย์ที่ผ่านการผ่าทำคลอดมาแล้วเป็นจำนวนมาก จึงมีความรู้ดี ขึ้นเนื้อที่ตรวจพบถูกหั่นให้มีลักษณะเป็นรูปกรวย เพื่อสะดวกในการไหลผ่านท่อน้ำทิ้ง การที่จำเลยอุทธรณ์นั้นฟังไม่ขึ้น

จากพฤติการณ์ของน.พ.วิสุทธิ์ฯ ประกอบกับหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ประมวลเหตุการณ์ได้ว่า หลังขับรถไปส่งลูกสาวที่โรงเรียนในตอนเช้า น.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้นัดให้ พ.ญ.ผัสพรฯ ไปพบที่ร้านไออิชิ จากนั้นได้นำยาโดมิกคุมซึ่งขอเบิกจากทางโรงพยาบาลไว้ก่อนหน้านี้ แอบใส่ลงไปในน้ำ

ให้ พ.ญ.ผัสพรฯ ตี๋ม จนทำให้มีอาการเหม่อลอย สอดคล้องกับหลักฐานที่พบ ระหว่างเวลา 13.00-16.00 น. ของวันเดียวกัน น.พ.วิสุทธิ์ฯ มีช่วงเวลาที่อยู่ในห้องพักอาคารวิทยนิเวศน์ ซึ่งเปิดเอาไว้ก่อนหน้านี้ หลังจากนั้นตอนเย็นจึงขับรถไปปรับลูกสาวกลับบ้าน ต่อจากนั้นจึงไปซื้อกระดาดชำระ ถูขยี้ที่ห้างโรบินสันสีลม โดยทางเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหลักฐานการซื้อสินค้าในห้างแห่งนี้อย่างชัดเจน จนกระทั่งเวลาประมาณ 20.00 น. กลับเข้าที่พักที่อาคารวิทยนิเวศน์อีกครั้ง เวลา 20.06 น. ได้ใช้โทรศัพท์ในห้องพักแห่งนี้ โทรออกไปหาคนไข้ 1 ครั้ง มาถึงเวลา 21.38 น. ปรากฏหลักฐานว่า น.พ.วิสุทธิ์ฯ ขับรถขึ้นทางด่วนบริเวณบ่อนไก่ พร้อมกันนี้ยังพบหลักฐานการเปิดห้องพักที่โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล ลาดพร้าว เพื่อทิ้งชิ้นเนื้อและกระดูกบางส่วน ก่อนจะปลอมจดหมายและลายมือชื่อขึ้นมา 2 ฉบับเพื่อให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ไปปฏิบัติธรรมที่ต่างจังหวัด จนกระทั่งวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2544 จึงไปแจ้งความว่า พ.ญ.ผัสพรฯ หายตัวไป จากเหตุการณ์ทั้งหมดชี้ชัดได้ว่า น.พ.วิสุทธิ์ฯ ฆ่า พ.ญ.ผัสพรฯ โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ชอนเร้นทำลายศพ ปิดบังการตาย การอุทธรณ์ของจำเลยทุกประเด็นฟังไม่ขึ้น

จากพยานหลักฐานทั้งหมดรับฟังโดยปราศจากข้อสงสัย การที่ศาลชั้นต้นพิพากษานั้น ศาลอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย วันที่ 4 กรกฎาคม 2548 ศาลอ่านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ในคดีนี้โดยพิพากษายืนให้ประหารชีวิต น.พ.วิสุทธิ์ฯ สถานเดียว

2) วิเคราะห์

คดีนี้เริ่มต้นจากการแจ้งความบุคคลสูญหายธรรมดา ตามเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สังเกตความผิดปกติของคดี จึงได้เริ่มทำการสืบสวนสอบสวน จนพบวิดีโอวงจรปิดของร้านโออิชิสยามดิสคัฟเวอรี เมื่อสืบสวนต่อไปจึงพบสถานที่เกิดเหตุ 2 แห่งคือ อาคารวิทยนิเวศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและโรงแรมโซฟิเทล เซ็นทรัล พลาซ่า ลาดพร้าว เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจนพบคราบโลหิต เส้นผมเส้นขน รอยลายนิ้วมือแฝง ตลอดจนชิ้นเนื้อมนุษย์ภายในบ่อเกรอะของสถานที่เกิดเหตุทั้งสองแห่งและพิสูจน์ได้ว่าชิ้นเนื้อมี้ติเอ็นเอตรงกับ พ.ญ.ผัสพรฯ จนทำให้มีการดำเนินคดีกับ น.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้ แต่เมื่อได้ส่งสำนวนให้อัยการพิจารณา **แต่อัยการสั่งไม่ฟ้อง สาเหตุจากการที่ไม่มีประจักษ์พยาน** ทำให้นายโชติ วัฒนเชษฐ์ พ่อของพ.ญ.ผัสพรฯ ทำการฟ้องต่อศาลอาญาเอง ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิตน.พ.วิสุทธิ์ฯ แต่ น.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้อุทธรณ์ต่อคำอุทธรณ์ของ น.พ.วิสุทธิ์ฯ ระบุว่า พ.ญ.ผัสพรฯ อาจยังไม่ตาย เพียงแค่หายไป แต่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ได้ใช้วิวัฒนาการที่ทันสมัยทุกด้าน ทั้งในการตรวจพิสูจน์คราบเลือด เส้นผม เส้นขน และตรวจดีเอ็นเอ ประกอบกับการพบชิ้นเนื้อในส่วนองกระบังลม ลำไส้ เชื่อว่าเป็นของผู้ตายและพบในปริมาณมาก เชื่อว่าคนที่เสียชีวิตขนาดนี้น่าจะตายไปแล้ว

นอกจากนี้ ศาลยังฟังพยานแวดล้อม เช่น การพบภาพจากวิดีโอที่ร้านโออิชิ การทะเลาะเบาะแว้งเรื่องพิพาทในทรัพย์สิน เรื่องชู้สาว การไปซื้อถุงดำ ก้อนดับกลิ่น ทำให้ศาลลงโทษจำเลยได้

การจะอ้างเหตุผลว่าไม่มีประจักษ์พยานกลายเป็นเรื่องล้าสมัยไปแล้ว นี่คือบรรทัดฐานใหม่ของวงการพิพากษา รวมทั้งเมื่อเวลาผ่านไป น.พ.วิสุทธิ์ ก็ได้เฉลยรับว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ได้เสียชีวิตแล้วด้วยเช่นกัน

เหตุการณ์ครั้งนี้นำไปสู่ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายในคดีฆ่า พ.ญ.ผัสพรฯ ทันที คือน.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้ยอมรับเป็นครั้งแรกว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ถึงแก่ความตาย และรายละเอียดการตายปรากฏในมรณบัตรซึ่งมรณบัตรดังกล่าว ออกโดยอาศัยรายงานของนิติเวชวิทยาว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ถูกคนร้ายฆ่าและชำแหละศพ เมื่อน.พ.วิสุทธิ์ฯ ไปยอมรับในคดีแพ่งว่า ภรรยาเสียชีวิตแล้ว ทนายของนายโชติฯ จึงไปขอต่อศาลอาญากรุงเทพใต้เพิ่มเติมคำแก้อุทธรณ์ โดยระบุรายละเอียดว่า ที่จำเลยเคยแถลงต่อศาลว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ยังไม่ถึงแก่ความตาย รายงานการตรวจพิสูจน์ทางนิติเวช ถึงขึ้นเนื้อและดีเอ็นเอรับฟังไม่ได้ แต่ น.พ.วิสุทธิ์ฯ กลับได้ลงนามในหนังสือให้ความยินยอมแก่ นายชัชวาลฯ บุตรชาย ในการร้องจัดการมรดก พ.ญ.ผัสพรฯ ว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ตายแล้ว ดังนั้นก็รับฟังได้เป็นข้อยุติว่า พ.ญ.ผัสพรฯ ตายไปแล้ว ดังนั้น คดีที่อัยการและนายโชติฯ ฟ้องจำเลย จึงรับฟังได้ ขอให้ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนต่อไป

ทนายความของ น.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้ฎีกา ซึ่งศาลฎีกาอ่านคำพิพากษาในวันที่ 25 กรกฎาคม 2550 พิพากษายืนให้ประหารชีวิต น.พ.วิสุทธิ์ฯ สถานเดียว หลังจากต่อสู้คดีมานานกว่า 6 ปี

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

ก. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ คดีนี้แม้ว่าในขั้นตอนแรกของการรวบรวมพยานหลักฐานและฟ้องคดีนั้นอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดี เพราะสาเหตุจากการที่ไม่มีประจักษ์พยานก็ตาม แต่จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน พบขึ้นเนื้อ และคราบโลหิตที่ตรงกับของแพทย์หญิงผัสพรฯ ทำให้ในเวลาต่อมาอัยการสูงสุดจึงมีคำสั่งฟ้อง น.พ.วิสุทธิ์ฯ

ข. การรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งหลักฐานจากภาพกล้องโทรทัศน์วงจรปิด การสืบสวนสอบสวนจากการใช้โทรศัพท์ การร่างจดหมายปลอม การซื้อของ การเปิดห้องพักทั้งสองที่ รวมกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่า น.พ.วิสุทธิ์ฯ ได้กระทำความผิดจริง

ค. ผลลัพธ์เนื่องจากคดีนี้เป็นคดีอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญประชาชน ประชาชนให้การจับตา ผู้บังคับบัญชาในระดับสูงในขณะนั้นสนับสนุน ผู้ปฏิบัติทั้งฝ่ายสืบสวน สอบสวนและพิสูจน์หลักฐานเป็นข้าราชการตำรวจชั้นผู้ใหญ่ แม้จะมีการอุทธรณ์และฎีกา ศาลก็ลงโทษประหารชีวิต น.พ.วิสุทธิ์ฯ สถานเดียว

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์หลักฐาน ในคดีของ พญ.ผัสพรฯ ในครั้งนี้ ประกอบออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคดีอุกฉกรรจ์ ผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่มีความรู้ มีการวางแผนปฏิบัติการที่รัดกุมจนไม่สามารถหาหลักฐานสำคัญในคดีฆาตกรรมคือศพได้ แต่จากการตรวจสอบที่เกิดเหตุพบชิ้นเนื้อ คราบโลหิตที่สามารถตรวจยืนยันจากห้องปฏิบัติการได้ว่าตรงกับของพญ.ผัสพรฯได้ จึงทำให้อัยการและศาลเชื่อได้ว่า พญ.ผัสพรฯเสียชีวิตแล้วจริง ส่งผลให้ขั้นตอนกระบวนการทางกฎหมายดำเนินต่อไปได้

ส่วนที่ 2 สื่อมวลชนและประชาชนติดตามและให้ความสนใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ส่วนที่ 3 ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการติดตาม สืบสวนหาผู้กระทำผิด

กรณีศึกษาที่ 10 คดี ดีเอ็นเอ ที่สำลือดหู

1) ลำดับเหตุการณ์

นายศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์ รองอธิบดีอัยการ สำนักงานคดีแรงงานภาค 9 เล่าเรื่อง “ดีเอ็นเอ ที่สำลือดหู” ซึ่งเป็นคดีที่เกิดขึ้น ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดปัญหาเรื่องวัตถุพยานที่เก็บดีเอ็นเอได้และได้ตรวจเปรียบเทียบดีเอ็นเอที่เก็บมาจากจำเลย ซึ่งตรงกันจริง ปัญหาคือวัตถุพยานที่เราได้จากการจับเก็บดีเอ็นเอได้ “มีปัญหาว่า ดีเอ็นเอได้มาจริงหรือไม่ การส่งต่อการจัดเก็บ ขบวนการต่างๆ ตรงนี้ ต้องนำมาเปรียบเทียบว่าถูกต้องและรับฟังได้หรือไม่ ปัญหาเกิดจากตรงนี้ทั้งนั้น” ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เกิดจากเจ้าหน้าที่ผู้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานไม่ได้เก็บตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งตามปกติเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน แต่มีบางหน่วยเก็บไปโดยไม่ผ่านพนักงานสอบสวน แต่ก็ส่งมอบรายงานผลการตรวจให้เข้าไปเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน ซึ่งศาลก็ไม่ยอมรับ

ยกตัวอย่าง คดี “ดีเอ็นเอที่สำลือดหู” มีการวางระเบิด ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่รถไฟกว่า 20 คน ถูกระเบิดบาดเจ็บ แต่ไม่ถึงขั้นเสียชีวิต ระหว่างระเบิดก็มีการยิงซ้ำอีก แต่ทางเจ้าหน้าที่ก็ยิงต่อสู้คนร้ายที่วางระเบิด สรุปคดีนี้ได้มีการเก็บวัตถุพยาน เป็นสำลี 5 คู่ ซึ่งสำลีนี้นี้คือ สำลือดหูของคนร้าย ที่น่าเชื่อว่าอุกฉกรรจ์ขณะวางระเบิด เพื่อป้องกันเสียงดัง ตกอยู่ใกล้เคียงที่เกิดเหตุ เรื่องนี้มีการจัดเก็บส่งต่อตรวจพิสูจน์ต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบดีเอ็นเอ จากดีเอ็นเอในฐานข้อมูลมีตรงกันสองคู่ ซึ่งตรงกับจำเลยคดีนี้ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยในที่เกิดเหตุ หรือกระทำการต่างๆ

เกี่ยวกับการระเบิด แต่ศาลฟังว่า ถ้าไม่เกี่ยวข้องคงไม่มีดีเอ็นเอไปติดที่สำลีที่ตกในที่เกิดเหตุ จึงเชื่อได้ว่าเป็นคนร้ายร่วมกันกระทำความผิด จึงตัดสินประหารชีวิต แต่ทั้งนี้ต้องดูต่อไปว่าศาลสูงจะว่าอย่างไร

2) วิเคราะห์

จากคดีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหาใหญ่ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้คือ

1) ฐานข้อมูลดีเอ็นเอ และฐานข้อมูลวัตถุพยานต่างๆ ของผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหน่วยงานเกินกว่า 1 หน่วยงานเก็บ แต่ไม่เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน การเก็บข้อมูลเริ่มตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบัน ยังใช้งานร่วมกันไม่ได้ งบประมาณที่ลงไปเกี่ยวกับการป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ดำเนินคดีต่างๆ ใช้งบประมาณสิ้นเปลืองไปจำนวนมาก ผลของคดีสามารถลงโทษหรือหาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้จำนวนเท่าใด หากลองมาคำนวณจะรู้ว่าเราเสียหายไปเท่าไร ดังนั้นความขัดแย้งของเจ้าหน้าที่ระหว่างหน่วยงานยังไม่สามารถแก้ไขให้ทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันได้มาจนถึงปัจจุบัน

2) ปัญหาเรื่องการชันสูตรพลิกศพไม่สามารถกระทำได้ตามกฎหมายอย่างแท้จริง เนื่องจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งจะมีความเชื่ออยู่ว่าเมื่อคนตายไปแล้ว ห้ามแตะต้องศพ จึงไม่ยอมให้ผ่าตรวจพิสูจน์ต่างๆ ให้นำไปฝังแล้วทำพิธีก่อนพระอาทิตย์ตกดิน นี่คือการบวญที่จะสืบค้นจากศพจึงเป็นปัญหาอีกหนึ่งเรื่อง จากการดำเนินคดีใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นการรวบรวมพยานหลักฐานจากการตรวจศพเหล่านี้ ทำอย่างไรให้ประชาชนชาวมุสลิมยอมให้มีการชันสูตรศพ สิ่งเหล่านี้ต้องสื่อให้ประชาชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าใจ และยอมรับการแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามกฎหมายและยกระดับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นมาได้

นายศักดิ์ชัย อัครวินอนันท์ ได้ให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า

“การรวบรวมพยานหลักฐาน ต้องมองมิติด้านอื่นด้วย อย่างมองแค่มิติด้านกฎหมาย หรือมิติด้านเทคนิคการรวบรวมพยานหลักฐานเพียงอย่างเดียว คือต้องให้คนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางด้านศาสนา และสังคมในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ที่จะแก้ไขสิ่งเหล่านี้ด้วย ฉะนั้นต้องมองด้วยว่าผลการวิจัยควรมองออกไปนอกมิติด้วย และให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ และอีกปัญหาหนึ่งของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็คือมีอำนาจซ้อนอำนาจ อำนาจกฎหมายตาม ป.วิอาญา เป็นของพนักงานสอบสวนโดยแท้ในการเข้าตรวจพื้นที่ เก็บพยานหลักฐานต่างๆ โดยไม่ให้ใครเข้าไปยุ่งเกี่ยว แต่มีกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกฎอัยการศึก ในการกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อความมั่นคง ซึ่งพนักงานสอบสวนมักถูกแทรกแซงจากฝ่ายทหาร อีกทั้งขบวนการสนับสนุนระหว่างตำรวจกับทหารที่สนับสนุนฝ่ายวิทยากรก็ยังไม่ทำงานไม่สอดคล้อง และยังไม่บูรณาการกัน ในคดี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่รวบรวมพยานหลักฐานได้ แล้วส่งให้อัยการเป็นเวลากระชั้นชิด ทำให้กระบวนการยุติธรรมใน

3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่มีประสิทธิภาพและประชาชนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะเกิดจากการที่ศาล อัยการย้ายเข้าไปทำงานเพียง 1 ปีก็ย้ายออก ทำให้การดำเนินการทางคดีไม่ต่อเนื่อง ฝ่ายตำรวจก็พยายามย้าย ฝ่ายอื่นๆ ก็พยายามย้าย แต่มีบางกลุ่มที่ต้องการเข้าไปเพราะงบประมาณมาก แล้วจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษ เพราะฉะนั้นฝ่ายวิทยาการต้องมีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ

ในส่วนของคดีลอบวางระเบิดแล้วศาลลงโทษเพราะเชื่อว่าผู้ต้องหาอยู่ในสถานที่เกิดเหตุและวางระเบิดจริง คดีนี้ก็คล้ายกับหลายคดีใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้ดีเอ็นเอเป็นพยานหลักฐานสำคัญในการดำเนินคดีกับคนร้าย แต่คดีอื่นๆ ยังมีปัญหาในเรื่องการค้นพบพยานวัตถุและการเก็บพยานวัตถุ แต่สำหรับคดีนี้มีการปฏิบัติการโดยไม่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าว ก็แสดงให้เห็นว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ถ้ามีการปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้ว ย่อมใช้ในการพิจารณาคดีให้ประสบความสำเร็จได้เสมอ ส่วนเรื่องปัญหาการผ่าชันสูตรพลิกศพของผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามนั้นมีข้อมูลว่าในประเทศมาเลเซียไม่มีปัญหาในเรื่องดังกล่าว กล่าวคือในประเทศมาเลเซียสามารถชันสูตรพลิกศพได้ตามปกติ โดยไม่มีข้อห้ามตามหลักศาสนา

3) รูปแบบและวิธีการในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

ก. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีการตรวจเก็บวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ คือได้สำลีสักอูหนูที่คนร้ายใช้อูหนูเพื่อป้องกันเสียงเมื่อเกิดการระเบิดอย่างถูกต้อง ทำให้ได้วัตถุพยานคือ ดีเอ็นเอ มีคุณภาพดีสามารถนำไปตรวจเปรียบเทียบกับผู้ต้องสงสัยได้

ข. มีขั้นตอนการส่งต่อวัตถุพยาน (Chain of Evidence หรือ Chain of Custody) ที่ถูกต้อง ผลการตรวจเปรียบเทียบดีเอ็นเอให้ผลตรงกับคนร้าย

(2) กระบวนการ เป็นขั้นตอนการเก็บวัตถุพยานที่ถูกต้อง มีการนำวัตถุพยานที่ได้ไปตรวจสอบตามระบบ จนกระทั่งทราบว่าดีเอ็นเอเป็นของผู้กระทำความผิด จึงเป็นขั้นตอนที่ใช้เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี สามารถใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไป

(3) ผลลัพธ์ คดีดังกล่าวเป็นคดีที่ประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีคดีหนึ่ง เพราะในสถานที่เกิดเหตุพบเพียงสำลีสักอูหนูเท่านั้น ไม่มีประจักษ์พยานใดๆ แต่ศาลชั้นต้นเชื่อว่าผู้ต้องสงสัยกระทำความผิดจริงสามารถลงโทษประหารชีวิตได้

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์หลักฐาน ในคดีดังกล่าวในครั้งนี้ ประกอบออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคดีอุกฉกรรจ์ มีผู้บาดเจ็บจำนวนมากซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ในการทำคดีต้องมีความละเอียดและรัดกุม เนื่องจากมีปัญหาทางด้าน ศาสนาและอื่นๆเข้ามาเกี่ยวข้องมากกว่าในพื้นที่อื่น รวมทั้งการเก็บวัตถุพยานที่ดีแม้จะเป็นเพียงสำลี อดูหนู แต่ผู้ทำการตรวจเก็บไม่ได้ละเลยพยานชิ้นเล็กๆเหล่านั้น ทำให้ได้มาซึ่งดีเอ็นเอของผู้กระทำความผิดที่แท้จริง

ส่วนที่ 2 มีขั้นตอนการส่งต่อวัตถุพยาน(Chain of Evidence หรือ Chain of Custody) ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 สื่อมวลชนและประชาชนให้ความสนใจและผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุน

กรณีศึกษาที่ 11 คดีฆ่าหั่นศพน้องโซ

1) ลำดับเหตุการณ์

พ.ต.อ.มานะ เผาะช่วย ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง ได้เสนอคดี“ฆ่าหั่นศพน้องโซ” ในฐานะหัวหน้าพนักงานสอบสวน คดีนี้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2552 ผู้เสียชีวิต คือนางสุนันท์ ศรีสุวรรณ และด.ช.โซ มาควิโน พุทธิการณแห่งคดีสรุปได้ว่า พบศพหญิงไทยถูกยิงเสียชีวิตที่เขตอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีการชันสูตรศพที่สถาบันนิติเวชเพื่อหาสาเหตุการตาย แต่ก็ไม่พบเอกสารใดๆ ต่อมาวันที่ 12 ตุลาคม 2552 เวลาประมาณ 06.00 น. ในเขตพื้นที่ สน.ตลิ่งชัน มีคนพบศพเด็กในถุงขยะสีดำสภาพถูกชำแหละและตัดตามข้อต่างๆของร่างกาย เมื่อนำขึ้นส่วนของศพมาต่อกันก็เป็นรูปร่างเด็ก เบื้องต้นพนักงานสอบสวนของ สน.ตลิ่งชัน ไม่มีหลักฐานในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด จากการสืบสวนพบว่า ผู้หญิงที่เสียชีวิตและพบศพในวันที่ 1 ตุลาคม 2552 นั้น เดินทางมาจากประเทศญี่ปุ่นพร้อมลูกชาย จึงมีการตั้งคณะทำงานเป็นทีม ทั้งฝ่ายสืบสวนและพนักงานสอบสวนจากสถานีตำรวจต่างๆ ให้ความช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี มีการรวบรวมหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบ ได้แก่ การตรวจพิสูจน์ DNA เพื่อหาเชื่อมโยงความเป็นแม่ลูก ระหว่างศพของ ด.ช.โซ กับแม่ การตรวจเปรียบเทียบคราบเลือดในห้องที่เกิดเหตุกับศพ และการตรวจเปรียบเทียบอาวุธปืนและวิถีกระสุนปืน

พ.ต.อ.มานะฯ ให้ข้อคิดไว้ว่า “การสืบสวนสอบสวนที่ประสบความสำเร็จ ไม่ใช่จะต้องอาศัยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการสันนิษฐาน การจำลองเหตุการณ์ การผูกเรื่องเพื่อเชื่อมโยงเหตุการณ์ การประสานงาน และความช่วยเหลือกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการให้ข้อมูลและการประสานงานที่รวดเร็ว”

3) รูปแบบและวิธีการในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

ก. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มีการเดินทางไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยานทั้งสองแห่งด้วยความรวดเร็ว

ข. ผลการตรวจเปรียบเทียบดีเอ็นเอให้ผลเชื่อมโยงความเป็นแม่ลูกกันระหว่างศพทั้งสองศพ ทำให้คดีมีความเชื่อมโยงกัน ทั้งดีเอ็นเอที่ศพ และห้องที่คนร้ายกระทำความผิด

ค. มีการจำลองเหตุการณ์และประสานงานกันอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายหน่วยงาน

(2) กระบวนการ คดีดังกล่าวเป็นคดีที่คนร้ายมีจุดประสงค์ในการอำพรางศพและนำศพไปทิ้งแยกกันในแต่ละท้องที่ เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามสืบสวนได้โดยง่าย ในคดีฆ่าหั่นศพคดีอื่นๆ คนร้ายมักทิ้งศพไว้ที่เดียวกัน แต่คดีนี้มีการทิ้งศพไว้ต่างท้องที่และต่างจากห้องที่คนร้ายฆ่าเหยื่อศพ แต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการประสานงานกันจากพฤติกรรมของคนร้ายเมื่อเชื่อมโยงผลของดีเอ็นเอระหว่าง 2 ศพว่าเป็นแม่ลูกกันได้ จึงมีการสืบสวนสอบสวนหาคนที่เป็แม่ลูกกันที่สูญหายไป

(3) ผลลัพธ์ คดีดังกล่าวเป็นคดีที่ยากลำบากในการสืบสวนติดตามคนร้ายคดีหนึ่งแต่จากผลของการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การจำลองเหตุการณ์และความเชื่อมโยงของคดี จึงทำให้สามารถคลี่คลายคดีลงได้

4) ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ผลสำเร็จในการรวบรวมพยานหลักฐานในการพิสูจน์หลักฐาน ในคดีหั่นศพน้องโซในครั้งนี้ ประกอบออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 มีความเชื่อมโยงกันของวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ คือ ดีเอ็นเอที่แสดงถึงความเป็นแม่ลูกกันของทั้งสองศพ ทำให้มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจหลายหน่วยงาน

ส่วนที่ 2 เนื่องจากเป็นคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญประชาชน ทำให้ประชาชนให้ความสนใจและติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยผ่านสื่อมวลชน

ส่วนที่ 3 ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการติดตาม สืบสวนหาผู้กระทำความผิด ทำให้คดีดังกล่าวประสบความสำเร็จลงได้

4.4 คดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

จากการถอดบทเรียนการเล่าเรื่องคดีที่ถูกยกฟ้องเนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

กรณีศึกษาที่ 1 คดีฆ่าเหยื่อศัลยกรรมไปโอคลินิก

1) ลำดับเหตุการณ์

พ.ศ. 2548 นางระวีวรรณ เสตะรัต หรือนางอภัสนันท์ จูติโชติชัยปรีชา วัย 53 ปี ประกอบอาชีพค้าวัสดุก่อสร้างในจังหวัดราชบุรี มีปัญหาเรื่องทำศัลยกรรมใบหน้าจนเสียโฉม ทำให้เกิดการฟ้องร้องกับนายแพทย์ไพศาล หรือกวีวัฒน์ เสงส์สวัสดิ์ อายุ 40 ปี เจ้าของคลินิกเสริมความงามไปโอคลินิก ถึง 7 คดี หลังจากนางระวีวรรณฯ เคยร้องเรียนกับผู้สื่อข่าวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งตอนนี้อยู่ในขั้นตอนการฟ้องคดีอาญา 8 และนายเจษฎา วิวัฒนากุล บุตรชาย นางระวีวรรณฯ ผู้เสียหายเหยื่อศัลยกรรมใบหน้าซึ่งถูกยิงเสียชีวิต เป็นโจทก์ร่วมยื่นฟ้องนายแพทย์ไพศาลฯ เจ้าของสถาบันเสริมความงามไปโอคลินิกเป็นจำเลยในความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนและกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส สืบเนื่องจากกรณีใช้เทคนิคพิเศษ โดยใช้สารไปโอคลินิกตกแต่งใบหน้า ซึ่งเป็นยาที่ไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ทำให้เกิดผลข้างเคียงเป็นเหตุให้ใบหน้าเสียโฉม

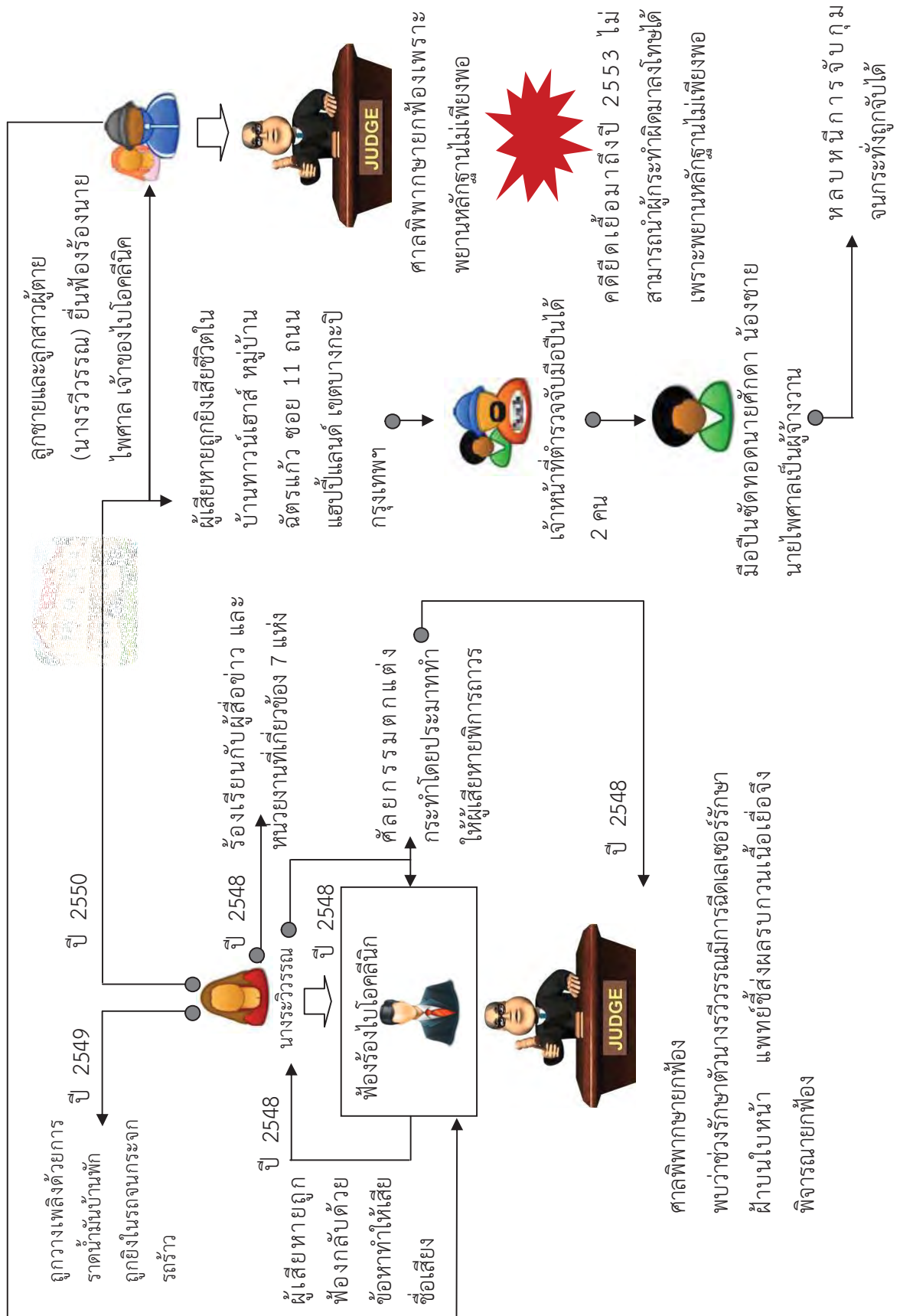
ทั้งนี้บุตรชายของนางระวีวรรณฯ ยังร้องเรียนไปยังสถาบันที่เกี่ยวข้องอีก 7 แห่ง ได้แก่ 1.องค์การอาหารและยา 2. แพทยสภา 3. กองการประกอบโรคศิลปะ 4. สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย 5. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข 6. กรมมาธิการสาธารณสุขวุฒิสภา 7. กรมมาธิการคุ้มครองผู้บริโภค สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อร้องเรียนความเป็นธรรม และช่วยเหลือในคดีเพื่อเอาผิดกับสถาบันไปโอคลินิกของหมอไพศาลฯ

ปี 2549 นางระวีวรรณฯ ถูกคนร้ายพยายามวางเพลิงด้วยการราดน้ำมัน แล้วจุดกระดาดหนังสือพิมพ์โยนเข้าไปบริเวณหน้าบ้านพักในจังหวัดราชบุรี ก่อนจะมาถูกคนร้ายลอบยิงเมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549 ขณะที่นางระวีวรรณฯ ขับรถคันเดิมติดไฟแดงอยู่บนถนนลาดพร้าว โดยคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงไปถูกบริเวณขอบยางกระຈกด้านคนขับ และกระຈกรถแตก แต่นางระวีวรรณฯ ไม่ได้รับบาดเจ็บแต่อย่างใด

ปี 2550 นางระวีวรรณฯ ถูกยิงตายที่บ้านพักย่านลาดพร้าว เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2550 เวลา 20.30 น. จำเลยทั้งสองกับพวกที่ยังไม่ได้ตัวมาฟ้อง ร่วมกันใช้อาวุธปืนขนาด 6.35 มม.ยิงนางระวีวรรณฯ เสียชีวิต เหตุเกิดที่บ้านพักเลขที่ 295 หมู่บ้านฉัตรแก้ว ซอย 11 ถนนแอปเปิ้ลแลนด์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ แล้วซื้อรถจักรยานหลบหนี ต่อมาตำรวจ สน.ลาดพร้าว และกองปราบปราม ร่วมกันจับกุมจำเลยทั้งคู่ได้พร้อมอาวุธปืน และรถจักรยานยนต์ของกลาง ขึ้นสอบสวน จำเลยให้การรับสารภาพ แต่ในชั้นพิจารณาให้การปฏิเสธ ศาลวิเคราะห์แล้วโจทก์มี นายเจษฎาฯ บุตรชายผู้ตายเป็นโจทก์ร่วม เบิกความว่าขณะเกิดเหตุอยู่บริเวณกลางบ้าน ได้ยินเสียงมารดากร้องที่หน้าบ้าน

หันไปดู เห็นจำเลยที่ 1 ใช้ปืนยิงมารดา 4 - 5 นัด แต่เมื่อพิจารณาประกอบผลชันสูตรของกองพิสูจน์หลักฐาน แสดงว่าโจทก์ร่วมเห็นขณะที่คนร้ายใช้ปืนยิงผู้ตายแล้วกำลังหลบหนี โอกาสจดจำใบหน้าคนร้ายมีน้อย ประกอบกับเวลาเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืน แม้จะมีแสงสว่างจากไฟนีออน แต่ไม่น่าจะมองเห็น และจดจำใบหน้าคนร้ายได้ เพราะโจทก์ร่วมต้องมองผ่านกระจกบานเกล็ดที่ติดฟิล์มดำ ประกอบกับชั้นสอบสวน โจทก์ร่วมไม่ได้ระบุตำหนิรูปพรรณสัณฐานคนร้าย ทำให้คำเบิกความของโจทก์ร่วมไม่มีน้ำหนักรับฟัง แม้จำเลยที่ 1 จะรับสารภาพ แต่คำรับสารภาพชั้นสอบสวนมีน้ำหนักน้อย และในชั้นพิจารณาจำเลยที่ 1 ให้การว่าไม่สมัครใจรับสารภาพ เกรงจะถูกทำร้าย เห็นว่าโจทก์ต้องมีพยานหลักฐานอื่นประกอบอีก จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยที่ 1 นอกจากนี้ในส่วนของพนักงานสอบสวนกองปราบปราม ได้เบิกความเป็นพยานเกี่ยวกับการตรวจค้นหาปืนที่จำเลยทั้งสองไปทิ้งไว้ใน ลำคลองรังสิต-นครนายก ตำบลคลองสาม อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบชิ้นส่วนลำกล้องปืน ประกับด้ามปืนซ้าย และขาโครงปืนจมอยู่ใต้น้ำ ทั้งนี้มีการบันทึกภาพขณะเก็บหลักฐาน และมีการทดสอบวิถีกระสุนพบว่า กระสุนที่ออกจากอาวุธปืนดังกล่าวตรงกับที่ชี้ยังผู้ตาย ในขณะที่พยานเบิกความว่าชิ้นส่วนปืนทั้งหมดจมอยู่ใต้น้ำ แต่เมื่อทนายจำเลยขอให้ผู้ตรวจพิสูจน์นำประกับด้ามปืนวางในกะละมังใส่น้ำ ปรากฏว่าประกับด้ามปืนดังกล่าวลอยน้ำ ทำให้พยานในส่วนนี้มีพิรุธ ด้วยเหตุนี้ศาลจึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย เพราะศาลเห็นว่าโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานน่าสืบเพียงพอรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยทั้งสอง และพิพากษายกฟ้อง แต่ให้ชั่งไว้ระหว่างอุทธรณ์หลังศาลพิพากษายกฟ้อง

2) คำพิพากษาคดี

คำตัดสินคดีในชั้นศาล

คดีนี้โจทก์ฟ้องสรุปว่า เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2550 เวลาประมาณ 20.30 น.จำเลยทั้งสองกับพวกที่ยังไม่ได้ตัวมาฟ้อง ได้ร่วมกันใช้อาวุธปืนขนาด .25 (6.35 มม.) ไม่มีทะเบียน ยิงนางระวีวรรณ เสียชีวิตหน้าบ้านพักเลขที่ 295 หมู่บ้านมิตรแก้ว ซอย 11 ถนนแสบปีแลนด์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ แล้วขับรถจักรยานยนต์หลบหนีไป ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.ลาดพร้าว และเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองปราบปรามจับกุมจำเลยทั้งสองได้พร้อมอาวุธปืน และรถจักรยานยนต์ของกลาง จำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ให้การปฏิเสธชั้นพิจารณา

ศาลวิเคราะห์พยานหลักฐานนำสืบทั้งสองฝ่ายแล้วเห็นว่า คดีนี้ฝ่ายโจทก์มีนายเจษฎาฯ โจทก์ร่วมซึ่งเป็นบุตรชายผู้ตาย ประจักษ์พยานเบิกความว่าขณะเกิดเหตุอยู่กลางบ้าน ได้ยินเสียง ฆาตรกรวิ่งจิ้งหรีดไปดูเห็นจำเลยที่ 1 ใช้อาวุธปืนยิงมารดา 4-5 นัด จนถึงแก่ความตาย แต่เมื่อพิจารณา ประกอบกับผลการชันสูตรของกองพิสูจน์หลักฐานแล้วพบว่า กระสุนปืนบริเวณจุดเกิดเหตุ แสดงว่าโจทก์ ร่วมเห็นขณะที่คนร้ายใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายแล้วกำลังหลบหนี จึงมีโอกาสจดจำใบหน้าคนร้ายได้น้อย ประกอบกับเวลาเกิดเหตุเป็นเวลากลางคืนแม้จะมีแสงสว่างจากไฟนีออน แต่ก็ไม่น่าจะมองเห็นและ จดจำใบหน้าคนร้ายได้ เพราะโจทก์ร่วมจะต้องมองผ่านกระจกบานเกล็ด จึงไม่มีเหตุผลให้รับฟังได้ว่า โจทก์ร่วมจะจดจำใบหน้าคนร้ายได้อย่างแม่นยำ ประกอบกับชั้นสอบสวนโจทก์ร่วมก็ไม่ได้ระบุตัวหน้า รูปพรรณสัณฐานคนร้าย ทำให้คำเบิกความของโจทก์ร่วมไม่น่าหนักใจรับฟัง แม้โจทก์และโจทก์ร่วม มีพยานเป็นพนักงานสอบสวนเบิกความในทำนองเดียวกันว่า จำเลยที่ 1 เป็นผู้ลงมือยิง ส่วนจำเลยที่ 2 เป็นผู้ชี้รถจักรยานยนต์หลบหนี และบันทึกคำรับสารภาพและนำชี้ที่เกิดเหตุ เป็นเพียงพยานประกอบ เท่านั้น แม้จำเลยที่ 1 จะให้การรับสารภาพ แต่คำรับสารภาพชั้นสอบสวนมีน้ำหนักน้อย และในชั้น พิพิจารณาจำเลยที่ 1 ให้การว่าไม่สมควรใจรับสารภาพเกรงว่าจะถูกทำร้าย เห็นว่าโจทก์ต้องมี พยานหลักฐานอื่นมาประกอบอีก จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยที่ 1

ส่วนจำเลยที่ 2 โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานมายืนยัน แม้จะพบลายนิ้วมือของจำเลยที่ 2 ติดอยู่บนขวดเบียร์ใกล้ที่เกิดเหตุ แต่ยังมีข้อสงสัยว่าจำเลยที่ 2 จะไปนั่งดื่มเบียร์บริเวณนั้นจริงหรือไม่ แม้โจทก์จะมีพนักงานสอบสวนกองปราบปราม เบิกความเกี่ยวกับการตรวจค้นหาอาวุธปืนที่จำเลย ทั้งสองไปทิ้งไว้ในลำคลองรังสิตนครนายก ตำบลคลองสาม อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งพบชิ้นส่วน ลำกล้องปืน ประกับด้ามปืนซ้ายและขวา โคร่งปืนจมอยู่ใต้น้ำ โดยมีการบันทึกภาพขณะเก็บหลักฐาน และ มีการทดสอบวิถีกระสุนพบว่า กระสุนที่ออกจากอาวุธปืนดังกล่าวตรงกันกับที่ใช้อยู่ผู้ตาย โดยพยานที่เป็น พนักงานสอบสวนเบิกความว่าชิ้นส่วนปืนทั้งหมดจมอยู่ใต้น้ำ แต่เมื่อทนายจำเลยขอให้มีการพิสูจน์ นำประกับด้ามปืนมาวางในกะละมังใส่น้ำปรากฏว่าประกับด้ามปืนดังกล่าวลอยน้ำ พยานในส่วนนี้จึงมี พิรุณ จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยที่ 2 ดังนั้น ศาลเห็นว่าโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานนำสืบ

เพียงพอรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยทั้งสอง
พิพากษายกฟ้องแต่ให้ชั่งไว้ระหว่างอุทธรณ์

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐานในคดีของนาง
ระวีวรรณฯ หรือคดีไบโอคลินิกนี้ แบ่งพยานบุคคลและพยานวัตถุเบื้องต้นออกได้ดังนี้

พยานบุคคล ได้แก่

- (1) นายเชษฐา วิวัฒนานุกุล ลูกชายผู้ตายให้การว่าเห็นคนร้ายยิงมารดา
- (2) เจ้าของร้านอาหารให้การว่าผู้กระทำความผิดสังเวย และเปียร์ 3 ขวดมารับประทาน

ใกล้ๆ บ้านผู้ตาย

นอกจากนี้ยังมีพยานที่ใช้ในการประกอบคดี คือ แม่บ้านที่ทำงานที่ไบโอคลินิกเคยถูก
ทดลองให้ฉีดซิลิโคนและทำให้เกิดผลกระทบต่อร่างกาย และพนักงานที่เคยทำงานที่
ไบโอคลินิก แต่ลาออกแล้วเพราะรู้สึกผิดที่คลินิกได้ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องในการรักษาผู้รับบริการ

พยานวัตถุ ได้แก่

- (1) ลายนิ้วมือบนขวดเปียร์
- (2) ส่วนประกอบของอาวุธปืนที่จมอยู่ในน้ำ

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีพยานหลักฐานดังกล่าวแล้ว แต่ฝ่ายจำเลยก็สามารถหา
หลักฐานอื่นมาหักล้างและนำเชื่อถือกว่า ดังเช่นที่กล่าวมาแล้วว่า แม้จะพบลายนิ้วมือของจำเลย
ที่ 2 ติดอยู่บนขวดเปียร์ใกล้ที่เกิดเหตุ แต่ยังมีข้อสงสัยว่าจำเลยที่ 2 จะไปนั่งดื่มเปียร์บริเวณนั้น
จริงหรือไม่

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์ หลักฐาน

ปัญหาและอุปสรรคการรวบรวมพยานหลักฐาน

- (1) เนื่องจากฝ่ายจำเลยเป็นนายแพทย์ใหญ่ มีความรู้ความสามารถจึงใช้ความรู้
หักล้างหลักฐานที่ผู้เสียหายนำมาฟ้องร้องได้ และยังฟ้องกลับผู้เสียหายหาว่าทำให้เสียชื่อเสียง
- (2) ผู้เสียหายถูกทำร้ายและขู่เอาชีวิตหลายครั้งแต่ก็ไม่มีพยานหลักฐานหรือพยาน
บุคคลยืนยันได้ว่าเจ้าของไบโอคลินิกเป็นผู้กระทำความผิด
- (3) คดียืดเยื้อมาถึง 2 ปี และในที่สุดผู้เสียหายถูกยิงเสียชีวิตในบ้านตนเอง
แต่พยานหลักฐานที่มีอยู่ก็ไม่สามารถนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดได้

ปัญหาและอุปสรรคด้านพยานวัตถุ

(1) ล้อล้อปืนที่พนักงานสอบสวนนำมาพิสูจน์ในชั้นศาลพบว่าล้อล้อปืนจมน้ำ ในขณะที่ฝ่ายโจทก์กล่าวว่าขณะที่พบล้อล้อปืนนั้นจมน้ำอยู่ ทำให้การขัดแย้งกับการทดลองในชั้นศาล และทำให้การมีพริฐ พังไม่ขึ้นจึงยกฟ้อง

(2) ลูกชายผู้ตายพบผู้กระทำความผิดในขณะที่กำลังวิ่งหนี ประกอบกับเป็นช่วงเวลา กลางคืน มีเพียงไฟนีออนเท่านั้น ทำให้ลูกชายผู้ตายจะไม่สามารถเห็นใบหน้าผู้กระทำความผิดได้ชัดเจน ดังนั้น ทำให้การที่กล่าวว่าเห็นใบหน้าคนร้ายนั้น จึงไม่น่าเชื่อถือ ทำให้ศาลยกฟ้อง

(3) ผู้กระทำความผิดยอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยอ้างว่า เนื่องจากกลัวถูกเจ้าหน้าที่ ทำร้าย จึงยอมรับสารภาพไปก่อน แต่ปฏิเสธในชั้นศาลทำให้ศาลยอมรับฟังคำร้องของจำเลย

กรณีศึกษาที่ 2 “คดีฆ่าดาบยืม”

1) ลำดับเหตุการณ์

คดีฆาตกรรมดังอีกเรื่องหนึ่งที่น่าศึกษา คือ “คดีฆ่าดาบยืม” ที่ผู้ตายเป็นข้าราชการ ตำรวจ ซึ่งสังคมรับรู้เพียงว่าคนร้ายที่ยังจับกุมไม่ได้คือ “ไอ้ปัด” คดีดังกล่าวเป็นกรณีศึกษาสำหรับผู้ สนใจเรื่องการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนของประเทศ

เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2544 เกิดเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างกลุ่มของ ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิม อยู่บำรุง กับกลุ่มตำรวจกองปราบฯ ซึ่งไปเที่ยวที่ทเวนตีคลับ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค ถนนรัชดา จนเป็นเหตุให้ ด.ต.สุวิชัย รอดวิมุติ (ดาบยืม) หนึ่งในชุดคลี่คลายคดีแก๊งคนร้ายชาวจีนที่จับเหยื่อเรียก ค่าไถ่ถูกจู่โจมเสียชีวิตเมื่อเวลา 01.30 น.

จากนั้น ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ได้ออกมาปฏิเสธว่าบุตรชายของตนไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โดยให้ข้อมูลว่า “ไอ้ปัด” ลูกน้องคนสนิทของบุตรชายติดต่อมาว่าเป็นคนยิงดาบยืมและ ขอเข้ามาขอตัว แต่ก็ให้ ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ เข้ามาขอตัวสู้คดีในวันที่ 30 ตุลาคม 2544

วันที่ 30 ตุลาคม 2544 ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ ไม่ได้เข้ามาขอตัว โดยนายทหาร พระธรรมนูญซึ่งเป็นต้นสังกัดแจ้งว่า ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ ขอเลื่อนการขอตัวไปเป็นวันที่ 5 พฤศจิกายน ด้าน ร.ต.อ.เฉลิมฯ ออกมายืนยันอีกครั้งว่า จะนำบุตรชายมาขอตัววันที่ 5 พฤศจิกายน พร้อมยื่นหนังสือลาออกจากรองหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ต้องการให้เรื่องนี้ส่งผลกระทบต่อพรรคฯ วันเดียวกันเวลา 11.00 น. ตำรวจได้นำหมายศาลเข้า ตรวจค้นบ้านพักของ ร.ต.อ.เฉลิมฯ ย่านบางบอนเพื่อหาตัว ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ แต่ไร้ร่องรอยโดย ร.ต.อ.เฉลิมฯ กล่าวว่า “ดวงเฉลิมทำงานอยู่ที่ศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (ศรภ.) ไม่สามารถ ติดต่อได้”

วันที่ 31 ตุลาคม 2544 ตำรวจนำหมายศาลเข้าค้นบ้าน ร.ต.อ.เฉลิมเป็นครั้งที่ 2 แต่ยังไม่พบตัว ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ

วันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 ตำรวจหน่วยคอมมานโดราว 100 นาย ได้เข้าตรวจค้นบ้านเลขที่ 116 หมู่ 11 ต.วัดแก้ว อ.บางแพ จ.ราชบุรี เป็นบ้านพักของ ส.จ. ราชบุรี หลังจากทีมตำรวจสืบทราบ ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ มาซอมยิงปืนที่นี้เป็นประจำ แต่ก็ไม่พบ เจอเพียงปลอกกระสุนขนาดเดียวกับที่ดาบยืมถูกยิงเท่านั้น ขณะที่ ร.ต.อ.เฉลิม ให้สัมภาษณ์ว่า บุตรชายหนีไปหลบอยู่ที่เกาะกงประเทศกัมพูชา เนื่องจากตกใจกับข่าวที่ออกไปและเกรงว่าลูกชายจะถูกจับตาย ขณะเดียวกันก็มีข่าวอีกว่าว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ ไปเก็บตัวอยู่ในเขตกองพลทหารราบที่ 9 ค่ายสุรสีห์ จังหวัดกาญจนบุรี

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2544 ตำรวจออกหมายจับนายภุชพัฒน จาตุรานนท์ หรือ "บิน" และ ส.ต.สุพจน์ แสงอนันต์ หรือผู้กอง "แม็ค"

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2544 ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ ยังไม่เข้ามอบตัวที่ สน.สุทิสาร ตามที่บิดาบอกไว้ก่อนหน้านี้

วันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ตำรวจเข้าค้นบ้าน ร.ต.อ.เฉลิม เป็นรอบที่ 3 โดย ร.ต.อ.เฉลิม ไขว่จดหมายใต้หมอนที่ ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ เขียนไว้ ทำนองว่า “สื่อและสังคมกล่าวหาว่าเป็นโจร ทั้งๆ ที่ไม่ได้เป็นผู้ทำจึงต้องหลบหนี”

วันที่ 9 พฤศจิกายน 2544 มีกระแสข่าวว่า ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ หนีไปมาเลเซีย

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2544 พ.ต.ท.ศราวุฒิ สุกุลมีฤทธิ์ หรือ “สารวัตรเหิน” ซึ่งถูกพนักงานสอบสวนออกหมายเรียกเนื่องจากมีพยานระบุว่าในวันเกิดเหตุเขาอยู่ในกลุ่มของ ว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ เดินทางมาให้ปากคำ

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2544 สารวัตรเหิน เข้ามอบตัว เนื่องจากทราบว่าจะถูกออกหมายจับ

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2544 ร.ต.ต.อาจหาญฯ และ ร.ต.ต.วันเฉลิม อยู่บำรุง พี่ชายของว่าที่ ร.ต.ดวงเฉลิมฯ ให้ปากคำที่ สน.สุทิสารและพยานชี้ตัวว่าลงมือทำร้ายร่างกาย ร.ต.อ.วิวัฒน์ บุญไชยศรี รอง สว.ผ.5 บก.ป. จริง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงสั่งขังทั้ง 2 คน

วันที่ 13 พฤศจิกายน 2544 ศาลพิจารณาให้ประกันตัว ร.ต.ต.วันเฉลิมฯ และพ.ต.ท.ศราวุฒิ สุกุลมีฤทธิ์

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 ผู้บัญชาการทหารสูงสุดลงนามปลดและถอดยศ ว่าที่ร้อยตรีดวงเฉลิมฯ

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2544 มีข่าวว่า นายดวงเฉลิมฯ หนีไปหลบซ่อนอยู่ที่บ้านพักของนายทหารยศพลตรีใน จ.บุรีรัมย์ จึงได้เข้าตรวจค้นแต่ยังไม่พบตัว นอกจากนี้ยังสืบทราบว่า นายดวงเฉลิมฯ อาจหลบไปอยู่กับกองกำลังชนกลุ่มน้อย จังหวัดเชียงราย ส่วนอีกทางหนึ่งก็มีข่าวว่า นายดวงเฉลิมฯ เข้ามาพักที่บ้านนักการเมืองดังย่านฝั่งธนฯ และบ้านพักของลูกสาวนักการเมืองบางคนแถบพุทธมณฑลและนายทหารผู้หนึ่ง

วันที่ 25 ธันวาคม 2544 อัยการสรุปสำนวนสั่งฟ้องนายดวงเฉลิม จำเ้ม็ค และนายบิน ในข้อหาร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา พร้อมพิจารณาสั่งฟ้อง ร.ต.ต.วันเฉลิม และสารวัตรเหิน ในข้อหา ร่วมกันต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานและช่วยเหลือผู้กระทำความผิดมิให้ต้องถูกจับกุม

วันที่ 12 มกราคม 2545 เกิดเหตุระเบิดโรงแรมปรีนเซส ประเทศกัมพูชา "ครอบครัว อยู่บำรุง" อยู่ด้วย พร้อมข่าวที่ระบุว่าไปเยี่ยมนายดวงเฉลิมฯ ตำรวจยังสืบพบว่ามีแม่บ้านคนหนึ่งเห็น นายดวงเฉลิมฯ ในโรงแรมนั้นจริง แต่ไม่สามารถมีข้อมูลมายืนยันได้ขณะเดียวกัน ร.ต.อ.เฉลิมฯ อ้างว่าการที่เขาไปบ่อนพนัน กัมพูชา 1-2 ครั้ง ก็เพราะต้องการไปเอาข้อมูลมาทำวิทยานิพนธ์ ประกอบปริญญาเอก การหลบหนีไปกัมพูชาถูกตั้งข้อสังเกตว่า ดวงเฉลิมได้รับการโอบอุ้มจาก พล.อ.เตีย บัณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของกัมพูชา และมีความสนิทแนบแน่นกับ พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ อดีตหัวหน้าพรรคความหวังใหม่ ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ นะสีกาซแมร์ ตีพิมพ์ข่าว ว่าดวงเฉลิมหลบซ่อนอยู่ในคุกหาสน์ของรัฐมนตรীরัฐบาลคนหนึ่ง จนทำให้ พล.อ.เตีย บัณ ต้องออกมาปฏิเสธ พร้อมยืนยันว่าถ้าพบตัวจะส่งกลับประเทศไทยทันที จากนั้นก็มีข่าวว่า นายดวงเฉลิมฯ หลบหนีไปยังเกาะเกาลูน ประเทศฮ่องกง

วันที่ 17 มกราคม 2545 มีข่าวว่า ตำรวจนายหนึ่งของ สถานีตำรวจภูธรหลังสวน จ.ชุมพร ยืนยันว่า เห็นชายหนุ่มขับเบนซ์แหกด่านที่จังหวัดชุมพร แต่กลายเป็นว่าชายคนดังกล่าวไม่ใช่ แต่เป็นนายวรวิทย์ เพ็ชรสุวรรณ ที่มีใบหน้าคล้าย ดวงเฉลิม

วันที่ 10 เมษายน 2545 ร.ต.อ.เฉลิมฯ ออกมาเปิดประเด็นอีกว่า จะนำนายดวงเฉลิมฯ เข้ามอบตัวภายในเดือน เมษายนนี้

วันที่ 30 เมษายน 2545 ร.ต.อ.เฉลิมฯ นำตัว นายเฉลิมชนม์ บุรีสมัย หรือ "ป๊อด" ได้ออกมาให้สัมภาษณ์ว่า เป็นคนลั่นไกสังหารดาบยิ้ม แต่รอง ผบ.ตร. ไม่สนใจคำให้การเนื่องจาก คำให้การของนายป๊อดขัดแย้งกับคำให้การของพยานที่อยู่ในสำนวนการสอบสวนตั้งแต่ต้น จึงถือว่าไม่มีน้ำหนัก

วันที่ 2 พฤษภาคม 2545 ร.ต.อ.เฉลิมฯ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจเดินทางไปยัง สนามบินเพื่อรอรับตัวนายดวงเฉลิมฯ เมื่อเวลา 21.00 น. หลังจากนายดวงเฉลิมฯ เข้ามอบตัวที่ สถานทูตไทย ประจำกรุงกัว-ลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

2) คำพิพากษาคดี

คำพิพากษาคดี "ดวงเฉลิม" คดีหมายเลขดำที่ 1381/2545 คดี นี้โจทก์ฟ้องนาย กฤษพัฒน์ จาตุรานนท์ หรือบิน หรือเอ จำเลยที่ 1 นายสุพจน์ แสงอนันต์ หรือแม่็ค จำเลยที่ 2 ร.ต.ต. วันเฉลิม อยู่บำรุง หรือหนุ่ม จำเลยที่ 3 พ.ต.ต.ศราวุฒิ สกุลมีฤทธิ์ หรือเหิน จำเลยที่ 4 ว่าที่ ร.ต. ดวงเฉลิมฯ หรือนายดวงเฉลิม อยู่บำรุง จำเลยที่ 5 โดยมีนางสุพัตรา รอดวิมุต เป็นโจทก์ร่วมที่ 1 ด.ช.กิตติศักดิ์ รอดวิมุต เป็นโจทก์ร่วมที่ 2 ขอให้ลงโทษจำเลยที่ 3 ฐานพกพาอาวุธปืนโดยไม่ได้รับ

อนุญาต ทำร้ายร่างกาย ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ร่วมกันฆ่า ต.ต.สุวิชัย รอดวิมุต นอกจากนี้ จำเลยที่ 5 ยังถูกฟ้องฐานมีอาวุธปืนไว้ในความครอบครองและพกพาอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต และร่วมกับจำเลยที่ 3 ที่ 4 ต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่

ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานของโจทก์และจำเลยทั้งห้าแล้ว สำหรับจำเลยที่ 3 ในความผิดฐานพกพาอาวุธปืนเข้าไปในสถานบริการทเวนตีคลับ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค โดยไม่ได้รับอนุญาต โจทก์ฟ้องว่ามีการพกพาอาวุธปืนจำนวน 2 กระบอก คือ อาวุธปืนขนาด 9 มิลลิเมตร หมายเลขทะเบียน กท. 3602288 และหมายเลขทะเบียน สท 04/3900028 สำหรับอาวุธปืนหมายเลขทะเบียน สท 04/3900028 เป็นอาวุธปืนที่ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ กอดปล้ำกับชายคนหนึ่ง แล้วยึดมาได้ นำไปมอบกับพนักงานสอบสวน ไม่ได้ยึดมาจากจำเลยที่ 3 ส่วนอาวุธปืนหมายเลขทะเบียน กท. 3602288 เป็นอาวุธปืนที่ พ.ต.ท.สุทินฯ อ้างว่าเห็นจำเลยที่ 3 ชักออกมา ขณะที่ทะเลาะกับ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ แต่ปรากฏว่า ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ซึ่งเป็นคู่กรณีกับจำเลยที่ 3 กลับไม่เห็นจำเลยที่ 3 ชักอาวุธปืน พยานทั้งสองปากเบิกความแตกต่างกัน ไม่น่าเชื่อว่าจำเลยที่ 3 ชักอาวุธปืนออกมาขณะทะเลาะกับ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ และพ.ต.ท.สุทินฯ ก็ไม่ยืนยันว่าปืนที่อ้างว่าเห็นจำเลยที่ 3 ชักออกมาเป็นปืนหมายเลขทะเบียน กท.3602288 หรือไม่ พยานหลักฐานโจทก์จึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ 3 พกพาอาวุธ โดยไม่ได้รับอนุญาต และไม่มีเหตุสมควร

สำหรับความผิดที่ฟ้องว่า จำเลยที่ 3 ร่วมกับจำเลยที่ 5 ทำร้ายร่างกาย ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ เห็นว่าพยานที่เบิกความยืนยันว่าจำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 5 ทำร้ายร่างกาย ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ มีเพียง ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ผู้เสียหาย จึงต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง เหตุที่จำเลยที่ 3 กับ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ โต้เถียงกันเนื่องมาจากจำเลยที่ 3 เดินเหยียบเท้าของ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ มีการผลักอก และพูดจาตอบโต้กัน มีระยะเวลาพอที่จะทำให้ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ จดจำจำเลยที่ 3 ได้ โดย ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ถูกขกที่ศีรษะด้านซ้าย แต่ปรากฏว่าขณะที่ชกจำเลยที่ 3 จะต้องชกข้ามไหล่ซ้าย 3-4 คน ที่จับ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ไว้ จึงไม่น่าจะทำให้ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ได้รับอันตรายแก่กายได้ เพราะอยู่ในระยะห่าง ซึ่งปรากฏตามรายงานการชันสูตรบาดแผลของ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ ว่า ศีรษะแถบซ้ายไม่มีบาดแผล การกระทำของจำเลยที่ 3 จึงเป็นการทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ สำหรับจำเลยที่ 5 นั้น พ.ต.ท.สุทินฯ ซึ่งอยู่ใกล้กับ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ เบิกความว่า ไม่เห็นจำเลยที่ 5 ชกผู้เสียหาย จึงไม่อาจรับฟังได้ว่าจำเลยที่ 5 ร่วมกับจำเลยที่ 3 ทำร้ายร่างกาย ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ

สำหรับความผิดโจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ที่ 2 และที่ 5 ร่วมกันประทุษร้ายร่างกายผู้ตาย และร่วมกันฆ่าผู้ตายนั้น เห็นว่ามีพยานแต่ละปากซึ่งมีพนักงานรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน ตำรวจ ร.ต.อ.วิวัฒน์ฯ พ.ต.ท.สุทินฯ และพนักงานของสถานบริการทเวนตีคลับ เบิกความแตกต่างกันในสาระสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ขณะที่ผู้ตายถูกคนร้ายใช้อาวุธปืนยิง พยาน

บางปากเห็นผู้ตายถูกพลลั้ลล่ลงแล้วจำเลยที่ 5 ใช้อาวุธปืนยิง บางปากเห็นขณะที่จำเลยที่ 5 กำลังลดแขนที่ยื่นไปด้านหลังระดับอกลงมาข้างลำตัว ส่วนพยานบางปากเบิกความมีข้อพิรุธสงสัยว่าจะไม่ได้เห็นเหตุการณ์จริง เพราะเมื่อรู้เหตุการณ์ในคืนเกิดเหตุ แต่มิได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบอันเป็นการผิดวิสัยของบุคคลทั่วไป

แต่อย่างไรก็ตาม ไม่มีประจักษ์พยานปากใด เห็นจำเลยที่ 5 เป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย แต่เห็นจำเลยที่ 5 ยื่นประจันหน้ากับผู้ตาย หลังจากเสียงปืนดังขึ้นแล้วจึงหันไปมอง และเมื่อนำคำเบิกความของพยานแต่ละปากมาเปรียบเทียบกับลักษณะบาดแผลที่พบที่ศพผู้ตาย ซึ่งแพทย์ได้ทำการตรวจชันสูตรศพผู้ตายไว้ในวันเกิดเหตุ โดยบาดแผลกระสุนปืนเป็นบาดแผลรูดาวสี่แฉกซึ่งเกิดจากการถูกกดยิงในระยะประชิด ดังนั้นผู้ต้องหาจะต้องใช้อาวุธปืนกดแรงและแน่น ซึ่งบาดแผลดังกล่าวเป็นหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงให้เป็นอย่างอื่นได้ จึงสามารถอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดบาดแผลลักษณะดาวสี่แฉกได้ตามหลักวิชาการ

เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะการยิงที่พยานโจทก์แต่ละปากอ้างว่าเห็นจำเลยที่ 5 เล็งปืนไปที่ผู้ตาย แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ยืนยันว่า การยิงในลักษณะเช่นนั้น ไม่อาจทำให้เกิดบาดแผลดาวสี่แฉกที่เกิดขึ้นที่ศพผู้ตายได้ เนื่องจากขัดกับหลักของการเกิดบาดแผลตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ นอกจากนั้นบริเวณที่ผู้ตายถูกยิงยังมีชายอื่นอีก 3-4 คนยืนอยู่ที่ด้านขวาด้านซ้าย และด้านหลังของผู้ตาย เมื่อสิ้นเสียงปืนชายกลุ่มดังกล่าววิ่งออกไป จึงอาจเป็นไปได้ว่าอาจเป็นชายกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้ยิงผู้ตายก็เป็นได้

นอกจากนี้ในการที่เจ้าพนักงานตำรวจไปตรวจสอบที่บ้านของ ร.ต.อ.เฉลิมฯ ได้เก็บเขม่าดินปืนที่มือของจำเลยที่ 3 และ ร.ต.ต.อาจหาญฯ มาตรวจพิสูจน์ว่ามีเขม่าดินปืนหรือไม่ ซึ่งถ้าในคืนนั้นทราบแล้วว่าจำเลยที่ 5 เป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายคงไม่จำเป็นต้องมาตรวจเขม่าดินปืน ที่มือของจำเลยที่ 3 และ ร.ต.ต.อาจหาญฯ อีก สำหรับภาพถ่ายจำลองเหตุการณ์ต่างๆ ที่เจ้าพนักงานตำรวจทำขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ในแต่ละช่วงตอนนั้น พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นมาเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยทั้ง 5 ก็ใช้บุคคลอื่นแสดงแทน โดยจำเลยทั้ง 5 ไม่ได้รู้เห็นในการจัดทำ และไม่มีโอกาสที่จะคัดค้าน และพยานบางปากเบิกความว่าภาพถ่ายไม่ถูกต้อง จึงมีน้ำหนักในการรับฟังน้อย

ส่วนการที่จำเลยที่ 5 หลบหนีไปเป็นเวลานาน และเข้ามาพบกับพนักงานสอบสวนในวันที่ 2 พฤษภาคม 2545 นั้น ศาลเห็นว่าการหลบหนีดังกล่าวทำให้เกิดข้อสงสัยได้ว่า หากมิได้กระทำความผิดเหตุใดจึงต้องหลบหนี ซึ่งจำเลยที่ 5 อ้างว่า หลังเกิดเหตุมีข่าวทางหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์กล่าวหาว่าจำเลยที่ 5 เป็นคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงผู้ตายในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นการกระทำที่ออกอาจไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งโทษสูงสุดถึงประหารชีวิต และมีข่าวว่าตำรวจจัดหน่วยคอมมานโดออกไล่ล่า ทำให้จำเลยที่ 5 เกิดความกลัว จึงต้องหลบหนี เพราะเกรงว่าจะถูกวิสามัญฆาตกรรมนั้น เป็นข้ออ้างของจำเลยที่ 5 แต่ฝ่ายเดียว แต่อย่างไรก็ตามในระหว่างจำเลยที่ 5 เข้ามาพบตัว

เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองทั้งๆ ที่ยังสามารถหลบหนีต่อไปได้ โดยเข้ามอบตัวที่สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำประเทศมาเลเซีย แล้วจึงเดินทางมายังประเทศไทย ซึ่งเป็นการมอบตัวที่มีการเตรียมการไว้เป็นอย่างดี

จากเหตุการณ์มอบตัวดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ 5 อาจเกิดความกลัวดังกล่าว่าอ้างก็เป็นได้ จึงไม่ยอมเข้ามอบตัวต่อเจ้าพนักงานตำรวจเหมือนบุคคลทั่วไป ถึงอย่างไรก็ตาม การที่จำเลยที่ 5 หลบหนีไปเป็นระยะเวลาอันนานนับว่าเป็นข้อพิรุธสงสัยอยู่บ้าง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุผลในส่วนที่วินิจฉัยถึงบาดแผลที่ศพผู้ตาย ซึ่งเป็นหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยศาลเชื่อว่า จำเลยที่ 5 มีใช้ยิงผู้ตาย เหตุผลในส่วนนี้ย่อมมีน้ำหนักในการรับฟังมากกว่า การที่ศาลจะลงโทษบุคคลใดนั้น โจทก์จะต้องนำสืบพยานหลักฐานให้รับฟังลงโทษจำเลยได้โดยปราศจากข้อสงสัย แต่ทั้งนี้ พยานหลักฐานโจทก์ไม่มีน้ำหนักพอที่จะลงโทษจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 5 ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นได้ และเมื่อศาลฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 5 ซึ่งมีใช้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย จำเลยที่ 5 จึงไม่มีความผิดฐานมีอาวุธปืนไว้ในความครอบครองและพกพาอาวุธปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต

สำหรับความผิดฐานร่วมกันต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ โดยใช้กำลังประทุษร้าย และขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย โดยมีและใช้อาวุธปืน โดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ช่วยผู้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดลหุโทษเพื่อไม่ให้ถูกจับกุม นั้น เห็นว่า พ.ต.ท.สุทินฯ อ้างว่า หลังเกิดเหตุยิงกัน ได้ติดตามกลุ่มของจำเลยที่ 5 ออกมาบริเวณลานจอดรถหน้าสถานบริการทเวนตี้คลับ แล้วเข้าไปยืนขวางรถตู้ไว้เพื่อไม่ให้รถแล่นออกไป แต่จากการสัมภาษณ์ของ พ.ต.ท.สุทินฯ ที่เคยให้สัมภาษณ์ต่อนายกนก รัตนวงศ์สกุล พิธีกรสถานีโทรทัศน์ยูบีซี ช่อง 8 ได้กล่าวว่ากลุ่มคนร้ายวิ่งออกมาด้านหน้าแล้วก็ขึ้นรถขับออกไป พ.ต.ท.สุทินฯ ตามไม่ทัน และไม่มีอาวุธด้วย ซึ่งการสัมภาษณ์ดังกล่าวมีการแพร่ภาพไปสู่สาธารณะชนทั่วไป ทั้งเป็นการให้สัมภาษณ์ก่อนที่ พ.ต.ท.สุทินฯ จะไปให้การต่อพนักงานสอบสวน จึงเป็นการให้สัมภาษณ์โดยไม่ได้เตรียมการล่วงหน้า น่าเชื่อได้ว่าให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริง

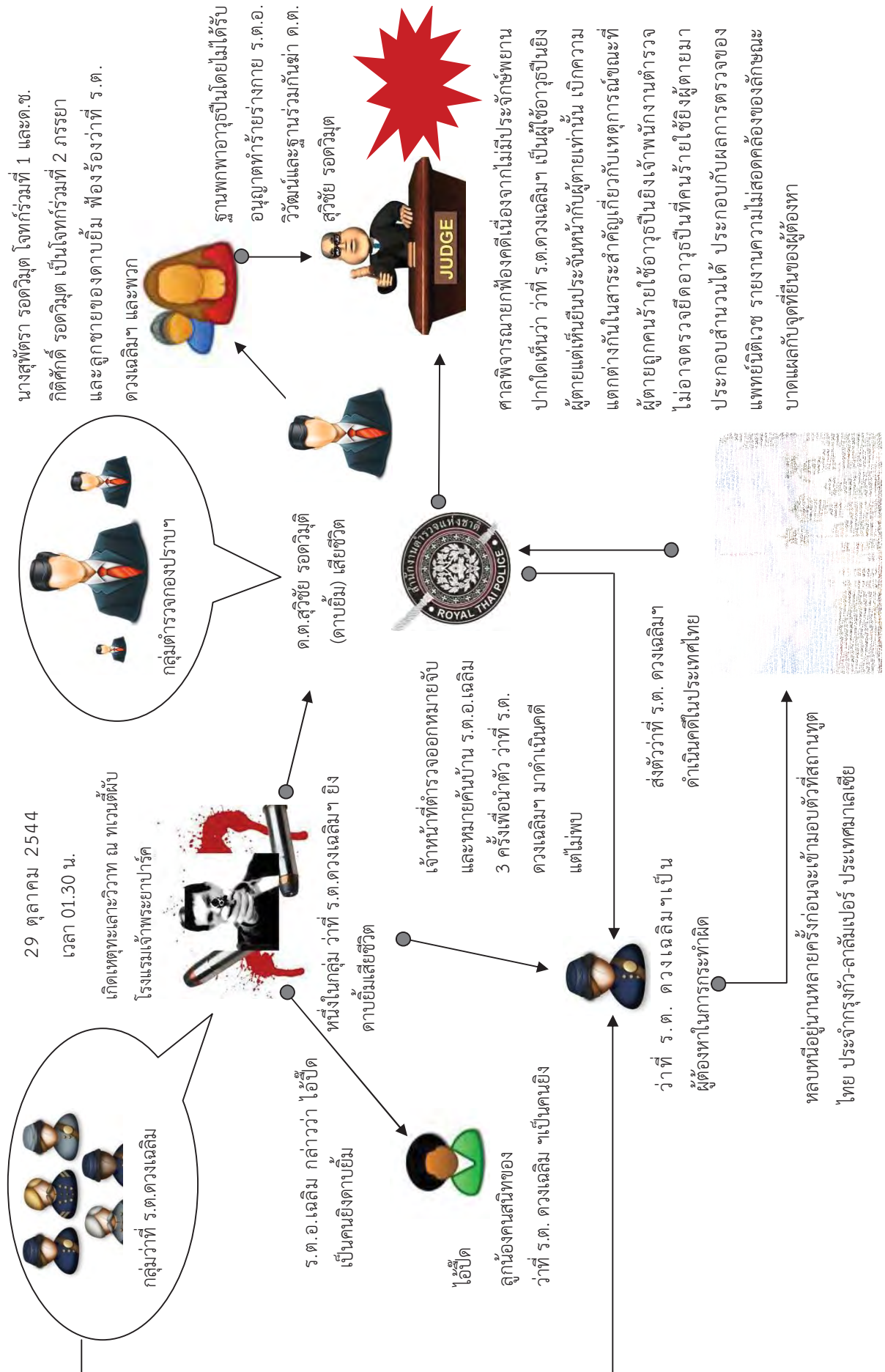
นอกจากนี้ยังมีข้อพิรุธสงสัยอีกประการหนึ่งคือ ในคืนนั้นหาก พ.ต.ท.สุทินฯ ยืนขวางรถตู้ของจำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 5 ไว้ และพบว่าเป็นรถตู้สีดำรุ่นแกรนด์เวีย หมายเลขทะเบียน กย-4747 กรุงเทพมหานคร เหตุใดในคืนนั้น พ.ต.ท.สุทินฯ จึงไม่มีการแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจสกัดจับคนร้าย เพราะรู้ถึงลักษณะรถ สีรถ ทะเบียนรถ ตลอดจนบุคคลซึ่งอยู่ภายในรถ ทั้งที่มีการโทรศัพท์แจ้ง 191 และแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ ซึ่งหากมีการสกัดจับในคืนนั้นก็สามารถสกัดจับได้โดยง่าย เพราะขณะนั้นเป็นเวลา 02.00 นาฬิกา รถยนต์ในท้องถนนมีน้อย แต่กลับไม่มีการดำเนินการในเรื่องนี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานตำรวจทั่วไปต้องรู้อยู่แล้วว่า หากรีบดำเนินการสกัดจับทันทีที่มีโอกาสที่จะได้ตัวคนร้ายสูง เหตุที่ไม่มีการสกัดจับรถคนร้าย จึงอาจเป็นเพราะว่า พ.ต.ท.สุทินฯ ไม่ได้ออกไปยืนขวาง

รถตู้ จึงไม่ทราบลักษณะรถ สีรถ และเลขทะเบียนรถ ดังที่ให้สัมภาษณ์ต่อพิธีกรสถานีโทรทัศน์ยูบีซี ช่อง 8 ว่า ออกมาไม่ทันกลุ่มคนร้าย

จากเหตุผลดังกล่าว จึงไม่น่าเชื่อว่าเหตุการณ์ที่ลานจอดรถจะเกิดขึ้นจริง จึงไม่อาจรับฟังลงโทษจำเลยที่ 3 จำเลยที่ 4 และจำเลยที่ 5 ในความผิดฐานนี้ได้ คดีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยพยานจำเลยต่อไป

พิพากษาว่าจำเลยที่ 3 มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 จำคุก 1 เดือน และปรับ 1,000 บาท จำเลยที่ 3 ไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนสมควรให้โอกาสกลับตนเป็นพลเมืองดี โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ให้คุมประพฤติจำเลยที่ 3 โดยให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติรวม 4 ครั้ง ภายในกำหนด 1 ปี ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด รายงานตัวครั้งแรกนับแต่วันมีคำพิพากษา และเห็นควรกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลยที่ 3 โดยห้ามเข้าไปในสถานบริการตามความหมายในพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 3 ทุกแห่งทั่วราชอาณาจักรเป็นเวลา 2 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 29,30 ส่วนข้อหาอื่นให้ยก สำหรับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 จำเลยที่ 4 และจำเลยที่ 5 ให้ยกฟ้องทุกข้อหา คำขอเกี่ยวกับการห้ามเข้าเขตกำหนด ตลอดจนคำขอให้นับโทษต่อของจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 3 ให้ยก เนื่องจากศาลมิได้พิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 3 ปลอกกระสุนปืนจำนวน 1 ปลอก และหัวกระสุนปืน 1 หัว ของกลางเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิดจึงให้ริบ

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นแบ่งออกได้ดังนี้

(1) ด้านการสืบสวนสอบสวน พนักงานสอบสวนได้ขอหมายศาลเข้าตรวจค้นบ้านผู้ต้องสงสัย แต่ก็ไม่พบอาวุธหรือพยานหลักฐาน หรือตัวผู้กระทำความผิด และได้ออกหมายค้นทั้ง 3 ครั้ง ก็ล้มเหลวทุกครั้ง

(2) สถานที่เกิดเหตุถูกทำลายและมีมูลนิธิต่างๆ เข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ สถานที่เกิดเหตุยังเป็นผับมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จึงยากต่อการควบคุมสถานที่เกิดเหตุหรือหาวัตถุพยานที่ดีได้

(3) พยานบุคคล ถึงแม้ว่าพนักงานสอบสวนจะหาพยานบุคคลมายืนยันการกระทำผิดของผู้ต้องสงสัย แต่ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการเอาผิดกับผู้ต้องสงสัยได้ เพราะไม่มีพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ตามหลักของกระบวนการยุติธรรม

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน

เนื่องจากคดีดังกล่าวนี้ฝ่ายจำเลยเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและมีอำนาจทางการเมืองจึงเป็นที่จับตามองของประชาชนและสื่อมวลชนมาก ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้พนักงานสอบสวนได้รับความกดดันหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการขอหมายศาลเพื่อค้นบ้านของผู้กระทำความผิดหลายครั้งก็ไม่พบหลักฐานหรือพยานวัตถุใดๆ ที่จะกล่าวอ้างได้ว่านายดวงเฉลิมฯ กระทำความผิดจริง เนื่องจากพยานบุคคลที่ขึ้นสู่ศาลเป็นเพียงคำกล่าวอ้าง ไม่มีพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถจะตรวจพิสูจน์หรือเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้จริง ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพยานบุคคลเป็นพยานหลักฐานที่ไม่สามารถให้ความเชื่อถือได้ เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ร้อยเปอร์เซ็นต์เหมือนพยานวัตถุด้านนิติวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ เจ้าพนักงานตำรวจไม่สามารถตรวจยึดอาวุธปืนที่คนร้ายใช้ยิงผู้ตายมาประกอบสำนวนได้ และเมื่อพนักงานสอบสวนไปถึงที่เกิดเหตุและได้สอบถามบุคคลในบริเวณนั้น ก็ไม่มีใครทราบว่าใครเป็นผู้ยิงผู้ตาย เพียงแต่ระบุว่าในกลุ่มของบุตร ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง ซึ่งในกลุ่มนั้นมีประมาณสิบกว่าคน อันจะเห็นได้จากเอกสารที่เจ้าพนักงานตำรวจ ทำขึ้นในตอนเช้าของวันเกิดเหตุไม่มีการระบุชื่อว่า จำเลยที่ 5 เป็นคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย เช่น ใบบันทึกการตรวจสถานที่เกิดเหตุ บันทึกรายงานเหตุอุกฉกรรจ์ถึงผู้บังคับการกองปราบปราม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รายงานประจำวันเกี่ยวกับคดี บันทึกเรื่องการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ ในคดีดาบยี่มนี้พนักงานสอบสวนไม่สามารถหาพยานหลักฐานวัตถุที่ตรวจพิสูจน์ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้ ดังนั้นศาลจึงพิพากษายกฟ้องให้แก่จำเลย

คณะผู้วิจัยได้จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหาข้อเท็จจริงในการยกฟ้องคดีดังกล่าว โดยเชิญผู้พิพากษา อัยการ และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานที่เข้าตรวจที่เกิดเหตุ มาประชุมร่วมกัน ในวันที่ 6 กันยายน 2554 ณ ห้องประชุมบริหาร โรงเรียนนายร้อยตำรวจ โดยมีการนำเสนอภาพแสดงประกอบขึ้นจอให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้พิจารณา ได้ข้อสรุปดังนี้

(1) ปัญหาเรื่องการรักษาสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เนื่องจาก เหตุเกิดตอนเวลา 03.00 น. กว่าเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานจะไปถึงก็มีบุคคลที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ช่างภาพ นักข่าว มูลนิธิ เข้าไปในที่เกิดเหตุ ดังนั้นพยานวัตถุคือภาพถ่ายในสถานที่เกิดเหตุ การเก็บหลักฐานในที่เกิดเหตุ เก็บได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น รวมถึงไม่ค่อยยอมเปิดไฟให้ตรวจในที่เกิดเหตุ ซึ่งจากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุพบร่องรอยการต่อสู้ การเคลื่อนย้ายศพ กองเลือดพบห่างจากศพ มีการพบเศษเสื้อ กระดุม ปลอกกระสุนปืน ลูกกระสุนอยู่ในกระโหลกของดาบยัม อันเป็นการยิงประชิดติดผิวหนัง

(2) ปัญหาเรื่องแพทย์นิติเวช ประเด็นที่พบคือแพทย์ที่ไปชันสูตรพลิกศพตอนเกิดเหตุกับแพทย์ผู้ผ่าศพเป็นคนละคนกัน แพทย์ผู้ผ่าศพรายงานว่าเป็นการยิงระยะประชิดซึ่งเป็นการกดปืนยิงแต่เมื่อไปสืบพยานบุคคลในที่เกิดเหตุ ปรากฏว่าพยานยืนยันว่ายืนห่างจากที่เกิดเหตุ 3 เมตร ซึ่งพยานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานบุคคลในที่เกิดเหตุให้การไม่สอดคล้องกัน

(3) ปัญหาเรื่องการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน ทางตำรวจไม่มีประวัติการจดทะเบียนอาวุธปืน ปืนชนิดนี้มี 4 กระบอกในครอบครัวยุ้งต้องหา ตรวจยึดเพื่อตรวจสอบได้เพียง 2 กระบอก อีก 2 กระบอกแจ้งว่าหาย ทางตำรวจมีจุดอ่อนเรื่องงบประมาณ ไม่มีใครออกค่ากระสุนในการซ้อมยิง และระยะเวลาการเก็บเขม่าปืน เกิน 6 ชั่วโมง ก็ไม่สามารถตรวจ ดังนั้น เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี หลังจากจับตัวได้แล้วเกินกว่า 6 ชั่วโมงก็ไม่สามารถตรวจพบเขม่าปืนที่มีมือได้ ดังนั้นความรวดเร็วในการจับกุมตัวคนร้ายจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก บางครั้งการที่เราต้องไปขอหมายจับจากศาลก็อาจไม่ทันการ

(4) ปัญหาเรื่องการให้การของพยานบุคคล คดีนี้ประจักษ์พยานให้การไม่ตรงกัน ทำให้รูปคดีมีช่องโหว่จำนวนมาก พยานบางคนยืนยันว่าเห็นเหตุการณ์ในชั้นสอบสวน แต่เมื่อขึ้นศาลก็ให้การไม่ชัดเจน โดยกล่าวว่า “เห็นกำอะไรไว้ ยกมือขึ้น วาดมือลง แล้วดาบยัมก็ล้มลง” ทำให้ศาลต้องยกประโยชน์ให้จำเลย

(5) ปัญหาการขาดการประสานงานและการวางแผนการทำงานที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขาดการประสานงานที่ีระหว่าง 4 ฝ่าย คือ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ไม่ได้ทำงานในลักษณะการบูรณาการร่วมกันเป็นทีมงาน

กรณีศึกษาที่ 3 “คดีข่มขืน ที่ถูกยกฟ้อง”

นายกิตติภูมิ บุญมี ผู้พิพากษาศาลจังหวัดนครราชสีมา กล่าวถึงในเรื่องการออกหมายจับตามระเบียบของประธานศาลฎีกาก็มีระเบียบออกมาว่า ถ้ามีหลักฐานตามสมควร อาจมีพยานยืนยันให้เห็นว่าถ้าคนนี้เป็นคนร้ายก็ออกหมายจับให้ได้ แต่ปัญหามีอยู่ว่าพอถึงขั้นพิจารณา โดยหลักของศาลเองกลับคิดเห็นแตกต่างจากกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากว่าการที่ศาลจะลงโทษใครก็ตามต้องได้หลักฐานชัดเจนปราศจากข้อสงสัย คำว่าปราศจากข้อสงสัย บางครั้งอาจจะสวนทางกับความจริง ซึ่งทางผู้พิพากษาเองก็เชื่อโดยส่วนตัวว่าคนนี้ทำผิดแน่นอน แต่จากหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมมา บังเอิญยังมีเหตุให้ควรสงสัย 2-3 ประเด็น โดยเหตุนี้ศาลก็ต้องยกฟ้องไป

1) ลำดับเหตุการณ์

คดีข่มขืน ที่ถูกยกฟ้อง เป็นคดีที่จำเลยถูกฟ้องในข้อหาข่มขืนกระทำชำเราลักษณะโทรมหญิง โดยปกติคดีประเภทนี้ก็เป็นคดีที่ยากอยู่แล้ว คนที่รู้เห็นคือคนร้ายและตัวผู้เสียหาย บังเอิญมีผู้กระทำความผิดมากกว่า 1 คน ถูกฟ้องร่วมกันกระทำชำเราและโทรมหญิง ซึ่งคดีจะยากขึ้นไปอีก ข้อเท็จจริงได้ความว่าในส่วนของผู้เสียหายเองทำงานอยู่ในร้านคาราโอเกะ มีลูกค้าเป็นชาย 10 กว่าคนไปนั่งดื่มสุราในร้านนี้ นั่งอยู่ครึ่งถึง 1 ชั่วโมงเชื่อว่าผู้เสียหายมีโอกาสเห็นหน้าและจำหน้ากลุ่มคนร้ายได้อย่างชัดเจน แต่ปัญหาคือกลุ่มคนร้ายดื่มสุราเสร็จก็จะกลับ ตัวผู้เสียหายก็ไปส่งที่รถ มีเพื่อนของคนร้ายคนหนึ่งผลักผู้เสียหายเข้าไปในรถของจำเลยคนหนึ่งและพยายามดึงไม่ให้ออกจากรถ ผู้เสียหายเบิกความว่าพยายามตะโกนร้องขอความช่วยเหลือแต่ไม่มีใครได้ยิน ก็มีความจำเป็นต้องไปกับคนร้ายเพราะขัดขืนไม่ได้ พอไปถึงสถานที่เกิดเหตุคนร้ายคนหนึ่งก็ดึงผู้เสียหายออกมาจากรถ และพาผู้เสียหายไปข่มขืนในกระท่อมแห่งหนึ่ง โดยผู้เสียหายให้การว่ามีเพื่อนคนร้ายอีก 4-5 คนร่วมข่มขืนผู้เสียหายด้วย จนเมื่อคนสุดท้ายข่มขืนเสร็จ เพื่อนผู้เสียหายตามมาพบเข้ามาช่วยออกไปได้และไปแจ้งความ แต่มีปัญหาตรงเรื่องเบิกความผู้เสียหายให้การว่าตอนอยู่ที่ร้าน ขณะที่ร้องขอความช่วยเหลือก็ไม่มีใครมาช่วย จากระถางที่คนร้ายจอดอยู่ห่างจากหน้าร้าน 10 เมตร ในร้านมีแขกโต๊ะอื่นนั่งอยู่ เจ้าของร้านเบิกความชัดเจนว่าไม่ได้ยินเสียงผู้เสียหายร้องเลย เพื่อนร่วมงานของผู้เสียหายก็ไม่ได้ยินเลย แล้วผู้เสียหายเองกลับเบิกความว่าระยะห่างจากรถที่จอดหน้าร้านห่างประมาณ 10 เมตร ทำให้มีข้อสงสัยว่าอย่างไรกันแน่ เชื่อว่าผู้เสียหายอาจไม่ให้การจริงทั้งหมด แต่ก็เชื่อว่าผู้ต้องหาทั้ง 5 คนนี้ทำจริง แล้วก็ขณะที่ผู้ต้องหาทั้ง 5 คนอยู่ในรถมีการทำร้ายด้วย มีการฉุดดึง ฉุดกระชากอยู่ด้วย ย้อนกลับมาตรงที่ผู้เสียหายเบิกความว่าถูกข่มขืน 4-5 คน ซึ่งตรงนี้ก็ยังมีเหตุให้ชวนสงสัยอยู่เนื่องจากมีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์จากผลการตรวจร่างกายอยู่ 3 ข้อ แพทย์ผู้ตรวจในช่องคลอดพบเพียง

1. รอยฉีกขาดเก่าของเยื่อพรหมจารี
2. ผลการตรวจตามเนื้อตัวร่างกายไม่พบรอยบาดแผลใดๆ เลยแม้แต่รอยฟกช้ำ

3. ผลการตรวจร่างกายหา Acid Phosphatase (สารที่อยู่ในน้ำอสุจิที่ต้องสามารถตรวจพบโดยเฉลี่ยภายใน 72 ชม.) เป็นลบ

จึงเป็นเหตุว่าโดยข้อเท็จจริงในการข่มขืนต้องมีการขัดขืนดิ้นรน ต้องมีรอยถลอกรอยขีดข่วน อวัยวะเพศของผู้เสียหายบ้างไม่มากนักน้อย แต่เมื่อตรวจร่างกายกลับไม่มี ตรงนี้ถือเป็นประเด็นค่อนข้างจะสำคัญด้วย ในการลงโทษใครก็แล้วแต่หลักฐานต้องปราศจากข้อสงสัย เป็นจุดสงสัยที่หนักพอสมควร เนื่องจากแพทย์ตรวจมาไม่ปรากฏว่าร่างกายมีร่องรอยฟกช้ำ ร่องรอยเยื่อพรหมจารีก็เป็นร่องรอยฉีกขาดเก่า ซึ่งในคดีนี้มีการเชิญนายแพทย์เข้ามาให้ความเห็นในความหมายของร่องรอยฉีกขาดเก่าไว้ว่าต้องเป็นร่องรอยฉีกขาดเก่าก่อน 14 วัน ถ้าหลัง 14 วันแล้วจึงจะเป็นร่องรอยฉีกขาดใหม่ ซึ่งตรงนี้เป็นเหตุผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ค่อนข้างสำคัญเป็นเหตุให้ต้องยกฟ้องคดีนี้ไป โดยความรู้สึกแล้วกลุ่มคนร้ายทำแน่นอน แต่ผู้เสียหายยอมรับหรือไม่ นี่เป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งระหว่างข้อเท็จจริงกับหลักฐาน จึงต้องยกฟ้องเพราะหลักฐานไปด้วยกันไม่ได้ ทำให้เข้าใจว่าผู้เสียหายน่าจะไม่ใช่การจริงทั้งหมด อาจมีการบังคับหรือไม่ ไม่ทราบ แต่ข้อเท็จจริงที่แย้งไม่ได้ก็ต้องยกฟ้อง ทำให้เหมือนกับว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจรวบรวมหลักฐานมาสมบูรณ์หรือไม่ ซึ่งอันนี้พบว่าคืออยู่แล้วก็เข้าใจว่าผู้เสียหายไม่ได้ให้การจริงทั้งหมด อาจจะร่วมเพศกันจริงแต่ไม่ทราบว่ามีการบังคับกันหรือไม่

2) วิเคราะห์

จากคดีนี้พบว่า ตำรวจน่าจะมีการรวบรวมพยานหลักฐานเป็นอย่างดีแล้วจนถึงขั้นของพิจารณาคดี ผู้พิพากษาพิจารณาคดีแล้วก็เชื่อได้ว่าผู้ต้องหาได้ร่วมกันข่มขืนผู้เสียหายจริง แต่ผลทางการแพทย์ที่ไม่พบสาร Acid Phosphatase ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ชัดถึงการร่วมเพศของฝ่ายชาย ทั้งผลการตรวจเยื่อพรหมจารีและผลการตรวจร่างกายก็ไม่สนับสนุนการกระทำความผิดทั้งที่หลักฐานอย่างอื่นสนับสนุนเต็มที่จนมีมูลเหตุว่าน่าจะเป็นเรื่องจริง ถ้าไม่มีข้อสงสัยใด ๆ ศาลจึงลงโทษจำเลย โดยปกติถ้าสองต่อสองค่อนข้างจะเกือบทุกคดีที่จำเลยไม่รอด ส่วนคดีจำเลย 5 คนเกิดข้อสงสัยขึ้นมาและเป็นประเด็นที่มีน้ำหนักก็เลยต้องยกฟ้องไป และในที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนพบชุดชั้นในผู้เสียหายและช่องถุงยางอนามัยซึ่งเป็นหลักฐานที่ดี ผู้ต้องหาบอก 3 คนใช้ถุงยางอนามัยอีก 3 คน ไม่ใช้ถุงยาง แต่ผลการตรวจร่างกายผู้เสียหายเป็นลบด้วย จึงทำให้ศาลต้องยกฟ้องคดี

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีการตรวจทั้งหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และหลักฐานทางนิติเวชศาสตร์

(1) คำให้การของผู้เสียหายและพยานบอกเล่าได้แก่ เจ้าของร้านค้าคาราโอเกะและเพื่อนร่วมงานของผู้เสียหาย เรื่องผู้เสียหายร้องขอความช่วยเหลือในระยะห่างจากร้านประมาณ 10 เมตร แต่พยานทั้งหมดไม่ได้ยิน

(2) หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีข่มขืนกรณีคนร้ายไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัย จะต้องตรวจพบ สาร Acid Phosphatase

(3) หลักฐานทางนิติเวชศาสตร์ คือ การตรวจร่างกายของผู้เสียหายเพื่อดูการฉีกขาดของเยื่อพรหมจารี ร่องรอยรอยบาดแผล

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

การตรวจทั้งหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และหลักฐานทางนิติเวชศาสตร์นั้นให้ผลขัดแย้งกับพฤติการณ์ของคดี

(1) คำให้การของผู้เสียหายขัดแย้งกับพยานบอกเล่า

(2) ในคดีข่มขืนนั้นที่คนร้ายไม่ได้ใส่ถุงยางอนามัยจะต้องพบ สาร Acid Phosphatase แต่ในคดีดังกล่าวไม่พบสาร Acid Phosphatase

(3) ผลการตรวจร่างกายของผู้เสียหาย พบเพียงรอยฉีกขาดเก่าของเยื่อพรหมจารีและผลการตรวจตามเนื้อตัวร่างกายไม่พบรอยบาดแผลใดๆ เลยแม้แต่น้อย

หลักฐานทั้งหมดเป็นข้อเท็จจริงที่ขัดแย้งกับข้อเท็จจริง จึงต้องยกฟ้องเพราะหลักฐานไปด้วยกันไม่ได้

กรณีศึกษาที่ 4 คดีพบศพข่า ชิตนัใจ ชาวอังกฤษ ในเกสต์เฮาส์ที่จังหวัดเชียงใหม่

1) ลำดับเหตุการณ์

ศ.นพ.ธนาธิร ภูพัฒน์ หัวหน้าภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เสนอคดีที่เป็นปัญหาคาใจอยู่ตลอดเวลา เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นมาสิบกว่าปีแล้ว เป็นคดีของแหม่มจากประเทศอังกฤษที่มาท่องเที่ยวในเชียงใหม่แล้วถูกฆาตกรรม ซึ่งหญิงสาวชาวอังกฤษผู้นี้มาพักอยู่ที่เกสต์เฮาส์ ในจังหวัดเชียงใหม่ ในตอนที่เกิดเหตุแพทย์นิติเวชถูกแจ้งให้ไปชันสูตรพลิกศพประมาณ 16.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กำลังจะเลิกงานพอดี แต่ว่าทางแพทย์เวรก็ไปพบไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ทางเจ้าหน้าที่ที่ดูแลได้นำศพบรรจุเตรียมขนย้ายเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นสิ่งที่ได้คือ ได้ภาพที่ตำรวจบันทึกเอาไว้ เป็นศพของหญิงชาวต่างประเทศอายุประมาณ 20 กว่าปี ในสถานที่

เกิดเหตุแพทย์เห็นวัตถุพยานบนศพที่น่าจะเป็นอสุจิ แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ได้มีการเก็บหรือตรวจสอบ โดยชัดเจนว่าตรงนั้นมันคืออะไร เพียงแต่ว่าศพถูกจัดแจงเตรียมบรรจุห่อผ้าและเตรียมจัดส่ง พอส่งถึง โรงพยาบาลในวันรุ่งขึ้น แพทย์ก็ทำการชันสูตรและมีการเอาสำลีพันปลายไม้ป้ายเก็บบริเวณอวัยวะเพศทั้งภายในและภายนอก ซึ่งผลตรวจก็ออกมาชัดเจนว่ามีอสุจิและสามารถที่จะตรวจ ดีเอ็นเอ(DNA) ของอสุจิในบริเวณนั้นได้ชัดเจน ปัญหาอยู่ตรงที่ว่าลักษณะของ ดีเอ็นเอ(DNA) ของอสุจิที่ตรวจได้ จนถึงบัดนี้ จากการตรวจสอบกับผู้ต้องสงสัยหลายสิบคนไม่ตรงกับใครเลย เป็นเรื่องน่าแปลก เหมือนกันว่าตกลงมันเป็นอะไรกันแน่ เมื่อพิจารณาดูคราบสีขาวดังกล่าวไม่ทราบว่าเป็นอะไร ก็คิดว่าการเปลี่ยนแปลงภายหลังตายของศพมันชัดเจนอย่างลักษณะของ Livor Mortis (การตกตะกอนของเลือดที่ร่างกายศพตามแรงโน้มถ่วงของโลก) เห็นชัดมากเลย รู้สึกว่าศพน่าจะตายอยู่ในท่านี้มาระยะหนึ่งแล้วซึ่งอาจจะเป็น 2- 4 ชั่วโมงแล้ว เนื่องจากเมื่อแพทย์ไปที่สถานที่เกิดเหตุศพถูกเก็บเรียบร้อยแล้ว แพทย์ไม่มีโอกาสตรวจศพเพื่อประมาณเวลาตายได้ ผลก็คือว่าถ้าเชื่อว่าตรงนี้เป็นน้ำอสุจิแต่ทำไม น้ำอสุจิถึงยังขึ้นอยู่ เพราะโดยวิธีการทางแพทย์แล้วเราทราบว่าอสุจิเมื่อออกสู่อากาศภายนอกแล้ว มันจะเปลี่ยนจากชั้นแล้วค่อยๆ ใสขึ้นภายในเวลาประมาณ 20 นาทีเท่านั้น แต่เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน ได้มีการศึกษาวิจัยกับนักศึกษาแพทย์ที่เป็นลูกศิษย์ ทดลองว่าออกมาเวลานานแค่ไหนก็ถ่ายภาพไว้ เช่น 30 วินาที ถ่ายรูปเก็บไว้ ซึ่งพบว่าพอเวลาผ่านไป 15 นาทีน้ำอสุจิจะใส ได้ลองกับลูกศิษย์หลายคนหลายรุ่น และยังได้ลองดูในพื้นที่ผิวลักษณะต่างๆ รวมทั้งเอาไปวางไว้บนส่วนต่างๆ ของศพ เพื่อจะลองดูว่าจะเห็นอย่างนี้อยู่ได้นานแค่ไหน ก็ปรากฏว่าภายใน 1 – 2 ชั่วโมงก็ไม่ได้เห็นแล้ว ลักษณะแบบนี้ไม่เห็นในภาพคดีนี้เลยเมื่อเป็นแบบนี้จึงคาใจอยู่ว่า อสุจิที่พบอยู่ตรงนั้นมันเป็นอะไรที่ใหม่กว่า คือศพเสียชีวิตมาระยะหนึ่งแล้ว แล้วอสุจิมาวางอยู่ที่หลังหรือไม่ ซึ่งตรงนี้ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ว่าตอนที่ถ่ายภาพนี้เห็นว่าลักษณะของอสุจิเป็นน้ำมีลักษณะเบื้องต้นทางฟิสิกส์ คือ ความหนืดความเหนียวอย่างไร คือคนที่ถ่ายภาพนี้อาจจะตอบได้ แต่มองจากภาพนี้ตอบได้แค่ว่าตกลงเป็นโลชั่นทากันผิวแตกหรือเป็นกาวลาเท็กซ์หรือไม่ ก็ตอบไม่ได้ เพียงแต่ว่าถ้ามันอยู่นานจนกระทั่งศพออกมาชัดเจนอย่างนี้ แล้วมันยังขึ้นอยู่ได้อย่างไร ทำให้ในตรงจุดนี้ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ชัดเจน และยังเป็นปัญหาคาใจว่าตอนที่พิสูจน์หลักฐานในครั้งแรกทำอย่างไร ส่งผลทำให้ไม่สามารถตรวจพิสูจน์และจับคนร้ายมาดำเนินคดีได้

พ.ต.อ.นพคุณ กิตติการกุล เสริมว่าคดีนี้เป็นคดีที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งที่เชียงใหม่ มีการรื้อคดีทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 และเปลี่ยนผู้บังคับการกองปราบ ตามข้อเท็จจริงทราบว่าแม่บ้านมาเจอศพตอนเช้า แพทย์ก็เห็นว่าเกิดเหตุกลางคืนแน่นอนแต่ทางเจ้าของเกสต์เฮาส์แจ้งพนักงานสอบสวนตอนบ่าย คราบที่เห็นนี้ยังเปียกอยู่ถ้าเปียกตั้งแต่กลางคืนแล้ว มันอยู่ได้อย่างไรถึงตอนบ่าย ถ้าเป็นการเอามาหยดใหม่ก็คงไม่สามารถจะตรวจได้ว่า ตรงกับของผู้ใด คดีนี้เห็นว่าเป็นการจัดฉากอำพรางคดี คดีประเภทนี้จะทำให้เกิดความสับสน ถ้าไปยึดวัตถุพยานว่า

ถ้าวัตถุพยานอย่างนี้ต้องตรวจ ดี.เอ็น.เอ. ต้องเอาวัตถุพยานมาให้ได้ แต่ถ้าเป็นลักษณะการอำพรางคดีแบบนี้ก็หาตัวไม่เจอและจากเกสต์เฮาส์ที่อยู่สมเพชไปประตู่ทำแพ คนร้ายก็หาคนที่มียุติกรรมหรือคนที่ซื้อบริการทางเพศได้ง่ายซึ่งก็สามารถที่จะเก็บตัวอย่างจากถุงยางอนามัยเอามาหยดก็ได้ เป็นความเห็นที่ได้แนะนำกองปราบปรามไปว่าตรงนี้ต้องคิดและต้องมามองกันใหม่

พ.ต.อ.ภานุเดช บุญเรือง รอง.ผบก.(สส) ภ.จว.เชียงใหม่ เสริมว่าคดีนี้น่าจะเกิดขึ้นในปี 2543 คดีของหม่อมชาร่า ชิดนิโจน ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ ประเด็นนี้คล้ายคดีไม่ได้อย่างที่ ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์ นำเสนอให้ที่ประชุมทราบแต่ต้นก็ คือ แพทย์ไปถึงที่เกิดเหตุพบศพถูกห่อพร้อมที่จะนำส่งนิติเวชแล้ว นั่นคือความบกพร่องอย่างร้ายแรง ไม่ทราบว่ามีผู้เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวนหรือผู้บังคับบัญชา ได้ตระหนักถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือไม่ หรือว่าเห็นภาพอย่างนี้ก็ฟันธงเลยว่า ช่มชืดฆ่าหรือฆ่าแล้วช่มชืด แล้วปรากฏว่ามันเป็นเกสต์เฮาส์ในนั้นมีทั้งผู้เสพยาเสพติดซึ่งมีพฤติกรรมที่เป็นผู้ต้องสงสัยทั้งหมด รวมถึงในคืนวันเกิดเหตุมีผู้ชายพักอยู่ที่เกสต์เฮาส์ทั้งหมด 4 ห้อง ซึ่งก็ได้นำคนในห้องพักทั้ง 4 ห้องที่เป็นผู้ชายมาตรวจ โดยคิดว่าผลที่ตรวจยังใกล้เคียงกับกลุ่มชายที่เข้าพักในเกสต์เฮาส์ดังกล่าว จึงทำให้ทางเจ้าหน้าที่ทำการทดสอบโดยทันที เพราะฉะนั้นภาพคราบที่ยังคลางแคลงใจว่าเป็นอสุจิหรือเป็นคราบอย่างอื่นนี้ก็ไม่สามารถบอกได้ จากภาพถ่ายของเจ้าหน้าที่วิทยาการที่ถ่ายภาพระยะใกล้ หยดใส่ๆ ที่ยืนยันว่าเป็นน้ำไม่ใช่ครีมแน่ เพราะฉะนั้นก็ยืนยันว่าเป็นอสุจิแต่ ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์ เห็นแค่นี้และไม่ได้เห็นในปี 2543 มาเห็นในปี 2544 หรือ 2545 หลังจาก 2 ปีมาแล้ว ส่วนประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมอื่นได้ยินเสียง Help Me, Help Me ในห้องนั้นเป็นเวลาประมาณตีหนึ่ง มีพยานไม่ต่ำกว่า 6 ปากทั้งในเกสต์เฮาส์และห้องพักที่อยู่ใกล้ๆ เพราะฉะนั้นเวลาตายน่าจะประมาณตีหนึ่งและแม่บ้านมาเห็นก็ประมาณ 10.00 น. เห็นศพก็แสดงว่าเสียชีวิตมาแล้ว แต่ที่ปรึกษาของเกสต์เฮาส์ที่เป็นคนไทย เจ้าของเกสต์เฮาส์เป็นคนต่างประเทศ น่าจะมีอะไรที่ไม่ปกติและต้องไปทำอะไรที่ผิดปกติจึงมาแจ้งความเวลาประมาณเกือบ 17.00 น. คนที่เกี่ยวข้องก็จะมาเวลาประมาณ 17.00 น. การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างที่ ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์ ว่าตั้งแต่แรกว่าไม่รักษาสถานที่เกิดเหตุ เห็นภาพเคลื่อนไหวนักข่าวเต็มห้องไปหมด ไม่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างเป็นระบบ ไม่เก็บวัตถุพยานอย่างเป็นระบบ ปล่อยให้คนที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเข้าไปจริงๆ แล้ว ต้องมีพนักงานสอบสวน แพทย์ วิทยาการ ส่วนวิทยาการตอนที่เข้าไปถ่ายภาพนี้ได้ก็ควรต้องปรึกษาแพทย์หรือพนักงานสอบสวนว่า มันมันหยดอะไรเพื่อจะถกแถลงกันบ้าง มาดูกันอีกทีก็เมื่อผ่านไปแล้วตั้ง 2 ปี นี่คือข้อมูลที่เรียนเพิ่มเติมและทบทวนข้อเท็จจริงบางส่วน

รศ.ไพฑิณีรัตน์ ภัคติกุล อาจารย์สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สอบถามเรื่องรอยครูดหรือรอยเสียดสีที่บริเวณอวัยวะเพศของศพต่อ ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์ ซึ่งตอบว่า “มันอยู่ที่ประสบการณ์การมีความสัมพันธ์ทางเพศของผู้หญิง

หมายถึงว่าถ้าหวังจะเห็นฟกซ้ำดำเขียวในบริเวณอวัยวะเพศบ้างหรือไม่ เท่าที่ผมตรวจดูเคสที่แจ้งว่า ช่มขึ้นกระทำชำเราจริงบ้างไม่จริงบ้าง ถ้าเป็นผู้หญิงที่ชำของอยู่แล้ว ซึ่งไม่ใช่ Vergin โอกาสที่จะเห็นได้ไม่บ่อยหรอกครับ” รศ.โทพีศรีนิวัต ภักดีกุล ถามต่อว่า “แต่คนหกล้มไม่ว่าเมื่อไหร่ก็เกิดแผล เล็กๆ น้อยได้ใช้ไหมคะ” ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์ ตอบว่า “ตรงนี้เราจะไม่เห็น ถ้าดูจากข้างนอก อย่างนี้เราคงต้องตรวจสอบ คือแหวกดูอย่างละเอียดตรงนั้นซึ่งไม่ได้ทำ อย่างที่นำเสนอไปว่าเมื่อไปถึง ศพก็ถูกห่อผ้าไว้เรียบร้อยแล้ว”

2) วิเคราะห์

คดีนี้มีผู้ให้ความสนใจมากเนื่องจากเป็นคดีที่ไม่ประสบความสำเร็จและมีข้อสงสัยกันมาก โดยเฉพาะเรื่องคราบอสุจิที่พบบนศพ จากที่ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายได้ให้ความเห็นในที่ประชุมพอสรุปได้ว่า คดีดังกล่าวน่าจะเป็นการฆาตกรรมอำพรางมีพิรุณตั้งแต่การแจ้งความล่าช้าของเจ้าของเกสต์เฮาส์ ไม่มีการรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี โดยเฉพาะไม่ได้ให้แพทย์นิติเวชทำการชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุก่อน เป็นการทำลายสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานอย่างมากคดีหนึ่ง ซึ่งต้องเป็นบทเรียนที่จะต้องมีการปรับปรุงระบบการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้ดียิ่งขึ้น

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีปัญหาในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และการตรวจชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุ

(1) การตรวจสถานที่เกิดเหตุได้รับแจ้งจากเจ้าของเกสต์เฮาส์ช้า อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุจากคนร้าย ที่สำคัญไม่มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี และหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สำคัญที่ได้ คือ คราบอสุจิที่พบก็มีความผิดปกติ

(2) การตรวจชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเมื่อแพทย์เดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุมีการเก็บศพแล้ว

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์

(1) ปัญหาในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีการแจ้งล่าช้า

(2) วัตถุพยานที่สำคัญอาจถูกคนร้ายเปลี่ยนแปลง เนื่องจากมีสภาพที่ผิดปกติและไม่ตรงกับของใครเลย

(3) ไม่สามารถชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุได้เนื่องจากมีการเก็บศพแล้วทำให้ไม่ทราบถึงลักษณะท่าทางขณะเสียชีวิตได้และในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย หากการตายผิดธรรมชาติไม่มีการชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุ

กรณีศึกษาที่ 5 “คดีผู้เสียชีวิตถูกระสุนปืน ที่จังหวัดเพชรบูรณ์”

1) ลำดับเหตุการณ์

พ.ต.อ.นพคุณ กิตติการกุล นักวิทยาศาสตร์ (สบ 4) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5 นำเสนอคดีที่ผู้ตายเป็นหญิงอายุประมาณ 26 ปี ถูกระสุนปืนที่บริเวณขมับซ้ายกระสุนมาตุงที่ขมับขวา วิถีกระสุนเกิดเป็นแนวระนาบเหนือขึ้นเล็กน้อย เป็นกระสุนปืน .22 ลูกกรด ถูกยิงด้วยปืนยาวซีแซท ความยาวจากหัวประมาณ 24 นิ้ว ผู้ตายสูงแค่ 152 ซม. เหตุเกิดที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ตายเป็นลูกของแพทย์โรงพยาบาลประจำจังหวัด ก่อนเกิดเหตุอยู่กับแฟนตามลำพัง 2 คน เกิดมีเรื่องทะเลาะกัน โดยผู้หญิงต้องการให้แฟนไปดูแลเพราะหมอนัดผ่าถุงชีทในสมองที่ยังไม่ใหญ่นัก จึงมีการโต้เถียงกัน แต่ขณะที่เกิดเหตุไม่มีพยานอื่นอยู่เลย หลังจากเกิดเหตุแล้วแฟนของผู้ตายก็โทรศัพท์แจ้งญาติที่เป็นปลัดอำเภออำเภอน้ำหนาว ก่อนที่จะโทรศัพท์แจ้งตำรวจ และโทรศัพท์แจ้งให้แม่ผู้ตายทราบ เมื่อทีมแพทย์กว่าจะมาถึง พบว่ายังไม่เสียชีวิตทันที สภาพผู้หญิงนอนหงายอยู่ในห้องน้ำทางทีมแพทย์ก็นำส่งโรงพยาบาล เพื่อช่วยชีวิตแต่ก็เสียชีวิตในเวลาต่อมา แฟนผู้ตายยืนยันว่าปืนยาวตกพาดอยู่บนลำตัว เขาเลยหนีไปวางไว้ที่ห้องโถงของบ้าน คดีนี้ทางพนักงานสอบสวนก็ดำเนินการเก็บเฝ้าบ้าน โดยทางแฟนเขาแจ้งพนักงานสอบสวนว่าผู้ตายยิงตัวเองด้วยอาวุธปืนยาว

วันรุ่งขึ้น พ.ต.อ.นพคุณฯ และเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน จึงเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วก็เอาเชือกล้อมบ้านเอาไว้เพื่อป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ การป้องกันคือป้องกันไม่ให้วัตถุพยานถูกทำลาย การรักษาคือรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิม 2 สิ่งนี้ ต้องการฝากพนักงานสอบสวนว่าถ้าไม่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุใครก็ช่วยไม่ได้ พนักงานสอบสวนได้รับข้อมูลจากแฟนผู้ตายว่าเขาเป็นคนเคลื่อนย้ายอาวุธปืนไป แต่สิ่งที่เห็นแม้จะมีการเคลื่อนย้ายก็ควรมีการห่อไว้ให้เรียบร้อย มันอยู่ตรงไหน ก็ควรจะห่อ ไม่ใช่จับต่อเลยซึ่งก็เป็นประเด็นในภายหลัง แล้วก็มีการเก็บเฝ้าบ้านจากตัวผู้ตายและแฟนเขาซึ่งเป็นผู้ต้องสงสัย คดีนี้เมื่อไปตรวจสถานที่เกิดเหตุแล้วก็ทราบว่าผู้ตายถนัดมือขวา ปืนอยู่ในมือซ้าย และอาวุธปืนยาว ตัวผู้ตายสูงเพียง 152 ซม. ผู้ตายไม่สามารถจะใช้มือขวาเหี่ยวไกและมือซ้ายเหี่ยวไกด้วยตัวเอง ที่ตัวผู้ตายมือก็ยังชักกระตุกอยู่ ขณะที่เขายืนหันหน้าเข้าหากระบอกแล้วลำมืออยู่ มีรอยกระเซ็นติดประตูด้านใน มีรอยกระแทกพื้นที่กระบอกและรอยกระเซ็นที่พื้นกระจ่าย มีรอยซ้ำที่หน้าอกด้านขวา นอนหงายและมีกองเลือดกองอยู่บนพื้น ซึ่งรองเท้าที่ใช้ใส่ในห้องน้ำกระเด็นไปคนละทิศซึ่งเรามั่นใจว่าขณะถูกยิงเขายืนหันหน้าลำมืออยู่ในห้องน้ำพอถูกระสุนก็ล้มลงนอนหงาย ก็ไปจำลองเหตุการณ์ในสถานที่เกิดเหตุแล้ว ไม่มีกระสุนปืนยิงจากภายนอกเชื่อว่าเป็นการยิงจากบริเวณประตูห้องน้ำที่เปิดแง้มอยู่ ยืนยันว่าขณะที่ถูกยิงตำแหน่งของเขายืนหันหน้าเข้าหากระบอก คดีนี้พยายามสืบจากพยานหลักฐาน คือพบเฝ้าบ้าน ซึ่งปืนขนาด .22 โดยเข้าใจว่ากระสุนปืนจะต้องพบในที่เกิดเหตุ ไม่พบเฝ้าบ้านที่มีผู้ต้องสงสัย กระสุนไปพบที่ฝ่ามือขวาของผู้ตาย ประเด็นนี้การต่อสู้ในชั้นศาลที่ว่าไม่พบเฝ้าบ้านในมือของผู้ยิง เนื่องจากเป็นปืนยาว

ล่ากล่องยาว การพุ่งกระจายไปข้างหน้า ไม่พุ่งกระจายมาด้านหลัง ทำให้การเก็บเขม่าปืนที่ตัวผู้ต้องสงสัยหรือจำเลยอาจจะไม่พบ แต่ในขณะที่พบที่มือข้างขวาของผู้ตายเนื่องจากผู้ตายตกใจยกมือขึ้นเพื่อจะปิดป้อง เขม่าปืนที่ออกจากล่ากล่องจึงพุ่งกระจายมาติด ประเด็นอีกอันที่ทางจำเลยต่อสู้ เขาบอกว่าผู้ตายอาจจะนั่งหันศีรษะเข้าหาปากล่ากล่องปืน เอาพานท้ายปืนยันไว้กับพื้นแล้วเหินยวไถเราก็กักลั่นว่าการเหินยวไถลักษณะที่กักลั่นนี้ วิถีกระสุนไม่สามารถจะเป็นอย่างที่ปรากฏ คือมันจะเหินยวเหินขึ้นมันไม่เป็นแนวระนาบ อีกสิ่งที่กักลั่นคือเขาไม่ได้ยิงในตำแหน่งนั้น แต่เขายืนอยู่เนื่องจากมีบาดแผลซ้ำที่บริเวณหัวเข่าด้านขวา ปรากฏว่าคดีนี้มีการนำอาวุธปืนไปจำลองกันในศาลเลยให้ศาลเห็น เขาก็พยายามที่จะกักลั่น คดีนี้ศาลชั้นต้นยกฟ้องให้เหตุผลว่าขาดประจักษ์พยานหลักฐานที่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำ ทางอัยการก็อุทธรณ์เพราะผู้ตายก็เป็นโจทก์ร่วม ศาลอุทธรณ์ก็ยืน ปัญหาว่าศาลอุทธรณ์เขายืนแล้วอัยการเขาก็อีต้อัดใจและขอฎีกาและก็แพ้ 2 ศาลจะฎีกาก็ต้องไปให้ศาลสูงเช่นเอกสาร ปรากฏว่าศาลเห็นขัดกัน ตั้งแต่ 2 กรกฎาคม 2542 ก็ขอฎีกามา 12 ปีแล้ว ศาลฎีกายังไม่พิพากษา ประเด็นนี้ก็คือความบกพร่องอยู่ตรงวัตถุพยานบางสิ่งบางอย่างไปฟังพยานแต่แรกว่ามันอยู่ตรงนั้นตรงนี้ ประเด็นที่เห็นว่าเป็นพิรุธคือเมื่อเขาไม่ได้เป็นผู้กระทำ ทำไมเขาไม่ช่วยชีวิตผู้ตายในเมื่อผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ ทำไมเขาไปแจ้งญาติก่อนแจ้งตำรวจ หรือแจ้งญาติผู้ตายและทำไมเมื่อเขาไม่ได้ยิงแต่กลับไปเคลื่อนย้ายอาวุธปืน ทำไมไปหยิบอาวุธปืน พยายามชี้ประเด็นนี้ให้ศาลรับฟัง ศาลชั้นต้นถึงชั้นอุทธรณ์ก็ยืนตลอด ประเด็นนี้ถามท่านผู้พิพากษาว่า “เราจะทำอะไร เพราะว่า การแสวงหาวัตถุพยานหลักฐานที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือจำเลยมันค่อนข้าง แต่ท่านตัดสินใจง่าย ๆ เลยว่าขาดประจักษ์พยานหรือพยานหลักฐานว่าจำเลยเป็นผู้กระทำ จึงยกฟ้อง ขอทราบความคิดเห็นหรือข้อปฏิบัติว่าจะทำอะไร ถึงจะทำให้ตำรวจดำเนินคดีได้โดยที่ศาลจะรับฟัง”

2) วิเคราะห์

ผู้พิพากษาท่านหนึ่งที่เข้าร่วมประชุมท่าน ออกตัวก่อนว่าตนเองไม่ใช่ผู้แทนองค์กร แต่เสนอความเห็นต่อที่ประชุมในมุมมองของนักวิชาการในกระบวนการยุติธรรม โดยอธิบายให้ที่ประชุมทราบว่า ศาลจะไม่ลงโทษจำเลยถ้าไม่มั่นใจว่าจำเลยกระทำผิดจริง หรือจำเลยต้องกระทำ ความผิดนั้นจริง โดยมีพยานหลักฐานชัดเจน เนื่องจากเมื่อผู้พิพากษาพิจารณาคดี ไม่ได้ตั้งต้นด้วยความรู้ทางด้านนิติเวช ความรู้ทางวิชาการแพทย์หรือความรู้พิเศษที่มีอยู่ แต่ตั้งต้นด้วยการดูจากหลักฐานทั้งหมดของสำนวนก่อนว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ และหลักสำคัญคือ ถ้ามีข้อสงสัยอะไรก็ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลยไม่ใช่ให้โจทก์ ท่านผู้พิพากษาที่เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นโดยกล่าวว่าตนไม่ใช่ผู้แทนองค์กร แต่ขอเสนอความเห็นต่อที่ประชุมในมุมมองของนักวิชาการในกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

ความสงสัยนี้หมายถึงอะไร คงแบ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ไม่ได้ ในการเขียนคำพิพากษา ถ้าท่านได้อ่านกันไม่ว่าศาลชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกา ไม่ว่าคดีจะยุ่งยากขนาดไหนหรือเป็นเทคนิคประการใดก็ตาม แต่คำพิพากษาที่ออกมาต้องเป็นคำพิพากษาที่คนทั่วไปอ่านแล้วเข้าใจได้เสมอ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยากมากๆ อย่างในระบบของศาลไทย คำที่เขียนกันไปว่าพยานหลักฐานมีข้อสงสัยหรือ เคลือบแคลง จึงยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย จึงไม่สามารถอธิบายได้ว่าความสงสัยนี้ตามหลักวิชาการหรือตามความต้องการ เนื่องจากความสงสัยนี้ไม่สามารถอธิบายต่อไปได้ เพราะว่าแนวทางการเขียนคำพิพากษาในประเทศไทย ไม่ใช่แนวทางการเขียนแบบบรรยาย จะเป็นแนวทางการเขียนในลักษณะดังนี้

- 1) ข้อเท็จจริงที่มีในสำนวนเท่านั้น
- 2) ถ้อยคำที่ใช้เป็นถ้อยคำตามกฎหมายเท่านั้น
- 3) จะไม่อธิบายอะไรเพิ่มเติมเกินเลยไปที่เป็นหลักทางวิชาการเพราะอธิบายไปก็อาจจะผิด

ได้ด้วย

จากคดีนี้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยการจำลองเหตุการณ์ในสถานที่เกิดเหตุจากผู้เชี่ยวชาญและหลักฐานต่าง ๆ น่าเชื่อว่าผู้ต้องสงสัยซึ่งอยู่ในสถานที่เกิดเหตุกับผู้เสียชีวิตน่าจะเป็นผู้กระทำความผิด แต่ศาลยกฟ้องเนื่องจากขาดประจักษ์พยานที่สองศาล ทั้งที่เหตุการณ์ในสถานที่เกิดเหตุนี้ผู้ต้องสงสัยมีพริฐหลายอย่าง แต่สุดท้ายการไม่มีประจักษ์พยานทำให้ต้องมีการยกฟ้อง

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเก็บพยานทั้งหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และการตรวจชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุ

(1) การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ได้รับแจ้งจากแฟนหนุ่มของผู้ตายซ้ำ อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุจากคนร้าย ที่สำคัญมีการเคลื่อนย้ายวัตถุพยานคืออาวุธปืน แต่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้ปฏิบัติตามขั้นตอน คือ ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งตรวจวิถีกระสุนปืน ซึ่งก็ไม่ตรงกับคำบอกเล่าของแฟนหนุ่มของผู้ตาย

(2) การตรวจเขม่าปืนที่มีมือของผู้ตายและแฟนหนุ่มพบที่มือขวาของผู้ตาย ซึ่งอาจเป็นการป้องกันตัวของผู้ตายที่จับลำกล้องปืน ส่วนผู้ที่ยิงอาวุธปืนยาวขนาด .22 อาจไม่พบเขม่าปืนที่มีมือได้

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

- (1) ปัญหาในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ มีการแจ้งล่าช้า มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่เกิดเหตุ
- (2) วัตถุพยานที่สำคัญอาจถูกคนร้ายเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมีการเคลื่อนย้ายวัตถุพยานคืออาวุธปืน
- (3) ศาลยกฟ้องเนื่องจากขาดประจักษ์พยานแม้ว่าได้มีการจำลองเหตุการณ์ในสถานที่เกิดเหตุแล้วว่าเป็นไปไม่ได้ตามคำบอกเล่าของพยานกลุ่มของผู้ตาย

กรณีศึกษาที่ 5 คดีรุมฆ่าตำรวจ ตชด. แต่ถูกยกฟ้องจากทนายความ

1) ลำดับเหตุการณ์

คดีตำรวจ ตชด.(ตำรวจตระเวนชายแดน) ถูกฆ่าตาย แต่ศาลยกฟ้องจากทนายความนั้น นายเปรมศักดิ์ ศรีนวล ผู้พิพากษา เสนอตัวอย่างคดีที่ถูกยกฟ้อง ช่วงที่รับราชการที่จังหวัดนราธิวาส เป็นคดีที่ตำรวจ ตชด.อยู่ในค่าย 3-4 คน ถูกคนร้ายซึ่งเป็นกลุ่มคนจำนวนหนึ่งบุก เข้าไปใช้อาวุธมีด หรือจอบรุมตี ตชด.เหล่านั้นและใช้ปืนยิงซึ่งก็เป็นปืนที่อยู่ในค่ายนั้น สภาพศพและมากเพราะว่าไม่ได้เสียชีวิตทันที แต่ถูกคนร้ายรุมฆ่าจนตาย ประจักษ์พยานหายากมาก เพราะว่า ค่าย ตชด.ตั้งอยู่บนสันเขา เลยจากเขาไปเป็นหนองน้ำใหญ่ๆ ที่ชาวบ้านเข้าไปหาปลา คดีนี้เป็นคดีก่อการร้ายแรกๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อสืบพยานก็ได้ความว่า ตอนเย็นวันที่เกิดเหตุไม่มีประจักษ์พยานเพราะ คนที่อยู่ในที่เกิดเหตุตายทั้งหมดเนื่องจากไม่มีการป้องกันตัว โจทก์ทำดีที่สุดแล้วว่ามีชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง เป็นพยานเห็นจำเลย (ซึ่งจับได้เพียงคนเดียว) กับพวกเดินผ่านเข้าไปในที่เกิดเหตุคือค่าย ตชด. เขาบอกว่าเขาจำจำเลยได้ จำเลยก็นำสืบว่าจำเลยไปหาปลา อัยการโจทก์เก่งมาก ถามว่า **“จำเลยไปหาปลาตอนนั้นมันก็ไม่ง”** จำเลยตอบว่า **“เย็นแล้ว”** โจทก์ถามต่อว่า **“มีดใหม่”** จำเลยตอบว่า **“มีด”** โจทก์ถามแค่นี้ ศาลท่านว่า **“ไปหาปลาตอนค่ำๆ มีดๆ มันน่าจะสงสัยอยู่”** ทนายถามว่า **“ปลาในหนองน้ำมีอยู่ที่ชนิด”** จำเลยตอบว่า **“มีหลายชนิด”** ทนายถามต่อว่า **“การหาปลาแต่ละชนิดเหมือนกันไหม”** จำเลยตอบ **“ไม่เหมือน”** ทนายถามอีกว่า **“มีชนิดไหนไหมที่ต้องหากกลางคืน”** จำเลยตอบว่า **“มี”** ต้องยกฟ้องคือน่าเชื่อว่าจำเลยไปหาปลาจริงเป็นปลาที่หากินกลางคืน ในส่วนของคดีนี้ ข้อบกพร่องคือพยานแวดล้อมก็ไม่ค่อยจะมีหรือมีก็ไม่ค่อยอยากจะเป็นพยานให้ รวมถึงพอไปเจอคำถามในลักษณะดังกล่าวก็ทำให้ศาลสั่งยกฟ้องได้ ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวอย่าง เป็นคดีผู้ก่อการร้ายซึ่ง น่าจะเป็นผู้ก่อการร้ายตัวจริง เขาจ้างทนายความที่มีฝีมือ ทนายความที่มีความเชี่ยวชาญ จะถามค้านพยานหลักฐานในศาลได้เป็นอย่างดี

2) วิเคราะห์

คดีนี้ที่ล้มเหลวไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้นั้นก็เป็นสาเหตุมาจากการถามของทนายความที่มีความเชี่ยวชาญ แม้ว่าจะมีพยานแวดล้อมเข้ามาช่วยในคดีก็ตาม บางคดีนั้นมีความคำถามทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ตีความ อาจจะถูกถามค้านจากทนายที่มีความเชี่ยวชาญ ซึ่งบางทีไม่ได้โจมตีที่ตัวคำถามแต่จะไปโจมตีไปที่ตัวพยานเอง เช่น ความคิดเห็นของพยาน ข้อคิดเห็นของพยาน โดยเฉพาะพยานที่ออกที่วิบวับๆ ก็อาจจะถูกโจมตีว่าก่อนมาเบิกความเคยไปแสดงความคิดเห็นไว้อย่างนี้ใช่ไหม ก็จะไปทำลายน้ำหนักของพยานปากนี้พอควรทีเดียว จริงๆ แล้วศาลชอบพยานที่ไม่มีอคติกับเหตุการณ์นั้นอย่างเช่นพยานที่ไม่รู้เรื่องราวอะไรเลยแต่อยู่ที่เกิดเหตุ เช่น รถชนกันพยานขับรถอยู่ข้างๆ พอตี จะชัดเจนกว่า

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการสืบคดีในชั้นศาล

(1) ไม่มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงถึงคนร้าย

(2) มีเพียงพยานบุคคลที่เห็นจำเลยผ่านเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัญหาจากการไม่มีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ไม่ได้วัดพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ จึงต้องอาศัยแต่พยานบุคคล ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงคำให้การหรือทำลายน้ำหนักพยานจากทนายความเก่งๆ ได้

(2) ศาลยกฟ้องเนื่องจากขาดประจักษ์พยาน มีแต่พยานบอกเล่า และถูกทำลายน้ำหนักพยานจากความสามารถของทนายความ

กรณีศึกษาที่ 6 ปัญหาที่เกิดขึ้นและยกฟ้องเนื่องจากการตรวจพิสูจน์อาวุธปืน

พ.ต.อ.วันชัย ฉันทชล นักวิทยาศาสตร์ (สบ4) หัวหน้ากลุ่มงานชีววิทยาและดีเอ็นเอ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5 ยกตัวอย่างเรื่องการยกฟ้องจากเคม่าปืนว่า การที่ไม่พบเคม่าปืนที่จำเลยศาลท่านมักจะยกผลประโยชน์ให้จำเลยทันที แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าจำเลยไม่ได้ยิงปืน สิ่งที่ถูกละเลยเรื่องที่ว่าคั่นคว้านั้นว่ามีงานวิจัยของคนไทยหรือไม่ ซึ่งเป็นที่มาของงานวิจัยที่ท่านต้องการให้นักศึกษาปริญญาโททำงานวิจัยเรื่องเคม่าปืน อีกปัญหาคือเรื่องของผู้พิพากษา อัยการ หรือผู้ตรวจพิสูจน์เองบางครั้งไปมองว่าพนักงานสอบสวนหรือสืบสวนไม่ได้ให้ข้อมูล มีอยู่คดีหนึ่งเหตุเกิดในท้องที่ สภ.เมืองเชียงใหม่ ผู้ตายใช้อาวุธปืนรีวอลเวอร์แต่เอาเสื้อกล้ามของตัวเองพันมือพันปืนแล้วยิงตัวตาย ผลการตรวจยืนยันว่าที่มือผู้ตายไม่พบเคม่าปืนซึ่งก็ยืนยันว่าผู้ตายไม่เคยเกี่ยวข้องกับการยิงปืน

แต่ส่วนของพนักงานสอบสวนจะคิดว่าเป็นคดีฆาตกรรมหรือไม่ อีกเรื่องคือท่านเคยพูดคุยกับทางกองพิสูจน์หลักฐานว่าขอเปลี่ยนระบบการตรวจเขม่าปืนได้หรือไม่ การตรวจเขม่าปืนแบบ AA (Atomic Absorption) ที่กำหนดระยะเวลาว่าเก็บจากบุคคลที่มีชีวิตได้แค่ภายใน 6 ชม. เปลี่ยนเป็นใช้เครื่อง SEM (Scanning Electron Microscope) ได้หรือไม่ สามารถตรวจเขม่าปืนที่มาจากแก๊ปของกระสุนปืนจะทำให้ความเชื่อถือของศาลดีขึ้น ถ้าตรวจพบแสดงว่าบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับการยิงปืน คือเป็นข้อเท็จจริงที่ละเอียดอ่อนเพราะว่าศาลจะต้องลำบากใจในการพิจารณาลงโทษ ถ้าหากยังเป็นประเด็นที่ยังไม่มีความชัดเจน บางที่เราไม่มีข้อมูล เราจะไปรับรองว่าเขาไม่ได้เกี่ยวข้องกับการยิงปืน บางครั้งอัยการหรือศาลเองก็จะถามว่ามันมีความมั่นใจว่าใช่หรือไม่ใช่ มันมีเขม่าปืนหรือไม่มี คดีที่บอกว่าไม่มีเขม่าปืน ไม่มีลูกปืนถ้าทราบผลแล้วโอกาสยกฟ้องเกินครึ่ง ท่านซึ่งทำหน้าที่ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เองลำบากใจว่าจะทำงานอย่างไร ให้อัยการและศาลรับฟังนิติวิทยาศาสตร์มากขึ้น ซึ่งในหลายๆ คดีที่เคยทำงานจะพบว่ากว่าจะได้หลักฐานแต่ละชิ้นนั้นได้มาด้วยความยากลำบากแต่พอได้มาแล้วศาลก็ไม่รับฟัง ในความคิดผู้กระทำความผิดทางอาญาเขาต้องได้รับโทษ แต่การทำงานท่านก็มีบรรทัดฐานว่าถ้าพยานหลักฐานไม่เอื้อกับเราแต่ไปเอื้อกับผู้ต้องหาหรือจำเลยเราต้องทำใจการทำงานไม่ได้มุ่งลดกระแสของผู้บังคับบัญชาแต่มุ่งว่าต้องได้ตัวผู้ต้องหา ถ้าข้อเท็จจริงมันไม่ใช่ก็ไม่ใช่

ศ.นพ.ธานินทร์ ภูพัฒน์ ให้ความเห็นในเรื่องเขม่าปืนว่าการตรวจพบเขม่าปืนที่มีมือของใครก็แล้วแต่ท่านจะไม่ลงความเห็นว่าการยิงปืนมา จะบอกแต่เพียงว่าตรวจพบเขม่าปืนปนเปื้อนอยู่บนมือของเขา เพราะว่าคนที่ไม่ได้ยิง เช่น อย่างกรณีที่ผู้ถูกยิงเอามือป้องปิดปลายกระบอกปืนเขม่าปืนก็ปนเปื้อนอยู่บนมือของเขาได้เหมือนกัน หรือบางครั้งที่เราพบอยู่บ่อยๆ เหมือนกันก็คือปรากฏว่าเจอเขม่าปืนมากผิดปกติ มากจนไม่อยากจะเชื่อว่าไปเช็ดมาจากมือหรือที่แค่ปนเปื้อนจากมือ แต่อาจไปเช็ดจากปืนมาให้ท่านตรวจ เป็นต้น เพราะฉะนั้นตรงนี้ท่านจะลงความเห็นแค่ผ่านการยิงปืนอะไรพวกนั้น และจะให้โอกาสแก่ท่านผู้พิพากษาให้ท่านตัดสินใจเอาจากพยานสิ่งแวดล้อมจากอย่างอื่นด้วย และก็หลายๆ ครั้งบอกว่าผ่านการยิงปืนมานั้นมันไม่ใช่ ส่วนในเรื่องวิธีการตรวจเขม่าปืนต่างประเทศบางที่ใช้ SEM (Scanning Electron Microscope) เป็นการตรวจดูเม็ดตะกั่วจากเขม่าปืน ซึ่งบางห้องปฏิบัติการก็เอา 3 เม็ด บางที่ใช้เม็ดเดียวก็มีส่วน AA (Atomic Absorption) เป็นการตรวจหาปริมาณธาตุในแก๊ปของกระสุนปืน ปัจจุบันประเทศไทยใช้ AA ซึ่งทางผู้พิพากษาและอัยการ ยังใช้ผลการตรวจ AA ได้ แต่ว่าแนวโน้มในอนาคตเขาจะใช้ SEM เพราะค่อนข้างเฉพาะด้านมากกว่า

1) ลำดับเหตุการณ์

เรื่องการตรวจเครื่องกระสุนปืนมีประเด็นที่ผู้พิพากษาสูงสุดยังไม่ทราบว่าแก้ปัญหายังไรเกี่ยวกับเรื่องกระสุนปืนเล็กกลขนาด .223 ตัวอย่างคดีของอัยการจังหวัดภูเก็ตฟ้องจำเลยมีกระสุนปืนกล .223 ฟ้องในข้อหาที่เป็นกระสุนปืนที่นายทะเบียนอนุญาตไม่ได้ ศาลชั้นต้นท่านลง

ตามที่ย้ายการเสนอไปตามเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานลงความเห็นว่าเป็นกระสุนปืนที่อนุญาตไม่ได้ ก็คือ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 11 ข้อ 2 วงเล็บ 3 โดยบอกว่าเป็นเครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับเครื่องอาวุธปืนที่มี กลไกบรรจุกระสุนให้ยิงซ้ำได้ด้วยตัวของมันเอง ขนาดความยาวลำกล้อง โดยกล้องที่อนุญาตได้ต้อง เป็นกล้องที่ไม่เกิน 160 มิลลิเมตร เพราะนัยยะถ้าเกินตั้งแต่ 160 มิลลิเมตรขึ้นไปก็คืออนุญาตไม่ได้ เว้นแต่ถ้าอนุญาตได้จริงต้องพิจารณาว่ามันเจาะกระาะได้หรือไม่ ถ้ามันเจาะกระาะได้หรือเป็นกระสุน เปลิง เพราะฉะนั้นการพิจารณาของฝ่ายห้องปฏิบัติการของพิสูจน์หลักฐานว่ากระสุนปืนเล็กกล .223 ทำขึ้นมาเพื่อใช้เหมือนเล็กกล อย่างเช่น M 16 และ HK 33 เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติอยู่ในนัยยะของ วงเล็บ 3 ทั้งหมดเลย ปรากฏว่าศาลอุทธรณ์พิพากษายกข้อหานี้ ศาลฎีกาก็ยกอีกโดยท่านเอา ข้อ 2 (ก) ว่าเนื่องจากว่ามีขนาดไม่ถึง 11.44 มิลลิเมตร ใช้ 5.56 มิลลิเมตร แต่เนื่องจากมันมี (3) มาอีกที่ว่า ขนาดความยาวลำกล้องไม่ถึง 160 มิลลิเมตร เพราะอย่าง M16 ความยาวลำกล้องประมาณ 508 มิลลิเมตรหรือประมาณ 20 นิ้วซึ่งเกิน 160 มิลลิเมตรส่วน HK ก็เกิน แต่ศาลฎีกาท่านไปยกวงเล็บว่า ไม่เกิน 11.44 มิลลิเมตร ส่วนลูกซองที่ท่านไปยกอ้างอันนั้นตัดทิ้งไปได้เลยเพราะเขาพูดถึงปืนที่มี เกลียวในลำกล้อง ประเด็นที่จะพิจารณาก็คือ 11.44 มิลลิเมตรหรือว่าความยาวลำกล้องยาว 160 มิลลิเมตร ตอนนี้คดีที่รอการพิจารณาของศาลอยู่ที่กำแพงเพชร 1 คดีที่ท่านและผู้ตรวจพิสูจน์ ทั้งประเทศไทยกังวลมาก คือคดีที่จับผู้ต้องหาได้ 2 คน ขับรถมาคนละคัน คันแรกผู้ต้องหา 1 คนพบ เครื่องกระสุนปืน 7.62 มม.นาโตะไว้ในครอบครอง 35,000 กว้านด์ คนที่ 2 และรถคันที่ 2 มีกระสุน ปืน 7.62 มม.รัสเซียซึ่งใช้กับปืนอาท้าว 1,000 กว้านด์ ทางศาลพิพากษาโดยยึดเอาแนวทาง การพิพากษาศาลฎีกา 1723/49 ถือเป็นการอุทธรณ์บอกว่านายทะเบียนอนุญาตให้ได้ ทางฝ่าย ตรวจพิสูจน์ก็ลงความเห็นว่ามันอนุญาตไม่ได้ตามวงเล็บ 3 แต่ถ้านายจำเลยยกตัวนี้ขึ้นมาใช้แล้ว ถ้าเกิดมันใช้ได้จริงจะเกิดอะไรขึ้น เพราะว่ากระสุนจำนวน 35,000 นัด เขาใช้เองหรือขายหรืออาจ เป็นผู้ค้าอาวุธสงครามก็ได้ จำเป็นต้องยึดคำพิพากษานั้นหรือไม่ หรือว่าแนวทางในการใช้กฎหมาย ของนักกฎหมายซึ่งนักวิทยาศาสตร์ก็สงสัยกันว่าในกฎกระทรวงฉบับที่ 11 ที่มี 2 ข้อ ข้อหนึ่งเป็น ประโยชน์กับจำเลย อีกข้อหนึ่งเป็นโทษกับจำเลย แล้วอาศัยหลักที่บอกว่าต้องตีความอันที่เป็น ประโยชน์กับจำเลย

นางวิจิตรา อิศโร อัยการจังหวัดเชียงราย ขอเสริมเรื่องนี้ว่า อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน ที่นายทะเบียนไม่สามารถออกใบอนุญาตให้ได้ ตอนที่ท่านเป็นอัยการจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อ 4 ปี ที่แล้ว ครั้งแรกเป็นคดีที่มีการสังคดีและฟ้องศาลไปก่อนที่จะออกไปรับตำแหน่ง แต่ช่วงที่ไปรับ ตำแหน่งคือคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ออกมา ในข้อเท็จจริงว่าเป็นเรื่องของชนกลุ่มน้อยที่มีเครื่อง กระสุนปืนที่เป็นอาวุธสงครามคือ .223 มีไว้ในครอบครองจำนวน 400 นัด ทางอัยการแม่ฮ่องสอน ฟ้องไปทั้งหมด 11 สำนวน พอฟ้องไปแล้วจำเลยรับสารภาพศาลก็ลงโทษจำคุก จำเลยก็อุทธรณ์ขอให้ รอการลงโทษจำคุกไม่ได้สู้ถึงข้อกฎหมายใดๆ แต่ศาลอุทธรณ์ก็หยิบยกข้อกฎหมายว่ากระสุนขนาด

.223 ขนาดไม่ใช่เครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับอาวุธปืนที่นายทะเบียนออกให้ไม่ได้และต่อท้ายด้วยคำว่าและโจทก์มิได้พิสูจน์หรือบรรยายฟ้องว่าเป็นชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง จำได้ว่ามีคำนี้ปรากฏว่ายกฟ้องทั้งหมด และทยอยยกฟ้องไปอีก 7 เรื่อง มีการตรวจสอบทางทนายการศาลสูงสุด ทนายก็ให้ทางอัยการจังหวัดไปพิจารณาว่าจะอุทธรณ์หรือไม่อุทธรณ์ ก็ไปสืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งปรากฏว่าคำพิพากษาศาลฎีกาในปี 45 47 49 เป็นต้นมา .223 ยกฟ้องทั้งหมดโดยใช้คำว่าเพราะโจทก์มิได้บรรยายฟ้องหรือพิสูจน์ว่าเป็นชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง ตอนที่ทำหน้าที่ในต่อนั้นเสนอไปว่าฎีกาไปก็ไม่ชนะคดี ทนายการศาลสูงก็เห็นด้วยและสั่งไม่ฎีกาและเสนอไปตามภาคตามลำดับชั้นเรื่องนั้นก็จบไป ทนายเป็นอัยการแม่ฮ่องสอนต่ออีกเป็นปีที่ 2 ก็มีมาอีก 4 เรื่องก็ยกฟ้องตามมาอีก 4 เรื่องแม้ว่าจำเลยจะรับสารภาพ พอยกมาแล้วทนายก็เสนอไม่ฎีกาเหมือนเดิมแต่ทนายการศาลสูงตอนนั้นทนายเปลี่ยนคน ทนายมองเห็นว่าอย่างนี้มันต้องฎีกา เพื่อที่จะให้ขึ้นไปสู่ศาลสูงแต่เมื่อฎีกาไปศาลฎีกาก็สั่งว่าไม่มีสาระสำคัญที่ควรจะไปพิจารณา ก็สั่งไม่รับฎีกาก็จบไปอีกเหมือนกัน ทั้ง 11 เรื่อง ผลตามมาก็คืออัยการเจ้าของคดีและอัยการจังหวัดก็ถูกชี้แจงว่าเหตุใดจึงฟ้องคดีไปโดยที่กระสุนปืนที่บรรยายในการฟ้องขาดองค์ประกอบของกฎหมาย เจ้าของสำนวนคืออัยการจังหวัดก็บอกว่า ฟ้องไปตามรายงานการตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญซึ่งยืนยันมาว่าเป็นเครื่องกระสุนปืนที่ใช้กับกระสุนปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ ปรากฏว่าผู้ใหญ่ที่เป็นผู้พิจารณาในเรื่องนี้ก็กล่าวตักเตือนว่าเหตุใดจึงไม่สอบสวนเพิ่มเติมให้ได้ความกระจ่างชัดว่าเป็นกระสุนชนิดเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง จนกระทั่งท่านมาเป็นอัยการจังหวัดเชียงรายก็ปรากฏว่ามีคดี .223 ท่านสอนอัยการรุ่นน้องว่าต้องสอบเพิ่มว่าเป็นเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิงหรือไม่ ทางอัยการเองก็ไม่มีความรู้เชี่ยวชาญทางด้านอาวุธปืนมากมายนักก็แค่พื้นฐานเท่านั้นเองว่าเป็นอาวุธปืนอะไร ออกใบอนุญาตให้ไม่ได้ไม่ได้ ทราบว่า .223 เป็นอาวุธปืนเล็กกล น่าจะเจาะกระโหลกผลสอบเพิ่มมา ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจพิสูจน์ยืนยันว่าไม่เจาะกระโหลกแล้วก็ไม่ใช่กระสุนเพลิง ท่านก็ขมวดท้ายมาว่าเมื่อเป็นกระสุนปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องเจาะกระโหลกหรือกระสุนเพลิง สอบต่อว่า .223 ใช้กับอาวุธปืนประเภทใด แล้วอาวุธปืนที่ว่านายทะเบียนออกให้ไม่ได้ ไปตรงกับอาวุธใดของกฎกระทรวง ก็ได้คำตอบคือลำกล้องเกิน 160 มิลลิเมตร ท่านก็ฟ้องไปแล้วและมั่นใจว่ามีข้อที่จะสามารถอุทธรณ์ฎีกาได้แล้วว่ามันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ถ้าท่านได้สืบค้นคำพิพากษาศาลฎีกายังมีกระสุนปืนขนาด 7.62 มม. ซึ่งอยู่ในคำพิพากษาศาลฎีกาแล้วมีคำว่า นาโต้ มีการสู้คดีไปจนถึงศาลฎีกาว่ากระสุนปืนขนาด 7.62 มม. นาโต้นั้นเป็นกระสุนปืนที่ออกแบบมาเพื่อใช้กับอาวุธปืนที่ผลิตใช้ในห้องทพนาโต้เท่านั้นประชาชนทั่วไปไม่อาจที่จะใช้ได้จึงเป็นอาวุธปืนที่ไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กระสุนปืนก็เป็นกระสุนปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตให้ไม่ได้เช่นเดียวกันแต่ศาลก็ยกฟ้องแม้ว่าจะยืนยันเช่นนั้นก็ยังยกฟ้องอยู่เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าจะต้องเอากฎกระทรวง การตรวจพิสูจน์เพื่อความสมบูรณ์จะต้องอ้างอิงหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวง กระสุนปืนขนาด 7.62 มม.นาโต้นี้ยังมีชื่ออื่น

อีก เช่น กระสุนปืนเล็กกล (AK47) และขนาด 7.62 มม. อีกชื่อหนึ่งใช้ว่าอาวุธปืนเล็กยาวแบบ 88 ก็จะมีคำว่ากระสุนปืนแบบ 7.62 “จึงอยากฝากไว้ในที่ประชุมที่มีทั้งพนักงานสอบสวน ฝ่ายสืบสวน ทั้งท่านอาจารย์ ทั้งอัยการ ผู้พิพากษา ทั้งคณะผู้วิจัยว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและยกฟ้องเนื่องจากการตรวจพิสูจน์ของอาวุธปืน” อีกชนิดหนึ่งคือกระสุนปืนขนาด .30 ที่ใช้คำว่ากระสุนปืนคาบไน้ ยกฟ้องในปี 2553 ยกฟ้องว่าเป็นอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนที่นายทะเบียนออกใบอนุญาตใบอนุญาตให้ได้ เนื่องจากไม่เข้าตามหลักเกณฑ์

2) วิเคราะห์

เรื่องนี้เป็นเรื่องการตีความกฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ.2522) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 มีข้อกฎหมายที่เป็นจุดอ่อนในตัวเองคือในข้อที่ 2(3) ของกฎกระทรวงบอกถึงคุณสมบัติของขนาดอาวุธปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ จำนวน 5 ข้อ แต่ใน ข้อ 3 กล่าวถึงกระสุนปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ต้องเป็นเครื่องกระสุนปืนที่ใช้ได้กับอาวุธปืนในข้อ 2 แต่ต้องไม่เป็นกระสุนปืนชนิดเจาะเกราะหรือชนิดกระสุนเพลิง ซึ่งในรายงานของผู้ตรวจพิสูจน์ปกติแล้วเมื่อตรวจพิสูจน์ทราบแล้วว่าเป็นกระสุนปืนที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้แล้วก็จะรายงานตามแบบรายงานตามปกติ ซึ่งก็ไม่มีปัญหาจากการพิจารณาในอดีต แต่ต่อมามีการวิเคราะห์ในข้อ 3 ของกฎกระทรวงว่ากระสุนจะต้องไม่เป็นกระสุนปืนชนิดเจาะเกราะหรือชนิดกระสุนเพลิง ซึ่งกระสุนปืนดังกล่าวส่วนใหญ่ก็จะเป็นกระสุนปืนชนิดเจาะเกราะหรือชนิดกระสุนเพลิงอยู่แล้วนอกจากเป็นกระสุนชนิดพิเศษเท่านั้น ซึ่งเป็นข้อที่ใช้การตีความให้เป็นประโยชน์แก่จำเลย ซึ่งทางท่านอัยการได้มีข้อแก้ไขแล้วคือการสอบเพิ่มเติมไปแล้วในคดีต่อมา ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องมีการแก้ไขทั้งในส่วนของ กฎกระทรวง รายงานผลการตรวจพิสูจน์ของผู้ชำนาญ รวมถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนของทางอัยการและผู้พิพากษา อาจจะเป็นเรื่องที่ต้องทำการวิจัยต่อไปเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีปัญหาในการออกรายงานการตรวจพิสูจน์กระสุนปืนและการสืบคดีในชั้นศาล

(1) กระสุนปืนขนาด .223 เป็นกระสุนปืนที่ใช้กับปืนที่นายทะเบียนอนุญาตไม่ได้ เพราะใช้ได้กับอาวุธปืนสงครามที่นายทะเบียนอนุญาตไม่ได้ แต่มีการสอบถามว่าเป็นกระสุนเพลิงหรือเจาะเกราะหรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ไม่ใช่อยู่แล้วประกอบกับขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลางของกระสุนปืนเป็นขนาดที่ไม่เกินนายทะเบียนอนุญาตให้ได้ จึงมีการยกฟ้องขึ้นในบางพื้นที่

(2) การออกรายงานการตรวจพิสูจน์อาวุธปืนออกตามระเบียบปฏิบัติของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานอยู่แล้ว หากเกรงว่าจะเกิดปัญหาต้องมีการสอบผู้ชำนาญเพิ่มเติม

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ปัญหาจากขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของกระสุนปืนที่มีขนาดไม่เกินที่นายทะเบียนอนุญาตได้ แต่เนื่องจากเป็นกระสุนที่ใช้กับอาวุธปืนสงครามที่นายทะเบียนอนุญาตไม่ได้ จึงต้องเป็นกระสุนปืนที่นายทะเบียนอนุญาตไม่ได้

(2) ศาลยกฟ้องเนื่องจากมีการตีความในกฎหมายในส่วนที่เป็นข้อยกเว้น ว่าถ้าไม่เป็นกระสุนเพลิงหรือเจาะเกาะแล้ว นายทะเบียนอนุญาตได้

กรณีศึกษาที่ 7 คดีฆาตกรรมหญิงสาว หลังปัมน้ำมันปตท.ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1) ลำดับเหตุการณ์

พ.ต.ท.สวัสดิ์ หล้ากาศ รอง ผกก.สส.สภ.เมืองเชียงใหม่ นำเสนอคดีเกี่ยวกับชีวิตเมื่อประมาณเดือนธันวาคมปี 2548 ในวันที่ 13 ธันวาคม 2548 เวลา 07.00 น.ได้รับแจ้งมีผู้พบศพหญิงสาวมุดอยู่กับต้นกระถินหลังปัมน้ำมันปตท. ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุก็พบหญิงสาวรูปร่างดี ถูกเอาผ้ามัดตา ถูกมัดตัวอยู่กับต้นกระถินและมีถูกเข็มขัดนิรภัยผูกมัดแน่นจึงรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ แล้วเชิญแพทย์นิติเวชกับพิสูจน์หลักฐานไปร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ คดีนี้มีผู้บังคับบัญชาระดับสูงและผู้ว่าราชการจังหวัดไปร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตอนนั้นยังไม่ทราบว่าผู้ตายเป็นใคร พบศพ 7 โมงเช้ากว่าจะเอาศพออกจากที่เกิดเหตุได้ก็ร่วม 10 โมงส่งเข้านิติเวชท่านตามไปร่วมชันสูตรพลิกศพหลังจากนั้นประมาณ 11 โมงมีผู้พบเห็นรถเก๋งมีราจอดอยู่ข้างหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็เชิญท่าน พ.ต.อ.นพคุณฯ และทีมงานไปร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตรวจหลักฐานพบว่า รถดังกล่าวถูกตัดเข็มขัดนิรภัยจริงๆ ในรถมีเอกสารและ มีวัตถุพยานหลายอย่าง เมื่อพอได้ทราบหมายเลขทะเบียนรถ ก็จะทราบว่าชื่อของผู้ตาย รวมถึงทำให้สามารถสืบได้ไปถึงผู้ต้องสงสัยในคดีฆาตกรรมดังกล่าว โดยจากการสืบค้นพบผู้ต้องสงสัยคือนายวุฒิชัย ใจสมัคร ซึ่งเป็นหุ้นส่วนของร้านมองอ๊อฟและเป็นแฟนกับผู้ตาย พอช่วงบ่ายท่านผู้บัญชาการภาค 5 ก็เรียกประชุมวางแผนทางการสืบสวนสอบสวน และมอบหมายให้สืบจังหวัดสืบภาคเข้าไปทำการสืบสวน โดยในที่ประชุมท่านผู้บัญชาการซักถามเสร็จแล้วให้ไปตรวจยึดรถยนต์และเสื้อผ้าที่นายวุฒิชัยฯ สวมใส่คืนวันที่ 12 หลังจากนั้นนำมาเป็นของกลางในคดี ซึ่งภายหลังจากที่ผู้บังคับบัญชามาวางแผนการสืบสวนเสร็จก็ปรากฏว่าฝ่ายสืบสวนนำฝ่ายสอบสวนไปมาก กล่าวคือฝ่ายสืบสวนได้พยานหลักฐานมาแต่ไปอยู่ที่สืบสวนหมดไม่ได้ส่งเข้ามาในสำนวน ไม่ว่าจะเป็นรายงานการสืบสวนต่างๆ ทำให้พนักงานสอบสวนต้องไปตามเสื้อผ้าและหลักฐานเข้ามาในสำนวนก่อน หลังจากนั้นไม่กี่วันก็มีผู้ต้องสงสัยเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน คือนายบอมฯ ซึ่งเป็นลูกทหาร มีพยานที่ประตู่เข้า-ออก ยืนยันว่าก่อนที่ผู้ตายจะตายได้ขึ้นมอเตอร์ไซด์กับผู้ต้องสงสัยคนนี้ ที่นี้ทางฝ่ายสืบสวนก็แบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายแล้วฝ่ายหนึ่งพุ่งไปหา

นายวุฒิชัยฯ ฝ่ายหนึ่งก็ไปหานายบอมฯ แต่ทุกคนก็มีส่วนที่น่าเชื่อว่าน่าจะเป็นคนร้ายที่ก่อเหตุได้ทำทุกวิธี เช่น นำไปจับเท็จให้อาจารย์โทพิจับเท็จ 2 ครั้งแต่ครั้งแรกนายวุฒิชัยฯ ไม่ผ่านเพราะตื่นเต้นมากเกินไปครั้งแรกอาจารย์บอกไม่พร้อมให้กลับไปก่อน แล้วก็เอนายบอมฯ มา พอครั้งที่ 2 เอนายวุฒิชัยฯ มาก็รู้สึกว่าการจับเท็จของอาจารย์จะมุ่งไปที่นายบอมฯ มากกว่า หลังจากนั้นก็ได้ของกลางอีก ได้โทรศัพท์มือถือของผู้ตายที่หลังร้านขายโทรศัพท์หลังมหาวิทยาลัยแต่ปรากฏว่าโทรศัพท์นั้นก็มีใบซื้อใบขายก็ตรวจสอบคนที่ระบุชื่อในใบขายโทรศัพท์อยู่ที่พะเยา ตรวจสอบแล้วคนนี้ไม่เคยมาเชียงใหม่ก็เอาผู้ต้องหาชื่อนายบอมฯ นี่มาเขียนข้อความอะไรต่างๆ ตามใบเสร็จเพื่อเอาไปส่งตรวจพิสูจน์ซึ่งผลการตรวจพิสูจน์ก็ไม่ใช่ลายมือเดียวกัน **คดีนี้มีการตรวจพิสูจน์เกือบทุกประเด็นรวมถึง** ดินที่อยู่ที่เกิดเหตุและดินที่ติดล้อรถนายวุฒิชัยฯ ก็ส่งตรวจอีก โดยเฉพาะของกลางที่ตรวจยึดและตรวจในที่เกิดเหตุประมาณ 20-30 รายการ ซึ่งผลการตรวจพิสูจน์มีทั้งใกล้เคียงและมีทั้งที่ไม่ใช่ เช่น เส้นผม เส้นขน เล็บ ซึ่งอาจารย์แพทย์ธานินทร์ฯ ตรวจตลอด สุดท้ายไม่ได้อะไรเลย หลังจากนั้นมีการสืบสวนพยานจนกระทั่งร่วมปีก็ไม่รู้ว่าคนร้ายคนนี้เป็นใคร โดยที่ประชุมบอกว่าควรจะงดการสอบสวนไว้ก่อนถ้าเราทำอะไรไปเพื่อลดการกดดัน กล่าวคือออกหมายจับคนใดคนหนึ่งขึ้นมาเกิดไปถึงชั้นอัยการแล้วส่งไม่ฟ้องมันจะเสียหาย ทางสำนวนเลยทำเป็นสำนวนงดการสอบสวนโดยไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด แต่ปรากฏว่าเหตุเกิดเดือนธันวาคม 2548 พอเดือนธันวาคม 2549 มีพยานเพิ่มขึ้นมา 3-4 คน ที่ร้านข้าวต้มยัง ตอนที่ท่านไปสอบถามหลังเกิดเหตุ 3 วันคนในร้านบอกไม่รู้ไม่เห็นไม่ใช่คนตายแน่นอนที่มานั่งกินข้าวต้มกับผู้ต้องหา แต่ปรากฏว่ามาสอบเพิ่มเติมปี 2550 มีพยานบอกวานี้ใช้ผู้ต้องหากับคนตายจริง แล้วก็ได้เห็นภาพถ่ายข้าวต้มในกระเพาะผู้ตายมีข้าวเหนียวปนข้าวเจ้าที่เป็นสูตรของร้านข้าวต้มยังที่เดียวและก็มีอะไรอีกมากมาย คดีนี้ในตอนนั้นท่านยังเป็นพนักงานสอบสวนอยู่ที่ สภ.ภูพิงค์ฯ ปลายปี 2550 ท่านปรึกษาผู้บังคับบัญชาแล้วเห็นควรงดการสอบสวนไว้ก่อนแต่ปรากฏว่าญาติผู้ตายเขาไปฟ้องเอง ไปฟ้องเองเสร็จก็เพิ่งมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2554 ซึ่งฟ้องนายวุฒิชัย ใจสมัคร ที่เขาสงสัยที่เป็นแพนกับคนตาย ก็ต่อสู้กันมาตลอดจนถึง 18 มกราคม 2554 ศาลได้ตัดสินจำคุกตลอดชีวิต ท่านดูคำพิพากษาแล้วน่าจะเชื่อพยานแวดล้อม พยานทางพิสูจน์หลักฐานทางนิติเวชไม่มีเลย มีแต่พยานแวดล้อม นายวุฒิชัยฯ ตอนนี้อยู่ที่เรือนจำพิษณุโลก คดีนี้ยาวเพราะว่านายวุฒิชัยฯ มีหนังสือกล่าวโทษมาที่ สภ.ภูพิงค์ฯ ให้ดำเนินคดีกับนายตำรวจท่านหนึ่งซึ่งทำคดีนี้อยู่

พ.ต.อ.นพคุณ กิริติการกุล นวท.(สบ4) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ ศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 5 เพิ่มเติมว่าเป็นเรื่องปกติในเรื่องคดีของผู้เสียชีวิตในวัยขนาดนี้ บุคคลต้องสงสัยคนแรกก็คือคนรัก ซึ่งในวันนั้นเขาเดินทางไปทำงาน และแจ้งกับผู้ตายว่าไปทำงานอาสาแล้วผู้ตายตามไปช่วย ตอนหลังขาดการติดต่อ ครั้งแรกท่านและสืบสวนจังหวัด สืบสวนภาค ก็มุ่งมาที่ตัวนายวุฒิชัยฯ ซึ่งเขามีพิรุณ คือเขาเอารถไปล้างตั้งแต่เช้า แต่ช่วงตี 2 – ตี 4 เขาไม่สามารถอธิบายได้ว่าเขาไปไหน แต่เขาให้ความร่วมมือกับ

ตำรวจตลอดไม่ว่าจะเอาเรื่องมาตรวจสอบจะเอาอะไร เขาก็ให้มาหมดอยู่ในความดูแลของสืบสวนเขาก็ให้ทุกอย่าง ท่านเองคดีนี้ก็ยอมรับว่าไม่สบายใจก็ถูกกดดันจากผู้บังคับบัญชาเหมือนกันพยายามไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับคดีว่า “คุณอย่าเข้าไปยุ่งเลยคดีนี้” อย่างเช่นเราไปเจอมีดที่ใช้ตัดสายเข็มขัดนิรภัยที่อยู่ในท่อระบายน้ำ พอตรวจลายมือเบื้องต้นเป็นกันหอยลักษณะคล้ายกับผู้ต้องสงสัย เขาก็จะให้ออกรายงานเลยว่าใช่ ท่านก็บอกไม่ได้ “ก็บอกว่าใครจะออกก็เชิญใครจะเซ็นแล้วก็รับผิดชอบเองตรงนี้ผมก็ไม่เห็นด้วย” คดีนี้ถูกนำเสนอที่กรุงเทพฯ ในหน่วยของพิสูจน์หลักฐานแต่ท่านไม่ได้ไปนำเสนอเอาผู้ตรวจลายนิ้วมือไปนำเสนอ ผู้เล่าต้องการอำนวยความสะดวก ซึ่งคดีนี้มีความยุ่งยากซึ่งผู้เล่ากล่าวว่า “สิ่งที่น่ากลัวที่สุดคือการสร้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อันเป็นเท็จน่ากลัวมากๆ” แล้วมีรองผู้บัญชาการท่านหนึ่งมารับช่วงต่อ ท่านกล่าวว่า “คดีนี้ใครไม่จับท่านจะจับเอง” แล้วมีการประชุมหารือและมีการส่งตัวอย่างดินในที่เกิดเหตุและดินที่ติดรถไปแล้วผลการตรวจมันตรงกัน พอไปประชุมที่ภาค 5 ท่านกล่าวว่าขอย้อนเหตุการณ์ว่าวันที่ 12 ธันวาคมถึงวันที่ 13 ซึ่งในประเด็นแรกคือ ในช่วงเกิดเหตุเป็นฤดูหนาวไม่ใช่ฤดูฝน ซึ่งพื้นที่ตรงนั้นเป็นดินทราย แล้วหากรถคันนี้ไปถูกล้างอัดฉีดในเช้าวันนั้นคงไม่มีดินติด ประการที่สองการที่ตรวจเล็บในรถมีร่าแล้วก็ตรงกับเล็บของผู้ต้องสงสัยคนนี้ๆ เขาอยู่เป็นสามมีภรรยากับผู้ตายมาโดยตลอด ซึ่งเป็นธรรมดาที่จะเคยนั่งเล่น หรือเคยตัดเล็บดัดผมกันในเรื่องนี้ ทั้งนี้ในประเด็นนี้เขาก็ต่อสู้ได้ เพราะมันใช้เป็นพยานหลักฐานไม่ได้ แต่หากจะพยายามเอาเรื่องกากเพชรของเข็มขัดผู้ตายมาติดไว้ที่กางเกงของผู้ต้องสงสัยปรากฏว่าเจอในกระเป๋าก็อีก ขนาดเส้นผมยังเจอในกระเป๋าก็แล้ว ผู้ต้องสงสัยได้บอกว่าวันนั้นเขาออกกับผู้ตายและบอกจะขอมีความสัมพันธ์ด้วย แต่ผู้ตายบอกว่ามีประจำเดือน ซึ่งตอนที่เขากอดมันอาจจะติดเสื้อผ้าซึ่งเป็นเรื่องธรรมดา อีกทั้งในรถคันนั้นถ้าทั้งสองต้องการมีเพศสัมพันธ์กันก็จะมีเมื่อไหร่ก็ได้ตามข้อเท็จจริงคดีนี้ท่านยอมรับว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มันไปเอื้อให้กับผู้กระทำความผิด “เราหวังว่าเราจะได้ DNA ที่ผ้าผูกตา เราหวังว่าจะได้ DNA ที่ชอกเล็บผู้ตายก็ปรากฏว่าชอกเล็บก็เป็น DNA ผสมซึ่งแยกไม่ได้ว่าของใคร เราหวังว่าจะได้ลายนิ้วมือจากสายเข็มขัดนิรภัยที่รัดข้อมือ เรามีน้ำยาจากเกาหลีแต่เก็บมาได้ไม่พอกับที่จะตรวจพิสูจน์ก็ ถือว่าเป็นความโชคดีของคนร้ายเป็นความโชคร้ายของพนักงานสอบสวนที่เอาผิดเขาไม่ได้ ในขณะที่เราพยายามจะใช้วิทยาศาสตร์หลายแขนงไม่ว่าการจะตรวจเรื่องของลายนิ้วมือเรื่องของโทรศัพท์เราพยายามทำเต็มที่ โดยใช้วิธีเข้าเครื่องจับเท็จซึ่งก็เป็นแนวทางแล้วว่าคนนี้น่าจะใช่ อีกรายหนึ่งน่าจะใช่มากกว่า”

ในส่วนของอาจารย์ไทพีฯ เสริมว่าในการจับเท็จต้องใช้เวลาปกติของคนๆ นั้นไม่ใช่ปกติของเรา ในคดีนี้ผู้ต้องสงสัยคนหนึ่งคือนายวุฒิชัยฯ เป็นคนทำงานกลางคืนเมื่อถูกให้มาจับเท็จในเวลากลางวันซึ่งไม่ใช่เวลาปกติของเขาสภาพร่างกายเขาจึงไม่พร้อมที่จะจับเท็จได้ แม้แต่การเก็บตัวอย่างลายมือเขียนผู้ต้องสงสัยโดยการให้เขียนใหม่ผู้ต้องสงสัยก็จะทำการดัดแปลงลายมือเขียนของเขาได้ ซึ่งต้องมีการหาตัวอย่างลายมือเขียนที่เขาเคยเขียนไว้ในเวลาปกติ

2) วิเคราะห์

คดีนี้เป็นคดีที่โด่งดังที่จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปลายปี 2548 เป็นคดีสะเทือนขวัญประชาชนและเกิดขึ้นภายในรั้วมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีผู้ใหญ่ให้ความสนใจเป็นอันมาก การทำงานนั้นก็ใช้เจ้าหน้าที่สืบสวนทุกหน่วยในจังหวัดเชียงใหม่และตำรวจภูธรภาค 5 ร่วมกันปฏิบัติงาน รวมถึงการใช้นิติวิทยาศาสตร์เกือบทุกสาขาวิชาเข้าไปคลี่คลายคดีตรวจ แต่ผลก็คือการสืบสวนทั้งหมดไม่มีความชัดเจน ผลการจับเท็จก็เป็นแนวทางไปยังผู้ต้องหาอีกคนหนึ่งมากกว่า เมื่อคดีผ่านไปหลายปีก็ยังไม่มีความพยายามในการคลี่คลายคดีอย่างต่อเนื่องแต่ดูเหมือนหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่สามารถชี้ชัดไปยังผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้เลย จนกระทั่งมีการใช้พยานบุคคลมากขึ้น แม้ระยะเวลาผ่านไปนานแล้ว ซึ่งเรื่องนี้ก็ไม่ใช่ที่ยอมรับของหลายฝ่าย สำหรับคดีนี้แล้วแม้จะมีการทำงานกันอย่างมากมายก็ตามแต่ผลของนิติวิทยาศาสตร์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าใครเป็นผู้กระทำความผิดในคดีนี้

3) รูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

สำหรับรูปแบบและวิธีการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นมีปัญหาดังนี้

(1) มีการตรวจสถานที่เกิดเหตุและพิสูจน์หลักฐานเกือบทุกอย่าง ทั้งการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตรวจเอกสาร ตรวจ DNA ดิน รอยลายนิ้วมือแฝง และใช้เครื่องจับเท็จ แต่ไม่มีหลักฐานใดเชื่อมโยงถึงคนร้ายที่แท้จริงได้

(2) คำพิพากษามีแต่พยานแวดล้อม ไม่มีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชศาสตร์

4) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดด้านการรวบรวมพยานหลักฐานและการพิสูจน์หลักฐาน

(1) ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนไม่ได้ประสานงานกัน ในช่วงแรกพยานหลักฐานอยู่ที่ฝ่ายสืบสวนเป็นส่วนใหญ่

(2) พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์หลายอย่างไม่สามารถเชื่อมโยงไปหาผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้

(3) หลังเหตุการณ์ผ่านมามากหลายปีมีพยานบุคคลเพิ่มขึ้นและอาจพบเห็นผู้ต้องสงสัยในวันที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นพยานแวดล้อมไม่ใช่พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์